

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA OFISI YA TAIFA YA UKAGUZI

ISO 9001:2015 Certified

RIPOTI KUU YA MWAKA YA UKAGUZI WA SERIKALI ZA MITAA KWA MWAKA WA FEDHA 2022/23

**MDHIBITI NA MKAGUZI MKUU
WA HESABU ZA SERIKALI
MACHI 2024**

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

OFISI YA TAIFA YA UKAGUZI

Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali, Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi, Audit House, 4 Barabara ya Ukaguzi, S.L.P. 950, 41104 Tambukareli, Dodoma. Simu ya upepo "Ukaguzi" Simu: +255 (026) 2161200 Nukushi: +255 (026) 2117527; Barua pepe: ocag@nao.go.tz Tovuti: www.nao.go.tz.

Kumb. Na. No.CGA.319/421/01B

28 Machi 2024

Mh. Dkt. Samia Suluhu Hassan,
Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania,
Ikulu,
S.L.P. 1102,
1 Barabara ya Julius Nyerere,
11400 Chamwino
40400 DODOMA.

YAH: RIPOTI YA MWAKA YA MDHIBITI NA MKAGUZI MKUU WA HESABU ZA SERIKALI KUHUSU UKAGUZI WA TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITAA KWA MWAKA WA FEDHA 2022/23

Ninayo furaha kuwasilisha ripoti yangu ya mwaka ya ukaguzi wa Tawala za Miko ana Setikali za Mitaa kwa mwaka wa fedha 2022/23 kwa mujibu wa Ibara ya 143(4) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977 na Kifungu cha 34 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma, Sura ya 418.

Ripoti hii inawasilisha matokeo ya ukaguzi na mapendekezo ya hatua za kuchukua ambazo zinalenga kukuza uwajibikaji katika ukusanyaji na matumizi ya rasilimali za umma.

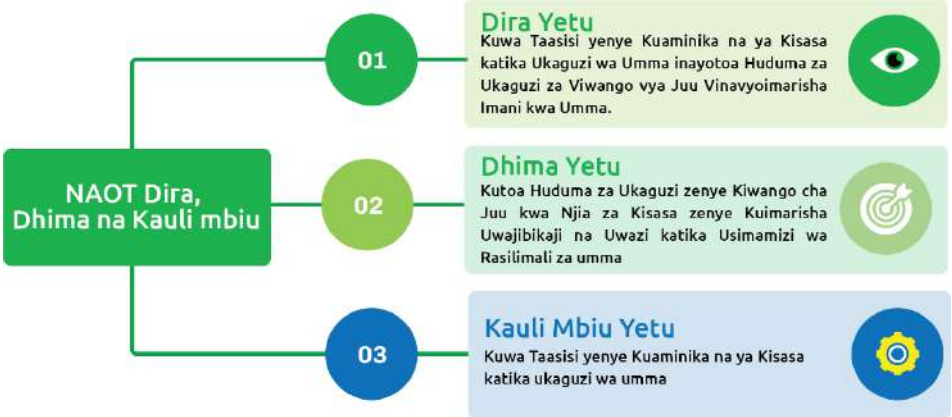
Nawasilisha kwa unyenyekevu.

Charles E. Kichere
Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali
Jamhuri ya Muungano wa Tanzania

SALAMU KUTOKA KWA MKAGUZI NA MDHIBITI MKUU WA HESABU ZA SERIKALI

Wajibu wa kikatiba na majukumu ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali yameainishwa katika Ibara ya 143 ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977, na katika Kifungu cha 10 (1) cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma, Sura ya 418.

Kufanya kazi kwa uhuru na bila upendeleo

Sisi ni taasisi ya umma isiyo na upendeleo, inayotoa huduma za ukaguzi wa hali ya juu kwa wateja wetu kwa njia isiyo na upendeleo.

Kufanya kazi kwa ushirikiano

Tunathamini na kufanya kazi kwa kushirikiana na wadau wa ndani na nje.

Kufanya kazi kwa kuzingatia matokeo

Tunazingatia katika kufikia malengo muhimu yenye kuaminika kwa wakati, usahihi na utumizi stahiki.

Kufanya kazi kwa utaalum

Tunatoa huduma za ukaguzi za hali ya juu kwa kuzingatia maarifa ya kitaaluma, ujuzi na mbinu bora.

Kufanya kazi kwa uadilifu

Tunazingatia na kudumisha viwango vya juu vya maadili na sheria katika utoaji wa huduma za ukaguzi.

Kufanya kazi kwa ubunifu na uvumbuzi

Tunahimiza, kuvumbua, na kubuni mawazo ya kuongeza thamani kwa ajili ya kuboresha huduma za ukaguzi

YALIYOMO

ORODHA YA MAJEDWALI	vi
ORODHA YA VIAMBATISHO	xi
VIELELEZO	xiv
VIFUPISHO	xv
MUHTASARI	xviii
SURA YA KWANZA	1
MAELEZO YA AWALI	1
SURA YA PILI	3
HATI ZA UKAGUZI.....	3
SURA YA TATU	6
UTEKELEZAJI WA MAPENDEKEZO YA UKAGUZI WA MIAKA ILIYOPITA.....	6
SURA YA NNE	9
MAPITIO YA UTEKELEZAJI WA BAJETI	9
SURA YA TANO	23
USIMAMIZI WA UNUNUZI NA MIKATABA.....	23
SURA YA SITA.....	55
USIMAMIZI WA MAPATO	55
SURA YA SABA.....	70
USIMAMIZI WA MATUMIZI	70
SURA YA NANE	82
USIMAMIZI WA RASILIMALIWATU NA MISHAHARA.....	82
SURA YA TISA.....	87
TATHMINI YA UTAWALA BORA, MIFUMO YA NDANI NA USIMAMIZI WA VIHATARISHI	87
SURA YA KUMI	101
MFUKO WA WANAWAKE, VIJANA, NA WATU WENYE ULEMAVU	101
SURA YA KUMI NA MOJA	114
TAMTHMINI YA MIRADI YA MAENDELEO	114
SURA YA KUMI NA MBILI	127

UFANISI WA KIUTENDAJI KATIKA SEKTA YA ELIMU	127
SURA YA KUMI NA TATU	134
UFANISI WA UENDESHAJI KATIKA SEKTA YA AFYA	134
SURA YA KUMI NA NNE	149
MAPITIO YA UTENDAJI WA UWEKEZAJI KATIKA MAMLAKA ZA SERIKALI ZA MITAA	149
SURA YA KUMI NA TANO	168
UFANISI KATIKA UDHIBITI WA TAKA.....	168
SURA YA KUMI NA SITA.....	181
MAPITIO YA USIMAMIZI WA ARDHI	181
SURA YA KUMI NA SABA	190
TATHIMINI YA KUKABILIANA NA MAAFA.....	190
SURA YA KUMI NA NANE	196
KAGUZI MAALUM.....	196
SURA YA KUMI NA TISA.....	200
MAPITIO YA UFANISI WA SEKRETARIETI ZA MIKOA	200
SURA YA ISHIRINI	218
OFISI YA RAIS - TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITAA	218

ORODHA YA MAJEDWALI

Jedwali Na. 1: Mwenendo wa hati za ukaguzi	4
Jedwali Na. 2: Utekelezaji wa mapendekezo ya Ukaguzi mwaka 2022/23	6
Jedwali Na. 3: Utekelezaji wa maagizo ya kamati ya LAAC	7
Jedwali Na. 4: Bajeti iliyoidhinishwa na kiasi kilichotolewa	10
Jedwali Na. 5: Mwenendo wa makusanyo halisi ikilinganishwa na bajeti	11
Jedwali Na. 6: Ziada ya makusanyo ukilinganisha na bajeti	12
Jedwali Na. 7: Halmashauri zilizokusanya pungufu ya bajeti	12
Jedwali Na. 8: Ruzuku ya matumizi ya kawaida ikilinganishwa na bajeti	13
Jedwali Na. 9: Ruzuku za maendeleo ikilinganishwa na bajeti	14
Jedwali Na. 10: Bajeti pungufu kwa ajili ya kulipa madeni	14
Jedwali Na. 11: Fedha za bakaa ambazo hazikutumika kwa wakati	18
Jedwali Na. 12: Kutorejeshwa kwa fedha zilizochukuliwa na Hazina	18
Jedwali Na. 13: Kubadili matumizi ya fedha bila kibali	22
Jedwali Na. 14: Upungufu ya utendaji bodi za zabuni	24
Jedwali Na. 15: Ununuzi kwa njia ya waraka ambayo haujaripotiwa	24
Jedwali Na. 16: Uamuzi ya wajumbe wa bodi ya zabuni pungufu ya akidi	25
Jedwali Na. 17: Ununuzi nje ya mpango wa manunuzi wa mwaka	25
Jedwali Na. 18: Ununuzi usioidhinishwa na bodi za zabuni	26
Jedwali Na. 19: Ununuzi mdogo bila taarifa kwa bodi ya zabuni	27
Jedwali Na. 20: Ununuzi uliofanyika nje ya mfumo wa kieletroniki	28
Jedwali Na. 21: Mapungufu katika ununuzi kupitia mfumo wa kielektroni	28
Jedwali Na. 22: Ununuzi kutoka kwa wazabuni wasioidhinishwa	29
Jedwali Na. 23: Ununuzi uliofanyika bila ushindanishi wa bei	30
Jedwali Na. 24: Ununuzi wa bidhaa bila kuanisha viwango/vipimo	31
Jedwali Na. 25: Taasisi zilizotumia njia ya ununuzi wa mzabuni mmoja au wachache	33
Jedwali Na. 26: Ujenzi wa miradi bila tathmini ya athari za mazingira	34
Jedwali Na. 27: Mikataba ambayo haikuhakikiwa na mwanasheria	36
Jedwali Na. 28: Mikataba isiyozingatia maoni ya wanasheria	36
Jedwali Na. 29: Malipo yaliyofanyika kabla ya bidhaa kupokelewa	37
Jedwali Na. 30: Mapokezi ya vifaa/bidhaa bila ukaguzi	38

Jedwali Na. 31: Vifaa vya ujenzi ambavyo havikupimwa ubora wake	39
Jedwali Na. 32: Halmashauri zenye nyaraka za zabuni zisizoidhinishwa	40
Jedwali Na. 33: Malipo kwa kazi ambazo hazijapimwa/hazijatekelezwa	41
Jedwali Na. 34: Malipo kwa kazi ambazo hazijatekelezwa.....	42
Jedwali Na. 35: Upungufu katika uandaaji wa sanifu za miradi.....	43
Jedwali Na. 36: Upungufu katika usanifu za miradi	44
Jedwali Na. 37: Kucheleweshwa kwa malipo ya Wakandarasi.....	45
Jedwali Na. 38: Mabadiliko ya kazi yaliyofanyika bila kibali.....	46
Jedwali Na. 39: Malimbikizo ya riba kwa kuchelewesha malipo	47
Jedwali Na. 40: Miradi iliyotekelezwa pasipo kukasimu majukumu ya afisa masuuli	49
Jedwali Na. 41: Vifaa vya ujenzi ambavyo havijatumika	50
Jedwali Na. 42: Vifaa vya ujenzi ambavyo havikununuliwa viwandani.....	51
Jedwali Na. 43: Mabati yaliyonunuliwa bila ushahidi viwango vya ubora	51
Jedwali Na. 44: Kutojumuishwa kwa ununuzi wa ngazi ya chini katika ripoti ya manunuzi	53
Jedwali Na. 45: Ununuzi pasipo kushirikisha kitengo cha ununuzi.....	54
Jedwali Na. 46: Vyanzo vya mapato visivyokusanywa.....	58
Jedwali Na. 47: Ushuru wa huduma usiokusanywa	60
Jedwali Na. 48: Makusanyo ya ushuru wa huduma bila uthibitisho	62
Jedwali Na. 49: Ukusanyaji usioridhisha katika vyanzo vikubwa vya mapato.....	63
Jedwali Na. 50: Taarifa ya makusanyo ya mawakala	65
Jedwali Na. 51: Ushuru wa mazao usiokusanywa	66
Jedwali Na. 52: Mawasilisho ya dhamana ya kazi pungufu	68
Jedwali Na. 53: Ankara zilizorekebishwa bila viambatisho toshelevu	69
Jedwali Na. 54: Salio pungufu la benki kufidia madai ya waweka Amana.....	72
Jedwali Na. 55: Malipo zaidi ya kiasi kilichowekwa akaunti ya Amana	72
Jedwali Na. 56: Uhamisho wa mapato ya ndani kwenda akaunti ya Amana	73
Jedwali Na. 57: Malipo bila ya fedha kupokelewa akaunti ya Amana	73
Jedwali Na. 58: Malipo yasiyo na stakabadhi za kielektroni	75
Jedwali Na. 59: Matumizi yasiyo na tija.....	76
Jedwali Na. 60: Mwenendo wa matumizi yasiyo na tija.....	77
Jedwali Na. 61: Malipo yaliyofanywa kwa fedha taslimu	78
Jedwali Na. 62: Kodi ya zuio isiyowasilishwa TRA	79
Jedwali Na. 63: Madai ya watumishi yasiyolipwa.....	83

Jedwali Na. 64: Makato kutowasilishwa katika taasisi husika.....	84
Jedwali Na. 65: Upungufu katika utendaji wa kamati za ukaguzi	90
Jedwali Na. 66: Upungufu katika udhibiti wa mifumo na viashiria vya hatari.....	94
Jedwali Na. 67: Upungufu katika mifumo ya TEHAMA na uhasibu	96
Jedwali Na. 68: Magari ambayo hayajafanyiwa matengenezo au kuuzwa.....	100
Jedwali Na. 69: Michango isiyowasilishwa kwenye Mfuko wa Vikundi	102
Jedwali Na. 70: Mwenendo wa michango ambayo haikuwasilishwa	103
Jedwali Na. 71: Mikopo isiyorejeshwa na vikundi vilivyositisha biashara	105
Jedwali Na. 72: Mabadiliko ya miradi ya vikundi bila idhini ya Kamati	106
Jedwali Na. 73: Fedha za Mfuko wa Vikundi katika akaunti ya Amana	108
Jedwali Na. 74: Mikopo iliyotolewa kabla ya kusainiwa kwa mikataba	108
Jedwali Na. 75: Mikataba isiyo hakikiwa na Mwanasheria.....	109
Jedwali Na. 76: Mikopo iliyotolewa zaidi ya kiasi kilichoombwa.....	109
Jedwali Na. 77: Upungufu katika matumizi ya mfumo wa TPLMIS	110
Jedwali Na. 78: Kutosajiliwa kwa mikopo ya vikundi kwenye TPLMIS	112
Jedwali Na. 79: Kutohibitishwa uwepo wa vikundi vilivyopewa mikopo	113
Jedwali Na. 80: Upungufu katika utekelezaji wa miradi ya CSR	114
Jedwali Na. 81: Upungufu katika utekelezaji wa miradi ya CSR	116
Jedwali Na. 82: Miradi ya Mfuko wa Jimbo isiyobuliwa na jamii	117
Jedwali Na. 83: Fedha za Miradi zilizobadilishwa matumizi	119
Jedwali Na. 84: Kasi ndogo ya utekelezaji wa miradi	122
Jedwali Na. 85: Upungufu wa miundombinu	129
Jedwali Na. 86: Upungufu wa walimu	130
Jedwali Na. 87: Upungufu wa vitabu vya kiada katika shule za msingi	132
Jedwali Na. 88: Uhaba wa vifaa-tiba katika sehemu za kutolea huduma za afya .	137
Jedwali Na. 89: Vifaa tiba vilivyonunuliwa lakini havitumiki	137
Jedwali Na. 90: Miundombinu ya afya ambayo haitumiki ipasavyo.....	138
Jedwali Na. 91: Uhaba wa wahudumu wa afya	139
Jedwali Na. 92: Vifaa-tiba ambavyo havikupokelewa kutoka MSD.....	140
Jedwali Na. 93: Bidhaa za afya ambazo hazikupokelewa kutoka MSD	141
Jedwali Na. 94: Ufanisi wa kifedha wa mfuko wa iCHF	142
Jedwali Na. 95: Uandikishaji katika ngazi ya Sekretarieti ya Mkoa.....	143
Jedwali Na. 96: Ruzuku ya makusanyo ambayo haijatolewa.....	144
Jedwali Na. 97: Madai yaliyokataliwa na NHIF	145

Jedwali Na. 98: Ununuzi bila kibali cha kukosekana vifaa kutoka MSD.....	146
Jedwali Na. 99: Hasara itokanayo na ununuzi bila kibali cha MSD.....	146
Jedwali Na. 100: Fedha za vifaa-tiba zilizochepushwa	147
Jedwali Na. 101: Uwekezaji wa taasisi	150
Jedwali Na. 102: Hasara inayotokana na uwekezaji katika hisa.....	151
Jedwali Na. 103: Makampuni yenye mwenendo usioridhisha.....	151
Jedwali Na. 104: Upotevu wa mapato kwa kutumia viwango visivyoidhinishwa...	152
Jedwali Na. 105: Kodi zisizokusanywa kwenye vituo vya mabasi.....	155
Jedwali Na. 106: Upotevu wa mapato ya masoko kwa kukosekana ufanisi	155
Jedwali Na. 107: Bajeti ikilinganishwa na michango halisi.....	165
Jedwali Na. 108: Upungufu wa miondombinu ya taka.....	169
Jedwali Na. 109: Uzalishaji wa taka katika Halmashauri kwa miaka mitatu.....	170
Jedwali Na. 110: Mapato na matumizi ya ukusanyaji taka	172
Jedwali Na. 111: Mawakala wakusanya ushuru wa taka wasio na dhamana	174
Jedwali Na. 112: Ukusanyaji wa ushuru wa taka bila ya mikataba halisi.....	175
Jedwali Na. 113: Mawakala waliowasilisha benki kiwango pungufu.....	176
Jedwali Na. 114: Makusanyo ya ada ya taka chini ya kiwango cha mikataba.....	178
Jedwali Na. 115: Ufanisi wa kifedha wa programu ya KKK.....	181
Jedwali Na. 116: Halmashauri zisizokamilisha urejeshaji wa Mkopo	184
Jedwali Na. 117: Miradi mipya iliyojengwa kabla ya kupata hatimiliki	188
Jedwali Na. 118: Hasara iliyosababishwa na moto	191
Jedwali Na. 119: Kutoidhinishwa kwa usanifu wa majengo na Jeshi la Zimamoto na Uokoaji	194
Jedwali Na. 120: Utekelezaji wa mapendekezo ya Ukaguzi	201
Jedwali Na. 121: Utekelezaji wa maagizo ya Kamati ya PAC	201
Jedwali Na. 122: Taarifa ya utekelezaji wa Maagizo ya Kamati ya PAC	202
Jedwali Na. 123: Malipo kwa shughuli zisizokusudiwa	203
Jedwali Na. 124: Malipo bila stakabadhi sambamba	203
Jedwali Na. 125: Malipo yasiyokuwa na stakabadhi za kielektroniki.....	204
Jedwali Na. 126: Malipo yaliyofanywa kwa fedha taslimu.....	205
Jedwali Na. 127: Kutorejeshwa kwa masurufu	206
Jedwali Na. 128: Adhabu ya malimbikizo ya makato ya watumishi	206
Jedwali Na. 129: Manunuzi bila idhini ya bodi.....	207
Jedwali Na. 130: Manunuzi nje ya mfumo wa ununuzi wa kielektroniki.....	208
Jedwali Na. 131: Manunuzi yaliyofanywa bila ushindanishi.....	208

Jedwali Na. 132: Mapungufu katika mchakato wa ununuzi	210
Jedwali Na. 133: Sekretarieti za Mikoza zenye miradi yenye mapungufu	212
Jedwali Na. 134: Miradi ambayo haijakamilika	213
Jedwali Na. 135: Miradi kutokamilika licha ya muda kuisha	213
Jedwali Na. 136: Madeni na madai yasiyolipwa.....	214
Jedwali Na. 137: Uhamishaji wa fedha bila kibali.....	215
Jedwali Na. 138: Ucheleweshwaji ugawaji wa bakaa	216
Jedwali Na. 139: Ushuru wa maegesho ambao haukukusanywa	220
Jedwali Na. 140: Maombi ya maegesho maalumu yaliyochelelshwa	221
Jedwali Na. 141: Kutowiana kwa bajeti ya miradi na MTEF.....	222
Jedwali Na. 142: Matengezo ya barabara ya Ngerengere - Kidunda.....	226
Jedwali Na. 143: Zabuni ambazo hazikukidhi vigezo.....	231
Jedwali Na. 144: Malipo kwa kazi ambazo hazikufanyika	235
Jedwali Na. 145: Halmashauri zilizochelewesha marejesho	242
Jedwali Na. 146: Ununuzi bila ya idhini ya Bodi ya Zabuni	244

ORODHA YA VIAMBATISHO

Kiambatisho 1: Mwenendo wa Hati za Ukaguzi	249
Kiambatisho 2: Hali ya Utekelezaji wa Mapendekezo ya Ukaguzi wa mamlaka za serikali za mitaa kwa mwaka 2022/23	256
Kiambatisho Na. 3: Utekelezaji wa Maagizo ya Kamati ya Bunge ya Hesabu za serikali za mitaa	262
Kiambatisho Na. 4: Jumla ya bajeti ya matumizi ya kawaida na maendeleo dhidi ya jumla ya fedha zilizotolewa kwa mwaka wa fedha 2022/23	267
Kiambatisho Na. 5: Makadirio ya mapato ya ndani na makusanyo halisi kwa mwaka 2022/23	269
Kiambatisho Na. 6: Mamlaka za serikali za mitaa zilizokusanya mapato ya ndani zaidi ya bajeti iliyoidhinishwa	275
Kiambatisho Na. 7: Mamlaka za serikali za mitaa zenye makusanyo pungufu ya makadirio ya bajeti	278
Kiambatisho Na. 8: Ruzuku za matumizi ya kawaida zilizotolewa ikilinganishwa na makadirio ya bajeti iliyoidhinishwa	281
Kiambatisho Na. 9: Ruzuku za maendeleo zilizotolewa ikilinganishwa na makadirio ya bajeti iliyoidhinishwa	282
Kiambatisho Na. 11: Fedha za miradi zilizochepushwa kutumika kwenye miradi mingine pamoja na shughuli za kawaida ambazo hazikukusudiwa	285
Kiambatisho 12: Jumla ya makusanyo ya mamlaka za serikali za mitaa	288
Kiambatisho Na. 13: Orodha ya Madeni Katika mfumo wa Mapato wa LGRCIS	291
Kiambatisho Na. 14: Vyanzo vya Mapato Visivyokusanywa	293
Kiambatisho 15: Makusanyo Ambayo Hayakupelekwa Benki	296
Kiambatisho 16: Matumizi ya Fedha za Akaunti ya Amana kwa shughuli zisizokusudiwa	298
Kiambatisho 17: Madeni Yasiyolipwa hadi kufikia tarehe 30 Juni 2023	300
Kiambatisho Na. 18: Madai ya mishahara na yasiyo ya mishahara ya watumishi ambayo hayajalipwa	302
Kiambatisho 19: Makato ya mishahara kutowasilishwa katika Taasisi husika	304
Kiambatisho Na. 20: Watumishi wenye tarehe za kuzaliwa zinazotofautiana kati ya taarifa za Mishahara na Mamlaka ya Kitambulisho cha Taifa “NIDA”	306
Kiambatisho Na. 21: Upungufu Katika Utendaji na Ukosefu wa Vitendea kazi katika kitengo cha Ukaguzi wa Ndani	309
Kiambatisho 22: Mifumo ya Udhhibiti wa Ndani Kushindwa Kugundua Vihatarishi vya Ubadhirifu Vilivyoonekana Katika Malipo	311
Kiambatisho 23: Thamani ya Mfuko wa Wanawake Vijana na watu wenye Ulemavu ..	318

Kiambatisho Na. 24: Michango ya Halmashauri kwenye Mfuko wa Wanawake Vijana na watu wenye Ulemavu.....	321
Kiambatisho Na. 25: Mikopo iliyotolewa.....	323
Kiambatisho Na. 26: Halmashauri zilizotoa mikopo kinyume na uwiano	327
Kiambatisho Na. 27: Mikopo isiyorejeshwa kwa muda mrefu	330
Kiambatisho Na. 28: Miradi Iliyotelekezwa	332
Kiambatisho Na. 29: Miradi Iliyokamilika lakini Haitumiki.....	333
Kiambatisho Na. 31: Kasoro zilizobainika katika utekelezaji wa miradi.....	337
Kiambatisho Na. 32: Miradi Isiyokamilika kwenye mamlaka za serikali za mitaa	339
Kiambatisho Na. 33: Kuchelewa kukamilika kwa miradi ya maendeleo katika mamlaka za serikali za mitaa.....	342
Kiambatisho 34: Kiasi pungufu cha fedha kilichotolewa kutekeleza miradi	344
Kiambatisho 35: Fedha pungufu zilizotolewa kwa ajili ya Elimu bila malipo	347
Kiambatisho Na. 36: Upungufu wa miundombinu katika shule za Msingi.....	349
Kiambatisho Na. 37: Upungufu wa Miundombinu katika shule za Sekondari.....	350
Kiambatisho 38: Upungufu wa walimu katika shule za Msingi na Sekondari	351
Kiambatisho 39: Bajeti Pungufu ya Ruzuku ya uendeshaji wa shule na chakula katika shule za msingi na sekondari	351
Kiambatisho Na. 40: Kuchelewa kukamilika kwa ujenzi wa vituo vya kutolea huduma za afya.....	354
Kiambatisho Na. 41: Upungufu wa magari ya kubebea wagonjwa kwenye vituo vya kutolea huduma za afya.....	356
Kiambatisho 43: Upungufu wa Vifaatiba.....	362
Kiambatisho Na. 45: Hali ya uandikishaji katika ngazi ya Sekretarieti ya Mkoa.....	393
Kiambatisho 46: Makusanyo yatokanayo na taka katika Halmashauri kwa mwaka 2022/23	395
Kiambatisho 47: Upungufu uliobainika katika usimamizi wa taka katika Halmashauri	397
Kiambatisho Na. 48: Ufanisi katika Matumizi ya fedha za Programu ya KKK	400
Kiambatisho 49: Mashauri ya ardhi dhidi ya mamlaka za serikali za mitaa	402
Kiambatisho 50: Taasisi zisizozingatia maagizo ya Jeshi la Zimamoto na uokoaji katika ujenzi	405
Kiambatisho Na. 51: Hali ya Utekelezaji wa mapendekezo ya Ukaguzi wa Sekretarieti za Mikoa.....	406
Kiambatisho Na. 52: Fedha za maendeleo ambazo hazikupokelewa kutoka Hazina...	408
Kiambatisho 53: Halmashauri zilizopokea fedha za maendeleo kidogo ikilinganishwa na zilizotolewa na Hazina	409
Kiambatisho 54: Fedha za maendeleo zilizopelekwa zaidi kwenye Halmashauri ikilinganishwa na fedha zilizopokelewa kutoka Hazina	410

Kiambatisho 55: Fedha za maendeleo zilizopelekwa Halmashauri pungufu ya zilizoombwa Hazina.....	410
Kiambatisho 56: Fedha za maendeleo zilizopelekwa Halmashuri zaidi ya fedha zilizoombwa Hazina.....	411
Kiambatisho Na. 57: Halmashauri zenye miradi ambayo utekelezaji wake umecheleweshwa	413
Kiambatisho Na.58: Halmashauri zenye miradi yenye kasi ndogo ya utekelezaji.....	414
Kiambatisho 59: Upungufu katika usanifu wa miradi	415
Kiambatisho 60: Ununuzi uliofanyika bila kutumia njia ya ushindani wa bei	417

ORODHA YA VIELELEZO

Kielelezo Na. 1: Mwenendo wa makusanyo ya Mapato	55
Kielelezo Na. 2: Mwenendo wa makusanyo yasiyowalishwa benki	59
Kielelezo Na. 3: Masoko yaliyoteketea kwa moto katika Halmashauri kwa miaka iliyopita.....	192
Kielelezo Na. 4: Baadhi ya maeneo yaliyoathirika na mafuriko	194

VIFUPISHO

ALAT	Jumuiya ya Tawala za Serikali za Mitaa Tanzania
AMCOS	Vyama vya Ushirika
CDCF	Mfuko wa Kuchochea Maendeleo ya Jimbo
CHF	Mfuko wa Afya ya Jamii
CSR	Uwajibikaji wa Taasisi kwa Jamii
DART	Wakala wa Mabasi Yaendayo Haraka
EFD	Kifaa cha Stakabadhi za kieletroniki
EIA	Tathmini ya Athari ya Kimazingira
ESDP	Mpango wa Maendeleo wa Sekta ya Elimu
FFARS	Mfumo wa Taarifa za Kifedha Unaotumiwa katika Ngazi za Chini za Serikali
GCC	Masharti ya Jumla ya Mikataba
GoT-HoMIS	Mfumo wa Taarifa za Usimamizi wa Hospitali Tanzania
GPSA	Wakala wa Huduma ya Ununuzi Serikalini
H/Jiji	Halmashauri ya Jiji
H/M	Halmashauri ya Manispaa
H/Mji	Halmashauri ya Mji
H/W	Halmashauri ya Wilaya
HCMIS	Mfumo wa Pamoja wa Taarifa za Kiutumishi na Mishahara
iCHF	Mfuko wa Afya ya Jamii Ulioboreshwa
ISSAI	Viwango vya Kimataifa kwa Taasisi Kuu za Ukaguzi
LAAC	Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa
LARAM	Mwongozo wa Usimamizi wa Mapato wa Serikali za Mitaa
LGA	Mamlaka za Serikali za Mitaa
LGLB	Bodi ya Mikopo ya Serikali za Mitaa
LGRCIS	Mfumo wa taarifa za ukusanyaji mapato katika Mamlaka za serikali za Mitaa
MSD	Bohari Kuu ya Dawa
MUSE	Mfumo wa Ulipaji Serikalini
Na.	Namba
NHIF	Mfuko wa Taifa wa Bima ya Afya
OR TAMISEMI	Ofisi ya Rais-Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa
PAC	Kamati ya kudumu ya Bunge ya Hesabu za Serikali
PPRA	Mamlaka ya Udhhibiti wa Manunuzi ya Umma
Sh.	Shilingi
TAA	Mamlaka ya Viwanja wa Ndege
TAKUKURU	Taasisi ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa
TANePS	Mfumo wa Kielektroni wa Ununuzi Tanzania
TANESCO	Shirika la Umeme Tanzania
TARURA	Wakala wa Barabara Vijijini na Mjini
TEA	Mamlaka ya Elimu Tanzania
TEHAMA	Teknolojia ya Habari na Mawasiliano
TRA	Mamlaka ya Mapato Tanzania

SALAMU KUTOKA KWA MKAGUZI NA MDHIBITI MKUU WA HESABU ZA SERIKALI

Ninayo furaha kuwasilisha ripoti ya ukaguzi kwa mwaka wa fedha ulioishia 30 Juni 2023 ambayo inajumuisha Ofisi ya Rais - Tawala za Miko ana Serikali za Mitaa Pamoja na taasisi zilizopo chini yake, Sekretariati za Mikoa Pamoja na Mamlaka za Serikali za mitaa.

Napenda kutambua juhudi za Serikali inayoongozwa na Mh. Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania katika kuendeleza uwajibikaji na uwazi katika usimamizi wa rasilimali za umma.

Pia nashukuru ushirikiano wa menejimenti za taasisi katika kutoa taarifa na ufafanuzi muhimu kwa ajili ya kuandaa ripoti ya ukaguzi.

Matokeo ya ukaguzi yanadhihirisha nyanja mbalimbali za usimamizi wa fedha katika Tawala za Miko ana Serikali za Mitaa. Ingawa baadhi wameonesha usimamizi mzuri wa fedha, wengine wamekabiliwa na changamoto katika kudumisha utulivu wa kifedha na utendaji. Ni muhimu kwa serikali kuingilia kati na kuhakikisha taasisi zinafanya kazi kwa ufanisi, kuchangia uchumi, na kutoa huduma za hali ya juu kwa wananchi.

Ripoti hii imepangwa katika sura 20, kila moja ikizingatia vipengele tofauti, ikiwa ni pamoja hati za ukaguzi, hali ya utekelezaji wa mapendekezo ya miaka iliyopita, mapitio ya utekelezaji wa bajeti, ununuzi na usimamizi wa mikataba, usimamizi wa mapato na fedha, usimamizi wa matumizi, usimamizi wa rasilimali watu, mifumo ya uongozi na udhibiti wa ndani, Pamoja na mfuko wa kina mama, vijana na watu wenye ulemavu.

Pia ripoti hii imeangazia utekelezaji wa miradi ya maendeleo, ufanisi wa utendaji katika sekta ya elimu, afya, uwekezaji, taka, ardhi, majanga mbalimbali, pamoja na utendaji wa jumla wa sekretariati za mikoa pamoja na Ofisi ya Rais - Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa.

Ripoti hii pia inabainisha maeneo ambayo taasisi hizi zinahitaji kuboresha utendaji kazi na kutekeleza majukumu yao kwa ufanisi zaidi.

Katika ripoti hii, nimetoa mapendekezo ya jinsi ya kuimarisha utendaji kazi wa taasisi zilizoripotiwa, kuongeza uwazi na uwajibikaji, na kuimarisha utawala bora. Ninaamini mapendekezo haya yatakuwa na manufaa kwa serikali, na wadau wengine katika kuhakikisha utoaji wa huduma bora.

Mwisho, natoa shukrani zangu za dhati kwa wafanyakazi wa Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi kwa juhudi zao za dhati katika kufanya ukaguzi na kuandaa ripoti hii. Kujitolea kwao na bidii yao imekuwa nguzo muhimu katika utayarishaji wa ripoti hii, na ninashukuru kwa mchango wao.

Charles E. Kichere
Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali
Jamhuri ya Muungano wa Tanzania

MUHTASARI

Ibara ya 143(2) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977 na Kifungu cha 20 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma, [SURA YA 418], vinampa mamlaka Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali (CAG) kufanya ukaguzi wa kila mwaka wa hesabu za taasisi mbalimbali za Serikali. Kufuatia ukaguzi huo, CAG huwasilisha ripoti kwa Rais ambaye, kwa kuzingatia Ibara ya 143(4) ya Katiba na Kifungu cha 34(2) cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma, [SURA YA 418] huziwasilisha bungeni.

Muhtasari huu unaangazia masuala muhimu yaliyojitokeza katika ripoti hii kuhusu ukaguzi uliofanywa katika OR-TAMISEMI na taasisi zilizo chini yake.

Maoni ya ukaguzi

Katika mwaka wa fedha ulioishia tarehe 30 Juni 2023, nilifanya ukaguzi na kutoa hati kwa taasisi 220. Kati ya hizo, 217 (99%) zilikuwa na hati inayoridhisha, 3 (1%) zilipata hati yenye shaka. Hakukuwa na matukio ya hati mbaya au kushindwa kutoa maoni.

Hali ya utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi wa miaka iliyopita

Tathmini yangu ya hali ya utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi wa miaka iliyopita inaonesha kwamba, mapendekezo ya ukaguzi yapatayo 8,238 yalitolewa kwa mamlaka za serikali za mitaa 184 ambapo mapendekezo 609 (7%) hayakutekelezwa.

Mapitio ya utekelezaji wa bajeti

Katika mwaka wa fedha wa 2022/23, OR-TAMISEMI, sekretarieti za mikoa na mamlaka za serikali za mitaa ziliidhinishwa bajeti yenye jumla ya sh. Trilioni 8.82 kwa ajili ya maendeleo na matumizi ya kawaida. Nilibaini kuwa jumla ya Sh. trilioni 7.61 zilitolewa kwa ajili ya matumizi ya kawaida na maendeleo sawa na 86% ya makadirio yaliyoidhinishwa. Hii inaashiria kuwa Sh. trilioni 1.21 hazikutolewa. Aidha, fedha zilizotolewa katika mwaka huu wa fedha zilikuwa na ongezeko la Sh. bilioni 90 ikilinganishwa na Sh. trilioni 7.52 zilizotolewa katika mwaka wa fedha uliopita wa 2021/22.

Pia nilibaini kuwa makusanyo ya mapato yatokanayo na vyanzo ndani kwa mwaka wa fedha 2022/23 yalifikia Sh. bilioni 912.12, yakizidi kidogo bajeti iliyoidhinishwa ya Sh. bilioni 911.86 kwa tofauti ya Sh. bilioni 0.26, sawa na asilimia 0.03. Aidha, kulikuwa na ongezeko kubwa la Sh. bilioni

20.28 ikilinganishwa na makusanyo ya mapato ya ndani ya Sh. bilioni 891.84 kwa mwaka wa fedha uliopita wa 2021/22.

Ununuzi na usimamizi wa mikataba

Katika mapitio yangu ya michakato ya ununuzi katika mamlaka 35 za serikali za mitaa, nilibaini kuwa ununuzi wa jumla ya Sh. bilioni 4.22 ulifanyika bila kuitisha nukuu za ushindanishi wa bei, na mamlaka 16 za serikali za mitaa, zenye ununuzi wa jumla ya Sh. bilioni 4.87 ziliamua kutumia njia ya mzabuni mmoja au wachache badala ya njia ya ushindanishi bila sababu za kuridhisha.

Aidha, ilibainika kuwa mamlaka 13 za serikali za mitaa zilinunua bidhaa zenye thamani ya Sh. bilioni 1.45 ambazo hazikupokelewa licha ya malipo kufanyika.

Kuhusu usimamizi wa mikataba, ilibainika kuwa mkandarasi na mkandarasi mshauri waliohusika na usimamizi wa ujenzi wa Kituo Kikuu cha Mabasi cha Halmashauri ya Jiji Dar es Salaam kilichopo Mbezi Luis walikuwa hawajalipwa ankara zao za jumla ya Sh. bilioni 8.92, hivyo kusababisha madai ya riba ya Sh. bilioni 2.23.

Usimamizi wa mapato

Nilibaini kuwa pamoja na kuanzishwa kwa TAUSI kama mfumo wa kukusanya mapato na maelekezo mahususi kwa mamlaka za serikali za mitaa kusajili mashine za kukusanyia mapato (POS), kufanya usuluhishi wa wadaiwa kwenye mfumo wa awali wa LGRCIS, na kutumia moduli zote ndani ya TAUSI kwa ukamilifu, bado kuna Sh. bilioni 45 ambazo ni madai ya mapato yasiyokusanywa kwenye mfumo wa LGRCIS. Hali hii inaleta shaka kuhusiana na uwezekano wa upotevu wa mapato, hususani wakati huu ambapo matumizi ya mfumo yamesitishwa.

Aidha, nilibaini kuwa jumla ya Sh. bilioni 61 hazikukusanywa na mamlaka 130 za serikali za mitaa, kutoka vyanzo mbalimbali kama vile kodi ya maduka, vibanda vya soko, kodi ya nyumba, mauzo ya viwanja, ukusanyaji wa taka, leseni za biashara, leseni za vileo, maeneo ya wazi yaliyokodishwa, ada za maegesho, na vyanzo vingine vya mapato, ikiashiria kukosa ufanisi katika ukusanyaji wa mapato.

Katika kupitia taarifa za mifumo ya LGRCIS na TAUSI, nilibaini kuwa jumla ya Sh. bilioni 6.2 ambazo ni mapato yaliyokusanywa kupitia mashine za POS katika mamlaka za serikali za mitaa 96, hazikuwa zimewasilishwa benki za mamlaka za serikali za mitaa husika.

Usimamizi wa matumizi

Tathmini yangu ya usimamizi wa akaunti ya amana unaofanywa na mamlaka za serikali za mitaa iliibua kasoro kadhaa zenye jumla ya Sh. bilioni 10.71 katika akaunti za amana zinazomilikiwa na mamlaka za serikali za mitaa. Ukosefu wa udhibiti wa ndani ulichangia usimamizi usioridhisha na malipo yasiyodhibitiwa kutoka kwenye akaunti mbalimbali za amana.

Aidha, ukaguzi wangu katika mamlaka za serikali za mitaa 37 ulibaini kuongezeka kwa madai ya wazabuni na wafanyakazi kutoka Sh. bilioni 64.87 kwa mwaka wa fedha 2021/22 hadi Sh. bilioni 87.32 kwa mwaka wa fedha 2022/23, ikiashiria ongezeko kubwa la Sh. bilioni 22.45, sawa na 35%. Ongezeko hili la madeni linatokana na matumizi ambayo hayalingani na hali ya kifedha ya taasisi na ucheleweshaji wa malipo ya madai.

Usimamizi wa rasilimali watu

Katika mamlaka 54 za serikali za mitaa, nilibaini madai ya watumishi yenye jumla ya Sh. bilioni 36.47 ambayo hayajalipwa kwa zaidi ya miezi 12. Madai haya yanajumuisha malimbikizo ya mishahara ya wafanyakazi, stahiki za wastaafu, na stahiki zingine kama vile posho za kisheria kwa wakuu wa idara na vitengo.

Pia, ulinganifu wa taarifa za mishahara kutoka kwenye Mfumo wa Taarifa za Usimamizi wa Rasilimali Watu (HCMIS) na kanzidata ya mamlaka ya Vitambulisho vya Taifa (NIDA), ulibaini utofauti mkubwa. Mathalani, utofauti wa tarehe za kuzaliwa ulibainika kwa watumishi 77,286 katika takwimu za kanzidata zote mbili, na kusababisha mkanganyiko kuhusiana na tarehe sahihi za kuzaliwa kwa watumishi wa umma. Vilevile, nilibaini kuwa hapakuwa na takwimu zozote za watumishi 86 katika kanzidata ya NIDA.

Tathmini ya utawala, udhibiti wa ndani na usimamizi wa vihatarishi

Tofauti na kwenye mashirika ya umma, ambapo bodi za wakurugenzi hunufaika na kamati huru za ukaguzi zinazojumuisha wajumbe wenye sifa za kitaaluma, mamlaka za serikali za mitaa hazina utaratibu sawa wa usimamizi. Kamati za Ukaguzi kwenye mamlaka za serikali za mitaa huripoti moja kwa moja kwa Wakurugenzi Watendaji, badala ya kuwa vyombo huru vya ushauri vinavyojikita kwenye masuala ya fedha na ukaguzi wa ndani na wa nje, na kuwajibika kwa wenye dhamana ya utawala, yaani Baraza la Madiwani. Utofauti huo unatia shaka, hususani kwa kuzingatia kwamba wajumbe wa baraza hawalazimiki kuwa na ujuzi wa masuala ya kifedha.

Aidha, tathmini yangu ya mifumo ya uhasibu na TEHAMA katika mamlaka za serikali za mitaa ilibaini upungufu katika Mfumo wa Ulipaji Serikalini (MUSE) ambao umechangia katika dosari zilizobainika wakati wa ukaguzi wa miamala iliyofanyika katika Halmashauri ya Wilaya ya Mpimbwe. Malipo ya jumla ya Sh. bilioni 1.23 yalifanywa kupitia akaunti ya mishahara kwa shughuli ambazo hazikufanyika.

Malipo hayo yaliwezesha katika akaunti ya mishahara kupitia matumizi yasiyo sahihi ya stakabadhi za mfumo wa kihasibu ambazo hutumika kutambua mishahara inayolipwa moja kwa moja na hazina kwa watumishi.

Mfuko wa wanawake, vijana na watu wenye ulemavu

Katika kukabiliana na changamoto za awali za uendeshaji wa Mfuko wa Wanawake, Vijana na Watu Wenye Ulemavu, tarehe 29 Machi 2023, baada ya kupokea ripoti yangu ya mwaka wa fedha 2021/22, Mheshimiwa Rais aliagiza kufanyika kwa mapitio ya utaratibu wa utoaji wa mikopo hiyo. Baada ya hapo, Mh. Waziri Mkuu, aliziagiza mamlaka za serikali za mitaa nchini kusitisha utoaji wa mikopo kwa vikundi ili kuipa Serikali muda wa kuanzisha mfumo mpya wa utoaji wa mikopo utakaotatua changamoto zilizobainishwa na Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali.

Wakati mfumo mpya wa utoaji mikopo ukisubiriwa, nimebaini katika tathmini niliyoifanya katika mwaka wa fedha 2022/23 kuwa mamlaka 62 za serikali za mitaa hazikuchangia kikamilifu 10% ya mapato yake ya ndani kwenye Mfuko kama inavyotakiwa, hivyo kusababisha michango ambayo haikuwasilishwa kiasi cha Sh. bilioni 7.27.

Katika tathmini ya ufanisi wa mfuko wa Wanawake, Vijana na Watu Wenye Ulemavu nilibaini kuwa hadi kufikia tarehe 30 Juni 2023, wanufaika wa mikopo katika mamlaka za serikali za mitaa 151 walikuwa hawajarejesha mikopo yenye jumla ya Sh. bilioni 79.70.

Vilevile, katika mapitio ya mikopo iliyotolewa kwa vikundi, nilibaini kuwa mamlaka za serikali za mitaa 46 zilikuwa na mikopo isiyorejeshwa ya jumla ya Sh. bilioni 5.70 kutoka kwa vikundi 1,334 vilivyositisha kufanya shughuli zao; na vikundi 851 katika mamlaka za serikali za mitaa 19 vilivyoripotiwa kupokea mikopo ya jumla ya Sh. bilioni 2.6 havikuthibitika uwepo wake.

Tathmini ya miradi ya maendeleo

Mamlaka za serikali za mitaa zimetokeleza miradi mingi ya maendeleo, ambayo, kimsingi, inafadhiliwa kupitia ruzuku kutoka serikali kuu,

michango kutoka kwa wadau wa maendeleo, mapato ya vyanzo vya ndani pamoja na michango ya wananchi.

Katika tathmini yangu ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo kwa mwaka wa fedha unaoishia tarehe 30 Juni 2023, nilibaini mamlaka za serikali za mitaa 20 zenye miradi yenye thamani ya Sh. bilioni 8.04 ambayo imekamilika lakini haitumiki, hivyo kutofikiwa malengo yaliyokusudiwa.

Aidha, katika tathmini ya hali halisi ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo nilibaini kuwa, miradi yenye thamani ya Sh. bilioni 12.92 katika mamlaka za serikali za mitaa 12 iliyokuwa katika hatua mbalimbali za ukamilishaji, ilitelekezwa kwa muda wa kati ya miaka miwili hadi 21. Vilevile, nibaini dosari mbalimbali katika miradi yenye thamani ya Sh. bilioni 13.81 iliyotelekezwa na mamlaka 14 za serikali za mitaa.

Ufanisi wa uendeshaji katika sekta ya elimu

Katika mwaka wa fedha 2022/23, kulikuwa na upungufu wa ruzuku ya elimu bila malipo iliyotolewa kwa mamlaka za serikali za mitaa 15 kwa ajili ya shule za msingi na sekondari, ikiwa jumla ya Sh. bilioni 1.25 kati ya Sh. bilioni 11.83 zilizokuwa zimepangwa katika bajeti ya kipindi hicho. Fedha hizi ni muhimu kwa shule kupata rasilimali muhimu kama vile vifaa vya kufundishia na kujifunzia na kuwezesha ukarabati wa miundombinu na hatimaye kuchangia katika uboreshaji wa elimu.

Vilevile, OR-TAMISEMI ilitoa jumla ya Sh. bilioni 10.6 kwa Taasisi ya Elimu Tanzania kwa ajili ya ununuzi wa vitabu vya shule za msingi. Taasisi hiyo iliingia mkataba na kampuni nne za uchapaji na usambazaji wa vitabu milioni 2.51. Hata hivyo, ushahidi wa kuthibitisha usambazaji wa vitabu vilivyounuliwa kwa shule za msingi haukupatikana.

Ufanisi wa uendeshaji katika sekta ya afya

Nilibaini kuchelewa kuanza kwa ujenzi wa vituo vya afya vyenye thamani ya Sh. bilioni 13.80 katika mamlaka za serikali za mitaa 17 zaidi ya muda uliopangwa. Sambamba na hilo, mamlaka za serikali za mitaa sita ziliomba nyongeza ya fedha kiasi cha Sh. bilioni 3.85 kutoka OR-TAMISEMI kwa ajili ya kukamilisha miradi ya afya.

Aidha, mamlakaza serikali za mitaa 15 zililipa Sh. bilioni 3.05 kwa bohari kuu ya dawa (MSD) kwa ajili ya ununuzi wa vifaa tiba mbalimbali. Hata hivyo, vifaa tiba vyenye thamani ya Sh. bilioni 1.78, sawa na 58% havikupokelewa. Vilevile, mamlaka za serikali za mitaa zilipokea ruzuku ya vifaa tiba ya Sh. bilioni 11.91 kutoka Wizara ya Afya kupitia MSD, lakini ni vifaatiba vyenye thamani ya Sh. bilioni 3.61 pekee ndio

vilipokelewa sawa na 30%, wakati fedha za ruzuku ya Sh. bilioni 8.37 sawa na 70% hazikutumika.

Pia, nilifanya mapitio ya makusanyo ya fedha za mfuko wa iCHF ngazi ya Mkoa na kubaini kuwa, wanufaika katika mamlaka za serikali za mitaa 11 walichangia jumla ya Sh. bilioni 1.9. Hata hivyo, serikali kuu ilishindwa kurejesha ruzuku inayolingana na kiasi kilichokusanywa ili kusaidia Mfuko huo.

Tathmini ya ufanisi wa uwekezaji

Mwaka 2001, mamlaka za serikali za mitaa za Mkoa wa Dar es Salaam kwa pamoja zilianzisha Benki ya Wananchi (DCB Bank), ambayo ilianza kufanya kazi mwaka 2002. Mamlaka hizo ni halmashauri ya jiji la Dar es Salaam, halmashauri za manispaa za Ilala, Kinondoni, Temeke, Kigamboni na Ubungo. Kwa pamoja, ziliwekeza mtaji wa Sh. bilioni 26.89 katika hisa 31,923,990.

Hata hivyo, imeonekana kuwa thamani ya hisa hizo imekuwa ikishuka mwaka hadi mwaka. Bei ya hisa moja kwa mwaka 2002 ilikuwa ni Sh. 1,000 ilipungua hadi kufikia Sh. 250 kwa mwaka 2018/19, ambapo bei ya sasa ya hisa ni Sh. 140. Kupungua huku kwa bei ya hisa kumesababisha hasara ya zaidi ya Sh. bilioni 22.

Kwa upande mwingine, mamlaka za serikali za mitaa nne zimewekeza katika timu za mpira wa miguu zinazoshiriki ligi mbalimbali zikiwamo KMC FC, Geita Gold FC, Mbeya City FC, na Dodoma Jiji FC ambazo zote zimesajiliwa rasmi na shirikisho la mpira wa miguu Tanzania na kushiriki ligi mbalimbali ikiwemo ligi kuu ya Tanzania bara.

Hata hivyo, nilibaini kuwa mamlaka za serikali za mitaa zinalipia gharama za uendeshaji wa timu hizo kutoka katika mafungu yake ya bajeti ya matumizi na kupitia fedha zinazokusanywa katika vyanzo vya ndani kila mwaka. Aidha, mapato yanayotokana na vyanzo vya nje, kama vile ada ya kiingilio, mauzo ya jezi na udhamini kutoka kwa makampuni na taasisi kama Parimatch, Geita gold mine, shirikisho la soka Tanzania na Azam broadcasting media hazijumuishwi katika mapato ya mamlaka ya serikali za mitaa.

Katika mwaka wa fedha 2022/23, timu hizi zilikuwa na jumla ya makusanyo ya Sh. bilioni 7.01, ambapo Sh. bilioni 3.66 sawa na 52%, zilitolewa na mamlaka za serikali za mitaa husika. Pia, timu hizi hazijatunga sheria ndogo, hazitayarishi taarifa za fedha, na hazionekani

kuwa na uendeshaji unaojitegemea nje ya mfumo wa mamlaka za serikali za mitaa.

Mapitio ya udhibiti wa taka

Katika mwaka wa fedha 2022/23, jumla ya Sh. bilioni 19.45 zilikusanywa na mamlaka 117 za serikali za mitaa kama ada ya ukusanyaji wa taka. Hata hivyo, katika mapitio ya ukusanyaji wa mapato, nilibaini tofauti kubwa katika ukusanyaji wa ada za taka, ikilinganishwa na masharti yaliyobainishwa katika mikataba ya mawakala na mamlaka za serikali za mitaa. Utofauti huo unaonesha kuwa mawakala walishindwa kukusanya jumla ya Sh. bilioni 1.55.

Aidha, kituo cha kutengeneza mbolea cha Mabwepande kinachomilikiwa kwa ubia kati ya halmashauri ya manispaa ya Kinondoni na jiji la Hamburg kimelenga kuongeza ufanisi katika kudhibiti taka kupitia matumizi mbadala kwa kuzibadilisha kuwa mbolea isiyo na kemikali. Kituo hicho kinawakilisha uwekezaji mkubwa katika usimamizi endelevu wa taka unaolenga kunufaisha jamii na kutunza mazingira ambapo fedha kiasi cha Sh. bilioni 7.10 zimewekezwa katika mradi huo sambamba na mali zisizo hamishika zenye thamani ya Sh. bilioni 1.08.

Mapitio ya usimamizi wa ardhi

Nimefanya tathmini ya utekelezaji wa programu ya kupanga, kupima na kumilikisha ardhi, na kubaini kuwa OR-TAMISEMI kwa kushirikiana na Wizara ya Fedha na Wizara ya Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi, ilitoa mikopo yenye jumla ya Sh. bilioni 42.28 kwa mamlaka za serikali za mitaa 58. Hata hivyo, mamlaka hizo ziliweza kurejesha kiasi cha Sh. bilioni 20.42 wakati kiasi cha Sh. bilioni 21.85, sawa na 52% ya mikopo iliyotolewa hakikurejeshwa.

Vilevile, katika kupitia mashauri ya ardhi yaliyosajiliwa katika mahakama na mabaraza mbalimbali ya ardhi katika mamlaka za serikali za mitaa 19, nilibaini uwepo wa mashauri 61 ambayo yalikuwa yanaendelea, yakiwa na madai dhidi ya mamlaka hizo ya jumla ya Sh. bilioni 4.18. Aidha, kulikuwa na mashauri ya ardhi 33 ambayo hayakuhusisha madai ya fedha. Napata wasiwasi kutokana na idadi kubwa ya mashauri ya ardhi dhidi ya mamlaka za serikali za mitaa.

Ukaguzi maalumu

Katika mwaka wa fedha 2022/23, nilifanya kaguzi maalumu tano katika mamlaka tano za serikali za mitaa zilizoombwa na taasisi na wadau

mbalimbali. Matokeo ya kina ya kaguzi hizo yamewasilishwa kwa mamlaka zinazohusika kwa ufuatiliaji na kuchukua hatua zinazofaa.

Mapitio ya sekretarieti za mikoa

Kufuatia kuvunjwa kwa iliyokuwa halmashauri ya jiji la Dar es Salaam, mnamo tarehe 25 Februari 2021, sekretarieti ya mkoa wa Dar es Salaam ilipewa jukumu la kusimamia na kuratibu uhamisho wa mali, madeni na watumishi kwenda halmashauri mpya ya Jiji la Dar es Salaam iliyoanzishwa, halmashauri za manispaa za mkoa wa Dar es Salaam, na sekretarieti ya mkoa wa Dar es Salaam. Hata hivyo, kumekuwa na ucheleweshaji wa mgawanyo wa bakaa ya fedha kiasi cha Sh. bilioni 2.6 ambapo fedha hizo zimebaki bila kutumika.

Aidha, nilibaini kuwa sekretarieti ya mkoa wa Mwanza ilikuwa na jumla ya Sh. bilioni 3.11 kwenye akaunti ya amana. Fedha hizo zilikusudiwa kutumika kwa ajili ya ujenzi wa miundombinu katika kiwanja cha ndege cha Mwanza. Licha ya maelekezo ya kukabidhi mradi huo kwa mamlaka ya viwanja vya ndege ya Tanzania yaliyotolewa tarehe 11 Agosti 2022, bado fedha hizo zimebaki bila kutumika.

Kushikilia fedha kwa muda mrefu katika akaunti za sekretarieti za mikoa kunaleta wasiwasi kutokana na uwezekano wa kutumika kinyume na utaratibu au kwa shughuli ambazo hazikupangwa.

Ofisi ya Rais - Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa

Wakati wa tathmini yangu ya mfumo wa ukusanyaji wa ada za maegesho, nilibaini kuwa kuanzia Aprili 2021 hadi Juni 2023, wamiliki wa magari yaliyoegeshwa kwenye hifadhi za barabara walishindwa kulipa ada za maegesho ya jumla ya Sh. bilioni 9.98, ikimaanisha kuwa OR-TAMISEMI imeshindwa kutekeleza hatua madhubuti kuwezesha ukusanyaji wa kiasi kinachodaiwa.

Vilevile, katika kupitia mwenendo wa makusanyo ya ada za maegesho kufuatia uhamisho wa jukumu la ukusanyaji kutoka TARURA kwenda OR-TAMISEMI tangu mwezi Julai 2022, nilibaini kupungua kwa makusanyo. OR-TAMISEMI, kupitia mamlaka za serikali za mitaa, ilikusanya Sh. bilioni 12.78 katika mwaka wa fedha 2022/23, ikiwa ni 56% ya lengo la TARURA la Sh. bilioni 23.02. Hii inaonesha upungufu wa kiasi cha Sh. bilioni 7.73 (38%) ikilinganishwa na makusanyo ya TARURA ya Sh. bilioni 20.51 kwa mwaka wa fedha 2021/22, na upungufu wa Sh. bilioni 2.58 (17%) ikilinganishwa na makusanyo ya TARURA ya Sh. bilioni 15.37 ya mwaka 2020/21.

Pia, nilipitia mpango wa matumizi wa muda wa kati (MTEF) kwa mwaka wa fedha 2022/23, na kubaini kuwa OR-TAMISEMI ilitenga bajeti ya jumla ya Sh. bilioni 71.42 kwa ajili ya miradi sita. Hata hivyo, bajeti halisi ilitakiwa kuwa Sh. bilioni 724.93, wakati wa utekelezaji, kiasi halisi kilichotolewa ni Sh. bilioni 731.40, ambapo Sh. bilioni 590.56 zilitumika katika mwaka fedha ninaoangazia. Hii inaonesha upungufu mkubwa katika mchakato wa uandaaji wa bajeti katika OR-TAMISEMI.

Aidha, mapitio ya mchakato wa tathmini kuhusiana na mikataba 25 ambayo TARURA iliwatunuku wakandarasi 14 katika mwaka wa fedha 2022/23, nilibaini wakandarasi sita wailitunukiwa mikataba yenye thamani ya Sh. bilioni 1.99 licha ya kutokukidhi vigezo vilivyobainishwa kwenye nyaraka za zabuni.

SURA YA KWANZA

MAELEZO YA AWALI

1.0 Utangulizi

Ripoti hii inatoa matokeo na mapendekezo yaliyobainika wakati wa ukaguzi wa taasisi za Serikali za Mitaa kwa mwaka wa fedha ulioishia tarehe 30 Juni 2023.

Taasisi zilizokaguliwa ni pamoja na Fungu Na. 56, ambayo ni OR-TAMISEMI pamoja na taasisi saba zilizoko chini yake ambazo ni Wakala wa Mabasi Yaendayo Haraka (DART), Chuo cha Mafunzo ya Serikali za Mitaa - Hombolo (LGTI), Mfuko wa Barabara Chini ya OR-TAMISEMI, Bodi ya Mikopo ya Serikali za Mitaa (LGLB), Wakala wa Barabara za Vijijini na Mijini (TARURA), Jumuiya ya Serikali za Mitaa Tanzania (ALAT), na Fungu Na. 2 - Tume ya Utumishi wa Walimu (TSC).

Aidha, ukaguzi umejumuisha Sekretariati 26 za Mikoa, Mamlaka za Serikali za Mitaa 184, na kampuni tanzu mbili ambazo ni Kampuni ya Nyama ya Arusha Pamoja na Shirika la Maendeleo la Dar es Salaam, hivyo kufanya jumla ya wakaguliwa kuwa 220.

1.1 Malengo ya ukaguzi

Ukaguzi ulilenga kutoa hati iwapo taarifa za fedha zilitayarishwa kwa kuzingatia viwango vya uandaaji wa taarifa za fedha. Aidha, ukaguzi ulilenga kupitia na kutathmini ufuataji wa sheria za ununuzi pamoja na sheria ya bajeti, kanuni, na miongozo husika.

1.2 Mbinu ya ukaguzi

Ukaguzi ulifanywa kwa kuzingatia Viwango vya Kimataifa vya Taasisi za Juu za Ukaguzi wa Serikali (ISSAI) vilivyotolewa na Shirika la Kimataifa la Taasisi za Juu za Ukaguzi wa Serikali (INTOSAI), pamoja na Viwango vya Kimataifa vya Ukaguzi (ISA).

Mbinu za ukaguzi zilijumuisha hatua mbalimbali, ikiwa ni pamoja na kukagua nyaraka, kufanya mahojiano, kuchambua taarifa na kutembelea

maeneo husika. Ukaguzi pia ulihusisha tathmini ya mifumo ya udhibiti wa ndani na kuangalia kama inazingatia sheria, kanuni, na sera husika.

1.3 Mawanda ya Ukaguzi

Ukaguzi ulijumuisha ukaguzi wa taarifa za fedha na utekelezaji wa sheria katika maeneo ya usimamizi wa mapato, usimamizi wa matumizi, usimamizi wa manunuzi na mikataba, mishahara na usimamizi wa rasilimali watu, na utendaji kazi. Aidha, ukaguzi ulijumuisha tathmini ya usimamizi wa vihatarishi, udhibiti wa mifumo ya ndani na utawala katika Wizara, Idara na Wakala za Serikali. Vilevile, ukaguzi ulihusisha ukaguzi wa awali wa mafao ya watumishi wa Serikali walioastaafu ambao mafao yao yanalipwa moja kwa moja kutoka kwenye Mfuko Mkuu wa Serikali.

2.0 Utangulizi

Hati ya ukaguzi hupatikana kwa kuzingatia tathmini ya hitimisho linalotokana na ushahidi wa ukaguzi uliopatikana, kwa kujiridhisha kuwa taarifa za fedha kwa ujumla wake zimetayarishwa kwa kuzingatia viwango vya kimataifa vya uhasibu (IPSAS).

Hili linafanikiwa kwa kuandaa na kufanya ukaguzi kwa namna ambayo itamuwezesha mkaguzi kujiridhisha kutokana na tathimini ya matokeo ya Ukaguzi dhidi ya kiwango/kipimo kilichowekwa. Hati ya ukaguzi hutolewa kwa mujibu wa Viwango vya Kimataifa vya Taasisi za Juu za Ukaguzi (ISSAI) 1200.

2.1 Aina ya Hati za Ukaguzi

Kuna aina nne za hati za ukaguzi; hati hizo ni inayoridhisha, isiyoridhisha, mbaya, na kushindwa kutoa maoni.

Hati Inayoridhisha hutolewa pale taarifa za fedha zinapotayarishwa kwa usahihi na kwa kuzingatia viwango vilivyokubalika kimataifa katika uandaaji wa taarifa za fedha.

Hati Isiyoridhisha hutolewa pale taarifa za fedha zinapokuwa zimetayarishwa kwa usahihi isipokuwa kuwapo kwa dosari katika eneo moja au mambo mengine. Hii inaweza kutokea pale unapopatikana ushahidi wa kutosha kumuwezesha Mkaguzi kuhitimisha kwamba kasoro hizo zimezidi kiwango cha juu kisichohimilika ingawa hazikuathiri sehemu kubwa ya taarifa za fedha kwa ujumla wake.

Pia, hati isiyoridhisha inaweza kutolewa pale ambapo Mkaguzi ameshindwa kupata ushahidi wa kutosha kumuwezesha kutoa maoni ya ukaguzi, lakini akahitimisha kwamba dosari zilizotokana na kukosa

ushahidi zimezidi kiwango cha juu kisichohimilika lakini haziathiri taarifa za fedha kwa ujumla wake.

Hati mbaya hutolewa pale ambapo mkaguzi amejiridhisha kulingana na ushahidi wa kutosha wa kikaguzi kuwa, dosari zilizobainika katika eneo moja au kwa ujumla wake, zimeathiri sehemu kubwa ya taarifa za fedha, hivyo kusabisha taarifa hizo kutokuwa sahihi.

Kushindwa kutoa maoni hutokea pale ambapo mkaguzi ameshindwa kupata ushahidi wa kutosha au taarifa muhimu zinazomuwezesha kutoa maoni katika taarifa za hesabu. Katika hali hiyo, mkaguzi anahitimisha kwamba athari zinazoweza kutokea kwa dosari zisizogundulika katika taarifa za hesabu, zinaweza kuwa zimezidi kiwango cha juu kisichohimilika na zinaathiri taarifa za fedha kwa ujumla wake.

Katika hali ya nadra sana, inayohusisha kutokuwa na uhakika wa kutosha katika eneo moja au lingine, mkaguzi anaweza kushindwa kutoa maoni ingawa amepata ushahidi wa kutosha. Hii ni kwa sababu ya uwezekano wa kukosa uhakika katika eneo moja ukawa na uhusiano katika eneo lingine hivyo kusababisha athari katika taarifa za hesabu kwa ujumla wake kiasi cha mkaguzi kushindwa kutoa maoni.

2.2 Maoni ya ukaguzi yaliyotolewa mwaka husika

Katika mwaka wa fedha 2022/23, jumla ya hati 220 zimetolewa kwa tawala za mikoa na mamlaka za serikali za mitaa. Kati ya hizo, 217 ni hati zinazoridhisha. Hata hivyo, hati zisizoridhisha tatu zilitolewa kwa H/W Serengeti, H/W Mpimbwe, na H/W Kilindi.

Aidha, mapitio ya hati za ukaguzi kwa miaka minne mfululizo kuanzia 2019/20 hadi 2022/23 ulifanyika kwa taasisi nane zilizo chini ya OR-TAMISEMI, sekretarieti za mikoa 26 na mamlaka za serikali za mitaa 184 na kampuni tanzu mbili. Matokeo kwa kina yameoneshwa katika **Jedwali Na. 1 na Kiambatisho Na. 1.**

Jedwali Na. 1: Mwenendo wa hati za ukaguzi

Mwaka wa Fedha	Taasisi	Hati				Jumla
		Inayoridhisha	Yeny e Shaka	Mbaya	Kushind wa Kutoa Maoni	
	Halmashauri	181	3	0	0	184
	Kampuni tanzu	2	0	0	0	2
2022/23	Sekretarieti za mikoa	26	0	0	0	26
	OR-TAMISEMI	8	0	0	0	8

Mwaka wa Fedha	Taasisi	Hati				Jumla
		Inayoridhisha	Yenye Shaka	Mbaya	Kushindwa Kutoa Maoni	
Jumla		217	3	0	0	220
2021/22	Halmashauri	170	13	1	0	184
	Sekretarieti za mikoa	26	0	0	0	26
	OR-TAMISEMI	8	0	0	0	8
Jumla		204	13	1	0	218
2020/21	Halmashauri	176	8	1	0	185
	Sekretarieti za mikoa	26	0	0	0	26
	OR-TAMISEMI	7	1	0	0	8
Jumla		209	9	1	0	219
2019/20	Halmashauri	120	53	12	0	185
	Sekretarieti za mikoa	26	0	0	0	26
	OR-TAMISEMI	7	1	0	0	8
Jumla		153	54	12	0	219

SURA YA TATU

UTEKELEZAJI WA MAPENDEKEZO YA UKAGUZI WA MIAKA ILIYOPITA

3.0 Utangulizi

Sura hii inawasilisha utekelezaji wa mapendekezo ya Ukaguzi na maagizo ya Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa. Pia, inaangazia kama hatua zilizochukuliwa zimetatua dosari zilizobainishwa katika kaguzi zilizopita.

Kifungu Na. 40 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma, [Sura ya 418] kinanipa mamlaka ya kujumuisha katika Ripoti ya Mwaka ya Ukaguzi, hali ya utekelezaji wa mpangomkakati juu ya hoja na mapendekezo yangu iliyoandaliwa na maafisa masuuli na kuratibiwa na Mlipaji Mkuu wa Serikali.

Hali ya utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi wa miaka iliyopita kuhusu ripoti mamlaka za serikali za mtaa pamoja na maagizo ya LAAC ni kama ifuatavyo:

3.1 Hali ya utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi wa mamlaka za serikali za mitaa kwa mwaka 2022/23

Mapitio yangu kuhusu utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi kwa miaka iliyopita yanaonesha kuwa mapendekezo 8,238 yalitolewa kwa mamlaka za serikali za mitaa 184 ambapo kati ya hayo, mapendekezo 609 (asilimia saba) hayakutekelezwa. Maelezo yameoneshwa katika **Jedwali Na. 2** na **Kiambatisho Na.2**.

Jedwali Na. 2: Utekelezaji wa mapendekezo ya Ukaguzi mwaka 2022/23

Hatua ya utekelezaji	Idadi ya mapendekezo	%
Yaliyotekelezwa	3496	42
Yanayoendelea	2983	36
Hayajatekelezwa	609	7
Yaliyojirudia	861	11

Hatua ya utekelezaji	Idadi ya mapendekezo	%
Yaliyopitwa na wakati	289	4
Jumla	8238	100

Kwa ujumla, ufanisi utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi hauridhishi kutokana na kutokuwapo kwa juhudi za kutosha katika kushughulikia upungufu uliobainishwa kwenye ripoti zangu.

Kushindwa kufanyia kazi mapendekezo yangu kwa wakati kunaweza kusababisha udhaifu kama huo kujirudia katika miaka inayofuata, hali ambayo inaweza kuathiri ufanisi katika uendeshaji Halmashauri.

Ninasisitiza mamlaka za serikali za mitaa zitekeleze mapendekezo yangu ili kuongeza uwajibikaji na kudhibiti kujirudia kwa udhaifu uliobainishwa.

3.2 Utekelezaji wa maagizo ya kamati ya LAAC

Kifungu Na. 38 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma, [Sura ya 418] kinatamka Mlipaji Mkuu wa Serikali na ofisa masuuli kuzingatia uchunguzi na mapendekezo ya kamati ya kusimamia masuala ya fedha iliyoundwa na Bunge.

Tathimini yangu ya hali ya utekelezaji wa maagizo ya Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa (LAAC) kwa mwaka wa fedha 2022/23 inaonesha kuwa maagizo mengi yaliyotolewa yamebakia kwa muda mrefu bila kutekelezwa na mamlaka za serikali za mitaa.

Kati ya maagizo 1,160 yalitolewa na LAAC kwa mamlaka za serikali za mitaa 173 katika mwaka unaongaziwa, maagizo 389 (33%) yalitekelezwa, maagizo 414(36%) yapo katika utekelezaji, maagizo 352(30%) hayajatekelezwa na maagizo matano (0.043%) yamejirudia au kupitwa na wakati kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 3 na Kiambatisho Na.3** cha ripoti hii.

Jedwali Na. 3: Utekelezaji wa maagizo ya kamati ya LAAC

Hatua ya utekelezaji	Idadi ya Mapendekezo	%
Yaliyotekelezwa	389	33
Yanayoendelea	414	36
Hayajatekelezwa	352	30
Yaliyojirudia	2	0.17
Yaliyopitwa na wakati	3	0.26
Jumla	1,160	100

Kushindwa kutekeleza kwa haraka maagizo ya kamati ya bunge ya hesabu za serikali za mitaa kunaonesha kuwa upungufu uliobainishwa haujashughulikiwa ipasavyo, hivyo taasisi husika kuendelea kuwa katika hatari ya ubadhirifu, ukosefu wa ufanisi, na kushindwa kufikia malengo yaliyotarajiwa.

Ninapendekeza menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa kuhakikisha maagizo yote ambayo hayajatekelezwa yanashughulikiwa na kuwasilishwa kwa wakati kwenye kamati na hatua zilizochukuliwa.

3.3 Hatua zisizosahihi katika utekelezaji wa mapendekezo zinazochukuliwa na Mlipaji Mkuu wa Serikali

Kifungu Na. 40 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma, [Sura ya 418], kinataka taarifa ya utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi wa mwaka uliopita iingizwe kwenye ripoti inayofuata baada ya kuwasilishwa na Mlipaji Mkuu wa Serikali.

Ninampongeza Mlipaji Mkuu wa Serikali kwa kuzingatia kifungu tajwa hapo juu, kwani majibu ya serikali kuhusu ripoti kuu ya mamlaka za serikali za mitaa kwa mwaka wa fedha 2021/22 yalipokelewa kwa njia ya barua yenye nambari ya kumbukumbu 116/47/4/01A/25 ya tarehe 05 Julai 2023.

Pamoja na kutambua juhudi za Mlipaji Mkuu wa Serikali kwa kutekeleza mapendekezo yangu ya ukaguzi, nina shaka na kutokutekelezwa kwa mapendekezo kwa muda uliotakiwa. Kushindwa kuchukua hatua kwa wakati dhidi ya mapendekezo yangu kunaweza kusababisha kujirudia kwa udhaifu kama huo katika miaka inayofuata.

Ninapendekeza Mlipaji Mkuu wa Serikali atekeleze kwa wakati mapendekezo ya ukaguzi yanayotolewa, na kuhakikisha kuwa upungufu wote uliobainishwa katika ripoti zilizotangulia unarekebisha.

MAPITIO YA UTEKELEZAJI WA BAJETI

4.0 Utangulizi

Sura hii inatoa tathmini ya kina ya utekelezaji wa bajeti kwa mamlaka za serikali za mitaa itokanayo na ukusanyaji wa mapato kutoka vyanzo vya ndani, utoaji wa fedha kutoka serikali kuu kulingana na ruzuku iliyokadiriwa, na misaada kutoka kwa wadau wa maendeleo.

Kifungu cha 46(1) cha Sheria ya Fedha za Serikali za Mitaa, Sura ya 290, kinazitaka mamlaka za serikali za mitaa kuwasilisha bajeti ya makadirio ya mapato na matumizi katika mwaka wa fedha husika. Vivyo hivyo, Kifungu cha 45(a) cha Sheria ya Bajeti, Sura ya 439, kinamkasimu ofisa masuuli wajibu wa kusimamia matumizi ya fedha zinazopokelewa kutoka mfuko mkuu kama ilivyobainishwa katika sheria.

Tathmini yangu ya utekelezaji wa bajeti kwa mwaka wa fedha 2022/23 yenye lengo la kubainisha ni kwa kiasi gani mamlaka za serikali za mitaa zilizingatia sera ya bajeti ya serikali, miongozo, sheria ya matumizi na mifumo mingine muhimu ya mipango ya kitaifa.

Bajeti ya mwaka wa fedha 2022/23 ililenga kutekeleza awamu ya tatu ya mpango maendeleo wa taifa wa miaka mitano, unaolenga kukuza uchumi shirikishi na shindani, kuimarisha maendeleo ya viwanda na kuongezea thamani kilimo, kuchochea uwekezaji na biashara, kukuza maendeleo ya watu na kukuza ujuzi.

4.1 Mapitio ya bajeti

OR-TAMISEMI ina jukumu la kuratibu na kusimamia tawala za mikoa ili kuwezesha mamlaka za serikali za mitaa kutekeleza majukumu yao kulingana na majukumu ya Wizara yaliyotolewa na Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.

Jumla ya makadirio ya bajeti yaliyoidhinishwa kwa OR-TAMISEMI, sekretarieti za mikoa na mamlaka za serikali za mitaa katika mwaka wa fedha 2022/23 yalikuwa Sh. trilioni 8.82 kwa ajili ya matumizi ya kawaida na maendeleo. Mwenendo wa bajeti ni kama ulivyooneshwa katika **Jedwali Na.4**. Fedha zilizotolewa katika mwaka huu wa fedha ziliongezeka kwa kiasi cha Sh. bilioni 90 ikilinganishwa na Sh. trilioni 7.52 zilizotolewa katika mwaka wa fedha 2021/22.

Mwenendo wa miaka minne mfululizo kuhusu mgao wa bajeti ya ruzuku za matumizi ya kawaida na maendeleo umeoneshwa katika **Jedwali Na.4** na **Kiambatisho Na.4**.

Jedwali Na. 4: Bajeti iliyooidhinishwa na kiasi kilichotolewa

Mwaka wa fedha	Jina la Taasisi	Bajeti iliyooidhinishwa (Sh.) (A)	Kiasi kilichotolewa (Sh.) (B)	Utofauti (Sh.) C=(B-A)
2022/23	OR-	8,819,148,246,175	7,606,495,440,875	(1,212,652,805,299)
2021/22	TAMISE	8,249,270,135,979	7,521,709,076,085	(727,561,059,894)
2020/21	MI, RS	6,946,188,944,481	5,792,751,665,853	(1,153,437,278,628)
2019/20	& LGAs	6,805,675,947,122	5,458,401,067,527	(1,347,274,879,595)

Ingawa serikali iliweza kutoa 86% ya bajeti iliyooidhinishwa, bado ninasisitiza kuweka malengo halisi na kudumisha uwajibikaji na uwazi katika masula ya kifedha ili kuongeza ufanisi katika mipango ya matumizi ya rasilimali.

- 4.2 Tathmini na mapitio ya mienendo ya bajeti katika mamlaka za serikali za mitaa
 - 4.2.1 Mwenendo wa makusanyo halisi ya mapato kutoka vyanzo vya ndani ukilinganishwa na bajeti kwa miaka mitano

Mapato ya ndani yanajumuisha fedha zinazokusanywa kupitia vyanzo mbalimbali kama vile mazao ya kilimo, ada, tozo na adhabu, ada za leseni, vibali vya ujenzi, na vyanzo vingine vilivyotengwa kwa matumizi ya kawaida na ya maendeleo.

Pia, nilifanya uchambuzi wa taarifa za hesabu zilizowasilishwa na mamlaka serikali za mitaa 184 na kubaini kuwa ukusanyaji wa mapato ya ndani kwa mwaka wa fedha 2022/23 ulifikia kiasi cha Sh. bilioni 912.12 kati ya makadirio yaliyoidhinishwa ya kiasi cha Sh. bilioni 911.86, hivyo

kukusanya zaidi ya bajeti iliyoidhinishwa kwa kiasi cha Sh. bilioni 0.26 sawa na asilimia 0.03.

Pia, nilibaini ongezeko la makusanyo la Sh. bilioni 20.29 kwa mwaka 2022/23 ikilinganishwa na mapato ya Sh. bilioni 891.84 yaliyokusanywa katika mwaka wa fedha 2021/22, kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 5** na **Kiambatisho Na.5**.

Jedwali Na. 5: Mwenendo wa makusanyo halisi ikilinganishwa na bajeti

Mwaka wa fedha	Bajeti iliyokadiriwa (Sh.) (A)	Kiasi kilichokusanywa (Sh.) (B)	Utofauti (Sh.) C=(B-A)	Ufanisi katika utendaji (%)=C/A *100
2022/23	911,863,338,484	912,123,865,087	260,526,603	0.03
2021/22	873,898,493,691	891,836,133,308	17,937,639,617	2
2020/21	822,375,950,562	769,422,329,061	(52,953,621,501)	(6)
2019/20	759,907,423,938	709,573,567,541	(50,333,856,397)	(7)
2018/19	725,633,451,671	639,401,151,405	(86,232,300,266)	(11)

Licha ya mwelekeo mzuri wa ukusanyaji wa mapato katika kipindi cha miaka mitano iliyopita, bado kuna ukusanyaji mdogo wa mapato ikilinganishwa na bajeti iliyoidhinishwa. Hii inaashiria kuwa si vyanzo vyote vya mapato vilikusanywa ipasavyo.

Ninazihimiza mamlaka za serikali za mitaa kubainisha vyanzo vya mapato ambavyo havikusanywa, kufanya upembuzi yakinifu, kuandaa bajeti zenye uhalisi ambazo zitaongeza ukusanyaji wa mapato, na kuweka mikakati madhubuti ya ukusanyaji ili kuhakikisha vyanzo vyote vya mapato vinakusanywa ipasavyo ili kufikia malengo yaliyotarajiwa.

4.2.2 Tathmini ya jumla ya utendaji wa mamlaka ya serikali za mitaa

a) Mamlaka za serikali za mitaa zilizokusanya mapato ya ndani zaidi ya makadirio ya bajeti iliyoidhinishwa

Makadirio ya bajeti iliyoidhinishwa ya ukusanyaji wa mapato ya ndani kwa mamlaka 79 za serikali za mitaa ilikuwa kiasi cha Sh. bilioni 327.99, ambapo makusanyo halisi yalikuwa Sh. bilioni 444.13, ikionesha ufanisi katika makusanyo kwa ziada ya 135% ikilinganishwa na bajeti.

Katika mwaka wa fedha uliopita mamlaka 102 za serikali za mitaa zilikusanya mapato zaidi malengo kwa 116% kama ilivyoelezwa kwenye Jedwali Na. 6 na Kiambatisho Na.6.

Jedwali Na. 6: Ziada ya makusanyo ukilinganisha na bajeti

Mwaka wa fedha	Bajeti iliyokadiriwa (Sh.) (A)	Mapato halisi (Sh.) (B)	Utofauti (Sh.) C=(B-A)	Ufanisi katika utendaji (%)=C/A *100	Idadi ya Mamlaka za Serikali za mitaa
2022/23	327,986,323,174	444,127,705,034	116,141,381,860	135	79
2021/22	413,871,167,926	479,401,407,535	65,530,239,610	116	102
2020/21	346,128,129,473	376,302,581,046	30,174,451,573	109	64
2019/20	315,579,839,663	363,859,170,229	48,279,330,566	115	62

Ingawa ninatambua juhudi za mamlaka za serikali za mitaa katika ukusanyaji wa mapato, bado ninasisitiza juu ya umuhimu wa kuboresha maandalizi ya bajeti. Hii inajumuisha kuweka malengo yanayoweza kufikiwa na kurekebisha mara kwa mara vyanzo vya mapato ili kuendana na uwezo halisi wa kukusanya. Hii itasaidia katika kuhakikisha uadilifu na uwazi wa taratibu za kifedha ndani ya mamlaka za serikali za mitaa na kuongeza ufanisi wa matumizi bora ya rasilimali.

b) Mamlaka za serikali za mitaa zilizokusanya mapato ya ndani chini ya makadirio ya bajeti iliyoidhinishwa

Nilibaini kuwa, mamlaka 103 za serikali za mitaa ziliidhinishwa makadirio ya makusanyo ya mapato kiasi cha Sh. bilioni 575.03 ambapo zilifanikiwa kukusanya Sh. bilioni 459.15 ikionesha ufanisi wa ukusanyaji kwa 80% ikilinganishwa na makisio. Mwenendo wa ukusanyaji mapato pungufu ya makisio umeoneshwa katika Jedwali Na.7 na kufafanuliwa katika Kiambatisho Na.7.

Jedwali Na. 7: Halmashauri zilizokusanya pungufu ya bajeti

Mwaka wa fedha	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.) (A)	Makusanyo Halisi (Sh.) (B)	Utofauti (Sh.) C=(B-A)	Ufanisi (%)=B/A *100	Idadi ya Halmashauri
2022/23	575,028,005,691	459,147,150,434	(115,880,855,257)	(80)	103
2021/22	460,027,325,765	412,434,725,772	(47,592,599,993)	(90)	82
2020/21	476,247,821,089	393,119,748,015	(83,128,073,074)	(83)	121
2019/20	442,034,532,275	343,421,345,312	(98,613,186,963)	(78)	123

Ninatilia mkazo kwa mamlaka za serikali za mitaa ambazo ukusanyaji halisi wa mapato ulishuka chini ya kiwango kilichokadiriwa. Hii inaashiria kutokusanya kikamilifu kwa vyanzo vyote vya mapato vilivyopo, hali ambayo inasababisha kushindwa kutekeleza shughuli zilizopangwa kutekelezwa kupitia mapato ya ndani.

Katika kuongeza mapato ya ndani na kuboresha ufanisi, ninazishauri mamlaka za serikali za mitaa kutimiza majukumu yao kwa mujibu wa sheria na kutafuta fursa ya vyanzo vipya ikijumuisha kurasimisha biashara zisizo rasmi; kukuza ushirikiano na sekta binafsi na kupitia upya kodi na ushuru uliopo ili kuhamasisha ulipaji kodi kwa hiari.

4.2.3 Mapitio ya fedha za ruzuku ya matumizi ya kawaida

Bajeti iliyoidhinishwa kwa mwaka wa fedha 2022/23 kwa OR-TAMIISEMI, sekretarieti za mikoa 26 na mamlaka 184 za serikali za mitaa ilikua Sh. trilioni 5.55 ambapo kiasi cha Sh. trilioni 5.21 kilitolewa kwa matumizi ya kawaida, sawa na 94% ya makadirio ikiimanisha kuwa kiasi cha Sh. bilioni 344.28 hakikutolewa kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 8** na maelezo zaidi katika **Kiambatisho Na.8**.

Jedwali Na. 8: Ruzuku ya matumizi ya kawaida ikilinganishwa na bajeti

Mwaka wa fedha	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.) (A)	Fedha iliyotolewa (Sh.) (B)	Utofauti (Sh.) C=(B-A)	Ufanisi (%)=C/A *100
2022/23	5,550,172,280,648	5,205,891,865,384	(344,280,415,263)	94
2021/22	4,912,836,455,163	4,807,125,959,060	(105,710,496,103)	98
2020/21	5,349,085,836,370	4,760,974,162,598	(588,111,673,772)	89
2019/20	5,289,377,847,806	4,551,253,607,566	(738,124,240,240)	86

Ninashauri Serikali, kupitia Wizara ya Fedha, kutoa fedha kulingana na bajeti iliyoidhinishwa. Pia, viongozi wa mamlaka za serikali za mitaa kuongeza juhudi za ukusanyaji wa mapato kwa kuongeza wigo wa mapato kutoka vyanzo vya ndani. Hii inaweza kufikiwa kupitia usimamizi wenye ufanisi wa katika ukusanyaji wa mapato.

4.2.4 Mapitio ya fedha za ruzuku ya maendeleo

Bajeti iliyoidhinishwa kwa mwaka wa fedha 2022/23 kwa OR-TAMIISEMI, sekretarieti za mikoa 26 na mamlaka za serikali za mitaa 184 ilikua kiasi cha Sh. trilioni 3.27 ambapo kiasi cha Sh. trilioni 2.40 kilitolewa na serikali sawa na 73% ya makadirio yaliyoidhinishwa. Upungufu katika utoaji wa fedha unaweza kuathiri utekelezaji wa shughuli za maendeleo.

Maelezo ya kina ya ruzuku ya maendeleo ilizotolewa ikilinganishwa na makadirio ya bajeti iliyoidhinishwa yameoneshwa katika **Jedwali Na. 9** na **Kiambatisho Na. 9**.

Jedwali Na. 9: Ruzuku za maendeleo ikilinganishwa na bajeti

Mwaka wa fedha	Bajeti Iliyoidhinishwa (Sh.) (A)	Fedha Tolewa (Sh.) (B)	Utofauti (Sh.) C=(B-A)	Ufanisi (%)=C/A *100
2022/23	3,268,975,965,527	2,400,603,575,491	(868,372,390,036)	73
2021/22	3,336,433,680,816	2,714,583,117,025	(621,850,563,791)	81
2020/21	1,597,103,108,111	1,031,777,503,255	(565,325,604,856)	65
2019/20	1,516,298,099,316	907,147,459,961	(609,150,639,355)	60

Ruzuku za maendeleo zinapotolewa pungufu ya kiasi kilichoidhinishwa na bunge, inaathiri utoaji wa huduma muhimu kwa jamii na inakwamisha utekelezaji wa miradi muhimu kwa ajili ya ustawi na maendeleo.

Ninaishauri serikali kutoa fedha za kutosha kwa mamlaka za serikali za mitaa ili kuwezesha utekelezaji wa miradi ya maendeleo ili kuepusha athari katika utoaji wa huduma nchini. Pia, menejimenti ya mamlaka za serikali za mitaa ziongeze wigo wa ukusanyaji mapato ili kuongezea katika ruzuku inayotolewa na hazina kwa ajili ya utekelezaji wa shughuli za maendeleo.

4.2.5 Bajeti pungufu iliyotengwa kwa ajili ya kulipa madeni ya wazabuni pamoja na madai ya wafanyakazi Sh. bilioni 99.25

Mamlaka za serikali za mitaa zilitenga bajeti kwa ajili ya kulipa madeni katika kwa mwaka wa fedha 2022/23, lakini bajeti hiyo ilionekana kuwa haitoshi kulipa sehemu kubwa au madeni yote yaliyobainishwa katika taarifa za fedha za hesabu za mwaka 2021/22.

Hivyo, madeni ya wazabuni na madai ya wafanyakazi ya kiasi cha Sh. bilioni 99.25 katika mamlaka 42 za serikali za mitaa hayakulipwa kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 10**.

Jedwali Na. 10: Bajeti pungufu kwa ajili ya kulipa madeni

Na	Halmashauri	Deni/madai (Sh.)	Na	Halmashauri	Deni/madai (Sh.)
1	H/Jjiji Dodoma	24,945,385,199	23	H/W Kibaha	1,523,656,567
2	H/Jiji Dar es Salaam	9,542,097,966	24	H/M Kinondoni	1,481,432,412
3	H/W Bukombe	3,607,351,174	25	H/W Nkasi	1,350,576,190
4	H/M Sumbawanga	3,387,777,612	26	H/M Bukoba	1,264,620,034
5	H/W Iringa	3,138,458,065	27	H/W Urambo	1,245,081,772
6	H/W Kalambo	3,014,848,000	28	H/W Mpimbwe	1,214,052,233

Na	Halmashauri	Deni/madai (Sh.)	Na	Halmashauri	Deni/madai (Sh.)
7	H/M Kigoma Ujiji	2,816,626,087	29	H/Mji Njombe	1,214,052,233
8	H/W Chalinze	2,729,490,447	30	H/W Nyasa	1,184,847,576
9	H/W Geita	2,640,600,238	31	H/W Ngara	1,045,657,140
10	H/W Mpwapwa	2,551,616,107	32	H/W Bagamoyo	1,015,449,915
11	H/W Sumbawanga	2,311,057,460	33	H/W Misungwi	1,011,288,385
12	H/W Handeni	2,308,131,747	34	H/W Rufiji	1,010,158,054
13	H/W Kongwa	2,145,149,621	35	H/W Missenyi	911,236,121
14	H/W Namtumbo	1,947,544,000	36	H/Mji Mbinga	886,752,723
15	H/W Kyerwa	1,892,348,447	37	H/W Mkuranga	734,923,823
16	H/W Karagwe	1,825,779,339	38	H/Mji Mafinga	533,885,646
17	H/W Sikonge	1,792,988,872	39	H/W Lushoto	478,317,867
18	H/W Kakonko	1,667,035,500	40	H/W Kilolo	298,959,193
19	H/W Mafia	1,637,556,172	41	H/W Mufindi	198,708,929
20	H/W Njombe	1,574,098,595	42	H/W Bahi	63,000,000
21	H/W Newala	1,571,530,000			
22	H/Mji Kibaha	1,537,101,290		Jumla	99,251,228,751

Kutengwa kwa bajeti pungufu kwa ajili ya kulipa madeni inazua maswali juu ya uwezo wa kifedha pamoja kuchafua taswira ya taasisi.

Inaweza kusababisha taasisi kulimbikiza madeni kutokana na vikwazo vinavyowekwa katika bajeti ambavyo vinaiondolea taasisi uwezo kutenga fedha za kutosha kwa ajili ya kulipa madeni.

Kwa kuzingatia niliyoyabainisha, ninazishauri mamlaka za serikali za mitaa, kwa kushirikiana na Wizara ya Fedha, wafanye tathmini kamili ya madeni yaliyosalia na kutenga bajeti ya kutosha kwa ajili ya kulipa madeni, kwa kuzingatia madeni yaliyohakikiwa kulingana na bajeti iliyoidhinishwa.

4.2.6 Mapato ya ndani mbayo hayakutengwa kwa ajili ya miradi ya maendeleo na uendeshaji wa shughuli za vijiji/mitaa kiasi cha Sh. bilioni 20.23

Kufuatia tathmini ya fedha zilizotengwa kwenye bajeti kutoka kwenye vyanzo vya mapato ya ndani katika mamlaka 184 za serikali za mitaa, nilibaini kuwa mamlaka 79 za serikali za mitaa hazikufuata mgao wa asilimia uliopendekezwa kwa ajili ya shughuli za maendeleo, hivyo kusababisha kiasi cha Sh. bilioni 17.60 kutochangiwa.

Pia, mamlaka 10 za serikali za mitaa hazikutenga kiasi cha Sh. bilioni 0.50 kwa ajili ya uendeshaji wa shughuli za ofisi za vijiji/mitaa; mamlaka saba za serikali za mitaa hazikuchangia kiasi cha Sh. bilioni 0.77 kwa ajili ya shughuli za kilimo, uvuvi na ufugaji; na mamlaka mbili za serikali za mitaa hazikutenga kiasi cha Sh. bilioni 1.32 kwenda TARURA kwa ajili ya

kufadhili miundombinu ya barabara. Hii inafanya jumla ya kiasi cha Sh. bilioni 20.23 ambazo hazikupelekwa kwenye miradi ya maendeleo na uendeshaji kama inavyooneshwa katika **Kiambatisho Na. 10**.

Hii ni kinyume na maelekezo yaliyotolewa kwenye barua ya tarehe 3 Januari 2018 iliyotolewa na OR-TAMISEMI yenye nambari ya kumbukumbu CBD.421/422/01/43. Katika barua hiyo, mamlaka za serikali za mitaa ziligawanywa katika makundi mawili, zikipewa misimbo ya "A" na "B"; ilitoa maelekezo kwa mamlaka ya serikali za mitaa ya kutenga 60% na 40% ya mapato yao ya vyanzo vyao ndani kwa miradi ya maendeleo mtawalia.

Vilevile, Aya ya 83 (iii) na iv) ya mwongozo wa maandalizi ya mipango na bajeti kwa mwaka 2022/23 wa Novemba 2021 iliwaagiza maofisa masuuli ambao mapato yao ya ndani yanazidi Sh. bilioni 5 kutenga 60% ya mapato yao ndani kwa shughuli za maendeleo na halmashauri ambazo mapato yao ya ndani yako chini ya Sh. bilioni 5 kutenga 40% ya mapato ya ndani kwa shughuli za maendeleo.

Pia, Aya ya 1.7.2A (xii) ya mwongozo wa bajeti 2022/23 inawataka wakurugenzi wa halmashauri kutenga kiasi cha Sh. 200,000 na 100,000 (kwa mamlaka za serikali za mitaa zilizo chini ya bilioni 1) kwa robo kutoka kwa mapato ya vyanzo vya ndani kama fedha za uendeshaji wa ofisi kwa kila kijiji/mitaa.

Pia, Aya ya 1.7.2 (107) (B (xi-xiii)) ya mwongozo wa maandalizi ya mipango na bajeti wa 2022/23 inazitaka mamlaka za serikali za mitaa kutenga 20% ya mapato yanayotokana na ushuru wa mazao ili kusaidia shughuli za kilimo, ikiwamo kuchochea uzalishaji mkakati wa mazao, 15% ya mapato yanayotokana na bidhaa za mifugo kuchochea ufugaji wa mifugo, na asilimia tano ya mapato yanayotokana na bidhaa za uvuvi kwa maendeleo ya shughuli za uvuvi.

Pia, waraka na. AE.35/488/01/13 uliotolewa tarehe 06 Desemba 2022 na Katibu Mkuu wa OR-TAMISEMI uliwataka wakurugenzi wa mamlaka za manisipaa za Kigamboni, Temeke, Kinondoni, Ubungo, Ilemela, Morogoro, Kahama na Moshi; wakurugenzi wa mamlaka za miji ya Geita, Tunduma na Njombe; na wakurugenzi wa halmashauri za wilaya za Chalinze, Mkuranga na Mufindi kutenga bajeti ya 10% kutoka kwenye mapato ya vyanzo vya ndani kwa ajili ya kufadhili shughuli zinazohusiana na TARURA ndani ya maeneo yao ya mamlaka.

Kutozingatia mwongozo wa bajeti wakati wa maandalizi na utekelezaji unasababisha kutotekelezwa kwa shughuli zilizopangwa, hivyo kufanya malengo yaliyokusudiwa kutofikiwa.

Ninasisitiza mapendekezo yangu ya mwaka uliopita kwamba uongozi wa mamlaka za serikali za mitaa kuzingatia kikamilifu maelekezo ya serikali na mwongozo wa bajeti kwa kutenga fedha ama asilimia iliyokubaliwa kwenye mapato yao ya ndani kwa ajili ya miradi ya maendeleo na uendeshaji wa shughuli za vijiji/mitaa.

Pia, kuhakikisha kuwa fedha zote zilizotengwa kwa madhumuni ya maendeleo zinatumika kwa miradi iliyokusudiwa tu, na kuepuka kuchepusha fedha hizo kwa ajili ya matumizi ya kawaida, ili kuhakikisha matumizi bora ya rasilimali na kuongeza ufanisi katika utekelezaji wa shughuli za maendeleo.

4.2.7 Upungufu uliobainika katika fedha za bakaa ya miradi ya maendeleo

(i) Fedha za miradi ya maendeleo zilizosalia mwisho wa mwaka Sh. bilioni 19.79

Kanuni Na. 21 (1) na (2) ya Kanuni za Bajeti za mwaka 2015 ambazo inawapa mamlaka maofisa masuuli kuwasilisha maombi ya fedha zilizosalia kwa kutoa taarifa kwa Mlipaji Mkuu na nakala kwa Mdhhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kuhusu shughuli ambazo hazikutekelezwa ndani ya siku kumi na tano kabla ya tarehe 30 Juni ya kila mwaka wa fedha. Taarifa hiyo inatakiwa kuonesha sababu za kushindwa kutumia fedha; namna ambavyo fedha hizo zitatumiwa; na tathmini ya uwezo wa kutumia fedha hizo sambamba na mgawo mpya wa bajeti; na kwamba fedha zote ambazo hazikutumika mwishoni mwa mwaka wa fedha zitatumiwa katika robo ya kwanza ya mwaka wa fedha unaofuata.

Ingawa, nilibaini mamlaka 27 za serikali za mitaa zilikuwa na kiasi cha Sh. bilioni 19.79 ambazo zilisalialia mwisho wa mwaka kwa ajili ya shughuli mbalimbali za maendeleo. Hata hivyo, fedha hizi hazikutumika katika robo ya kwanza ya mwaka wa fedha uliofuata wa 2022/23, kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 11.

Jedwali Na. 11: Fedha za bakaa ambazo hazikutumika kwa wakati

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Liwale	2,100,413,935	15.	H/W Mtwara	404,525,372
2.	H/Jiji Dodoma	2,050,847,000	16.	H/W Karagwe	369,040,500
3.	H/Jiji Dar es Salaam	1,866,332,326	17.	H/Mji Mafinga	360,022,654
4.	H/W Chamwino	1,425,000,000	18.	H/W Rorya	306,660,772
5.	H/W Njombe	1,343,751,376	19.	H/W Arusha	289,281,771
6.	H/W Mbozi	1,317,438,387	20.	H/Mji Ifakara	250,000,000
7.	H/W Tarime	1,150,000,000	21.	H/W Nyasa	207,766,458
8.	H/W Makete	1,055,549,908	22.	H/W Shinyanga	193,905,349
9.	H/W Mkinga	1,039,280,028	23.	H/W Monduli	168,258,006
10.	H/W Musoma	1,000,000,000	24.	H/W Mkalama	155,471,969
11.	H/Mji Newala	915,552,827	25.	H/W Muheza	95,173,906
12.	H/W Bukombe	574,838,172	26.	H/W Chato	60,005,046
13.	H/W Ludewa	569,099,519	27.	H/W Kalambo	50,291,797
14.	H/W Mufindi	467,636,722	Jumla		19,786,143,800

Kucheleweshwa kwa utoaji wa fedha na idhini au marekebisho ya vifungu katika mifumo kama vile PLANREP, FFARS, na MUSE kumesababisha kutokamilika kwa miradi iliyoidhinishwa na kuchelewesha utoaji wa huduma kwa walengwa. Hali hii inaweza kuongeza gharama za miradi kutokana na athari za mfumuko wa bei.

(ii) Bakaa ya miradi ya maendeleo ambayo haikurejeshwa na hazina Sh. milioni 832.59

Nilibaini kuwa mamlaka saba za serikali za mitaa zilirudisha Hazina kiasi cha Sh. milioni 832.59. Hata hivyo, fedha zilizotumwa hazikurudishwa katika mwaka wa fedha wa 2022/23 ili kuruhusu utekelezaji wa shughuli zilizopangwa.

(iii) Bakaa ya miradi ya maendeleo ambayo haikuhamishwa kwenda hazina Sh. milioni 551.20

Pia, nimebaini mamlaka mbili za serikali za mitaa zilikuwa na bakaa ya jumla ya kiasi cha Sh. milioni 551.20 kwa ajili ya miradi ya maendeleo ambazo hazikurudishwa Hazina. Hivyo, kufanya jumla ya kiasi cha Sh. bilioni 1.38 ambazo ama hazikurudishwa au kurejeshwa na Hazina kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 12.**

Jedwali Na. 12: Kutorejeshwa kwa fedha zilizochukuliwa na Hazina

A: Fedha za miradi ya maendeleo ambazo hazikupelekwa Hazina			
Na.	Halmashauri	Upungufu uliobainika	Kiasi (Sh.)
1	H/W Momba	Mwishoni mwa mwaka wa fedha, kulikuwa na salio lililosalia kutokana na miradi ya maendeleo kiasi cha Sh. milioni 23.08 ambacho haikurudishwa kwenda Hazina.	23,082,342

A:Fedha za miradi ya maendeleo ambazo hazikupelekwa Hazina			
Na.	Halmashauri	Upungufu uliobainika	Kiasi (Sh.)
2	H/W Bumbuli	Mwishoni mwa mwaka wa fedha, kulikuwa na salio lisilotumika la maendeleo jumla ya kiasi cha Sh. milioni 528.11 ambalo halikurudishwa kwenda Hazina.	528,114,373
Jumla			551,196,715
B: Fedha za miradi ya maendeleo ambazo hazikurudishwa kutoka Hazina			
Na.	Halmashauri	Maelezo	Kiasi (Sh.)
1	H/W Shinyanga	Mwishoni mwa mwaka wa fedha wa 2021/22, Halmashauri ilipokea kiasi cha Sh. bilioni 2.7 kwa ujenzi wa ofisi ya Mkurugenzi wa Halmashauri ofisi za utawala wa Halmashauri. Mpaka tarehe 30 Juni 2022, Halmashauri ilikuwa imetumia kiasi cha Sh. bilioni 2.02, ikisalia kiasi cha Sh. milioni 676.85 ambazo zilitumwa kurudishwa Hazina kupitia barua yenye kumbukumbu Na. SH/W.F.1.32/126 ya tarehe 1/11/2022. Hata hivyo, fedha zilizohamishwa zenye thamani ya Sh. 676.85 hazikupokelewa katika mwaka wa fedha wa 2022/23 kuruhusu utekelezaji wa shughuli zilizosalia.	676,847,672
2	H/W Bahi	Hazikurudishwa kutoka hazina	53,152,923
4	H/W Sikonge	Hazikurudishwa kutoka hazina	9,678,637
5	H/W Nsimbo	Hazikurudishwa kutoka hazina	11,319,932
6	H/W Mpimbwe	Hazikurudishwa kutoka hazina	28,629,021
8	H/W Kilolo	Hazikurudishwa kutoka hazina	44,739,010
9	H/W Makete	Hazikurudishwa kutoka hazina	8,224,965
Jumla			832,592,160
Jumla kuu (A+B)			1,381,926,014

Ufuatiliaji usioridhisha wa menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa kumesababisha kuchelewa katika kufikia malengo yaliyokusudiwa.

Ninashauri maafisa masuuli wa mamlaka za serikali za mitaa kuzijumuisha katika bajeti fedha zilizosalia na kuzitumia kutekeleza shughuli zilizoidhinishwa bila kuchelewa. Aidha, mamlaka za serikali za mitaa zinapaswa kushirikiana na Wizara ya Fedha kutatua masuala yote yanayohusiana na vifungu vya bajeti kwa fedha za bakaa ambayo yanaweza kusababisha kuchelewa kutumika kwa fedha hizo.

Pia, ninapendekeza menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa, kwa kushirikiana na OR-TAMISEMI, wafanye mawasiliano na Hazina ili kuhakikisha kwamba fedha za bakaa kiasi cha Sh. milioni 832.60 zinarejeshwa mapema na kuhakikisha kuwa kiasi kilichobaki mwisho

wa mwaka ambacho ni Sh. milioni 551.20 kinahamishiwa Hazina. Hii itawezesha utekelezaji wa shughuli zilizosalia za miradi. Aidha, kusimamia utekelezaji wa shughuli za miradi kwa kuhakikisha kuwa inakamilika kwa wakati ili kufikia malengo yaliyokusudiwa.

4.2.8 Fedha za miradi zilizochepushwa na kutumika katika shughuli ambazo hazikukusudiwa Sh. bilioni 7.73

Wakati wa ukaguzi, nilibaini mamlaka za serikali za mitaa 25 zilichepusha jumla ya Sh. bilioni 7.73 kutekeleza miradi na shughuli za kawaida ambazo hazikupangwa. Uchepushaji huu wa fedha unadhahirisha kwamba shughuli zilizopangwa hazikutekelezwa kama ilivyokusudiwa, hivyo kuathiri uwezo wa mamlaka za serikali za mitaa katika kutoa huduma bora kwa jamii kama ilinavyoelezwa katika **Kiambatisho Na. 11**.

Hii inakiuka Agizo Na. 18(4) la memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 ambalo limeweka zuio la kuhamisha fedha baina ya bajeti ya maendeleo na matumizi ya kawaida. Agizo hilo linaeleza kuwa hakutakuwa na uhamisho wa fedha baina ya bajeti ya maendeleo na matumizi ya kawaida, pasipo kupata idhini ya Baraza la Madiwani ambapo michango kwa ajili ya matumizi ya kawaida kutoka vyanzo vya mapato ya ndani kwenye bajeti ya maendeleo inaweza kutofautiana.

Aidha, Kifungu Na. 27(4) cha Sheria ya Bajeti, Sura ya 439, kinahitaji rasilimali zilizoidhinishwa kutumika kwa lengo lililokusudiwa na kwa kuzingatia vifungu mbalimbali vilivyobainishwa kwenye makadirio ya taasisi za serikali. Aidha, Kifungu Na.41 cha Sheria ya Bajeti, [Sura ya 439], kinazuia kubadili matumizi ya fedha za maendeleo kwa ajili ya matumizi ya kawaida.

Uchepushaji wa fedha umeathiri utekelezaji wa shughuli zilizopangwa, hivyo kuathiri utoaji wa huduma bora na zilizokusudiwa kwa jamii.

Ili kutatua hali hii, ninasisitiza menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa kuzingatia taratibu na miongozo ya bajeti. Hii inajumuisha kubainisha shughuli zote muhimu mwanzoni ili kupunguza kufanya mabadiliko ya vifungu vya matumizi wakati wa utekelezaji wa bajeti na hivyo kubaki katika lengo la bajeti.

4.2.9 Fedha zilizobadilishwa matumizi bila kuidhinishwa na mamlaka husika na utumiaji wa nyaraka za kubadili matumizi za udanganyifu kiasi cha Sh. bilioni 4.88

Nilibaini kwamba mamlaka nne za serikali za mitaa zilibadilisha matumizi ya kiasi cha Sh. bilioni 4.88 bila kupata idhini kutoka kwa mamlaka husika, zikiwamo Baraza la Madiwani na Waziri wa Fedha. Kati ya hizo, nilibaini H/W Mpimbwe ilipanga kutumia bajeti ya kiasi cha Sh. bilioni 7.06 kwa ajili ya kulipa mishahara; hata hivyo, bajeti hiyo ilibadilishwa kwa kuongeza kiasi cha Sh. bilioni 2.07. Kati ya kiasi kiasi hicho kilichotengwa, Sh. bilioni 1.61 tu ndizo zilizotumika.

Pia, nilibaini nyaraka za mihutasari ya kikao cha kamati ya fedha, mipango na uongozi kilichofanyika tarehe 5 Juni 2023 zilighushiwa na kuwasilishwa Hazina kwa ajili ya kuomba kibali cha kubadili vifungu vya bajeti ya mishahara, ingawa kikao hicho hakikufanyika kama inavyoelezwa kwenye **Jedwali Na. 13**.

Hii ni kinyume na Kifungu Na. 41(2) cha Sheria ya Bajeti, [Sura ya 439], ambacho kinaeleza kwamba ofisa masuuli hatabadilisha matumizi ya fedha endapo fedha hizo zinapaswa kuhamishwa kwenda kwa mtu au kwa taasisi zingine za serikali.

Maombi ya kubadilisha matumizi ya fedha yanapaswa kuambatishwa na taarifa inayoelezea kikamilifu sababu za ukosefu wa fedha zilizoidhinishwa awali. Baada ya kujadiliwa na kamati ya fedha mipango na uongozi, maombi hayo huwasilishwa kwa Baraza la Madiwani kwa ajili ya kuidhinishwa.

Pia, Kifungu cha 41(1&2) cha Sheria ya Bajeti, [Sura ya 439], kinaruhusu ofisa masuuli, kwa idhini ya waziri, kubadili matumizi kutoka kwenye matumizi yaliyoidhinishwa. Hata hivyo, Ofisa masuuli hatabadili matumizi ya fedha katika mazingira yafuatayo: ambapo fedha zimetengwa kwa ajili ya kazi maalum; fedha zilizotengwa kwa ajili ya kuhamishwa kwenda kwa mtu au taasisi zingine za serikali; fedha zilizotengwa kwa ajili ya matumizi ya shughuli zinazohusiana namaendeleo; fedha zilizotengwa kwa ajili ya mishahara kwenda kwenye matumizi mengine yasiyo ya mishahara; na uhamishaji wa fedha mwingineo unaweza kusababisha ukiukwaji wa kanuni za kifedha.

Jedwali Na. 13: Kubadili matumizi ya fedha bila kibali

Na	Halmashauri	Upungufu uliobainika	Kiasi (Sh.)
1	H/Jiji Mwanza	Kubadilisha matumizi ya fedha bila idhini kamili ya Baraza la Madiwani kiasi cha Sh. 2,190,988,679 na kiasi cha Sh. 180,000,000 ambazo hazikuidhinishwa na Waziri wa Fedha.	2,370,988,679
2	H/Jiji Dodoma	Kubadili matumizi bila kibali cha waziri wa fedha	264,000,000
3	H/M Sumbawanga	Kubadili matumizi bila kibali cha Waziri wa Fedha	184,693,826
4	H/W Mpimbwe	Halmashauri ya Wilaya ya Mpimbwe ilipanga bajeti ya kiasi cha Sh. 7,053,390,000 kwa mishahara ya wafanyakazi, hata hivyo; bajeti hiyo ilibadilishwa kwa kuongeza kiasi cha Sh. 2,065,204,500 ambayo inazidi kiwango kilichoidhinishwa kwa kiasi cha Sh. 2,065,204,500. Kati ya kiwango kilichoidhinishwa, Kiasi cha Sh. 1,607,135,124 zilitumika kwenye Halmashauri. Pia, ilibainika kuwa, Kikao cha kamati ya fedha, mipango na uongozi kilichofanyika tarehe 05 Juni 2023 zilighushiwa na kuwasilishwa Hazina kwa ajili ya kibali cha kubadilisha matumizi ya bajeti ya mishahara ya wafanyakazi wakati kikao hakikuwa kimefanyika na hivyo hakikuidhinishwa na Baraza la Wafanyakazi.	2,065,204,500
Jumla			4,884,887,005

Upungufu katika uzingatiaji wa miongozo ya bajeti unaweza kusababisha kubadili matumizi ya fedha bila kupata idhini kutoka kwenye mamlaka husika.

Ninasisitiza menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa zizingatie miongozo ya bajeti kwa kuhakikisha kwamba idhini ya kubadili matumizi ya fedha inapatikana kutoka kwa mamlaka husika.

Pia, hatua za kinidhamu zichukuliwe dhidi ya wote waliohusika katika malipo ya udanganyifu. Hatua hii itasaidia kupunguza kubadili fedha matumizi isivyoruhusiwa wakati wa utekelezaji wa bajeti, hivyo kuhakikisha mchakato wa kupata idhini unazingatiwa ili kulinda uadilifu wa uzingatiaji bajeti.

SURA YA TANO

MKATABA

USIMAMIZI WA UNUNUZI NA MIKATABA

5.0 Utangulizi

Kifungu cha 48(1) (b) cha Sheria ya Ununuzi wa Umma, Sura ya 410, kinawataka maofisa masuuli kuhakikisha ununuzi unazingatia taratibu zilizowekwa; na pia, Kifungu Na. 48(3) cha Sheria ya Ununuzi wa Umma, Sura ya 410, kinanitaka kufanya tathmini ya kubaini endapo taasisi nunuzi zilizingatia vifungu vya sheria ya ununuzi wa umma pamoja na kanuni zake.

Wakati wa ukaguzi, nilibaini maeneo kadhaa ambayo taasisi zilizokaguliwa hazikuzingatia sheria za ununuzi pamoja na taratibu zilizowekwa. Dosari hizo zinaanzia kwenye upungufu wa nyaraka hadi usimamizi duni, hivyo kusababisha kukosekana kwa ufanisi katika matumizi ya rasilimali za umma.

5.1 Usimamizi wa ununuzi

5.1.1 Ukosefu wa ufanisi katika bodi za zabuni

Kanuni ya 47(3) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013 inamtaka afisa masuuli kutomteua mtu kwenye bodi ya zabuni iwapo mtu huyo atakuwa anakaimu majukumu ya afisa masuuli mara kwa mara. Pia, aya ya 5 ya jedwali la pili la sheria ya ununuzi wa umma, Sura ya 410, inazitaka bodi za zabuni kukutana kila robo mwaka.

Nimefanya tathmini ya utendaji wa bodi za zabuni na vitengo vya ununuzi na kubaini kuwa, maofisa ambao walikaimishwa mara kwa mara majukumu ya maofisa masuuli walikuwa pia wajumbe wa bodi za zabuni katika mamlaka nne za serikali za mitaa.

Vilevile, nilibaini kuwa bodi ya zabuni ya halmashauri ya manispaa ya Kigamboni haikuitisha vikao katika robo tatu za mwaka wa fedha 2022/23 kama ilivyobainishwa kwenye **Jedwali Na. 14**.

Jedwali Na. 14: Upungufu ya utendaji bodi za zabuni

Na	Halmashauri	Upungufu
1.	H/W Karatu	Wajumbe wa bodi ya zabuni kukaimishwa majukumu ya ofisa masuuli
2.	H/W Kibaha	
3.	H/W Maswa	
4.	H/W Masasi	
5.	H/M Kigamboni	Vikao vitatu katika robo tatu za mwaka havikufanyika

Aidha, Kanuni ya 58 (1) ya kanuni za ununuzi wa umma za mwaka 2013 inaelekeza kuwa uamuzi wa bodi ya zabuni unaweza kufanywa kupitia azimio kwa njia ya waraka, kwa mujibu wa mwongozo uliotolewa na mamlaka ya kudhibiti ununuzi wa umma (PPRA).

Aya ya 11.2 ya mwongozo wa PPRA wa uamuzi wa bodi ya zabuni kupitia azimio la waraka uliotolewa Mei 2020, inaelekeza muhtasari wa uamuzi wa ununuzi kwa njia ya maazimio ya waraka kuwasilishwa katika kikao cha bodi ya zabuni kinachofuata.

Nilipitia uamuzi wa ununuzi uliofanywa kupitia maazimio kwa njia ya waraka na kubaini kuwa, katika mamlaka sita za serikali ya mitaa, ununuzi wenye thamani ya Sh. bilioni 3.28 ulipitishwa kupitia maazimio kwa njia ya waraka. Hata hivyo, maazimio hayo hayakutolewa taarifa kwenye vikao vya kawaida vya bodi za zabuni kwa mujibu wa miongozo iliyotolewa na PPRA. Maelezo zaidi yanaoneshwa kwenye **Jedwali Na. 15**.

Jedwali Na. 15: Ununuzi kwa njia ya waraka ambayo haujaripotiwa

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/M Ubungo	1,940,894,854
2.	H/W Mkuranga	1,017,203,677
3.	H/Jiji Tanga	155,952,100
4.	H/Mji Kibaha	92,818,218
5.	H/W Mpanda	37,731,904
6.	H/Mji Bariadi	31,618,942
	Jumla	3,276,219,695

Aidha, Kanuni ya 58(4) ya Kanuni za Ununuzi inaelekeza kuwa, nusu ya wajumbe wa bodi ya zabuni wanaunda akidi ya uamuzi wa bodi ya zabuni kupitia azimio kwa njia ya waraka.

Ukaguzi wangu ulibaini mamlaka za serikali za mitaa tano zilifanya uamuzi kupitia maazimio kwa njia ya waraka kwa ununuzi wenye thamani

ya Sh. milioni 258.76 wakiwa pungufu ya akidi. Hii ni kinyume na kanuni iliyotajwa kama inavyooneshwa kwenye **Jedwali Na. 16**.

Jedwali Na. 16: Uamuzi ya wajumbe wa bodi ya zabuni pungufu ya akidi

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Kalambo	119,257,763
2.	H/W Busega	66,554,746
3.	H/W Igunga	30,469,320
4.	H/W Ikungi	28,908,530
5.	H/W Mbinga	13,566,645
	Jumla	258,757,004

Upungufu uliobainika ulitokana na kutokuzingatiwa kikamilifu kwa matakwa ya sheria, kanuni na miongozo ya ununuzi wa umma. Aidha, muundo na utendaji usioridhisha wa bodi ya zabuni unaweza kusababisha michakato ya ununuzi isiyofaa na yenye upendeleo; hivyo kusababisha kukosekana kwa thamani ya fedha na kutoa nafasi ya ubadhirifu wa fedha za umma.

Ninazishauri mamlaka za serikali za mitaa husika kuzingatia kanuni za ununuzi ili kuleta ufanisi wa bodi za zabuni katika kutekeleza jukumu lake la usimamizi. Hii ni muhimu ili kuwezesha ununuzi wa gharama nafuu na kulinda fedha za umma.

5.1.2 Ununuzi uliofanyika nje ya mpango wa ununuzi Sh. bilioni 28.87

Kanuni ya 69(3) ya kanuni za ununuzi wa umma za mwaka 2013 inaitaka taasisi nunuzi kufanya makisio ya mahitaji yake ya bidhaa, huduma, na ujenzi kwa usahihi kadiri iwezekanavyo kwa kuzingatia huduma au shughuli ambazo zipo katika mpango kazi na kujumuishwa katika makadirio ya kila mwaka.

Wakati wa ukaguzi nilibaini kwamba, mamlaka 22 za serikali za mitaa zilifanya ununuzi wenye thamani ya Sh. bilioni 28.87 nje ya mipango yao ya ununuzi wa mwaka, kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 17**.

Jedwali Na. 17: Ununuzi nje ya mpango wa manunuzi wa mwaka

Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Ulanga	5,551,451,725		H/W Msalala	440,000,000
2.	H/M Kinondoni	4,638,346,190	13.	H/W Butiama	369,001,602
3.	H/W Bukombe	4,032,503,239	14.	H/M Shinyanga	270,250,000
4.	H/M Temeke	2,669,567,475	15.	H/W Bahi	231,782,474
5.	H/W Lindi	2,493,516,043	16.	H/W Busega	138,390,200
6.	H/W Iramba	1,897,400,000	17.	H/W Maswa	134,938,900

Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
7.	H/Jiji Dar es Salaam	1,724,034,561	18.	H/W Kilindi	115,810,000
8.	H/W Karatu	1,584,274,793	19.	H/W Serengeti	29,443,890
9.	H/W Nzega	881,400,000	20.	H/W Meru	17,200,000
10.	H/Mji Kibaha	878,067,420	21.	H/M Musoma	14,182,974
11.	H/W Mvomero	750,000,000	22.	H/Mji Bariadi	9,382,500
				Jumla	28,870,943,986

Kushindwa kutumia kikamilifu udhibiti wa ndani uliopo na kutokuhuisha mipango ya ununuzi wa mwaka kwa kiasi cha fedha zilizopokelewa nje ya bajeti iliyoidhinishwa, kulisababisha ununuzi kufanywa nje ya mipango ya ununuzi.

Ununuzi uliofanywa nje ya mipango ya ununuzi na bajeti unaweza kusababisha matumizi yasiyopangwa na kushindwa kutekeleza shughuli zilizopangwa katika mipango ya ununuzi na bajeti.

Ninapendekeza mamlaka za serikali za mitaa zihakikishe zinafanya ununuzi kulingana na mipango yao ya ununuzi iliyoidhinishwa; na zinapaswa kuboresha mchakato wa kupanga bajeti zao ili kuhakikisha bajeti zinakuwa na uhalisia.

- 5.1.3 Ununuzi ambayo haukuidhinishwa na bodi za zabuni - Sh. bilioni 4.79**
Kanuni ya 55 (2), 163 (4) na 185 (1) za Kanuni za Ununuzi za Mwaka za mwaka 2013 zinazuia mamlaka za serikali za mitaa kutoa zabuni, isipokuwa kama zabuni hiyo imeidhinishwa na bodi ya zabuni.

Kinyume na matakwa ya Kanuni, nilibaini kuwa mamlaka 19 za serikali za mitaa zilifanya ununuzi ya bidhaa mbalimbali zenye thamani ya Sh. bilioni 4.79 bila ya kuidhinishwa na bodi za zabuni za mamlaka husika kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 18**.

Jedwali Na. 18: Ununuzi usioidhinishwa na bodi za zabuni

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/M Kigamboni	1,458,720,100	11.	H/W Songea	113,574,160
2.	H/M Temeke	773,473,558	12.	H/Mji Mbinga	112,211,500
3.	H/M Kigoma/Ujiji	491,421,916	13.	H/W Mpimbwe	103,624,053
4.	H/W Mlele	346,822,918	14.	H/W Busega	89,658,801
5.	H/W Bumbuli	238,554,910	15.	H/W Meatu	86,979,849
6.	H/W Pangani	209,404,886	16.	H/M Singida	82,164,500
7.	H/W Kigoma	191,715,830	17.	H/W Lushoto	47,538,036
8.	H/W Kasulu	130,806,808	18.	H/W Nachingwea	39,045,560
9.	H/W Momba	128,220,992	19.	H/W Mpwapwa	24,898,170
10.	H/W Rufiji	119,180,000		Jumla	4,788,016,547

Aidha, Kanuni ya 166 (7) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma ya Mwaka 2013 inataka ununuzi wowote mdogo kutolewa taarifa katika bodi za zabuni kila mwezi.

Katika ukaguzi wangu nilibaini manunuzi katika mamlaka 10 za serikali za mitaa yenye thamani ya Sh. milioni 965.89 yalifanyika bila kutolewa taarifa kwenye bodi za zabuni kila mwezi, kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 19.

Jedwali Na. 19: Ununuzi mdogo bila taarifa kwa bodi ya zabuni

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Kibiti	145,987,319	6.	H/W Singida	73,103,815
2.	H/W Iramba	254,546,774	7.	H/W Kisarawe	53,475,373
3.	H/M Lindi	196,213,091	8.	H/W Simanjiro	39,065,204
4.	H/Mji Mbinga	73,836,550	9.	H/W Muheza	38,195,780
5.	H/W Kilindi	73,466,831	10.	H/W Mpanda	17,999,400
				Jumla	965,890,137

Kukosekana kwa mapitio na kutozingatiwa kwa kanuni za ununuzi zilizowekwa, kulisababisha ununuzi kufanywa bila kibali cha bodi ya zabuni, na kushindwa kutolea taarifa ununuzi mdogo kwenye bodi za zabuni.

Ununuzi unaofanywa bila idhini ya bodi za zabuni huzuia bodi kutekeleza majukumu yake ya usimamizi; hivyo basi masuala ya uwajibikaji, ubora na thamani ya fedha yanaweza kukiukwa.

Ninapendekeza mamlaka za serikali za mitaa zichukue hatua stahiki, ikiwamo kuongeza udhibiti na mapitio ya taratibu za ununuzi na miamala. Pia, zinapaswa kutokuacha kupitisha ununuzi kwenye bodi ya zabuni.

- 5.1.4 Ununuzi waliyofanyika nje ya mfumo wa kielekitroni Sh. bilioni 28.13**
Kanuni ya 342 (1) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013 inaeleza kuwa, “Mfumo wa ununuzi wa kielekitroni utatekelezwa na taasisi zote zinazofanya ununuzi kwa ukamilifu au sehemu, sambamba na taratibu za kawaida zilizo kwenye mwongozo”.

Pia, Mamlaka ya Udhibiti wa Ununuzi wa Umma (PPRA) ilitoa tangazo kujulisha umma na wadau kuhusu ununuzi wa umma kuanza kufanyika kwa njia ya mfumo wa ununuzi wa kielekitroni kuanzia tarehe 20 Agosti 2019.

Ukaguzi wangu ulibaini kuwa mamlaka 31 za serikali za mitaa, zilifanya ununuzi wa bidhaa na huduma zenye thamani ya Sh. bilioni 27.43 nje ya mfumo wa ununuzi wa kielekitroni, kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na.20**.

Jedwali Na. 20: Ununuzi uliofanyika nje ya mfumo wa kielekitroni

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Geita	9,410,879,482	18.	H/W Sumbawanga	279,840,407
2.	H/W Bagamoyo	2,794,560,000	19.	H/W Shinyanga	275,732,590
3.	H/W Bukombe	1,637,358,855	20.	H/W Rombo	252,502,041
4.	H/W Siha	1,607,858,694	21.	H/W Malinyi	194,260,749
5.	H/W Liwale	1,490,651,300	22.	H/W Itigi	186,683,658
6.	H/Jiji Dar es Salaam	1,223,462,150	23.	H/W Mbozi	177,213,620
7.	H/W Meatu	1,164,893,034	24.	H/M Iringa	163,404,380
8.	H/W Itilima	1,141,083,756	25.	H/W Korogwe	162,660,281
9.	H/W Mbinga	1,072,187,388	26.	H/Mji Mafinga	90,873,120
10.	H/W Chato	673,377,174	27.	H/W Singida	90,532,745
11.	H/W Msalala	531,349,050	28.	H/W Maswa	89,250,000
12.	H/Mji Mbinga	509,985,856	29.	H/W Songea	76,639,272
13.	H/W Ushetu	450,980,880	30.	H/W Kisarawe	59,830,900
14.	H/W Mvomero	429,696,291	31.	H/W Iramba	55,725,720
15.	H/Mji Nzega	373,226,882	32.	H/W Mbarali	52,455,281
16.	H/W Mwangi	331,831,524	33.	H/Mji Kibaha	296,925,529
17.	H/W Ulanga	308,783,979		Jumla	27,427,027,687

Aidha, mapitio yangu ya mikataba tisa iliyotolewa kwa njia ya kielekitroni yenye thamani ya Sh. bilioni 1.43 katika mamlaka mbili za serikali za mitaa, yalibaini udhaifu kama vile afisa masuuli kushindwa kutoa tuzo za mikataba kwa njia ya kielekitroni, kinyume na Kifungu cha 35 (6) cha Sheria ya Ununuzi wa Umma, [Sura ya 410]; kamati za tathmini kuwa na wajumbe wachache, kinyume na Kanuni ya 202 (1) ya Kanuni ya Ununuzi wa Umma za mwaka 2013 kama ilivyorekebisha na Kanuni ya 69 ya Kanuni za Ununuzi wa Umma (Marekebisho) ya mwaka mwaka 2016 (Tangazo la Serikali Na. 333 ya 30.12.2016); na Kamati za tathmini kushindwa kukamilisha na kuweka taarifa za tathmini ndani ya mfumo wa ununuzi wa kielekitroni, kinyume na Kifungu cha 74 (4) cha Sheria ya Ununuzi wa Umma, Sura ya 410. Rejea **Jedwali Na.21**.

Jedwali Na. 21: Mapungufu katika ununuzi kupitia mfumo wa kielekitroni

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh)	Idadi ya mikataba
1.	H/W Lushoto	1,229,412,200	6
2.	H/M Kigamboni	203,962,000	3
	Jumla	1,433,374,200	9

Kutokupatikana kwa wazabuni wa kutosha waliojisajili kwenye mfumo wa kielekitroni; kutokuwa na ujuzi wa kutosha wa maafisa ununuzi wa kutumia mfumo ipasavyo; na kukosekana kwa usaidizi katika matumizi ya mfumo wa kielekitroni vilisababisha mamlaka za serikali za mitaa kushindwa kutumia mfumo kikamilifu.

Maoni yangu ni kwamba kushindwa kutumia mfumo wa kielekitroni kikamilifu kutasababisha kutofikiwa kwa malengo ya serikali ya kuongeza ufanisi, kupunguza muda wa ununuzi, kupunguza vihatarishi, na kuboresha uwazi na haki katika ununuzi wa umma kupitia ununuzi wa kielekitroni.

Ninashauri maafisa masuuli wa mamlaka za serikali za mitaa kuhakikisha kuwa, maafisa ununuzi na TEHAMA wanawezeshwa kupata ujuzi wa kitaalamu kuhusu mfumo wa ununuzi wa kielekitroni na kushirikiana na mamlaka ya kudhibiti ununuzi wa umma kuhamasisha wadau wote kuhusu jinsi ya kufanya kazi kwa ufanisi kutumia mfumo huo wa kielekitroni.

5.1.5 Ununuzi wa bidhaa uliofanyika kwa wazabuni ambao hawakuidhinishwa na GPSA - Sh. bilioni 5.99

Kanuni ya 131 (4) (b) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za Mwaka 2013 kama ilivyorekebisha na Kanuni ya 42 ya Kanuni za Ununuzi wa Umma (marekebishi) ya mwaka 2016 (Tangazo la Serikali Na. 333 la 30/12/2016) inahitaji taasisi nunuzi kununua bidhaa na huduma za matumizi ya kawaida kutoka kwa wazabuni waliopewa mikataba ya Wakala wa Ununuzi Serikalini (GPSA) kupitia mkataba mdogo wa ununuzi uliotayarishwa na kitengo cha usimamizi wa ununuzi.

Ukaguzi wa usimamizi wa ununuzi na mikataba ulibaini kuwa, mamlaka 26 za serikali ya mitaa zilifanya ununuzi wa bidhaa na huduma zenye thamani ya Sh. bilioni 5.99 kutoka kwa wazabuni ambao hawajaidhinishwa na Wakala wa Ununuzi Serikalini (GPSA), kama inavyofafanuliwa katika **Jedwali Na.22**.

Jedwali Na. 22: Ununuzi kutoka kwa wazabuni wasioidhinishwa

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/M Temeke	1,335,109,058	15	H/M Shinyanga	138,244,440
2	H/W Magu	578,305,327	16	H/W Kaliua	124,173,000
3	H/M Musoma	456,543,439	17	H/W Rorya	115,888,789
4	H/W Tarime	450,261,376	18	H/Mji Nzega	91,653,053

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
5	H/Jiji Mwanza	325,018,387	19	H/Mji Bunda	84,688,160
6	H/Mji Tarime	281,973,930	20	H/W Mbarali	73,909,856
7	H/W Musoma	263,257,703	21	H/W Misungwi	70,422,248
8	H/W Sengerema	213,910,311	22	H/W Serengeti	67,488,000
9	H/W Ukerewe	201,830,965	23	H/W Nsimbo	61,282,600
10	H/W Msalala	197,037,446	24	H/W Ileje	57,391,053
11	H/W Urambo	193,094,202	25	H/W Mbozi	46,033,500
12	H/Mji Tunduma	192,590,025	26	H/W Mpimbwe	9,995,425
13	H/Mji Korogwe	182,428,230		Jumla	5,994,439,162
14	H/M Singida	181,908,639			

Kwa sababu ya dhamira duni ya uzingatiaji wa kanuni za ununuzi kwa menejimenti za Mamlaka za Serikali za Mitaa, walishindwa kuhakikisha kuwa bidhaa zinanunuliwa kutoka kwa wazabuni walioidhinishwa na GPSA pekee.

Kwa maoni yangu, ununuzi kutoka kwa wasambazaji ambao hawako kwenye orodha iliyoidhinishwa na GPSA unaweza kusababisha kununua bidhaa kwa bei ya juu na kupokea bidhaa za ubora wa chini.

Ninapendekeza maafisa masuuli wa mamlaka za serikali za mitaa wahakikishe ununuzi wa bidhaa na huduma unafanywa kutoka kwa wasambazaji walioidhinishwa na GPSA ili kupata bidhaa bora na kwa bei nafuu.

5.1.6 Ununuzi uliofanyika pasipo ushinganishi wa bei - Sh. bilioni 4.65

Kanuni ya 164(1) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za Mwaka 2013 inaagiza taasisi inayofanya ununuzi kupata nukuu za bei kutoka kwa wazabuni/wauzaji wasiopungua watatu.

Katika ukaguzi wangu, nilibaini ununuzi wenye jumla ya Sh. bilioni 4.65 ulifanyika katika mamlaka 36 za serikali za mitaa bila kuitisha nukuu za ushinganishi wa bei, kama inavyoonekana katika **Jedwali Na.23**.

Jedwali Na. 23: Ununuzi uliofanyika bila ushinganishi wa bei

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/W Mbinga	559,759,587	20	H/W Namtumbo	84,692,512
2	H/W Bunda	501,288,939	21	H/W Igunga	75,702,000
3	H/M Kinondoni	450,000,000	22	H/Jiji Dar es Salaam	58,643,915
4	H/W Mbozi	352,916,305	23	H/Mji Geita	54,535,238
5	H/M Kigoma	238,496,146	24	H/W Kisarawe	50,636,000
6	H/W Msalala	197,037,446	25	H/W Kongwa	48,442,914
7	H/W Mlele	188,575,495	26	H/W Kasulu	45,220,606
8	H/M Shinyanga	161,045,536	27	H/W Iramba	45,081,313
9	H/W Bariadi	158,530,696	28	H/W Songea	38,350,571

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
10	H/W Mpanda	157,444,898	29	H/W Itigi	37,456,090
11	H/W Ileje	154,295,792	30	H/W Serengeti	34,597,030
12	H/W Kilindi	134,359,300	31	H/W Manyoni	29,402,558
13	H/W Ushetu	125,727,345	32	H/W Ikungi	27,339,730
14	H/W Kishapu	114,400,000	33	H/W Itilima	27,138,000
15	H/W Ukerewe	112,908,780	34	H/W Kakonko	24,201,960
16	H/W Tunduru	102,814,060	35	H/W Misungwi	14,779,280
17	H/W Mpimbwe	88,557,579	36	H/W Newala	9,162,688
18	H/W Meatu	86,979,849			
19	H/W Kigoma	86,593,820		Jumla	4,649,975,978

Mamlaka za serikali za mitaa hazikuzingatia ipasavyo sheria na taratibu za ununuzi, hivyo kusababisha kufanyika kwa ununuzi bila ushinganishi wa bei.

Ununuzi ambao ulihusisha Sh. bilioni 4.65 bila kutumia nukuu za bei kutoka kwa wazabuni, ulipunguza uwezekano wa mamlaka za serikali za mitaa kufikia bei nafuu zaidi na kupata thamani ya fedha katika ununuzi huo.

Ninaishauri OR-TAMISEMI kuelekeza mamlaka za serikali za mitaa kuzingatia sheria na kanuni za ununuzi wa umma ili kupata thamani ya fedha, pamoja na kutoa fursa na haki sawa kwa wazabuni wote.

- 5.1.7 Ununuzi wa bidhaa bila kubainisha viwango/vipimo - Sh. bilioni 2.64**
 Kanuni ya 164 (2) (b) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013 inasema “Barua ya mwaliko wa nukuu ya bei na viambatisho vyovyote vitakuwa na maelezo kamili ya bidhaa, kazi au huduma zitakazonunuliwa, ikijumuisha sifa za kiufundi au ubora unaohitajika, vipimo, miundo, mipango, na michoro inayostahili”.

Nilibaini kuwa ununuzi wa madirisha ya aluminiamu, meza na viti vya ofisi, mashine za kufulia nguo, na vigae vyenye thamani ya Sh. 2.64 bilioni katika mamlaka 24 za serikali za mitaa ulifanyika bila kubainisha viwango/vipimo vya kina kuhusu bidhaa hizo kwa wazabuni, kama inavyooneshwa kwenye **Jedwali Na.24.**

Jedwali Na. 24: Ununuzi wa bidhaa bila kuanisha viwango/vipimo

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/Mji Tunduma	414,428,400	14	H/W Busega	66,929,000
2	H/Jiji Tanga	281,400,000	15	H/W Musoma	64,389,107
3	H/W Butiama	214,736,000	16	H/W Handeni	58,238,400
4	H/W Kalambo	205,494,758	17	H/W Namtumbo	55,865,285

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
5	H/W Maswa	166,042,500	18	H/W Nyasa	52,311,650
6	H/W Mbozi	151,705,725	19	H/Jiji Arusha	45,391,250
7	H/W Mpwapwa	140,000,000	20	H/W Mkalama	43,999,000
8	H/W Manyoni	119,742,105	21	H/W Kondoa	36,496,464
9	H/M Singida	112,662,200	22	H/W Lushoto	28,126,154
10	H/M Sumbawanga	100,352,725	23	H/W Serengeti	19,999,855
11	H/W Nsimbo	92,615,800	24	H/Mji Korogwe	19,194,393
12	H/Mji Kasulu	80,404,100		Jumla	2,640,318,375
13	H/W Mpimbwe	69,793,504			

Aidha, Kanuni ya 239 (8) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013 inakataza kukaribisha zabuni kwa wakandarasi wadogo na wazabuni kwa mikataba ya kazi, hadi michoro na vipimo viwe vimekamili na makadirio ya gharama yameandaliwa.

Nilibaini kuwa Halmashauri ya Wilaya ya Butiama ilitekeleza ufungaji wa mifumo mbalimbali katika jengo la utawala kama vile mfumo wa umeme, vitambua-moto, mifumo ya kengele, kamera za CCTV, mfumo wa sauti, mfumo wa kutolea matangazo, na viyoyozi kupitia wakandarasi wadogo kwa thamani ya Sh. milioni 522 bila nyaraka zozote kuelezea mifumo hiyo, ikiwamo michoro, usanifu, miundo na vipimo vya kiufundi. Hali hii inaweza kusababisha kufungwa kwa mifumo isiyokidhi ubora unaotakiwa.

Pia, kwa kushindwa kutoa michoro na maelezo ya kina kwa wakandarasi wadogo wa mifumo iliyofungwa, Mamlaka za Serikali za Mitaa hazikuzingatia sheria, na huenda bei iliyolipwa haikuwa sahihi.

Napendekeza OR-TAMISEMI iimarisha ufuatiliaji na usimamizi wa mamlaka za serikali za mitaa. Pia, maafisa masuuli wa mamlaka za serikali za mitaa wanatakiwa kuhakikisha kuwa maelezo ya kitaalamu ya ununuzi yanaandikwa vizuri ili kuepuka kupokea bidhaa zisizohitajika, hatimaye kushindwa kupata thamani ya fedha.

5.1.8 Matumizi ya mzabuni mmoja au wachache badala ya njia ya ushindanishi kwa ununuzi wenye thamani ya Sh. bilioni 4.87

Kanuni ya 76 ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013 iliyorekebishwa na Kanuni ya 27 ya Kanuni za ununuzi wa Umma (Marekebisha) ya mwaka mwaka 2016 (Tangazo la Serikali Na. 333 ya tarehe 30.12.2016) inaitaka taasisi nunuzi inayojihusisha na ununuzi, huduma, bidhaa na kazi ya uondoaji wa mali za umma kwa zabuni, kufanya hivyo kwa njia ya ushindani wa zabuni.

Tathmini yangu ya usimamizi wa ununuzi ilibaini kuwa, ununuzi wenye thamani ya Sh. bilioni 4.87, uliofanywa na mamlaka 16 za serikali za mitaa, kwa kutumia mzabuni mmoja, au wachache badala ya njia ya ushindanishi, kinyume na matakwa ya sheria. Taasisi hizo zimeorodheshwa kwenye **Jedwali Na.25**.

Jedwali Na. 25: Taasisi zilizotumia njia ya ununuzi wa mzabuni mmoja au wachache

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Njia ya ununuzi
1	H/Jiji Dar es Salaam	1,800,000,000	Mzabuni Mmoja
2	H/Mji Mbulu	750,473,162	Mzabuni Mmoja
3	H/W Tarime	469,273,400	Wazabuni wachache
4	H/W Uvinza	410,801,600	Mzabuni Mmoja
5	H/W Rorya	349,887,021	Wazabuni wachache
6	H/W Rombo	192,500,000	Mzabuni Mmoja
7	H/W Kongwa	155,000,000	Wazabuni wachache
8	H/M Musoma	130,729,423	Wazabuni wachache
9	H/W Muleba	110,000,000	Mzabuni Mmoja
10	H/M Iringa	95,894,553	Mzabuni Mmoja
11	H/Jiji Arusha	95,121,034	Mzabuni Mmoja
12	H/W Butiama	85,323,559	Mzabuni Mmoja
13	H/Mji Kasulu	73,865,952	Mzabuni Mmoja
14	H/Mji Bunda	67,979,238	Wazabuni wachache
15	H/W Kisarawe	41,293,495	Mzabuni Mmoja
16	H/M Ilemela	39,972,700	Mzabuni Mmoja
	Jumla	4,868,115,137	

Pia, Kanuni ya 73 (1) kanuni za ununuzi wa umma za mwaka 2013 inakataza taasisi nunuzi kugawanya ununuzi wake katika mikataba tofauti ili kuepuka matumizi ya njia za kiushindani wa kimataifa au kitaifa.

Wakati wa ukaguzi wa halmashauri ya wilaya ya Butiama, nilibaini kugawanywa kwa makusudi kwa ununuzi wenye thamani ya Sh. milioni 214.74 kwa ajili ya ununuzi wa samani kuwa Sh. milioni 119.4 na Sh. milioni 95.33. Kugawanywa huku kulifanywa ili kuepuka matumizi ya njia za ushindani wa zabuni ya kitaifa na kubaki ndani ya ukomo wa ununuzi kwa njia ya nukuu ya Sh. milioni 120 kwa ajili ya bidhaa, kwa mujibu wa matakwa ya jedwali la saba la Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013.

Kutokuwapo kwa nyaraka za uhalali wa kutumia mzabuni mmoja au wachache badala ya ushindani kunaonesha udhaifu katika usimamizi wa ununuzi na uelewa wa sheria na kanuni za ununuzi wa umma.

Ununuzi kwa kutumia mzabuni mmoja au wachache bila sababu za msingi na kugawanya ununuzi kunapunguza uwazi na haki sawa kwa wazabuni kushindana. Hii inahatarisha matumizi bora ya fedha za umma.

Ninapendekeza kuwa OR-TAMISEMI iwajengee uwezo maofisa husika katika mamlaka za serikali za mitaa. Pia, mamlaka za serikali za mitaa husika zinahimizwa kuweka vipaumbele kwa njia za ununuzi shindanishi ili kuhakikisha kuwa mchakato wa ununuzi unakuwa wa haki, uwazi na ushindani, isipokuwa kama kuna haja ya kutumia mzabuni mmoja au wachache.

5.1.9 Ujenzi wa miradi bila kufanya tathmini ya athari za mazingira - Sh. bilioni 22.18

Kanuni ya 241(3) ya kanuni za ununuzi wa umma za mwaka 2013 inazitaka taasisi zinazofanya ununuzi kufanya tathmini ya athari za mazingira katika hatua ya maandalizi ya mradi kabla ya kuanza mchakato wa ununuzi. Aidha, Kifungu cha 81(2) cha Sheria ya Usimamizi wa Mazingira, [Sura ya 191], kinataka utafiti wa tathmini ya athari za mazingira ufanyike kabla ya kuanza au kufadhili mradi.

Nimepitia majalada ya miradi na kubaini kuwa, mamlaka nane za serikali za mitaa zilianza utekelezaji wa miradi yenye thamani ya Sh. bilioni 21.05 bila kufanya tathmini ya athari za mazingira kabla ya kuanza miradi hiyo, kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na.26.**

Jedwali Na. 26: Ujenzi wa miradi bila tathmini ya athari za mazingira

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/M Moshi	6,592,504,416
2	H/W Bunda	3,650,000,000
3	H/W Mwanga	3,150,000,000
4	H/Mji Kahama	2,581,699,462
5	H/W Sikonge	2,069,097,548
6	H/W Urambo	1,223,600,000
7	H/W Moshi	1,000,000,000
8	H/W Mkinga	780,500,000
	Jumla	21,047,401,426

Aidha, halmashauri ya wilaya ya Kibaha imetumia Sh. bilioni 1.13 kwa ajili ya kutekeleza miradi ya maendeleo katika eneo lililowekwa kizuizi na baraza la taifa la usimamizi wa mazingira (NEMC) kutokana na kubainishwa kuwa ardhi oevu. Hii ni kinyume na Kifungu cha 81(2) cha Sheria ya Usimamizi wa Mazingira,[Sura. 191], ambayo inahitaji utafiti

wa tathmini ya athari za mazingira ufanyike kabla ya kuanza au kufadhili mradi.

Kushindwa kufanya tathmini ya athari za mazingira kabla ya utekelezaji wa miradi kulitokana na changamoto za kifedha na pia masuala ya kimazingira kutopewa kipaumbele na mamlaka za serikali za mitaa.

Kuanzisha miradi bila kufanya tathmini ya athari za mazingira kutasababisha taasisi nunuzi kuwajibika kwa adhabu na faini zinazotozwa na baraza la taifa la usimamizi wa mazingira. Vilevile, kunaweza kusababisha athari mbaya za kimazingira, ikiwamo upotevu wa viumbe hai, hewa, maji, uchafuzi wa udongo, athari za mabadiliko ya hali ya hewa, uharibifu wa mandhari ya asili, na kuvurugwa kwa mifumo ya ikolojia.

Naishauri OR-TAMISEMI kuhakikisha kwamba mamlaka za serikali za mitaa zinafanya tathmini ya athari za mazingira kabla ya kuanza mradi wowote wa ujenzi. Hatua hii ni muhimu ili kuhakikisha miradi inafanikiwa na kuzuia athari mbaya za kimazingira.

5.1.10 Mikataba ambayo haikuhakikiwa na mwanasheria yenye thamani ya Sh. bilioni 14.75

Kanuni za 59(1) na (5), na 60 za Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013 kama ilivyorekebisha na kanuni 2 na 3 za Kanuni za Ununuzi wa Umma (Marekebisho) za mwaka mwaka 2016 (Tangazo la serikali Na. 121 la tarehe 22.4.2016) zinamtaka Mwanasheria Mkuu wa Serikali kuhakiki mikataba rasmi inayotokana na kukubalika kwa zabuni yenye thamani kuanzia Sh. bilioni moja na kuendelea, na kwa mikataba inayohusisha ushindanishi wa kimataifa.

Pia, maafisa sheria wa taasisi nunuzi wanatakiwa kuhakiki mikataba ambayo thamani yake iko chini ya sh. bilioni moja kabla haijasainiwa na wahusika. Aidha, maafisa masuuli, wanapaswa kuzingatia ushauri wa kisheria uliotolewa na mwanasheria mkuu na kuujumuisha katika rasimu za mikataba.

Vilevile, Kanuni za 59(1) ya kanuni za ununuzi wa umma za mwaka 2013 kama ilivyorekebisha na kanuni ya 2 ya kanuni za ununuzi wa umma (Marekebisho) za mwaka mwaka 2016 inaeleza kwamba mikataba ambayo haijahakikiwa na mwanasheria mkuu inachukuliwa kuwa batili.

Ukaguzi wangu wa usimamizi wa mikataba ulibaini kuwa mamlaka za serikali za mitaa 14 zilisaini mikataba yenye thamani ya Sh. bilioni 9.95 kabla ya kuhakikiwa na maofisa wa sheria husika, kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na.27.**

Jedwali Na. 27: Mikataba ambayo haikuhakikiwa na mwanasheria

N a	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	N a	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/W Ludewa	4,975,180,028	9	H/W Kongwa	155,000,000
2	H/Jiji Dar es Salaam	2,041,283,561	10	H/W Missenyi	131,625,866
3	H/W Biharamulo	683,978,527	11	H/W Ulanga	128,664,941
4	H/Mji Tunduma	505,000,000	12	H/W Mvomero	100,065,000
5	H/W Mlele	458,423,820	13	H/W Iramba	62,478,000
6	H/W Rufiji	233,180,000	14	H/W Mkinga	56,750,000
7	H/W Simanjiro	211,313,200		Jumla	9,950,217,443
8	H/M Singida	207,274,500			

Aidha, nilibaini mikataba yenye thamani ya Sh. bilioni 4.80 katika mamlaka tatu za serikali za mitaa ambapo maoni na ushuri uliotolewa na mwanasheria mkuu wa serikali na maofisa wa sheria haukuzingatiwa kabla ya kusaini mikataba hiyo, kama inavyofafanuliwa katika **Jedwali Na.28.**

Jedwali Na. 28: Mikataba isiyozingatia maoni ya wanasheria

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/Mji Kahama	2,581,699,462
2	H/W Kilindi	2,024,000,000
3	H/W Missenyi	196,192,000
	Jumla	4,801,891,462

Kushindwa kuhakiki mikataba kunaashiria kutozingatiwa kwa taratibu za ununuzi zilizowekwa kisheria.

Ninaichukulia mikataba inayosainiwa kabla ya kuhakikiwa kama ilivyobainishwa katika Kanuni za 59 na 60 za Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013 kama ilivyorekebishwa katika Kanuni ya 2 na 3 ya Kanuni za Ununuzi wa Umma (Marekebisho) za mwaka 2016 (Tangazo la Serikali Na. 121 iliyochapishwa tarehe 22.4.2016), kuwa ni batili, na inaziweka halmashauri katika hatari za migogoro ya kimkataba au madai ambayo yanaweza kusababisha hasara.

Ninapendekeza OR-TAMISEMI ichukue hatua stahiki ili kuhakikisha kuwa mamlaka za serikali za mitaa zinazingatia masharti ya kisheria ya ununuzi na kubuni taratibu za ufuatiliaji zitakazohakikisha kuwa

sheria za ununuzi zinafuatwa, ikiwamo kuzingatia maoni ya mwanasheria mkuu wa serikali katika mikataba kabla ya kusainiwa.

5.1.11 Malipo yaliyofanyika kwa ununuzi wa bidhaa kabla ya kupokelewa na bidhaa ambazo hazijapokelewa Sh. bilioni 2.14

Kanuni ya 242 (1) na 248 ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013 zinataka malipo ya bidhaa na huduma kufanyika baada ya bidhaa kupokelewa, kukaguliwa na kukubaliwa. Aidha, hati ya kukubalika kwa bidhaa iliyosainiwa itolewe kwa mzabuni na nakala ya hati hiyo zitatumwa na taasisi nunuzi kusaidia uchakataji wa malipo.

Katika ukaguzi wangu, nilibaini kwamba mamlaka 13 za serikali za mitaa zilifanya malipo yenye thamani ya Sh. bilioni 1.45 kwa ununuzi wa bidhaa ambazo hazikupokelewa. Sambamba na hilo, malipo ya Sh. milioni 472.56 yalifanywa na mamlaka zingine tano za serikali za mitaa kwa ununuzi wa bidhaa kabla ya kupokelewa na Halmashauri hizo.

Vilevile nimebaini katika mamlaka nne za serikali za mitaa ambapo bidhaa zilizolipiwa kiasi cha Sh. milioni 216.78 kuandikwa kwamba zimepokelewa lakini bidhaa hizo bado hazikuwa zimepokelewa. **Jedwali Na. 29** linaonesha kwa muhtasari juu ya malipo hayo.

Jedwali Na. 29: Malipo yaliyofanyika kabla ya bidhaa kupokelewa

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
Malipo ya bidhaa ambazo hazikupokelewa					
1	H/ Mji Mbinga	763,041,130	8	H/W Babati	42,900,000
2	H/W Bunda	132,111,340	9	H/M Mtwara	28,830,000
3	H/W Handeni	104,030,500	10	H/W Shinyanga	22,255,461
4	H/W Butiama	95,334,000	11	H/W Sengerema	11,926,000
5	H/W Rorya	87,241,000	12	H/W Korogwe	7,103,388
6	H/W Magu	83,230,879	13	H/W Kiteto	6,680,000
7	H/Jiji Tanga	65,563,500		Total	1,450,247,198
Malipo ya bidhaa ambazo zililipwa kabla ya kupokelewa					
1	H/W Kaliua	302,633,398	4	H/W Kishapu	14,400,000
2	H/Mji Tarime	138,156,873		Total	472,561,201
3	H/W Mvomero	17,370,930			
Malipo ya bidhaa ambazo zimeandikwa kama zimepokelewa lakini bado kupokelewa					
1	H/W Kigoma	104,679,820	4	H/W Mlele	8,600,000
2	H/Mji Mbinga	92,252,398		Jumla	216,782,218
3	H/W Mpanda	11,250,000		Jumla Kuu	2,139,590,617

Hali hii ilisababishwa na kutokuwapo usimamizi na utekelezwaji wa sheria za ununuzi kutokana na kushindwa kuzingatia taratibu za ununuzi za kuagiza, kupokea na malipo ya vifaa vilivyounuliwa.

Ninaona kuwa, malipo kwa wazabuni kabla ya kupokea bidhaa yanaiweka taasisi nunuzi husika kwenye hatari ya upotevu wa fedha endapo wauzaji watahindwa kuleta bidhaa husika. Pia, ikiwa bidhaa zilizowasilishwa hazitimizi vigezo vya vipimo au kuwa na kasoro inakuwa na ugumu kwa mzabuni kurejesha fedha au kubadilisha bidhaa hizo.

Ninapendekeza mamlaka za serikali za mitaa zizingatie mahitaji ya ununuzi kama yalivyobainishwa katika sheria na kanuni. Aidha, zinapaswa kuzingatia taratibu za kifedha ambapo malipo yanapaswa kufanywa tu baada ya kupokea bidhaa kwa idadi na ubora unaostahili.

5.1.12 Mapokezi ya vifaa vilivyoununuliwa vyenye thamani ya shiling bilioni 3.1 bila kukaguliwa

Kanuni ya 244(1) na 245 ya kanuni za ununuzi wa umma za mwaka 2013 inataka taasisi inayofanya ununuzi kukagua bidhaa zinazoletwa na wazabuni na kuzikubali iwapo tu zinakidhi masharti ya mkataba.

Kinyume na Kanuni hiyo, nilibaini mamlaka 21 za serikali za mitaa zilipokea vifaa vyenye thamani ya Sh. bilioni 3.1 kwa wazabuni bila kukaguliwa na kamati zilizoteuliwa, kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na.30**.

Jedwali Na. 30: Mapokezi ya vifaa/bidhaa bila ukaguzi

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh)
1	H/W Bunda	692,663,776	13	H/W Mpanda	49,880,250
2	H/W Butiama	616,760,984	14	H/W Namtumbo	48,100,772
3	H/W Mbozi	331,421,831	15	H/W Madaba	47,248,540
4	H/W Bumbuli	235,427,457	16	H/W Tarime	43,449,900
5	H/Jiji Tanga	221,080,100	17	H/M Temeke	42,914,023
6	H/Mji Tarime	149,940,000	18	H/W Mpimbwe	34,395,229
7	H/W Nyang'hwale	109,443,950	19	H/W Kishapu	31,743,178
8	H/W Singida	100,695,345	20	H/W Lushoto	25,088,835
9	H/W Songea	84,550,836	21	H/W Malinyi	24,600,000
10	H/W Mafia	76,636,191		Jumla	3,096,275,370
11	H/W Misungwi	66,025,733			
12	H/W Kakonko	64,208,440			

Hali hii ilisababishwa na upungufu katika usimamizi na uwajibikaji wakati wa kupokea bidhaa zilionunuliwa, kwani kamati zilizoteuliwa zilishindwa kukagua bidhaa kulingana na barua zao za uteuzi.

Kufanya malipo na mapokezi ya bidhaa na huduma bila kukaguliwa na kamati husika kunaweza kuhatarisha ubora na ulinganifu wa vipimo, na inaweza kusababisha upatikanaji wa bidhaa duni au zisizo na ubora.

Ninapendekeza mamlaka za serikali za mitaa zizingatie kanuni za Ununuzi kwa kukagua ubora na wingi wa bidhaa na huduma zilionunuliwa kabla ya kupokea na kufanya malipo kwa wazabuni.

5.1.13 Matumizi ya vifaa vya ujenzi bila kufanyiwa vipimo vya ubora - Sh. bilioni 1.52

Kanuni ya 244(1) ya Kanuni za Ununuzi wa umma (2013) inasema, bidhaa zitakazowasilishwa zinahitajika kukaguliwa, zichukuliwe sampuli na kupimwa na taasisi inayofanya ununuzi; na hazitokubalika kama zitakuwa chini ya viwango vilivyobainishwa kwenye mkataba.

Pia, Kanuni ya 246 inasema kuwa, ikiwa bidhaa itahitaji jaribio la kiufundi au la kisayansi, mtaalamu au mjuzi wa taaluma husika ataikwa kwa mashauriano, au bidhaa zaweza kutumwa kwa mjuzi huyo kwa ajili ya kufanyiwa vipimo.

Nilibaini mamlaka 16 za serikali za mitaa zilinunua na kutumia vifaa vya ujenzi, zikiwamo nondo na matofali, vyenye thamani ya Sh. bilioni 1.52 katika miradi ya ujenzi bila kufanyiwa vipimo vya ubora kama inavyoonekana katika **Jedwali Na.31**.

Jedwali Na. 31: Vifaa vya ujenzi ambavyo havikupimwa ubora wake

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/W Ushetu	301,143,803	10	H/Mji Bunda	79,855,000
2	H/M Shinyanga	231,763,422	11	H/Mji Tarime	60,728,700
3	H/W Nyasa	217,341,986	12	H/W Shinyanga	53,518,000
4	H/M Temeke	155,839,175	13	H/W Namtumbo	51,679,021
5	H/Jiji Mwanza	151,365,713	14	H/W Ukerewe	48,434,580
6	H/Mji Mbinga	145,863,192	15	H/W Rombo	41,690,180
7	H/W Rorya	89,094,632	16	H/W Bumbuli	25,284,000
8	H/W Songea	84,079,656		Jumla	1,515,897,230
9	H/W Mbozi	84,066,170			

Kutofanyika kwa majaribio kwenye vifaa vya ujenzi kunaweza kuziweka mamlaka za serikali za mitaa katika hatari ya kutumia vifaa duni ambavyo vinaweza kuathiri ubora wa miradi inayotekelezwa.

Ninaishauri OR-TAMISEMI kuzingatia sheria na kanuni za ununuzi. Pia, maafisa masuuli wa mamlaka za serikali za mitaa, wanatakiwa

kuzingatia matakwa ya sheria katika miradi ya ujenzi ikiwamo kufanya majaribio ya vifaa vya ujenzi ili kupata uhakikisho wa ubora.

- 5.1.14 Kutotumika kwa nyaraka za zabuni zilizoidhinishwa - Sh. bilioni 1.69**
Kifungu cha 70(1) cha Sheria ya ununuzi wa Umma,[Sura ya 410], kinaelekeza taasisi nunuzi kutumia nyaraka za zabuni zilizobainishwa katika kanuni za ununuzi husika.

Vilevile, kanuni ya 184(3) ya kanuni za ununuzi wa umma za mwaka 2013 inataka taasisi nunuzi kutumia nyaraka za zabuni zinazotolewa na mamlaka ya udhibiti wa ununuzi wa umma, kushughulikia masuala mahususi ya mradi kwa mujibu wa miongozo iliyotolewa na Mamlaka ya udhibiti wa ununuzi wa umma.

Nilipitia mchakato wa ununuzi na kubaini kuwa, mamlaka saba za serikali za mitaa hazikutumia nyaraka za zabuni zilizotolewa na mamlaka ya udhibiti wa ununuzi wa umma ili kupata wazabuni wenye sifa kwa ununuzi wenye thamani ya Sh. bilioni 1.69 kinyume na kanuni kama inavyooneshwa kwenye **Jedwali Na.32**.

Jedwali Na. 32: Halmashauri zenye nyaraka za zabuni zisizoidhinishwa

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/W Nkasi	736,625,295
2	H/W Ileje	196,626,645
3	H/W Kalambo	182,101,346
4	H/W Bariadi	183,792,200
5	H/W Kilolo	173,893,348
6	H/W Bumbuli	118,110,100
7	H/W Mbozi	103,939,360
	Jumla	1,695,088,294

Hali hii imesababishwa na kutokuwa na dhamira ya dhati ya kuzingatia taratibu za ununuzi wa umma kuhusu matumizi ya nyaraka za zabuni na mikataba zilizotolewa na mamlaka ya udhibiti wa ununuzi wa umma.

Kutumia nyaraka za zabuni na mikataba isiyoidhinishwa huruhusu kuachwa kwa masharti muhimu kwa usimamizi wa kazi za miradi.

Ninapendekeza OR-TAMISEMI ihakikishe Halmashauri zote zinatumia nyaraka za kawaida za zabuni zinazotolewa na mamlaka ya udhibiti wa ununuzi wa umma kwa ajili ya ununuzi wa kazi, huduma za ushauri na huduma zisizo za ushauri.

5.2 Usimamizi wa mikataba

Lengo la ukaguzi wa usimamizi wa mikataba lilikuwa kutathmini ufanisi wa mifumo inayotumika kusimamia kandarasi katika miradi mingi inayofanywa na mamlaka za serikali za mitaa. Tathmini hii ililenga kubainisha uzingatiaji wa kanuni na majukumu ya kimkataba, matumizi ya kanuni za jumla za usimamizi wa mradi, na kutathmini ufanisi wa jumla wa michakato ya usimamizi wa mkataba.

5.2.1 Malipo kwa kazi ambazo hazijapimwa au hazijatekelezwa - Sh. bilioni 2.95

Kanuni ya 243(2) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013 inataka taasisi inayofanya ununuzi kuidhinisha malipo kulingana na vipimo na uthibitisho, katika vipindi au hatua zilizooneshwa katika mikataba; na kwamba, asilimia kadhaa ya thamani ya kazi zilizotekelezwa kutoka kila cheti cha malipo inaweza kukatwa na kuhifadhiwa kwa ajili ya matazamia endapo mkataba utaweka takwa hilo.

Ukaguzi wangu wa vyeti vya malipo ulibaini mamlaka 10 za serikali za mitaa, zililipa kiasi cha Sh. bilioni 2.95 kwa kazi za ujenzi zilizotekelezwa na wakandarasi na mafundi bila kuwapo na nyaraka za vipimo vya kazi zilizofanyika, kama inavyoonekana katika **Jedwali Na.33**.

Jedwali Na. 33: Malipo kwa kazi ambazo hazijapimwa/hazijatekelezwa

S/N	Name of LGA	Amount (TZS)	S/N	Name of LGA	Amount (TZS)
1	H/W Sumbawanga	1,485,723,050	7	H/W Bariadi	21,310,500
2	H/Jiji Dar es Salaam	521,896,552	8	H/W Kilindi	18,549,300
3	H/W Njombe	521,003,248	9	H/W Kilosa	12,787,000
4	H/M Kinondoni	290,723,068	10	H/W Manyoni	9,138,040
5	H/W Mkalama	38,732,500		Total	2,946,593,258
6	H/W Ludewa	26,730,000			

Aidha, mapitio yangu ya hati za malipo yalibaini malipo kwa wakandarasi kwa kazi ambazo hazikutekelezwa katika mamlaka nne za serikali za mitaa zenye thamani ya Sh. milioni 346.69. Hii ni kinyume na kifungu cha 14.3 cha GCC kinachomtaka mkandarasi kuwasilisha taarifa kwa meneja wa mradi kila mwisho wa mwezi ikionesha kwa kina kiasi ambacho anastahili kulipwa.

Taarifa hiyo itajumuisha makadirio ya thamani ya mkataba wa kazi zilizotekelezwa na kiasi ambacho mkandarasi anastahili kulipwa. Halmashuri zilizolipa kazi ambazo hazijafanyika zimeoneshwa katika **Jedwali Na.34**.

Jedwali Na. 34: Malipo kwa kazi ambazo hazijatekelezwa

S/N	Name of LGA	Amount (TZS)
1	H/W Kiteto	300,982,670
2	H/W Mbulu	19,507,000
3	H/W Sumbawanga	19,100,000
4	H/W Tarime	7,100,000
	Total	346,689,670

Malipo yanayofanywa kwa kazi ambazo hazijapimwa na kuthibitishwa na wasimamizi wa mradi na kazi ambazo hazijatekelezwa yanachangiwa na usimamizi usioridhisha wa mikataba.

Kutokuwapo kwa ushahidi wa upimaji wa kazi kunakwamisha uwazi na uwajibikaji katika mchakato wa malipo, hivyo kuwa vigumu kufuatilia na kuhakiki malipo kwa usahihi. Pia, huibua wasiwasi kuhusu ufanisi wa usimamizi na udhibiti wa miradi.

Ninaishauri OR-TAMISEMI iimarishe udhibiti wa usimamizi ili kuhakikisha kuwa taratibu zilizowekwa zinatumiwa ipasavyo katika mchakato wa ununuzi, hasara zisizo za lazima zinaepukika, na fedha zinazotumiwa kufikia thamani ya fedha. Kadhalika, mamlaka za serikali za mitaa zinashauriwa kuzingatia ipasavyo taratibu za ununuzi kwenye miradi ili kuepusha kuongezeka kwa gharama za miradi na ucheleweshaji.

5.2.2 Mikataba iliyotekelezwa bila dhamana ya kazi - Sh. bilioni 9.91

Kanuni ya 29 ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013 inahitaji taasisi nunuzi kutaka dhamana ya utendaji kutoka kwa mzabuni aliyeshinda zabuni ili kuhakikisha utendaji wa mkataba wenye uaminifu na malipo ya wafanyakazi wote, wasambazaji, mafundi na wakandarasi wasaidizi wa mradi, kama wapo.

Pia, aya ya 4.2.3 ya masharti ya jumla ya mkataba inamtaka mkandarasi kuhakikisha kuwa dhamana ya utendaji ni halali na hai hadi mkandarasi atakapokuwa ameteteleza kazi na kukamilisha marekebisho ya kasoro zozote zitakazojitokeza katika mradi.

Nilibaini halmashauri ya wilaya ya Mafia ilitekeleza mradi wa ujenzi wa jengo la utawala lenye thamani ya Sh. bilioni 5.54 bila kudai dhamana ya utendaji kazi kutoka kwa mkandarasi kama inavyotakiwa na kanuni za ununuzi wa umma.

Vilevile, nilipitia majalada ya miradi na kubaini kuwa mamlaka mbili za serikali za mitaa zilitekeleza mikataba yenye thamani ya Sh. bilioni 4.37 bila kuhuisha dhamana za utendaji zilizoisha muda wake kwa siku 58 hadi siku 2022, kama inavyofafanuliwa katika **Jedwali Na.35**.

Jedwali Na. 35: Upungufu katika uandaaji wa sanifu za miradi

Na	Jina la Halmashauri	Thamani ya Mkataba (Sh)	Idadi ya siku ambazo kazi ilifanyika bila dhamana
Mikataba iliyofanyika bila kuwa na dhamana ya utendaji-kazi			
1	H/W Mafia	5,539,233,443	
Dhamana za utendaji zilizoisha muda wake			
1	H/W Mpanda	3,606,981,750	2022
2	H/W Sumbawanga	767,280,407	58
Jumla		4,374,262,157	
Jumla Kuu		9,913,495,600	

Aidha, nilipitia mkataba wenye thamani ya Sh. billion 4.52 kwa ajili ya kazi ya ujenzi wa jengo la utawala la halmashauri ya wilaya ya Ushetu na kubaini kuwa mkandarasi alileta dhamana ndogo ya utendani kuliko ilivyotakiwa kwa pungufu ya Sh. milioni 210.95.

Utofauti huo ni kinyume na Aya ya 50.1 ya masharti maalumu ya mkataba, ambayo inamtaka mkandarasi kutoa dhamana ya utendaji-kazi yenye thamani ya Sh. milioni 452.5, sawa na 10% ya thamani ya mkataba. Hata hivyo, mkandarasi aliwasilisha dhamana ya utendaji kazi yenye thamani ya Sh. milioni 241.55 badala ya kiasi kilichohitajika; hivyo Kusababisha dhamana kuwa pungufu ya Sh. milioni 210.95.

Kutokuwapo kwa dhamana ya utendaji kazi kunaziweka mamlaka za serikali za mitaa husika kwenye hatari ya kupoteza rasilimali zao endapo wakandarasi watahindwa kutekeleza mikataba kikamilifu kulingana na masharti ya mikataba husika.

Nazishauri mamlaka za serikali za mitaa kuhakikisha kuwa hatari za kushindwa kufanya kazi vizuri zinashughulikiwa vyema kwa kuwa na dhamana halali na zilizoishwa ili kuboresha utekelezaji wa miradi.

5.2.3 Upungufu kwenye sanifu za miradi uliosababisha mabadiliko yasiyo ya lazima - Sh. bilioni 2.26

Kanuni ya 321(1) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013 inamtaka mtaalamu mshauri kutekeleza kazi kwa umakini na kwa kuzingatia viwango vilivyopo.

Pia, Kanuni Na. 239(8) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013 inaelekeza taasisi nunuzi kutokutangaza zabuni za kazi, isipokuwa kama michoro na maelezo kamili yamekamiliwa na makadirio ya gharama yameandaliwa.

Nilipitia mafaili ya miradi na kubaini mapungufu katika sanifu za miradi na utayarishaji wa nyaraka za awali za miradi kama vile michoro na makisio ambavyo vilisababisha mabadiliko ya kazi zenye thamani ya Sh. bilioni 2.26 katika mamlaka sita za serikali za mitaa kama inavyofafanuliwa katika **Jedwali Na.36**.

Jedwali Na. 36: Upungufu katika usanifu za miradi

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Msanifu
1	H/Jiji Mwanza	1,707,593,498	Idara ya ujenzi ya Halmashauri
2	H/W Ushetu	309,447,260	Wakala wa ujenzi Tanzania(TBA)
3	H/M Iringa	193,560,944	Idara ya ujenzi ya Halmashauri
4	H/Jiji Tanga	22,444,910	Idara ya ujenzi ya Halmashauri
5	H/W Bumbuli	17,423,795	Idara ya ujenzi ya Halmashauri
6	H/W Njombe	12,042,000	Idara ya ujenzi ya Halmashauri
	Jumla	2,262,512,407	

Maoni yangu ni kwamba, mchakato wa mapitio ya michoro na makisio ya miradi haukufanywa na mkandarasi na mamalaka za serikali za mitaa kabla ya utekelezaji wa kazi na kwamba kuongezeka kwa gharama za miradi kuliathiri utekelezaji wa shughuli zingine za maendeleo zilizopangwa.

Ninapendekeza kwamba OR-TAMISEMI ifanye mapitio ya mara kwa mara ya tathmini ya miradi na vihatarishi wakati wa utekelezaji wa miradi ili kubaini na kuziwezesha mamlaka za serikali za mitaa kuwa na uwezo wa kutosha katika kusanifu na kutekeleza miradi kulingana na matakwa ya sheria ya manunuzi na kanuni zake.

5.2.4 Ucheleweshwaji wa Malipo kwa Kazi zilizofanyika yenye thamani ya Sh. bilioni 2.22

Kanuni ya 44(1) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013 inasema kuwa, kwa madhumuni ya kusaidia ukuaji wa makampuni ya ndani na kuwezesha makampuni hayo kutimiza majukumu yao ya kimkataba, taasisi nunuzi zitahakikisha kwamba malipo yanafanyika kwa wazabuni kwa wakati.

Pia, masharti ya Jumla ya Mkataba (GCC) yanawataka waajiri kuwalipa wakandarasi kiasi kilichoidhinishwa na wasimamizi wa miradi ndani ya siku 28 kuanzia tarehe ya kuwasilishwa cheti cha madai ya malipo ya mkandarasi.

Nilipitia uzingatiwaji wa sheria na masharti yaliyobainishwa kwenye mikataba na kubaini kuwa, mamlaka saba za serikali za mitaa zina madai ya wakandarasi kiasi cha shiling bilioni 2.22 ambayo hayajalipwa kwa muda wa kati ya siku 55 hadi 270 tangu tarehe ya kuthibitishwa kwa madai hayo. Maelezo yanaoneshwa katika **Jedwali Na. 37**.

Jedwali Na. 37: Kucheleweshwa kwa malipo ya Wakandarasi

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Idadi ya Siku za Ucheleweshaji
1	H/W Tarime	683,917,649	71
2	H/W Mtama	499,116,430	110
3	H/W Mlele	355,630,974	180
4	H/W Kalambo	284,319,433	261
5	H/Jiji Dar es Salaam	201,396,936	55
6	H/W Mpanda	160,475,725	180
7	H/W Rufiji	38,364,875	270
	Jumla	2,223,222,022	

Ucheleweshaji wa malipo kwa wakandarasi unatokana na ucheleweshaji wa fedha kutoka hazina kwenda mamlaka za serikali za mitaa.

Ucheleweshaji uliobainika sio tu kwamba unaziweka mamlaka za serikali za mitaa katika hatari ya gharama za ziada kwenye miradi husika kupitia riba ya ucheleweshaji, bali pia huathiri kwa kiasi kikubwa mzunguko wa fedha wa wakandarasi ambao unaathiri kukamilika kwa miradi kwa wakati.

Ninapendekeza OR-TAMISEMI kwa kushirikiana na Wizara ya Fedha wahakikishe fedha za miradi ya ujenzi zinatolewa kwa wakati. Hii

itarahisisha utekelezaji mzuri wa miradi hiyo na kuepusha riba na adhabu zisizo za lazima.

5.2.5 Mabadiliko ya kazi yaliyofanyika bila kuidhinishwa yenye thamani ya Sh. bilioni 2.03

Kanuni ya 110(7) ya Kanuni za ununuzi wa Umma za mwaka 2013, iliyorekebisha na kanuni ya 36 ya Kanuni za Ununuzi wa Umma (zilizorekebisha) za mwaka mwaka 2016 (Tangazo la Serikali Na. 333 la tarehe 30.12.2016.) inaelekeza kuwa mabadiliko yaliyopendekezwa kupelekwa kwenye bodi ya zabuni kwa ajili ya kuidhinishwa.

Nilipitia majalada ya miradi na kubaini kuwa, mamlaka tisa za serikali za mitaa zilifanya mabadiliko ya kazi na kubadili bei zao za awali za mikataba bila kupata kibali kutoka kwa bodi za zabuni husika kiasi cha Sh. bilion 2.03 kama inavyofafanuliwa kwenye **Jedwali Na. 38**.

Jedwali Na. 38: Mabadiliko ya kazi yaliyofanyika bila kibali

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/M Shinyanga	807,350,000	6	H/Jiji Dar es Salaam	83,823,300
2	H/W Biharamulo	683,978,527	7	H/W Sengerema	79,966,000
3	H/W Simanjiro	114,168,500	8	H/W Msalala	49,315,506
4	H/M Iringa	111,283,500	9	H/W Bunda	6,240,000
5	H/W Magu	95,427,072		Jumla	2,031,552,405

Mabadiliko yaliyofanywa baada ya kusaini mikataba bila idhini ya bodi za zabuni yanaweza kusababisha matumizi mabaya ya fedha za umma.

Napendekeza OR-TAMISEMI ihakikishe mamlaka za serikali za mitaa zinawasilisha mabadiliko ya kazi kwenye vikao kwa ajili ya kuidhinishwa na bodi ya zabuni kwa kuzingatia Kanuni ya 110(7) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013, kama ilivyorekebisha na Kanuni ya 36 ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2016 (Tangazo la Serikali Na. 333 la tarehe 30.12.2016).

5.2.6 Madai ya riba yaliyolimbikizwa kwa kuchelewesha malipo - Sh. bilioni 2.23

Kifungu cha 45.1 cha masharti ya jumla ya mkataba (GCC) kinamtaka mwajiri kumlipa mkandarasi kiasi kilichoidhinishwa na msimamizi wa mradi ndani ya siku 28 tangu tarehe ya kila cheti. Ikiwa mwajiri atafanya malipo kwa kuchelewa, mkandarasi atalipwa riba ambayo itahesabiwa kuanzia tarehe ambayo malipo yalipaswa kufanywa hadi tarehe ya malipo kwa kutumia kiwango cha riba inayoendana na mkopo wa kibiashara kwa kila malipo.

Kuvunjwa kwa halmashauri ya jiji la Dar es Salaam, tarehe 24 Februari 2021, kulisababisha mkataba wa ujenzi wa kituo cha mabasi kilichopo Mbezi Luis ambao ulijumuisha mkataba wa ujenzi wenye thamani ya Sh. bilioni 50.95 pamoja na makubaliano ya mshauri wa mradi yenye thamani ya Sh. bilioni 1.58 kuhamishiwa halmashauri ya manispaa ya Ubungo.

Nilipitia mchakato wa usimamizi wa mikataba katika halmashauri ya manispaa ya Ubungo na kubaini kuwa jumla ya madai ya Sh. bilioni 8.92 yaliyowasilishwa na mkandarasi wa mradi pamoja na mkandarasi mshauri hayakulipwa na kusababisha riba iliyotokana na madai hayo kufikia Sh. bilioni 2.23 kama inavyooneshwa kwenye **Jedwali Na.39**.

Jedwali Na. 39: Malimbikizo ya riba kwa kuchelewesha malipo

Na	Namba ya Mkataba	Madai (Sh.)	Riba (Sh.)	Jumla ya deni na riba (Sh)
1	LGA/018/2017/ 2018/W/10	6,721,159,349	1,907,889,705	8,629,049,054
2	LGA/180/2021/ 2022/CS/06	2,194,232,099	322,087,750	2,516,319,849
	Jumla	8,915,391,448	2,229,977,455	11,145,368,903

Ucheleweshaji wa utoaji wa fedha za mradi kutoka hazina ulisababisha kuchelewa kwa malipo ya vyeti vya mkandarasi na mkandarasi mshauri.

Halmashauri inakabiliwa na hatari ya kutumia zaidi ya Sh. bilioni 2.23 kulipa riba zisizo za lazima kwa wakandarasi, hivyo kusababisha upotevu wa fedha za umma.

Ninaishauri halmashauri ya manispaa ya Ubungo iwasiliane na OR-TAMISEMI na Wizara ya Fedha ili kulipia hati za wakandarasi ambao hawajalipwa ili kuzuia ulimbikizaji zaidi wa tozo za riba, hivyo kulinda fedha za umma; na kufanya majadiliano na wakandarasi ili kuondoa malipo ya riba, kwa lengo la kuokoa fedha za umma.

5.2.7 Malipo ya awali ambayo hayajarejeshwa - Sh. milioni 531.24

Aya ya 23.1 ya masharti ya jumla ya mkataba kinabainisha kuwa "Mwajiri atatoa malipo ya awali kwa mkandarasi hadi 20% ya thamani ya mkataba baada ya kuwasilishwa na mkandarasi wa dhamana ya utendaji ya kiasi sawa".

Ukaguzi wangu wa usimamizi wa mikataba ulibaini kwamba halmashauri ya wilaya ya Karagwe iliingia mkataba kwa ajili ya ujenzi wa shule ya sekondari ya Mto Kagera kwa mkataba wa Sh. bilioni 2.8 na kutoa malipo ya awali yenye thamani ya Sh. milioni 600 kwa Mkandarasi. Hata hivyo,

mkataba huo ulisitishwa 10 Januari 2023 ikiwa kiasi cha Sh. milioni 68.76 tu za malipo ya awali zilirejeshwa na kiasi cha Sh. milioni 531.24 kikiwa bado hakijarejeshwa.

Usimamizi usioridhisha wa mikataba na ufuatiliaji usio mzuri kutoka kwa wadhamini ulisababisha kutorejeshwa kwa malipo ya awali.

Kutorejeshwa kwa malipo ya awali ya Sh. milioni 531.24 kunaathiri utekelezaji wa shughuli za miradi iliyokusudiwa na kuchukuliwa kuwa ni upotevu wa fedha wa umma.

Ninapendekeza halmashauri ya wilaya ya Karagwe kufanya jitihada za kurejesha malipo ya awali kutoka kwa wadhamini ili kuepuka upotevu wa fedha. Pia, katika siku zijazo, kuwe na hali ya uzingativu wa masharti ya mikataba, ikiwamo dhamana za uhakika za malipo ya awali kutoka benki zinazotambulika badala ya dhamana ya utendaji tu.

5.3 Tathmini ya ununuzi uliofanywa kupitia matumizi ya rasilimali za ndani

Kwa mujibu wa kifungu cha 64 (6) cha Sheria ya Ununuzi wa Umma, [Sura ya 410], matumizi ya rasilimali za ndani (*Force account*) humaanisha mchakato wa kazi ambao unafanywa na idara au wakala wa umma kwa kutumia wafanyakazi wake na vifaa au kwa ushirikiano na umma wowote au chombo binafsi.

Masharti yanayoweza kuhalalisha matumizi ya rasilimali za ndani na taasisi nunuzi yameorodheshwa chini ya kifungu cha 64(5) cha Sheria ya Ununuzi wa Umma, [Sura ya 410] na Kanuni ya 167 (1) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za Mwaka 2013 kama ilivyorekebisha na Kanuni ya 64 ya Kanuni za Ununuzi wa Umma (marekebisho) ya mwaka 2016 (Tangazo la Serikali Na. 333 la 31/12/2021).

Masharti hayo ni pamoja na: kazi ziwe ndogo; zilizotawanyika; ziko katika maeneo ya mbali ambako haiwezekani kwa kampuni za ujenzi zenye sifa kutoa zabuni kwa bei nzuri; kazi inatakiwa ifanyike bila kukwamisha shughuli zinazoendelea; kuna dharura inayohitaji uangalizi wa haraka; kuwapo kwa hatari za kukatishwa kazi zinazoweza kuepukika, hivyo ni bora kubebwa na taasisi nunuzi au mamlaka ya umma kuliko mkandarasi; taasisi nunuzi ina wafanyakazi wenye sifa zinazotambuliwa na vyombo husika vya kitaaluma kutekeleza na kusimamia kazi zinazohitajika; au matengenezo au ujenzi ni sehemu ya shughuli za kawaida za taasisi nunuzi.

Katika ukaguzi wangu, nilibaini maeneo kadhaa ambayo taasisi zilizokaguliwa hazikuzingatia taratibu za matumizi ya rasilimali za ndani (*Force account*) zilizowekwa.

5.3.1 Kutekeleza miradi kwa njia ya matumizi ya rasilimali za ndani bila kukasimu majukumu ya afisa masuuli - Sh. bilioni 2.03

Aya ya 30 (2) ya mwongozo wa kufanya kazi kwa njia ya matumizi ya rasilimali za ndani na taasisi nunuzi nchini Tanzania kinasema “Afisa masuuli atakasimu kazi za ununuzi za afisa masuuli kwa mtumishi wa ngazi za chini za serikali kwa miradi yote ya ujenzi inayofanywa kwa njia ya kwa njia ya matumizi ya rasilimali za ndani ambapo ununuzi unofanyika unatokana na fedha za umma zilizopokelewa moja kwa moja kutoka serikalini”.

Mapitio yangu ya majalada ya miradi yalibaini kuwa mamlaka tatu za serikali za mitaa zilitekeleza miradi kwa kutumia njia ya ununuzi wa matumizi ya rasilimali za ndani (*Force account*) yenye thamani ya Sh. bilioni 2.03 bila maafisa masuuli kukasimu majukumu ya ununuzi kwa mtumishi wa ngazi za chini za serikali, katika kutekeleza miradi hiyo kwa niaba yake. Taasisi husika zimeoneshwa kwenye Jedwali Na.40.

Jedwali Na. 40: Miradi iliyotekelezwa pasipo kukasimu majukumu ya afisa masuuli

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/M Kahama	977,000,000
2	H/W Liwale	955,000,000
3	H/W Tarime	100,000,000
	Jumla	2,032,000,000

Uelewa mdogo wa maafisa wa ununuzi na kushindwa kwa maafisa ununuzi kumshauri afisa masuuli kuhusu mahitaji ya miongozo ya matumizi ya rasilimali za ndani kulisababisha kutofuatwa kwa mwongozo huo.

Maoni yangu ni kwamba kutofuata mwongozo wa ununuzi kwa njia ya matumizi ya rasilimali za ndani kunaweza kusababisha mgongano wa maslahi, ambapo malengo ya mradi yanaweza yasifikwiwe.

Ninapendekeza OR-TAMISEMI ihakikishe kuwa mamlaka za serikali za mitaa zinazotekeleza miradi ya ujenzi kwa kutumia njia ya matumizi ya rasilimali za ndani (*force account*), zinazingatia kikamilifu miongozo inayotolewa na mamlaka ya udhibiti wa ununuzi wa umma.

5.3.2 Vifaa vya ujenzi ambavyo havijatumika - Sh. milioni 868.43

Aya ya 13 (5) ya Mwongozo wa Kufanya Kazi kwa Kutumia ya rasilimali za ndani (*Force Account*) kwa Taasisi zinazofanya ununuzi nchini Tanzania inataka utaratibu wa ununuzi wa vifaa vitakavyotumika katika utekelezaji wa kazi vinunuliwe ndani ya uwezo unaoweza kudhibitiwa na taasisi husika.

Katika mapitio yangu ya taarifa za utekelezaji wa miradi na kutembelea maeneo ya utekelezaji wa miradi, nilibaini mamlaka za serikali za mitaa 11 zilinunua vifaa vya ujenzi vyenye thamani ya Sh. milioni 868.43, zaidi ya mahitaji ya miradi husika kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na.41**.

Jedwali Na. 41: Vifaa vya ujenzi ambavyo havijatumika

S/ N	Name of LGA	Amount (TZS)	S/N	Name of LGA	Amount (TZS)
1	H/Jiji Tanga	424,362,740	6	H/W Liwale	30,044,520
2	H/W Shinyanga	244,477,211	7	H/W Bunda	23,444,050
3	H/Mji Ifakara	42,592,000	8	H/W Morogoro	21,906,885
4	H/W Kilwa	37,261,490	9	H/W Serengeti	10,164,500
5	H/Mji Bunda	34,178,100		Total	868,431,496

Hali hii inaweza kusababisha matumizi mabaya ya fedha za umma zilizowekwa kwa ajili ya kutekeleza miradi ya maendeleo.

Maoni yangu ni kwamba ununuzi wa vifaa kwa kuzidi kiasi kinachohitajika ina maana kwamba kiasi cha fedha kilichotumika kingeweza kutumika kugharamia hatua zinazofuata za miradi au kugharamia miradi mingine katika mamlaka za serikali za mitaa.

Ninapendekeza kwamba mamlaka za serikali za mitaa ziwe na makadirio ya kuridhisha na yanayokubalika ambayo yamehusisha wasanifu majengo, wahandisi na wakadiriaji majengo katika mchakato wa makadirio. Pia, wanapaswa kuhakikisha kuwa vifaa ambavyo havijatumika vinatumika katika kutekeleza miradi mingine au kuuzwa ili kupata thamani ya fedha.

5.3.3 Ununuzi wa vifaa vya ujenzi ambao haukufanywa kutoka viwandani au kwa mawakala wa viwanda walioidhinishwa Sh. milioni 854.77

Aya ya 13 (1) ya mwongozo wa kufanya kazi kwa njia ya matumizi ya rasilimali za ndani ya taasisi zinazofanya ununuzi nchini Tanzania inasema “Kwa madhumuni ya kupata thamani ya fedha, wakati wa ununuzi wa vifaa vya ujenzi, upendeleo utatolewa katika ununuzi wa vifaa moja kwa moja kutoka kwa watengenezaji au wakala walioidhinishwa.”

Nilifanya mapitio ya mchakato wa ununuzi wa vifaa vya ujenzi vinavyotumika katika miradi iliyotekelezwa kwa njia ya matumizi ya rasilimali za ndani na kubaini kuwa mamlaka sita za serikali za mitaa zilinunua vifaa vyenye thamani ya Sh. milioni 854.77 bila kutoa upendeleo kwa wazalishaji au wakala walioidhinishwa, kinyume na matakwa ya mwongozo, kama inavyofafanuliwa katika **Jedwali Na.42.**

Jedwali Na. 42: Vifaa vya ujenzi ambavyo havikununuziwa viwandani

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/W Chunya	213,131,870
2	H/Mji Bunda	205,373,240
3	H/Mji Nanyamba	184,511,924
4	H/W Liwale	114,950,980
5	H/W Rorya	106,620,200
6	H/M Mtwara/Mikindani	30,185,000
	Jumla	854,773,214

Aidha, barua yenye Na. AB.39/156/01/”B”/44 ya tarehe 20 Januari 2023 kutoka kwa Katibu Mkuu TAMISEMI inazitaka mamlaka za serikali za mitaa kabla ya kununua bati kujiridhisha kuwa bati ni za geji “28”, zinazofikia kiwango cha shirika la viwango cha Sh.1477:2020/EAS 468:2019(E) na kupata hati ya waranti isiyopungua miaka mitano.

Kinyume chake, nilibaini mamlaka tatu za serikali za mitaa zilinunua bati za thamani ya Sh. milioni 166.88 kwa wazabuni bila ushahidi kwamba bati hizo zilikidhi viwango vya Sh.1477:2020/EAS 468:2019(E) na bila kuwa na hati za waranti ya miaka mitano. Mchanganuo wa hoja hii umeoneshwa kwenye **Jedwali Na.43.**

Jedwali Na. 43: Mabati yaliyonunuziwa bila ushahidi viwango vya ubora

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/W Lushoto	94,778,941
2	H/W Bumbuli	38,070,000
3	H/Jiji Tanga	34,027,669
	Jumla	166,876,610

Kwa maoni yangu, mamlaka za serikali za mitaa zinaweza kuwa zilitumia gharama kubwa za ununuzi wa vifaa vya ujenzi kwa kununua kwa bei za rejareja, jambo ambalo linaweza kusababisha gharama za ziada zisizo za lazima kwenye miradi. Pia, mabati yaliyonunuziwa bila ushahidi wa kukidhi viwango vya shirika la viwango yanatia shaka iwapo yatadumu kwa muda ndefu.

Ninapendekeza OR-TAMISEMI ihakikishe kuwa mamlaka za serikali za mitaa zinafuata miongozo ya ununuzi wa umma ili kufikia thamani ya fedha katika matumizi ya fedha za umma; pia ubora na viwango vya vifaa vya ujenzi vizingatiwe.

5.4 Tathmini ya ununuzi katika ngazi za chini za serikali

Kwa mujibu wa Aya ya 29.1 ya mwongozo wa Kufanya Kazi njia ya matumizi ya rasilimali za ndani kwa taasisi zinazonunua Tanzania, ngazi za chini za serikali zinamaanisha shule, vituo vya afya na taasisi zinazofanana na hizo zinazopokea fedha moja kwa moja kutoka serikalini kwa ajili ya kufanya kazi na shughuli zinazohusiana.

Kwa kuzingatia kuongezeka kwa miradi ya maendeleo inayotekelezwa katika ngazi za chini za serikali, niliamua kufanya tathmini ya michakato na taratibu zinazotumika katika ununuzi.

Katika ukaguzi wangu, nilibaini matukio kadhaa ambapo taasisi zilizokaguliwa zilishindwa kuzingatia taratibu za ununuzi kwa kutumia njia ya matumizi ya rasilimali za ndani zilizowekwa katika ngazi za chini kama ifuatavyo:

5.4.1 Kutojumuishwa kwa ununuzi wa ngazi ya chini katika ripoti ya ununuzi wa robo mwaka - Sh. bilioni 15.39

Kifungu cha 38 (o) cha Sheria ya Ununuzi wa Umma,[Sura ya 410], kinataka kitengo cha usimamizi wa ununuzi (PMU) kuandaa na kuwasilisha kwenye vikao vya menejimenti, ripoti za robo mwaka za utekelezaji wa mpango wa ununuzi wa mwaka. Aidha, Kanuni ya 114 (a) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013 inahitaji taasisi nunuzi kuwajibika kwa usimamizi madhubuti wa ununuzi wowote ya bidhaa, huduma au kazi inayofanyika na itafuatilia gharama na utoaji wa bidhaa na huduma kwa wakati kwa kiwango sahihi na kwa ubora uliobainishwa katika kila mkataba.

Nilibaini kuwa katika mamlaka tatu za serikali za mitaa ununuzi wenye thamani ya Sh. bilioni 15.39 wa bidhaa, huduma na kazi katika ngazi za chini za serikali haukujumuishwa katika ripoti zao za robo mwaka kama inavyooneshwa kwenye Jedwali Na.44.

Jedwali Na. 44: Kutojumuishwa kwa ununuzi wa ngazi ya chini katika ripoti ya manunuzi

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/W Monduli	8,348,467,361
2	H/Mji Mbulu	3,826,154,830
3	H/W Mbogwe	3,213,283,115
	Jumla	15,387,905,306

Maoni yangu ni kwamba, kutoripoti thamani kubwa ya bidhaa zinazonunuliwa na kazi zilizofanyika katika ngazi za chini za serikali kunaleta wasiwasi juu ya uwazi na uwajibikaji; hivyo kuondoa uhalisia wa kiasi cha ununuzi kilichooneshwa katika utekelezaji wa mpango wa ununuzi wa mwaka.

Jambo hili linaweza kuleta hatari kubwa ya matumizi mabaya ya rasilimali za umma kutokana na kukosekana kwa usimamizi wa karibu katika ngazi za chini za serikali.

Ninapendekeza halmashauri zitoe taarifa sahihi ili kuimarisha uwajibikaji, na ufuatiliaji endelevu wa thamani ya fedha. Pia, ziimarishe udhhibiti kwa kufanya usuluhishi wa taarifa kwa vipindi vya wiki na mwezi ili kuwa na taarifa sahihi za robo mwaka.

5.4.2 Ununuzi bila kushirikisha kamati ya ununuzi na meneja mradi - Sh. milioni. 525.81

Aya za 30.5 na 30.6 za mwongozo wa kufanya kazi kwa njia ya matumizi ya rasilimali za ndani kwa taasisi nunuzi zinaeleza kuwa iwapo ofisi ya afisa masuuli iliyokasimiwa ina mtaalamu aliyehitimu, iunde bodi ya zabuni iliyokasimiwa na Kitengo cha Usimamizi wa Ununuzi (PMU) kwa ajili ya ununuzi kwa kuzingatia sheria ya ununuzi wa umma, [Sura ya 410]. Ikiwa hakuna mtaalamu anayepatikana, afisa masuuli aliyekasimiwa anapaswa kuteua wafanyakazi wawili hadi watatu kwa ajili ya ununuzi wa mradi chini ya uongozi wa kitengo cha ununuzi.

Pia, Aya ya 24.2 ya mwongozo wa kufanya kazi kwa njia ya matumizi ya rasilimali za ndani kwa taasisi nunuzi inataka vifaa vya ujenzi vinunuliwe kwa kuendana na mahitaji na vipimo vilivyoidhinishwa na meneja wa mradi.

Nilipitia miradi iliyotekelezwa katika ngazi ya chini ya serikali na kubaini kuwa, katika mamlaka tatu za serikali za mitaa, vifaa vya ujenzi vyenye thamani ya Sh. Milioni 525.81 vilinunuliwa bila kushirikisha kamati ya

ununuzi wala meneja wa mradi kama inavyooneshwa kwenye Jedwali Na. 45.

Jedwali Na. 45: Ununuzi pasipo kushirikisha kitengo cha ununuzi

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Upungufu
1	H/W Bumbuli	246,438,400	Meneja wa mradi hajahusishwa
2	H/W Kondo	142,306,706	Kamati za ununuzi hajizahusishwa
3	H/W Nyasa	137,060,934	
Jumla		525,806,040	

Utendaji wa kamati zilizokabidhiwa majukumu ya ununuzi haukuwa na ufanisi; hivyo, kusababisha kutofuatwa kwa miongozo na kanuni zinazotumika za ununuzi.

Ununuzi uliofanywa bila kushirikisha kamati iliyokabidhiwa ununuzi au idara ya ununuzi unakwamisha vyombo husika kutekeleza majukumu yao ya kiutendaji. Hivyo, kanuni za uwazi kwenye ununuzi wa umma zilikiukwa.

Ninapendekeza kuwa maafisa masuuli wa mamlaka za serikali za mitaa husika wahakikishe miongozo iliyowekwa inafuatwa kikamilifu katika utekelezaji wa miradi katika ngazi ya chini ya serikali ili kufikia thamani ya fedha.

SURA YA SITA

USIMAMIZI WA MAPATO

6.0 Utangulizi

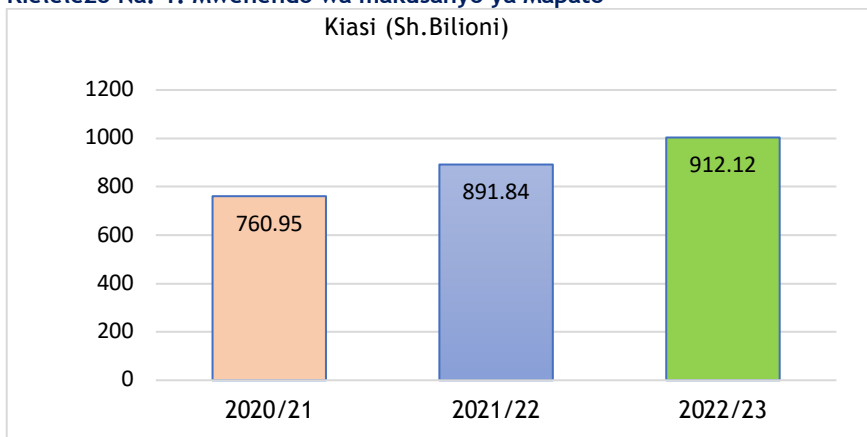
Ufanisi katika ukusanyaji wa mapato ni suala muhimu sana katika kuimarisha maendeleo na ustahimilivu wa mamlaka za serikali za mitaa.

Unachangia katika kukuza na kuwezesha dhana ya uwekezaji katika rasilimaliwatu, miundombinu, na utoaji wa huduma bora kwa jamii.

Nimeangalia mwenendo wa miaka mitatu wa ukusanyaji wa mapato toka vyanzo vya ndani katika mamlaka ya serikali za mitaa na kubaini kuongezeka kwa ukusanyaji wa mapato ambapo Sh. bilioni 912.12 zilikusanywa katika mwaka wa fedha 2022/23, ikilinganishwa na miaka iliyopita kama inavyooneshwa katika **Kielelezo Na.1** na kufafanuliwa katika **Kiambatisho Na.12**.

Kielelezo Na. 1: Mwenendo wa makusanyo ya Mapato

Kiasi (Sh.Bilioni)

Chanzo: Taarifa za hesabu

Mfumo wa Taarifa za Ukusanyaji wa Mapato ya serikali za mitaa (LGRCIS), TAUSI, Mfumo wa taarifa za kifedha unaotumiwa katika ngazi za chini za halmashauri (FFARS), na Mfumo wa Serikali wa Usimamizi wa Hospitali Tanzania (GoT-HoMIS) ndiyo mifumo mahususi inayohusika katika ukusanyaji wa mapato kwenye mamlaka za serikali za mitaa. Mifumo hii inabeba jukumu la kutoa taarifa za ukusanyaji wa mapato, kuongeza uwazi na uwajibikaji katika usimamizi fedha.

Kwa kutumia mifumo hii, mamlaka za serikali za mitaa zinaweza kufuatilia na kurahisisha mchakato wa ukusanyaji wa mapato ambayo yatawezesha mamlaka husika kutoa huduma muhimu kwa jamii husika.

Aidha, katika kutathmini mtiririko wa ukusanyaji wa mapato katika mamlaka ya serikali za mitaa pamoja na kuhakikisha wanazingatia sheria, kanuni, mipango ya bajeti pamoja na maelekezo mbalimbali yanayohusu usimamizi wa mapato, upungufu ufuatao ulibainika:

6.1 Kutokusuluhishwa kwa madai katika Mfumo wa LGRCIS yanayoweza kusababisha hasara ya Sh. bilioni 45.02

Aya ya 6.7 ya Mwongozo wa usimamizi wa mapato ya mamlaka za serikali za mitaa wa mwaka 2019 inataka utengenezaji wa hati za madai na usimamizi wa madai ya mapato ufanyike kupitia Mfumo wa Taarifa za Ukusanyaji wa Mapato na walipakodi wenye madeni wafuatiliwe kupitia mfumo huo. Aidha, maelekezo ya barua yenye Kumb. Na. EB.151/297/02/10 ya tarehe 31 Januari 2023 kutoka OR-TAMISEMI yanazitaka mamlaka za serikali za mitaa, kukamilisha usimikaji na kuanza kuutumia mfumo wa TAUSI kabla au ifikapo tarehe 31 Machi 2023.

Aidha, maelekezo hayo yanasisitiza kwamba mamlaka za serikali za mitaa zinapaswa kusajili mashine zote za POS, kufanya usuluhishi wa wadaiwa kwenye mfumo wa mapato LGRCIS, kutumia leseni, vibali na moduli zote za mfumo wa TAUSI kwa ukamilifu, na kusitisha shughuli zote za ukusanyaji wa mapato kwa kutumia mfumo wa LGRCIS.

Kwa mujibu wa maelekezo kutoka OR-TAMISEMI, mamlaka za serikali za mitaa ziliagizwa kufanya usuluhisho na kusimamisha shughuli zote za ukusanyaji wa mapato kwa kutumia mfumo wa LGRCIS ndani ya muda ulioainishwa. Hata hivyo, nilibaini kuwapo kwa kiasi cha Sh. bilioni 45.02 ambacho hakikukusanywa katika mamlaka 125 za serikali za mitaa kutoka vyanzo mbalimbali ndani ya mfumo wa mapato wa LGRCIS.

Kwa tathmini niliyofanya katika mfumo wa mapato wa LGRCIS, nimebaini kukosekana kwa umakini na juhudi thabiti za kufuatilia madeni. Hali hii inaweza kusababisha hasara ya upotevu wa mapato kwa mamlaka za serikali za mitaa zenye madeni, hasa kwa kuzingatia kwamba serikali imeanza kutumia mfumo wa TAUSI ambao hausomani na mfumo wa LGRCIS. Maelezo ya kiasi kinachodaiwa yameoneshwa katika **Kiambatisho Na.13**.

Licha ya jitihada zinazofanywa na serikali za mitaa za kupunguza kiasi cha wadaiwa hawa, kiasi cha deni la sh. bilioni 45.02 katika mfumo wa mapato wa LGRCIS kinaleta wasiwasi wa uwezekano wa kupotea kwa mapato haya, hasa ikizingatiwa kuwa mfumo huu umetakiwa kutotumika kuanzia 31 Machi 2023.

Ninapendekeza kuwa menejimenti ya mamlaka za serikali za mitaa husika zifanye juhudi za makusudi katika kufanya ufuatiliaji wa madeni yaliyopo katika mfumo wa mapato wa LGRCIS na kuhakikisha kuwa madai yote yanalipwa.

6.2 Mapato ambayo hayakukusanywa katika vyanzo muhimu - Sh. bilioni 61.15

Nilikagua mchakato wa kukusanya mapato kupitia mfumo wa kukusanya mapato wa LGRCIS na kubaini kwamba, kiasi cha Sh. bilioni 61.15 hakikukusanywa kutoka mamlaka 130 za serikali za mitaa. Kiasi hiki kinatokana na vyanzo mbalimbali vya mapato vikijumuisha: kodi za kukodisha maduka yaliyo katika stendi za mabasi na masoko ya halmashauri, vibanda vya soko, kodi za nyumba, uuzaji wa viwanja, ada za uzoaji taka, leseni za biashara, leseni za vileo, kodi za upangishaji wa maeneo ya wazi yaliyokodishwa, ada za maegesho na vyanzo vingine vya mapato.

Hali hii ni kinyume na agizo Na. 7 (d) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linalomtaka mkurugenzi wa halmashauri kuwajibika kwa usimamizi wa ujumla wa mapato, matumizi, mali pamoja na madeni ya halmashauri anayoiongoza.

Muhtasari wa taarifa za vyanzo vya mapato pamoja na kiasi ambacho hakikukusanywa unaelezewa katika **Jedwali Na.46** na maelezo ya kina yameoneshwa katika **Kiambatisho Na.14**.

Jedwali Na. 46: Vyanzo vya mapato visivyokusanywa

Na.	Chanzo cha Mapato	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	Mauzo ya Viwanja	23	42,536,221,960
2	Kodi za pango	43	7,482,506,132
3	Mapato mengine	22	6,317,825,455
4	Maeneo wazi	4	1,529,690,473
5	Ada ya maegesho	9	1,036,929,558
6	Leseni za biashara	14	855,806,998
8	Ada za ukusanyaji taka	5	803,106,330
9	Leseni za vileo	3	346,768,998
10	Ada za uchimbaji madini	7	242,976,855
Jumla		130	61,151,832,760

Chanzo: LGRCIS, TAUSI na rejesta za mapato

Kutokana na hali ya ufuatiliaji wa madeni usioridhisha, mamlaka za serikali za mitaa zinazohusika zipo katika hatari ya kupoteza mapato.

Ninazishauri menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa zinazohusika, kuimarisha na kusimamia mifumo ya udhibiti wa ndani.

Hiyo ihusishe uhuishaji wa kanzidata ya walipaji, ukumbushaji wa wadaiwa/walipakodi kwa kuwatumia ankara husika kupitia ujumbe wa simu. Pia, pawe na ufuatiliaji wa karibu kupitia kikosi kazi cha ukusanyaji wa mapato na utoaji wa taarifa za wadaiwa na mbinu za ufuatiliaji kila mwezi ili kuongeza ukusanyaji katika vyanzo vyote vya mapato na kuhakikisha urejeshwaji wa madeni ambayo hayajakusanywa.

6.3 Kutowasilishwa benki mapato yaliyokusanywa kupitia POS - Sh. bilioni 6.19

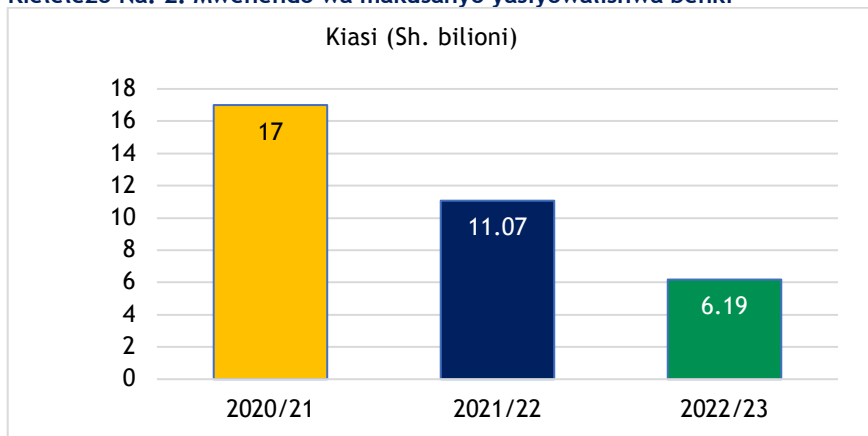
Kifungu cha 42 (2) cha Sheria ya Fedha za Serikali za Mitaa, Sura ya 290, kinaelekeza kuwa, stakabadhi zote zinazohusiana na mamlaka ya serikali za mitaa zitalipwa katika akaunti ya benki au akaunti iliyothibitishwa na mamlaka hiyo.

Ukaguzi unaonesha kuwa mfumo wa ukusanyaji mapato wa LGRCIS ulianza kutumika katika mamlaka za serikali za mitaa kuanzia mwaka wa fedha 2012/13 hadi mwezi Machi 2023 ambapo serikali ilianzisha mfumo mpya wa TAUSI. Kwa mujibu wa maelekezo yaliyotolewa na OR-TAMISEMI kwa barua yenye Na. EB.151/297/02/10 ya tarehe 31 Januri 2023, mamlaka za serikali za mitaa zilielekezwa kutumia kikamilifu mfumo wa TAUSI ifikapo tarehe 31 Machi 2023. Mifumo yote miwili hutumia mashine za POS kwa ajili ya kutoa stakabadhi kwa walipaji wa mapato mbalimbali.

Nimepitia taarifa za mapato zilizoandaliwa kutoka katika mifumo ya LGRCIS na TAUSI na kubaini kuwa kiasi cha Sh. bilioni 6.19 kilichokusanywa kupitia mashine za POS katika mamlaka 96 za serikali za mitaa hakikuwasilishwa katika akaunti husika za benki.

Taarifa kuhusu mapato ambayo hayakupelekwa benki zinapatikana kwenye **Kiambatisho Na.15** na mwenendo wa makusanyo ambayo hayajawasilishwa benki kwa miaka mitatu mfululizo umeoneshwa katika **Kielelezo Na.2**.

Kielelezo Na. 2: Mwenendo wa makusanyo yasiyowalishwa benki

Kuwapo kwa Sh. 6.19 bilioni zisizowasilishwa benki katika mamlaka za serikali za mitaa kunapunguza uwezo wa halmashauri husika kutekeleza shughuli ilizojipangia na kusababisha kuongeza utegemezi kwa Serikali Kuu.

Napendekeza kwamba, **OR-TAMISEMI** itathmini taratibu za kupeleka benki mapato yanayokusanywa kupitia POS na kuandaa sera za makubaliano kati ya mamlaka za serikali za mitaa na waendeshaji wa POS ili kukubaliana muda maalumu wa kuwasilisha makusanyo benki. Aidha, vifungu vya malipo vinapaswa kujumuisha fidia kwa ajili ya kucheleweshwa kwa muda mrefu kupeleka makusanyo benki ili kuhakikisha uhamisho wa haraka wa fedha zilizokusanywa na kurejesha mapato yasiyowasilishwa benki.

Vilevile, kuna haja ya kuchunguza kwa kina njia za malipo ya kielekitroni na uhamisho wa fedha za simu kupitia benki ili kurahisisha

kuweka benki kwa wakati wa makusanyo ya mapato yanayotokana na PoS.

6.4 Kutokuwa na ufanisi katika makadirio na ukusanyaji wa ushuru wa huduma - Sh. bilioni 4.18

Vifungu vya 6(1) (u) na 7(1) (y) vya Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa, Sura ya 290, kama iliyorekebisha na Kifungu cha 44 na 45 cha Sheria ya Fedha, Sura ya 348, vinaitaka taasisi au mtu binafsi anayeendesha biashara na mwenye leseni halali ya biashara kulipa ushuru wa huduma.

Ushuru wa huduma hutakiwa kulipwa na mtu au taasisi ambayo mauzo yake ghafi kwa mwaka yanazidi Sh. milioni nne. Aidha, utozaji ni kiwango kisichozi asilimia 0.3 ya mauzo ghafi baada ya kupunguza kodi ya ongezeko la thamani na ushuru wa bidhaa. Zaidi, sheria inataka matawi ya taasisi husika kulipa ushuru wa huduma katika maeneo ya halmashauri husika.

Kifungu hiki huhakikisha kuwa mapato yanayotokana na ushuru wa huduma yanaelekezwa kwenye utambulisho wa ushuru wa huduma kwa mamlaka za serikali za mitaa husika.

Baada ya kutathmini ufanisi wa ukusanyaji wa ushuru wa huduma, nimebaini kwamba mamlaka 37 za serikali za mitaa hazikukusanya ushuru wa huduma wa kiasi cha Sh. bilioni 4.18 kutoka kwa wafanyabiashara waliomo katika mamlaka husika.

Kushindwa kukusanywa kwa ushuru huu kunasababishwa na juhudi hafifu za kupeleka hati za madai kwa taasisi husika pamoja na kukosekana kwa kanzidata ya wafanyabishara iliyohuishwa. Orodha ya mamlaka za serikali za mitaa ambazo hazikukusanya ushuru wa huduma zimeoneshwa katika **Jedwali Na. 47.**

Jedwali Na. 47: Ushuru wa huduma usiokusanywa

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/Jiji Mbeya	972,584,366	21	H/W Njombe	19,590,555
2	H/Jiji DSM	950,316,403	22	H/Mji Njombe	17,724,163
3	H/Jiji Tanga	474,078,841	23	H/W Nyasa	15,650,518
4	H/W Mbeya	309,409,606	24	H/W Mbozi	15,461,455
5	H/W Mkuranga	275,925,735	25	H/W Rungwe	14,573,933
6	H/W Handeni	125,311,516	26	H/Mji Makambako	13,907,521
7	H/Mji Kibaha	124,612,791	27	H/W Bunda	11,556,114
8	H/W Gairo	114,586,412	28	H/M Morogoro	10,684,600
9	H/W Serengeti	107,902,503	29	H/W Ileje	7,809,551
10	H/W Missenyi	93,511,934	30	H/W Tandahimba	7,249,515
11	H/Mji Tarime	76,519,486	31	H/W Nanyumbu	6,568,048

12	H/W Rombo	67,867,562	32	H/W Korogwe	6,405,994
13	H/W Kishapu	54,673,437	33	H/W Mpimbwe	6,149,034
14	H/M Shinyanga	52,829,614	34	H/W Ngara	5,991,211
15	H/M Temeke	46,240,869	35	H/Mji Newala	5,544,700
16	H/W Musoma	40,264,135	36	H/Mji Ifakara	5,300,000
17	H/W Mbarali	30,718,536	37	H/Mji Masasi	5,223,669
18	H/W Makete	30,640,011			
19	H/W Tarime	27,307,550			
20	H/W Pangani	25,941,160	Jumla		4,176,633,048

Nimefanya tathmini na kubaini kuwa kuweka viwango vinavyotofautiana kutoka sifuri hadi asilimia 0.3 kunajenga udhaifu, ambapo makampuni yanaweza kuwa na mwelekeo wa kuepuka kulipa ushuru huo.

Aidha, kushindwa kukusanya ushuru wa huduma kwa mamlaka husika za serikali za mitaa kunaathiri utekelezaji wa shughuli zilizokusudiwa.

Ninapendekeza menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa, kwa kushirikiana na watendaji wa kata zao, kuhakikisha kuwa kanzidata za biashara zinahuishwa mara kwa mara. Pia, kuwe na ufuatiliaji wa kutosha kupitia ngazi zote, zikiwamo ngazi za kata na Vijiji, ili kukusanya ushuru wa huduma kwa ukamilifu. Juhudi hizi za pamoja zitawezesha makusanyo ya ushuru wa huduma kuongezeka.

6.5 Makusanyo ya Sh. bilioni 8.15 za ushuru wa huduma bila ripoti za mauzo

Katika ukaguzi wa mifumo ya kukusanya mapato ya LGRCIS, TAUSI na taarifa za benki nilibaini kuwa mamlaka 37 za serikali za mtaa zilikusanya ushuru wa huduma wenye jumla ya kiasi cha Sh. bilioni 8.15 bila kupata ushahidi wa taarifa za mauzo ghafi kutoka mamlaka au taasisi husika ili kuthibitisha kiasi kilichokusanywa.

Suala hilo ni kinyume na aya ya 6.6.1(iii & iv) ya Mwongozo wa usimamizi wa mapato ya mamlaka za serikali za mitaa wa mwaka 2019 ambayo inafafanua mkakati na taratibu za ukusanyaji wa ushuru wa huduma ukijumuisha utoaji wa fomu ya kukiri jumla ya mauzo ghafi ambayo hujazwa na mlipakodi.

Fomu hiyo inaweza kutumika katika utozaji wa ushuru wa huduma kwa usahihi na ufanisi. Maelezo zaidi ya ushuru wa huduma uliokusanywa bila vithibitisho vya mauzo ghafi yametolewa katika **Jedwali Na.48**.

Jedwali Na. 48: Makusanyo ya ushuru wa huduma bila uthibitisho

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/M Temeke	2,982,894,578	20	H/W Siha	107,399,439
2	H/W Missenyi	807,814,159	21	H/W Bukombe	105,904,775
3	H/Mji Nzega	328,157,758	22	H/W Msalala	97,141,121
4	H/Mji Tunduma	327,583,153	23	H/W Chato	92,920,814
5	H/W Maswa	284,469,213	24	H/W Tarime	91,771,963
6	H/Mji Bunda	246,257,412	25	H/W Kibiti	67,026,798
7	H/W Kilolo	231,768,686	26	H/W Singida	39,636,360
8	H/M Shinyanga	226,267,620	27	H/W Mafia	39,279,893
9	H/W Serengeti	224,663,174	28	H/W Mlele	37,939,500
10	H/M Mpanda	216,397,030	29	H/W Mkinga	35,915,016
11	H/W Nsimbo	214,294,718	30	H/W Bagamoyo	31,417,486
12	H/W Pangani	190,374,481	31	H/M Kahama	29,447,716
13	H/Jiji Mwanza	157,993,799	32	H/W Kishapu	28,758,356
14	H/W Kilindi	149,538,920	33	H/W Mufindi	27,371,316
15	H/Mji Tarime	146,582,437	34	H/W Karatu	24,116,668
16	H/W Muleba	141,733,871	35	H/W Bumbuli	19,282,869
17	H/W Meatu	139,651,466	36	H/W Ushetu	14,274,865
18	H/W Mpanda	120,522,314	37	H/W Kakonko	12,574,225
19	H/Mji Kibaha	112,214,830	Jumla		8,151,358,799

Chanzo: LGRCIS na Taarifa za benki

Hivyo, kuna uwezekano wa makusanyo ya ushuru wa huduma kuwa pungufu kutokana na kukosekana kwa taarifa za mauzo ghafi ambazo zingeweza kutumika katika kukokotoa kiasi stahiki cha ushuru wa huduma ambacho kinatakiwa kulipwa na walipakodi husika.

Ninapendekeza kwamba, OR-TAMISEMI, kwa kushirikiana na Mamlaka ya Mapato Tanzania, zihuishe mfumo wa kielekitroni utakaowezesha kupeana taarifa za mauzo ghafi na mamlaka za serikali za mitaa. Mfumo huo utasaidia katika kukokotoa kiasi halisi cha ushuru wa huduma kinachopaswa kulipwa na taasisi husika.

Pamoja na hilo, ninahimiza menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa kufanya tathmini kwa kutumia fomu za kukiri mauzo ghafi inayojazwa na mlipakodi kabla ya kumtoza. Njia hii itaongeza usahihi na ufanisi katika ukusanyaji wa kodi ya ushuru wa huduma.

6.6 Ukusanyaji usioridhisha katika vyanzo vikubwa vya mapato - Sh. bilioni 6.09

Katika kufanya tathmini ya makusanyo ya mapato kwa mwaka wa fedha 2022/23 katika vyanzo vikubwa vilivyoko katika mamlaka za serikali za mitaa nne kwa kupitia ripoti za usimamizi, ripoti za vitabu vya fedha, na ripoti za mifumo ya ukusanyaji mapato, nilibaini kwamba, kiasi kilichokadiriwa kukusanywa kilikuwa ni Sh. bilioni 8.03.

Hata hivyo, makusanyo halisi yalifikia Sh. bilioni 1.94 tu ikiwa ni 24% ya makadirio ya mapato kutoka katika vyanzo husika. Hivyo, hii ilisababisha upungufu mkubwa wa makusanyo ya Sh. bilioni 6.09 sawa na 76% ya makadirio yaliyowekwa.

Kwa kuzingatia kiasi kidogo kilichokusanywa katika vyanzo husika, nilibaini kwamba menejimenti za mamlaka husika za serikali za mitaa hazikufanya vizuri katika wajibu wao wa ukusanyaji wa mapato. Hii ni kinyume na aya ya 4.2 ya Mwongozo wa Usimamizi wa Mapato ya Mamlaka za Serikali za Mitaa wa mwaka 2019 inayoeleza kuwa wajibu wa usimamizi wa mapato ya mamlaka za serikali za mitaa umewekwa chini ya OR-TAMISEMI kupitia sekeretarieti za mikoa na mamlaka ya serikali za mitaa.

Pia, Agizo la 7 (d) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009 linalomtaka mkurugenzi wa halmashauri kuwajibika kwa usimamizi wa ujumla wa mapato, matumizi, mali, pamoja na madeni ya halmashauri anayoiongoza. Maelezo ya vyanzo vikubwa vya mapato ambavyo havikufanya vizuri yametolewa kwenye **Jedwali Na.49**.

Jedwali Na. 49: Ukusanyaji usioridhisha katika vyanzo vikubwa vya mapato

N a	Jina la Halmashauri	Chanzo cha mapato	Bajeti ya makusanyo (Sh.)	Makusanyo halisi (Sh.)	%	Pungufu (Sh.)
1	H/Jiji Dodoma	Stendi ya malori Nala	771,250,000	53,421,708	7	717,828,292
		Soko la Ndugai	1,254,408,565	314,443,950	25	939,964,615
		Stendi kuu ya Nanenane	2,583,757,600	661,306,637	26	1,922,450,963
		Soko la Machinga	238,966,000	106,394,658	45	132,571,342
2	H/W Chalinze	Stendi ya Chalinze	1,000,000,000	252,057,500	25	747,942,500
3	H/M Sumbawanga	Stendi ya Katumba Azimio	704,280,000	149,763,800	21	554,516,200
4	H/M Ilemela	Stendi ya Nyamhongolo	1,475,096,452	402,824,100	27	1,072,272,352
Jumla			8,027,758,617	1,940,212,353	4	6,087,546,264

Chanzo: LGRCIS: TAUSI na Taarifa za vyanzo husika za mapato

Sababu zinazochangia utendaji duni katika vyanzo hivi ni: mahali ilipojengwa miundombinu ya vyanzo husika, ambapo baadhi ya vyanzo viko maeneo yasiyo na shughuli nyingi za kibinadamu; uhaba wa huduma za kijamii; kutokuwa na mzunguko imara wa biashara; na mtandao mdogo wa usafiri kwenda na kutoka katika vyanzo hivyo.

Hali hii inapunguza idadi ya wateja iliyotarajiwa na kusababisha shughuli za biashara kutokuwa na mwitikio; hivyo, kusababisha wafanyabiashara kushindwa kutekeleza wajibu wao wa kulipa kodi.

Pia, viwango vya juu vya kodi kwa maduka yanayopatikana ndani ya miundombino ya vyanzo hivyo vinachangia wafanyabiashara kushindwa kukodi vyumba vya biashara. Hali hii, kwa upande mwingine, imewalazimisha baadhi ya wafanyabiashara kufanya shughuli zao katika maeneo hayo bila kuwa na mikataba rasmi na mamlaka za serikali za husika.

Hivyo, bila kuchukuliwa kwa hatua madhubuti za kupunguza sababu hizo zilizotajwa, kuna uwezekano wa kuendelea kwa utendaji duni; hivyo thamani ya fedha kutoka kwenye miradi husika kutopatikana kwa wakati.

Ninapendekeza kwamba, menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa zinazohusika zifanye mikakati, ikiwamo kuongeza mtandao wa usafiri kuelekea maeneo ya miundombinu yenye vyanzo husika vya mapato, ambayo itawezesha kuongezeka kwa mzunguko wa biashara ili malengo yaliyokusudiwa yaweze kutimia. Pia, ni muhimu kusawazisha viwango vya kodi na kuhakikisha kwamba wafanyabiashara katika maeneo haya wanapewa nyaraka za mkataba ili kurahisisha ukusanyaji wa mapato.

6.7 Kutowasilishwa kwa Sh. bilioni 5.65 na Mawakala wa Ukusanyaji Mapato

Katika kupitia usimamizi wa mapato kupitia mikataba ya makusanyo katika vyanzo mbalimbali, nilibaini kuwa menejimenti za mamlaka 12 za serikali za mitaa ziliingia mikataba 53 na mawakala kwa ajili ya kukusanya mapato katika vyanzo mbalimbali katika maeneo yao. Mikataba hii ilikuwa na thamani ya Sh. bilioni 14.43.

Nilifanya ukaguzi zaidi katika mifumo ya kukusanya mapato ya LGRCIS pamoja na TAUSI na kubaini kwamba kiasi cha Sh. bilioni 8.89 pekee ndicho kichopokelewa na mamlaka husika za serikali za Mitaa. Hata hivyo, nilibaini kiasi cha Sh. bilioni 5.65 sawa na 39% ambacho hakijawasilishwa kwa mujibu wa mikataba husika.

Hii ni kinyume na kifungu cha 26 (a) na (b) cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa, Sura ya 290, ambacho kinamtaka mtu anayestahili kuteuliwa na mamlaka za serikali za mitaa kukusanya na kupokea kiasi stahiki kutoka kwa kila mlipakodi katika eneo ambalo amepangiwa, na kuhakikisha kiasi

chote kilichokusanywa kinalipwa kwa mamlaka ya serikali ya mtaa inayohusika. Makusanyo ambayo hayakuwasilishwa yameoneshwa kwenye Jedwali Na.50.

Jedwali Na. 50: Taarifa ya makusanyo ya mawakala

Na	Jina na Halmashauri	Idadi ya mikataba	Kiasi (Sh.)			%
			Kimkataba	Kilichowasilishwa	kinachodaiwa	
1	H/M Kinondoni	4	5,256,952,907	2,900,540,955	2,356,411,951	45
2	H/W Kilindi	2	2,507,000,000	1,718,089,230	788,910,770	31
3	H/Jiji Mwanza	15	2,425,870,400	1,744,574,900	681,295,500	28
4	H/Jiji DSM	1	1,702,894,536	1,138,432,770	545,806,066	32
5	H/W Muheza	1	1,210,000,000	773,177,906	436,822,094	36
6	H/W Bumbuli	7	373,350,000	287,867,850	215,082,150	58
7	H/Mji Korogwe	3	240,005,100	84,461,200	155,543,900	65
8	H/W Misungwi	4	252,000,000	99,830,800	152,169,200	60
9	H/W Chalinze	1	150,000,000	30,542,000	119,458,000	80
10	H/W Mkuranga	1	158,193,438	57,938,450	100,254,988	63
11	H/W Mafia	1	107,632,000	30,000,000	77,632,000	72
12	H/M Morogoro	7	41,920,200	19,030,000	23,850,200	57
Jumla		53	14,425,818,581	8,884,486,061	5,653,236,819	39

Chanzo: Mikataba ya mapato

Mamlaka ya serikali za mitaa moja pekee ilichukua hatua kwa wakala husika aliyekiuka masharti, huku mamlaka nyingine za serikali za mitaa hazikuchukua hatua stahiki kwa mawakala walioshindwa kufikia malengo ya kiasi cha mapato walichokubaliana kuwasilisha kwa mujibu wa mikataba.

Kutofikia malengo ya ukusanyaji wa mapato kupitia mawakala kunazuia utekelezaji wa shughuli za maendeleo katika mamlaka za serikali za mitaa husika.

Ninapendekeza katika siku zijazo, menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa zifanye upembuzi yakinifu unaoakisi uhalisi wa malengo ya makusanyo katika vyanzo husika vya mapato. Vilevile, zihakikishe mikataba inaeleza wazi hatua zitakazochukuliwa dhidi ya mawakala watakaoshindwa kuwasilisha kiasi kilichokubaliwa.

Kwa mikataba ambayo tayari ina vifungu vinavyoeleza hatua dhidi ya mawakala walioshindwa kuwasilisha makusanyo kulingana na makubaliano, ninashauri menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa

zichukue hatua stahiki dhidi ya mawakala hao ili wawasilishe mapato ambayo hayajarejeshwa.

6.8 Ushuru wa mazao usiokusanywa kiasi - Sh. bilioni 5.22

Ukaguzi wangu wa taarifa za minada ya mazao, mifumo ya taarifa za mapato ya LGRCIS na TAUSI, pamoja na taarifa za vyama vya ushirika vya masoko ya kilimo (AMCOS) na taarifa za bodi za mazao husika ulibaini kuwa mamlaka 20 za serikali za mitaa hazijakusanya jumla ya Sh. bilioni 5.22 katika chanzo kinachohusu ushuru wa mazao.

Kushindwa kukusanya mapato husika ni kinyume na kifungu cha 7(1) (g) cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa, Sura 290, ambacho kinaeleza kuwa fedha zote zitokanazo na malipo yoyote yanayolipwa katika chanzo cha mazao ya kilimo au mazao mengine yanayozalishwa katika eneo la halmashauri ya wilaya, zilizowekwa chini ya sheria hii au sheria nyingine yoyote, isipokuwa kwa mazao muhimu yanayosafirishwa kwa ajili ya mauzo ya nje ya nchi ambayo ushuru husika utanzia kati ya sifuri na asilimia tano ya bei ya lango la shamba. Ushuru huo utalipiwa kwenye chanzo cha mauzo.

Pia, sehemu ya 1 ya Jedwali la Sheria ya Fedha za Serikali za Mitaa, Sura ya 290, inataka malipo ya ushuru wa mazao kwa mnunuzi kutozwa asilimia tatu ya bei ya lango la shamba katika mazao ya biashara. Mchanganuo wa ushuru wa mazao usiokusanywa umeoneshwa kwenye **Jedwali Na.51**.

Jedwali Na. 51: Ushuru wa mazao usiokusanywa

Na	Halmashauri	Zao husika	Kiasi (Sh.)
1	H/W Rungwe	Chai	852,005,350
		Mazao ya chakula	421,428,789
2	H/M Songea	Mahindi	646,466,400
3	H/Mji Mbinga	Mahindi	399,410,480
		Kahawa	102,796,453
4	H/W Hanang'	Mazao na misitu	458,686,842
5	H/W Masasi	Ufuta	405,642,242
6	H/W Kibiti	Ufuta	292,566,265
		Mkaa	89,020,700
7	H/W Mbozi	Kahawa	338,380,927
8	H/W Tunduru	Ufuta	186,520,986
9	H/W Kyela	Kokoa	165,986,266
10	H/W Moshi	Kahawa	157,185,348
11	H/W Nyasa	Kahawa	131,568,394
12	H/W Namtumbo	Ufuta	116,237,044
		Mahindi	163,339,800
13	H/W Urambo	Tumbaku	72,769,281
14	H/W Busokelo	Chai	63,493,465
15	H/W Bumbuli	Chai	27,171,019
		Mkonge	7,830,772

Na	Halmashauri	Zao husika	Kiasi (Sh.)
16	H/W Nsimbo	Tumbaku	29,598,034
17	H/W Mbinga	Kahawa	29,007,301
18	H/W Kakonko	Tumbaku	26,954,312
19	H/W Njombe	Chai	19,244,970
20	H/W Nanyamba	Ufuta	15,723,264
Jumla			5,219,034,704

Chanzo: LGRCIS, TAUSI na Taarifa za mazao

Kutokukusanywa kwa ushuru husika wa mazao kunazinyima mamlaka husika za serikali za mitaa uwezo wa kuboresha huduma zitolewazo kwa jamii iliyokusudiwa.

Ninazishauri mamlaka za serikali za mitaa kuboresha ushirikiano kati ya kitengo cha fedha na idara ya kilimo ili kufanya ufuatiliaji wa karibu wa ushuru wa mazao ambao haujalipwa kutoka taasisi na kampuni husika.

Lengo la ushirikiano huu ni kuwezesha kukusanywa kwa ushuru wa mazao ambao unadaiwa.

6.9 Kutokukusanywa kwa Sh. bilioni 1.48 za dhamana ya utendaji kwenye mikataba ya mawakala

Nimepitia mikataba iliyotekelezwa ya makusanyo ya mapato katika mamlaka tatu za serikali za mitaa, ambapo, mawakala walisaini mikataba saba yenye jumla ya Sh. bilioni 10.21. Hata hivyo, mawakala hao hawakuwasilisha fedha za dhamana ya utendaji-kazi ya Sh. bilioni 1.48 ambayo walikubaliana kwa mujibu wa mikataba iliyoingwa.

Hii ni kinyume na agizo la 38 (3) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linaloelekeza kwamba, kama mamlaka za serikali za mitaa zitachagua kukusanya mapato kwa njia ya wakala itampasa wakala aliyechaguliwa kuwekeza fedha ambayo ni sawa na makusanyo ya miezi mitatu ya mkataba aliokubaliana, garantii ya benki au aina nyingine ya dhamana itakayokubalika na mamlaka husika.

Suala hili pia limesisitizwa kwenye aya ya 5.2.1 (iv) ya mwongozo wa usimamizi wa mapato ya mamlaka za serikali za mitaa wa mwaka 2019 unaofafanua kuwa, mikataba inayoingwa itahakikisha uzingatiaji wa masharti ya mkataba wa makusanyo ya mapato kupitia malipo ya awali/amana kama ilivyoainishwa kwenye kusaini mkataba na kabla ya utekelezaji wa mkataba. Maelezo ya dhamana ambazo hazikulipwa yameoneshwa katika **Jedwali Na.52**.

Jedwali Na. 52: Mawasilisho ya dhamana ya kazi pungufu

Na.	Jina la Halmashauri	Jina la wakala	Chanzo cha mapato	Thamani ya mkataba (Sh)	Kiasi cha dhamana kwa mujibu wa mkataba (Sh)	Kiasi cha dhamana kilichotolewa na wakala (Sh)	Tofauti(Sh)
1	H/W Kilindi	TOGABE COMPANY LTD	ushuru wa biashara	2,024,000,000	506,000,000	0	506,000,000
		BEZZU COMPANY LTD	Ushuru wa mifugo	483,000,000	120,750,000	27,000,000	93,750,000
2	H/M Kinondoni	M/s Web Corporation Limited	ushuru wa maegesho	4,466,172,480	669,925,872	55,827,156	614,098,716
3	H/Jiji DSM	M/S Kajenjere	ushuru wa uzoaji taka	624,000,000	52,000,000	0	52,000,000
		M/S Kajenjere		1,200,000,000	100,000,000	0	100,000,000
		M/S Sateki		930,000,000	77,500,000	0	77,500,000
		M/S Sateki		480,000,000	40,000,000	0	40,000,000
	Jumla			10,207,172,480	1,566,175,872	82,827,156	1,483,348,716

Chanzo: Mikataba ya mawakala na Hati za malipo

Kutokulipwa kwa fedha za dhamana ya utendaji kwa mujibu wa mikataba kunaweza kusababisha upotevu wa fedha za serikali, hasa pale ambapo kutatokea uvunjaji wa mkataba.

Napendekeza menejimenti za mamlaka husika za serikali za mitaa zifuata kwa umakini maelekezo ya mikataba yaliyotolewa katika agizo la 38(3) Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Hii itahakikisha usimamizi bora wa mikataba na kupunguza hatari ya hasara kwa fedha za serikali endapo kutatokea uvunjaji wa mikataba.

6.10 Marekebisho ya ankara yaliyofanyika bila viambatisho toshelevu - Sh. milioni 719.96

Agizo la 37 (6) la Memoranda ya Fedha za mamlaka za serikali za mitaa ya Mwaka 2009 linaeleza kwamba, kama stakabadhi imekosewa, itenguliwe mara moja na itolewe mpya. Stakabadhi halisi iliyotenguliwa ihifadhiwe kwa ukaguzi.

Pia, Aya ya 3.4 (vii) ya Mwongozo wa Usimamizi wa Ukusanyaji wa Mapato katika mamlaka za serikali za mitaa wa mwaka 2019 inazitaka mamlaka za serikali za mitaa kuhakikisha marekebisho na ufutaji wa ankara zisizo sahihi katika mfumo wa IFMIS au LGRCIS kuidhinishwa na mkurugenzi wa halmashauri.

Katika kupitia marekebisho ya ankara yaliyofanyika katika mfumo wa taarifa za ukusanyaji wa mapato wa LGRCIS, nilibaini kwamba mamlaka

tatu za serikali za mitaa zilirekebisha ankara za kiasi cha Sh. milioni 719.96 bila kuwa na maelezo ya kutosha na/au viambatisho toshelevu. Matokeo yake, miamala hii ilishindwa kuhalalisha marekebisho ya ankara husika yaliyofanyika katika mfumo.

Nilishindwa kufanya uhakiki wa marekebisho yaliyofanywa kutokana na kukosekana kwa viambatisho toshelevu. Ni dhahiri kwamba mamlaka za serikali za mitaa husika hazikutekeleza kikamilifu hatua za udhibiti kama inavyotakiwa na Agizo la 37(6) la Memoranda ya Fedha za mamlaka za serikali za mitaa ya mwaka 2009 na Aya ya 3.4 (vii) ya Mwongozo wa Usimamizi wa Mapato ya Serikali za Mitaa wa mwaka 2019.

Maelezo ya ankara zilizofanyiwa marekebisho katika mamlaka za serikali za mitaa bila viambatisho toshelevu yametolewa katika **Jedwali Na.53**.

Jedwali Na. 53: Ankara zilizorekebishwa bila viambatisho toshelevu

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/W Kilindi	670,923,060
2	H/W Uvinza	37,812,200
3	H/W Mpwapwa	11,225,750
Jumla		719,961,010

Chanzo: Mfumo wa mapato wa LGRCIS

Kwa maoni yangu, marekebisho yanayofanywa bila kuwa na vielelezo vya kutosha pamoja na kibali yanaziweka mamlaka husika za serikali za mitaa kwenye hatari ya ubadhirifu wa mapato bila kugundulika na uongozi wa halmashauri.

Napendekeza kuwa menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa zilizoainishwa ziweke mifumo imara ya kusaidia utunzaji wa viambatisho vya ankara za mapato zinazorekebishwa au kufutwa kwa kuhuisha au kupakia nyaraka husika katika Mfumo wa Taarifa za Ukusanyaji wa Mapato kabla ya kuidhinishwa na mkurugenzi wa halmashauri.

7.0 Utangulizi

Usimamizi wa matumizi ya fedha za umma unahusisha udhibiti wa masuala ya kifedha kwenye mamlaka za serikali za mitaa ili kuhakikisha ufanisi katika matumizi ya rasilimali za umma, kuimarisha uwajibikaji, na kuanzisha usimamizi wa kisheria kwa maslahi endelevu ya umma.

Usimamizi wa matumizi ya fedha za umma unalenga kufanikisha malengo matatu ambayo ni: nidhamu ya fedha, ufanisi kwenye kupanga matumizi pamoja na ufanisi kwenye utendaji. Nidhamu ya fedha ni serikali kufanya matumizi ambayo yako ndani ya uwezo; ufanisi wa kupanga matumizi inahusu kufanya matumizi sahihi ya fedha za serikali kwenye maeneo yenye ufanisi; na ufanisi kwenye utendaji ni utoaji wa huduma kwa umma zenye ubora na gharama zinazostahiki.

Ili kupata matokeo hayo, serikali ilianzisha sheria mbalimbali, kanuni, sera na mifumo ya udhibiti wa ndani inayopaswa kuzingatiwa na Mamlaka zote za Serikali za Mitaa. Hata hivyo, kupitia ukaguzi niliufanya nimebaini kutozingatiwa kwa sheria za usimamizi wa fedha, kanuni na miongozo mbalimbali hali inayopelekea matumizi yasiyokuwa na tija kwa mamlaka za serikali za mitaa.

Sura hii inaeleza kwa muhtasari masuala muhimu ambayo, ikiwa hayatatuliwa, yanaweza kuathiri usimamizi wa fedha zinazosimamiwa na mamlaka za serikali za mitaa.

7.1 Upungufu uliobainika katika usimamizi wa akaunti za Amana - Sh. bilioni 10.71

Kazi ya msingi ya akaunti ya amana ni kutunza fedha za walioweka amana ili zitumike kwa madhumuni yaliyokusudiwa. Hivyo, matumizi ya fedha zilizopo katika akaunti hiyo yanapaswa kuendana na lengo kuu la amana hizo.

Kanuni ya 132 ya Kanuni za Fedha za Umma ya mwaka 2001 inamtaka ofisa anayeidhinisha marejesho ya madai ya amana kujiridhisha kwamba amana imetumika kwa lengo lililokusudiwa. Pia, lazima ofisa huyo ajiridhishe kwa kurejea stakabadhi ya awali iliyotolewa ili kuthibitisha mtu anayedai amana ndiye mwekaji halali wa amana au ana haki ya kurejeshewa.

Kinyume na kanuni tajwa, tathmini niliyoifanya kuhusiana na usimamizi wa akaunti za amana katika mamlaka za serikali za mitaa nilibaini dosari zinazofikia jumla ya Sh. bilioni 10.71 kama inavyofafanuliwa hapa chini:

7.1.1 Malipo yaliyofanyika kwa shughuli zisizokusudiwa Sh. Bilioni 5.16

Nilibaini kuwa mamlaka 46 za serikali za mitaa zilifanya malipo ya Sh. bilioni 5.16 kutoka katika akaunti za amana kwa ajili ya kutekeleza shughuli zilizokuwa, kinyume na malengo yaliyokusudiwa na fedha hazikurejeshwa kwenye akaunti husika.

Kitendo hiki ni kinyume na Kanuni ya 132 ya Kanuni za Fedha za Umma za mwaka 2001, kwani kutumia fedha za akaunti ya amana kutekeleza shughuli zisizokusudiwa kunaathiri upatikanaji wa fedha hizo kwa waweka amana; na huweza kuharibu sifa ya taasisi. Taarifa ya malipo yaliyofanyika imeoneshwa kwenye **Kiambatisho Na.16**.

7.1.2 Salio pungufu la benki kufidia madai ya waweka Amana Sh. milioni 745.23

Nilibaini kuwa mamlaka tatu za serikali za mitaa zilikuwa na salio pungufu la benki kwa kiasi cha Sh. milioni 745.23, hivyo kutoweza kufidia madai ya waweka amana katika akaunti ya amana.

Kutokuwapo kwa salio la fedha taslimu linalolingana na kiasi cha madai ya waweka amana kunaashiria kuwa, kuna uwezekano kuwa fedha za amana zilitumika kutekeleza shughuli zisizokusudiwa na mamlaka husika za serikali za mitaa, hivyo kuathiri shughuli zilizokusudiwa. Rejea **Jedwali Na.54** hapa chini.

Jedwali Na. 54: Salio pungufu la benki kufidia madai ya waweka Amana

Na.	Jina la Halmashauri	Madai ya Waweka Amana kulingana na Rejesta ya Amana (Sh.)	Kiasi cha Fedha Zilizopo-Akaunti ya Amana (Sh.)	Tofauti (Sh.)
1.	H/Mji Korogwe	498,635,219	43,089,257	455,545,962
2.	H/W Arusha	222,697,361	40,050,924	182,646,437
3.	H/W Monduli	284,379,656	177,343,617	107,036,039
Jumla		1,005,712,236	260,483,798	745,228,438

7.1.3 Malipo zaidi ya kiasi kilichowekwa kwenye akaunti ya Amana - Sh. Bilioni 1.95

Tathmini yangu ya usimamizi wa akaunti za amana ilibaini kuwa mamlaka 17 za serikali za mitaa zilifanya malipo kwa ajili ya shughuli mbalimbali na kuvuka viwango vilivyowekwa na waweka amana husika kwenye Akaunti hizo kwa kiasi cha Sh. bilioni 1.95 kama inavyooneshwa kwenye **Jedwali Na.55.**

Malipo yaliyofanyika zaidi ya kiasi kilichowekwa kwenye akaunti za amana yanaathiri utekelezaji wa shughuli zilizokusudiwa.

Jedwali Na. 55: Malipo zaidi ya kiasi kilichowekwa akaunti ya Amana

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/Manispaa Temeke	630,356,985
2	H/W Uyui	194,073,013
3	H/W Kasulu	186,785,432
4	H/Mji Njombe	171,358,185
5	H/W Monduli	124,172,329
6	H/Mji Babati	121,290,978
7	H/Manispaa Ilemela	94,187,977
8	H/W Arusha	90,144,440
9	H/W Mbinga	83,890,454
10	H/W Iringa	52,288,714
11	H/W Hanang'	45,212,418
12	H/W Muheza	40,979,988
13	H/W Longido	33,546,896
14	H/W Iramba	28,495,943
15	H/W Kibaha	26,280,381
16	H/W Njombe	19,076,861
17	H/W Mufindi	8,847,212
Jumla		1,950,988,206

7.1.4 Uhamisho wa fedha kutoka akaunti ya Mapato ya ndani kwenda akaunti ya Amana Sh. bilioni 1.91

Aya ya 3 ya Sehemu ya 2 ya Mwongozo uliotolewa na OR-TAMISEMI Septemba 2017 inaelekeza kwamba fedha za mapato ya ndani zitahamishwa kwenda akaunti ya mfuko wa pamoja na akaunti ya miradi ya maendeleo.

Kinyume na maelekezo hayo, nilibaini mamlaka 10 za serikali za mitaa zilihamisha kiasi cha Sh. bilioni 1.91 kutoka kwenye akaunti za mapato ya ndani kwenda akaunti za amana kwa ajili ya matumizi yasiyoidhinishwa.

Mapato ya ndani yaliyohamishiwa kwenye akaunti ya amana yanaweza kutumika isivyokusudiwa, hivyo kusababisha kutotekeleza shughuli zilizokuwa kwenye bajeti na kutekeleza matumizi yasiyokuwa na tija. Rejea Jedwali Na.56.

Jedwali Na. 56: Uhamisho wa mapato ya ndani kwenda akaunti ya Amana

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/Mji Tunduma	556,458,172
2.	H/Manispaa	407,753,593
3.	H/W Tarime	347,000,000
4.	H/W Wang'ing'ombe	179,950,000
5.	H/W Msalala	150,000,000
6.	H/W Ushetu	87,889,109
7.	H/W Moshi	56,829,599
8.	H/W Karatu	47,000,000
9.	H/W Nyasa	46,011,172
10.	H/W Longido	29,000,000
Jumla		1,907,891,645

7.1.5 Malipo yaliyofanywa bila uthibitisho wa fedha kupokelewa akaunti ya Amana - Sh. Milioni 935

Nilibaini mamlaka 15 za serikali za mitaa zilifanya malipo ya kiasi cha Sh. milioni 935 kutoka kwenye akaunti za Amana kwa ajili ya kutekeleza shughuli mbalimbali bila uthibitisho wa stakabadhi zinazoonesha fedha husika kupokelewa katika akaunti ya amana. Hii ni kinyume na matakwa ya Kanuni ya 132 ya Kanuni za Fedha za Umma za mwaka 2001.

Matumizi ya aina hiyo huathiri utekelezaji wa shughuli zilizopangwa kufanyika kupitia akaunti za Amana. Rejea Jedwali Na.57.

Jedwali Na. 57: Malipo bila ya fedha kupokelewa akaunti ya Amana

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/W Namtumbo	228,484,000
2	H/M Kigoma/Ujiji	172,775,123
3	H/W Buhigwe	130,002,212
4	H/W Serengeti	75,937,600
5	H/W Siha	51,992,874
6	H/W Mpanda	47,842,496
7	H/W Singida	38,463,821
8	H/Mji Kibaha	32,048,848
9	H/W Kibiti	30,484,900
10	H/M Mpanda	29,691,462
11	H/W Bumbuli	26,988,592
12	H/M Musoma	23,362,250
13	H/W Kakonko	19,512,116
14	H/W Handeni	18,437,446
15	H/M Iringa	8,979,969
Jumla		935,003,709

Upungufu wa mfumo wa udhibiti wa ndani katika usimamizi wa akaunti za amana kwenye mamlaka za serikali za mitaa huchangiwa na usimamizi usioridhisha na malipo yasiyodhibitiwa kutoka katika akaunti hizo.

Kuendelea kutumia fedha za akaunti za amana kwa utekelezaji wa shughuli zisizokusudiwa kunaweza kusababisha upotevu wa fedha za umma, kuongezeka kwa mzigo wa madai ya waweka amana kwa mamlaka za serikali za mitaa, pamoja na kuchafua taswira ya taasisi hizo.

Ninapendekeza kuwa OR-TAMISEMI izielekeze menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa kuimarisha mfumo wa udhibiti katika usimamizi wa akaunti ya amana ili kuendana na matakwa ya sheria na miongozo inayosimamia matumizi ya fedha za akaunti za amana.

Ninazishauri menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa kuweka mikakati ya kurejesha fedha za amana zilizotumika kinyume na malengo yaliyokusudiwa; pia kuhakikisha kuwa akaunti za amana zina fedha za kutosha kukidhi madai ya waweka amana.

Pia, mamlaka za serikali za mitaa zinahimizwa kuhakikisha kuwa uhamisho wa fedha kutoka kwenye akaunti ya mapato ya ndani kwenda kwenye akaunti za matumizi unazingatia miongozo na maelekezo yaliyopo, isipokuwa kwa sababu maalumu inayoweza kuthibitishwa. Fedha kutoka katika akaunti ya mapato ya ndani zinapaswa kuhamishiwa kwenye akaunti ya mfuko wa pamoja na

akaunti ya miradi ya maendeleo kwa ajili ya matumizi kufanyika katika akaunti hizo.

7.2 Malipo yasiyo na stakabadhi za kielektroni Sh. bilioni 7.42

Kifungu cha 36 (1) cha Sheria ya Utozaji wa Kodi, Sura ya 438 [iliyorekebisha mwaka 2019] kinamtaka mtu ambaye anasambaza bidhaa, anatoa huduma au anayepokea malipo kuhusiana na usambazaji wa bidhaa au huduma aliyotoa, kutoa stakabadhi au ankara kwa kutumia mashine za kielekitroni.

Kinyume na kifungu cha sheria tajwa, nilibaini malipo ya Sh. bilioni 7.42 yaliyolipwa na mamlaka 65 za serikali za mitaa kwa wazabuni, wakandarasi, na watoahuduma wengine bila kudai stakabadhi za kielekitroni kama inavyooneshwa kwenye **Jedwali Na. 58**.

Kushindwa kuomba stakabadhi za kielekitroni kunahamasisha ukwepaji wa kodi, hatimaye kuzuia Serikali kukusanya mapato.

Jedwali Na. 58: Malipo yasiyo na stakabadhi za kielektroni

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Butiama	539,943,471	33.	H/Mji Tarime	67,394,530
2.	H/W Namtumbo	442,983,002	34.	H/W Rombo	65,009,369
3.	H/W Kigoma	390,568,314	35.	H/W Nsimbo	63,036,374
4.	H/W Nyasa	348,474,782	36.	H/W Kilindi	54,710,000
5.	H/Mji Tunduma	343,006,350	37.	H/W Simanjiro	53,001,519
6.	H/M Kigoma/Ujiji	296,533,706	38.	H/W Ukerewe	45,153,120
7.	H/W Musoma	289,331,523	39.	H/W Bahi	44,978,149
8.	H/M Musoma	258,930,104	40.	H/W Pangani	44,668,403
9.	H/Jiji Mwanza	255,697,760	41.	H/W Handeni	44,193,142
10.	H/W Mbozi	240,579,632	42.	H/W Kyela	40,149,914
11.	H/W Nanyamba	238,874,442	43.	H/Mji Kibaha	40,057,442
12.	H/W Kongwa	195,144,974	44.	H/W Momba	39,805,874
13.	H/Mji Mbinga	194,478,080	45.	H/W Bariadi	37,108,584
14.	H/W Tarime	193,993,121	46.	H/W Msalala	36,855,502
15.	H/W Bunda	190,275,260	47.	H/W Rufiji	33,206,765
16.	H/W Songea	182,045,988	48.	H/W Tandahimba	29,778,959
17.	H/W Madaba	169,181,346	49.	H/W Ngorongoro	29,041,900
18.	H/M Mtwara	147,426,681	50.	H/W Ileje	28,640,250
19.	H/W Meatu	146,934,581	51.	H/W Urambo	25,774,980
20.	H/W Nanyumbu	146,677,514	52.	H/W Ushetu	18,715,856
21.	H/W Sengerema	142,664,907	53.	H/W Misungwi	18,443,755
22.	H/W Bukombe	135,532,200	54.	H/W Igunga	17,100,000
23.	H/M Singida	130,387,030	55.	H/W Mbulu	15,713,000
24.	H/W Chamwino	99,039,414	56.	H/W Kilolo	13,600,760
25.	H/W Busega	97,546,225	57.	H/Mji Bariadi	12,474,942
26.	H/W Malinyi	81,692,129	58.	H/M Mpanda	12,165,980
27.	H/Jiji Mbeya	79,893,536	59.	H/W Maswa	10,959,629

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
28.	H/W Iramba	79,847,204	60.	H/W Mkalama	10,939,500
29.	H/W Nyang'hwale	79,822,325	61.	H/W Itilima	10,495,534
30.	H/W Chato	75,083,000	62.	H/W Mpwapwa	8,674,750
31.	H/Mji Kasulu	75,068,110	63.	H/W Newala	8,089,239
32.	H/W Mpimbwe	70,601,470	64.	H/W Kondo	7,948,897
	H/W Rungwe	70,452,000	Jumla		7,416,596,798

Pia, nilibaini kuwapo kwa malipo yenye thamani ya Sh. milioni 147.29 yaliyothibitishwa na stakabadhi bandia za kielekitroni katika Halmashauri ya Wilaya ya Singida.

Ninapendekeza, OR-TAMISEMI ishirikiane na Wizara ya Fedha na mamlaka ya Mapato (TRA) kuhuisha mfumo wa ulipaji serikalini (MUSE) na mfumo wa kodi, ambapo taasisi za umma zitaweza kujiridhisha na taarifa za kikodi za wazabuni na watoa huduma mbalimbali waliosajiliwa na TRA pamoja na kuthibitisha usahihi wa makato ya kodi kabla ya kuidhinisha malipo yao.

Pia, ninaishauri TRA kuongeza ufuatiliaji wa kubaini wafanyabiashara wasio waaminifu ambao hawatoi stakabadhi za kielekitroni na kuwachukulia hatua stahiki kwa mujibu wa sheria ya kodi.

7.3 Matumizi yasiyo na tija Sh. milioni 787.49

Matumizi ambayo taasisi ya umma haijapata thamani ya fedha iliyolipa ni malipo yasiyo na manufaa. Malipo haya yanajumuisha kulipa gharama za tozo, adhabu au riba kwa kushindwa kuzingatia vipengele vya mikataba, malipo zaidi ya thamani ya huduma iliyopatikana na ulipaji wa posho kwa watumishi kwa shughuli ambazo hazikufanyika. Hii inasisitizwa zaidi chini ya kanuni ya 21(2) ya Kanuni za Fedha za Umma, (Tangazo la Serikali Na. 132 ya Mwaka 2001).

Nilibaini kuwa, mamlaka 23 za serikali za mitaa zilifanya malipo ya Sh. milioni 787.49 kwa shughuli zisizokuwa na tija. Orodha ya taasisi na kiasi kilicholipwa imeoneshwa kwenye **Jedwali Na.59**.

Jedwali Na. 59: Matumizi yasiyo na tija

Na	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Kigoma	132,666,933		H/W Serengeti	24,348,000
2.	H/M Ilemela	109,097,034	14.	H/W Kilindi	20,845,800
3.	H/M Temeke	69,263,976	15.	H/M Kigoma/Ujiji	19,182,241
4.	H/Jiji Dodoma	45,457,915	16.	H/W Kongwa	17,630,000
5.	H/M Kigamboni	43,932,203	17.	H/W Ukerewe	14,589,763
6.	H/Jiji Mwanza	39,268,593	18.	H/W Ikungi	13,134,423
7.	H/Jiji Mbeya	36,811,200	19.	H/W Mkalama	11,000,000
8.	H/W Manyoni	35,139,663	20.	H/W Chemba	9,933,000

Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
9.	H/M Musoma	35,000,000	21.	H/W Muheza	7,786,280
10.	H/W Kaliua	33,125,301	22.	H/W Mbanga	7,465,646
11.	H/W Simanjiro	28,690,704	23.	H/W Meatu	7,271,600
12.	H/M Singida	25,845,390		Jumla	787,485,665

Kufanyika kwa matumizi yasiyo na tija kunatokana na upungufu katika mfumo wa kudhibiti matumizi hivyo kusababisha kufanya malipo zaidi ya huduma iliyotolewa, adhabu kwa kuchelewesha malipo mbalimbali, kutowasilishwa kwa makato ya watumishi kwa wakati, na malipo kwa shughuli ambazo hazijatekelezwa.

Matumizi yasiyo na tija huathiri utekelezaji wa shughuli zilizopangwa na taasisi. **Jedwali Na.60** linaonesha mwenendo wa matumizi yasiyo na tija kwa miaka mitatu mfululizo.

Jedwali Na. 60: Mwenendo wa matumizi yasiyo na tija

Na.	Mwaka wa Fedha	Idadi ya Taasisi	Kiasi (Sh.)
1	2022/23	23	787,485,665
2	2021/22	9	898,848,336
3	2020/21	24	664,001,836

Ninapendekeza OR-TAMISEMI ihakikishe kuwa mamlaka za serikali za mitaa zinazuia kujirudia kwa matumizi yasiyo na tija kwa kuimarisha mfumo wa udhibiti wa ndani katika usimamizi wa matumizi; uwasilishwaji makato ya watumishi kwa wakati; na kuzingatia sheria na kanuni katika kufanya uamuzi hivyo malipo kufanyike kwa shughuli halali tu.

Pia, hatua stahiki zinapaswa kuchukuliwa dhidi ya maafisa wote wanaohusika na matumizi yasiyo na tija, ikiwamo kuripoti masuala hayo kwa vyombo vya uchunguzi pale inapofaa.

7.4 Malipo yaliyofanyika kwa fedha taslimu Sh. bilioni 1.44

Aya ya 6.7.3 ya mwongozo wa uhasibu wa mamlaka za serikali za mitaa wa mwaka 2019 inazitaka mamlaka za serikali za mitaa kufanya malipo yote kwa njia ya kielekitroni katika akaunti ya benki ya mlipwaji, kwa hali yoyote ile mamlaka isilipe kwa hundi au fedha taslimu.

Nilibaini kuwa mamlaka 16 za serikali za mitaa zilifanya malipo yenye thamani ya Sh. bilioni 1.44 kwa fedha taslimu kwa walipwaji mbalimbali, wakiwamo wazabuni na watumishi, kinyume na takwa la mwongozo uliobainishwa.

Ukiukwaji wa taratibu ulitokana na mfumo wa udhibiti wa ndani kutokuwa imara katika uidhinishwaji wa malipo kwenye mamlaka za serikali za mitaa pamoja na baadhi ya mafundi wa ujenzi kutokuwa na akaunti za benki. Orodha ya mamlaka za serikali za mitaa zenye malipo taslimu imeoneshwakwenye **Jedwali Na.61**.

Jedwali Na. 61: Malipo yaliyofanywa kwa fedha taslimu

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/Jiji Dar es Salaam	253,800,000
2	H/W Kondo	252,642,112
3	H/W Sikonge	167,304,200
4	H/W Kigoma	153,245,024
5	H/W Nkasi	117,429,000
6	H/W Ikungi	109,482,000
7	H/W Sumbawanga	108,101,700
8	H/W Chemba	60,823,800
9	H/W Kwimba	55,664,512
10	H/W Kilindi	39,100,000
11	H/W Arusha	30,033,696
12	H/Mji Kasulu	26,060,000
13	H/W Mpimbwe	25,642,330
14	H/W Urambo	20,330,000
15	H/W Mpanda	16,511,000
16	H/Manispaa Mpanda	6,063,610
Jumla		1,442,232,984

Ni maoni yangu kwamba, kufanya malipo ya fedha taslimu kunashawishi matumizi mabaya ya fedha za umma. Pia, kunashawishi wazabuni kutolipa kodi stahiki kwa ununuzi nayofanyika.

Ninapendekeza kwamba OR-TAMISEMI iziagize menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa husika kuzingatia sheria zilizopo wakati wa kufanya malipo kwa wazabuni, mafundi ujenzi, na watumishi ili kuzuia kujirudia kwa ukiukwaji wa taratibu ulioonekana.

Pia, ninashauri kuimarishwa kwa majukumu ya kitengo cha ukaguzi wa awali katika mchakato wa malipo pamoja na kufanyika kwa ukaguzi wa mara kwa mara na kitengo cha ukaguzi wa ndani ili kubaini udhaifu, kutathmini uzingatiaji wa sera na taratibu.

7.5 Kodi ya zuio kutowasilishwa Mamlaka ya Mapato Tanzania (TRA) Sh. bilioni 1.74

Kifungu cha 83 (A) na Aya ya 4(c) (v) cha Jedwali la 1 la Sheria ya Kodi ya Mapato Sura ya 332, kinataka kila taasisi kukatwa 2% kwa bidhaa na 5% kwa huduma zinazotolewa kwa taasisi za Serikali na kiasi kilichoziuliwa kutumwa kwa Kamishna wa Kodi ya Mapato.

Nilibaini mamlaka 43 za serikali za mitaa zikiwa na deni la makato ya kodi ya zuio kiasi cha Sh. bilioni 1.74. Kiasi hiki kilikuwa kimeorodhesha kwenye orodha ya madeni katika taarifa za hesabu zinazoishia 30 Juni 2023. Deni hilo lilitokana na makato ya kodi ya zuio kutoka kwa wazabuni ambayo hayakuwasilishwa TRA kama inavyooneshwa kwenye **Jedwali Na.62.**

Jedwali Na. 62: Kodi ya zuio isiyowasilishwa TRA

Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/W Shinyanga	378,471,592	23	H/W Mpanda	14,260,129
2	H/W Kongwa	185,034,008	24	H/Mji Nzega	13,908,049
3	H/Jiji Mwanza	156,905,902	25	H/W Manyoni	13,762,246
4	H/W Chalinze	126,713,188	26	H/W Mafia	13,432,015
5	H/Jiji Arusha	77,107,899	27	H/W Ulanga	12,872,940
6	H/W Nyasa	70,038,844	28	H/M Mtwara	12,070,874
7	H/W Uvinza	64,592,000	29	H/M Moshi	11,199,005
8	H/W Msalala	64,009,805	30	H/W Kalambo	10,100,688
9	H/W Kwimba	53,090,481	31	H/W Butiama	9,917,680
10	H/Mjin Geita	48,337,517	32	H/W Madaba	9,518,366
11	H/W Kibaha	46,801,175	33	H/W Mpwapwa	9,441,664
12	H/W Tarime	34,419,451	34	H/W Korogwe	9,056,502
13	H/W Shinyanga	33,325,701	35	H/M Ilemela	7,965,758
14	H/M Mpanda	31,738,663	36	H/M Morogoro	7,662,302
15	H/W Arusha	27,082,650	37	H/W Ileje	7,649,190
16	H/W Mbogwe	25,060,972	38	H/W Kiteto	7,301,717
17	H/W Mbogwe	25,060,972	39	H/Mji Korogwe	7,000,000
18	H/W Bariadi	20,954,485	40	H/M Kahama	6,353,256
19	H/W Hai	19,157,200	41	H/W Kasulu	6,313,917
20	H/W Kilwa	18,621,369	42	H/W Misungwi	6,028,817
21	H/Mji Kibaha	17,843,838	43	H/W Kishapu	5,710,217
22	H/W Bahi	17,544,280		Jumla	1,743,437,324

Kukosekana kwa jitihada za makusudi kwa menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa juu ya kuwasilisha kodi za zuio kwa wakati TRA ndiyo sababu ya kutowasilishwa kwa kodi hiyo. Pia, kuna uwezekano kuwa kodi iliyozuiwa imetumika kwa shughuli zisizokusudiwa.

Kutowasilisha kodi ya zuio kunaikosesha Serikali mapato muhimu ambayo inategemea kugharamia huduma za umma na miradi ya miundombinu.

Ninazishauri menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa kufanya mapitio ya kina ya mifumo ya udhibiti wa ndani inayohusiana na makato ya kodi ya zuio pamoja na uwasilishwaji wake katika Mamlaka ya Mapato Tanzania. Pia, kufuatilia kodi ya zuio isiyowasilishwa na kuhakikisha inawasilishwa Mamlaka ya Mapato Tanzania ili kuepuka adhabu inayotokana na kuchelewa au kutopeleka kodi ya zuio.

7.6 Kutodhibitiwa kwa matumizi ya mkopo kulikopeleka ongezeko la madeni ya wazabuni na watumishi kwa kiasi cha Sh. bilioni 22.45

Waraka wa Hazina Na.1 wa mwaka 2018/19 wenye Na. CBC.187/575/01/37 unawataka maofisa masuuli wote kutenga fedha kwenye bajeti kwa ajili ya malipo ya madeni yaliyohakikiwa na kuthibitishwa; na kudhibiti kuongeza madeni kutoka kwa wazabuni, wakandarasi na watumishi.

Ukaguzi wangu wa mamlaka 37 za serikali za mitaa ulibaini ongezeko la madeni ya wazabuni na watumishi kutoka Sh. bilioni 64.87 zilizoripotiwa katika mwaka wa fedha 2021/22 hadi Sh. bilioni 87.33 katika mwaka wa fedha 2022/23 na kusababisha ongezeko la Sh. bilioni 22.45 sawa na 35%.

Aidha, nilibaini kuwa katika ongezeko la Sh. bilioni 22.45, Sh. bilioni 9.46 zilitokana na kazi za ujenzi na wazabuni, likiwa ongezeko la 33% kutoka katika kundi la madeni, na Sh. bilioni 12.99 sawa na 36% ikiwa kundi la madeni yatokanayo na stahiki za watumishi kama inavyochambuliwa **Kiambatisho Na. 17.**

Ongezeko la madeni limechangiwa zaidi na matumizi yasiyoendana na hali ya kifedha ya taasisi na kucheleweshwa kwa malipo. Hili pia linachangiwa na gharama zinazoingwa wakati wa utekelezaji wa miradi ya maendeleo pamoja na gharama za uendeshaji wa ofisi.

Kwa kiasi kikubwa, madeni ya watumishi hutokana na kutolipwa kwa stahiki za watumishi kama vile posho ya likizo, marejesho ya matibabu, posho ya huduma mbalimbali kwa maofisa wanaostahiki, posho ya mizigo, posho ya kujikimu, posho zingine zinazohusika wakati wa kustaafu au uhamisho, na malimbikizo ya mishahara.

Maoni yangu ni kuwa, kutodhibiti ongezeko la madeni ya wazabuni, wakandarasi, na madeni yatokanayo na stahiki za watumishi, huongeza mzigo kwa Serikali. Pia, huathiri bajeti kwa ajili ya ulipaji wa madeni na kupunguza uaminifu wa wazabuni na wakandarasi kwa taasisi. Aidha,

kutokulipwa kwa madeni yatokanayo na stahiki za watumishi husababisha kupungua kwa ari ya watumishi katika kufanya kazi.

Napendekeza kuwa Serikali iendelee kutoa kipaumbele kwa kulipa madeni ya wazabuni, wakandarasi na watumishi. Aidha, hatua madhubuti zichukuliwe kuzuia ukuaji wa madeni ya serikali yanayotokana na kazi za ujenzi, usambazaji wa bidhaa na huduma kutoka kwa wazabuni na wakandarasi pamoja na madai ya watumishi.

SURA YA NANE

USIMAMIZI WA RASILIMALIWATU NA MISHAHARA

8.0 Utangulizi

Sura hii inasisitiza masuala yanayohusiana na usimamizi wa rasilimaliwatu, ikiwamo usimamizi wa mishahara, posho, faida, na malimbikizo kwa watumishi katika mamlaka za serikali za mitaa.

Licha ya kuwa sababu muhimu inayohamasisha utoaji wa huduma kwa ufanisi katika mamlaka za serikali za mitaa, usimamizi wa rasilimaliwatu unakabiliana na changamoto zifuatazo:

8.1 Madai ya watumishi ambayo hayajalipwa - Sh. bilioni 36.47

Kanuni Na. E.23 ya Mwongozo wa Kanuni za Utumishi wa Umma ya mwaka 2009 inataka pale mfanyakazi yeyote wa serikali anapopandishwa daraja au kuteuliwa kwenye nafasi ya kiwango cha juu kwa tarehe ya nyuma, atalipwa malipo ya nyongeza ya mishahara yanayomstahiki, ambayo atatoa posho ya muda ambayo tayari ameshalipwa ambayo sasa hayampasi kutokana na tarehe halisi ya uteuzi au kupandishwa daraja kwake.

Nilipitia mafaili ya watumishi, nyaraka zinazohusiana na madai ya watumishi, na kufanya mahojiano na maofisa rasilimaliwatu katika mamlaka 54 za serikali za mitaa. Nilibaini kuwa kulikuwa na madai ya watumishi yaliyosalia yenye thamani ya Sh. bilioni 36.47 ambayo hayajalipwa kwa zaidi ya miezi 12.

Haya yanajumuisha malimbikizo ya mishahara ya watumishi, wastaafu, na madai mengine kama posho za kisheria kwa viongozi wa idara na vitengo. Maelezo yanapatikana kwa muhtasari katika **Jedwali Na.63** na **Kiambatisho Na.18**.

Jedwali Na. 63: Madai ya watumishi yasiyolipwa

Maelezo	Kiasi (Sh.)
Malimbikizo ya Mishahara	11,420,214,782
Madai Mengine (likizo, kukaimu, kujikimu, safari, uhamisho na posho za kisheria)	24,341,616,670
Wastaafu	708,111,184
Jumla	36,469,942,636

Kutokuwapo kwa mgao wa kutosha wa fedha kwa mamlaka za serikali za mitaa na serikali kwa ajili ya matarajio ya kupandishwa vyeo, kuajiri watumishi wapya, posho za kisheria (kama vile posho za kukaimu, posho za kujikimu), na madai mengine ya watumishi, kulichangia upungufu uliobainishwa.

Madai hayo yanaongeza madeni kwa mamlaka za serikali za mitaa. Pia, yanaweza kudhoofisha ari ya watumishi katika kutoa huduma kwa ufanisi.

Ninapendekeza kwamba mamlaka za serikali za mitaa husika kwa kushirikiana na OR-TAMISEMI na Hazina zitoe fedha kwa ajili ya kulipa madai ya watumishi ili kuepuka malimbikizo ya madeni.

8.2 Makato ya mishahara kutowasilishwa katika taasisi husika - Sh. bilioni 36.09

Kifungu cha 18 (1) (b) cha Sheria ya Mfuko wa Hifadhi ya Jamii ya Watumishi wa Umma ya mwaka 2018 kinahitaji waajiri kuchangia kiasi kinacholingana na 15% ya mishahara wa kila mwezi wa mwanachama uliochangiwa kwenye akaunti ya mwanachama na mwajiri.

Watumishi wa mamlaka za serikali za mitaa hulipwa mishahara ambayo hujumuisha makato ya kisheria na yale ambayo si ya kisheria. Makato haya ni pamoja na michango kwa taasisi kama vile Mfuko wa Hifadhi ya Jamii ya Watumishi wa Umma (PSSSF), Kodi ya Mapato, Mfuko wa Bima ya Afya ya Taifa (NHIF), marejesho ya mikopo kwa taasisi za kifedha, Vyama vya Akiba na Mikopo (SACCOS), na michango kwa Mfuko wa Fidia kwa Wafanyakazi.

Makato hayo hukatwa kwenye chanzo na taarifa kupelekwa katika mamlaka za serikali za mitaa husika. Kwa upande wa watumishi ambao wanalipwa mishahara kutoka katika mapato ya ndani, mishahara yao hukatwa katika ngazi ya halmashauri husika.

Nimebaini kwamba mamlaka 46 za serikali za mitaa hazikuwasilisha makato jumla ya Sh. bilioni 36.09 kwa taasisi husika. Kati ya fedha zisizowasilishwa, Sh. bilioni 3.59 ilikuwa kwa ajili ya PSSSF.

Nimebaini kuwa, kucheleweshwa kuwasilisha makato kwa taasisi husika kumesababisha serikali kupata hasara kwa kulipa faini yenye thamani ya Sh. bilioni 32.08 kupitia katika mamlaka 56 za serikali za mitaa. Kiasi ambacho hakijachangiwa kwa mwaka ulioishia 2022/23 kimeoneshwa katika **Jedwali Na.64** na **Kiambatisho Na.19**.

Jedwali Na. 64: Makato kutowasilishwa katika taasisi husika

Maelezo	Kiasi (Sh.)
Mfuko ya Hifadhi ya Jamii ya Watumishi wa Umma	3,594,289,922
Adhabu/Tozo	32,075,513,149
Kodi ya Mapato	51,006,301
Bima ya Afya ya Taifa	40,550,453
Mfuko ya Hifadhi ya Jamii	54,585,990
Mfuko wa fidia kwa wafanyakazi	204,834,010
Taasisi zingine	68,566,144
Jumla	36,089,345,969

Hii inasababisha matumizi yasiyokuwa ya tija kwa serikali ambayo yangeweza kutumika kutekeleza miradi au huduma zingine kwa umma.

Kushindwa kwa mamlaka za serikali za mitaa kuwasilisha kwa kawaida makato haya, hususani kwa mfuko wa PSSSF, kumekuwa na athari mbaya kwa maofisa wanaostaafu, kwani mafao yao ya kustaafu hayawezi kulipwa kwa wakati.

Ninatoa msisitizo kwa mamlaka za serikali za mitaa husika kuhakikisha kuwa makato ambayo hayakuwasilishwa yanalipwa mara moja kwa taasisi husika bila kuchelewa zaidi ili kuepuka matumizi yasiyokuwa ya lazima kwa kutozwa faini.

8.3 Kutofautiana tarehe ya kuzaliwa kwa Takwimu za mishahara na Mamlaka ya Vitambulisho vya Taifa NIDA kwa wafanyakazi 76,536

Taarifa ya mishahara ni muhimu kwa kuhakikisha ustawi wa kifedha wa wafanyakazi, kuzingatia mahitaji ya kisheria, na kukuza uaminifu wa kazi kwa watumishi. Taarifa hizo zina umuhimu katika kusaidia maisha ya watumishi.

Kuwa na rekodi sahihi na zilizohifadhiwa vizuri za mishahara kunaweza kuonesha kuwa waajiri wanathamini kipato cha watumishi wao.

Taarifa za NIDA ni muhimu kwa uthibitisho wa utambulisho, utoaji wa huduma, usalama, kifedha, utawala, na mchakato wa uchaguzi. Kwa kuhifadhi taarifa sahihi na kamili ya raia, mamlaka ya NIDA inachangia katika maendeleo, ufanisi, na uwazi katika sekta mbalimbali. Pia, inaimarisha ustawi wa kijamii na kiuchumi wa nchi.

Agizo C.19 (1) la Kanuni za Kudumu za Utumishi wa Umma za mwaka 2009 linasema kwamba taarifa kamili na sahihi na kumbukumbu za utumishi za watumishi wote wa umma lazima zitunzwe katika OR-Utumishi, katika asasi ya mtumishi wa umma, na makao makuu. Tahadhari lazima ichukuliwe ili kuhakikisha kwamba wakati wowote mawasiliano yanapopelekwa Hazina au ofisi yenye dhamana ya Menejimenti ya Utumishi wa Umma au Tume ya Utumishi wa Umma kuhusu mtumishi binafsi wa umma na pale ambapo mawasiliano haya yana uhusiano na masharti ya utumishi wa mtumishi wa umma, lazima zitolewe taarifa sahihi.

Ukaguzi wa taarifa za mishahara za Mfumo wa Usimamizi wa Rasilimaliwatu (HCMIS) na taarifa ya Mamlaka ya kitambulisho cha Kitaifa “NIDA” ulibaini tofauti kubwa ya taarifa hizo mbili. Taarifa za malipo kuhusu tarehe za kuzaliwa zilizohifadhiwa kwenye HCMIS kwa watumishi 76,536 hazilingani na taarifa husika zilizohifadhiwa katika mfumo wa NIDA; hivyo kusababisha kuwa na utata kuhusu tarehe za kuzaliwa za watumishi wa umma.

Aidha, nilibaini kuwa kati ya watumishi 81 wa mamlaka za serikali za mitaa hawakuwa na taarifa za NIDA katika mfumo wa Usimamizi wa Rasilimaliwatu. Kutokuwapo kwa taarifa za NIDA za watumishi kunaweza kusababisha kutokuwa na taarifa sahihi za mtumishi; hivyo kusababisha uongozi wa mamlaka za serikali za mitaa kushindwa kufuatilia na kusimamia kwa usahihi taarifa za watumishi hao katika Mfumo wa Usimamizi wa Rasilimaliwatu. Maelezo yamefupishwa katika **Kiambatisho Na.20**.

Kutofautiana huku kunaleta wasiwasi kuhusu usahihi na ukweli wa tarehe za kuzaliwa za watumishi zilizopo kwenye taarifa za malipo ya mfumo wa HCMIS na zile za NIDA. Maelezo yasiyo sahihi ya tarehe za kuzaliwa ya wafanyakazi husababisha kutokutambuliwa kwa watumishi, makosa

katika malipo ya mishahara, na changamoto katika kuandaa mafao kwa watumishi wanaostaafu.

Ninatoa ushauri kwa mamlaka za serikali za mitaa husika, kwa kushirikiana na OR-Utumishi, kufanya ukaguzi wa taarifa ili kulinganisha tarehe za kuzaliwa zilizopo kwenye mfumo wa HCMIS na zile za NIDA kwa watumishi wote waliorodheshwa ili kuepusha utata wa tarehe zao za kuzaliwa. Pia, ni muhimu kuchukua hatua za haraka za kukusanya na kuingiza taarifa za NIDA kwa watumishi ambao kwa sasa hawana taarifa hizo kwenye mfumo wa HCMIS.

SURA YA TISA

TATHMINI YA UTAWALA BORA, MIFUMO YA NDANI NA USIMAMIZI WA VIHATARISHI

9.0 Utangulizi

Mamlaka za serikali za mitaa zimeelekezwa kuweka mifumo ya ndani yenye udhibiti imara ili kuhakikisha kuwa rasilimali za umma zinasimamiwa kikamilifu kama ilivyoagizwa chini ya Agizo la 11 la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa la mwaka 2009.

Katika kutathmini mfumo wa utawala, udhibiti wa ndani na usimamizi wa vihatarishi katika mamlaka za serikali za mitaa, nimebaini maeneo kadhaa yanayohitaji kuangaliwa zaidi ili kufikia malengo ya utawala bora kama yanavyo elezwa hapa chini:

9.1 Utawala

Katika mamlaka za serikali za mitaa, utawala ni mfumo wa sheria, taratibu na kanuni zinazoeleza namna mamlaka hizi zinavyosimamiwa na kudhibitiwa.

Utawala wa mamlaka za serikali za mitaa unaongozwa na mfumo wa kisheria unaobainisha mamlaka, kazi, na wajibu wa taasisi hizi. Mfumo huu unajumuisha sheria, kanuni na sera zilizowekwa na serikali kuu, pamoja na zile zinazohusu mamlaka za serikali za mitaa.

Yafuatayo ni mambo muhimu yaliyobainishwa katika utawala wa mamlaka za serikali za mitaa:

9.1.1 Kutokuwapo kwa kamati huru ya ukaguzi kama kitengo cha ushauri kwa wasimamizi wa mamlaka za serikali za mitaa

Kwa mujibu wa Agizo la 5 la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009, Baraza la Madiwani linawajibika kwa uamuzi wote ndani ya mamlaka za serikali za mitaa, ikiwamo masuala ya fedha. Aidha, Agizo la

12. (1) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linaeleza kwamba “katika kila mamlaka ya serikali za mitaa kutakuwa na kamati itakayojulikana kama Kamati ya Ukaguzi”.

Tofauti na muundo wa utawala wa mashirika ya umma ambapo bodi ya wakurugenzi ina kamati huru za ukaguzi zenye wajumbe wenye taaluma ambao jukumu lao kubwa ni kuzishauri bodi, mamlaka za serikali za mitaa hazina utaratibu huo wa usimamizi. Badala yake, kamati za ukaguzi zilizopo ndani ya mamlaka za serikali za mitaa zinaripoti moja kwa moja kwa wakurugenzi watendaji.

Kutokana na hali hiyo, kuna upungufu mkubwa wa chombo huru cha ushauri wa kitaalamu kinachoangazia masuala ya fedha na ukaguzi wa ndani na nje ambacho huripoti moja kwa moja kwa wale wanaohusika na utawala, ambao katika hili ni baraza la madiwani.

Hii inatia shaka kwa kuwa wajumbe wa baraza hawana ulazima wa kuwa na taaluma yoyote, ama ujuzi wa masuala ya fedha, kama ilivyobainishwa katika kifungu cha 39(2) a-h cha Sheria ya Uchaguzi ya Mamlaka ya Mitaa.

Hali hii inaleta wasiwasi kuhusu ufanisi wa usimamizi wa fedha ndani ya mamlaka za serikali za mitaa.

Ninashauri OR-TAMISEMI ifanye mapitio ya kina ili kutathmini kama wajibu na majukumu yaliyokabidhiwa kwa wenye dhamana ya utawala katika halmashauri yanaendana na matakwa ya kisheria ya viwango vya taaluma. Ni muhimu kuweka kipaumbele katika uanzishwaji wa kamati za ukaguzi ili kuzisaidia halmashauri kuimarisha utawala na usimamizi wa fedha. Kamati hizi zinapaswa kutoa ushauri bila upendeleo katika masuala ya ukaguzi, kukuza uwazi, uwajibikaji, na kufanya uamuzi wenye tija ndani ya mfumo wa serikali za mitaa.

9.1.2 Upungufu katika utendaji wa Kamati za Ukaguzi

Agizo la 12 (1) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linaelekeza kuwa katika kila halmashauri kutakuwa na kamati ya ukaguzi ambayo majukumu yake muhimu ni pamoja na kuziwezesha serikali za mitaa kufikia wajibu wake wa kiutawala na usimamizi kuhusiana na taarifa za fedha, udhibiti wa mifumo ya ndani, mfumo wa usimamizi wa vihatarishi, kazi za ukaguzi wa ndani na nje, pamoja na uwajibikaji wa kimaadili.

Nilifanya mapitio ya kamati za ukaguzi katika halmashauri na kubaini dosari zifuatazo:

- (i) Kamati za ukaguzi katika mamlaka 13 za serikali za mitaa hazikutayarisha na kuwasilisha taarifa za mwaka kwa waziri mwenye dhamana ya serikali za mitaa, mkuu wa mkoa, na Mdhhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kama ilivyobainishwa katika Agizo la 12(5)(g) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa ya mwaka 2009. Kitendo hiki kimesababisha mamlaka husika kutokupata taarifa za moja kwa moja juu ya majukumu yaliyotekelezwa na kamati.
- (ii) Kamati za ukaguzi zilijikita katika masuala ya ukaguzi badala ya kutathmini mifumo ya udhibiti wa ndani ili kuhakikisha matumizi bora ya rasilimali na uzingatizi wa sheria na kanuni, hivyo kuhakikisha usahihi wa taarifa za fedha. Nilibaini mamlaka saba za serikali za mitaa ambazo hazikupitia taarifa za fedha.
- (iii) Mamlaka tano za serikali za Mitaa hazikufanya mafunzo elekezi kwa wajumbe wapya wa kamati ya ukaguzi ili kuwafanya waelewe majukumu yao na kazi za kamati kwa ujumla. Pia, mamlaka za serikali za mitaa tisa hazikutoa mafunzo ya kuwajengea uwezo wajumbe wake. Kutokuwapatia wajumbe hao mafunzo elekezi kumesababisha wajumbe wapya kushindwa kutoa michango ya mawazo yao kwa kamati, kuwajengea uwezo, na kuwaongeza ujuzi.
- (iv) Mamlaka 14 za serikali za mitaa hazikufanya vikao vya kamati za ukaguzi. Kwa wale waliofanya vikao, msisitizo mkubwa ulikuwa kupitia na kujadili ripoti za ukaguzi wa ndani. Mambo mengine yaliyobainishwa katika miongozo ya kamati ya ukaguzi kama vile mapitio ya ufanisi wa mfumo wa usimamizi wa vihatarishi na ufuatiliaji wa mazingira ya udhibiti wa mifumo ya ndani hayakuzingatiwa.

Upungufu uliobainika unaweza kuzuia kamati za ukaguzi husika kufikia malengo yao ya kutoa uhakika wa udhibiti wa mifumo ya ndani ili kuwezesha mamlaka za utawala kufikia malengo ya utendaji na usimamizi wa rasilimali. **Jedwali Na.65** chini linaelezea kasoro zilizobainishwa:

Jedwali Na. 65: Upungufu katika utendaji wa kamati za ukaguzi

Na.	Jina la Halmashauri	Kutokuandaliwa kwa taarifa za mwaka	Kamati za ukaguzi kutokupitia taarifa za fedha	Kutokufanyika kwa Mafunzo /semina kwa wajumbe wanya	Kutokufanyika kwa mafunzo ya kuwajengea uwezo wajumbe waliokuwapo	Kutokufanyika kwa mikutano ya kamati
1.	H/W Hai		x		X	X
2.	H/W Kigoma			X	X	x
3.	H/W Kishapu	X				
4.	H/W Kongwa	X				X
5.	H/M Mpanda		X			X
6.	H/W Mpwapwa	X				X
7.	H/W Ngorngoro	X				X
8.	H/W Nzega	X				X
9.	H/W Pangani				X	X
10.	H/W Rombo		X	X	X	
11.	H/W Bagamoyo		x	x	X	
12.	H/W Chamwino	X	X			
13.	H/W Kaliua	X	X			X
14.	H/W Longido					X
15.	H/W Mkuranga	X			X	X
16.	H/W Morogoro	X				
17.	H/W Mpanda	X				X
18.	H/W Mpimbwe			X	X	
19.	H/M Tabora	X			X	
20.	H/W Kikonko	X			X	
21.	H/W Songea	X				X
22.	H/W Kisarawe		X	X		X

Ninashauri menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa husika kuziwezesha kamati za ukaguzi kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi kwa kuzipatia rasilimali za kutosha na kufanya mafunzo ya mara kwa mara.

9.1.3 Upungufu katika utendaji na vitendea kazi katika kitengo cha ukaguzi wa ndani

Kifungu cha 48 cha Sheria ya Fedha za Serikali za Mitaa, Sura ya 290 kinaitaka halmashauri kuwa na wakaguzi wa ndani ambao watafanya kazi kwa karibu na wakuu wa idara na watatoa taarifa moja kwa moja kwa ofisa masuuli.

Agizo la 13 la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa la mwaka 2009 linafafanua ukaguzi wa ndani kuwa kitengo huru cha kufanya tathmini ya udhibiti wa mifumo ya ndani ya mamlaka za serikali za mitaa kwa kuchunguza na kutathmini ufanisi na utoshelevu wa mifumo hiyo.

Nimefanya tathmini ya utendaji wa vitengo vya ukaguzi wa ndani kwa kulinganisha na kuwapo kwa vitendea kazi na kubaini kuwa bado vitengo vya ukaguzi wa ndani vina changamoto za uhaba wa rasilimali muhimu jambo linaloathiri ufanisi katika kutekeleza majukumu yao. Nilibaini uhaba wa rasilimaliwatu kwa kiwango cha watumishi 73 katika mamlaka 36 za serikali za mitaa, uhaba wa bajeti kwa asilimia tatu hadi 100% katika mamlaka 29 za serikali za mitaa, na kutokupata mafunzo ili kuongeza ujuzi katika mamlaka 23 za serikali za mitaa.

Kukosekana kwa rasilimali muhimu kunaweza kusababisha kushindwa kubaini viashiria vya hatari kama vile ubadhirifu, ukiukwaji wa sheria na ufanisi usioridhisha katika utendaji hivyo kuziweka mamlaka za serikali za mitaa katika hatari ya kupata hasara.

Halmashauri zenye upungufu uliobainishwa zimeoneshwa katika Kiambatisho Na.21.

Ninashauri menejimenti ya mamlaka za serikali za mitaa, kwa kushirikiana na OR-TAMISEMI, kufanya jitihada za upatikanaji wa rasilimali zitazowezesha vitengo vya ukaguzi wa ndani kutimiza malengo. Hii itawezesha vitengo vya ukaguzi wa ndani kufanya tathmini huru ya udhibiti wa mifumo ya ndani; hivyo kuboresha uwajibikaji kwa wale waliopewa dhamana ya kusimamia rasilimali za umma.

9.2 Tathmini ya Udhibiti wa Mifumo ya Ndani na Viashiria Hatarishi

9.2.1 Mifumo ya udhibiti wa ndani kushindwa kugundua vihatarishi vya ubadhirifu vilivyoonekana katika malipo ya Sh. bilioni 1.23

Katika mapitio ya miamala ya malipo yaliyofanyika Kupitia Mfumo wa Ulipaji Serikalini (MUSE) katika halmashauri ya wilaya Mpimbwe nilibaini malipo ya Sh. bilioni 1.23 yaliyofanyika kutoka akaunti ya mishahara (TSA-PE) kugharamia shughuli mbalimbali ambazo hazikufanyika.

Malipo haya yaliwezesha kupitia stakabadhi zisizokuwa halisi (dummy receipts) zilizotumwa katika Akaunti ya TSA - PE kufuatia malipo ya

mishahara kwa wafanyikazi, ambayo hufadhiliwa moja kwa moja na Hazina. Hata hivyo, halmashauri haikupitisha miamala ya ulinganifu wa hesabu ili kuingiza gharama ya mishahara katika akaunti ya mishahara. Badala yake, imefanya miamala ya malipo ambapo fedha taslimu zimelipwa kwa watu mbalimbali.

Upungufu huu katika mfumo wa MUSE uliruhusu malipo ya udanganyifu kufanyika, ikionyesha kushindwa kwa mifumo ya udhibiti wa michakato ya uidhinishaji wa malipo, kulikowezesha baadhi ya maofisa kushirikiana katika kufanya udanganyifu. Maelezo ya malipo yamefafanuliwa katika Kiambatisho Na. 22.

Ninaishauri OR-TAMISEMI, na Wizara ya Fedha kushirikiana katika kuimarisha udhibiti wa mfumo kwa kuhakikisha hautoi mianya ya ubadhirifu uliotokea. Aidha, ni muhimu kwa OR-TAMISEMI kufanya uchunguzi wa kina katika mamlaka zote za serikali za mitaa nchi nzima na kuchukua hatua za kinidhamu kwa watumishi wanaojihusisha na vitendo hivyo vya udanganyifu.

9.2.2 Mapungufu ya muundo wa OR-TAMISEMI katika kusimamia Mfumo wa Malipo Serikalini (MUSE) na akaunti ya amana

Kwa mujibu wa Sura ya 2.5.4 ya Mwongozo wa Taratibu za fedha (2021) wa Mhasibu Mkuu wa Serikali, inapendekezwa kwamba, serikali iwekeze katika hatua za udhibiti wa ndani ili kugawa kazi kati ya maeneo tofauti, hivyo kupunguza uwezekano wa makosa, matumizi mabaya, na ubadhilifu, pamoja na kuimarisha uwajibikaji.

OR-TAMISEMI inawajibika kusimamia fedha za Mamlaka za Serikali za Mitaa, ikiwa ni pamoja na kusimamia kumbukumbu za mifumo ya TEHAMA (MUSE-TAUSI), pamoja na kusimamia akaunti ya amana ya Mamlaka za serikali za mitaa (9921169787). Majukumu haya yapo chini ya uangalizi wa Idara ya Serikali za Mitaa - Fedha na yamekasimiwa kwa kitengo cha watu watano. Kitengo hiki kimepewa jukumu la kutoa msaada wa mfumo wa MUSE kwa Halmashauri zote 184, kufanya usuluhishi wa vitabu vya fedha na benki kwa akaunti tisa za halmashauri zote, na kurahisisha marekebisho na uhamisho wa fedha ndani ya account za halmashauri.

Tathmini ya ufanisi wa kitengo ilionyesha kukosekana kwa uteuzi rasmi na mgawanyo wa kazi, na hivyo kusababisha utata wa kimajukumu. Zaidi ya hayo, kutokuwepo kwa uanzishwaji rasmi ndani ya Kurugenzi ya Serikali za Mitaa - Fedha kumepelekea kukosekana kwa uwajibikaji.

Zaidi ya hayo, kwa kuwa kuna wafanyakazi watano pekee wanaosimamia shughuli za halmashauri 184, kitengo hicho kimeonekana kuwa na uhaba mkubwa wa wafanyakazi. Upungufu huu wa wafanyakazi umesababisha kutokuwa na usawa katika mzigo wa kazi, kuongeza hatari ya makosa na hatari za ubadhilifu, hususan katika uhamisho wa fedha na usuluhishi wa kibenki. Kwa hivyo, hii imesababisha ugawaji usio sahihi wa fedha, kutokamilika upatanishi wa kibenki, na kuchelewa kuhamisha fedha zinazovuka mwaka kwenda halmashauri husika.

Pia, wafanyakazi wanaohusika na upatanishi wa kibenki pia wanashughulikia uhamisho wa fedha katika akaunti za halmashauri, hivyo kusababisha kukosekana kwa mgawanyo wa majukumu. Upungufu huu huongeza hatari ya matumizi mabaya ya fedha za umma katika akaunti ya Amana, na kwa hivyo, kusababisha upotezaji wa mapato kwa serikali.

Ili kukabiliana na masuala haya, ni muhimu kwamba, Mhasibu Mkuu wa Serikali na OR-TAMISEMI washirikiane kuanzisha kitengo cha usuluhishi wa kibenki kitakachofanya kazi kwa ufanisi na ubora unaohitajika, na kiwe na rasilimali watu ya kutosha, na mgawanyo wa madaraka.

9.2.3 Upungufu katika mifumo ya udhibiti wa ndani na usimamizi wa vihatarishi

Serikali ya Tanzania ilitoa waraka Na. HB.114/222/01/62 wenye lengo la kurekebisha mwongozo uliotolewa mwaka 2012 kwa ajili ya kuendeleza na kutekeleza mfumo wa kusimamia vihatarishi.

Mwongozo ulisisitiza kwamba maofisa wa uhasibu wa sekta za umma wanawajibika katika utekelezaji na usimamizi bora wa viashiria vya hatari katika taasisi zao, ikiwamo kutambua, kufuatilia na kusimamia viashiria vya hatari zinazoweza kutokea na madhara yanayoweza kutokea.

Nimefanya tathmini ya udhibiti wa mifumo ya ndani na usimamizi wa vihatarishi katika mamlaka za serikali za mitaa kwa mwaka wa fedha 2022/23 na kubaini upungufu ufuatao:

- (i) Mamlaka tisa za serikali za mitaa hazikutunza au kuhuisha rejista za vihatarishi kwa ajili ya kuweka kumbukumbu na kufuatilia hatari zinazoweza kutokea ili kuchukua hatua za kudhibiti na kupunguza athari zinazoweza kutokea. Kutotunza rejista ya hatari kunaweza kuathiri uzingatizi wa miongozo na kanuni;

- (ii) Mamlaka 12 za serikali za mitaa hazikuwa na udhibiti wa mifumo ya ndani kwa kiasi kinachoridhisha kutokana na kutofanyika kwa tathmini ya vihatarishi katika maeneo yenye viashiria vya danganyifu, kwenye taarifa za fedha na katika usimamizi wa mali. Hali hii inaweza kusababisha kuwa na taarifa zisiso sahihi;
- (iii) Mamlaka nne za serikali za mitaa hazikuwa na waratibu wa masuala ya vihatarishi ambao wangeweka msisitizo katika usimamizi wa vihatarishi kwa kutoa elimu kuhusu taratibu za udhibiti wa vihatarishi;
- (iv) Mamlaka 12 za serikali za mitaa hazikutayarisha sera ya usimamizi wa vihatarishi ili kutimiza malengo ya sera ya vihatarishi na kuweka msingi imara wa kuandaa mfumo jumuisi wa usimamizi wa kudhibiti vihatarishi. Pia, Mamlaka hizi hazikubainisha kanuni elekezi za usimamizi wa vihatarishi hali inayoweza kuathiri mfumo mzima wa udhibiti wa mifumo ya ndani; na
- (v) Mamlaka 10 za serikali za mitaa hazikufanya mafunzo kwa watumishi wake juu ya udhibiti wa vihatarishi pamoja na masuala ya ubadhirifu, ikiwamo kuwajengea uwezo juu ya udhibiti wa mambo hayo.

Maelezo ya mamlaka za serikali za mitaa zenye upungufu uliobainishwa yameoneshwa katika **Jedwali Na.66**.

Jedwali Na. 66: Upungufu katika udhibiti wa mifumo na viashiria vya hatari

Na	Halmashauri	Kutok uwapo kwa rejista ya vihatarishi	Kutokufanyika kwa tathmini ya udhibiti wa mifumo ya ndani	Kutokuteuliwa kwa waratibu wa masuala ya vihatarishi	Kutokuwa po kwa sera ya usimamizi wa vihatarishi	Kutokuwajengea watumishi uwezo na ujuzi juu ya masuala ya vihatarishi
1.	H/Jiji Arusha		X			
2.	H/W Igunga	X	X			X
3.	H/W Karatu				X	
4.	H/Mji Kibaha		X	x		
5.	H/W Malinyi		X		X	
6.	H/Mji Mbinga		X		X	X
7.	H/w Meru	x	X			
8.	H/M Mpanda	X	X	X		
9.	H/W Ngorongoro	X	X			
10.	H/M Singida		X			

Na	Halmashauri	Kutokuwapo kwa rejista ya vihatarishi	Kutokufanyika kwa tathmini ya udhibiti wa mifumo ya ndani	Kutokuteuliwa kwa waratibu wa masuala ya vihatarishi	Kutokuwa po kwa sera ya usimamizi wa vihatarishi	Kutokuwaje ngea watumishi uwezo na ujuzi juu ya masuala ya vihatarishi
11.	H/W Ushetu	X		X		X
12.	H/W Bagamoyo					X
13.	H/W Chamwino		X			X
14.	H/W Kaliua	X	X			X
15.	H/M Morogoro	X			X	X
16.	H/W Mpanda	X			X	X
17.	H/W Mvomero				X	
18.	H/W Nanyamb	X		X	X	X
19.	H/W Itilima				X	
20.	H/W Tarime		X		X	
21.	H/W Kibiti				X	
22.	H/W Nyanwgw'ale				X	X
23.	H/Mji Njombe				X	

Ninazishauri menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa husika kusimamia na kuhimiza utekelezaji wa sera na taratibu zilizowekwa juu ya mfumo wa usimamizi wa vihatarishi. Pia, mfumo wa usimamizi wa vihatarishi upitiwe mara kwa mara na kuboreshwa na watendaji wenye dhamana ili kuhakikisha kuwapo kwa ufanisi katika kufikia malengo katika utendaji.

9.2.4 Upungufu uliobainishwa katika mifumo ya kihesabu na TEHAMA

Agizo la 7(i) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa 2009 linamtaka mkurugenzi wa halmashauri kuhakikisha mifumo ya kompyuta inafanya kazi. Pia, agizo la 11(2) linaisitiza mkurugenzi na mtunza hazina kuhakikisha ufanisi katika mfumo wa udhibiti wa ndani.

Kwa mwaka wa fedha 2022/23 nimetathmini teknolojia ya habari (TEHAMA) na mifumo ya uhasibu katika halmashauri na kubaini upungufu ufuatao:

- (i) Mamlaka 12 za serikali za mitaa zilikuwa na uhaba wa watumishi katika kitengo cha TEHAMA, upungufu wa bajeti kwa kiwango cha 57% hadi 100%, pamoja na uhaba wa vitendea kazi kama kompyuta na magari. Hali hii inaweza kusababisha kutokuwapo kwa mgawanyo wa kazi, hivyo kutofikia malengo ya halmashauri husika;

- (ii) Mamlaka sita za serikali za mitaa hazikuwa na sera ya mifumo ili kufafanua kanuni na taratibu zinazopaswa kusisitizwa katika masuala ya TEHAMA, hivyo kusababisha ugumu katika kupima utendaji-kazi wa masuala yanayohusiana na TEHAMA;
- (iii) Hakukuwa na kamati ya kimkakati iliyoidhinishwa wala mpango mkakati katika masuala ya TEHAMA katika Mamlaka tisa za serikali za mitaa, jambo ambalo linaweza kusababisha kutotolewa kwa mwongozo juu ya masuala ya TEHAMA na kukosekana kwa ufuatiliaji wa ufanisi wa TEHAMA katika halmashauri;
- (iv) Mamlaka 18 za serikali za Mitaa hazikuratibu mipango ya kurejesha taarifa na huduma panapotokea majanga ili kujikinga na upotevu wa taarifa endapo yangetokea majanga kama vile moto, mafuriko au hitilafu za umeme. Mamlaka hizi za serikali za mitaa hazikuwa na muundo sahihi wa kuhakikisha kuwa mifumo ya TEHAMA inalindwa dhidi ya majanga ya uharibifu kwa kuhakikisha kuwapo kwa vifaa vya kutosha kama vile vifaa vya kuzima moto, mifumo ya kutambua kuwapo kwa moto na viyoyozi; na
- (v) Mamlaka 11 za serikali za mitaa hazikuwa zimetoa mafunzo kwa watumishi wake kuhusu TEHAMA na mifumo ya uhasibu ili kuhakikisha wana ujuzi wa kutosha katika kutatua changamoto mbalimbali za kimfumo zinazojitokeza.

Upungufu katika udhibiti wa TEHAMA, ikiwamo mifumo ya uhasibu, umeoneshwa katika Jedwali Na.67.

Jedwali Na. 67: Upungufu katika mifumo ya TEHAMA na uhasibu

Jina la Halmashauri	Uhaba wa vifaa vya TEHAMA	Ufinyu wa bajeti	Uhaba wa watumishi wa TEHAMA	Kukoseka na kwa sera/ mpangom kakati wa TEHAMA	Kukosekana kwa kamati za mipangom ikakati	Kukosekana kwa mikakati ya kurudisha taarifa yakitokea majanga	Kutokfa nyika kwa mafunzo
H/Jiji Arusha	x				x	X	x
H/Mji Bariadi	X				X	X	X
H/Mji Igunga	X						
H/Mji Kibaha						X	
H/Mji Korogwe	x					X	X
H/W Misungwi						X	
H/M Moshi	X			x		X	
H/M Mpanda			2	x		X	x

Jina la Halmashauri	Uhaba wa vifaa vya TEHAMA	Ufinyu wa bejete	Uhaba wa watumishi wa TEHAMA	Kukoseka na kwa sera/ mpangom kakati wa TEHAMA	Kukosekana kwa kamati za mipangom ikakati	Kukosekana kwa mikakati ya kurudisha taarifa yakitokea majanga	Kutokfa nyika kwa mafunzo
H/W Muheza		100	3				
H/W Mwangi						X	
H/W Nzega	X				X		
H/W Same				X		X	
H/W Siha						X	
H/W Sikonge						X	
H/W Bagamoyo		57			X	X	
H/W Biharamulo						X	X
H/W Kaliua	X						
H/W Mbogwe						X	
H/W Mpanda					X		
H/W Nanyamba	X			X		X	X
H/W Newala					X	X	X
H/W Nzega	X						
H/W Rufiji					X		
H/Jiji Tanga	X		4				X
H/W Urambo					X		
H/W Kasulu							
H/W Handeni	X					X	X
H/M Mafinga					X		
H/W Kibiti						X	
H/W Kisarawe	X						X
H/M Morogoro				X			
H/W Busega		100	1	X			X

Ninazishauri menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa husika kufanya juhudi za kuboresha vitengo hivyo kwa kutoa mafunzo ya kuwajengea uwezo wafanyakazi wa kitengo na kuwezesha upatikanaji wa vifaa vya TEHAMA ili kufikia malengo ya kuwa na udhibiti bora wa mifumo na utoaji huduma bora kwa jamii.

9.2.5 Changamoto zilizobainika katika mabadiliko ya matumizi ya mfumo wa LGRCIS Kwenda TAUSI

Tarehe 07 Februari 2023, makatibu tawala wa mkoa walitoa barua Na. FA.119/272/01/47 kuagiza menejimenti za halmashauri kuhama kutoka mfumo wa zamani wa taarifa za ukusanyaji wa mapato (LGRCIS) na kwenda kwenye mfumo mpya wa ukusanyaji mapato (TAUSI).

Barua hiyo ilisisitiza kila halmashauri kutumia mfumo mpya katika ukusanyaji wa mapato ya vyanzo vyote, kusajili vifaa vyote vinavyotumika katika ukusanyaji (POS), pamoja na utoaji wa leseni na

vibali. Agizo hilo pia lilielekeza kwamba moduli zote katika mfumo mpya zitumike na matumizi ya mfumo wa LGRCIS yasitishwe kabla au tarehe 31 Machi 2023.

Nilifanya tathmini ya utekelezaji wa agizo hilo, utendaji kazi wa mfumo mpya, na ufanisi katika matumizi ya mfumo mpya, hasa katika kipindi cha mpito, na kubaini yafuatayo:

- (i) Kutokutumika kwa baadhi ya moduli za mfumo ambazo ni pamoja na mirabaha ya misitu, kodi za pango, ushuru wa zao la pamba, ada za usafi wa mazingira, tozo ya huduma, ada za maegesho na ada za zabuni, Hali hii inasababisha kuwapo kwa taarifa zisizo sahihi katika halmashauri husika, kwani makusanyo yatokanayo ya vyanzo hivyo hayatakuwa yamehesabika katika mfumo.
- (ii) Ucheleweshaji katika utoaji wa leseni za biashara hutokea kutokana na maombi kutakiwa kuidhinishwa na idara zaidi ya tatu (Idara ya Ardhi, Idara ya Afya, Idara ya Biashara). Hivyo inapotokea ucheleweshaji usio wa lazima katika idara moja unasababisha leseni kutokutoka kwa wakati, hali inayoathiri ufanisi katika ukusanyaji wa mapato.
- (iii) Takwimu za wadeni ambazo hazijafanyiwa ulinganifu wakati wa kuhama kutoka mfumo wa zamani kwenda TAUSI, ambapo Sh.884,798,347 kwa H/W Misenyi; Sh. 673,727,504 kwa H/W Biharamulo; na Sh.1,528,219,585 kwa H/M Bukoba. Katika ukaguzi nilibaini kuwa wakati wa kuhama kutoka mfumo wa zamani kwenda mfumo mpya wa mapato hakukufanyika usuluhishi wa taarifa.

Kusitishwa kwa matumizi ya mfumo wa LGRCIS kulisababisha kulimbikizwa kwa ankara zisizolipiwa katika kipindi cha kuanzia tarehe 1 Julai 2022 hadi tarehe 30 Juni 2023. Wadaiwa wengi na leseni zilizoisha muda wake hazijashughulikiwa, mathalani katika H/W Misenyi, H/W Biharamulo na H/M Bukoba.

- (iv) Mfumo hautoi nafasi kwa wadeni kulipa madeni yao, kwani unatoza ada kwa mwaka husika tu. Hii ni kwa sababu hakuna mwingiliano wa taarifa kati ya mfumo uliositishwa wa LGRCIS na mfumo mpya wa TAUSI.

Kubainika kwa kasoro kwenye mfumo mpya wa mapato kunaashiria kuwapo kwa taarifa za makusanyo ya mapato zisizo sahihi. Hii inaweza kusababisha upotevu wa mapato katika mamlaka za serikali za mitaa husika.

Ninazishauri menejimenti za halmashauri husika zikishirikiana na OR-TAMISEMI kuchukua hatua stahiki katika kasoro zilizobainika. Hii inajumuisha uidhinishwaji na utolewaji wa leseni za biashara kwa wakati, matumizi ya mfumo kikamilifu na matumizi sahihi ya vifungu/moduli za mfumo katika kuongeza ufanisi kwenye ukusanyaji wa mapato.

Aidha, hatua zinapaswa kuchukuliwa kufuatilia taarifa za ambao hawakuwasilisha makusanyo na kuzihuisha katika mfumo mpya. Pia, jitihada zifanyike ili kukusanya madeni kutoka kwa wadaiwa waliobainika katika mfumo wa awali.

9.2.6 Upungufu katika udhibiti wa usimamizi wa magari na kutotengeneza au kuuza magari chakavu

Aya ya 14 ya Mwongozo wa Rasilimali za Umma [iliyorekebishwa mwaka 2019] inamtaka kila ofisa masuuli kuhakikisha anaandaa mpango wa matengenezo na marekebisho ya mali, na kuhakikisha mali zinabaki katika hali nzuri, zinatumika kwa malengo yaliyokusudiwa, zinatoa huduma, na taasisi inanufaika kiuchumi.

Nilifanya tathmini ya udhibiti wa mifumo ya ndani, hasa kuhusiana na magari, ambapo nilipitia rejista ya utunzaji, matengenezo pamoja na rejista ya mauzo ya magari. Nilibaini kuwa mamlaka 13 za serikali za mitaa zilikuwa na jumla ya magari mabovu 127 ambayo yameachwa bila kufanyiwa huduma za matengezo au kuuzwa kulingana na taratibu za uzaji wa mali za umma. Hii ni kinyume na agizo la 45(1) la memoranda ya fedha za serikali ya mwaka 2009.

Kutotengeneza magari kunaweza kuongeza uchakavu na kufupisha muda wa matumizi ya gari husika, hivyo manufaa yaliyotarajiwa huenda yasipatikane. Pia, kunaweza kupunguza utekelezaji wa shughuli ambazo zilipaswa kuwezesha na magari hayo; matokeo yake kuzorotesha utendaji wa uendeshaaji wa halmashauri husika.

Orodha ya halmashauri zenye magari chakavu imeoneshwa kwenye **Jedwali Na.68**.

Jedwali Na. 68: Magari ambayo hayajafanyiwa matengenezo au kuuzwa

Na.	Jina la Halmashauri	Aina ya Mali iliyoachwa bila kufanyiwa matengenezo	Idadi
1	H/W Mpimbwe	Magari	05
2	H/W Mtama	Magari/Pikipiki	34
3	H/W Mvomero	Magari	09
4	H/W Rufiji	Magari	08
5	H/W Ulanga	Magari	19
6	H/W Itilima	Magari	04
7	H/W Ludewa	Magari	12
8	H/W Kibiti	Magari	02
9	H/W Geita	Magari	03
10	H/W Wang'ing'ombe	Magari	3
11	H/W Busokelo	Magari	5
12	H/W Mbeya	Magari	16
13	H/W Rungwe	Magari	7
	Jumla ya magari, mabasi na pikipiki mabovu yaliyoachwa bila kufanyiwa matengenezo		127

SURA YA KUMI

MFUKO WA WANAWAKE, VIJANA, NA WATU WENYE ULEMAVU

10.0 Utangulizi

Mwaka 1993, Serikali ilianzisha Mfuko wa Wanawake, Vijana na Watu wenye Ulemavu kwa ajili ya kuinua kiuchumi vikundi vya wanawake, vijana na watu wenye ulemavu waliokosa fursa ya kupata mikopo kutoka kwenye taasisi za fedha kwa sababu ya kutokuwa na dhamana. Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Serikali za Mitaa, katika kikao kimojawapo, ilijadili na kuazimia mamlaka za serikali za mitaa kuchangia asilimia 10 ya vyanzo vyake visivyolindwa kwenye Mfuko.

Kwa vile maagizo hayo yalikosa msukumo wa kisheria, mamlaka zote za serikali za mitaa hazikuweza kuyatekeleza kikamilifu. Hivyo, mwaka 2019 Serikali ilifanyia marekebisho Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa, Sura 290, na kuongeza kifungu cha 37A ambacho kinaziagiza mamlaka za serikali za mitaa kutenga asilimia 10 ya makusanyo ya vyanzo vyao kutoka katika mapato kwa ajili ya kutoa mikopo hii kwa uwiano wa 40% kwa wanawake, 40% kwa vijana, na 20% kwa watu wenye ulemavu. Miongozo hiyo ilirekebishwa tena mwaka 2021.

Hata hivyo, pamoja na kutambua juhudi hizo, mfuko ulikumbana na changamoto nyingi, ikiwamo upotevu wa fedha uliofanywa na watumishi wa serikali au kutoa mikopo kwa vikundi hewa badala ya walengwa, hivyo kusababisha kutorejesha kwa mikopo.

Baada ya kupokea taarifa ya mwaka kutoka kwa Mdhhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kwa mwaka wa fedha 2021/2022 mnamo tarehe 29 Machi 2023, Mh. Rais Dkt. Samia

Suluhu Hassan aliagiza yafanyike mapitio ya taratibu za utoaji mikopo, ikiwamo uwezekano wa kutoa mikopo kupitia benki.

Kufuatia agizo hilo, Waziri Mkuu, Mheshimiwa Kassim Majaliwa, aliagiza mamlaka zote za serikali za mitaa nchini kusitisha utoaji wa mikopo kuanzia Aprili 2023. Usitishaji huo ulilenga kutoa muda kwa Serikali kuweka utaratibu mpya wa utoaji wa mikopo na kushughulikia changamoto zilizobainishwa na Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali.

Hadi tarehe 30 Juni 2023, thamani ya mfuko kwa halmashauri 177 ilifikia Sh. bilioni 245.31, kama inavyoelezwa katika **Kiambatisho Na.23**.

Kabla ya kusitishwa kwa utoaji wa mikopo mwezi Aprili 2023, mamlaka 176 za serikali za mitaa zilitenga Sh. bilioni 62.69 kwa wanawake, vijana, na watu wenye ulemavu na kutoa mikopo ya Sh. bilioni 73.41 kwa mwaka wa fedha 2022/23 kama ilivyobainishwa katika **Viambatisho Na. 26 na 27**.

Kwa kuzingatia uanzishwaji unaoendelea wa mfumo mpya wa usimamizi wa mfuko, sura hii inaangazia hitilafu zilizoonekana katika mwaka wa fedha wa 2022/23, kwa ajili ya Serikali kuzingatia.

10.1 Michango ambayo haikuwasilishwa kwenye Mfuko wa Wanawake, Vijana na Watu Wenye Ulemavu - Sh. bilioni 7.27

Kifungu cha 37(A) cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa (Sura ya 290 kilichorekebishwa mwaka 2019) kinaziagiza mamlaka za serikali za mitaa kutenga na kupeleka 10% ya makusanyo ya mapato yao kwenye Mfuko wa Wanawake, Vijana na Watu Wenye Ulemavu.

Nilipokagua, nilibaini kuwa mamlaka 62 za serikali za mitaa zilishindwa kuchangia kikamilifu 10% ya mapato yao ya ndani kwenye mfuko huu. Jumla ya michango ambayo haijachangwa ilifikia Sh. bilioni 7.27, kama inavyofafanuliwa katika **Jedwali Na.69**.

Jedwali Na. 69: Michango isiyowasilishwa kwenye Mfuko wa Vikundi

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/M Ilemela	562,668,829	33	H/Mji Mbozi	82,417,720
2	H/M Kinondoni	534,362,855	34	H/Mji Nzega	81,865,313
3	H/W Chalinze	488,005,043	35	H/W Mpimbwe	73,138,218

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
4	H/M Morogoro	344,420,326	36	H/W Wanging'ombe	68,545,596
5	H/W Morogoro	331,687,619	37	H/W Lushoto	68,036,233
6	H/M Shinyanga	326,333,761	38	H/W Nkasi	63,939,663
7	H/M Singida	295,984,497	39	H/W Chamwino	63,420,084
8	H/M Kigamboni	260,064,641	40	H/W Bariadi	62,823,592
9	W/W Rufiji	250,119,000	41	H/W Shinyanga	62,483,446
10	H/M Ubungo	203,901,682	42	H/Mji Kibaha	57,656,252
11	H/M Kigoma Ujiji	154,401,328	43	H/W Masasi	52,824,504
12	H/W Muleba	137,204,552	44	H/W Mbarali	51,932,262
13	H/W Manyoni	148,171,879	45	H/Mji Masasi	50,865,981
14	H/W Mbinga	129,612,767	46	H/W Handeni	50,110,869
15	H/W Korogwe	129,047,179	47	H/W Missenyi	48,770,501
16	H/W Igunga	128,913,223	48	H/W Rorya	47,925,523
17	H/Jiji Dar	123,383,880	49	H/W Songwe	44,643,307
18	H/W Mbogwe	120,929,744	50	H/W Kaliua	43,988,419
19	H/W Mufindi	119,155,989	51	H/W Momba	39,884,290
20	H/W Maswa	118,040,304	52	H/W Mvomero	32,386,878
21	H/Jiji Mwanza	107,178,580	53	H/M Iringa	30,000,000
22	H/W Ngara	106,366,362	54	H/Mji Bunda	27,750,775
23	H/W Meatu	105,109,924	55	H/Mji Njombe	26,955,615
24	H/Mji Makambako	102,024,983	56	H/W Mkinga	26,541,217
25	H/W Hanang'	98,816,477	57	H/W Itigi	24,431,030
26	H/W Kalambo	97,851,271	58	H/W Kiteto	23,592,245
27	H/M Sumbawanga	92,684,792	59	H/W Kilindi	14,016,532
28	H/W Rungwe	90,060,710	60	H/Mji Ifakara	12,124,614
29	H/W Bariadi	87,961,945	61	H/W Ikungi	11,066,300
30	H/W Mkuranga	87,924,817	62	H/W Kigoma	6,835,338
31	H/M Mpanda	85,993,969	Jumla		7,267,488,679
32	H/W Chemba	85,427,986			

Jedwali Na.70 linaonesha mwenendo wa michango ya 10% ambayo haikuwasilishwa kwenye Mfuko wa Wanawake, Vijana na Watu Wenye Ulemavu kwa miaka mitatu mfululizo.

Jedwali Na. 70: Mwenendo wa michango ambayo haikuwasilishwa

Na.	Mwaka wa fedha	Idadi ya Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	2022/23	62	7,267,488,679
2	2021/22	53	5,062,050,675
3	2020/21	83	6,857,306,654

Kushindwa kuwasilisha michango kunasababisha halmashauri kuwa katika hatari ya kuwa na madeni, kupunguza upatikanaji wa mikopo kwa vikundi vya wanawake, vijana na watu wenye ulemavu, na kupunguza ufanisi wa mfuko.

Ninapendekeza kwa OR-TAMISEMI na menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa husika kuhakikisha zinatenga na kuchangia 10% ya mapato yake kwenye Mfuko wa Wanawake, Vijana na Watu wenye Ulemavu kama sheria inavyotaka.

10.2 Mikopo Iliyotolewa bila kuzingatia uwiano wa utoaji mikopo - Sh. bilioni 38.81

Kifungu cha 37A (1-2) cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2019 (Sura ya 290, kilichorekebishwa mwaka 2019), pamoja na Kanuni ya 4 (1-2) ya Kanuni za Utoaji na Usimamizi wa Mikopo kwa wanawake, Vijana na Watu wenye Ulemavu za mwaka 2019, inaeleza kuwa mamlaka za serikali za mitaa zinapaswa kutenga 10% ya makusanyo ya mapato ya ndani ili kufadhili vikundi vilivyosajiliwa vya wanawake, vijana na watu wenye ulemavu kwa uwiano wa 40% kwa wanawake, 40% kwa vijana, na 20% kwa watu wenye ulemavu.

Baada ya tathmini, nilibaini kuwa mamlaka 94 za serikali za mitaa zilitoa mikopo ya Sh. bilioni 38.81 kwa vikundi bila kuzingatia uwiano wa utoaji wa mikopo. **Kiambatisho Na. 26** kinatoa orodha ya mamlaka za serikali za mitaa husika. Utoaji wa mikopo bila kuzingatia matakwa ya kanuni iliyoainishwa kunaweza kuvinyima vikundi vingine fursa ya kuwezesha.

Ninapendekeza menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa husika kuzingatia sheria na kanuni zilizotajwa hapo juu ili kuhakikisha ufanisi katika utoaji na usimamizi wa mikopo kwa Wanawake, Vijana na Watu Wenye Ulemavu.

10.3 Mikopo ambayo haijarejeshwa kutoka kwenye vikundi - Sh. bilioni 79.76

Kanuni ya 10(1) ya Kanuni za Utoaji na Usimamizi wa Mikopo kwa Wanawake, Vijana, na Watu Wenye Ulemavu ya mwaka 2019 inaviagiza vikundi vyote vilivyokopeshwa kuanza kurejeshwa mikopo baada ya miezi mitatu toka siku waliyopata mkopo.

Pia, kanuni ya 10(2) inataka marejesho yafanyike kila mwezi na kwa mujibu wa makubaliano kati ya halmashauri na kikundi cha wanufaika wa mkopo. Zaidi, kanuni ya 11(1) hadi (4) inaeleza taratibu za halmashauri kufuata endapo wanufaika wa mikopo wanashindwa kurejeshwa kiasi cha fedha kilichokopeshwa.

Tathmini yangu ya utendaji wa mfuko ilibaini kuwa, hadi tarehe 30 Juni 2023 wanufaika wa mikopo katika Mamlaka 151 za serikali za mitaa

walishindwa kurejesha jumla ya Sh. bilioni 79.76 toka kwenye mikopo iliyotolewa. Kati ya mikopo ambayo haijarejeshwa, kiasi cha Sh. bilioni 27.67 ilikuwa mikopo iliyotolewa mwaka 2022/23, kama inavyofafanuliwa katika **Kiambatisho Na.27**.

Kutorejeshwa kwa mikopo kulitokana na upande wa menejimenti kutofanya bidii ya kutosha katika kutekeleza kanuni zilizotajwa hapo juu.

Ninapendekeza kuwa OR-TAMISEMI na menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa waimarishe udhibiti katika Mfuko wa Wanawake, Vijana na Watu Wenye Ulemavu kwa kuhakikisha zinazingatia matakwa ya Kanuni ya 11 (1-4) za Utoaji na Usimamizi wa Mikopo kwa Wanawake, Vijana na Watu Wenye Ulemavu za mwaka 2019. Pia, zihakikishe wadaiwa wote wanarejesha mikopo yao.

10.4 Mikopo inayodaiwa kwenye vikundi vilivyositisha shughuli za biashara - Sh. bilioni 5.70

Kanuni ya 13 (1) (d)-(f) ya Kanuni za Utoaji na Usimamizi wa Mikopo kwa Wanawake, Vijana na Watu Wenye Ulemavu za mwaka 2019 inamtaka ofisa maendeleo ya jamii wa mamlaka ya serikali za mitaa kufuatilia jinsi vikundi vinavyoendesha miradi, uwepo wa vikundi, urejeshaji wa mikopo iliyotolewa, kuhakikisha kuwa mikopo inatumika kama ilivyokusudiwa, na kuratibu mafunzo kwa wana vikundi.

Baada ya kufanya tathmini ya mikopo iliyotolewa kwenye vikundi, nilibaini kuwa halmashauri 46 zilikuwa na mikopo isiyolipwa ya jumla ya Sh. bilioni 5.70 kutoka kwa vikundi 1334 vilivyositisha shughuli zake kama inavyoonekana kwenye **Jedwali Na. 71**.

Jedwali Na. 71: Mikopo isiyorejeshwa na vikundi vilivyositisha biashara

Na	Halmashauri	Idadi ya Vikundi	Kiasi (Sh.)	Na	Halmashauri	Idadi ya Vikundi	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Kaliua	289	917,053,848	24	H/W Musoma	7	56,712,000
2.	H/M Temeke	23	724,625,912	25	H/W Msalala	10	51,374,000
3.	H/Jiji Dar	14	581,755,000	26	H/Mji Masasi	26	36,708,600
4.	H/Jiji Dodoma	20	420,993,000	27	H/W Sikonge	52	34,619,500
5.	H/W Kilosa	27	371,967,811	28	H/W Uvinza	18	32,365,700
6.	H/W Urambo	113	294,988,778	29	H/W Rombo	10	31,505,271
7.	H/W Njombe	84	274,955,000	30	H/W Bunda	10	22,266,500
8.	H/M Shinyanga	23	249,760,319	31	H/M Iringa	3	20,575,000
9.	H/W Mkuranga	63	177,859,890	32	H/M Tarime	4	20,488,000
10.	H/W Liwale	25	141,003,529	33	H/M Nzega	8	20,437,000
11.	H/W Nanyamba	73	133,145,100	34	H/W Bunda	15	20,205,200

12.	H/W Sumbawanga	27	116,703,000	35	H/M Tabora	22	18,334,550
13.	H/W Moshi	107	116,113,000	36	H/M Handeni	9	18,050,000
14.	H/M Mtwara	32	101,342,050	37	H/W Butiama	5	17,600,000
15.	H/M Kigoma Ujiji	22	94,539,000	38	H/W Itilima	4	17,347,200
16.	H/W Muleba	28	81,030,000	39	H/W Rorya	2	16,471,000
17.	H/W Ludewa	5	78,200,000	40	H/W Siha	10	15,791,700
18.	H/W Nyasa	21	77,507,368	41	H/Mji Mbulu	21	15,441,700
19.	H/W Mwanga	21	73,282,300	42	H/Mji Mbinga	1	12,314,000
20.	H/W Nkasi	29	68,657,711	43	H/W Manyoni	11	9,064,045
21.	H/W Kilwa	6	66,985,774	44	H/W Meatu	8	8,877,000
22.	H/M Musoma	5	62,669,000	45	H/M Sumbawanga	7	8,683,900
23.	H/W Bukoba	12	62,094,200	46	H/M Bumbuli	2	7,021,519
			Jumla				5,701,107,775

Ninaishauri OR-TAMISEMI na menejimenti za halmashauri kuimarisha usimamizi na ufuatiliaji wa uendeshaji wa miradi na kutoa mafunzo kwa wana vikundi. Pia, wahakikishe fomu za maombi ya mikopo na maandiko ya miradi iliyopendekezwa na kuibuliwa na wanakundi inachunguzwa kwa kina kabla ya mikopo kutolewa. Pia, waripoti suala hilo kwa mamlaka za kiuchunguzi kwa ajili ya urejeshwaji wa mikopo hiyo.

10.5 Mabadiliko ya miradi ambayo haikuidhinishwa na Kamati ya Kudumu ya Fedha, Mipango na Uongozi - Sh. bilioni 2.43

Kanuni ya 9(1)(2) ya Kanuni za Kutoa na Kusimamia Mikopo kwa Makundi ya Wanawake, Vijana, na Watu Wenye Ulemavu za mwaka 2019 inaagiza mikopo itumike mahususi kwa miradi iliyoidhinishwa na Kamati ya Kudumu ya Fedha, Mipango na Uongozi. Vilevile, mabadiliko yoyote katika pendekezo la mradi yanahitaji kupata idhini kutoka kwa kamati hiyo.

Nilibaini kuwa vikundi 216 kutoka katika halmashauri 24 vilibadilisha shughuli za miradi iliyoidhinishwa bila kupata kibali kutoka kwenye Kamati. Katika mikopo hiyo, Sh. bilioni 1.14 zinahusiana na mabadiliko ya miradi ndani ya vikundi na Sh. bilioni 1.29 wanavikundi waliamua kugawana fedha. Michanganuo imeoneshwa katika **Jedwali Na.72**.

Jedwali Na. 72: Mabadiliko ya miradi ya vikundi bila idhini ya Kamati

	Jina la Halmashauri	Idadi ya Vikundi	Kiasi cha mkopo		Jina la Halmashauri	Idadi ya vikundi	Kiasi cha mkopo
			(Sh.)				(Sh.)
Halmashauri ambazo vikundi viligawana mkopo				Halmashauri ambazo vikundi vilibadili mradi			
1.	H/W Njombe	30	641,840,000	1.	H/Jiji Dar es Salaam	14	662,755,000

	Jina la Halmashauri	Idadi ya Vikundi	Kiasi cha mkopo		Jina la Halmashauri	Idadi ya vikundi	Kiasi cha mkopo
2.	H/W Musoma	30	183,352,950	2.	H/Jiji Arusha	11	157,900,000
3.	H/M Kinondoni	12	75,020,000	3.	H/W Rungwe	10	138,500,000
4.	H/Mji Tarime	10	69,000,000	4.	H/W Mbarali	14	109,000,000
5.	H/W Kalambo	22	63,200,000	5.	H/W Serengeti	3	25,000,000
6.	H/W Liwale	12	59,417,600	6.	H/W Mwanza	2	20,000,000
7.	H/W Mkuranga	5	40,000,000	7.	H/W Shinyanga	5	19,012,000
8.	H/Mji Mafinga	4	35,335,038	8.	H/M Morogoro	1	17, 800,000
9.	H/W Ludewa	19	33,600,000	9.	H/M Ubungo	1	5,000,000
10.	H/Jiji Dar es Salaam	1	30,000,000	10.	H/M Mtwara	1	5,000,000
11.	H/W Nzega	4	22,000,000		Jumla	62	1,142,167,000
12.	H/W Mlele	2	19,000,000				
13.	H/M Kigamboni	2	11,000,000				
14.	H/W Nachingwea	1	10,000,000				
	Jumla	154	1,292,765,588		Jumla Kuu		2,434,932,588

Kuanzisha biashara ambayo haijaidhinishwa kunaweza kuifanya isiwe endelevu, hivyo kusababisha mikopo isiyolipika.

Ninapendekeza menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa kuhakikisha kwamba wanufaika wa mikopo wanatekeleza miradi iliyoidhinishwa. Endapo itaonekana kuna umuhimu wa kufanya mabadiliko, vikundi vitalazimika kuomba na kupata idhini kutoka kwenye Kamati.

10.6 Fedha za WYD kwenye akaunti ya Amana ambazo hazijapelekwa kwenye akaunti ya Mfuko Sh. milioni 322.47

Kanuni ya 22(1-2) ya utoaji na usimamizi wa mikopo ya Wanawake, Vijana, na Watu wenye Ulemavu ya mwaka 2019 inaitaka kila mamlaka ya serikali ya mtaa kufungua na kuendesha akaunti maalumu ya mkopo katika mojawapo ya benki zinazotoa huduma katika eneo la mamlaka ya serikali ya mtaa, na mkurugenzi wa halmashauri kuwajibika kuhakikisha kuwa fedha zilizotengwa kwa ajili ya mikopo iliyotolewa chini ya kanuni hizi na marejesho ya mikopo zinawekwa kwenye akaunti maalumu ya mkopo.

Tathmini yangu ilibaini salio la Sh. milioni 322.47 katika akaunti za amana kwa mamlaka sita za serikali za mitaa, ikijumuisha marejesho ya mikopo na salio la miaka ya nyuma. Hata hivyo, fedha hizi hazikuhamishwa

kwenda kwenye akaunti maalumu za mfuko kama inavyotakiwa na Kanuni iliyotajwa hapo juu. Fedha hizo zimechanganuliwa katika Jedwali Na.73.

Jedwali Na. 73: Fedha za Mfuko wa Vikundi katika akaunti ya Amana

N a.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Maelezo
1.	H/M Singida	152,539,103	Bakaa ya miaka ya nyuma katika akaunti ya Amana
2.	H/W Manyoni	11,776,000	Rejesho la mikopo Nov-Okt 2022 kutokana na tatizo la kimfumo kwenye TPLMIS
3.	H/M Mtwara	27,000,000	Bakaa ya miaka ya nyuma katika akaunti ya amana
4.	H/Jiji Arusha	53,704,575	Bakaa ya miaka ya nyuma katika akaunti ya amana
5.	H/W Kibaha	60,375,269	Bakaa ya miaka ya nyuma katika akaunti ya amana
6.	H/Mji Njombe	17,070,900	Rejesho la mikopo
Jumla		322,465,847	

Fedha ambayo haijawekwa kwenye akaunti ya Mkopo inaweza kutumiwa vibaya.

Ninapendekeza maafisa masuuli kuhamisha fedha za Mfuko wa Wanawake, Vijana na Watu wenye Ulemavu kutoka akaunti za amana kwenda kwenye akaunti maalumu za mfuko bila kuchelewa ili ziweze kufanya shughuli kusudiwa.

10.7 Ukiukwaji uliobainika katika usimamizi wa mikataba

a) Mikopo iliyotolewa kabla ya kuingia mkataba - Sh. bilioni 2.41 Kanuni ya 8(2) ya Kanuni za Utoaji na Usimamizi wa Mikopo kwa Wanawake, Vijana, na Watu Wenye Ulemavu za mwaka 2019 inaelekeza kuwa baada ya kuidhinishwa kwa mkopo, mamlaka za serikali za mitaa zinatakiwa kuingia mikataba na vikundi husika kabla ya kutoa mkopo.

Ukaguzi kuhusu uzingatiaji wa Kanuni hii ulibaini kuwa mamlaka 12 za serikali za mitaa zilitoa mikopo ya jumla ya Sh. bilioni 2.41 kwa vikundi 248 vya wanufaika kabla ya kuingia mikataba, kama inavyoonekana katika Jedwali Na.74.

Jedwali Na. 74: Mikopo iliyotolewa kabla ya kusainiwa kwa mikataba

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya Vikundi	Kiasi (Sh.)
1	H/Mji Ifakara	46	481,855,290
2	H/W Kilosa	25	335,532,101
3	H/W Kaliua	27	306,374,000
4	H/W Igunga	29	249,056,516
5	H/W Muheza	28	236,500,000
6	H/W Dodoma	10	220,769,600
7	H/Mji Korogwe	32	193,500,000
8	H/W Nsimbo	23	148,350,000
9	H/W Mpimbwe	8	96,000,000
10	H/W Urambo	6	82,057,000
11	H/W Korogwe	6	39,000,000
12	H/Mji Handeni	8	23,600,000
	Jumla	248	2,412,594,507

Kukosekana kwa mikataba kunamaanisha kuwa hakuna upande wowote unaofungwa kisheria, jambo linaloweza kusababisha kutokuelewana na kuleta migogoro siku za baadaye.

b) Mikataba iliyosainiwa bila kuhakikiwa na mwanasheria wa halmashauri - Sh. bilioni 4.14

Baada ya mapitio ya mikataba yenye jumla ya Sh. bilioni 4.14 kwa vikundi 327, nilibaini halmashauri tatu ziliingia mikataba na vikundi vilivyopata mkopo toka Mfuko wa Wanawake, Vijana na Watu wenye Ulemavu bila kuhakikiwa na mwanasheria wa halmashauri kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 75.

Jedwali Na. 75: Mikataba isiyo hakikiwa na Mwanasheria

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya Vikundi	Kiasi (Sh.)
1.	H/M Temeke	275	3,913,074,327
2.	H/W Singida	41	104,997,611
3.	H/W Iramba	11	117,777,080
	Jumla	327	4,135,849,018

Kutekeleza mikataba isiyohakikiwa kunaongeza hatari ya kuweka vifungu vyenye utata, ukiukwaji wa matakwa ya kisheria, na kutolindwa ipasavyo maslahi ya pande zote mbili.

c) Mikopo iliyotolewa kwa vikundi zaidi ya kiasi kilichoombwa - Sh. milioni 84.27

Ulinganisho uliofanywa kati ya maandiko ya mikopo ya kikundi yaliyowasilishwa na kiasi cha mikopo iliyotolewa na halmashauri ulionesha kuwa Halmashauri 2 ziliidhinisha na kutoa mikopo kwa vikundi 13 zaidi ya kiasi kilichoombwa kwa Sh. milioni 84.27, bila ushahidi

wowote wa kuhalalisha sababu za kutoa mikopo hiyo zaidi ya kiasi kilichoombwa kama ilivyofafanuliwa katika Jedwali Na. 76.

Jedwali Na. 76: Mikopo iliyotolewa zaidi ya kiasi kilichoombwa

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya Vikundi	Mkopo (Sh.)
1	H/M Temeke	12	64,271,713
2	H/Mji Njombe	1	20,000,000
Jumla		13	84,271,713

Kutoa mikopo zaidi ya kiasi kilichoombwa kunatia shaka juu ya uadilifu wa viongozi wa halmashauri husika.

Ninapendekeza halmashauri husika zihakikishe masuala yote ya kisheria yanashughulikiwa kikamilifu kabla ya fedha kutolewa. Hii itasaidia kupunguza migogoro inayoweza kutokea, kulinda maslahi ya pande zote mbili, na kuweka mfumo thabiti wa kisheria. Pia, kutoa mikopo kulingana na maandiko ya Miradi ya kikundi yaliyowasilishwa, na ikihitajika kutoa zaidi ya kiasi cha mkopo ulioombwa, vikundi vitapaswa kutoa sababu zilizothibitishwa.

10.8 Mapitio ya utendaji wa Mfumo wa Taarifa za Usimamizi wa Mikopo kwa Asilimia Kumi (TPLMIS)

a) Upungufu wa TPLMIS

Mfumo wa Taarifa za Usimamizi wa Mikopo kwa Asilimia Kumi ulianzishwa ili kukabiliana na changamoto zilizojitokeza katika utoaji wa mikopo, usimamizi na urejeshaji wa mikopo iliyotolewa kwa Wanawake, Vijana na vikundi vya watu wenye ulemavu.

Mfumo huo ulianzishwa mahususi ili kupunguza msongamano wa wananchi katika ofisi ya halmashauri, kwani unaruhusu mtu yeyote kujiandikisha kutoka mahali popote.

Pia, unazuia kurudiwa kwa majina ya vikundi kwa sababu mfumo huo ulikusudiwa kusajili jina la kikundi mara moja tu. Mfumo unasaidia kuweka kumbukumbu za vikundi kwa kuwa kitabu cha usajili tayari kipo kwenye mfumo na kuwazuia watu binafsi kuchukua mikopo mingi bila kurejesha mikopo iliyotolewa awali kwa vile mfumo unatumia namba za NIDA ambazo hukubali kuingizwa kwenye mfumo mara moja tu.

Ukaguzi wa utendaji wa mfumo ulibainisha upungufu ufuatao kama ilivyofafanuliwa katika Jedwali Na.77.

Jedwali Na. 77: Upungufu katika matumizi ya mfumo wa TPLMIS

Na.	Jina la Halmashauri	Maelezo
1	H/Jiji Dar es Salaam, H/M Moshi, H/W Mwanga, H/W Kibaha, H/W Mbeya, H/W Mbarali, H/W Chunya, H/W Busokelo H/Mji Njombe	Kutokuwapo kwa taarifa zinamzofaa mtumiaji wa TPLMIS Nilifanya ukaguzi wa taarifa zilizotolewa na TPLMIS, nilibaini kuwa mfumo hatoi taarifa ya malipo na marejesho ya mikopo na taarifa ya fedha zitakazowawezesha watumiaji kufanya kazi zao na kufikia malengo. Kwa mfano, ili kupata taarifa ya vikundi vilivyosajiliwa, mikopo iliyotolewa na taarifa za urejeshaji, wahusika wanatakiwa wafanye kazi nje ya mfumo kwa kunakili na kubandika data kwenye mfumo wa <i>Excel</i> kwa kuwa mfumo hauna vipengele vya kusafirisha.
2	H/Jiji Dar es Salaam, H/Mji Kondo, H/W Momba, H/W Chemba, H/W Misenyi, H/M Bukoba	Kutopewa haki ya kutumia TPLMIS kwa Wafanyakazi Muhimu Wadau muhimu kama wakaguzi wa ndani hawajapewa haki kutumia mfumo wa TPLMIS
3	H/Jiji Dar es Salaam	Kutowiana kwa Taarifa katika TPLMIS Barua Na. AB.66/163/02/62 ya tarehe 02 Agosti 2022 kutoka OR-TAMISEMI inaitaka halmashauri kutunza na kuboresha taarifa zote za wanufaika wa mkopo kupitia TPLMIS. Hata hivyo, nilibaini tofauti kati ya taarifa zilizohifadhiwa katika mfumo wa TPLMIS na daftari linalotunzwa na halmashauri
4	H/M Kigamboni & H/W Ubungo & H/W Mwanga, H/W Bagamoyo, H/W Kisarawe, H/W Momba H/W Mbarali, H/W Busokelo, H/W Mafia	Kutokuwa na haki ya kufanya marekebisho ya miamala yenye makosa katika mfumo wa mkopo wa TPLMIS Nilibaini kuwa watumiaji wa mfumo hawapewi haki ya kufanya marekebisho kosa linapotokea.
5	H/W Kasulu, H/W Uvinza, H/W Kibiti, H/W Kibaha, na H/W Momba	Tathmini ya maombi ya mkopo kutokufanyika kwenye mfumo Tathmini ya ombi la pendekezo kutoka kwa vikundi hufanywa nje ya mfumo na kamati maalumu ya mkopo badala ya kufanywa kwenye TPLMIS. Moduli ya usuluhishi kutotumika Nilibaini halmashauri tatu ambazo hazikutumia moduli ya usuluhishi inayoruhusu usuluhishi kufanywa kupitia mfumo wa kiasi kilichokusanywa na kilichowekwa kwenye akaunti ya benki dhidi ya kitabu cha fedha (<i>Cashbook</i>).
6	H/W Mbozi, H/Jiji Mbeya	Kiasi cha mikopo iliyotolewa na marejesho ya mikopo kilichooneshwa kwenye dashibodi na kilichooneshwa kwenye ripoti ya hali ya mikopo na urejeshaji kwenye mfumo wa TPLMIS hutofautiana.

Mfumo wa TPLMIS kutotoa taarifa pamoja na utegemezi wa kutengeneza taarifa nje ya mfumo inaweza kuleta hatari za utengenezaji na utoaji wa taarifa zisizo sahihi na kusababisha utendaji usio na tija.

Kuhifadhi kanzidata ya TPLMIS yenye data zisizo sahihi kunaleta wasiwasi juu ya usahihi wa taarifa za fedha. Pia, kunaweza kusababisha mikopo iliyotolewa kurejeshwa pungufu au kutorejeshwa kabisa.

Bila kupewa haki ya kutumia mfumo wa TPLMIS, wakaguzi wa ndani hawawezi kufanya thamini na kutoa maoni kuhusu ufanisi wa mfumo.

b) Usajili usiokamilika wa vikundi vya wanawake, vijana na watu wenye ulemavu

OR-TAMISEMI, kupitia barua yenye Na. AB 65/100/01/24 ya tarehe 12 Julai 2022 iliziagiza halmashauri kusajili vikundi vyote vilivyo na mikopo isiyolipwa katika Mfumo wa Taarifa za Usimamizi wa Mikopo (TPLMIS) kabla ya tarehe 30 Julai 2022.

Hata hivyo, tathmini yangu ya utekelezaji wa agizo hilo imebaini kuwa vikundi 802 katika Halmashauri 11 zilizokuwa na mikopo isiyorejeshwa yenye jumla ya Sh. bilioni 2.06 hazijasajili mikopo hiyo katika mfumo wa TPLMIS, kinyume na maelekezo yaliyobainishwa kwenye barua. Maelezo ya kina ya vikundi visivyosajiliwa yameoneshwa kwenye **Jedwali Na. 78**.

Jedwali Na. 78: Kutosajiliwa kwa mikopo ya vikundi kwenye TPLMIS

Na.	Halmashauri	Vikundi visivyosajiliwa	Mkopo uliobaki (Sh.)
1	H/Mji Kibaha	112	546,500,000
2	H/W Nachingwea	226	464,900,256
3	H/W Mbinga	49	315,379,799
4	H/M Lindi	81	243,615,968
5	H/W Moshi	42	146,830,889
6	H/W Igunga	120	120,084,000
7	H/W Nzega	98	109,208,900
8	H/W Uyu	45	68,922,500
9	H/W Rufiji	5	5,121,000
10	H/W Songea	16	14,840,000
11	H/W Mkuranga	8	22,261,630
	Jumla	802	2,057,664,942

Usahihi wa ripoti zinazotokana na mfumo unatia shaka kutokana na kukosekana kwa taarifa sahihi kuhusu salio la mikopo na vikundi vilivyopewa mikopo.

Ninapendekeza uongozi wa halmashauri, kwa kushirikiana na Sekretarieti za Mikoa, kuhakikisha kuwa taarifa za mikopo kwa vikundi vinavyodaiwa zinawekwa kwenye mfumo wa TPLMIS.

10.9 Kutokuwapo kwa vikundi vilivyopewa mikopo ya Sh. bilioni 2.60

Kanuni ya 13(1)(d-f) ya Kanuni za Utoaji na Usimamizi wa Mikopo kwa Wanawake, Vijana na Watu wenye Ulemavu ya mwaka 2019 inamtaka ofisa maendeleo ya jamii wa halmashauri kufuatilia uendeshaji wa vikundi na kuwapo kwake, urejeshaji wa mikopo, kuhakikisha mikopo inatumika kama ilivyokusudiwa, na kuratibu mafunzo kwa vikundi.

Sikuweza kuthibitisha kuwapo kwa vikundi 850 katika mamlaka 18 za serikali za mitaa zilizoripoti kutoa mikopo ya jumla ya Sh. bilioni 2.6 kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na.79**.

Jedwali Na. 79: Kutothibitishwa uwepo wa vikundi vilivyopewa mikopo

Na	Jina la Halmashauri	Idadi ya Vikundi	Kiasi (Sh.)	Na	Jina la Halmashauri	Idadi ya Vikundi	Kiasi (Sh.)
1	H/Jiji Dar es Salaam	46	832,500,000	11	H/W Msalala	13	77,229,000
2	H/W Igunga	156	402,056,896	12	H/W Kilolo	14	56,041,500
3	H/W Karatu	119	209,931,500	13	H/W Bariadi	15	47,500,000
4	H/W Kaliua	46	197,136,900	14	H/W Itigi	28	36,106,200
5	H/W Masasi	118	164,732,050	15	H/W Ikungi	1	25,000,000
6	H/M Shinyanga	38	127,650,250	16	H/W Bunda	8	17,740,000
7	H/W Serengeti	75	116,148,900	17	H/W Newala	13	17,343,731
8	H/W Nzega	88	90,807,300	18	H/M Singida	10	9,841,500
9	H/W Musoma	52	84,592,411				
10	H/W Mbozi	10	82,896,000	Jumla ndogo B		102	286,801,931
Jumla Ndogo A		748	2,308,452,207	Jumla Kuu (A+B)		850	2,595,254,138

Hii inazua wasiwasi mkubwa kuhusu uwezekano wa matumizi mabaya ya fedha zilizokopwa; na pia inaashiria kutokuwapo kwa umakini katika kufanya tathmini ya kina kuthibitisha uwepo na uhalali wa vikundi vya mikopo kabla ya kutoa fedha.

Kutokana na matokeo hayo, ninaishauri **OR-TAMISEMI** kutoa taarifa kwa mamlaka za uchunguzi na kuweka udhibiti ili kuhakikisha vikundi vyote vinavyopata mikopo vinatambulika na kufikiwa.

TAMTHMINI YA MIRADI YA MAENDELEO

11.0 Utangulizi

Katika mwaka wa fedha 2022/23, miradi mbalimbali ya maendeleo ilitekelezwa na mamlaka za serikali za mitaa, ambapo utekelezaji wake ni chachu kubwa ya ukuaji wa uchumi wa Tanzania. Kwa ujumla, miradi hii inafadhiliwa na serikali kuu, michango kutoka kwa wadau wa maendeleo, mapato yatokanayo na vyanzo vya ndani, na michango ya jamii.

Baadhi ya miradi na shughuli za maendeleo zilifadhiliwa na Mfuko wa Kuchochea Maendeleo ya Jimbo (CDCF), Programu ya Uboreshaji wa Elimu ya Sekondari Tanzania (SEQUIP), Programu ya Mafunzo ya Wanafunzi wa Msingi (BOOST), Kapu la Mama, TOZO, Mamlaka ya Elimu Tanzania (TEA), Mpango wa Kukuza Stadi za Kusoma, Kuandika na Kuhesabu (GPE-LANES), Programu ya Lipa Kulingana na Matokeo (P4R), Mradi wa Maji, Afya na Usafi wa Mazingira Shuleni (SWASH), Mradi wa Maji, Afya na Usafi wa Mazingira (WASH), Uwajibikaji wa Taasisi kwa Jamii (CSR), Mapato yatokanayo na Vyanzo vya Ndani vya mamlaka za serikali za mitaa na Ruzuku ya Serikali Kuu.

Wakati wa kufanya tathmini ya utekelezaji wa miradi, nilibaini kasoro mbalimbali kuhusiana na matokeo ya utekelezaji wa miradi na taarifa za fedha kama inavyobainishwa hapa chini:

11.1 Kasoro zilizobainika katika utekelezaji wa miradi ya kurudisha kwa jamii (CSR) - Sh. bilioni 4.53

Kifungu cha 105 (1), (2) na (4) cha Sheria ya Madini, Sura ya 123 inawataka wamiliki wa leseni za madini kuandaa mpango wa miradi ya uwajibikaji kwa jamii (CSR) na kuuwasilisha kwa mamlaka za serikali za mitaa katika eneo linalohusika. Zaidi ya hayo, Kifungu cha 105(4) cha Sheria ya Madini,

Sura ya 123, kinaitaka halmashauri kusimamia utekelezaji wa mpango uliowasilishwa.

Katika ukaguzi, nilibaini kuwa kampuni za uchimbaji madini hazikutoa jumla ya Sh. bilioni 1.72 kati ya Sh. bilioni 2.82 zilizopangwa kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya uwajibikaji kwa jamii (CSR) katika mamlaka za serikali za mitaa mbili.

Pia, miradi yenye thamani ya Sh. milioni 360 haikutekelezwa na kampuni moja ya uchimbaji madini katika Halmashauri ya Wilaya Kishapu kutokana na kupunguzwa kwa bajeti ya CSR kwa mwaka wa fedha 2022/23. Kupungua huku kulisababishwa na kusitishwa kwa uzalishaji uliotokana na uharibifu wa kuta za bwawa la mgodi, na kusababisha kupunguzwa kwa bajeti kutoka Sh. bilioni 1.2 hadi Sh. milioni 840. Hata hivyo, kiasi kilichopunguzwa hakikujumuishwa katika bajeti ya CSR ya mwaka wa fedha 2023/24 kama inavyoelekezwa na Aya ya 11 ya hati ya makubaliano iliyosainiwa tarehe 6 Septemba 2022.

Aidha, nilibaini Mamlaka nne za serikali za mitaa hazikutoa mwongozo kwa makampuni yanayoshughulika na uchimbaji wa madini katika maeneo yao. Hivyo, hali iliyosababisha makampuni hayo kutokuwa na mpango wa uwajibikaji kwa jamii wala kutotekelezwa kwa miradi inayotokana na uwajibikaji. Maelezo yameonesha kwenye **Jedwali Na.80**.

Jedwali Na. 80: Upungufu katika utekelezaji wa miradi ya CSR

Mamlaka za serikali za mitaa ambazo hazijatoa miongozo					
Na.	Jina la Halmashauri	Jina la Kampuni	Mahali kampuni inapofanyia shuhuli za uchimbaji	Aina ya madini	Maoni
1	W H/Butiama	CATA Mining Company	Kiabakari Gold Mine	Dhahabu	Kampuni haijwasilisha mpango wake wa uwajibikaji kwa jamii Halmashauri haikuandaa muongozo pia, haikufanya ufuatiliaji
2	H/W Kibaha	Uchimbaji wa malighafi za ujenzi	Kibaha	Malighafi a ujenzi	Kutokuwasilisha mpango wa uwajibikaji kwa jamii. Hakuna mwongozo wa halmashauri
3	H/W Ludewa	Ludewa Maxcoal, Shamcoal companies, and Blue Sky	Usafirishaji wa makaa ya mawe kutoka vijiji vya Nkomang'omb	Makaa ya mawe	Kutokuwasilisha mpango wa uwajibikajikwa jamii. Hakuna mwongozo wa halmashauri

Mamlaka za serikali za mitaa ambazo hazijatoa miongozo					
Na.	Jina la Halmashauri	Jina la Kampuni	Mahali kampuni inapofanyia shuhuli za uchimbaji	Aina ya madini	Maoni
		International Exploration Ltd	e, Luilo, Masimavalafu		
4	H/W Uvinza	Nyanza Mines (T)	H/W Uvinza	Uchimbaji wa chumvi	Kutokuwasilisha mpango wa uwajibikaji kwa jamii, pia halmashauri haijatoa mwongozo

Vilevile, nilibaini kuwa Kituo cha Mafunzo kwa Wafanyabiashara Wadogo na wa Kati kilichojengwa na kukamilika kwa thamani ya Sh. bilioni 2.42 hakijaanza kutumika kwa kipindi cha miaka mitano katika Halmashauri ya Mji Geita. Maelezo ya kasoro zilizobainika yameoneshwa kwenye **Jedwali Na.81**.

Jedwali Na. 81: Upungufu katika utekelezaji wa miradi ya CSR

Na.	Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Maelezo
1	H/Mji Geita	2,417,436,714	Kituo cha mafunzo kilichojengwa kwa ajili ya wafanyabiashara wadogo na wa kati ambacho hakitumiki kwa kipindi cha miaka mitano.
2	H/W Msalala	1,176,676,395	Kampuni ya madini haikutoa fedha zilizopangwa kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya CSR.
	H/W Kishapu	540,000,000	Kampuni ya madini haikutoa fedha zilizopangwa kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya CSR.
3		360,000,000	Kupunguzwa kwa bajeti ya CSR kutokana na kusimama kwa uzalishaji kulikotokana na kuvunjika kwa kingo za bwawa la amdini.
4	H/W Butiama	40,000,000	Kutokuandaliwa na kuwasilishwa kwa Mpango wa utekelezaji miradi ya CSR.
Jumla		4,534,113,109	

Kutotekelezwa kwa miradi ya CSR na kutotumika kwa miradi iliyokamilika kunaweza kukwamisha azma ya serikali ya kuhakikisha jamii katika maeneo ya migodi inanufaika na uchimbaji wa madini katika mazingira yao.

Ninapendekeza kuwa OR-TAMISEMI ihakikishe mamlaka za serikali za mitaa husika zinasimamia miradi yote ya CSR inayopangwa kutekelezwa na makampuni ya uchimbaji katika maeneo yao. Pia, naishauri menejimenti ya Halmashauri ya Mji Geita kuchukua hatua za kuhakikisha mradi uliokamilika unaanza kutumika ili jamii ipate manufaa yaliyokusudiwa.

Menejimenti za H/W Msalala na Kishapu zinapaswa kufuatilia ili kuhakikisha michango ambayo haikutolewa inatolewa kwa ajili ya utekelezaji wa miradi iliyopangwa; hivyo kuhakikisha jamii inayoizunguka migodi inanufaika kutokana na kuwapo kwa shughuli za kampuni za uchimbaji madini.

11.2 Miradi ya maendeleo ya Mfuko wa Jimbo iliyotekelezwa pasipo kuibuliwa na jamii - Sh. milioni 452.44

Kifungu cha 11 cha Sheria ya Mfuko wa Jimbo, Sura ya 96, kinaitaka Kamati ya Mfuko wa Jimbo kuidhinisha mapendekezo yote ya miradi kutoka kata zote za jimbo na miradi mingine yoyote ambayo kamati inaona kuwa na manufaa kwa jimbo.

Nilibaini mamlaka nane za serikali za mitaa zilitumia Sh. milioni 452.44 za mfuko wa jimbo kwa shughuli ambazo hazikuibuliwa na jamii. Maelezo ya mamlaka za serikali za mitaa zenye miradi ambayo haikuibuliwa na jamii yameoneshwa katika **Jedwali Na.82.**

Jedwali Na. 82: Miradi ya Mfuko wa Jimbo isiyoibuliwa na jamii

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Lushoto	140,202,000
2.	H/W Butiama	69,500,000
3.	H/W Nanyumbu	56,490,000
4.	H/M Musoma	55,124,700
5.	H/W Kongwa	50,000,000
6.	H/W Handeni	44,946,199
7.	H/W Ludewa	20,500,000
8.	H/W Hanag'	15,678,500
Jumla		452,441,399

Kutokuzingatia matakwa ya Sheria ya Mfuko wa Jimbo na mkazo mdogo kwenye miradi inayoibuliwa na jamii wakati wa uchaguzi wa miradi ni miongoni mwa sababu za upungufu huu.

Kutekeleza miradi ambayo haikuibuliwa na jamii kunaifanya jamii husika kutoshiriki kikamilifu katika utekelezaji wake.

Ninazishauri mamlaka husika za serikali za mitaa kuzingatia matakwa ya Sheria ya Mfuko wa Jimbo, Sura 96, kwa kutekeleza shughuli zilizoibuliwa na wanajamii na kuidhinishwa na Kamati za Mfuko wa Jimbo.

11.3 Miradi Iliyotelekezwa kwa muda mrefu yenye thamani ya Sh. bilioni 20.24

Kanuni ya 114 (c) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za Mwaka 2013 inaitaka taasisi nunuzi kuwajibika kwa usimamizi madhubuti wa ununuzi wa bidhaa, huduma au kazi inazofanya na kufuatilia utekelezaji na ukamilishaji wa kazi kwa wakati kulingana na masharti ya kila mkataba.

Tathmini ya hali halisi ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo ilibaini miradi ikiwa katika hatua mbalimbali za ukamilishaji katika mamlaka 18 za serikali za mitaa yenye thamani ya Sh. bilioni 20.24 ikiwa imetelekezwa kwa kipindi cha muda kati ya miaka miwili hadi 21. Orodha ya mamlaka za serikali za mitaa zenye miradi iliyotelekezwa imeoneshwa kwenye **Kiambatisho Na.28**.

Mipango duni, usimamizi duni wa miradi, mabadiliko ya vipaumbele vya serikali, na uhaba wa fedha ulichangia kutelekezwa kwa mradi hiyo. Hii inaashiria mgawanyo mbaya wa rasilimali, kukosekana kwa tija kwa jamii, na kutatiza uamuzi wa ufadhili kwa siku zijazo.

Ninaishauri OR-TAMISEMI, kwa kushirikiana na Wizara ya Fedha, kuweka mikakati ambayo itahakikisha miradi iliyotelekezwa inakamilika bila kuchelewa zaidi. Mamlaka husika za serikali za mitaa zifanye tathmini ya kazi zilizosalia kwa miradi iliyotelekezwa, kuweka kipaumbele cha kukamilisha miradi hiyo kabla ya kuanza mipya. Pia zinapaswa kufuatilia, kusimamia na kuhamasisha jamii juu ya kuchangia michango kwa ajili ya kukamilisha miradi iliyotelekezwa.

Pia, ninaishauri Serikali kupitia OR-TAMISEMI na Wizara ya Fedha, kutoa fedha za kutosha kukamilisha miradi iliyotelekezwa na kuhakikisha katika siku zijazo, mipango na usanifu wa miradi hiyo inazingatia upatikanaji wa fedha ili ikamilike kwa wakati na kufikiwa malengo yaliyokusudiwa.

11.4 Miradi yenye thamani ya Sh. bilioni 11.21 imekamilika lakini haitumiki

Tathmini yangu ya utekelezaji wa miradi kwa mwaka wa fedha ulioishia 30 Juni 2023 ilibaini mamlaka 29 za serikali za mitaa zenye miradi ya thamani ya Sh. bilioni 11.21 ambayo imekamilika lakini haijaanza kutumika kama ilivyokusudiwa.

Kutotumika kwa miradi husika kunatokana na uhaba wa rasilimali kama vile samani, vifaa-tiba, ukosefu wa umeme na maji, watumishi na vifaa vingine muhimu vya kufanyia kazi. Orodha ya mamlaka za serikali za

mitaa zenye miradi iliyokamilika lakini haitumiki imeoneshwa kwenye Kiambatisho Na.29.

Ni maoni yangu kuwa kutokuwa na mipango mahsusi kabla ya utekelezaji wa miradi na ufinyu wa bajeti ni miongoni mwa sababu zinazokwamisha utoaji wa huduma kwa jamii inayolengwa mara miradi inapokamilika.

Ninazishauri menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa husika kuchukua hatua stahiki katika kuhakikisha kwamba miradi iliyokamilika inatumika ili kufikia lengo lililokusudiwa na kupata thamani ya fedha kutokana na matumizi yaliyofanyika.

11.5 Fedha za Miradi ya Maendeleo zilizotumika kufadhili shughuli zisizokusudiwa Sh. bilioni 5.10

Kifungu cha 27 (4) cha Sheria ya Bajeti, Sura 439 kinaelekeza bajeti ya serikali na taasisi ya umma iliyopitishwa kutumika tu kwa mujibu wa lengo lililokusudiwa na ndani ya kikomo kilichowekwa ndani ya makadirio ya serikali na taasisi ya umma. Pia, Agizo Na. 23(1) la Memoranda ya Fedha za Serikali za Mitaa ya Mwaka 2009 linaelekeza kutumia fedha kulingana na bajeti iliyoidhinishwa na kwa malengo yaliyokusudiwa.

Kinyume chake, nilibaini kuwa mamlaka 14 za serikali za mitaa zilielekeza jumla ya Sh. bilioni 5.10 zilizotengwa kwa ajili ya miradi ya maendeleo kufadhili shughuli ambazo hazikukasimiwa. Orodha ya mamlaka za serikali za mitaa zilizotumia fedha za miradi kinyume na malengo yaliyokusudiwa imeoneshwa kwenye Jedwali Na.83.

Jedwali Na. 83: Fedha za Miradi zilizobadilishwa matumizi

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/Jiji Mwanza	3,046,565,098
2	H/M Shinyanga	1,000,000,000
3	H/M Singida	326,999,403
4	H/M Musoma	132,594,823
5	H/Jiji Tanga	120,117,620
6	H/W Sengerema	105,174,906
7	H/W Mkinga	101,189,729
8	H/W Monduli	83,264,400
9	H/W Pangani	58,213,496
10	H/Mji Mbinga	44,920,000
11	H/W Buchosa	25,611,500
12	H/W Muheza	24,228,240
13	H/W Ngorongoro	21,785,252
14	H/W Bumbuli	11,626,300
Jumla		5,102,290,767

Kubadilishwa kwa matumizi ya fedha za miradi kumeathiri utekelezaji wa shughuli za maendeleo zilizopangwa; pia hii inaweza kuathiri malengo ya mamlaka za serikali za mitaa ya kutoa huduma bora kwa jamii.

Ninapendekeza kwamba OR-TAMISEMI iziagize mamlaka za serikali za mitaa husika kuzingatia taratibu za usimamizi wa fedha ili kuzuia ubadilishwaji wa matumizi ya fedha za miradi ya maendeleo bila kibali.

Pia, mamlaka za serikali za mitaa zinapaswa kuzingatia kasma za bajeti kwa kuainisha shughuli zote kwa kipaumbele ili kupunguza uhitaji wa kufanya mabadiliko ya matumizi wakati wa utekelezaji wa bajeti.

11.6 Ucheleweshaji wa uanzishwaji wa miradi iliyopokea fedha yenye thamani ya Sh. bilioni 9.32

Kifungu cha 27 (4) cha Sheria ya Bajeti ya mwaka 2015 kinaelekeza pale ambapo bajeti ya serikali na taasisi ya umma imepitishwa, itatumika tu kwa mujibu wa lengo lililokusudiwa.

Kupitia ukaguzi wangu, nilibaini kuwa mamlaka 10 za serikali za mitaa zilichelewa kwa muda mrefu katika uanzishaji wa miradi yenye thamani ya Sh. bilioni 9.32 kwa kipindi cha kati ya miezi minne hadi 20 baada ya kupokea fedha zilizotengwa.

Ucheleweshaji uliokithiri wa utekelezaji wa mradi huongeza athari ya kuongezeka kwa bajeti kutokana na kupanda kwa gharama za vifaa vya ujenzi. Aidha, huenda malengo ya mradi yasifikiwe kama ilivyopangwa; hivyo, kuathiri faida zilizokusudiwa kwa wadau na walengwa. Maelezo ya miradi husika yanaoneshwa kwenye **Kiambatisho Na.30**.

Naishauri OR-TAMISEMI kuhakikisha mamlaka za serikali za mitaa zinaweka mifumo na taratibu madhubuti katika kuhakikisha shughuli zote zilizopangwa na kutengewa rasilimali zinatekelezwa na kukamilika kwa wakati.

Pia, ninaishauri OR-TAMISEMI kuhakikisha mamlaka za serikali za mitaa zinafanya tathmini juu ya upangaji wa miradi ili kubaini vikwazo vinavyoweza kujitokeza na kukabiliana na hatari zinazohusiana na utekelezaji wa miradi kwa kutenga muda ulio wazi, kufafanua majukumu, na kuweka malengo ya utekelezaji wa miradi.

11.7 Kasoro zilizobainika katika utekelezaji wa miradi yenye thamani ya Sh. bilioni 13.81

Kanuni ya 114 (c) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013 inaitaka taasisi nunuzi kuwa na usimamizi bora wa ununuzi wa bidhaa, huduma au kazi yoyote inayofanya na kuchukua au kuanzisha hatua za kurekebisha au kuadhibu ukiukwaji wa masharti ya mkataba.

Kinyume chake, tathmini yangu ya hali ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo ilibaini kasoro mbalimbali kwenye miradi yenye thamani ya Sh. bilioni 13.81 bilioni iliyotekelezwa na mamlaka 14 za serikali za mitaa. Maelezo ya miradi iliyobainika kuwa na kasoro katika mamlaka za serikali za mitaa yameoneshwa katika **Kiambatisho Na.31**.

Kasoro zilizoonekana zinachangiwa kwa kiasi kikubwa na usimamizi wa miradi usioridhisha, na wataalamu wa idara zinazohusika na utekelezaji wa mradi kutounga mkono mradi kwa kiasi cha kutosha. Kuwapo kwa kasoro hizo kunaathiri ubora na ufanisi wa jumla wa miradi iliyotekelezwa pamoja na ustahimilivu wake wa muda mrefu. Pia, mamlaka za serikali za mitaa zinaweza kutumia gharama za ziada kurekebisha kasoro zilizoonekana.

Ninapendekeza kwamba mamlaka za serikali za mitaa zihakikishe hatua zinachukuliwa kurekebisha kasoro zilizoonekana katika miradi husika. Pia, hatua zinapaswa kuchukuliwa kwa kuimarisha udhibiti wa ubora na ufuatiliaji wakati wa utekelezaji wa miradi. Hii itazuia kasoro hizo kujitokeza katika siku zijazo.

11.8 Miradi isiyokamilika yenye thamani ya Sh. bilioni 272.88

Kanuni ya 114(b) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013 inaitaka taasisi nunuzi kuwajibika kwa usimamizi bora wa ununuzi wa bidhaa au huduma ambayo inafanya na itafuatilia maendeleo na ukamilishaji wa kazi kwa wakati kwa mujibu wa masharti ya kila mkataba.

Katika ukaguzi, nilibaini miradi yenye thamani ya Sh. bilioni 206.89 katika mamlaka 94 za serikali za mitaa ambayo haijakamilika hadi tarehe ya ukaguzi huu kama inavyooneshwa katika **Kiambatisho Na.32**.

Pia, nilibaini kuwa miradi yenye thamani ya Sh. bilioni 20.78 iliyotekelezwa na mamlaka 20 za serikali za mitaa haijakamilika licha ya kuisha kwa muda wa utekelezaji kama inavyofafanuliwa kwa kina katika **Kiambatisho Na.33**.

Aidha, tathmini ya maendeleo ya utekelezaji wa miradi dhidi ya muda wa mkataba uliokubaliwa ilibaini miradi yenye thamani ya Sh. bilioni 45.21 ambayo ilikuwa inatekelezwa kwa kasi ndogo katika mamlaka mbili za serikali za mitaa kutokana na ufuatiliaji mdogo na uhaba wa fedha kama inavyoonekana katika **Jedwali Na.84**.

Jedwali Na. 84: Kasi ndogo ya utekelezaji wa miradi

Na.	Halmashauri	Maelezo ya mradi	Kiasi (Sh.)
1.	H/Jiji Mwanza	Ujenzi wa Soko Kuu - Mwanza: tarehe ya kuanza kwa mkataba 19 Oktoba 2020 na tarehe ya awali ya kukamilisha mradi ilikuwa 18 Aprili 2022.	25,272,127,777
2.	H/M Moshi	Ujenzi wa Kituo cha Mabasi cha Kimataifa cha Moshi-Ngangamfumuni: Mkataba ulisainiwa 28 Januari 2019 na tarehe ya awali kukamilisha mradi ilikuwa 28 Januari 2021.	19,932,910,740
Jumla			45,205,038,517

Kwa ujumla, kutokamilika kwa miradi hii kunachangiwa na kuchelewa na kutotolewa kwa fedha za kutosha, ucheleweshaji wa taratibu za ununuzi, usimamizi na ufuatiliaji hafifu wa miradi, na ushiriki mdogo wa jamii katika miradi inayotekelezwa kwenye ngazi za chini za mamlaka za serikali za mitaa.

Kutokamilisha miradi hii kwa wakati kunaweza kusababisha kuongezeka kwa gharama kutokana na kuongezeka kwa bei ya vifaa vya ujenzi kunakochangiwa na mfumuko wa bei. Aidha, kuchelewa kukamilika kwa miradi kunainyima jamii inayoizunguka miradi husika manufaa yaliyokusudiwa.

Ninapendekeza kwamba, **OR-TAMISEMI**, kupitia mamlaka za serikali za mitaa, kuimarisha usimamizi na ufuatiliaji wa mradi kwa kutembelea maeneo ya miradi mara kwa mara, kuandaa taarifa za maendeleo ya utekelezaji, na kufanya tathmini ya utekelezaji ili kubaini vikwazo na kuchukua hatua za kurekebisha. Aidha, menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa zinashauriwa kuhamasisha jamii kuchangia katika utekelezaji wa miradi inayotekelezwa katika ngazi za chini.

Vilevile, ninaishauri Serikali, kupitia **OR-TAMISEMI** na Wizara ya Fedha, kufanya tathmini ya kina ya miradi inayotekelezwa na mamlaka za serikali za mitaa na kutoa kiasi cha fedha kinachohitajika ili kuwezesha utekelezaji wa miradi ili hiyo kuepusha kuchelewa kwa ukamilishaji wake.

11.9 Miradi isiyotekelezwa kutokana na ufinyu wa bajeti - Sh. bilioni 20.57
Kifungu cha 27 (4) cha Sheria ya Bajeti, Sura 439 kinaelekeza bajeti ya serikali na taasisi ya umma iliyopitishwa kutumika tu kwa mujibu wa lengo lililokusudiwa.

Hata hivyo, mapitio ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo kwa mwaka 2022/23 yalibaini kuwa shughuli za miradi ya maendeleo yenye thamani ya Sh. bilioni 20.57 hazikutekelezwa katika mamlaka 53 za serikali za mitaa kutokana na kutokutolewa kwa fedha na hazina, washirika wa maendeleo, na mapato ya vyanzo vya ndani vya mamlaka za serikali za mitaa kulingana na bajeti iliyoidhinishwa. Maelezo yameoneshwa kwenye **Kiambatisho Na.34.**

Kutokutolewa kwa fedha kulingana na bajeti iliyoidhinishwa kunahusishwa na kutofikiwa kwa malengo ya ukusanyaji wa mapato na uwekaji wa malengo yasiyo na uhalisi wakati wa uandaaji wa bajeti na mamlaka husika. Miradi iliyopangwa haikutekelezwa kikamilifu, hivyo manufaa yaliyokusudiwa kwa walengwa hayakufikiwa.

Ninaishauri Wizara ya Fedha kuendelea kutathmini utekelezaji wa bajeti dhidi ya mapato na matumizi halisi ili kubaini tofauti zozote kwenye bajeti iliyopangwa na kuchukua hatua stahiki za kurekebisha. Wizara ya Fedha inapaswa kuimarisha juhudi zinazoendelea za serikali za kuongeza ukusanyaji wa mapato kutoka vyanzo mbalimbali ili kufikia malengo ya taifa ya bajeti.

Pia, mamlaka za serikali za mitaa zinapaswa kuzishughulikia athari zinazotokana na kutokutolewa kwa fedha kulingana na bajeti na kujumuisha katika bajeti zijazo shughuli ambazo hazikutekelezwa kutokana na uhaba wa fedha.

11.10 Kasoro zilizobainika katika utekelezaji wa miradi ya maendeleo kwa kutumia Rasilimali za Ndani (Force Account) - Sh. bilioni 7.7

Tarehe 22 Mei 2020, Mamlaka ya Udhhibiti wa Ununuzi wa Umma (PPRA) ilitoa mwongozo wa kutekeleza miradi kwa kutumia rasilimali za ndani kwa taasisi nunuzi nchini Tanzania. Madhumuni ya jumla ya mwongozo huo ni kuziongoza taasisi nunuzi (PEs) juu ya matumizi sahihi ya rasilimali za ndani katika kutekeleza miradi; huku madhumuni mahususi yakiwa ni kuweka taratibu za ununuzi wa nguvu kazi na vifaa vya ujenzi; na kutumia rasilimali mbalimbali zilizopo ndani ya taasisi.

Tathmini ya miradi ya maendeleo iliyotekelezwa chini ya matumizi ya rasilimali za ndani niliyoifanya katika mamlaka za serikali za mitaa tano ilibaini kasoro kadhaa kama inavyoelezwa hapa chini:

(i) Miradi ya maendeleo yenye thamani ya Sh. bilioni 6 iliyotekelezwa bila kuteuliwa kwa meneja wa mradi na timu ya utekelezaji

Nilibaini miradi 28 yenye thamani ya Sh. bilioni 6 ambayo ilitekelezwa katika Halmashauri ya Wilaya Kigoma kwa kutumia rasilimali za ndani bila kuteuliwa kwa meneja na timu ya utekelezaji kwa ajili ya kusimamia miradi hiyo.

Hii ni kinyume na matakwa ya Aya ya 9 na 10 ya Mwongozo wa PPRA wa kutekeleza miradi kwa kutumia rasilimali za ndani kwa taasisi nunuzi Tanzania wa mwaka 2020 ambao unaagiza uteuzi wa meneja wa mradi na timu ya utekelezaji kusimamia utekelezaji wa mradi.

(ii) Mradi wa ujenzi wa madarasa wenye thamani ya Sh. milioni 775 uliotekelezwa kinyume na usanifu wa mradi ulioidhinishwa

Katika ukaguzi, nilibaini kuwa mradi wa ujenzi wa vyumba vya madarasa wenye thamani ya Sh. milioni 775 katika Halmashauri ya Jiji la Mwanza ulitekelezwa kinyume na usanifu wa mradi ulioidhinishwa bila kibali cha mabadiliko hayo.

Usanifu wa awali wa ujenzi wa madarasa uliainisha ujenzi wa madarasa ya muundo wa ghorofa badala ya muundo wa mlalo. Hata hivyo, wakati wa hatua ya utekelezaji, mabadiliko yalifanywa kwenye usanifu bila kuwapo kwa sababu za msingi. Mathalani, muundo wa madarasa 12 kati ya 29 yalijengwa katika usanifu wa mlalo badala ya ghorofa kama ilivyopendekezwa hapo awali.

(iii) Vifaa vya ujenzi vyenye thamani ya Sh. milioni 424.36 vilivyotelekezwa kwa miezi 15

Halmashauri ya Jiji la Tanga ilinunua vifaa vya ujenzi vyenye thamani ya Sh. milioni 424.36 kwa ajili ya ujenzi wa Soko la Machinga.

Hata hivyo, wakati wa ukaguzi, ilibainika kuwa vifaa hivi vilikuwa vimeachwa bila kutumika, huku vikiathirika kwa mvua na jua, kwa takribani miezi 15.

(iv) Ununuzi wa vifaa vya ujenzi vyenye thamani ya Sh. milioni 290.65 zaidi ya mahitaji

Vifaa vya ujenzi vyenye thamani ya Sh. milioni 290.65 vilinunuliwa zaidi ya mahitaji yaliyobainishwa kwenye jedwali la makisio ya vifaa vya ujenzi wa miradi katika Halmashauri ya Manispaa Shinyanga. Miradi hiyo ilijumuisha ujenzi wa jengo la utawala, soko kuu, idara ya matibabu ya dharura, na Soko la Ngokolo.

Utaratibu huu wa ununuzi unakiuka matakwa ya Aya ya 24.2 ya Mwongozo wa PPRA wa kutekeleza miradi kwa kutumia rasilimali za ndani kwa taasisi nunuzi wa mwaka 2020.

(v) Ununuzi wa vifaa vya ujenzi vyenye thamani ya Sh. milioni 246.43 bila kuidhinishwa na meneja wa mradi

Nilibaini kuwa ununuzi wa vifaa vya ujenzi vyenye thamani ya Sh. milioni 246.44 katika vituo vitatu vya afya katika Halmashauri ya Wilaya Bumbuli ulifanyika bila ya kupata kibali cha meneja wa mradi, kinyume na matakwa ya Aya ya 24.2 ya Mwongozo wa PPRA wa kutekeleza miradi kwa kutumia rasilimali za ndani kwa taasisi nunuzi Tanzania.

Kasoro zilizobainika zilichangiwa na utendaji usioridhisha wa watumishi katika idara ya ujenzi na idara zingine za halmashauri zenye wajibu wa kusimamia miradi inayotekelezwa kwa kutumia rasilimali za ndani ya taasisi. Sababu za kutokea kwa kasoro zilizobainika katika utekelezaji wa miradi kupitia matumizi ya rasilimali za ndani ni: upungufu katika usimamizi wa miradi, michakato ya ununuzi, na ukosefu wa utaalumu katika usimamizi wa fedha miongoni mwa maofisa wa ngazi za chini.

Usimamizi duni wa miradi inayotekelezwa kupitia matumizi ya rasilimali za ndani husababisha kazi zisizokuwa na ubora, hasara kutokana na ununuzi wa vifaa kupita mahitaji, na ucheleweshaji wa kukamilika kwa miradi.

Ninapendekeza OR-TAMISEMI, kwa kushirikiana na menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa, kufanya yafuatayo:

- (a) Kutoa mafunzo ya kina na kuandaa programu za kuwajengea uwezo watumishi wanaohusika katika utekelezaji wa miradi, kwa kuangazia usimamizi wa miradi, michakato ya ununuzi, usimamizi wa fedha, na ujuzi wa kitaalamu kulingana na majukumu yao;
- (b) Kuhakikisha usimamizi wa karibu na wa kina wa miradi inayotekelezwa katika ngazi za chini kwa kutengeneza mifumo thabiti ya kufuatilia maendeleo ya mradi, matumizi ya fedha na viwango vya ubora;
- (c) Kuboresha taratibu za ununuzi ili kuongeza uwazi, ufanisi na uzingatizi wa taratibu za ununuzi. Pia, kutekeleza hatua za kuzuia ununuzi kupita kiasi na kupunguza dosari zinazohusiana na ununuzi;
- (d) OR-TAMISEMI kwa kushirikiana na Ofisi ya Rais Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora zifanye tathmini ya mahitaji na kuajiri watumishi wenye sifa zinazoendana na usimamizi wa miradi ili kusimamia miradi yote inayotekelezwa kwa njia ya kutumia rasilimali za ndani ya taasisi katika halmashauri na ngazi za chini.

UFANISI WA KIUTENDAJI KATIKA SEKTA YA ELIMU

12.0 Utangulizi

OR-TAMISEMI ina jukumu la kusimamia ubora wa elimu ya awali, msingi, sekondari, watu wazima na elimu isiyo rasmi Tanzania Bara ili kuhakikisha kuwa elimu bora inatolewa. Ili kufanikisha lengo hili, inatakiwa kuwa na rasilimali za kutosha kama walimu wenye uwezo, na miundombinu kama vile madarasa na vifaa vya kufundishia.

Ili kufikia malengo hayo, Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania imekuwa ikiandaa Mipango ya Maendeleo ya Sekta ya Elimu (ESDP) na Sera ya Elimu na Mafunzo. Mifumo hii ya kimkakati imeandaliwa ili kushughulikia mahitaji anuai katika sekta ya elimu kwa kuzingatia mahitaji ya kijamii, kiuchumi na kiteknolojia.

Mipango ya Maendeleo ya Sekta ya Elimu (ESDP) inatokana na vipaumbele vya vya Dira ya Maendeleo ya Tanzania ya 2025. Dira hii imejikita katika kufafanua vigezo vya maendeleo ya sekta ya elimu kupitia mipango ya maendeleo ya miaka mitano, ambapo utekelezaji wa mpango wa sasa ni awamu ya III kuanzia mwaka 2021/22 hadi 2025/26.

Serikali, kupitia Wizara ya Elimu Sayansi na Teknolojia, iliandaa Sera ya Taifa ya Elimu na Mafunzo ya mwaka 2014 na kuweka vipengele vitakavyotekelezwa ili kufikia malengo kusudiwa katika mipango ya maendeleo.

Kuibuka kwa changamoto katika utekelezaji wa Sera ya Elimu na Mafunzo ya mwaka 2014 kulitokana na mabadiliko ya kijamii, kiuchumi, sayansi na teknolojia; pamoja na Serikali ya Tanzania kuridhia mikataba ya kikanda na kimataifa kuhusu elimu na mafunzo. Hivyo, Serikali, kupitia Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia, ililazimika kuifanyia marekebisho Sera ya Elimu na Mafunzo ya mwaka 2014 na kuja na Sera ya Elimu na Mafunzo ya mwaka 2014 toleo la 2023.

Sura hii inawasilisha matokeo ya ukaguzi wa utendaji wa mamlaka za serikali za mitaa na OR-TAMISEMI katika usimamizi wa sekta ya elimu ndani ya mamlaka yake kwa mujibu wa Sera ya Taifa ya Elimu na Mafunzo ya mwaka 2014. Yafuatayo ni maeneo yanayohitaji maboresho:

12.1 Wizara ya Elimu Sayansi na Teknolojia kutotoa fedha kiasi cha Sh. bilioni 1.25 kwa ajili ya elimu bila malipo

Aya ya 1 & 2 ya waraka wa ruzuku kwa shule za serikali kuhusu utoaji wa elimu bila malipo wenye Na. DC.297/507/01/39 (kwa shule za msingi) na Na. DC.297/507/01/40 (kwa shule za sekondari) uliotolewa tarehe 28 Desemba 2015 unaitaka serikali kutoa fidia ya Sh. 10,000 na Sh. 25,000 kwa kila mwanafunzi kwa mwaka kwa shule za msingi na sekondari mtawalia.

Katika mwaka wa fedha 2022/23, Serikali haikutoa Ruzuku ya fedha za kugharamia elimu bila malipo Sh. bilioni 1.25 kati ya Sh. bilioni 11.83 zilizohitajika katika mamlaka za serikali za mitaa 15. Orodha ya mamlaka za serikali za mitaa zilizopokea fedha pungufu imeoneshwa katika **Kiambatisho Na. 35.**

Kutolewa kwa fedha pungufu kunaathiri uwezo wa shule kupata mahitaji na vifaa muhimu vya kufundishia na kujifunzia, na kufanya ukarabati wa miundombinu ya kutolea elimu.

Ninapendekeza Wizara ya Fedha, Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia na OR-TAMISEMI kuhakikisha fedha zilizoidhinishwa kwa ajili ya kugharamia utoaji wa elimu bila malipo zinapelekwa katika mamlaka za serikali za mitaa ili kuimarisha mazingira ya kufundishia na kujifunzia kwa utoaji bora wa elimu nchini.

12.2 Upungufu wa miundombinu katika shule za msingi na sekondari

Mpango wa Tatu wa Maendeleo wa Miaka Mitano (2021/22 hadi 2025/26) umebainisha malengo muhimu katika elimu yanayotakiwa kufikiwa ifikapo mwaka 2026. Malengo hayo ni: kuboresha mazingira ya kufundishia na kujifunzia katika shule za msingi na sekondari kwa kujenga vyumba vya madarasa; kununua madawati na vitabu vya kiada; kuboresha uwiano wa vyoo; na kuboresha mazingira ya kazi kwa walimu katika ngazi zote (ikiwemo kutoa malipo yenye tija na makazi karibu na maeneo ya kazi).

Pamoja na jitihada za Serikali za kukabiliana na tatizo la upungufu wa miundombinu katika shule kwa kujenga shule mpya na kukarabati vyumba vya madarasa kwa shule zenye msongamano wa wanafunzi, pia jitihada kubwa zimefanyika kuboresha nyumba za walimu, mabweni na hosteli za wanafunzi, miongoni mwa mambo mengine.

Tathimini ya utoshelevu wa miundombinu katika shule za msingi na sekondari ilibaini kuwa mamlaka 18 za serikali za mitaa zilikuwa na upungufu wa miundombinu mbalimbali kama inavyooneshwa katika Jedwali Na.85, Kiambatisho Na.36 na Kiambatisho Na.37.

Jedwali Na. 85: Upungufu wa miundombinu

Idara	Aina ya Miundombinu	Mahitaji	Kilichopo	Upungufu
Shule za Msingi	Viti na Meza	1,245	8,955	12,290
	Madarasa	24,666	13,628	11,038
	Madawati	309,161	224,334	84,827
	Vyoo vya wanafunzi	41,827	20,434	21,393
	Vyoo vya walimu	484	111	373
	Nyumba za walimu	20,052	4,296	15,756
	Ofisi za walimu	1,297	680	617
	Bwalo la chakula	186	15	171
Shule za Sekondari	Madarasa	168,581	162,230	6,351
	Madawati	4,869	4,514	355
	Vyoo vya wanafunzi	7,334	4,657	2,677
	Vyoo vya walimu	283	222	61
	Nyumba za walimu	17,503	10,668	6,835
	Ofisi za Walimu	703	254	449
	Mabweni	819	355	464
	Maabara	1,146	727	416
Bwalo la Chakula	151	39	112	

Chanzo: Tarifa za Idara ya Elimu ya Msingi na Sekondari

Msongamano katika madarasa na mabweni; uwiano usiosawia wa vyoo kwa idadi ya wanafunzi; pamoja na uhaba wa maabara, viti, meza, na madawati huathiri mazingira ya kujifunzia. Aidha uhaba wa nyumba za walimu, ofisi na samani huathiri mazingira ya kufundishia, hatimaye huathiri ufaulu wa wanafunzi.

Ninapendekeza kwamba OR-TAMISEMI, kwa kushirikiana na Wizara ya Fedha, itoe fedha kwa mujibu wa bajeti iliyoidhinishwa ili kuondoa au kupunguza upungufu wa miundombinu. Pia, wahakikishe wanaweka mazingira rafiki ya kufundishia na kujifunzia kwa ajili ya kuimarisha utoaji wa elimu bora.

12.3 Upungufu wa walimu katika shule za msingi na sekondari

Awamu ya III ya Mpango wa Maendeleo wa Miaka Mitano wa 2021 hadi 2025/26 unaeleza kuwa uwiano wa mwalimu kwa wanafunzi katika shule za msingi unatakiwa kuwa 1:50 (mwalimu mmoja kwa wanafunzi 50) na kwa shule za sekondari kuwa 1:20 (mwalimu mmoja kwa wanafunzi 20) hadi kufikia mwishoni mwa mwaka 2026.

Tathmini niliyofanya katika uwiano wa mwalimu kwa wanafunzi katika mamlaka 13 za serikali za mitaa nilibaini kuwa, kati ya walimu 32,406 wanaohitajika kwa shule za msingi na sekondari, kulikuwa na walimu 20,076. Takwimu hii inamaanisha kuwapo kwa upungufu wa walimu 12,330 sawa na 38% kama inavyooneshwa kwenye **Jedwali Na.86** na **Kiambatisho Na.38**.

Jedwali Na. 86: Upungufu wa walimu

Na	Shule	Mahitaji	Waliopo	Upungufu	Upungufu (%)
1.	shule za msingi	24,609	14,622	9,987	41
2.	shule za sekondari	7,797	5,454	2,343	30
Jumla		32,406	20,076	12,330	38

Chanzo: Taarifa za Idara ya Elimu Msingi na Sekondari

Upungufu wa walimu unatokana na serikali kutoajiri idadi ya kutosha ya walimu, sambamba na ongezeko la idadi ya wanafunzi, kupungua kwa idadi ya walimu kunakotokana na kustaafu katika utumishi wa umma, vifo, na kuacha kazi kwa sababu mbalimbali kama vile mazingira yasiyovutia katika kufanya kazi, ujira usivutia, na kukosekana motisha.

Upungufu wa walimu niliobaini katika mamlaka 13 za serikali za mitaa una athari za moja kwa moja katika ufaulu duni wa wanafunzi wa shule za umma.

Ninapendekeza **OR-TAMISEMI** kwa kushirikiana na Ofisi ya Rais-Utumishi na Utawala Bora, ipeleke walimu katika shule zilizoathirika zaidi na upungufu. Aidha, serikali inashauriwa kuweka juhudi zaidi katika kuboresha mazingira ya kufundishia kwa kujenga nyumba za watumishi, madarasa, na kusambaza vifaa vya kufundishia, kuboresha stahiki za walimu kama mishahara, kulipa madeni na kutoa motisha ili kuvutia walimu kuendelea na utumishi.

Pia, Serikali inapaswa kuwekeza katika miundombinu ya **TEHAMA** ili kuweza kutoa elimu mtandao (*e-learning*) ambayo itatoa fursa ya ufundishaji na ujifunzaji kwa wanafunzi kwa upana zaidi kutoka katika chanzo kimoja.

12.4 Kutotenga bajeti ya kutosha kwa ajili ya ruzuku ya uendeshaji na chakula kwa shule za msingi na sekondari - Sh. bilioni 2.47

Aya ya 1 & 2 ya Waraka wenye nambari ya kumbukumbu DC.297/507/01/39 (kwa shule za msingi) na Na. DC.297/507/01/40 (kwa shule za sekondari) ya tarehe 28 Desemba 2015, kwa ajili ya kutoa elimu bila malipo, inaitaka serikali kutoa fidia ya Sh. 10,000 na Sh. 25,000 kwa kila mwanafunzi kwa mwaka kwa shule za msingi na sekondari mtawalia.

Pia, aya ya 2.0 & 3.2(vii) ya Waraka Na. 3 wa mwaka mwaka 2016 wenye nambari ya kumbukumbu FD/OKE/NE/Vol.I/01/71 kuhusu utekelezaji wa elimu bila malipo ulibatilisha matumizi ya waraka wa elimu Na. 9 wa mwaka 1998, waraka Na. 11 wa mwaka 2004, waraka Na. 8 wa mwaka 2011, waraka Na. 1 wa mwaka 2021, na waraka Na. 1 wa mwaka 2013. Aidha, serikali iliazimia kulipa ada za shule kwa shule za sekondari za bweni na kutwa.

Pia, Serikali iliazimia kutoa 50% na 60% ya Sh. 25,000 na Sh. 10,000 zilizotengwa kwa ajili ya ruzuku kwa shule za sekondari na msingi na kuzipeleka moja kwa moja katika shule husika.

Aidha, aya ya 3.5(i) ya Waraka Na. 3 wa mwaka 2016 inamtaka Mkurugenzi wa Halmashauri ya Jiji/Manispaa/Mji na Wilaya kuandaa mipango na bajeti ya utoaji wa elimu bila malipo kwa kuzingatia idadi ya wanafunzi waliopo ili kutumika kama msingi wa mgao wa fedha kwa ajili ya ruzuku ya elimu bila malipo.

Mamlaka tisa za serikali za mitaa zilitenga bajeti ya Sh. bilioni 7.45 kwa ajili ya ruzuku ya chakula na ruzuku ya uendeshaji wa shule. Uandaaji wa bajeti kwa kuzingatia idadi ya wanafunzi kwa kiwango cha Sh. 540,000 kwa ajili ya ruzuku ya chakula kwa kila mwanafunzi na ruzuku ya uendeshaji wa shule kwa kiwango cha Sh. 6,000 na Sh. 12,500 kwa kila mwanafunzi wa shule za msingi na sekondari mtawalia, ulibaini kuwa ilihitajika bajeti ya Sh. bilioni 9.92. Hivyo, kusababisha bajeti iliyoandaliwa na kuidhinishwa kuwa chini kwa kiasi cha Sh. bilioni 2.47. kama ilivyofafanuliwa katika **Kiambatisho Na.39**.

Bajeti iliyotengwa kuwa chini ya kiwango cha Sh. 540,000 ya chakula kwa mwanafunzi wa bweni katika shule ya sekondari na msingi, na Sh. 6000 na Sh. 12,500 ya ruzuku ya uendeshaji kwa shule za msingi na sekondari mtawalia inasababisha fedha iliyotengwa kugawanywa kwa wanafunzi kwa uwiano sawia; hivyo, kuathiri utoaji wa elimu bora.

Ninapendekeza kuwa Serikali, kupitia OR-TAMISEMI, ifanye uchambuzi wa kina wa bajeti kutoka katika mamlaka za serikali za mitaa wakati wa uandaaji wa mpango na bajeti ili kuhakikisha kuwa mgawanyo wa ruzuku kwa vipengele husika vya ruzuku ya elimu bila malipo, yaani ruzuku ya uendeshaji wa shule, ruzuku ya chakula, na fidia ya ada, unazingatia mahitaji halisi kulingana na idadi ya wanafunzi walioandikishwa.

12.5 Kutosambazwa kwa vitabu vya kiada vyenye thamani ya Sh. bilioni 10.6

Aya ya 3.2(vii) ya Waraka Na.3 wa mwaka 2016 wenye nambari ya kumbukumbu ED/OKE/NE/Vol.I/01/71 wa tarehe 25 Mei 2016 kuhusu utekelezaji wa mpango wa elimu bila malipo unaelekeza OR-TAMISEMI kutenga 40% na 50% ya fedha za ruzuku ya uendeshaji kwa shule za msingi na sekondari mtawalia kwa ajili ya ununuzi wa vitabu.

Katika mwaka wa fedha 2022/23, OR-TAMISEMI ililipa jumla ya Sh. bilioni 10.6 kwa Taasisi ya Elimu Tanzania (TET) kwa ajili ya ununuzi wa vitabu vya shule za msingi Tanzania Bara. Taasisi hiyo iliingia mikataba na kampuni nne za uchapishaji kwa ajili ya uchapishaji na usambazaji wa vitabu milioni 2.51, lakini menejimenti husika hazikuweza kuwasilisha taarifa za kina kuhusiana na kusambazwa kwa vitabu vya kiada kwenye shule za msingi.

Kutosambazwa kwa vitabu vya kiada katika shule za msingi kumesababishwa na ucheleweshwaji wa uchapishaji wa vitabu, kutokuwapo kwa hati ya makubaliano kati ya OR-TAMISEMI na Taasisi ya Elimu Tanzania ambayo inaweka masharti ya uchapishaji na usambazaji wa vitabu kwa shule za msingi.

Kwa maoni yangu, kutosambazwa kwa vitabu vya kiada vilivyounuliwa na serikali kunazorotesha utoaji wa elimu bora na huenda lengo la uwiano 1:1 wa kitabu kwa mwanafunzi ifikapo 2025/26 lisifikwiwe kwa wakati. Vilevile, mapitio ya uwiano wa kitabu kwa mwanafunzi, yalibaini upungufu wa vitabu 936,780 sawa na 57% katika mamlaka nne za serikali za mitaa kama inavyooneshwa kwenye Jedwali Na.87.

Jedwali Na. 87: Upungufu wa vitabu vya kiada katika shule za msingi

Na.	Halmashauri	Mahitaji	Vilivyopo	Upungufu	% ya Upungufu
1	H/W Hai	220,530	124,390	96,140	44
2	H/W Magu	528,738	218,543	310,195	59
3	H/W Siha	73,782	68,402	5,380	7
4	H/M Kinondoni	825,091	300,026	525,065	64

Na.	Halmashauri	Mahitaji	Vilivyopo	Upungufu	% ya Upungufu
Jumla		1,648,141	711,361	936,780	57

Chanzo: Taarifa za Idara ya Elimu Msingi na Sekondari

Ninapendekeza OR-TAMISEMI ifanye ufuatiliaji wa karibu kwa Taasisi ya Elimu Tanzania na kuhakikisha vitabu lengwa vinasambazwa kwenye shule za msingi. Aidha, serikali iendelee kutenga bajeti na kutoa fedha kwa ajili ya ununuzi wa vitabu ili kufikia lengo la uwiano wa kitabu kwa mwanafunzi ifikapo 2025/26.

UFANISI WA UENDESHAJI KATIKA SEKTA YA AFYA

13.0 Utangulizi

Wizara ya Afya, kupitia tangazo la Serikali Na.144 la tarehe 22 Aprili 2016, imepewa jukumu la kuandaa mikakati, mpangokazi na sera ya afya na kufanya tathmini, kusimamia na kufuatilia utekelezaji wake katika maeneo yote. OR-TAMISEMI inatakiwa kutafsiri sera hizi, kusimamia, kuratibu na kuwezesha utekelezaji wake sambamba na Mpangomkakati wa Sekta ya Afya.

Mamlaka za serikali za mitaa, chini ya usimamizi wa wakurugenzi watendaji wa halmashauri, zimeanzisha Timu ya Usimamizi wa Afya ngazi ya Halmashauri (CHMT) yenye jukumu la kusimamia na kutoa huduma za afya katika halmashauri zao. Hii ni pamoja na kuandaa na kutekeleza Mpango Kabambe wa Afya katika ngazi ya Halmashauri (CCHP) kwa ajili ya huduma za afya ya msingi na mipango ya afya ya ngazi ya jamii kwa kila kata na kijiji.

Sura hii inatathmini ufanisi wa utendaji katika sekta ya afya, hususani kuhusu mahitaji ya utoaji wa huduma bora za afya, ikiangazia utoshelevu wa miundombinu ya afya, upatikanaji wa bidhaa za afya, masuala yanayohusiana na rasilimaliwatu katika sekta ya afya, na ufadhili wa huduma za afya.

13.1 Tathmini ya utoshelevu wa miundombinu katika sehemu za kutolea huduma ya afya

13.1.1 Kuchelewa kukamilika kwa sehemu za kutolea huduma ya afya zenye thamani ya Sh. bilioni 13.50

Katika ukaguzi wa mwaka huu wa fedha, nimeendelea kubaini kuwa katika mamlaka 17 za serikali za mitaa nilizokagua, ujenzi wa sehemu za kutolea huduma ya afya zenye thamani ya Sh. bilioni 13.50 umeshindwa kukamilika kwa wakati. Kufuatia hali hiyo, mamlaka sita za serikali za

mitaa ziliwasilisha maombi ya Sh. bilioni 3.85 za ziada kwa OR-TAMISEMI ili kukamilisha miradi hiyo.

Kuna uwezekano wa miradi iliyoombewa fedha za ziada kuendelea kuchelewa kwa kuwa ni dhahiri kuwa maombi hayo yanapaswa kupitia mchakato mrefu wa kibajeti katika ngazi za halmashauri na wizara. Mchanganuo wa miradi ya Afya ambayo ukamilishwaji wake umechelewa upo katika **Kiambatisho Na.40**.

Uongozi wa mamlaka husika ulitoa maelezo kuwa ucheleweshwaji huo umetokana na upungufu wa fedha zilizotolewa, ambao ulisababishwa na makadirio yasiyo halisi yaliyofanywa na OR-TAMISEMI. Imekuwa kawaida kwa mamlaka za serikali za mitaa kuchelewa kukamilisha miradi ya sekta ya afya.

Licha ya mapendekezo ya mara kwa mara katika ripoti zangu zilizopita, bado suala hili halijapata ufumbuzi kutoka kwa viongozi wanaohusika.

Ninapendekeza OR-TAMISEMI ihakikishe inazishirikisha ipasavyo mamlaka za serikali za mitaa wakati wa kuandaa bajeti za miradi ili gharama za mradi ziendane na makadirio ya fedha zinazopangwa. Aidha, ninaishauri OR-TAMISEMI kuharakisha mchakato wa bajeti wa kupata mgao wa fedha za ziada ili kukamilisha miradi iliyokwama.

13.1.2 Upungufu wa magari ya kubeba wagonjwa katika Hospitali za Wilaya na Vituo vya Afya

Tathmini yangu ya Hospitali za Wilaya katika Halmashauri 20 imebaini kuwa Hospitali 10 kati ya 14 za Wilaya hazina magari ya kubebea wagonjwa huku vituo vya afya 43 kati ya 75 havina magari ya kubebea wagonjwa. Vilevile, hospitali moja ya wilaya na vituo vinne vya afya vilikuwa na magari ya kubebea wagonjwa mabovu kama inavyooneshwa katika **Kiambatisho Na.41**.

Hali hii ni kinyume na Aya ya 7.1.1 (v) ya Sera ya Afya ya mwaka 2007 ambayo inataka vituo cha afya kuwa na magari ili kurahisisha usafiri wa wagonjwa wanaohitaji matibabu ya dharura.

Pamoja na kutambua juhudi ambazo tayari zimechukuliwa na serikali katika kuboresha secta ya afya, sambamba na ufinyu wa bajeti ikilinganishwa na mahitaji yaliyopo, bado kuna haja ya OR-TAMISEMI kuwa na mpango mkakati wa haraka wa kukabiliana na uhaba mkubwa wa

magari ya kubeba wagonjwa uliopo katika hospitali na vituo vya afya nchini.

Naishauri OR-TAMISEMI ijumuishe katika mpangomkakati wake, hatua za muda mfupi na mrefu ili kukabiliana na upungufu uliopo wa magari ya kubeba wagonjwa, hususan katika hospitali za wilaya na vituo vya afya. Aidha, OR-TAMISEMI inashauriwa kuwa na ubunifu kwa kutafuta mbinu mbadala za huduma za usafiri wa dharura ambao ni nafuu zaidi kama suluhisho la muda mfupi.

13.1.3 Upungufu wa Jenereta za dharura katika Hospitali za Wilaya na Vituo vya Afya

Tathmini yangu ya hali ya utayari ya vituo vya afya wakati dharura ya kukatika kwa umeme ilibaini kuwa Hospitali 2 kati ya 14 za Wilaya hazina jenereta za dharura huku vituo vya afya 49 kati ya 75 havikuwa na jenereta za dharura. Vilevile, hospitali mbili za Wilaya na Vituo vya Afya vitatu vilikuwa na jenereta mbovu. Mgawanyo wa majenereta katika vituo vyote vya afya umeoneshwa katika **Kiambatisho Na.42**.

Ni maoni yangu kuwa, kuna umuhimu wa kuhakikisha vituo vya kutolea huduma za afya vinakuwa na mfumo wa umeme wa dharura, hususani katika nyakati za matibabu ya dharura, ili kupunguza athari kwa wagonjwa na utendajikazi wa vituo vya kutolea huduma pindi kunapojitokeza changamoto za umeme.

Naishauri OR-TAMISEMI kujumuisha katika mpangomkakati wake, hatua za muda mfupi na mrefu ili kukabiliana na uhaba uliopo wa majenereta ya dharura, hususan katika hospitali za wilaya na vituo vya Afya. Vivyo hivyo, OR-TAMISEMI inashauriwa kuja na mbinu mbadala kama vile kufunga mifumo ya umeme utokanao na nishati ya jua, hususani katika sehemu za kutolea huduma za afya zilizopo vijijini.

13.1.4 Kukosekana kwa Vifaa Muhimu vya Matibabu katika Sehemu za Kutolea huduma za afya

Tathmini niliyoifanya katika mamlaka 20 za serikali za mitaa imebaini kuwa kati ya vifaa-tiba muhimu 1,359 vinavyohitajika katika hospitali za wilaya na vituo vya afya, vifaa 703 vilithibitika kuwapo, wakati vifaa 27 vilibainika kuwa na hitilafu; hivyo kufanya jumla ya upungufu wa vifaa-tiba muhimu kufikia 629 kama inavyooneshwa kwenye **Jedwali Na.88** na **Kiambatisho Na.43**.

Jedwali Na. 88: Uhaba wa vifaa-tiba katika sehemu za kutolea huduma za afya

Vifaatiba	Mahitaji	Vilivyopo	Vibovu	Pungufu
Mashine ya Ganzi	140	69	4	67
Majokofu ya Kutunzia Damu	177	92	4	81
Vitanda vya Kujifungulia	535	321		214
Darubini	256	139	15	102
Mashine ya Ultra-sound	142	54	2	86
Mashine ya Picha ya Mionzi	109	28	2	79
Jumla	1,359	703	27	629

Hivyo, uhaba wa vifaa-tiba uliosababishwa na vilivyopo kutofanya kazi au kutonunuliwa ni kikwazo katika kutoa huduma stahiki za afya.

Ninapendekeza kwamba OR-TAMISEMI ihakikishe kunakuwa na bajeti na msaada wa kiufundi kwa mamlaka za serikali za mitaa kwa ajili ya kununua vifaa vinavyohitajika pamoja na kukarabati vifaa-tiba vyenye kasoro.

Mbinu hii itasaidia kuongeza ufanisi katika utoaji wa huduma za afya na kuhakikisha kuwa vifaa-tiba vilivyopo vinaleta tija kama ilivyokusudiwa.

13.1.5 Vifaa-tiba vilivyonunuliwa na sehemu za huduma za afya zilizokamilika lakini hazitumiki zenye thamani ya Sh. bilioni 4.94

Nilibaini kuwa sehemu za kutolea huduma za afya katika mamlaka 10 za serikali za mitaa zilinunua vifaa-tiba vyenye thamani ya Sh. bilioni 2.42.

Hata hivyo vifaa hivyo havikutumika kama ilivyokusudiwa kutokana na sababu kadhaa. Miongoni mwazo ni kutokukamilika kwa ujenzi wa baadhi ya majengo katika sehemu za kutolea huduma za afya, ambapo vifaa hivyo vilipangwa kutumika; masuala ya kiufundi; pamoja na wataalamu wenye ujuzi wa kutumia vifaa maalumu. Maelezo yanaoneshwa kwenye **Jedwali Na.89.**

Jedwali Na. 89: Vifaa tiba vilivyonunuliwa lakini havitumiki

Na	Halmashauri	Sehemu ya Huduma ya Afya	Kiasi (Sh.)
1.	H/Jiji Arusha	Zahanati ya Mwandet	100,000,000
		Kituo cha Afya cha Oldonyosambu	100,000,000
		Kituo cha Afya cha Olorien	100,000,000
2.	H/W Buchosa	Hospitali ya Wilaya ya Buchosa	398,286,828
		Kituo cha Afya cha Chang'ombe	148,930,000
3.	H/Jiji Dodoma	Zahanati Mpamaa	47,251,000
		Kituo cha Afya cha Nkuhungu	59,490,600

Na	Halmashauri	Sehemu ya Huduma ya Afya	Kiasi (Sh.)
		Kituo cha Afya cha Zepisa	64,930,600
4.	H/Mji Kibaha	Kituo cha Afya cha Pangani	186,627,489
5.	H/W Kwimba	Hospitali ya Wilaya ya Kwimba	411,684,115
6.	H/W Meru	Kituo cha Afya cha Makiba	43,497,630
7.	H/W Mkalama	Zahanati ya Gumanga	113,862,600
		Zahanati ya Ilunda	78,658,720
8.	H/W Lushoto	Vituo vya Afya vya Kwekanga, Mtae, Lunguza na Zahanati za Boheloi na Kigulunde	263,833,150
9.	H/W Mlele	Hospitali ya Wilaya ya Mlele na Kituo cha Afya cha Ilunde	110,493,549
10.	H/W Kiteto	Vituo vya Afya na Zahanati	196,000,000
Jumla			2,423,546,281

Pia, nilibaini kuwa mamlaka sita za serikali za mitaa zilikamilisha ujenzi wa sehemu za kutolea huduma za afya wenye thamani ya Sh. bilioni 1.75 lakini majengo hayo hayatumiki kikamilifu.

Katika vituo kadhaa vya afya vilivyoanza kufanya kazi, kulikuwa na huduma chache katika baadhi ya idara. Maelezo ya vituo vya afya ambavyo havitumiki ipasavyo yametolewa katika **Jedwali Na.90**.

Jedwali Na. 90: Miundombinu ya afya ambayo haitumiki ipasavyo

Na.	Halmashauri	Maelezo ya Mradi	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Kilwa	Zahanati nne zilizokamilika, ambazo ni Tilawandu, Hongwe, Mirumba na Liwiti	200,000,000
2.	H/W Lushoto	Jengo la Upasuaji na wodi ya Wazazi na Jengo la kufua katika kituo cha afya Lunguza.	250,000,000
3.	H/W Tandahimba	Kituo cha Afya Litehu	250,000,000
4.	H/W Tandahimba	Kituo cha Afya Maheha	400,000,000
5.	H/W Tandahimba	Kituo cha Afya Kitama	400,000,000
6.	H/W Korogwe	Majengo ya OPD na Maabara katika kituo cha Afya Mnyuzi	250,000,000
Jumla			1,750,000,000

Mamlaka za serikali za mitaa zilihusisha miundombinu isiyotumika katika sekta ya afya na uhaba wa vifaa-tiba pamoja na dawa na uhaba wa watumishi katika kada ya Afya.

Ninapendekeza **OR-TAMISEMI** kuhakikisha fedha zinatengwa ili kuwezesha upatikanaji wa wataalamu na vifaa-tiba vya kutosha ili majengo ya kutolea huduma za afya yaliyokamilika yaanze kufanya kazi. Pia, ninapendekeza vituo vya afya vihakikishe ununuzi wa bidhaa za matibabu uendane na mahitaji yao halisi. Ununuzi ufanyike pale

inapothibitika kwamba miundombinu muhimu kwa ajili ya kuwezesha matumizi ya vifaa hivyo imekamilika.

13.2 Tathmini ya Hali ya Rasilimaliwatu katika Kada ya Afya

13.2.1 Athari katika utoaji wa huduma kutokana na uhaba mkubwa wa Wahudumu wa Afya

Katika tathmini yangu kuhusu utoaji huduma za afya kwa jamii katika halmashauri, nilibaini kuwa hospitali na vituo vya afya vya wilaya katika mamlaka za serikali za mitaa 12 zilizofanyiwa ukaguzi havikuweza kutoa huduma stahiki za afya kwa wagonjwa kutokana na upungufu wa watumishi, kinyume na miongozo ya kiutendaji inayotolewa mara kwa mara na OR-TAMISEMI na Wizara ya Afya.

Nilifanya ulinganifu wa wahudumu wa afya wanaohitajika na waliopo na nikagundua kuwa vituo vya afya nilivyovikagua vilikuwa na mahitaji ya wahudumu wa afya 3,827. Hata hivyo, wahudumu waliopo ni 1,497 tu sawa na 39% kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na.91** na **Kiambatisho Na.44** mtawalia.

Jedwali Na. 91: Uhaba wa wahudumu wa afya

Kada	Mahitaji	Waliopo	Pungufu	Upungufu (%)
Ofisa Tabibu	545	229	316	58
Wataalamu wa Meno	122	18	104	85
Madaktari	393	160	233	59
Wauguzi	2,471	1,022	1,449	59
Wataalamu wa Macho	107	8	99	93
Wafamasia	189	60	129	68
Jumla	3,827	1,497	2,330	61

Kwa ujumla, tathmini yangu ilibaini kuwa vituo vya afya vinakabiliwa na upungufu mkubwa wa wahudumu wa afya wenye vigezo stahiki katika kada na sekta mbalimbali za afya, hususani katika maeneo ya vijijini.

Ninapendekeza OR-TAMISEMI na Wizara ya Afya kutenga fedha za kutosha kwa sekta ya afya ili kuhakikisha kuwa sehemu za kutolea huduma katika mamlaka za serikali za mitaa zinakuwa na wahudumu wa afya wa kutosha. Watumishi watakaopatikana watasaidia kupunguza pengo lililopo na kuwezesha utoaji wa huduma za stahiki za afya kwa jamii.

13.3 Tathmini ya huduma inayotolewa na bohari ya dawa (MSD) kwa halmashauri

Bohari Kuu ya Dawa (MSD) ilianzishwa kwa Sheria ya Bohari ya Dawa, Sura ya 70 kama idara inayojitegemea chini ya Wizara ya Afya, yenye jukumu la kuandaa, kutunza na kusimamia mfumo wa uzalishaji, ununuzi, uhifadhi na ufanisi katika usambazaji wa bidhaa za afya zilizoidhinishwa kwa vituo vyote vya afya vya umma na kwa gharama nafuu.

13.3.1 Vifaa-tiba vyenye thamani ya Sh. bilioni 1.78 kuchelewa kupokelewa kutoka MSD

Katika mwaka wa fedha unaoangaziwa, mamlaka 15 za serikali za mitaa zililipa MSD kiasi cha Sh. bilioni 3.05 kwa ajili ya kununua vifaatiba mbalimbali, ambapo bidhaa zenye thamani ya Sh. bilioni 1.78 sawa na 58% hazikupokelewa kinyume na Kanuni ya 242 (1) na 248 ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013. Maelezo ya bidhaa za afya ambazo hazikupokelewa yameoneshwa kwenye **Jedwali Na. 92**.

Jedwali Na. 92: Vifaa-tiba ambavyo havikupokelewa kutoka MSD

Nä.	Halmashauri	Malipo kwa MSD (Sh.)	Vifaa vilivyopokelewa (Sh.)	Vifaa havijapokelewa (Sh.)
1.	H/W Buhigwe	500,000,000	41,003,096	458,996,904
2.	H/W Tandahimba	373,259,592	75,182,794	298,076,798
3.	H/W Mbeya	312,299,309	34,942,252	277,357,057
4.	H/W Malinyi	188,655,947	0	188,655,947
5.	H/Mji Tarime	146,941,299	18,601,299	128,340,000
6.	H/W Lushoto	110,000,000	10,545,258	99,454,742
7.	H/W Rorya	349,022,000	261,781,000	87,241,000
8.	H/W Magu	243,297,233	160,066,354	83,230,879
9.	H/W Mtama	68,374,099	0	68,374,099
10.	H/W Kondoä	150,000,000	115,000,000	35,000,000
11.	H/W Shinyanga	22,255,462	0	22,255,462
12.	H/W Sengerema	85,487,500	73,561,500	11,926,000
13.	H/W Kiteto	6,680,000	0	6,680,000
14.	H/W Rufiji	486,000,000	480,348,000	5,652,000
15.	H/W Mkinga	5,639,372	0	5,639,372
Jumla		3,047,911,813	1,271,031,553	1,776,880,260

Kwa maoni yangu, uchelewaji wa mapokezi ya bidhaa za Afya unachelewesha huduma za afya na kusababisha Serikali kushindwa kufikia malengo kwa ujumla katika utoaji huduma za afya.

Napendekeza mamlaka za serikali za mitaa zifuatilie kwa karibu Bohari Kuu ya Dawa (MSD) ili kuhakikisha kuwa bidhaa ambazo hazijawasilishwa zinawasilishwa kwa wakati.

Pia, nashauri OR-TAMISEMI na MSD zifanye tathmini ya pamoja ya matakwa ya MSD kuzitaka mamlaka za serikali za mitaa kulipa kabla ya kupokea bidhaa za afya kwa kuwa utaratibu huu unakiuka Kanuni ya 242 (1) na 248 ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013.

13.3.2 Kiasi kikubwa cha Bakaa ya Fedha zilizowekwa MSD - Sh. bilioni 8.37
Katika mwaka wa fedha unaoangaziwa, mamlaka 15 za serikali za mitaa zilikuwa na amana kiasi cha Sh. bilioni 11.91 katika Akaunti ya MSD zilizopokelewa kutoka Wizara ya Afya.

Hata hivyo, MSD iliweza kusambaza bidhaa za afya kwa mamlaka za serikali za mitaa zenye thamani ya Sh. bilioni 3.61 sawa na 30% na kubakia na kiasi cha Sh. bilioni 8.37 sawa na 70%, kama inavyooneshwa kwenye Jedwali Na.93.

Jedwali Na. 93: Bidhaa za afya ambazo hazikupokelewa kutoka MSD

Na	Halmashauri	Kiasi Kilichopo (Sh.)	Matumizi (Sh.)	Bakaa (Sh.)
1.	H/M Kahama	2,049,428,679	616,455,304	1,432,973,376
2.	H/W Masasi	1,480,497,056	182,540,952	1,297,956,104
3.	H/W Maswa	1,410,085,263	583,667,291	826,417,971
4.	H/Mji Mbinga	763,041,130	0	763,041,130
5.	H/W Bariadi	739,076,258	0	739,076,258
6.	H/Mji Masasi	747,447,413	72,271,249	675,176,164
7.	H/W Arusha	1,014,795,048	349,186,783	665,608,265
8.	H/Mji Bariadi	852,293,741	506,755,922	417,751,301
9.	H/W Korogwe	345,765,396	0	345,765,396
10.	H/W Tunduru	448,843,923	103,501,667	345,342,257
11.	H/W Longido	541,125,720	293,909,876	248,003,045
12.	H/W Nyang'hwale	808,725,163	576,545,442	232,179,723
13.	H/W Namtumbo	175,667,618	0	175,667,618
14.	H/W Madaba	155,424,432	0	155,424,432
15.	H/W Ruangwa	374,817,127	322,808,936	52,008,221
Jumla		11,907,033,967	3,607,643,422	8,372,391,261

Kwa kuzingatia uhaba wa rasilimali na ufinyu wa fedha katika sekta ya afya ambazo zimekua zikitengwa miaka ya hivi karibuni, kuwapo kwa bakaa kubwa ya fedha za afya ambazo hazitumiki ni jambo linalofikirisha namna ya kukabiliana nalo.

Ni muhimu kwa OR-TAMISEMI na Wizara ya Afya kuchunguza kwa kina na kutafuta ufumbuzi wa vikwazo vinavyokabili vituo vya kutolea huduma za afya wakati vinapojaribu kununua bidhaa za afya kupitia fedha zao zilizopo Bohari Kuu ya Dawa (MSD).

Aidha, katika hali ambapo bidhaa za afya hazipatikani MSD, kuwe na utaratibu mbadala ili kuwezesha mamlaka za serikali za mitaa kununua bidhaa za afya kutoka kwa wasambazaji wengine. Hatua hii ni muhimu ili kuhakikisha kunakuwa na ufanisi katika matumizi ya fedha na kuboresha upatikanaji wa bidhaa za afya kwa umma.

13.4 Tathmini ya Mfuko wa Afya ya Jamii ulioboreshwa (iCHF)

Waraka Na. 1 ulitolewa mwaka 2018, unaitaka Sekretarieti ya Mkoa kusimamia muundo ulioboreshwa wa usimamizi wa Mfuko wa Afya ya Jamii (CHF). Katika tathmini yangu ya utekelezaji wa Waraka huo Na. 1 wa 2018, nilibaini upungufu ufuatao:

13.4.1 Fedha za makusanyo ya iCHF ambazo hazijatumika -Sh. bilioni 2.25

Katika mwaka wa fedha 2022/23, sekretarieti 17 za mikoa zilikusanya Sh. bilioni 3.34 kwa ajili ya kutekeleza shughuli za iCHF. Pia, kulikuwa na salio kutoka mwaka uliopita kiasi cha Sh. bilioni 2.65 na kufanya jumla ya fedha zote kufikia Sh. bilioni 5.99.

Hata hivyo, ni Sh. bilioni 3.74 pekee ndizo zilizotumika kutoka katika mfuko huu, hivyo kubaki na salio la Sh. bilioni 2.25 ambalo halikutumika, sawa na 38% ya fedha zote zilizokuwapo katika mwaka wa fedha unaoangaziwa kama ilivyobainishwa katika **Jedwali Na.94**.

Jedwali Na. 94: Ufanisi wa kifedha wa mfuko wa iCHF

Maelezo	Kiasi (Sh.)
Salio Anzia 01/07/2022	2,645,535,931
Jumlisha: Fedha iliyopokelewa	3,342,250,799
Jumla ya fedha za iCHF Zilizokuwapo	5,987,786,730
Toa: Matumizi katika mwaka husika	3,735,224,049
Bakaa 30/06/2023	2,252,562,681

Chanzo: Taarifa za Fedha

Kwa ujumla, suala la salio ambalo halijatumika linashawishi matumizi mabaya ya fedha za iCHF. Aidha, fedha nyingi ambazo hazijatumika huvutia umakini wa umma na wasiwasi kutokana na uhaba wa rasilimali za umma na nakisi kubwa ya kifedha ambayo sekta ya afya inakabiliwa nayo katika miaka ya hivi karibuni.

Nilihusisha fedha ambazo hazijatumika na uzembe katika mfumo na utaratibu wa jumla wa usimamizi wa mpango wa iCHF.

Ninapendekeza sekretarieti za mikoa husika kuongeza ufanisi katika matumizi ya fedha na kuhakikisha kuwa fedha zinazokusanywa zinatumika kwa wakati na kwa malengo yaliyokusudiwa.

13.4.2 Kutofikiwa kwa malengo ya uandikishaji wa wanachama wa iCHF

Sekretarieti za mikoa ziliagizwa na OR-TAMISEMI kufanya uhamasishaji kwa jamii ili watu wajiunge na mfuko wa iCHF na kuhakikisha kila mkoa unafikia lengo la uandikishaji wa kaya mpya, rejea Waraka Na. 1 (Na.CD.151/161/01) 'C"/46) wa tarehe 06 Aprili 2018.

Hata hivyo, nilibaini kuwa katika mamlaka 52 za serikali za mitaa, Kaya zilizoandikishwa hadi tarehe 30 Juni 2023 zilikuwa 103,008 kati ya kaya 604,519 zilizolengwa sawa na 17%, wakati ni kaya 22,414 tu sawa na 22% ya kaya zilizoandikishwa zilikuwa na bima iliyo hai. Hali ya uandikishaji kwa sekretarieti za mikoa na kwa kila halmashauri imeoneshwa katika Jedwali Na.95 na Kiambatisho Na.45.

Jedwali Na. 95: Uandikishaji katika ngazi ya Sekretarieti ya Mkoa

Maelezo	Idadi
Idadi ya sekretarieti za mikoa	8
Idadi ya Kaya	2,191,195
Idadi ya Usajili iliyolengwa 2022/23	604,519
Kaya zilizosajiliwa 2022/23	103,008
Kaya Zisizosajiliwa 2022/23	501,511
Kaya zenye Usajili Hai	22,414
Asilimia ya Kaya Zilizosajiliwa 2022/23	17

Pamoja na maboresho yaliyofanywa, ufanisi katika uandikishaji wa wanachama wapya wa mfuko wa iCHF bado hauridhishi. Hali hii inatishia ustawi na uendelevu wa mfuko.

Menejimenti ya mamlaka ya serikali za mitaa ilihusisha kushindwa kufikia malengo ya uandikishaji na ufinyu wa bajeti iliyotengwa kwa ajili ya uhamasishaji na changamoto za mfumo wa IMIS hususan, katika mchakato wa usajili, pamoja na maofisa uandikishaji katika ngazi za Kata/Vijiji kuacha kazi.

Ninapendekeza OR-TAMISEMI kuimarisha usimamizi na ufuatiliaji, kutatua vikwazo vya kibajeti, hususani katika masuala yanayohusu uhamasishaji, yatatuliwe ipasavyo na kwa wakati ili kuongeza ufanisi wa Mfuko.

13.4.3 Ruzuku ya Makusanyo ambayo haijatolewa- Sh. bilioni 1.9

Katika Ukaguzi wa makusanyo ya fedha za iCHF ngazi ya Mikoa nilibaini kuwa wanufaika wa iCHF katika mamlaka 11 za serikali za mitaa walichangia jumla ya Sh. bilioni 1.9. Hata hivyo, Serikali Kuu ilishindwa kutoa ruzuku sawa kulingana na fedha zilizokusanywa ili kusaidia Mfuko, kinyume na Aya ya 1.1 ya mwongozo wa iCHF wa mwaka 2018 kama inavyofafanuliwa katika **Jedwali Na.96**.

Jedwali Na. 96: Ruzuku ya makusanyo ambayo haijatolewa

Na.	Halmashauri	Bakaa ya Ruzuku (Sh.)
1.	H/Jiji Dar Es Salaam	998,460,000
2.	H/W Kondo	347,018,412
3.	H/W Chamwino	148,701,873
4.	H/W Manyara	105,360,000
5.	H/Jiji Dodoma	93,174,326
6.	H/W Mpwapwa	55,953,479
7.	H/W Njombe	50,310,000
8.	H/W Kongwa	43,851,689
9.	H/W Chemba	32,947,145
10.	H/W Bahi	16,459,778
11.	H/Mji Kondo	7,673,235
Jumla		1,899,909,937

Ninapendekeza Serikali Kuu itenge na kupeleka fedha za iCHF kwa sekretarieti za mikoa mara moja. Mgao huu unapaswa kujumuisha malimbikizo yote ya kusaidia utekelezaji na uendeleu wa iCHF katika ngazi ya jamii. Hii itahakikisha kwamba rasilimali muhimu za kifedha zinapatikana kwa ajili ya uendeshaji bora wa mpango wa ICHF na kunufaisha jamii inayohudumia.

13.5 Tathmini ya uwezekano wa hasara na ubadhirifu wa fedha za Sekta ya Afya

13.5.1 Hasara inayotokana na madai yaliyokataliwa na NHIF- Sh. milioni 908.71

Kifungu cha 27(2) cha Sheria ya Mfuko wa Taifa wa Bima ya Afya, Sura ya 395 kinasema Mfuko unaweza kukataa au kupunguza malipo ya madai ya uongo au yasiyo sahihi au pale wadai wanaposhindwa kuzingatia kanuni au kanuni za malipo ya madai yaliyotolewa chini ya Sheria hii.

Katika tathmini niliyoifanya katika mamlaka 26 za serikali za mitaa, niligundua kuwa NHIF imekataa kulipa madai ya jumla ya Sh. milioni 908.71. Kukataliwa huku kumetokana na dosari mbalimbali, ikiwamo uidhinishaji batili, taarifa za magonjwa zisizo sahihi, na ukiukwaji wa miongozo ya matibabu. Rejea **Jedwali Na.97** kwa maelezo zaidi.

Jedwali Na. 97: Madai yaliyokataliwa na NHIF

No.	Health facilities	Rejected claims (TZS)
1.	H/W Bagamoyo	58,748,796
2.	H/W Bariadi	8,950,290
3.	H/Mji Bariadi	23,642,507
4.	H/W Biharamulo	15,500,730
5.	H/W Chamwino	155,041,755
6.	H/Jiji Dodoma	175,265,670
7.	H/W Hai	59,702,634
8.	H/W Hanang	8,018,817
9.	H/W Itigi	3,682,448
10.	H/M Kahama	23,384,520
11.	H/W Kaliua	14,495,365
12.	H/W Kasulu	13,565,260
13.	H/M Kigamboni	44,463,195
14.	Kigoma Ujiji	22,946,885
15.	H/W Kilosa	53,810,185
16.	H/W Kishapu	14,571,395
17.	H/W Korogwe	29,240,956
18.	H/Mji Korogwe	10,146,310
19.	H/W Lushoto	14,134,153
20.	H/Mji Masasi	23,824,090
21.	H/W Maswa	27,717,615
22.	H/W Mbogwe	10,662,670
23.	H/Mji Mbulu	9,803,516
24.	H/W Mkinga	49,353,536
25.	H/Mji Nzega	12,904,378
26.	H/W Sumbawanga	25,129,577
	Total	908,707,253

Ni muhimu kutambua kuwa hasara inayotokana na madai yaliyokataliwa inaathiri moja kwa moja mtaji wa vituo vya kutolea huduma za afya. Pia, inapunguza uwezo vituo hivyo kutoa huduma muhimu za afya kwa Jamii.

Hivyo ni vyema kushughulikia na kurekebisha dosari zinazosababisha kukataliwa kwa madai hayo ili kuongeza ufanisi wa matumizi bora ya rasilimali na utoaji wa huduma za afya ambao ni endelevu.

Ninapendekeza vituo vya kutolea huduma za afya vikague kwa uangalifu madai yake kabla ya kuyawasilisha NHIF kwaajili ya kulipwa. Pia, OR-TAMISEMI kwa kushirikiana na NHIF, waimarishe ukaguzi wa ndani pamoja na kutoa mafunzo ya kuwajengea uwezo watumishi wa kada ya afya ili wajaze kwa usahihi fomu za madai kutoka NHIF.

Hatua hizi zitasaidia kuzuia kujirudia kwa dosari hizo na kusaidia madai kushughulikiwa kwa urahisi na kurahisisha mchakato ya ulipaji, hivyo kuboresha utoaji wa huduma za afya kwa ujumla.

13.5.2 Hasara kutokana na ununuzi kutoka kwa wazabuni binafsi bila taarifa ya kukosekana kwa bidhaa kutoka MSD -Sh. milioni 101.51

Kwa mujibu wa Kanuni ya 140 (5) ya Kanuni za Ununuzi ya Umma za mwaka 2013, taasisi nunuzi inatakiwa kupata taarifa ya kutopatikana kwa bidhaa za matibabu kutoka MSD kabla ya kuzinunua kutoka kwa wazabuni binafsi.

Nilibaini kuwa mamlaka tatu za serikali za mitaa zilinunua dawa na vifaa-tiba vyenye thamani ya Sh. milioni 681.41 kutoka kwa wazabuni binafsi bila kibali cha MSD kinachothibitisha kokosekana kwa vifaa hivyo. Hii ni kinyume na kanuni na Miongozo ya Ununuzi wa Umma inayotolewa mara kwa mara. Orodha ya vituo vya kutolea huduma imeoneshwa kwenye **Jedwali Na.98.**

Jedwali Na. 98: Ununuzi bila kibali cha kukosekana vifaa kutoka MSD

Na	Halmasha uri	Kituo cha Huduma	Mzabuni	Kiasi (Sh.)
1.	H/Jiji Arusha	Zahanati ya Oldonyosambu	Bowman Healthcare (T) Ltd	80,040,500
		Olorien Dispensary	Bowman Healthcare (T) Ltd	93,253,500
		Zahanati ya Lengijave + Lesiraa	Bowman Healthcare (T) Ltd	33,956,000
		Zahanati ya Mwandet	Bowman Healthcare (T) Ltd	79,927,500
2.	H/W Butiama	CHMT	Vasco Pharmaceutical Company Limited	78,109,650
		CHMT	Nkwabi Chemicals and Reagents	154,265,602
		Hospitali ya wilaya ya Butiama	Vasco Pharmaceutical Company Limited	11,222,750
		Hospitali ya wilaya ya Butiama	Vasco Pharmaceutical Company Limited	8,375,576
3.	H/W Musoma	Hospitali ya wilaya ya		142,255,533
Jumla				681,406,611

Pia, nilibaini tofauti kubwa za bei kati ya bei zilizonukuliwa na MSD na zile zinazotolewa na wazabuni binafsi. Katika mamlaka nne za serikali za mitaa nilibaini hasara ya Sh. milioni 101.51 iliyotokana na ununuzi wa bidhaa za matibabu kutoka kwa wazabuni binafsi bila kibali cha kukosekana kwa bidhaa hizo MSD kama ilivyooneshwa katika **Jedwali Na.99.**

Jedwali Na. 99: Hasara itokanayo na ununuzi bila kibali cha MSD

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/W Butiama	48,748,411
2.	H/Mji Masasi	35,704,956

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
3.	H/W Magu	10,057,612
4.	H/Mji Mbulu	7,000,000
Jumla		101,510,979

Ninapendekeza vituo vya afya vihakikishe ununuzi wowote wa dawa na vifaa vingine vya hospitali haufanywi kutoka kwa wazabuni binafsi pasipo na uthibitisho wa kukosekana kwa vifaa hivyo kutoka MSD kama kanuni zinavyotaka.

13.5.3 Uchepushwaji wa fedha zilizotengwa kwa ajili ya Vifaa-tiba - Sh. milioni 156.97

Aya ya 3.2(i) ya Maelekezo ya Usimamizi wa Mfuko wa Uchangiaji Gharama yaliyotolewa na Wizara ya Afya mwaka 2017 inataka 50% ya makusanyo ya mapato ya ada ya mtumiaji wa huduma za afya itengwe kwa ajili ya ununuzi wa dawa na vifaatiba.

Nilifanya tathimini ya usimamizi wa fedha za uchangiaji wa huduma za afya katika vituo 26 vya kutolea huduma za afya katika mamlaka tatu za serikali za mitaa na kubaini kuwa jumla ya Sh. milioni 519.45 zilikusanywa. Kati ya fedha hizo Sh. milioni 259.73 sawa na 50% ya fedha zilizokusanywa, zilitakiwa kutengwa kwa ajili ya ununuzi wa bidhaa za afya.

Hata hivyo, nilibaini jumla ya Sh. milioni 156.97 zilichepushwa na kugharamia shughuli zingine, kama vile malipo ya posho na matumizi mengine ya kawaida kama inavyooneshwa katika Jedwali Na.100.

Jedwali Na. 100: Fedha za vifaa-tiba zilizochepushwa

Na	Halmashauri	Makusanyo (Sh.)	Kiasi Stahiki (Sh.)	Matumizi Stahiki (Sh.)	Kiasi Kilicho Chepushwa (Sh.)
1.	H/W Longido	184,844,105	92,422,053	27,563,510	64,858,543
2.	H/W Lushoto	242,075,245	121,037,623	73,754,575	47,283,048
3.	H/M Shinyanga	92,530,609	46,265,305	1,433,000	44,832,305
Jumla		519,449,959	259,724,980	102,751,085	156,973,895

Matumizi ya fedha kinyume na malengo yaliyokusudiwa, hususani kutenga kiasi kidogo cha fedha kwa ajili ya ununuzi wa dawa na vifaa-tiba unakwamisha juhudi za Serikali za kuimarisha utoaji wa huduma za afya kwa jamii. Tabia hii inadhoofisha ufanisi wa huduma za afya na inapunguza ubora wa huduma inayotolewa kwa umma.

Ninavisitiza vituo vya kutolea huduma za afya katika mamlaka za serikali za mitaa kuzingatia Aya 3.2(i) ya Maelekezo ya Usimamizi wa Mfuko wa Uchangiaji Gharama za Afya yaliyotolewa na Wizara ya Afya mwaka 2017 na Aya ya 4.3 ya Mwongozo wa CCHP Toleo la 5 wa mwaka 2020. Ni muhimu kwamba 50% ya fedha za kuchangia gharama zitumike katika ununuzi ya bidhaa za afya.

Kwa kufanya hivyo, vituo vya kutolea huduma za afya vitakua na matumizi sahihi ya fedha, hivyo kuimarisha upatikanaji wa vifaa muhimu vya matibabu na kuboresha huduma za afya kwa jamii.

SURA YA KUMI NA NNE

MAPITIO YA UTENDAJI WA UWEKEZAJI KATIKA MAMLAKA ZA SERIKALI ZA MITAA

14.0 Utangulizi

Katika sura hii, ninaanglia kwa kina jukumu muhimu la mamlaka za serikali za mitaa katika kufanya uwekezaji wa kimkakati uliolenga kuongeza mapato ya ndani ili kusaidia maendeleo ya jamii, kuchochea ukuaji wa uchumi na kuboresha utoaji wa huduma. Pia, kuhakikisha kwamba fedha za umma zimetengwa kwa uwekezaji ulioonekana kuwa na tija na kufuata vigezo vilivyowekwa.

Katika mchakato wa ukaguzi, nilibaini mamlaka za serikali za mitaa zimewekeza katika taasisi za kifedha, viwanda vya kutengeneza matofali, vituo vya mabasi, na masoko.

Wakati wa tathmini, lengo langu lilikuwa kuangalia uzingatiaji wa sheria, kanuni, sera, miongozo, na mifumo ya udhibiti inayosimamia uwekezaji.

Pia, nimefanya tathmini ya mda utakaotumika kurudisha gharama za uwekezaji (return on investment), ufanisi wa uendeshaji wa miradi ya kimkakati iliyotekelezwa miaka iliyopita, ikiwamo vituo vya mabasi na masoko. Lengo la ukaguzi lilikuwa kupima ufanisi wa miradi husika katika kufikia malengo yaliyokusudiwa, ikiwamo kuchochea ukuaji wa uchumi, kuzalisha mapato, na kutoa huduma.

Kupitia tathmini ya kina, ninawasilisha mapendekezo yakijumuisha hatua za kuchykua za muda mfupi na mrefu, ili kushughulikia udhaifu uliobainika na kuboresha uwekezaji ndani ya mamlaka za serikali za mitaa.

14.1 Uwekezaji katika Hisa

14.1.1 Utendaji mbaya wa uwekezaji katika benki ya DCB

Mamlaka za serikali za mitaa katika Mkoa wa Dar es Salaam mwaka 2001 zilikubaliana kuanzisha Benki ya Jamii ya Dar es Salaam ambayo ilianza kazi zake mwaka 2002. Mamlaka hizo ni H/Jiji Dar es Salaam, H/M Ilala, H/M Kinondoni, H/M Temeke, H/M Kigamboni, na H/M Ubungo. Kwa pamoja zimewekeza jumla ya Sh. bilioni 26.89 katika hisa 31,923,990.

Hata hivyo, nimebaini kwamba thamani ya hisa imekuwa ikipungua mwaka baada ya mwaka, kwani mwaka 2002 ilikuwa Sh. 1,000; mwaka 2018/19 ilikuwa Sh. 250; na bei ya hisa ya sasa ni Sh. 140. Mwenendo unaonesha kupungua kwa thamani ya hisa (hasara) kwa Sh. bilioni 22.37 kama inavyoelezwa katika **Jedwali Na.101**.

Jedwali Na. 101: Uwekezaji wa taasisi

Na	Halmasha uri	Idadi ya Hisa	Thamani ya Hisa 2002 @Sh 1000/ na 2018/19 @Sh 250	Thamani ya hisa tarehe 30 Juni, 2023 @Sh 140	Hasara iliyopatikana mpaka 30 Juni, 2023
1	H/Jiji Dar es Salaam	6,832,094	6,832,094,000	956,493,160	5,875,600,840
		3,396,254	849,063,500	475,475,560	373,587,940
2	H/M Ilala	6,357,426	6,357,426,000	890,039,640	5,467,386,360
		1,509,434	377,358,500	211,320,760	166,037,740
3	H/M Kinondoni	3,750,013	3,750,013,000	525,001,820	3,225,011,180
		1,875,006	468,751,500	262,500,840	206,250,660
4	H/M Temeke	3,422,252	3,422,252,000	479,115,280	2,943,136,720
5	H/M Kigamboni	2,281,502	2,281,502,000	319,410,280	1,962,091,720
6	H/M Ubungo	2,500,009	2,500,009,000	350,001,260	2,150,007,740
Jumla		31,923,990	26,838,469,500	4,469,358,600	22,369,110,900

Chanzo: Taarifa ya uwekezaji DCB

Uwekezaji huu umeonyesha kutokuwa na tija katika soko la fedha, ukiashiria haja ya haraka ya kufanya uamuzi kuhusiana na uwekezaji huu, kwani nimebaini kwamba Benki ya DCB imekumbana na matatizo ya ukata na kushindwa kutangaza gawio kwa zaidi ya miaka minne.

Ufuatao ni uchambuzi maalumu wa utendaji wa uwekezaji:

a) Halmashauri ya Manispaa ya Kinondoni

Katika mwaka wa fedha 2022/23, Halmashauri ina hisa 15,000 katika kampuni ya Sigara Tanzania (TCC), ambapo thamani yake imebaki

palepale kwa miaka ya fedha 2019/20, 2021/22, na 2022/23, na kupungua kwa mwaka wa fedha 2020/21.

Kupungua kwa thamani ya hisa za Kampuni ya Sigara Tanzania kumesababisha halmashauri kupata hasara hasara kufikia Sh milioni 89.35 kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 102.**

Jedwali Na. 102: Hasara inayotokana na uwekezaji katika hisa

Mwaka wa fedha	Kampuni	Maelezo	Thamani ya hisa	Uthamani faida/hasara
2020/21	TCC	Upotevu wa thamani ya hisa 15,000 TCC	Bei ilishuka kwa Sh.5,950 TCC	89,350,000

Chanzo: Taarifa ya fedha 2022/23

b) Shirika la Maendeleo la Dar es Salaam

Nimebaini kwamba, Shirika la Maendeleo la Dar es Salaam (DDC) limewekeza Sh. milioni 120.10 katika hisa za DCB, TCCL, na TBL kwa ajili ya kupata gawio.

Hata hivyo, ukaguzi wa ripoti ya ukusanyaji wa gawio na ripoti za Soko la Hisa la Dar es salaam (DSE), umebaini kwamba kampuni hizi kwa sasa zinafanya vibaya, hivyo kusababisha malipo ya gawio kucheleweshwa kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 103.**

Jedwali Na. 103: Makampuni yenye mwenendo usioridhisha

Jina la kampuni	Idadi ya hisa	Bei ya hisa kwa sasa (Sh.)	Thamani ya hisa (Sh.)	Gawio (Sh.)	Muda toka kupokea gawio la mwisho
Kampuni ya saruji Tanga (TCCL)	5000	1460	7,300,000	118,750	Oktoba 2017 hadi Novemba 2023 (miaka saba)
Benki ya biashara DCB	196781	140	27,549,340	187,029	Oktoba 2020 hadi Novemba 2023 (miaka miwili)
TBL	7821	10,900	85,248,900	1,894,637	Januari 2022 hadi Novemba 2023 (mwaka mmoja na miezi tisa)
Jumla			120,098,240		

Chanzo: Taarifa ya fedha 2022/23

Kutokana na matokeo ya ukaguzi niliyoelezea hapo juu, ni dhahiri kwamba uwekezaji uliofanywa na H/M Kinondoni, H/M Temeke, H/Jiji Dar es Salaam, H/M Kigamboni, H/M Ubungo, na Shirika la Maendeleo la

Dar es Salaam unafanya vibaya, kwani bei ya hisa inapungua na hakuna gawio lililotangazwa kwa zaidi ya miaka minne.

Ninapendekeza kwa menejimenti za Halmashauri na Shirika na Maendeleo Dar es salaam kufanya tathmini upya ya utendaji wa uwekezaji uliofanyika na kuchukua hatua zinazohitajika ili kuzuia hasara zaidi kwenye fedha zilizowekezwa.

Aidha, ninashauri uongozi kuandaa na kupitisha sera ya uwekezaji ili kutoa mwongozo wa wazi juu ya mambo yanayohusiana na uwekezaji ambao unaweza kuleta mapato mazuri ikizingatiwa uchache wa rasilimali.

14.2 Uwekezaji katika Masoko

14.2.1 Upotevu wa mapato kwenye uwekezaji kutokana na matumizi ya viwango visivyoidhinishwa - Sh. bilioni 1.72

Usimamizi makini wa viwango vya kodi ya pango ni muhimu kwa mamlaka za serikali za mitaa ili kuongeza mapato na kuwa na fedha toshelevu ili kukidhi mahitaji ya jamii zao. Viwango vya kodi ya pango mara nyingi hupangwa kwa kufuata taratibu za kisheria na kupitishwa na mamlaka husika ili kuhakikisha haki na uwiano.

Katika tathmini za hivi karibuni, nimebaini matukio mengi ambapo viwango visivyoidhinishwa vya kodi ya pango vilitumika na kusababisha hasara ya Sh. bilioni 1.72.

Jedwali Na.104 linaonesha mifano halisi ambapo matumizi ya viwango visivyoidhinishwa vya kodi ya pango na mamlaka za mitaa hali iliyosababisha changamoto za kifedha.

Jedwali Na. 104: Upotevu wa mapato kwa kutumia viwango visivyoidhinishwa

Halmashauri	Maelezo			A: mapato kulingana na sheria		B: mapato kulingana na mkataba		Upotevu wa mapato (A-B) Sh.
	Eneo	Maduka/vi band a/mages ho/g hala	Kipindi	Kodi kwa mwezi Sh.	Kodi ya mwaka Sh.	Kodi kwa mwezi Sh.	Kodi ya mwaka Sh.	
H/W Pangani	Soko jipya la Masanga na Selemara	137	12	20,000	32,880,000	15,000	24,660,000	8,220,000

	Maelezo			A: mapato kulingana na sheria		B: mapato kulingana na mkataba		Upotevu wa mapato (A-B)
H/Mji Korogwe	Soko la Manundu	112	12	20,000	26,880,000	10,000	13,440,000	13,440,000
H/M Kigoma /ujiji	Soko la Kigoma	442	12	50,000	265,200,000	25,000	132,600,000	132,600,000
	Mwanga community centre	102	12	50,000	61,200,000	25,000	30,600,000	30,600,000
	Stesheni	24	12	50,000	14,400,000	25,000	7,200,000	7,200,000
	Soko la Masanga	737	12	25,000	221,100,000	-	-	221,100,000
	Soko la Selemara	486	12	25,000	145,800,000	-	-	145,800,000
H/W Korogwe	Soko la Manundu	112	12	20,000	26,880,000	10,000	13,440,000	13,440,000
H/M Kinondoni	Maegesho ya Coco beach	55,729	1	2,500	139,322,500	1,000	55,729,000	83,593,500
H/W Mtama	Ghala la Ilulu Mtama	3,713,317	1	52	193,092,484	12	44,559,804	148,532,680
	Ghala la Hazina	3,673,626	1	52	191,028,552	12	44,083,512	146,945,040
	Ghala la Ilulu Mtama	479,717	1	38	18,229,246	12	5,756,604	12,472,642
	Ghala Hazina	552,315	1	38	20,987,970	12	6,627,780	14,360,190
	Ghala la Ilulu Mtama	488,052	1	52	25,378,704	12	5,856,624	19,522,080
	Ghala la Hazina	1,494,106	1	52	77,693,512	12	17,929,272	59,764,240
H/W Kakonko	Soko la Kakonko	121	12	50,000	72,600,000	10,000	14,520,000	58,080,000
H/M Ubungo	Soko la Shekilango	279	12	140,000	468,720,000	15,000	50,220,000	418,500,000
H/Mji Njombe	Maduka ya Eneo la Mahakami	42	36	150,000	75,600,000	30,000	15,120,000	181,440,000
Jumla								1,715,610,372

Halmashauri zinapoteza Sh. bilioni 1.72 kila mwaka kutokana na kutozingatia vifungu vya sheria ndogo, ambapo fedha hizo zingeweza kutumika kufadhili shughuli zilizopangwa kwenye bajeti.

Ninashauri OR-TAMISEMI, sekretarieti za mikoa, na halmashauri kuhakikisha kuna usimamizi bora wa ukusanyaji wa mapato ili kuhakikisha viwango vilivyobainishwa kwenye sheria za halmashauri vinafuatwa, na kuchukua hatua muhimu dhidi ya wale wanaohusika na kutumia viwango visivyoidhinishwa.

14.2.2 Uendeshaji usio na ufanisi katika masoko ya halmashauri yenye thamani ya Sh. bilioni 1.02

Baada ya kupitia uendeshaji wa masoko katika Halmashauri ya Wilaya ya Hanang', nilibaini kwamba, licha ya uwekezaji mkubwa wa kifedha kwenye masoko ya Measkron, Gendabi, Masakta, na Bassotu yenye thamani ya Sh. milioni 140 (sawa na Sh. milioni 35 kila soko), masoko husika hayafanyi kazi kwa muda mrefu.

Aidha, Soko la Kimataifa la Mazao huko Endagawa, lenye thamani ya Sh. bilioni 1.02, halifanyi kazi kama ilivyotarajiwa kwa muda mrefu. Wakati wa ukaguzi tarehe 4 Oktoba 2023 nilitembelea soko na nilibaini kuwapo kwa mazao ndani ya soko, lakini sikupata kufahamu mapato yaliyopatikana kutokana na kutokuwapo kwa mikataba rasmi kutoka kwa wakulima walioweka mazao yao.

Kutokufanya kazi kwa muda mrefu kwa miundombinu ya soko na kukosekana kwa mikataba rasmi na wakulima kumbabisha upotevu wa mapato, hususani kutokana na ushuru wa mazao.

Ninapendekeza uongozi wa halmashauri kufanya tathmini kamili ya uwezekaji katika masoko yaliyoanzishwa, ikiwa ni pamoja na kuwekeza katika miundombinu muhimu kama mizani, na ujenzi wa mifumo ya majitaka ili kuongeza ufanisi wa masoko. Pamoja na hayo, juhudi zinapaswa kuongezwa ili kuelimisha na kuhamasisha wafanyabiashara kutumia masoko haya kwa ufanisi.

14.3 Uwekezaji katika vituo vya mabasi

14.3.1 Kodi zisizokusanywa kwenye vituo vya mabasi Sh. milioni 742.75

Kifungu Na. 6(1)(m) cha Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa, Sura ya 290 kinasema kuwa mapato ya mamlaka za serikali za mitaa yatajumuisha fedha zinazotokana na ada zilizolipwa kutokana na kodi za maduka, machinjio, vibanda vya masoko, ada za watumiaji, ada za huduma, na kodi za burudani kwa matangazo ya biashara kwenye mabango, michoro, au taarifa.

Ukaguzi uliofanywa kuhusu utendaji wa uendeshaji wa vituo vya mabasi ulibaini kwamba katika mwaka wa fedha 2022/23, kodi ya Sh. milioni 742.75 haikukusanywa kutoka kwa maduka na vibanda vilivyokamilika vilivyopo kwenye vituo vya mabasi kama inavyoelezwa katika Jedwali Na.105.

Jedwali Na. 105: Kodi zisizokusanywa kwenye vituo vya mabasi

Na	Halmashauri	Eneo	Kiasi kilichosalia
1.	H/M Ubungo	Kituo cha basi Magufuli	165,102,400
2.	H/M Musoma	Kituo cha basi Bwari	151,738,138
3.	H/Mji Geita	Kituo cha basi Geita Mji	79,760,256
4.	H/M Ilemela	Nyamhongolo investment property	69,615,000
5.	H/Mji Mbulu	kituo cha basi Mizengo Pinda	50,550,000
6.	H/W Pangani	Maduka na vibanda kituo kikuu cha basi	45,534,797
7.	H/Mji Handeni	kituo kikuu cha basi Chogo	39,822,140
8.	H/Mji Makambako	Kituo cha basi Makambako	37,072,050
9.	H/Mji Mbinga	Kituo cha basi Mbinga	35,930,000
10.	H/J Babati	kituo cha basi Magugu	18,000,000
11.	H/W Lushoto	Lushoto kituo cha basi	14,050,000
12.	H/M Kigamboni	Kituo cha basi (standi ya zamani)	12,044,758
13.	H/M Mpanda	Kituo cha basi maeneo ya Ujenzi	10,401,000
14.	H/W Rufiji	kituo cha basi Ikwiriri	7,180,000
15.	H/W Karatu	Karatu kituo cha basi	5,950,000
Jumla			742,750,539

Kukosekana kwa udhibiti wa kutosha katika michakato ya ukusanyaji wa mapato, kama vile kutokuhiisha mikataba ya umiliki na ufuatiliaji wa malipo ya kodi, kumesababisha mapato kupungua.

Ninapendekeza mamlaka za serikali za mitaa ziweke mifumo thabiti ya udhibiti wa ndani. Hii ni pamoja na kuhuisha mifumo ya taarifa ya wapangaji, kusimamia mikataba yenye viwango vilivyoidhinishwa, na kuwa na usimamizi makini. Kuweka kipaumbele katika ukusanyaji wa kiasi kinachodaiwa kutoka kwa wapangaji ni muhimu kwa kuboresha usimamizi wa mapato na kuwa na uhakika wa fedha.

14.3.2 Upotevu wa Sh. milioni 726.40 uliosababishwa na uendeshaji usiokuwa na ufanisi wa vituo vya mabasi katika mamlaka za serikali za mitaa

Wakati wa ukaguzi, nilibaini vituo vya mabasi vikiwa na ufanisi mdogo wa uendeshaji ambapo, baadhi ya maduka, viosk, na fremu hazikukodishwa kwa wapangaji; hivyo kubaki bila shughuli kwa sehemu au mwaka mzima wa fedha.

Kama maeneo haya ya kuegesha magari, kioski, na fremu za maduka yangekodishwa, kodi isiyokusanywa yenye thamani ya Sh. milioni 726.40 ingepatikana. Kwa kutokukodisha fremu za stendi za mabasi, kioski na maduka, Halmashauri hazitaweza kufikia malengo ya ukusanyaji kwenye uwekezaji uliofanywa; pia, malengo yaliyokusudiwa ya utoaji wa huduma hayatafikiwa. Maelezo yanaoneshwa kwenye **Jedwali Na. 106**.

Jedwali Na. 106: Upotevu wa mapato ya masoko kwa kukosekana ufanisi

N a	Halmash auri	Eneo	Maelezo	Idadi	Kodi kwa mwezi Sh.	Kipindi	Kiasi Sh.
1	H/Mji Ilemela	Nyamhongo kituo cha basi	Vyumba vya tiketi	37	155,000	11	63,085,000
			Maduka madogo	15	153,000	11	25,245,000
			mgahawa	1	936,000	11	10,296,000
			Supermarket	2	5,925,000	11	130,350,000
			Benki	2	7,242,000	11	159,324,000
			Maduka makubwa	2	992,000	11	21,824,000
			maduka	2	2,543,000	11	55,946,000
			Gereji	1	1,544,000	11	16,984,000
2	H/Jiji Mwanza	Nyegezi kituo cha basi	maduka	65			112,848,555
4	H/Jiji Dar ses salaam	Kisutu kituo cha kisasa cha basi	maegesho	18	2,000	365	13,140,000
			vibanda	245	30,000	12	88,200,000
			kiosks	8	60,000	12	5,760,000
5	H/W Chato	Kahumo kituo cha basi	maduka	23	50,000	12	13,800,000
			Baa na mgahawa	8	100,000	12	9,600,000
Jumla							726,402,555

Chanzo: Ripoti ya Ofisa wa Masoko na ukaguzi wa eneo

Uendeshaji usioridhisha wa stendi hizi za mabasi kunatokana na mazingira duni ya biashara, ukosefu wa maegesho ya kutosha, na kuwapo kwa stendi za zamani. Kushindwa kuzitumia stendi za mabasi zilizojengwa kikamilifu, kunaweza kuchukua muda mrefu kurudisha uwekezaji uliofanywa.

Ninapendekeza kuwa mamlaka za serikali za mitaa, kwa kushirikiana na OR-TAMISEMI, kushughulikia suala hili kwa kufunga stendi za zamani za mabasi ili kuvutia wapangaji kuhamia stendi mpya.

14.3.3 Uendeshaji duni katika kituo cha mabasi cha Magufuli kinachoendeshwa na H/M Ubungo

- a) Mapato yasiyofichuliwa yaliyokusanywa katika hoteli ya kituo cha mabasi Magufuli

Wakati wa ukaguzi, nilibaini kwamba kiasi cha Sh. milioni 45.64 ambazo ni mapato kutoka huduma za hoteli katika kituo cha mabasi Magufuli kwa Desemba 2022 (Sh. milioni 27.32) na Januari 2023 (Sh. milioni 18.32) yaliyokusanywa na Rahabu Logistics Co. Ltd kama wakala wa ukusanyaji

hayakuwekwa katika akaunti za benki za halmashauri kama ilivyo kwa mujibu wa Agizo la 50 (5) la Memorandumu ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009.

Aidha, niliomba ripoti za ukusanyaji mapato kwa huduma za hoteli kuanzia Februari hadi Juni 2023 lakini hazikutolewa kwa ajili ya ukaguzi; na hakukuwa na ushahidi wa kuthibitisha kama mapato yaliyokusanywa wakati huo yalikuwa yameingizwa katika akaunti za halmashauri.

Pia, nilibaini kwamba kuanzia Februari hadi Juni 2023, wakala wa ukusanyaji mapato alifanya kazi bila mkataba uliosainiwa na halmashauri ambao unazua wasiwasi kuhusu masharti na hali za uendeshaji wa hoteli wakati huu.

Kushindwa kuwasilisha taarifa za ukusanyaji mapato zilizoombwa kwa madhumuni ya ukaguzi, kunapunguza wigo wa ukaguzi kwa ukamilifu wa kutathmini uwazi na usimamizi wa kifedha.

b) Kituo cha Taifa cha Takwimu za Mtandao (NIDC) kufanya kazi bila mkataba

Nilibaini kwamba, makubaliano ya awali kati ya Halmashauri na Kituo cha Taifa cha Takwimu za Mtandao (NIDC) yalikuwa kwa ajili ya kuweka mageri katika Kituo cha Mabasi cha Magufuli. Halmashauri ilikuwa na jukumu la kuweka mfumo wa ukusanyaji mapato. Hata hivyo, kutokana na kucheleweshwa kwa utekelezaji wa mfumo mpya wa mapato wa TAUSI, Halmashauri iliruhusu NIDC kukusanya mapato kwa kutumia programu yao kwa muda wakati wakisubiri mfumo mpya. Tangu tarehe 20 Februari 2023, NIDC imekuwa ikifanya kazi na mashine za N-Card kwa ajili ya ukusanyaji mapato katika kituo cha mabasi bila mkataba rasmi na Halmashauri.

Baadaye, NIDC iliomba Halmashauri kulipa 7.2% ya jumla ya mapato yaliyokusanywa kwa kutumia mfumo wa N-Card, kama ilivyobainishwa katika barua yenye kumbukumbu namba 23/NIDC/MNG.06/15 iliyotolewa tarehe 28 Juni 2023, lakini Halmashauri bado halijaitikia ombi hilo.

Mikakati duni ya usimamizi wa Halmashauri katika kufuatilia usimamizi wa mikataba na ukusanyaji wa mapato na wakala katika kituo cha basi Magufuli inaweza kusababisha ubadhirifu wa mapato.

- c) Matumizi yaliyotumika na Halmashauri kwa malipo ya maji na umeme - Sh. milioni 563.02

Halmashauri ililipa jumla ya Sh. milioni 563.02 kama gharama za umeme (Sh. milioni 333.48) na huduma za maji (Sh. milioni 229.54) katika kituo cha basi Magufuli.

Matumizi haya yangeweza kupunguzwa sana kama kila mpangaji angelipia matumizi yake ya maji na umeme, kama ilivyoelekezwa katika mikataba yao.

Ninapendekeza hatua zifuatazo zifanywe na uongozi:

- (a) Kuhakikisha Sh. milioni 45.64 zilizokusanywa kutoka katika operesheni za hoteli katika mwezi Desemba 2022 na Januari 2023 zinatolewa hesabu; kuhakikisha kuwa ripoti za ukusanyaji mapato zilizoombwa kuanzia Februari hadi Juni 2023, pamoja na taarifa za benki, zinawasilishwa kwa wakati kwa ajili ya ukaguzi; na kuchunguza na kuchukua hatua dhidi ya maofisa ambao walizuia kutoa taarifa kuhusu mapato yaliyokusanywa kutoka biashara ya hoteli wakati huu.
- (b) Kuchunguza na kuchukua hatua stahiki dhidi ya maofisa wa Halmashauri ambao waliruhusu mawakala kufanya kazi kwa niaba ya Halmashauri bila mkataba.
- (c) Kueleza kwa uwazi katika mikataba ya upangaji kiasi ambacho kila mpangaji anatakiwa kulipa gharama za umeme na maji, au vinginevyo kufanya usakinishaji wa mita za umeme za kujitegemea kwa ajili ya wapangaji ili kupima matumizi kwa usahihi.

14.4 Uwekezaji katika makampuni tanzu

14.4.1 Uendeshaji usiofaa katika Kampuni ya Nyama Arusha (Arusha Meat Company LTD)

Kampuni ya Nyama ya Arusha, iliundwa kwa lengo la kutoa bidhaa za nyama zenye ubora wa hali ya juu na huduma zinazohusiana, ikijikita katika uzalishaji na uuzaji wa aina mbalimbali za nyama, sausage, na bidhaa zingine za nyama.

Wakati wa tathmini ya ufanisi wa uendeshaji katika mwaka wa fedha 2022/23, yafuatayo yalibainika:

i) Kuandaa bajeti isiyo na uhalisia

Kwa mwaka wa fedha 2022/23, kampuni ilipanga kukusanya Sh. bilioni 3.60 kutoka vyanzo mbalimbali, ikiwa pamoja na Sh. milioni 56 kama ruzuku ya mapato kutoka Halmashauri ya Jiji la Arusha.

Hata hivyo, hadi tarehe 30 Juni 2023, Kampuni ilikusanya Sh. bilioni 3.07 na ruzuku kutoka Halmashauri ya Jiji la Arusha ilikuwa Sh. milioni 27.18. Hii ilionesha kutokusanywa kwa Sh. milioni 527.13 sawa na 15%.

Aidha, uchunguzi wa maandalizi na utekelezaji wa bajeti ya Kampuni kwa mwaka wa fedha tuliokagua ulibaini kuwa licha ya kuwa na marekebisho ya bajeti katikati ya mwaka, kulikuwa na tofauti kubwa katika utekelezaji wa bajeti, ikiwa na tofauti kubwa kati ya -489% hadi 100%.

Ukaguzi ulitilia shaka kuhusu tofauti hii kubwa kati ya fedha zilizopangwa kukusanywa na fedha halisi zilizokusanywa, zikionesha uwezekano wa uwepo wa tatizo katika kupanga na kutekeleza masuala ya kifedha.

ii) Udhaifu katika mfumo wa uhasibu wa QuickBooks

Nilibaini udhaifu katika mfumo wa uhasibu wa QuickBooks kwenye sehemu ya ukusanyaji wa mapato katika Kitengo cha Uzalishaji, hususani kuhusu namna ya kushughulikia miamala inayostahili kodi na isiyostahili kodi, pamoja na kuweka miamala ya aina mbalimbali, kama ifuatavyo:

a) Mfumo hauwezi kutofautisha kati ya miamala inayostahili kodi na isiyostahili kodi, ikisababisha makosa katika kutengeneza ankara kwa huduma zisizostahili kodi kama ada za kuchinja. Hii inasababisha kupitisha kiwango cha ada kutoka Sh. 19,900 kwa ng'ombe hadi Sh. 23,482, hatimaye kusababisha hitilafu za kifedha.

b) Mfumo hauwezi kushughulikia kwa ufanisi muktadha wa miamala miwili tofauti. Kwa mfano, wakati unaweza kuweka ada ya kupooza ya Sh. 5,000 kwa siku kwa kila mnyama, unahitaji kuingiza kwa mikono wakati mnyama zaidi ya mmoja watahifadhiwa kwa siku nyingi, hii husababisha ufanisi mdogo na makosa yanayowezekana katika kuandaa hesabu za ankara.

iii) Kampuni iliingia matumizi yasiyokuwa na tija yanayofikia Sh. milioni 50.78

Ukaguzi wa nyaraka mbalimbali za kodi zinazohusiana na Kampuni kwa mwaka wa fedha uliopitiwa ulibaini kuwa Kampuni ilipata faini na riba kutoka TRA na PSSSF. Faini hizi, za jumla ya Sh. milioni 50.78, zilikuwa zimejikusanya kuanzia mwaka wa fedha 2017/18 hadi 2022/23 kutokana na kuchelewesha kuwasilisha makato na kulipa kodi.

Katika kulitatua hili, uongozi umelipa riba ya Sh. milioni 24.03 kwa PSSSF, lakini bado haijatatua faini iliyosalia ya Sh. milioni 26.75 kwa TRA. Hii inaonesha kiwango kikubwa cha matumizi yasiyo na faida.

Ninashauri uongozi wa Kampuni ukipange kwa kuandaa bajeti yenye uhalisia na kufanya marekebisho ya vifungu vinavyokabiliwa na upungufu wa fedha wakati wa mapitio ya bajeti katikati ya mwaka. Pia, washirikiane na mwandishi wa mfumo wa kompyuta ili kushughulikia kasoro katika mfumo kwa lengo la kupunguza kuingiza taarifa kwa mkono na kuongeza kuaminika kwa taarifa.

Aidha, ifuate sheria na kanuni, hususani kwa kuwasilisha malipo ya kisheria kwa wakati. Hii ni muhimu sana ili kuepuka faini na riba, huku ikihakikisha usimamizi bora wa fedha na kufuata sheria zilizopo.

14.5 Uwekezaji katika viwanda

14.5.1 Upotevu wa fedha uliotokana na uwekezaji katika operesheni ya uchimbaji bila uchunguzi wa kijiolojia Sh. milioni 105.65

Tarehe 28 Septemba 2019, H/W Kilindi ilianzisha Kampuni ya Umma ya Uchimbaji Madbini (MIVYASA Mining) ili kufanya operesheni za uchimbaji madini katika Msitu wa Pumula, ulioko ndani ya Wilaya ya Kilindi.

Lengo kuu la kuunda Kampuni hiyo lilikuwa kupata mapato kwa kugawana faida kati ya wachimbaji wadogo, wakati, na wakubwa ambapo wachimbaji hao watapata 70% wakati kampuni itapata 30%. Faida inayopatikana itagawiwa kwa kiwango cha 80% kwenda kwenye mapato ya ndani ya Halmashauri na 20% itabaki kwa operesheni za kampuni.

Tarehe 18 Mei 2023, Mkurugenzi Mtendaji wa H/W Kilindi, kupitia barua yenye nambari ya kumbukumbu KDC/L.30/3/VOLIII/89, aliomba Ofisi ya Kamishna wa Uhifadhi, Mamlaka ya Huduma ya Misitu Tanzania kufuta Sh. milioni 44.34 za ada za uhifadhi wa misitu kwa shughuli za uchimbaji

katika Msitu wa Uhifadhi wa Pumula. Ombi hili lilifanywa kwa niaba ya MIVYASA, ambayo inakabiliana na changamoto za kiufundi kutokana na kuwapo kwa maji katika eneo la uchimbaji, hivyo kuzuia wachimbaji wa wadogo kufanya shughuli za uchimbaji.

Aidha, nilibaini kwamba Sh. milioni 105.65 zilikuwa zimekwisha wekezwa katika Kampuni ya MIVYASA. Hata hivyo, uwekezaji huo ulishindwa, ikionesha kwamba matumizi yaliyofanywa hayakuwa na mafanikio, na hakuna faida itakayorudi kutokana na uwekezaji huo.

Ninapendekeza OR-TAMISEMI na Halmashauri kuhakikisha kwamba uamuzi wa uwekezaji kwa siku za baadaye unatokana na makadirio yenye uhalisia na kufanyika tathmini toshelevu za vihatarishi.

14.5.2 Kukosekana kwa ufanisi katika uendeshaji wa viwanda vya matofali

Ili kukidhi mahitaji yanayoongezeka ya vifaa vya ujenzi nafuu na endelevu, mamlaka za serikali za mitaa zimeanzisha viwanda vya matofali kama suluhisho la kimkakati katika kukabiliana na changamoto za makazi, kukuza maendeleo ya kiuchumi, na kukuza uhifadhi wa mazingira.

Halmashauri ya Wilaya Arusha na Halmashauri ya Wilaya Monduli hivi karibuni zimeanzisha uwekezaji kwa kuanzisha viwanda vya matofali ya kawaida na vitofali vya sakafu (*paving blocks*) katika mamlaka zao. Hata hivyo, licha ya kuwa na malighafi zinazohitajika kama vile mchanga, changarawe, na saruji, viwanda hivyo vilizalisha takribani matofali 24,317 na 10,556 mtawalia wakati wa mwaka wa fedha wa 2022/23.

Uchambuzi zaidi ulionesha kuwa uwezo wa uzalishaji wa viwanda vya matofali haukutosheleza mahitaji ya matofali kwa mamlaka hizo yanayotokana na miradi ya ujenzi wa vituo vya afya, shule, na majengo mengine ya umma ndani ya eneo la mamlaka husika.

Ilibainika kwamba H/W Arusha na H/W Monduli zilitumia jumla ya matofali 116,887 na 146,667 mtawalia, wakati wa mwaka wa fedha wa 2022/23, zikipita uzalishaji wa kila mwaka wa viwanda kwa 80% na 93% mtawalia.

Ukosefu wa ushirikiano wa kutosha kati ya idara zinazozalisha na vitengo vya ununuzi unazuia mchakato wa uzalishaji na kupunguza uwezo wa jumla.

Ninapendekeza uongozi kutekeleza mfumo wa usimamizi wa mchakato wa ugavi wa kisasa ili kuhakikisha malighafi zinapatikana

kwa wakati ili kupunguza gharama za uzalishaji. Pia, zitekeleze mikakati inayolenga kupunguza mchakato, kupunguza uchafu, kuboresha matumizi ya rasilimali, na kuongeza uzalishaji wa jumla.

14.5.3 Kucheleweshwa kwa kuanza kwa operesheni za kiwanda cha chaki chenye thamani ya Sh. bilioni 2.85

Wakati wa ukaguzi wa akaunti na nyaraka zinazohusiana na kiwanda cha chaki katika Halmashauri ya Wilaya ya Maswa, nilifanya uchunguzi wa barua yenye Kumb. Na. 4 /176/ 01S/99 ya tarehe 06 Juni 2023 kutoka kwa Katibu Tawala wa Mkoa kwenda kwa Katibu Mkuu OR-TAMISEMI, kuhusu kulipwa kwa madeni yaliyofikia Sh. bilioni 2.85. Kiasi hiki kinajumuisha Sh. bilioni 2.54 zilizotengwa kwa malipo kwa mkandarasi na Sh. milioni 307.88 zilizokusudiwa kwa majaribio ya mitambo katika kiwanda cha usindikaji wa Chaki na utengenezaji wa jasi.

Uchunguzi wa nyaraka mbalimbali na ripoti ya ziara katika kiwanda iliyofanyika tarehe 13 Agosti 2023 ulibaini kuwa kiwanda kimekamiliika na kipo tayari kuanza uzalishaji, lakini bado hakijaanza.

Kucheleweshwa kuanza kwa uzalishaji kumetokana na kutofanyika kwa majaribio ya mitambo ambayo yanatakiwa kufanyika kwa kipindi cha siku 15 kama inavyoelezwa katika mkataba; changamoto za uendeshaji au masuala yanayohusiana na miundombinu ya kiwanda; mlolongo wa usambazaji, au wafanyakazi, ambayo yanazuia kuanza kwa uzalishajii; na taratibu za kiutawala ndani ya OR-TAMISEMI au mamlaka zingine husika ambazo zimesababisha kucheleweshwa kwa idhini au kutolewa kwa fedha zinazohitajika kwa uendeshaji wa kiwanda.

Ninaamini kwamba kucheleweshwa kiwanda kuanza uzalishaji kunamaanisha kwamba mapato yanayotarajiwa kutokana na uzalishaji wa chaki na jasi hayajapokelewa, hivyo kusababisha hasara za kiuchumi kwa halmashauri na serikali.

Kutokufuata masharti ya mkataba na mkandarasi kunaweza kupelekea athari za kisheria na kifedha.

Ninapendekeza kwamba ufuatiliaji zaidi ufanyike kwa OR-TAMISEMI au mamlaka zingine husika ambazo zinaweza kuwa zimesababisha kucheleweshwa kwa idhini au kutolewa kwa fedha zinazohitajika kwa uendeshaji wa kiwanda. Pia, ni muhimu kuhakikisha kufuata kikamilifu mkataba na mkandarasi, ikiwamo kumaliza kipindi cha majaribio ya siku 15, na kuhakikisha kwamba majukumu yote ya mkataba yanatimizwa kwa wakati.

14.5.4 Utunzaji na usimamizi duni wa operesheni za viwanda vya kutengeneza matofali

Agizo la 52 la Memoranda ya Fedha ya mwaka 2009, linatoa miongozo ya kusimamia vizuri uwekezaji, ambapo Halmashauri zilishughulikia suala la mahitaji makubwa ya matofali katika miradi mingi ya ujenzi kwa kuanzisha viwanda vya kutengeneza matofali.

Wakati wa kipindi cha ukaguzi, mamlaka za serikali za mitaa kama H/M Shinyanga, H/W Siha, H/W Mtama, H/Mji Nzega, H/W Mwanga, H/Jiji Tanga, H/M Lindi na H/M Singida ziliendesha viwanda vya kutengeneza matofali ili kukidhi mahitaji yao na mahitaji ya soko. Hata hivyo, tathmini ya ufanisi wa operesheni za mradi ilionesha upungufu na changamoto ambazo zinahitaji kushughulikiwa ili kupata matokeo bora. Upungufu na changamoto hizo ni:

- i) **Kutokuwapo kwa mpango wa biashara:**
Halmashauri zilianzisha viwanda vya kutengeneza matofali bila mpango kamilifu wa biashara, kwa ajili ya kufafanua malengo, mikakati, masoko, na makadirio ya kifedha.
- ii) **Kutokuwapo kwa sera rasmi za uwekezaji:**
Halmashauri ziliendesha shughuli za viwanda hivyo bila sera rasmi za uwekezaji, hivyo kusababisha ufanisi mdogo katika uendeshaji wa mradi.
- iii) **Kutokuwapo kwa akaunti tofauti ya benki:**
Halmashauri zilizo na viwanda vya kutengeneza matofali ya kawaida na matofali ya kuwekea sakafu hazina akaunti za benki zilizotengwa kwa ajili ya kusimamia mapato ya mauzo na uendeshaji wa mradi. Hii ilifanya itumike akaunti moja ya Halmashauri, hivyo kushindwa kusimamia mapato na matumizi yake.
- iv) **Kumbukumbu za uhasibu zisi:**
Halmashauri zimeshindwa kuweka kumbukumbu za uhasibu toshelevu, kwa kuchanganya fedha za mradi katika akaunti za jumla, hivyo kuathiri uchambuzi wa utendaji na tathmini ya mali.
- v) **Mtaji usiotosha:**
Viwanda vina mtaji mdogo wa kudumisha viwango vya uzalishaji vinavyoendelea, hivyo kusababisha mashine kutotumika ipasavyo na upatikanaji usiridhisha wa bidhaa kwa ajili ya kukidhi mahitaji.

vi) Kutokuwapo kwa nyaraka toshelevu:

Ukosefu wa nyaraka za kutosha kuhusu ununuzi wa vifaa na matofali yaliyotolewa unafanya iwe vigumu kufuatilia uzalishaji na kutathmini utendaji. Kutokuwapo kwa kumbukumbu zilizoandaliwa pia kunazua wasiwasi kuhusu uwazi na uwajibikaji.

Ninaamini kwamba udhibiti duni kwenye uendeshaji na usimamizi wa viwanda kunaweza kusababisha ubadhirifu wa fedha, hivyo kusababisha viwanda kushindwa kutoa faida na kukidhi mahitaji yake.

Ninapendekeza mamlaka za serikali za mitaa husika zitengeneze mipango ya biashara yenye maelezo ya kina kuhusu malengo ya mradi, mikakati, makisio na mtiririko wa fedha za mradi. Pia zianzishe sera za uwekezaji kwa ajili ya kusimamia uanzishwaji, uundaji, na uendeshaji na usimamizi wa mradi kwa uwazi .

Miradi hiyo inahitaji kufunguliwa kwa akaunti zake za benki, kutunza vitabu vya fedha, na taarifa za kina za uzalishaji na mauzo ya tofali ili kuongeza uwazi, usimamizi sahihi wa kifedha na tathmini ya utendaji kazi. Mtaji wa kutosha unapaswa kupatikana ili kuboresha shughuli za viwanda na kukidhi mahitaji kwa ufanisi.

14.5.5 Kituo cha mafunzo kilichotelekezwa kwa ajili ya biashara ndogo na za kati kikiwa na thamani ya Sh. bilioni 2.42

Programu ya Maendeleo ya Kiuchumi ya Geita, kupitia mpango wa pamoja kati ya kampuni ya uchimbaji dhahabu ya Geita (Geita Gold Mine Limited-GGML), Halmashauri ya Mji wa Geita, na Ofisi ya Mkuu wa Mkoa katika mwaka wa fedha 2014/15 walizindua kituo cha mafunzo kwa ajili ya wafanya biashara wadogo na wakati (SMEs) katika eneo la Magogo. Lengo lilikuwa ni kukuza ukuaji endelevu wa kiuchumi katika Mkoa wa Geita.

GGML ilitenga Sh. bilioni 2.42 kwa ajili ya ujenzi wa mradi wa Magogo na tarehe 11 Mei 2018, makabidhiano rasmi ya mradi wa Magogo kwa H/Mji Geita yalifanyika, ikipewa wajibu wa moja kwa moja kwa ajili ya uendeshaji, udhibiti, ulinzi, na usimamizi wake.

Hata hivyo, kufikia Novemba 2023, miaka mitano baada ya mradi kuanzishwa, mradi huo ulikuwa bado haujafanya kazi na kutokuwa na shughuli, hivyo kukiuka masharti yaliyokubaliwa kati ya GGML na H/Mji Geita. Kutokuanza kwa shughuli za uendeshaji wa mradi kunazua wasiwasi kuhusu kufikiwa kwa malengo yake ya kijamii na kiuchumi iliyokusudiwa na kutilia shaka ufanisi wa juhudi za ushirikiano zilizoenezwa katika programu ya CSR.

Aidha, tarehe 19 Juni 2022, tukio la wizi lilifanyika, likisababisha kupotea kwa mashine na vifaa 12 kutoka kwenye mradi, chini ya ulinzi wa M/s Geita Umoja Security Group Ltd.

Kushindwa kushughulikia masuala haya kunaweza kusababisha hasara za kifedha kwa GGML na H/Mji Geita, kuharibika kwa sifa ya CSR ya GGML, kuathiri uhusiano, na kuzuia maendeleo ya kijamii na kiuchumi katika eneo hilo.

Ninahimiza Katibu Tawala wa Mkoa (RAS) na uongozi wa Halmashauri kutengeneza mpango kamili wa kurejesha tena mradi wa SME wa Magogo.

Mpango huu unapaswa kujumuisha mapitio ya kina ya taratibu za makabidhiano kutoka Geita Gold Mine Limited (GGML) kwenda Halmashauri ya Mji wa Geita, lengo likiwa kuhakikisha mapitio rahisi na kuendelea kwa shughuli za mradi. Aidha, jitihada zinapaswa kufanywa ili kurejesha mashine na vifaa vilivyoibiwa kutoka kwa Kampuni ya Ulinzi.

14.6 Uwekezaji katika timu za mpira wa miguu

14.6.1 Kushindwa kuthibitisha ufanisi wa utendaji wa klabu za mpira wa miguu za halmashauri kutokana na usimamizi usioridhisha

Wakati wa ukaguzi wa mwaka wa fedha 2022/23, nilibaini kuwa mamlaka 4 za serikali za mitaa zilianzisha vilabu vya mpira wa miguu kama sehemu ya miradi ya uwekezaji. Vilabu hivi ni: timu ya KMC ambayo ilianzishwa mwaka 2014 na H/M Kinondoni; timu ya Geita Gold iliyoanzishwa mwaka 2009 na H/Mji Geita; timu ya Mbeya City iliyoanzishwa mwaka 2011 na H/M Mbeya; na timu ya Dodoma Jiji iliyoanzishwa mwaka 2020 na H/M Dodoma.

Timu zote hizi zimethibitishwa rasmi na Shirikisho la Mpira wa Miguu Tanzania na zimekuwa zikishiriki katika Ligi Kuu ya Tanzania kwa mwaka wa fedha 2022/23.

Halmashauri hushughulikia vilabu hivi; hutoa fedha kutoka vyanzo vya ndani kila mwaka wa fedha. Mbali na ufadhili wa Halmashauri, vilabu hivi pia huongeza mapato kupitia ada za kuingia uwanjani, mauzo ya jezi, na udhamini kutoka kwa mashirika kama Parimatch, Geita Gold Mine, Shirikisho la Mpira wa Miguu Tanzania, na Azam Broadcasting Media. Jumla ya mapato yaliyokusanywa katika mwaka wa fedha 2022/23 yalifikia Sh. bilioni 7.01.

Hata hivyo, mapato na matumizi yaliyofikia Sh. bilioni 7.01 na Sh. bilioni 6.29 mtawalia yalirekodiwa kwa mikono kwenye kitabu cha fedha cha Excel badala ya kuzalishwa moja kwa moja ndani ya mfumo wa IFMIS wa Halmashauri kama inavyotakiwa (Kifungu cha 5.3.1(f) na 5.3.2(c).

Aidha, mapato na matumizi ya vilabu hayakuwasilishwa ili kujadiliwa kwenye mikutano ya kila mwezi ya Kamati ya Fedha. Vilabu pia havikutayarisha taarifa za kifedha, hivyo kufanya iwe vigumu kuthibitisha utendaji wa vilabu hivyo katika uendeshaji. Vilevile halmashauri hazikutambua mapato yaliyopokelewa na matumizi yaliyofanywa na vilabu katika kumbukumbu zao za uhasibu.

Vilevile, kutokuwapo kwa Kanuni na Sheria au katiba inayoelezea usajili na uundaji wa klabu, fedha na utawala, miundombinu, haki za wafanyakazi na wachezaji, mgawanyo wa mapato, maadili, na nidhamu kunasababisha vilabu kutokuwa na mwongozo muhimu wa kisheria.

Natilia shaka kuongezeka kwa utegemezi wa kifedha kutoka kwa Halmashauri ambapo kiasi cha Sh. bilioni 3.66 kati ya mapato yote yanayofikia Sh. bilioni 7.01 kwa mwaka wa fedha 2022/23, kilichangwa na Halmashauri, hivyo kuzidi bajeti iliyopangwa ya Sh. bilioni 2.18 kwa Sh. bilioni 1.48. Hii inaleta athari kwa shughuli zingine za Halmashauri zilizo kwenye bajeti na kutekelezwa kupitia mapato ya ndani, kama inavyooneshwa katika **Jedwali Na. 107**.

Jedwali Na. 107: Bajeti ikilinganishwa na michango halisi

Halmashauri	Timu	Kusanywa 2022/23 Sh.	Michango ya halmashauri 2022/23 Sh.	Bajeti ya halmashauri 2022/23 Sh.	Mchango wa ziada Sh.
H/J Mbeya	Mbeya City FC	1,566,624,876	828,641,056	230,000,000	598,641,056
H/Mji Geita	Geita Gold FC	1,744,371,344	550,000,000	500,000,000	50,000,000
H/M Kinondoni	KMC FC	2,083,084,917	1,254,182,800	750,000,000	504,182,800
H/J Dodoma	Dodoma Jiji FC	1,620,000,000	1,031,426,003	700,000,000	331,426,003
Jumla		7,014,081,137	3,664,249,859	2,180,000,000	1,484,249,859

Kuhusu utatuzi wa migogoro na usimamizi wa wafanyakazi, hakuna maelekezo ya moja kwa moja yanayoonesha masuala hayo yanashughulikiwa kwenye kiwango cha halmashauri au moja kwa moja katika kiwango cha klabu, kwani hakuna kanuni yoyote iliyowekwa.

Udhibiti duni unaotumika juu ya mapato na matumizi ya vilabu vya mpira wa miguu unaweza kutoa nafasi ya ubadhirifu wa fedha za umma. Pia, kuchelewa kwa mchakato wa wa timu kujitegemea na kuwa kampuni ya kusudi maalumu (SPV) unaendelea kuzuia kujitegemea kwa klabu za mpira na Halmashauri.

Kwa hiyo, hali hii inaathiri uwazi, uadilifu, na uwajibikaji wa timu kuhusiana na usimamizi wa mapato na matumizi.

Ninapendekeza mamlaka za serikali za mitaa husika kutambua na kusimamia mapato yote yanayopokelewa mpaka vilabu hivyo vitakapojitambulisha rasmi kama kampuni huru ndani ya halmashauri. Kwa kuwa vilabu hivyo vya mpira wa miguu vinajiendesha chini ya Halmashauri, inategemewa kuwa Mkurugenzi wa Halmashauri husika atachukua jukumu kamili la kusimamia uendeshwaji wake.

Aidha, nashauri kuharakisha mchakato wa kubadilisha Vilabu vya Mpira wa Miguu kuwa Kampuni ya Kusudi Maalumu (SPV). Mchakato huu utawezesha klabu kuwa na katiba yake, muundo wa usimamizi, na kutumia akaunti zake. Kufuatia hivyo, vilabu hivyo vitaweza kuandaa taarifa za kifedha, kuimarisha uwajibikaji na uwazi katika matumizi ya fedha zinazotolewa na Halmashauri na wafadhili.

UFANISI KATIKA UDHIBITI WA TAKA

15.0 Utangulizi

Usimamizi wa taka wenye ufanisi katika mamlaka za serikali za mitaa una umuhimu mkubwa katika kulinda afya ya jamii, kuhifadhi usafi wa mazingira na kuchochea maendeleo endelevu. Utupaji taka sahihi huzuia kuenea kwa magonjwa na vitu vinavochafua mazingira, hulinda afya ya jamii na huhakikisha mazingira safi na salama ya kuishi.

Usimamizi wa taka katika mamlaka za serikali za mitaa unasimamiwa na Sheria ya Usimamizi wa Mazingira, Sura ya 191 na Kanuni zake za mwaka 2009, ambazo zinaeleza taratibu za kushughulikia aina mbalimbali za taka, ikiwamo zile hatari. Aidha, Sheria ya Afya na Usalama Mahali pa Kazi ya mwaka 2003 na Sheria ya Afya ya Umma ya mwaka 2009 zinajumuisha vipengele vya usimamizi wa taka. Aidha, Sheria ya serikali za mitaa (Mamlaka za Wilaya), Sura ya 287 na Sheria ya serikali za mitaa (Mamlaka za Miji), Sura 288 ikizipa mamlaka za serikali za mitaa jukumu la kusimamia udhibiti wa taka katika ngazi za mijini na wilayani. Licha ya mfumo huu wa kisheria, juhudi zaidi zinahitajika ili kuhakikisha kunakuwa na ufanisi wa usimamizi wa taka nchini kote.

Mamlaka za serikali za mitaa zinawajibika kwa huduma za usimamizi wa taka, zikijumuisha usimamizi wa ukusanyaji, usafirishaji, na utupwaji wa taka.

Kupitia mipango ya kimkakati na mipango shirikishi, mamlaka za serikali za mitaa zinaweza kuongeza uwezo wao wa kudhibiti taka ipasavyo, na hivyo kukuza malengo ya maendeleo endelevu na kuimarisha ubora wa maisha kwa wananchi wao.

Katika mwaka wa fedha 2022/23, jumla ya Sh. bilioni 19.45 zilikusanywa na mamlaka 117 za serikali za mitaa kama ada ya ukusanyaji wa taka kama inavyooneshwa kwenye **Kiambatisho Na.46**.

Hata hivyo, tathmini yangu ya usimamizi na uhifadhi wa taka katika mamlaka za serikali za mitaa imebaini kuwa usimamizi wa taka bado unakabiliwa na changamoto nyingi. Miongoni mwazo ni: upungufu wa wafanyakazi, bajeti ndogo, mazingira yasiyofaa ya kufanyia kazi, miundombinu isiyotosheleza na ongezeko la idadi ya watu linalosababisha kuongezeka kwa uzalishaji wa taka. Masuala haya kwa pamoja huchangia katika uchafuzi wa mazingira na kueneo kwa magonjwa ya mlipuko.

Sura hii inatoa picha kuhusu changamoto zinazojitokeza katika usimamizi wa taka. Pia, inabainisha maeneo muhimu yanayohitaji kipaumbele. Zaidi, inapendekeza hatua ambazo serikali na wadau wengine wanaweza kuchukua kushughulikia changamoto hizi kwa lengo la kuboresha.

Kwa kuangazia masuala haya na kupendekeza suluhisho zinazowezekana, sura hii inalenga kuchangia katika uboreshaji wa usimamizi wa taka na matokeo yake katika mamlaka za serikali za mitaa.

15.1 Upungufu wa miundombinu ya kusimamia taka ngumu katika mamlaka za serikali za mitaa

Kifungu cha 119 cha Sheria ya Usimamizi wa Mazingira, Sura ya 191 kinazitaka mamlaka za serikali za mitaa kuchagua namna bora ya kukusanya na kuhifadhi taka ngumu katika maeneo yao. Uamuzi huu unapaswa kuzingatia mambo mbalimbali ikiwemo: hali ya hewa, uwezo wa kiuchumi, maslahi kwa jamii; faida za mazingira, usafi na upatikanaji wa maeneo ya kutupa.

Uchambuzi wa mfumo wa usimamizi wa taka ngumu katika mamlaka nane za serikali za mitaa na uchambuzi wa uzalishaji wa taka katika kipindi cha miaka mitatu kama ilivyobainishwa katika **Jedwali Na. 108**, nilibaini kuongezeka kwa uzalishaji wa taka na upungufu katika ufanisi wa mikakati ya usimamizi wa taka ngumu inayotumika. Upungufu huu ulionekana wazi katika maeneo ya uzalishaji wa taka ngumu, ukusanyaji, uhifadhi na utupaji wa taka ngumu.

Mathalani, nilibaini upungufu wa vifaa vya ukusanyaji wa taka na kutokuwapo kwa miundombinu yenye ufanisi, ambayo ina athari kubwa kwa usimamizi wa taka kama inavyoelezwa kwenye **Jedwali Na. 109**.

Jedwali Na. 108: Upungufu wa miundombinu ya taka

Vifaa	Vifaa vinavyohitajika	Vilivyo po	Upungufu	% ya Upungufu	Halmashauri
Makasha ya kusafirishia taka	33	7	24	77	H/M Ubungo H/Jiji Tanga

Vifaa	Vifaa vinavyohitajika	Vilivyo po	Upungufu	% ya Upungufu	Halmashauri
Vikapu vya kusafirishia taka	259	35	124	78	H/M Moshi
Gari la kubeba taka	44	13	16	55	H/Mji Bariadi
Trekta	12	2	10	83	H/Mji Nzega
Trela	10	2	8	80	H/Jiji Dar es Salaam
Magari ya kufagia barabara	16	0	16	100	H/M Mpanda
Viyuo vya kukusanyia taka	83	12	71	85	H/W Same
Dampo	14	3	11	79	

Chanzo: Taarifa ya vitengo vya taka

Jedwali Na. 109: Uzalishaji wa taka katika Halmashauri kwa miaka mitatu

Halmashauri	Mwaka wa fedha	Makundi ya taka					
		Ngumu	Hatari	Zinazo chakatika	Kikaboni	Zingine	Jumla (tani)
H/M Ubungo	2020/21	39,099	6,015	72,182	180,456	3,008	300,760
	2021/22	38,632	6,439	77,263	193,158	6,439	321,930
	2022/23	35,733	6,497	77,964	194,910	9,746	324,850
H/Mji Nzega	2020/21	7,056	2,016	336	672	-	10,080
	2021/22	7,392	2,016	336	672	-	10,416
	2022/23	8,736	2,688	672	1,680	-	13,776
H/Jiji Dar es Salam	2020/21	401,500	28,105	164,615	196,735	12,045	803,000
	2021/22	401,500	28,105	164,615	196,735	12,045	803,000
	2022/23	481,800	33,580	197,465	236,155	14,600	963,600
H/M Mpanda	2020/21	23,725	840	4,015	12,240	576	41,396
	2021/22	31,390	1,095	5,475	16,200	648	54,808
	2022/23	37,960	1,314	6,570	19,800	1,008	66,652
H/M Moshi	2020/21	28,470	-	18,250	7,300	-	54,020
	2021/22	29,200	-	16,425	5,475	-	51,100
	2022/23	36,500	-	12,775	3,650	-	52,925
H/W Siha	2020/21	30,600	1,095	1,460	29,930	-	63,085
	2021/22	32,400	4,860	1,825	31,025	-	70,110
	2022/23	36,000	1,800	2,555	32,850	-	73,205
H/W Same	2020/21	70,163	16,425	-	-	-	86,588
	2021/22	65,766	20,075	-	-	-	85,841
	2022/23	67,876	23,725	-	-	-	91,601
H/Jiji Arusha	2020/21	108,040	5,475	31,390	60,590	10,950	216,445
	2021/22	112,785	5,840	32,850	63,145	11,315	225,935
	2022/23	117,895	6,205	34,404	66,065	12,045	236,614

Chanzo: Taarifa za halmashauri

Upungufu wa miundombinu unaathiri usimamizi wa taka, unachangia uchafuzi wa hewa, na kuathiri moja kwa moja mifumo ya ikolojia. Pia, unaweza kuchangia magonjwa ya mlipuko.

Ninapendekeza kwamba OR-TAMISEMI, kupitia Halmashauri, ihakikishe miundombinu inayohitajika inapatikana ili kuimarisha usimamizi wa taka na kudumisha mazingira safi. Pia, halmashauri zinaweza kuanzisha ushirikiano na makampuni binafsi kwa lengo la kuboresha miundombinu na huduma za usimamizi wa taka. Ushirikiano wa Umma na Binafsi (PPPs) unaweza kusaidia kutanua wigo wa

rasilimali na utaalamu kwa ajili ya ukusanyaji, uchakataji, na utupaji taka kwa ufanisi zaidi.

15.2 Mapato yaliyokusanywa kutoka huduma za usimamizi wa taka yametumika kwa shughuli zisizohusiana - Sh. bilioni 1.25

Kifungu cha 73 (3) cha Sheria ya Afya ya Umma ya mwaka 2009 kinaelekeza mapato yaliyokusanywa kutoka kwenye huduma za usimamizi wa taka kutumika kuboresha huduma za afya ya mazingira.

Kinyume na sheria tajwa, nilibaini kuwa Halmashauri ya Jiji la Arusha ilikusanya Sh. bilioni 1.25 kutoka kwenye shughuli za usimamizi wa taka. Hata hivyo, kiasi hicho kilichokusanywa hakikutumika kikamilifu katika kuboresha huduma za afya na mazingira, hususani usimamizi wa taka ngumu.

Sekta ya mazingira, hususani usimamizi wa taka ngumu, huenda isiboreshwe ikiwa fedha hazitengwi kulingana na mahitaji ya Sheria ya Afya ya Umma ya mwaka 2009.

Ninashauri uongozi wa Halmashauri kuweka mfumo thabiti wa kufuatilia usimamizi wa taka ili kuhakikisha kuwa, mapato yanayokusanywa kutoka kwenye usimamizi wa taka yanatumika kuboresha huduma za afya ya mazingira.

15.3 Kuwapo kwa eneo la kuhifadhi taka lisilo rasmi katika Mtaa wa Goba Majengo

Nilifanya tathmini ya mfumo wa usimamizi wa taka ngumu katika barabara na masoko mbalimbali ndani ya Halmashauri ya Manispaa ya Ubungo na kubaini kuwapo kwa eneo lisilo rasmi la kuhifadhi taka karibu na eneo la makazi mtaa wa Goba Majengo karibu na mto Tegeta.

Aidha, wakati wa ziara ya kutembelea eneo hilo, nilibaini magari mawili, moja likiwa mali ya taasisi binafsi na katika hali ya kushangaza; lingine lilikuwa mali ya Halmashauri ya Manispaa ya Ubungo, likiwa na taka zisizofunikwa karibu na eneo hilo la kuhifadhi taka lisiloidhinishwa tayari kutupa taka.

Pia, nilibaini kuwa kila gari la kubeba taka limekuwa likitozwa Sh.5,000 kwa safari. Fedha hiyo hulipwa kwa mmiliki wa eneo karibu na mto kama ada ya kuhifadhi taka, licha ya kutokuwa na idhini ya kukusanya ada hizo. Kitendo hiki cha kutupa taka bila kibali kinachafua mazingira na kuhatarisha afya ya kaya katika eneo hilo.

Ninashauri Halmashauri husika kusitisha kutupa taka kiholela kwa kuanzisha maeneo sahihi ya kutupa taka;. Pia,ifuatilie mapato yaliyokusanywa kutokana na malipo ya ada za kutupa taka kiholela kwa hatua za marekebisho.

Pia, mamlaka za serikali za mitaa zinapaswa kutekeleza mfumo thabiti wa ukusanyaji wa taka unaofika maeneo yote ya mamlaka hizo. Hii inaweza kuhusisha kuanzisha vituo vya ukusanyaji maalumu au kutumia huduma za ukusanyaji nyumba kwa nyumba.

15.4 Gharama ya kukusanya taka inazidi mapato yaliyokusanywa Sh. milioni 864.06

Sheria za Usimamizi wa Afya na Mazingira, 2022 zinaipa Halmashauri jukumu la kukusanya taka kutoka kwa kaya kwa kiwango kilichowekwa.

Hata hivyo, ukaguzi wangu umebaini kuwa Halmashauri sita kati ya Halmashauri 117 zilikusanya Sh. milioni 645.51 kutoka kwa ada za huduma za ukusanyaji taka, huku zikifanya matumizi ya jumla ya Sh.bilioni 1.51 kwa wakusanyaji na usafirishaji wa taka hadi eneo la kutupa. Hii imesababisha zidio la gharama kwa Sh. milioni 864.06 (57%). Maelezo zaidi yanapatikana kwenye Jedwali Na.110.

Jedwali Na. 110: Mapato na matumizi ya ukusanyaji taka

Na	Halmashauri	Mapato yaliyokusanywa (Sh.)	Matumizi (Sh.)	Zidio (Sh.)	%
1	H/W Nkasi	3,856,100	33,995,814	30,139,714	11
2	H/W Bukoba	0	76,467,030	76,467,030	0
3	H/W Mlimba	249,100	20,795,876	20,546,776	1
4	H/W Ukerewe	0	12,360,000	12,360,000	0
5	H/W Njombe	0	140,509,596	140,509,596	0
6	H/M Ilemela	641,402,835	1,225,440,276	584,037,441	52
Jumla		645,508,035	1,509,568,592	864,060,557	43

Chanzo: Taarifa za fedha zilizokaguliwa 2022/23

Kukosekana kwa uwiano wa kifedha katika huduma za ukusanyaji taka kumesababisha matumizi ya mapato yatokanayo na vyanzo vya ndani, ambayo awali vilikuwa vimepangwa kwa miradi mingine kutumika.

Uchepushaji wa fedha unaweza kukwamisha uwezo wa halmashauri kutekeleza miradi muhimu ya Maendeleo. Uhamishaji huu wa kifedha umesababisha halmashauri kushindwa kushughulikia mahitaji muhimu ya jamii, hivyo kusimamisha maendeleo na kupunguza ustawi wa jumla wa wananchi.

Aidha, uchepushaji wa mapato ya ndani yaliyokusudiwa kwa miradi mingine hudhoofisha uendelevu wa kifedha wa Halmashauri na kupunguza imani ya umma katika nyanja ya usimamizi wa fedha.

Bila ufadhili wa kutosha kwa ajili ya mipango muhimu; miundombinu ya jamii, afya, na mazingira; kutapelekea kuongezeka kwa changamoto zilizopo na kuzuia ukuaji na ustawi wa muda mrefu.

Ninatoa ushauri kwa mamlaka za serikali za mitaa kufanya tathmini upya na kubuni upya huduma za ukusanyaji taka, kwa njia bora zaidi na yenye ufanisi wa gharama. Pia, kuhakikisha kuwa mapato yanayopatikana kutokana na huduma za ukusanyaji taka yanakidhi gharama zinazohusiana.

Hii inaweza kuhusisha mapitio ya sheria za usimamizi wa taka ili kujumuisha viwango rafiki kulingana na maeneo na viwango vya maisha ili kukuza mazingira safi. Vilevile, halmashauri zinashauriwa kuweka kipaumbele katika kuboresha operesheni ya usafi, kuwekeza katika teknolojia za kisasa, na kushirikiana na wadau ili kuboresha matumizi ya rasilimali.

15.5 Usimamizi duni wa mawakala wa kukusanya ada za taka

i) Mawakala wanakusanya ushuru wa taka bila ya kuwa na dhamana ya utendaji Sh. milioni 301.55

Agizo 38 (3) la Memoranda ya Fedha ya Serikali za Mitaa ya mwaka 2009 linaelekeza wakala wa mapato kuweka dhamana kwenye mamlaka ya serikali ya mitaa kiasi cha malipo ya miezi mitatu, dhamana ya benki, au aina zingine za dhamana, kama mamlaka ya serikali ya mitaa itavyoona inafaa. Aidha, kifungu Na. 29 (1) cha Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013 kinaitaka taasisi nunuzi kumtaka mwombaji aliyeshinda kuwasilisha dhamana ya utendaji kazi.

Hatua hizi zinakusudia kuhakikisha kuwa majukumu ya kimkataba yanatimizwa kikamilifu, ikijumuisha malipo kwa vibarua wote, wasambazaji bidhaa, mafundi na wakandarasi wasaidizi wanaoshiriki katika utekelezaji wa mradi husika. Hatua hizo ni kinga dhidi athari za kifedha na kuhakikisha kuwa kuna uwajibikaji wakati wote wa mchakato wa ununuzi na ukusanyaji wa mapato pamoja na kuongeza uwazi na ufanisi katika usimamizi wa fedha za umma.

Ukaguzi ulibaini kutofuatwa kwa Agizo 38 (3) la Memoranda ya fedha ya mwaka 2009, na Kifungu 29 (1) cha Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013. Nilibaini kuwa mawakala wa ukusanyaji taka katika halmashauri za jiji la Dar es Salaam na Manispaa ya Iringa hawakuweka malipo ya miezi mitatu inayohitajika au kutoa dhamana inayofaa; badala yake, walitoa "dhamana za bima" zilizotosheleza mwezi mmoja.

Aidha, hakuna dhamana za utendaji zilizowasilishwa baada ya kumalizika kwa dhamana ya awali, na kuruhusu mawakala kufanya kazi bila kutimiza majukumu yao kama inavyoelezwa kwenye **Jedwali Na.111**.

Jedwali Na. 111: Mawakala wakusanya ushuru wa taka wasio na dhamana

Halmashauri	Mkatoba	Kiasi (Sh)
H/Jiji Dar es Salam	LGA/015/IMC/2020-2020/HQ/NCS/94-LOT2	52,000,000
	LGA/015/IMC/2020-2020/HQ/NCS/24-LOT94	100,000,000
	LGA/015/IMC/2020-2020/HQ/NCS/24-LOT43	77,500,000
	LGA/015/IMC/2020-2020/HQ/NCS/24-LOT39	40,000,000
H/M Iringa	LGA/025/2022/2023/N/01	8,013,200
	LGA/025/2022/2023/N/04	8,013,200
	LGA/025/2022/2023/N/03	8,013,200
	LGA/025/2022/2023/N/02	8,013,200
Jumla		301,552,800

Chanzo: Mafaili ya mikata ya wakusanya ushuru wa taka

ii) Mawakala wanaokusanya ada za taka bila mikatoba halali Sh. milioni 105.55

Aya 5.2.1 (b) ya Mwongozo wa Usimamizi wa Mapato wa Mamlaka za Mitaa (LARAM) wa mwaka 2019 kinaitaka halmashauri kuhakikisha mikatoba yote ya ukusanyaji mapato kati ya mawakala na halmashauri inapitiwa na wataalamu wa kisheria na ina makubaliano maalumu ya kuwabana mawakala.

Pia, itahitajika kubainisha kiasi cha mapato kitakachokusanywa na kamisheni itakayolipwa kwa mawakala, hatua na/au adhabu zinazoweza kuchukuliwa kwa ukiukaji wa mikatoba na kuruhusu mabadiliko kwa upande wa kuongezeka kwa malipo ya mapato yaliyokusanywa kwa halmashauri.

Hata hivyo, katika ukaguzi wangu wa mikatoba iliyoingwiwa na mawakala wa taka, nilibaini kuwa mawakala watatu wa ukusanyaji wa ada za taka walifanya kazi bila mikatoba halali, na kukiuka Aya 5.2.1 (b) ya LARAM, 2019.

Mikataba hii haikuwa na uhakiki wa kisheria; haikuwa na makubaliano maalumu ya kuwabana; na haikueleza vipengele muhimu kama vile kiasi cha ukusanyaji wa mapato, viwango vya kamisheni, na hatua za kuchukua kwa ukiukwaji wa mkataba, kama inavyoelezwa katika **Jedwali Na. 112**.

Jedwali Na. 112: Ukusanyaji wa ushuru wa taka bila ya mikataba halisi

Halmash auri	Mkataba	Tarehe ya kuanza	Tarehe ya kumaliza	Kiasi (Sh)
H/Jiji Dar es Salam	LGA/018/DCC/2021-2022/HQ/NCS/25 LOT 3	01 Julai 2022	30 Juni 2023	30,700,000
	LGA/018/DCC/2021-2022/HQ/NCS/25/LOT 1	01 Julai 2022	30 Juni 2023	44,847,500
	LGA/018/DCC/2021-2022/HQ/NCS/25/LOT 14	01 Julai 2022	30 Juni 2023	30,000,000
Jumla				105,547,500

Chanzo: Mafaili ya mikataba ya wakusanya ushuru wa taka

Kutokuwapo kwa dhamana za utendaji na mikataba halali kunaweza kuziweka halmashauri katika hatari ikiwa mawakala wa ukusanyaji ushuru wa taka watashindwa kutekeleza majukumu yao au kutimiza wajibu wao, hivyo kusababisha utata wa kisheria kutokana na migogoro inayoweza kutokea kati ya mawakala na halmashauri.

Ninapendekeza kwamba uongozi wa Halmashauri husika uangalie ufanisi wa dhamana za bima zinazotumika na kutafuta njia mbadala za dhamana zinazolingana na viwango vya kisheria na kutoa dhamana ya kutosha.

Pia, wahuishie mikataba ya mawakala wanaofanya kazi bila makubaliano halali ili kupunguza hatari za kisheria na kifedha zinazohusiana na kufanya kazi bila nyaraka sahihi.

15.6 Upungufu uliobainika katika usimamizi na ukusanyaji wa taka kwenye mamlaka za serikali za mitaa

Halmashauri zimeanzisha mfumo wa ukusanyaji wa taka. Mfumo huu unajumuisha kuingia mikataba na watoahuduma kadhaa wa ukusanyaji wa taka, kuwapa jukumu la kusafisha barabara, kukusanya taka, na kukusanya ada za kutoa huduma kwa niaba ya mamlaka za serikali za mitaa.

Katika mapitio ya mikataba, nilibaini kuwa wakusanyaji wanakusanya taka moja kwa moja pamoja na ada za huduma kutoka kwa wananchi. Hivyo, wanapaswa kuhamisha sehemu iliyobainishwa ya mapato haya kwa mamlaka za serikali za mitaa kulingana na masharti ya mikataba. Mfumo

huu unalenga kurahisisha shughuli za usimamizi wa taka, huku ukihakikisha uwajibikaji na uwazi katika michakato ya ukusanyaji mapato.

Hata hivyo, licha ya kuwa na mikataba hiyo, nilibaini dosari zifuatazo.

i) Kulipwa kiwango pungufu ya mkataba na mawakala wa ukusanyaji taka Sh. milioni 485.47

Mikataba iliyoingiwa kati ya Halmashauri za Wilaya na Mawakala wa ukusanyaji taka, hususani katika vifungu vya 14 na 16 vya masharti maalum, imebainishwa kuwa mawakala wanapaswa kuhamisha asilimia iliyopangwa ya ukusanyaji kwa halmashauri kila mwishoni mwa mwezi.

Katika ukaguzi wangu wa ukusanyaji wa mapato kutoka kwa mawakala, nilibaini kuwa mgao wa halmashauri ulipaswa kuwa Sh. bilioni 1.04. Hata hivyo, kiasi cha Sh. milioni 751 pekee kiliwasilishwa benki, hii ikisababisha upungufu wa Sh. milioni 285.89, kama inavyoelezwa katika **Jedwali Na.113**. Licha ya suala hili kujirudia, mamlaka za serikali za mitaa husika hazijawachukulia hatua stahiki au kukusanya deni hili.

Vilevile, tofauti na masharti yaliyoorodheshwa katika Kifungu Na. 2.5 cha mikataba, ambacho kinahitaji mawakala wa ukusanyaji kuhamisha 50% ya kiasi chochote kilichokusanywa zaidi ya jumla ya mkataba kwa halmashauri kila ifikapo tarehe 15 ya mwezi unaofuata, nilibaini kuwa wakala mwenye mkataba na. LGA/015/IMC/2020-2022/HQ/NCS/24-LOT 41&94 alikusanya ziada ya Sh. milioni 393.88 katika halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam ukilinganisha na jumla ya mkataba.

Kwa kuzingatia matakwa ya kimkataba, alipaswa kuwasilisha Sh.milioni 199.58. Hata hivyo, kiasi hicho hakikuwasilishwa katika akaunti za Halmashauri; na kiasi kilichosalia bado hakijakusanywa.

Ukiukaji huo unaleta athari kubwa za kifedha na kuibua shaka kuhusu ufanisi na usimamizi wa ukusanyaji mapato.

Jedwali Na. 113: Mawakala waliowasilisha benki kiwango pungufu

Halmashauri	Mkataba Na.	Kiasi kilichokusanywa (Sh)	Asilimia ya halmashauri (Sh)	Kiasi kilichopelekwa benki (Sh)	Upungufu (Sh)
H/Jiji Dar es Salam	LGA/018/DC C/2021/2022 /HQ/NCS/25 LOT 3	343,822,409	28,300,800	3,000,000	25,300,800
H/Jiji Dar es Salam	LGA/015/IMC /2020/2022/	4,437,878,923	399,162,000	370,363,500	28,798,500

Halmashauri	Mkatamba Na.	Kiasi kilichokusanywa (Sh)	Asilimia ya halmashauri (Sh)	Kiasi kilichopelekwa benki (Sh)	Upungufu (Sh)
	HQ/NCS/24-LOT 41&94				
H/Jiji Dar es Salam	LGA/018/DC C/2021/2022 /HQ/NCS/25 /LOT 14	283,678,132	26,457,600	16,578,250	9,879,350
H/Jiji Dar es Salam	LGA/018/DC C/2021-2022/HQ/NC S/25/LOT 1	515,868,426	38,030,400	24,244,400	13,786,000
H/Jiji Dar es Salam	LGA/015/IMC /2020-2020/HQ/NC S/24-LOT43 & 39	1,279,597,835	110,700,000	75,317,084	35,382,916
H/Jiji Dar es Salam	LGA/015/IMC /2020-2020/HQ/NC S/24-LOT38	717,490,100	76,968,480	65,242,060	11,726,420
H/Jiji Dar es Salam	LGA/015/IMC /2021-2020/HQ/NC S/94-LOT1M/S	2,852,663,252	328,127,616	191,407,776	136,719,840
H/M Iringa	LGA/025/2022/2023/N/01	53,859,420	29,921,900	5,627,500	24,292,400
Jumla		10,484,858,497	1,037,668,796	751,780,570	285,886,226

Chanzo: Mikatamba ya mawakala, taarifa za makusanyo kutoka kwenye POS 2022/23

ii) Ada ya taka iliyokusanywa chini ya kiwango cha mikatamba Sh. bilioni 1.55

Nilifanya mapitio ya mikatamba iliyotolewa kwa mawakala wa ukusanyaji taka, na dhana kuu ikiwa kuwa mikatamba ilitolewa kwa wazabuni waliodhihirisha ukusanyaji wa mapato ya juu.

Hata hivyo, uchambuzi wangu wa mifumo ya ukusanyaji mapato kutoka kwa mawakala umeonesha kutofautiana katika ukusanyaji wa ada ya taka ikilinganishwa na masharti yaliyotajwa katika makubaliano na Halmashauri.

Kutofautiana huku kunaonesha kwamba mawakala hawajakusanya jumla ya Sh. bilioni 1.55, kama inavyoelezwa katika **Jedwali Na.114**. Hata hivyo, hakuna hatua zilizochukuliwa kushughulikia suala hili.

Jedwali Na. 114: Makusanyo ya ada ya taka chini ya kiwango cha mikataba

Halma shauri	Mkataba Na	Kiasi cha mkataba (Sh)	Kiasi kilichokusanywa (Sh)	Upungufu (Sh)
H/Jiji Dar es Salam	LGA/018/DCC/2021-2022/HQ/NCS/25 LOT 3	368,400,000	343,822,409	24,577,591
	LGA/018/DCC/2021-2022/HQ/NCS/25/L OT 14	360,000,000	283,678,132	76,321,868
	LGA/018/DCC/2021-2022/HQ/NCS/25/L OT 1	786,510,000	515,868,426	270,641,574
	LGA/015/IMC/2020-2020/HQ/NCS/24-LOT43 & 39	1,410,000,000	1,279,597,835	130,402,165
	LGA/015/IMC/2020-2020/HQ/NCS/24-LOT38	834,000,000	717,490,100	116,509,900
	LGA/015/IMC/2020-2020/HQ/NCS/94-LOT1M/S	3,784,799,520	2,852,663,252	932,136,268
Jumla		7,543,709,520	5,993,120,154	1,550,589,366

Chanzo: Mikataba ya mawakala/POS

iii) Upungufu mwingine uliobainika

Nilifanya tathmini ya usimamizi wa taka katika halmashauri 14 na kubaini upungufu kadhaa. Upungufu huo ni: kutokuwapo kwa eneo maalumu la kutupa taka; baadhi ya maeneo ya kutupa taka kutokuwa na uzio; kucheleweshwa kuondoa taka ngumu kutoka maeneo ya ukusanyaji; aina tofauti za taka ngumu kutotengwa kwa asili na watu binafsi; pamoja na familia, taasisi, masoko na mahali pa kutupa.

Aidha, nilibaini uwapo wa mrundikano wa taka zisizoondolewa karibu na maeneo ya makazi au biashara na vifaa chakavu vya usimamizi wa taka vilivyoshindwa kutumika au kufanyiwa matengenezo. Upungufu huu unahitaji kushughulikiwa ili kuboresha udhibiti wa taka katika Halmashauri.

Halmashauri husika zinapaswa kuchukua hatua kwa dosari zilizobainishwa ili kuwapo na utunzaji wa mazingira endelevu. Maelezo ya kina juu ya masuala haya yametolewa katika **Kiambatisho Na.47**.

Hasara za kifedha zilizopatikana na Halmashauri, zinazotokana na ukusanyaji duni, upungufu wa kubenki kwa mawakala wa ukusanyaji taka, na upungufu katika mazoea ya usimamizi wa taka, zinaleta changamoto kubwa katika utoaji wa huduma muhimu za ukusanyaji taka.

Vikwazo hivi vya kifedha vinatishia uwezo wa halmashauri katika kushughulikia kwa ufanisi changamoto za usimamizi wa taka na kuhakikisha ustawi wa jamii. Hatua za dharura na kina zinahitajika kupunguza matatizo haya na kuboresha uendeleu na ufanisi wa operesheni za usimamizi wa taka katika halmashauri.

Ninashauri halmashauri husika kuhakikisha kiasi kinachodaiwa kwa mawakala wa ukusanyaji kinakusanywa na kuwasilishwa benki; iimarisha utaratibu wa usimamizi na ufuatiliaji ili kuhakikisha mawakala wa ukusanyaji wanazingatia masharti ya mkataba, na izingatie hatua za kisheria dhidi ya mawakala wanaokiuka mara kwa mara majukumu yao ya mkataba.

Pia, halmashauri zinashauriwa kutathmini viwango vya uzalishaji taka kutoka kwenye viwanda, masoko na kaya na kuweka mkandarasi/wakala kulingana na uwezo wa vifaa, nguvu kazi na uzoefu wake.

15.7 Kituo cha Mabwepande cha kutengeneza mbolea itokanayo na taka kufanya kazi chini ya ufanisi uliokusudiwa - Sh. bilioni 8.20

Kituo cha kutengeneza mbolea isiyo na kemikali itokanayo na taka (mboji) Mabwepande kinachomilikiwa kwa ubia kati ya Halmashauri ya Manispaa ya Kinondoni na Free Hanseatic City ya Hamburg Ujerumani, kinalenga kusimamia taka kwa ufanisi kwa kuzitengeneza kuwa mbolea isiyo na kemikali.

Mradi huu una gharama ya Sh. bilioni 7.1 na mali zisizo hamishika za jumla ya Sh. bilioni 1.1, kituo kinawakilisha uwekezaji mkubwa katika Nyanja ya uchakataji na udhibiti endelevu wa taka kwa manufaa ya mazingira na jamii kwa ujumla.

Ukaguzi wangu umebaini kuwa kituo kinafanya uzalishaji chini ya matarajio. Kinachakata na kinasindika taka za kikaboni kwa kiwango cha kati ya tani 10 na 25 kwa siku, kikishindwa kufikia uwezo uliopangwa wa tani 50 kwa siku.

Hii inatokana na wakusanyaji taka katika Halmashauri zingine za Dar es Salaam kupendelea kupeleka taka kwenye dampo la Pugu Kinyamwezi kwa kuwa hazilazimiki kutenganisha taka kabla ya kuzitupa kama inavyohitajika na kituo cha kuzalisha mbolea.

Pia, nilibaini palikuwa na mpango wa awali wa Halmashauri kuchukua umiliki kamili wa kiwanda baada ya miaka mitatu ya uendeshaji ambayo ilimalizika Novemba 2023. Hata hivyo, mpango wa urithi haukapatikana wakati ulipohitajika kwa ukaguzi, hivyo kuibua wasiwasi kuhusu kuendelea kwa kituo.

Pia, nilibaini kutokuwapo kwa wafanyakazi waliofundishwa kuchukua jukumu hilo baada ya wamilili muda wao kumalizika. Hii inaweza kuhatarisha malengo ya kituo kutofikiwa.

Ninapendekeza OR-TAMISEMI na sekretarieti ya mkoa Dar es Salaam kuhamasisha wakazi na biashara kutekeleza utaratibu wa kutenganisha taka katika chanzo kwenye makundi kama vile zinazoweza kuchakatika, taka za kikaboni, na zisizoweza kuchakatika. Pia, itoe makasha tofauti kutenganisha aina za taka; itoe elimu kwa umma kuhusu umuhimu wa kutenganisha taka; na ipeleke taka za kikaboni kwenye kituo cha mbolea. Hii itaimarisha uwezo wa kiwanda na kuchangia kudumisha usafi wa Dar es Salaam.

Aidha, Halmashauri inapaswa kuunda mpango kamili wa urithi wenye maelezo ya mchakato wa kutambua, kufundisha, na kumhamishia wafanyakazi muhimu. Hii itahakikisha uendeshaji sahihi wa kiwanda cha mbolea mara baada ya kukabidhiwa kwa Halmashauri.

SURA YA KUMI NA SITA

MAPITIO YA USIMAMIZI WA ARDHI

16.0 Utangulizi

Sura hii inatathmini migogoro na changamoto zinazohusiana na Ardhi ambazo hazijatatuliwa na iwapo Wizara ya Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi (MLHHSD), OR-TAMISEMI na Wizara ya Katiba na Sheria zinafanya kazi ipasavyo kushughulikia matatizo hayo.

Nimekagua hesabu za mamlaka za serikali za mitaa na kubaini mambo muhimu yafuatayo ambayo yanapaswa kushughulikiwa na mamlaka husika:

16.1 Programu ya Kupanga, Kupima na Kumilikisha Ardhi (KKK)

16.1.1 Ufanisi usioridhisha wa masuala ya Kifedha ya Programu ya KKK

Nimefanya tathmini ya ufanisi wa kifedha katika utekelezaji wa Programu ya KKK na kubaini kuwa OR-TAMISEMI, Wizara ya Fedha na Mipango na Wizara ya Ardhi Nyumba na Maendeleo ya Makazi, zilitoa mikopo ya Sh. bilioni 42.28 kwa mamlaka 58 za serikali za mitaa.

Hata hivyo, mamlaka za serikali za mitaa zilifanikiwa kurejesha mikopo kwa Wizara ya Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi kiasi cha Sh. bilioni 20.42 wakati kiasi cha Sh. bilioni 21.85 sawa na 52% hazikurejeshwa kama inavyooneshwa kwenye **Jedwali Na.115** na kuchanganuliwa kwa kina katika **Kiambatisho Na.48**.

Jedwali Na. 115: Ufanisi wa kifedha wa programu ya KKK

Halmashauri zilizofanyiwa Mapitio	58
Fedha Zilizopokelewa (Mikopo)	42,278,468,000
Fedha Zilizorejeshwa (Sh.)	20,423,922,186
Kiasi kilichobaki (Sh.)	21,854,545,814

Chanzo: OR-TAMISEMI

Kwa ujumla, ufanisi wa kifedha hauridhishi kutokana na kiasi kikubwa ambacho hakijarejeshwa na Halmashauri.

Ninatoa rai kwa OR-TAMISEMI kwa kushirikiana na mamlaka za serikali za mitaa kushughulikia changamoto zote zilizobainika ili kuongeza ufanisi katika utekelezaji.

16.1.2 Hasara iliyobainika na matumizi mabaya ya Fedha za Programu ya KKK - Sh. milioni 327.82

Nilifanya ukaguzi maalumu wa fedha kwa ajili ya utekelezaji wa Programu ya KKK zilizotolewa kwa H/W Shinyanga kiasi cha Sh. milioni 900 na kuwasilisha matokeo ya Ukaguzi kwa Mamlaka ambayo iliomba ukaguzi huo kwa mujibu wa Kifungu cha 29(2) cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma, Sura ya 418.

Kwa ujumla, nilibaini kuwa H/W Shinyanga ilishindwa kurejesha kiasi cha Sh. milioni 900 kwa Wizara ya Ardhi (MLHSD) kulikogubikwa na ubadhirifu wa fedha na hasara ya Sh. milioni 327.82. Pia, niliripoti kuhusu udanganyifu katika mchakato wa ununuzi na matumizi ya fedha kwa shughuli ambazo hazihusiani na miongozo ya Programu.

Aidha, H/W Shinyanga ililipa Sh. milioni 307.97 kwa ajili ya kupima viwanja 3,178 katika vijiji viwili ambapo viwanja hivyo haviwezi kuuzwa kwa sababu wahusika hawakulipwa fidia, kinyume na Aya ya 3(3) ya Mwingozo wa Programu.

Funzo mojawapo linalotokana na ukaguzi huo maalumu katika utekelezaji wa Programu ya KKK katika H/W Shinyanga ni kwamba, ubadhirifu uliobainika ni dhahiri upo katika mamlaka za serikali za mitaa zingine, na huenda ubadhirifu wa aina hiyo ukasambaa kwa namna ambayo inaweza kuathiri utekelezaji wa Programu.

Ninapendekeza OR-TAMISEMI kuhakikisha serikali za mitaa zinaanzisha ukaguzi wa papo kwa hapo katika kila hatua ya utekelezaji wa Programu ili kuondoa changamoto zinazojitokeza kwa wakati. Pia, ninaisihi OR-TAMISEMI kuhakikisha mapendekezo yangu niliyoyatoa kuhusu ukaguzi maalumu wa H/W Shinyanga yanatekelezwa bila kuchelewa na kuchukua hatua stahiki za kurekebisha dosari zilizobainika.

16.1.3 Uwezekano wa kuwapo kwa ubadhilifu kwenye malipo ya fidia ya ardhi katika Kijiji cha Kirongwe - Sh. milioni 468

H/W Rorya ilipokea kiasi cha Sh. milioni 468 na kuzihamishia kwenye akaunti ya masurufu ya H/W Rorya kwa ajili ya malipo ya fidia ya ardhi kwa familia zilizoathirika na utwaaji wa ardhi katika Kijiji cha Kirongwe kupitia hati ya malipo Na. 00773104PV920604 ya tarehe 26 Juni 2022.

Hata hivyo, nilibaini kuwa fidia ya Sh. milioni 17.32 ililipwa kwa watu saba (7) ambao hawakutajwa katika Ripoti ya Tathmini. Kutokana na hali hiyo, walengwa 11 waliobainishwa katika Ripoti ya Tathmini hawakulipwa fidia kiasi cha Sh. milioni 18.20.

Pia, sikuweza kujiridhisha na kiasi cha fedha zilizowekwa kwenye akaunti za benki za walengwa. Fedha hizo ambazo ni Sh. milioni 436.49 zililipwa kupitia malipo ya pamoja (*Bulk payment*) yaliyofanywa na Benki ya NMB kwa sababu ya kutowasilishwa fomu za kuweka fedha na barua za kukiri mapokezi kutoka kwa wanufaika. Upungufu mwingine uliobainika ni pamoja na malipo kufanyika mara mbili na uchepushwaji wa fedha za fidia kiasi cha Sh. milioni 4.40 kutekeleza shughuli ambazo hazikupangwa.

Kwa ujumla, dosari zilizobainishwa zinatia shaka juu ya utendaji haki, uwazi, uaminifu katika ulipaji wa fidia na mchakato mzima wa ulipaji. Hali hii pia inachangia uwezekano wa kuibuka migogoro ya ardhi na uwezekano wa upotevu wa rasilimali fedha za umma.

Ninapendekeza menejimenti za mamlaka za serikali za mitaa kuimarisha vidhibiti na kuhakikisha kuwa fidia zinalipwa kwa mujibu wa nyaraka zilizoidhinishwa. Pia, menejimenti za serikali za mitaa zinapaswa kuhakikisha walipwaji wanakiri mapokezi ya fedha walizolipwa. Mwisho, menejimenti za serikali za mitaa zinapaswa kuchunguza na kuchukua hatua stahiki ili kurekebisha dosari zilizobainika.

16.1.4 Mikopo ya Programu ya KKK ambayo haijarejeshwa - Sh. bilioni 21.85

Ili programu ya KKK iwe endelevu inategemea kwa kiasi kikubwa ufanisi wa Wizara ya Ardhi (MLHSD) katika kukusanya mikopo kutoka kwa mamlaka za serikali za mitaa. Vilevile, uwezo wa mamlaka za serikali za mitaa kurejeshwa mikopo unategemea kasi ya mauzo ya viwanja vilivyopimwa na kulipiwa fidia stahiki.

Kuna kusuasua kwa urejeshaji wa mikopo kwa Wizara ya Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi na kasi ndogo ya kuuza viwanja vilivyopimwa inayochangiwa na kutokulipwa kikamilifu kwa fidia ya maeneo yaliyotwaliwa na kupimwa. Hali hii inazinyima mamlaka za serikali za mitaa haki ya kuuza viwanja hivyo, hivyo kusababisha mikopo iliyotolewa kwa mamlaka za serikali za mitaa kutolipika.

Ninazipongeza Halmashauri 12 ambazo zilirejesha mikopo yenye jumla ya Sh. bilioni 9.8 kwa wakati. Hata hivyo, ninatoa angalizo kwa mamlaka 47 za serikali za mitaa ambazo hadi tarehe 08 Februari 2024 zilikuwa hazijarejesha mikopo yenye jumla ya Sh. bilioni 21.85. Mwenendo wa marejesho ya mikopo iliyotolewa kwa mamlaka za serikali za mitaa umeoneshwa katika **Kiambatisho Na.48**.

Jambo linalotia shaka na ambalo linatakiwa kupewa umuhimu wa kipekee ni juu ya mamlaka za serikali za mitaa 10 kati ya 60 ambazo zilikuwa zimerejesha Sh. milioni 220.45 tu kati ya Sh. bilioni 9.72 sawa na asilimia mbili ya fedha zilizotolewa kama inavyofafanuliwa katika **Jedwali Na.116**.

Jedwali Na. 116: Halmashauri zisizokamilisha urejeshaji wa Mkopo

Na.	Halmashauri	Fedha zilizotolewa (Sh.)	Vilivyopimwa na kuidhinishwa	Mauzo ya Viwanja (Sh.)	Marejesho (Sh.)	%
1.	H/Jiji Dodoma-Bihawana	2,208,005,086	-	-	0	-
	H/Jiji Dodoma-lhumwa	168,000,000	1,720	21,000,000	-	-
	H/Jiji Dodoma-Mapinduzi	1,108,545,980	-	-	0	-
2.	H/W Musoma	200,000,000	3,518	95,000,000	0	-
3.	H/M Shinyanga	1,055,000,000	2,162	865,907,566	0	-
4.	H/M Lindi	1,600,000,000	1,783	8,730,000	8,730,000	1
5.	H/W Korogwe	240,000,000	3,034	12,880,000	12,880,000	5
6.	H/Mji Korogwe	80,000,000	1,060	5,075,000	5,075,000	6
7.	H/W Shinyanga	900,000,000	3,527	74,024,332	49,647,482	6
8.	H/W Manyoni	1,520,770,000	1,636	200,000,000	100,000,000	7
9.	H/Mji Mbulu	455,000,000	3,600	20,000,000	30,000,000	7
10.	H/W Hanang	187,500,000	3,750	18,000,000	14,120,000	8
Jumla		9,722,821,066			220,452,482	2

Chanzo: OR-TAMISEMI

Mamlaka za serikali za mitaa kushindwa kutekeleza Makubaliano juu ya usimamizi wa mikopo iliyotolewa kunahatarisha kutofikiwa kwa malengo

ya mradi pamoja na uwezekano wa matumizi mabaya na upotevu wa fedha za Programu.

Ninapendekeza kuwa OR-TAMISEMI ihakikishe mikopo iliyotolewa inasimamiwa ipasavyo kwa mujibu wa Mkataba uliosainiwa, ikiwamo kuchukua hatua madhubuti dhidi ya mamlaka za selikali za mitaa ambazo hazijarejesha mikopo ili zirejeshe mikopo hiyo kwa Wizara ya Ardhi (MLHSD) ili mradi uwe endelevu na malengo yake yapatikane.

16.1.5 Wingi wa kesi za ardhi dhidi ya mamlaka za serikali za mitaa unaotia shaka Sh. bilioni 4.18

Nilifanya tathmini na kubaini kuwa, mamlaka kadhaa za serikali za mitaa zilishitakiwa na wananchi katika mahakama na mabaraza ya ardhi. Zinalalamikiwa kutwaa ardhi kwa ajili ya matumizi ya umma pasipo kulipa fidia stahiki, ukosefu wa uwazi katika masuala ya ardhi, ugawaji wa wiwanja mara mbili, utwaaji wa ardhi usio rasmi, na kadhalika.

Tathmini yangu ya mashauri yaliyosajiliwa katika mahakama/mabaraza mbalimbali katika mamlaka 19 za serikali za mitaa ilibaini kuwa mamlaka za serikali za mitaa zilikuwa zinakabiliwa na mashauri 61 yaliyokuwa yanaendelea. Mashauri hayo yana jumla ya madai ya Sh. bilioni 4.18 na mashauri 33 ya ardhi ambayo hayakuhusisha madai ya fedha. Maelezo ya kesi ni kama inavyooneshwa katika **Kiambatisho Na. 49.**

Nina shaka na kiasi kikubwa cha kesi za madai dhidi ya mamlaka za serikali za mitaa ambayo bado hayajaamuliwa, iwapo mamlaka za serikali za mitaa zitashindwa kesi hizo zinaweza kuwa na athari kubwa za rasilimali fedha pamoja na kuharibu taswira na sifa za mamlaka za serikali za mitaa.

Naishauri OR- TAMISEMI, Wizara ya Ardhi (MLHSD) na Wizara ya Katiba na Sheria kutafuta suluhu kwa pamoja ya migogoro ya ardhi katika mamlaka za serikali za Mitaa.

Pia ziangalie uwezekano wa kufanya mapitio ya mfumo wa sheria za ardhi uliopo katika muktadha wa kutatua migogoro ya ardhi kwa kuzingatia mapendekezo yaliyotolewa na Tume ya Kurekebisha Sheria na wadau wengine.

16.1.6 Migogoro inayohusishwa na ucheleweshaji au malipo ya fidia ya ardhi isiyostahiki

Katiba ya Jamhuri ya Tanzania, Sheria ya Ardhi ya mwaka 1999, Sheria ya Utwaaji Ardhi, Sura ya 118 na Sheria ya Mipango Miji ya mwaka 2007 zimeweka wazi juu ya ulipaji wa fidia stahiki na kwa wakati kabla ya ardhi kutwaliwa kwa matumizi ya umma. Kinyume chake, nilibaini matukio ya ucheleweshaji au malipo ya fidia yasiyo stahiki katika baadhi ya mamlaka za serikali za mitaa ambayo kimsingi yanataka kufanana kama ilivyoangaziwa hapa chini.

(i) Madai ya muda mrefu ya fidia ya ardhi iliyotwaliwa katika eneo la Luchelele kiasi cha Sh. milioni 329.66

Nilibaini kuwa, Halmashauri ya Jiji la Mwanza ilifanya uthamini wa ardhi katika eneo la Luchelele kwa ajili ya fidia ya viwanja vya makazi/biashara vilivyopimwa mwezi Mei 2022. Ukaguzi wa hati za malipo, Ripoti ya Tathmini na viambatisho vingine muhimu ulibaini kuwa Halmashauri bado haijalipa fidia kwa walengwa yenye jumla ya Sh. milioni 329.66 kwa zaidi ya miaka 2.

(ii) Kuchelewa kulipa fidia ya ardhi iliyotwaliwa kwa ajili ya ujenzi wa shule kwa zaidi ya miaka 13 Sh. milioni 33.51

Aprili, 2011, Halmashauri ya Manispaa ya Singida ilithamini na kutwaa ardhi yenye thamani ya Sh. milioni 52.86, iliyokuwa chini ya umiliki wa wananchi 10 kwa ajili ya ujenzi wa Shule ya Msingi Unyankhae. Hata hivyo, nilibaini kuwa zaidi ya miaka 13 imepita bila malipo ya fidia ya Sh. milioni 33.51 kwa wanufaika watano.

Kucheleweshwa kwa malipo ya fidia ya ardhi iliyotwaliwa kwa lazima kumekuwa chanzo kikubwa cha migogoro ya ardhi huku wamiliki wakikata tamaa na kuamua kuvamia tena ardhi hiyo na kusababisha hatua za kisheria.

Ninapendekeza OR-TAMISEMI ihakikishe fidia ambazo hazijalipwa kwa muda mrefu zinalipwa bila kuchelewa.

16.1.7 Ujenzi wa majengo ya ofisi za Halmashauri katika eneo lililozuiliwa la Bonde la Mto Ruvu - Sh. bilioni 1.13

Kifungu cha 56 (2) cha Sheria ya Usimamizi wa Mazingira, Sura ya 191 kinazitaka, Wizara za kisekta ambazo mamlaka ya eneo lolote la

ardhioevu iko chini yake, kuwajibika kwa usimamizi wa ardhioevu zilizo chini ya mamlaka yao.

Kinyume chake, nilibaini kuwa H/W Kibaha ilijenga majengo ya ofisi ya Halmashauri yenye thamani ya Sh. bilioni 1.13 katika bonde la Mto Ruvu ambalo limebainishwa na NEMC kama eneo lindwa la ardhioevu kama ilivyobainishwa katika taarifa ya Tathmini ya Athari za Mazingira (EIA) iliyowasilishwa kwa Mkurugenzi wa Halmashauri kupitia barua yenye Na: BD. 352/362/01 ya tarehe 29 Novemba 2021.

Kufanya shughuli za ujenzi katika eneo lindwa la ardhioevu kunahatarisha usalama wa miundombinu. Pia, ardhioevu lina mchango muhimu katika uhifadhi wa Mazingira. Uvamizi wa maeneo hayo una athari za kudumu za kimazingira na hasara dhahiri ya fedha za umma.

Ninapendekeza menejimenti ya H/W Kibaha kwa kushirikiana na OR-TAMISEMI, kusitisha haraka shughuli zote za ujenzi katika eneo lindwa la ardhioevu ili kuzuia uharibifu zaidi wa kimazingira na athari zinazohusiana. Pia, OR-TAMISEMI inasisitizwa kuimarisha kazi ya usimamizi kwa kuhakikisha siku zijazo, maeneo ya miradi yanayopendekezwa yanafanyiwa tathmini ya athari za kimazingira kabla ya utekelezaji wa miradi hiyo kuanza.

16.1.8 Kuchelewa kwa miradi ya ujenzi kwa sababu ya kukosekana kwa maeneo ya ujenzi - Sh. milioni 650

Mnamo tarehe 24 Februari 2022, Halmashauri ya Jiji la Arusha ilipokea fedha kutoka Hazina kwa ajili ya kuchochea shughuli za uchumi pamoja na mapambano dhidi ya UVIKO-19-21 mahususi kwa ajili ya ujenzi wa mradi wa Soko la Machinga Complex wenye thamani ya Sh. milioni 500. Hata hivyo, kutokana na migogoro ya ardhi na kutoelewana, utekelezaji wa mradi huo ulichelewa kwa zaidi ya mwaka mmoja.

Vilevile, nilibaini ucheleweshaji wa ujenzi wa nyumba ya Mkurugenzi wa H/W Kibaha kwa zaidi ya mwaka mmoja uliotengewa kiasi cha Sh. milioni 150 ambazo zilipokelewa tarehe 28 Februari 2022 kutokana na kukosekana kwa kiwanja kwa ajili ya ujenzi huo.

Miradi iliyocheleweshwa mara nyingi husababisha kuongezeka kwa gharama za ujenzi. Athari za kifedha za miradi iliyocheleweshwa inaweza kukausha rasilimali za shirika na kuathiri kwa ujumla ustawi wa kifedha.

Ninazishauri mamlaka za serikali za mitaa kuhakikisha kuwa zoezi la upangaji na upimaji wa ardhi linakuwa endelevu ili kuepusha kuchelewesha ujenzi wa miradi iliyopokea fedha kwa kigezo cha maeneo ya ujenzi ambayo hayajaamuliwa au ukosefu wa viwanja vilivyopimwa.

16.1.9 Miradi mipya iliyojengwa kabla ya kupata hatimiliki - Sh. bilioni 46.71
Nilipitia nyaraka zinazohusu utekelezaji wa miradi mipya yenye thamani ya Sh. bilioni 46.71 katika Mamlaka 25 za Serikali za Mitaa na kubaini kuwa mamlaka za serikali husika hazikuwa na hatimiliki ambapo miradi hiyo ilikojengwa kinyume na kifungu cha 29(1) (b) cha Sheria ya Ardhi, Sura ya 113.

Miradi hiyo ni majengo ya utawala yenye thamani ya Sh. bilioni 5.90, ujenzi wa vituo vya afya vyenye thamani ya Sh. bilioni 5.79, na ujenzi wa vyumba vya madarasa vyenye thamani ya Sh. bilioni 35.04. Orodha ya miradi na maelezo yametolewa katika **Jedwali Na.117**.

Jedwali Na. 117: Miradi mipya iliyojengwa kabla ya kupata hatimiliki

Na	Halmashauri	Miundombinu ya Utawala (Sh.)	Vituo vya Afya(Sh.)	Madarasa Sh.
1.	H/Jiji Dodoma			1,275,200,000
2.	H/W Hai			932,780,028
3.	H/W Igunga			922,600,000
4.	H/W Kakonko			3,693,091,296
5.	H/W Kasulu		360,000,000	3,133,490,552
6.	H/M Kigoma Ujiji		500,000,000	1,942,200,000
7.	H/W Kisarawe	3,000,000,000	105,500,000	1,078,000,000
8.	H/W Korogwe	2,800,000,000	250,000,000	568,000,000
9.	H/W Madaba			331,600,000
10.	H/W Maswa			1,487,300,000
11.	H/W Mbarali			347,500,000
12.	H/W Mbinga		1,709,759,588	313,616,795
13.	H/W Mbogwe			1,740,000,000
14.	H/M Moshi			932,780,028
15.	H/W Msalala		500,000,000	1,518,300,000
16.	H/W Nyang'hwale	80,000,000	100,000,000	1,462,138,525
17.	H/W Nzega			1,084,500,000
18.	H/Mji Nzega		50,000,000	265,000,000
19.	H/W Same		2,000,000,000	1,379,280,028
20.	H/W Shinyanga			656,000,000
21.	H/W Siha			2,324,100,000
22.	H/W Sikonge			884,797,548
23.	H/M Tabora		142,000,000	-
24.	H/Mji Tunduma			6,438,392,000
25.	H/W Tunduru		72,864,393	334,002,840
Jumla		5,880,000,000	5,790,123,981	35,044,669,640

Mamlaka za serikali za mitaa zina jukumu kubwa katika kusimamia sheria za ardhi na pia, zinatarajiwa kuwa mfano wa kuigwa katika kuzingatia sheria kwa kuhakikisha wanapata hatimiliki kabla ya ujenzi.

Ninatoa rai kwa mamlaka za serikali za mitaa kupata hatimiliki kabla ya ujenzi wa miradi mipya ili kuepuka migogoro ya ardhi na hasara inayoweza kujitokeza. Pia, mamlaka za serikali za mitaa zinashauriwa kuharakisha mchakato wa kupata hatimiliki za viwanja vyake bila kuchelewa.

TATHIMINI YA KUKABILIANA NA MAAFA

17.0 Utangulizi

Kukabiliana na maafa ni jambo linalosimama kama kipengele muhimu cha usalama kwa umma na ulinzi wa miundombinu.

Sura hii inachunguza na kuchambua matukio ya maafa ambayo yamekuwa yakiathiri mamlaka za serikali za mitaa, kubainisha chanzo na taratibu zinazotumiwa na mamlaka za serikali za mitaa katika kuzuia, kupunguza na kukabiliana na maafa, pamoja na changamoto zinazojitokeza wakati wa kukabiliana na maafa.

Katika miaka ya hivi karibuni, kumekuwa na matukio yanayohusiana na moto katika maeneo ya vijijini ambapo rasilimali za misitu ni za muhimu kwa maisha, lakini pia katika maeneo ya mijini hasa katika masoko na majengo ya biashara. Mafuriko pia yameathiri maeneo mbalimbali na kuacha athari kubwa kwa jamii:

17.1 Kutofanyika kwa tathmini ya udhibiti wa moto katika halmashauri na kusababisha hasara ya Sh. bilioni 27.14

Halmashauri zinakabiliwa na changamoto kubwa ya milipuko ya moto ambayo mara nyingi husababishwa na shughuli za kibinadamu ikiwamo uchomaji wa mkaa, shughuli za kilimo iwe ni kwa kukusudia au kutokukusudia na kusababisha hasara kubwa na uharibifu wa mazingira.

Nimebaini Halmashauri 10 zilipata hasara ya Sh. bilioni 27.14 kutokana na matukio ya moto katika mwaka wa fedha 2022/23. Kwa sasa katika mwaka wa fedha 2023/24, Halmashauri ya Wilaya ya Makete imeripoti hasara ya Sh. bilioni 4.44.

Tathmini yangu ilibaini hasara kubwa kwa Halmashauri husika kama inavyooneshwa kwenye **Jedwali Na.118**.

Jedwali Na. 118: Hasara iliyosababishwa na moto

Na.	Jina Halmashauri la	Eneo Lililoathiriwa na moto/eka	Umiliki	Mazao yaliyopo	Hasara iliyopatikana Sh.
1	Njombe H/Mji	1412.5	Binafsi	Miti ya Kupanda	21,997,725,000
2	Makete H/W	652.5	Binafsi na Serikali	Miti ya Kupanda	2,774,565,401
3	Njombe H/W	2513.7	Binafsi	Tree Plantation	1,471,845,500
4	Ludewa H/W	4.5	Private	Miti ya Kupanda	413,316,000
		10318.3	Serikali	Dense Forest	
		22.3	Halmashauri	Miti ya Kupanda	
5	Wanging'ombe H/W	43.6	Binafsi	Miti ya Kupanda	169,386,000
6	Buhigwe H/W	200	Halmashauri na Binafsi	Msitu na Miti ya Kupanda	135,000,000
7	Biharamulo H/W	14,500	Binafsi	Msitu na Miti ya Kupanda	35,000,000
		13,000	Serikali	Msitu	26,000,000
8	Rombo H/W	200	Serikali	Miti	57,000,000
9	Mbozi H/W	54	H/w, Binafsi na Serikali	Miti	30,000,000
10	Makambako H/Mji	18.3	Binafsi	Miti ya Kupanda	27,450,000
Jumla		42,939.70			27,137,287,901

Chanzo: Taarifa ya Halmashauri ya Maliasili na Hifadhi ya Mazingira

Ninapendekeza mamlaka za serikali za mitaa zishirikiane na Ofisi ya Waziri Mkuu Idara ya Uratibu wa shughuli za Maafa, na Kikosi cha Zimamoto katika kuishirikisha jamii ili kukuza dhana ya umiliki kupitia mipango ya uwajibikaji kwa jamii.

Mamlaka za Serikali za Mitaa zinapaswa kuweka kipaumbele katika ushirikishwaji wa jamii katika kazi na majukumu ya kiufundi, kuimarisha mfumo wa tahadhari za mapema, kutenga fedha za dharura na sheria ndogo kwa kila mtu kushiriki katika kuzuia maafa.

- 17.2** Kutokuwapo kwa usimamizi thabiti wa majanga ya moto katika masoko Serikali ilitoa mwongozo mwaka 2022 kwa ajili ya kutekeleza mfumo wa kitaasisi wa usimamizi wa vihatarishi katika sekta za umma. unaoamuru udhibiti thabiti wa mifumo ya ndani na usimamizi wa hatari.

Mamlaka za serikali za mitaa zinatakiwa kujumuisha usimamizi wa moto katika miundo ya utawala na mifumo ya utoaji taarifa. Usimamizi wa hatari za moto katika mazingira haya ni muhimu sana ili kuhakikisha usalama wa watu na mali

Kanuni 248 ya Jeshi la Zimamoto na Uokoaji (Tahadhari za Moto katika Majengo) ya mwaka 2015 inaelekeza mamlaka za serikali za mitaa kushauriana na Jeshi la Zimamoto kabla ya kuidhinisha michoro ya majengo, kuhakikisha uzingatiaji wa kanuni za usalama dhidi ya majanga ya moto wakati wa ujenzi na mabadiliko ya mchoro wa jengo.

Hatua hizi kwa pamoja zinalenga kukuza usimamizi bora wa moto, kulinda maliasili, na kuboresha ustawi wa jamii nchini Tanzania

Mikakati madhubuti ya usimamizi wa moto huhitaji tathmini za kina za hatari, hatua thabiti za kuzuia, mifumo ya kutosha ya kugundua, na taratibu za kukabiliana na dharura.

Nimebaini katika miaka ya hivi karibuni kuungua kwa majengo ya masoko ya Kariakoo, Karume, Mbagala, Vetinari-Tazara, Maduka ya Mwenge na River Side jijini Dar Es Salaam. Pia, yameungua masoko ya Mwanjelwa, SIDO, Makunguru na Uhindini mkoani Mbeya. Mengine yaliyoungua ni: Katoro-Geita, Mbuyuni- Kilimanjaro na Tunduma mkoani Songwe. Matukio hayo yameharibu mamilioni ya mali, na kuathiri wafanyabiashara kiuchumi na kusababisha usumbufu kwa jamii inayowazunguka.

Matukio ya moto yanaongezeka kwa sababu ya uunganishaji duni wa mifumo ya umeme, kutozingatiwa kwa hatua za usalama kwa mamalishe na wachomeaji wa vyuma na kusababisha moto katika masoko, hivyo kuwaathiri kwa kiasi kikubwa wafanyabiashara wasio na bima.

Ninasisitiza umuhimu wa Halmashauri kuweka kipaumbele katika usimamizi wa moto katika maeneo ya masoko na kuwekeza katika hatua madhubuti za kupunguza hatari zinazoweza kutokea na kulinda ustawi wa jamii.

Kielelezo Na. 3: Masoko yaliyoteketea kwa moto katika Halmashauri kwa miaka iliyopita

Ninapendekeza mamlaka za serikali za mitaa, kwa kushirikiana na OR-TAMISEMI, Ofisi ya Waziri Mkuu-Idara ya Uratibu wa shughuli za Maafa na Kikosi cha Zimamoto kuandaa mikakati thabiti ya kukabiliana na moto katika masoko na majengo ya biashara. Hii ni pamoja na kutoa mafunzo na kuhakikisha upatikanaji wa vifaa vya kukabiliana na moto kama bomba la maji la kuzima moto, vitambua moshi, vitambua joto na na vifaa vya mawasiliano kama vile redio za mawasiliano ("walkie-talkies").

17.3 Usanifu wa majengo yenye thamani ya Sh. bilioni 14 usioidhinishwa na Jeshi la Zimamoto na Uokoaji

Kanuni ya 248 ya Kanuni za Kikosi cha Zimamoto na Uokoaji (Tahadhari ya Moto katika Majengo) za mwaka 2015 inaelekeza pale inapopendekezwa kujenga jengo au kufanya upanuzi wowote au mabadiliko ya muundo wa jengo na kuhusiana na mapendekezo hayo, na michoro ipo kwa mujibu wa kanuni za ujenzi zilizowekwa na mamlaka ya mtaa, mamlaka ya mtaa iwasiliane na mamlaka ya zima moto kabla ya kuidhinisha michoro hiyo.

Nimebaini Halmashauri tano zimejenga majengo bila kupata kibali kutoka kwa Jeshi la Zimamoto na uokoaji. Aidha, mapendekezo yaliyotolewa na Jeshi la Zimamoto katika jengo jipya la utawala la halmashauri ya wilaya ya Rombo bado hayajatekelezwa.

Vilevile, kutojumuishwa kwa vifaa vya kuzima moto kwenye majengo mapya mawili ya utawala na shule za Kanenwa na Ng'wang'halanga katika Halmashauri ya jiji la Mwanza na Halmashauri ya Manispaa Shinyanga mtawalia.

Hii inaonesha kutozingatia kanuni za usalama na mapendekezo ya wataalamu, hivyo kusababisha hatari zinazoweza kutokea kwa wakaaji na usalama wa miundombinu. Mchanganuo wake unaoneshwa katika **Jedwali Na.119 na Kiambatisho Na.50.**

Jedwali Na. 119: Kutoidhinishwa kwa usanifu wa majengo na Jeshi la Zimamoto na Uokoaji

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/W Hai	2,411,700,000
2	H/W Moshi	3,370,582,653
3	H/M Moshi	2,432,780,028
4	H/W Same	3,463,560,056
5	H/W Siha	2,324,100,000
Jumla		14,002,722,737

Ninapendekeza mamlaka za serikali za mitaa kufuata na kuzingatia mapendekezo yaliyotolewa na Jeshi la Zimamoto na Uokoaji na wataamu wengine. Pia, OR-TAMISEMI iwawajibishe wahusika kwa kushindwa kufuata na kutekeleza mara moja mapendekezo yaliyotolewa.

17.4 Halmashauri kutokuwa na utayari katika usimamizi wa maafa

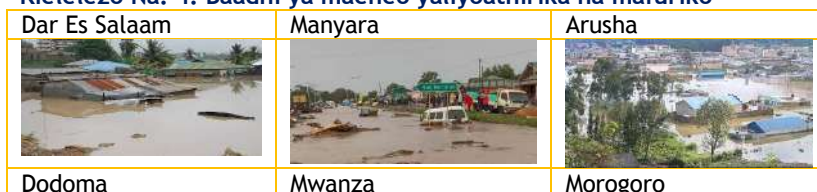
Kifungu cha 17 cha Sheria ya Usimamizi wa Maafa ya mwaka 2015, kinaitaka Kamati ya Kukabiliana na Maafa ya Mkoa na Wilaya kuwa na uwezo wa kuelekeza taasisi zote za mkoa na wilaya kujiandaa, kuzuia, au kupunguza maafa na kuamuru mtu yeyote kuhama kutoka eneo hatarishi.

Kujitayarisha kwa maafa kunajumuisha hatua zinazochukuliwa na Serikali, mashirika, jumuiya au watu binafsi ili kukabiliana vyema na athari za mara moja za maafa, ziwe za kibinadamu au za asili.

Nimebaini maafa yaliyosababishwa na mvua katika baadhi ya mamlaka za serikali za mitaa kutokana na kutojiandaa; na kutozingatia utekelezaji wa mipango miji wakati wa ujenzi wa makazi ya watu na miundombinu mingine.

Kuhusu ujenzi wa miundombinu ya ofisi unaoendelea katika mkoa wa Dodoma: katika maeneo ya Tambukareli na Mitumba, kuna wasiwasi mkubwa kuhusu udhibiti wa maji ya mvua. Kwa sasa, maji ya mvua katika maeneo ya Tambukareli yanaelekezwa katikati ya Jiji, hivyo kusababisha uwezekano wa changamoto na hatari zinazoweza kutokana na mafuriko.

Kielelezo Na. 4: Baadhi ya maeneo yaliyoathirika na mafuriko

Ninapendekeza Idara ya Mipango Miji kwa kushirikiana na TARURA, TANROADS, Wizara ya Ujenzi na wadau wengine ziweke hatua madhubuti dhidi ya kupunguza hatari za mafuriko na pia kuhakikisha kuwa mbinu za kupunguza maafa zinajumuishwa katika mipango ya taasisi za serikali, sera za maendeleo, mikakati na programu katika ngazi ya kitaifa, kikanda na mitaa.

Kamati za kukabiliana na maafa za Mikoa na Wilaya zitoe maagizo ya kusitisha uendelezwaji usioidhinishwa ili kuzuia makazi yasiyo rasmi na upatikanaji wa huduma muhimu katika maeneo hatarishi. Pia, napendekeza ujenzi wa miundombinu thabiti, uvunaji wa maji ya mvua, mifereji ya maji na mabwawa ya kuhifadhi maji.

SPECIAL AUDIT

KAGUZI MAALUM

18.0 Utangulizi

Kifungu Na. 29 cha Sheria ya Ukaguzi wa Umma, [Sura ya 418] pamoja na Kanuni ya 78 na 79 (1) ya Kanuni za Ukaguzi wa Umma za Mwaka 2009 zinampa mamlaka Mdhibili na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kufanya ukaguzi maalumu pale anapoona inafaa au kwa ombi maalumu la maandishi kutoka kwa Ofisa Masuuli, au mtu yeyote, taasisi, mamlaka ya umma, wizara, idara inayojitegemea, wakala, mamlaka ya serikali za mitaa, au chombo kingine chochote.

Katika kipindi ninachotolea taarifa nilifanya kaguzi maalumu tano katika Mamlaka tano za Serikali za Mitaa ambazo zilizoombwa na wadau pamoja na taasisi mbalimbali.

Kaguzi hizi zilifanyika katika halmashauri wilaya mbili, halmashauri za manispaa mbili na halmashauri ya jiji moja na matokeo ya kina ya kaguzi hizi yamewasilishwa kwa mamlaka husika hayajaoneshwa katika ripoti hii. Muhtasari wa kaguzi hizo umeainishwa hapa chini:

18.1 Halmashauri ya Manispaa ya Shinyanga

Halmashauri ya Manispaa ya Shinyanga kupiti programu ya Kupanga Kupima na Kumilikisha Ardhi ya Wizara ya Ardhi Nyumba na Maendeleo ya Makazi ilipokea mkopo wa Sh. milioni 900

Ukaguzi maalum uliombwa na Taasisi ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa (TAKUKURU) kupitia barua Kumb. Na. PCCB/SHY/GCR/110/2022/OP 8, na ulianza rasmi tarehe 16 Septemba 2023 kwa kikao cha ufunguzi na kumalizika tarehe 10 Oktoba 2023.

Ukaguzi huo ulijikita katika kuhakiki taratibu za manunuzi zinazotumika katika kutafuta kampuni kwa ajili ya kutekeleza mpango huu katika halmashauri.

Pia, ukaguzi ulilenga kubaini kama utekelezaji wa mradi uliendana na andiko la mradi. Zaidi, nilichunguza matumizi ya fedha za programu zilizotolewa na Wizara ya Ardhi Nyumba na Maendeleo ya Makazi na kubaini kama zilitumika kwa mujibu wa Mpango wa KKK ndani ya halmashauri.

Matokeo ya ukaguzi yaliwasilishwa TAKUKURU na mamlaka nyingine husika kwa hatua zaidi.

18.2 Halmashauri ya Manispaa ya Kigoma Ujiji

Mnamo tarehe 27 Oktoba 2023 Ofisi ya Waziri Mkuu kupitia barua Kumb. Na. CAC.95/389/O1/47 iliomba Ukaguzi Maalumu juu ya tuhuma za ubadhirifu wa fecha za bakaa za mwaka wa fedha 2021/22 zilizoombwa na Halmashauri ya Manispaa ya Kigoma Ujiji kupitia sekretarieti ya mkoa wa Kigoma.

Ukaguzi huo maalum ulilenga kubaini usahihi wa matumizi ya fedha za bakaa zilizoombwa na jinsi fedha hizo zilivyotumika katika miradi ya maendeleo ya halmashauri ya manispaa ya Kigoma Ujiji.

Mnamo tarehe 09 Novemba 2023 Mdhhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali (CAG) alianza Ukaguzi Maalumu kuhusiana na fedha zilizohamishwa kutoka Akaunti ya Amana ya OR-TAMISEMI kwenda halmashauri ya manispaa ya Kigoma Ujiji. Ukaguzi ulijikita katika kuhakiki iwapo kiasi cha Sh. milioni 497.75 kilichoombwa kuvuka mwaka wa fedha 2021/22 na kuhamishiwa Halmashauri ni sahihi na kilistahili kwa mujibu wa taratibu na sheria.

Kadhalika nilihakiki uhalali na usahihi wa matumizi ya jumla ya Sh. milioni 463.59 fedha za miradi ya maendeleo zilizohamishiwa Manispaa ya Kigoma Ujiji kutoka OR - TAMISEMI.

Matokeo ya Ukaguzi yaliwasilishwa kwa Mh. Waziri Mkuu na mamlaka nyingine husika kwa hatua zaidi.

18.3 Halmashauri ya Jiji la Tanga - Chongoleani

Ukaguzi huu maalum ulifanyika kutokana na malalamiko ya wananchi ambao ndio wamiliki wa ardhi juu ya utwaaji wa ardhi, uthaminishaji na mchakato wa fidia uliofanywa na TPDC.

Malalamiko hayo kupitia barua yenye Kumb. Na. FA.94/319/01 ya tarehe 9 Novemba 2022 yalihusu ukiukwaji wa sheria na taratibu za utwaaji,

uthamini na ulipaji fidia ya ardhi katika maeneo yao yaliyopo Kata ya Chongoleani Mkoani Tanga. Walibainisha kuwa ukiukwaji huo ulihusisha ukokotoaji wa fidia kwa kutumia viwango vya chini visivyoendana na bei ya soko la ardhi. Ukaguzi ulihusisha kipindi cha kuanzia Januari 2017 hadi Desemba 2020.

Ili kupata ukweli wa tuhuma hizo, nilipitia mchakato wa utwaaji ardhi katika eneo la Chongoleani Tanga ambapo TPDC walipanga kujenga Miundombinu ya Hifadhi ya Taifa ya Mafuta. Mapitio hayo yalilenga kubainisha iwapo mchakato huo ulizingatia Sheria, Kanuni na Miongozo ya Utwaaji Ardhi.

Kadhalika nilitathmini viwango vya fidia vinavyotolewa kwa Watu walioathirika na miundombinu ya Hifadhi ya Mafuta ya Akiba ya Taifa ili kuhakikisha uzingatiaji wa Sheria na Kanuni za uthamini wa fidia

Aidha, nilitathmini malipo ya fidia yaliyotolewa kwa wahanga wa Mradi ili kubaini kama walistahili kwa mujibu wa Sheria.

Matokeo ya Ukaguzi yaliwasilishwa kwa Katibu Mkuu Kiongozi na mamlaka husika kwa hatua zaidi.

18.4 Halmashauri ya Wilaya ya Mbozi

Wajumbe wa Kamati ya Fedha, Mipango na Uongozi kupitia ofisi ya Mbunge, Jimbo la Mbozi waliomba kaguzi maalum kupitia barua ya tarehe 6 Septemba 2021.

Ukaguzi ulijikita katika mapato ya ada ya leseni za biashara kwa kipindi cha Julai 2016 hadi Juni 2022, na ulilenga kubaini ubadhirifu wa makusanyo ya mapato yatokanayo na vyanzo vya mapato, ujenzi wa shule ya Kisimani na malipo ya posho ya safari kwa wajumbe wa menejimenti ya halmashauri

Nilipitia matumizi ya Sh. milioni 700 zilizotumika katika ujenzi wa shule mpya ya Sekondari Kisimani na kutathmini taratibu za manunuzi katika kumuomba mkandarasi wa ujenzi wa majengo ya shule na kubaini iwapo mkandarasi na mwajiri walitimiza wajibu wao kwa mujibu wa Mkataba na kubaini hasara iliyojitokeza.

Pia, nilihakiki na kubaini upotevu katika makusanyo ya mapato ya Sh. milioni 603.53 kutoka vyanzo vya ndani kwa mwaka wa fedha 2020/21.

Aidha nilihakiki mashine 142 za PoS za halmashauri ili kubaini kama zilitumika kwa kuzingatia taratibu zilizowekwa, na pia nilihakiki kama kuna upotevu wa tozo ya mapato ya kahawa katika kiasi cha Sh. milionin 613.03 kilichokusanywa kuanzia Julai 2016 hadi Juni 2021.

Mwisho nilihakiki uhalali wa posho za safari ya wajumbe wa Menejimenti ya Halmashauri kwa mwaka wa fedha 2020/21.

Matokeo ya Ukaguzi yaliwasilishwa kwa Mbunge anayewakilisha Jimbo la Mbozi na mamlaka husika kwa hatua zaidi.

18.5 Halmashauri ya Wilaya ya Manyoni

Mkurugenzi Mkuu wa Taasisi ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa (TAKUKURU), kupitia barua Na. PCCB/SGD/ENQ/23/2022, aliniomba kukagua tuhuma za ubadhirifu wa mapato yatokanayo na mabasi makubwa ya abiria kuingia Stendi Kuu ya Mabasi ya Wilaya ya Manyoni kuanzia tarehe 12 Machi 2020 hadi 31 Mei 2022. Ukaguzi wa kiuchunguzi ulianza rasmi tarehe 20 Septemba 2023 na kukamilika 13 Oktoba 2023.

Ukaguzi huo ulijikita katika kuhakiki taarifa za makusanyo ya mapato ya mabasi makubwa ya abiria yaliyopita katika Stendi Kuu ya Mabasi ya Wilaya ya Manyoni na uwasilishaji wa mapato yaliyokusanywa. Uhakiki uliangazia idadi ya mabasi makubwa yaliyopita katika Stendi Kuu ya Mabasi ya Wilaya ya Manyoni kwa kuzingatia takwimu za mizani ya Tinde, Mwendakutima, na Itigi, na za mabasi yanayoanzia au kuishia mkoani Singida. Nilizingatia kiasi cha fedha kilichopaswa kukusanywa kutokana na idadi ya mabasi hayo.

Pia, nilihakiki kiwango cha fedha kilichokusanywa kutokana na ushuru wa mabasi makubwa yaliyopita katika stendi kuu ya mabasi yaliyooneshwa na yasiyooneshwa katika Mfumo wa LGRCIS.

Aidha, nililenga kubaini kama kuna hasara yoyote kwa Halmashauri kwa kukusanywa ushuru wa mabasi makubwa ya abiria bila kuoneshwa katika Mfumo wa LGRCIS.

Matokeo ya ukaguzi yaliwasilishwa TAKUKURU na mamlaka zingine husika kwa hatua zaidi.

MAPITIO YA UFANISI WA SEKRETARIETI ZA MIKOA

19.0 Utangulizi

Ibara ya 61 (1) na (4) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977 inaainisha majukumu ya Mkuu wa Mkoa. Aidha, Kifungu cha 10 (1) cha Sheria ya Tawala za Mikoa, Sura 97 inaagiza kuanzishwa kwa Sekretarieti ya Mkoa kama chombo cha serikali katika kila mkoa.

Katibu Tawala wa Mkoa (RAS) akiwa Afisa Masuuli wa Sekretarieti ya Mkoa, aliyepewa jukumu la kuzisimamia na kuzisaidia Mamlaka za Serikali za Mitaa katika kutekeleza malengo yao ya maendeleo endelevu kwa kuwezesha na kukuza maendeleo ya Halmashauri kwa kufikia malengo ya Taifa.

Malengo hayo ni pamoja na kukuza utawala bora, kutoa huduma za kiutawala na rasilimali watu, kuimarisha upatikanaji wa miundombinu bora ya kijamii na kiuchumi, na kuimarisha maandalizi ya maafa na usimamizi wa mazingira.

Sura hii inaeleza masuala muhimu yanayohusu taarifa za fedha, ufanisi na utendaji kazi wa bajeti, udhibiti wa matumizi, taratibu za manunuzi na miradi inayotekelezwa kwa njia ya 'force account' katika Sekretarieti 26 za Mikoa ya Tanzania Bara.

19.1 Hali ya utekelezaji wa mapendekezo ya Ukaguzi wa Sekretarieti za Mikoa kwa Mwaka 2021/22

Kwa mujibu wa Kanuni ya 93 ya Kanuni za Ukaguzi wa Umma za mwaka 2009; kila Afisa Masuuli wa taasisi iliyokaguliwa, anatakiwa kuandaa majibu ya taarifa ya ukaguzi ya taasisi husika ndani ya siku 21 kuanzia tarehe ya kuwasilishwa kwa taarifa ya ukaguzi wa hesabu kwenye Bunge.

Utekelezaji wa mapendekezo ya ukaguzi yaliyotolewa miaka ya nyuma kwa Sekretarieti za Mikoa 26, umeoneshwa katika Jedwali Na. 120 na kufafanuliwa kwa kina katika Kiambatisho Na. 51.

Jedwali Na. 120: Utekelezaji wa mapendekezo ya Ukaguzi

Hali ya utekelezaji	Idadi ya mapendekezo	%
Yaliyotekelezwa	332	46
Utekelezaji unaendelea	222	31
Yasiyotekelezwa	75	11
Yaliyojirudia	72	10
Yaliyopitwa na wakati kutokana na matukio mbalimbali	12	2
Jumla	713	100

Chanzo: Taarifa ya Ukaguzi kwa kila Sekretarieti ya Mkoa

Kutokutekeleza mapendekezo yangu kunasababisha kujirudia kwa mapungufu yaliyobainishwa na hivyo kuchangia kukosekana kwa ufanisi katika utendaji na hatimaye kuathiri utoaji wa huduma kwa umma.

Ninasisitiza maafisa masuuli wa Sekretarieti za Mikoa kuongeza juhudi na kuharakisha hatua muhimu katika kutekeleza mapendekezo yangu ya ukaguzi, ili kuimarisha utendaji na kutoa huduma stahiki kwa umma.

19.2 Utekelezaji wa Maagizo ya Kamati ya PAC

Majukumu ya Kamati yameainishwa kwenye Agizo Na.14 la Kanuni za Kudumu za Bunge, toleo la nyongeza la nane (Juni 2020), na hivyo ripoti za Mdhibili na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali ni nyenzo muhimu kwa Kamati kwa ajili ya utekelezaji wa majukumu yake kwa ufanisi. Tathmini yangu ya hali ya utekelezaji wa maagizo ya Kamati ya PAC kwa Sekretarieti za Mikoa hadi mwaka wa fedha 2022/23 imeoneshwa kwenye Jedwali 121 na 122.

Jedwali Na. 121: Utekelezaji wa maagizo ya Kamati ya PAC

Hali ya utekelezaji	Idadi ya Maagizo	%
Yaliyotekelezwa	50	72
Utekelezaji unaendelea	17	25
Yasiyotekelezwa	0	0
Yaliyopitwa na wakati kutokana na matukio mbalimbali	2	3
Jumla	69	100

Chanzo: Taarifa ya Ukaguzi kwa kila Sekretarieti ya Mkoa

Jedwali Na. 122: Taarifa ya utekelezaji wa Maagizo ya Kamati ya PAC

Na.	Jinal Sekretarieti ya Mkoa	Yaliyotekelzwa	Utekelezaji unaendelea	Yaliyopitwa na wakati
1	Kigoma		6	
2	Arusha	5		1
3	Shinyanga	6		
4	Singida	6	1	
5	Dar Es Salaam	-	2	
6	Manyara	3	2	
7	Mbeya	5		
8	Simiyu	5		
9	Kagera	2	1	1
10	Geita	2	2	
11	Tanga	2	2	
12	Mtwara	3		
13	Songwe	3	1	
14	Ruvuma	2		
15	Tabora	1		-
16	Mara	5		
	Jumla	50	17	2

Chanzo: Taarifa ya Ukaguzi kwa kila Sekretarieti ya Mkoa

Ucheleweshaji wa utekelezaji wa maagizo ya Kamati ya PAC unaashiria kuwa, kasoro zilizobainika hazijashughulikiwa ipasavyo hivyo kuna uwezekano wa kuendelea kuziweka taasisi husika katika hatari ya kutokea kwa matukio ya ubadhirifu, kukosa ufanisi na, na kushindwa kutoa matokeo yanayotarajiwa.

Ninazishauri Sekretarieti za Mikoa kutekeleza maagizo ya Kamati yaliyosalia ili kushughulikia visababishi vya mapungufu yaliyobainika na kuzuia kutojirudia kwa mapungufu hayo kwa siku zijazo.

19.3 Usimamizi wa Matumizi

19.3.1 Ukiukwaji uliobainika katika usimamizi wa Akaunti ya Amana Sh. milioni 790

Akaunti ya amana huendeshwa hasa ili kuhifadhi fedha kutoka kwa waweka amana tofauti kwa madhumuni yaliyobainishwa awali. Fedha zinazotumiwa kutoka kwenye akaunti za amana zinatarajiwa kuendana na madhumuni ya msingi ya amana hizo.

Kinyume na Kanuni ya 132 ya Kanuni za Fedha za Umma za mwaka 2001 inayomtaka afisa anayeidhinisha marejesho ya madai ya amana ili kujiridhisha kuwa madhumuni ya kuweka amana yametimia na afisa huyo lazima pia ajiridhishe ikiwezekana kwa kurejea stakabadhi ya awali iliyotolewa, kwamba mtu anayedai amana ndiye mweka amana halisi au vinginevyo ana haki ya kurejeshewa pesa.

i) Malipo yaliyofanywa kwa shughuli zisizokusudiwa Sh. milioni 441

Niligundua malipo ya Sh. milioni 441 yalifanyika na Sekretarieti za Mkoa tatu kutoka kwenye akaunti ya amana kufanya shughuli ambazo zilikuwa nje ya malengo ya fedha zilizowekwa bila kurejeshwa kwenye akaunti. Kitendo hiki ni kinyume na Kanunui ya Na. 132 ya Kanuni za Fedha za Umma, ya mwaka 2001.

Kutumia fedha za akaunti ya amana kutekeleza shughuli zisizokusudiwa kuna athiri upatikanaji wa fedha hizo kwa waweka amana na huweza kuharibu sifa ya taasisi. Taarifa ya malipo yaliyofanyika imeoneshwa kwenye **Jedwali Na. 123.**

Jedwali Na. 123: Malipo kwa shughuli zisizokusudiwa

Na.	Jina la Taasisi	Kiasi (Sh.)
1	Dar es Salaam	208,102,488
2	Geita	173,066,800
3	Lindi	59,841,000
Jumla		441,010,288

ii) Malipo ya ziada kutoka kwenye akaunti ya amana Sh. milioni 10
Tathmini yangu ya usimamizi wa akaunti za amana iligundua kuwa Sekretarieti ya Mkoa wa Lindi ilitoa pesa ambazo zilizidi kiasi kilichowekwa na kufikia Sh. milioni 10.

iii) Malipo bila stakabadhi sambamba Sh. milioni 339

Nilibaini kuwa Sh. milioni 339 zililipwa kutoka Akaunti za Amana za Sekretarieti za Mkoa mitano ili kugharamia shughuli mbalimbali bila kunukuu stakabadhi (mamlaka) zilizokiri kupokea amana hizo. Hii ni kinyume na Kanuni Na. 132 ya Kanuni za Fedha za Umma, ya mwaka 2001.

Malipo hayo yanaweza kuathiri utekelezaji wa shughuli zilizopangwa kwa kuwa fedha za amana zinaweza kutumika kwa shughuli zisizokusudiwa. Maelezo yameoneshwa kwenye **Jedwali Na. 124.**

Jedwali Na. 124: Malipo bila stakabadhi sambamba

Na.	Jina la Sekretarieti ya Mkoa	Kiasi (Sh.)
1	Mwanza	197,869,499
2	Kagera	78,284,554
3	Pwani	28,267,610
4	Njombe	20,719,167
5	Ruvuma	14,762,000
Jumla		339,902,830

Napendekeza kwa Sekretarieti za Mkoa kuanzisha taratibu za haraka za kurejesha kiasi ziada kilichotolea kwenye akaunti ya amana na kutoa maelezo ya malipo ya shughuli zisizotarajiwa pia kuhakikisha kwamba zinazingatia kanuni ya 132 ya Fedha za Umma.

19.3.2 Malipo yasiyokuwa na stakabadhi za kielektroniki Sh. milioni 964

Kifungu cha 36 (1) cha Sheria ya Usimamizi wa Ushuru, Sura ya 438 [R.E. 2019] kinataka mtu, ambaye hutoa bidhaa, kutoa huduma, au kupokea malipo kuhusiana na bidhaa zinazotolewa au huduma zinazotolewa ili kutoa stakabadhi ya fedha au ankara ya fedha kwa kutumia vifaa vya kielektroniki vya kifedha.

Nilibaini Sh. milioni 964 zilizolipwa na Sekretarieti za Mikoa 10, kwa wazabuni, wakandarasi, na watoa huduma wengine bila kudai stakabadhi za kielektroniki. Kushindwa kudai stakabadhi za EFD kunakuza ukwepaji kodi na hatimaye kuinyima Serikali kukusanya mapato kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 125.

Jedwali Na. 125: Malipo yasiyokuwa na stakabadhi za kielektroniki

Na	Sekretarieti	Kiasi	Na	Sekretarieti	Kiasi
1	Kigoma	572,584,141	6	Kagera	19,147,402
2	Shinyanga	152,930,306	7	Simiyu	15,916,632
3	Tabora	77,072,541	8	Geita	14,546,772
4	Mtwara	57,433,703	9	Kilimanjaro	9,795,788
5	Mara	39,549,015	10	Lindi	5,513,520
		Jumla			964,489,820

Ninapendekeza kwamba menejimenti za Sekretarieti za Mikoa zizingatie matakwa ya Kifungu cha 36 (1) cha Sheria ya Usimamizi wa Kodi, [Sura ya 438] kwa kudai stakabadhi za EFD, ili kuepusha ukwepaji kodi. Pia, wanapaswa kutoa taarifa kwa TRA kuhusu wazabuni ambao watashindwa kutoa stakabadhi za EFD kwa hatua zaidi.

Aidha, TRA inapaswa kuongeza ufuatiliaji wa kubaini wauzaji wasio waaminifu ambao hawatoi stakabadhi za EFD na kuchukua hatua stahiki kwa mujibu wa sheria ya kodi.

19.3.3 Malipo yaliyofanywa kwa fedha taslimu kiasi cha Sh. milioni 980

Nilibaini kuwa malipo yenye thamani ya Sh milioni 980 yalifanywa na Sekretarieti nne kupitia fedha taslimu, kwa wanufaika mbalimbali wakiwemo wazabuni na wafanyakazi kinyume na Kanuni ya 93 (1) ya Kanuni za Fedha za Umma za mwaka 2001 zinazotaka malipo yote

yafanywe kwa watu waliotajwa katika vocha pekee au wakala wao aliyeidhinishwa na chochote kinachowezezana lazima kifanywe kwa njia ya uhamisho wa moja kwa moja wa benki au hundi.

Ukiukwaji huu unachangiwa na udhibiti duni wa uidhinishaji wa malipo katika Sekretarieti za Mikoa, pamoja na kukosekana kwa akaunti za benki za baadhi ya mafundi wa ndani. Malipo yaliyofanywa kwa pesa taslimu yamo katika **Jedwali Na. 126.**

Jedwali Na. 126: Malipo yaliyofanywa kwa fedha taslimu

Na	Jina la Sekretarieti	Kiasi (Sh.)
1	Kigoma	605,001,100
2	Singida	292,390,937
3	Tanga	73,755,615
4	Morogoro	9,349,400
	Jumla	980,497,052

Kwa maoni yangu, kufanya malipo ya fedha taslimu kwa wazabuni kunaweza kuvutia matumizi mabaya ya fedha za umma kutokana na wazabuni husika kutolipa kodi stahiki kwa serikali.

Ninapendekeza Sekretarieti za Mikoa ziongeze usimamizi na zizingatie matakwa ya Kanuni ya 93 (1) ya Kanuni za Fedha za Umma za mwaka 2001 kwa kuimarisha udhibiti wa ndani dhidi ya malipo.

19.3.4 Mapungufu katika usimamizi wa matumizi ya Sekretariati za Mikoa
Uchambuzi wa malipo ya mwaka wa fedha 2022/23 unaonyesha mapungufu kadhaa ambayo yanaendelea kuongezeka, ikimaanisha kuwa, usimamizi wa Sekretarieti za Mikoa haukuchukua hatua za kurekebisha. Mapungufu hayo ymeorodheshwa hapa chini ni kama ifuatavyo;

Nimebaini Sekretarieti mbili zilikuwa na masurufu ya Sh. milioni 51 ambayo yalikuwa yamelipwa kwa wafanyakazi kwa ajili ya shughuli mbalimbali, lakini hawakurejesha hadi wakati wa ukaguzi kinyume na Kanuni ya 103 (1) ya Kanuni za Fedha za Umma, 2001.

Kutorejeshwa kwa masurufu kunaashiria mapungufu katika ufuatiliaji wa urejeshwaji wa masurufu yaliyotolewa, hivyo inaweza kutoa mianya kwa watumishi wasio waaminifu kufanya matumizi mabaya ya fedha za umma. Tazama **Jedwali Na. 127.**

Jedwali Na. 127: Kutorejeshwa kwa masurufu

Na.	Jina la Sekretarieti ya Mkoa	Kiasi (Sh.)
1	Lindi	31,479,109
2	Dar es Salaam	19,647,646
Jumla		51,126,755

- Nilibaini kuwa Sekretarieti ya Mkoa wa Songwe ilikuwa na kodi ya zuio ya Sh. milion 5 hadi tarehe 30 Juni 2023 iliyoripotiwa chini ya malipo ya taarifa zao za fedha. Kiasi hicho kilikatwa kutoka kwa wauzaji lakini hakijatumwa Mamlaka ya Mapato kinyume na Kifungu cha 83 (A) na Aya ya 4(c) (v) ya Jedwali la Kwanza la Sheria ya Kodi ya Mapato, Sura 332.
- Sekretarieti za Mikoa mitatu zilichelewesha kuwasilisha makato/michango ya kisheria na kuzalisha deni la Sh. milioni 21. Kutowasilisha makato ya kisheria sio tu kunasababisha adhabu za kifedha bali pia kunawanyima watumishi haki za mafao ya hifadhi ya jamii, kama vile mafao ya kustaafu. Tazama **Jedwali Na. 128**.

Jedwali Na. 128: Adhabu ya malimbikizo ya makato ya watumishi

Na.	Jina la Sekretarieti ya Mkoa	Kiasi cha Michango (Sh.)	Adhabu (Sh.)	Jumla (Sh.)
1	Arusha	2,130,738	510,938	2,641,676
2	Kilimanjaro	13,857,153	809,805	14,666,958
3	Region	946,282	3,695,454	4,641,736
Jumla		16,934,173	5,016,197	21,950,370

Ninapendekeza kwa Menejimenti za Sekretarieti za Mikoa husika, zihakikishe zinazingatia sheria na kanuni katika usimamizi wa fedha za umma ili kuepusha mapungufu.

19.4 Usimamizi wa Ununuzi

19.4.1 Ununuzi uliofanywa bila idhini ya Bodi za Zabuni na kutoka kwa wazabuni ambao hawajaidhinishwa na GPSA wenye thamani ya Sh. milioni 661

Ukaguzi wangu wa usimamizi wa manunuzi na mikataba ulibaini kuwa Sekretarieti nne zilifanya manunuzi ya bidhaa na huduma zenye thamani ya Sh. milioni 365 kutoka kwa wazabuni ambao hawakuorodheshwa na GPSA huku Sekretarieti ya Mkoa wa Mara ikinunua bidhaa mbalimbali zenye thamani ya Sh. milion 295 bila kupata kibali kutoka kwa Bodi ya Zabuni.

Kinyume na Kanuni ya 19(1) ya Kanuni ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inazitaka taasisi zinazofanya manunuzi kuandaa tangazo la zabuni za kitaifa na kimataifa na kuziwasilisha kwa Mamlaka ili zichapishwe kwenye Jarida na Tovuti ya Zabuni wakati Kanuni ya 20(1) Kanuni ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 inazitaka taasisi nunuzi kuwasilisha taarifa za tuzo ya kandarasi kuhusiana na ununuzi wowote uliofanywa bila kuzingatia njia ya manunuzi iliyotumika, kwa PPRA ndani ya siku kumi na nne tangu tarehe ya tuzo ya kuchapishwa katika Jarida na Tovuti ya Zabuni. Kama inavyoonyeshwa kwenye **Jedwali Na. 129**.

Jedwali Na. 129: Manunuzi bila idhini ya bodi

Na	Jina la Sekretarieti	Kiasi (Sh.)
	Manunuzi yaliyofanywa na wazabuni ambao haujaidhinishwa na GPSA	
1	Mara	198,905,462
2	Tabora	82,975,850
3	Songwe	65,954,500
4	Katavi	17,807,184
	Jumla ndogo	365,642,996
	Manunuzi yaliyofanywa bila idhini ya Bodi ya Zabuni	
	Mara	295,702,340
	Jumla kuu	661,345,336

Mapungufu yaliyoonekana yanasababishwa na mifumo ya udhibiti wa ndani isiyojitosheleza pamoja na kutofuata kanuni za manunuzi.

Ninapendekeza Sekretarieti zichukue hatua zinazofaa ikiwa ni pamoja na kuongeza udhibiti na usimamizi wakati kwa taratibu ya manunuzi.

19.4.2 Manunuzi yaliyofanywa nje ya mfumo wa ununuzi wa kielektroniki Sh. milioni 334

Kanuni ya 342 (1) ya Kanuni za Manunuzi ya Umma, 2013 inaeleza kuwa, “Mfumo wa ununuzi wa kielektroniki utatekelezwa na taasisi zote zinazofanya manunuzi kwa ukamilifu au sehemu sambamba na taratibu za kawaida za mwongozo”.

Zaidi ya hayo, PPRA ilitoa Tangazo kwa Umma kuarifu umma kwa ujumla na wadau kuhusu ununuzi wa umma kuhusu kuanza kwa utendakazi kamili wa mfumo wa ununuzi wa kielektroniki tarehe 20 Agosti 2019.

Ukaguzi wangu ulibaini kuwa Sekretarieti tatu zilifanya manunuzi ya bidhaa na huduma zenye thamani ya Sh. milioni 334 kutoka nje ya Mfumo wa manunuzi wa kielektroniki kama inavyoonyeshwa katika **Jedwali Na.130**.

Jedwali Na. 130: Manunuzi nje ya mfumo wa ununuzi wa kielektroniki

Na	Jina la Sekretarieti	Kiasi (Sh.)
1	Ruvuma	273,229,101
2	Iringa	40,027,344
3	Arusha	21,725,950
	Jumla	334,982,395

Kutoshirikishwa kwa wazabuni na mafunzo duni kwa maofisa manunuzi vinanazuiya matumizi bora ya mfumo wa TANePs, na hivyo kusababisha kutokuwepo kwa msaada wa kutosha kwa taasisi. Hii inasababisha matumizi duni ya uwezo wa mfumo wa ununuzi kielektroniki.

Kwa maoni yangu, lengo la kuongeza ufanisi, kupunguza muda wa manunuzi, kupunguza hatari, na kuimarisha uwazi katika ununuzi wa umma kupitia manunuzi ya kielektroniki linaweza lisifikiwe kutokana na changamoto na vikwazo katika utekelezaji.

Ninapendekeza kwa Sekretarieti husika kushirikiana na mamlaka zinazohusika kuhamasisha na kupanga mafunzo kwa wadau wote wakiwemo wafanyakazi wa PMU na ICT hasa kuhusu mfumo wa ununuzi wa kielektroniki na jinsi ya kutumia mfumo huo kwa ufanisi.

19.4.3 Manunuzi ya Sh. bilion 4.82 yaliyofanywa bila ushinganishi wa bei

Kanuni ya 76 ya Manunuzi ya Umma, ya mwaka 2013 iliyorekebishwa na Kanuni ya 27 ya Kanuni za Manunuzi ya Umma (Marekebicho) ya mwaka 2016 (G.N. Na. 333 ya tarehe 30.12.2016) inazitaka taasisi nunuzi zinazojihusisha na ununuzi wa huduma, bidhaa na kazi. uuzaji wa mali za umma kufanywa kwa njia ya ushindani wa zabuni.

Kinyume chake, mapitio yangu ya ununuzi yaliyofanywa katika Sekretarieti nne yalibainisha kuwa manunuzi yenye thamani ya Sh. milioni 231 yalifanywa bila mwaliko wa nukuu za bei wakati Sekretarieti mbili zilichagua njia moja ya manunuzi yenye thamani ya Sh. bilioni 4.59 kinyume na Kanuni ya 164(1) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013 kama inavyofafanuliwa katika **Jedwali Na. 131**.

Jedwali Na. 131: Manunuzi yaliyofanywa bila ushinganishi

Na	Jina la Sekretarieti	Kiasi
	Manunuzi yaliyofanywa pasipo kushindanishwa	
1	Mwanza	114,124,879
2	Dar es salaam	65,129,220
3	Ruvuma	33,900,356
4	Simiyu	18,323,800

	Jumla ndogo	231,478,255
	Manunuzi yaliyofanywa kwa njia moja	
1	Lindi	3,340,045,317
2	Tabora	1,247,452,576
	Jumla ndogo	4,587,497,893
	Jumla kuu	4,818,976,148

Kutofuatwa ipasavyo kwa sheria na taratibu za manunuzi kwa usimamizi wa taasisi za ununuzi kulisababisha taratibu za manunuzi zisizo na ushindani.

Ninaishauri Sekretarieti kufuata Sheria na kanuni husika ili kupata thamani ya fedha, pamoja na kutoa fursa za haki kwa wazabuni wengine.

19.4.4 Kuanza kwa utekelezaji wa miradi yenye thamani ya Sh. bilioni 3.29 kabla ya kufanya tathmini ya athari za mazingira

Kanuni ya 241(3) ya kanuni za ununuzi wa umma, 2013 inasema kwamba, “taasisi nunuzi itatathmini athari za mazingira kwa kazi yoyote katika hatua ya upangaji wa mradi na kwa vyovyote vile, kabla ya taratibu za manunuzi kuanza.”

Pia, Kifungu cha 81(2) cha Sheria ya Usimamizi wa Mazingira, Sura. 191 inahitaji utafiti wa tathmini ya athari za mazingira ufanyike kabla ya kuanza au kufadhili mradi.

Nilibaini kuwa Sekretarieti ya Mkoa wa Pwani ilitekeleza miradi yenye thamani ya Sh. bilioni 3.29 bila kufanya tathmini ya athari za kimazingira kabla ya kuanza kwa miradi hiyo, kinyume na kanuni na vifungu vilivyotajwa.

Kuanzisha miradi bila kufanya tathmini ya athari za mazingira kunaweka taasisi kuwajibika kwa adhabu na faini zinazoepekika kutoka kwa mashirika ya udhibiti.

Naishauri Ofisi ya Rais TAMISEMI kuhakikisha kuwa Sekretarieti ya Pwani inafanya tathmini ya athari za mazingira kabla ya kuanza mradi wowote wa ujenzi. Hatua hii ni muhimu ili kuhakikisha mafanikio ya mradi na kuimarisha taasisi nunuzi ili kuzuia athari za mazingira.

19.4.5 Mapungufu yaliyobainika wakati wa kufanya tathmini ya mchakato wa manunuzi

Tathmini yangu ya ununuzi na usimamizi katika Sekretarieti, nilibaini mapungufu kadhaa katika manunuzi yanayohusu utekelezaji wa miradi ya maendeleo kama ifuatavyo:

- Sekretarieti ya Mkoa wa Simiyu ilisaini mikataba yenye thamani ya Sh. milioni 14 kabla ya kuhakikiwa na mwanasheria kinyume na kanuni Na.59(1)na (5) na kanuni Na.60 za Kanuni za ununuzi wa umma za mwaka 2013 kama zilivyorekebisha na kanuni Na.2 na 3 ya marekebisho ya Kanuni za ununuzi wa Umma za mwaka 2016 (Tanzazo la serikali Na.121 la tarehe 22.4.2016).
- Kinyume na Kanuni za ununuzi wa Umma Na. 242 (1) na 248 za mwaka 2013, nilibaini Sekretarieti nne zilifanya manunuzi yenye thamani ya Sh. milioni 80.48 kabla ya bidhaa kupokelewa licha ya malipo kufanyika kama ilivyofafanuliwa kwenye **Jedwali Na.132**.
- Kinyume na Kanuni za 244(1) na 245 za PPR, 2013, nilibaini kuwa Sekretarieti mbili zilinunua bidhaa zenye thamani ya Sh. milioni 91 kutoka kwa wazabuni bila kukaguliwa na Kamati ya Ukaguzi na Kupokea Bidhaa.
- Nilibaini kuwa Sekretarieti mbili zilinunua na kutumia vifaa vya ujenzi ikiwa ni pamoja na nondo na saruji vyenye thamani ya Sh. milioni 95 katika miradi ya ujenzi bila kupimwa, kinyume na Kanuni ya 244(1) ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013 kama ilivyofafanuliwa katika **Jedwali Na.132**.

Jedwali Na. 132: Mapungufu katika mchakato wa ununuzi

Na.	Sekretarieti ya Mkoa	Kiasi (Sh.)
Malipo ya bidhaa ambazo hazikupokelewa		
1.	Lindi	29,835,000
2.	Mwanza	26,765,830
3.	Mtwara	15,140,000
4.	Manyara	8,742,000
	Jumla	80,482,830
Bidhaa zilizopokelewa bila kukaguliwa		
1.	Mara	82,873,688
2.	Geita	8,901,130
	Jumla	91,774,818
Malighafi za ujenzi ambazo havikupimwa		
1.	Mara	55,537,128

2.	Shinyanga	39,486,000
	Jumla	95,023,128

Kutofuata sheria na kanuni za manunuzi ya umma kuna athari katika miradi inayotekelezwa kwani bidhaa au huduma zenye ubora duni zinaweza kutolewa wakati wa utekelezaji wa miradi.

Ninapendekeza kwamba Ofisi ya Rais TAMISEMI ihakikishe Sekretarieti zote zinazingatia kanuni na sheria zinazohitajika wakati manunuzi katika utekelezaji wa miradi.

19.5 Tathmini ya miradi ya maendeleo

19.5.1 Mapungufu yaliyobainika wakati wa utekelezaji wa miradi katika Sekretarieti

Tathmini niliyofanya katika Sekretarieti wakati wa usimamizi wa utekelezaji miradi ya maendeleo nilibaini mapungufu kadhaa;

- Sekretarieti mbili zilitekeleza miradi yenye thamani ya Sh. milioni 232 ambayo imekamilika lakini haijaanza kutumika kama ilivyokusudiwa. **Rejea Jedwali Na.133.**
- Sekretarieti ya Mwanza imechepusha fedha zilizowekwa kwa ajili ya miradi ya maendeleo yenye thamani ya Sh. milioni 84 kwenda kugharamia shughuli ambazo hazikupangwa, kinyume na Kifungu cha 27 (4) cha Sheria ya Bajeti, Sura. 439. **Rejea Jedwali Na.133.**
- Wakati wa ukaguzi, nilibaini Sekretarieti ya Mkoa wa Tanga ilichelewa kwa kiasi kikubwa katika uanzishaji wa mradi wa Nyumba ya mapumziko kwa viongozi yenye thamani ya Sh. milioni 550 kati ya miezi minne hadi 20 baada ya kupokea fedha zilizotengwa.
- Nilipitia vyeti vya malipo na kubaini kuwa, Sekretarieti ya Mkoa wa Mara ililipa jumla ya Sh. milioni 97 kwa kazi zilizotekelezwa lakini kazi hizo hazikujumuishwa katika nyaraka za vipimo kinyume na Kanuni ya 243 (2) ya Sheria ya Manunuzi ya Umma, 2013.
- Nilibaini Sekretarieti mbili, zilifanya miradi ya ujenzi yenye thamani ya Sh. bilioni 3.95 bila kudai dhamana ya utendaji kutoka

kwa wakandarasi kama inavyotakiwa na Kanuni ya 29 ya Manunuzi ya Umma ya mwaka 2013. **Rejea Jedwali Na. 133**

- Nilipitia faili la mradi na kubaini Sekretarieti ya Mkoa wa Manyara ilifanya mabadiliko ya bei ya mikataba ya awali bila kupata kibali kutoka kwa bodi za zabuni husika hadi kufikia Sh. milioni 12 kinyume na Kanuni ya 110(7) Manunuzi ya Umma ya mwaka, 2013.
- Nilibaini kuwa Sekretarieti ya Mkoa wa Njombe ilishindwa kurejesha malipo ya awali yenye thamani ya Sh. milioni 28 yaliyotolewa kwa wakandarasi baada ya mikataba kusitishwa kama ilivyoelezwa katika Kifungu cha 23.1 cha Mashariti ya Jumla ya Mkataba.
- Sekretarieti mbili zilinunua vifaa vya ujenzi vyenye thamani ya Sh. milioni 144 zaidi ya mahitaji kinyume na Aya ya 13 (5) ya Mwongozo wa Kufanya Kazi kwa Kutumia 'Force Account'. Maelezo yameoneshwa katika **Rejea Jedwali Na. 133**.

Jedwali Na. 133: Sekretarieti za Mikoa zenye miradi yenye mapungufu

Na.	Sekretarieti za Mikoa	Kiasi (Sh.)
Miradi iliyokamilika lakini haitumiki		
1.	RS Coast	182,174,100
2.	RS Shinyanga	49,860,000
	Jumla	232,034,100
Miradi iliyotekelezwa bila ya mkandarasi kuwasilisha dhamana ya kazi		
1.	RS Lindi	2,819,023,438
2.	RS Tabora	1,134,996,190
	Jumla	3,954,019,628
Ununuzi wa vifaa vya ujenzi zaidi mahitaji		
1.	RS Tabora	114,762,261
2.	RS Kagera	29,664,440
	Jumla	144,426,701

Tofauti zilizobainika zilitokana na kutofuatwa kwa sheria na kanuni, uzembe wa mipango na udhaifu katika kufuatilia utekelezaji wa miradi

Ninashauri wasimamizi wa Sekretarieti kuchukua hatua zinazofaa dhidi ya mapungufu iliyobainishwa hapo juu na kuzingatia sheria ili kufikia lengo lililokusudiwa na kupata thamani ya fedha.

19.5.2 Miradi ambayo haijakamilika yenye thamani ya Sh. bilioni 8.09

Kanuni ya 114 (b) za Ununuzi wa Umma za mwaka 2013 inaitaka taasisi nunuzi kuwajibika kwa usimamizi madhubuti wa manunuzi ya bidhaa, huduma au kazi zinazofanywa na kufuatilia maendeleo na ukamilishaji wa kazi kwa wakati kwa mujibu wa masharti ya kila mkataba.

Katika ukaguzi, nilibaini miradi yenye thamani ya Sh. bilioni 7.52 katika Sekretarieti nane ambayo haijakamilika. Pia, nilibaini miradi yenye thamani ya Sh. milioni 572 inayotekelezwa na Sekretarieti tatu, ambayo haijakamilika licha ya muda wa kukamilika kuisha. Rejea **Jedwali Na. 134** na **135**.

Jedwali Na. 134: Miradi ambayo haijakamilika

Na	Jina la Mkoa	Kiasi	Na	Mkoa	Kiasi (Sh.)
1	Rukwa	2,808,262,352	5	Singida	503,113,500
2	Tabora	2,308,495,811	6	Mtwara	300,000,000
3	Pwani	767,792,805	7	Mara	242,939,988
4	Simiyu	509,982,295	8	Tanga	85,000,000
Jumla					7,525,586,751

Jedwali Na. 135: Miradi kutokamilika licha ya muda kuisha

Na	Jina la Mkoa	Kiasi (Sh.)
1	Simiyu	390,775,478
2	Shinyanga	91,500,000
3	Kilimanjaro	90,000,000
Jumla		572,275,478

Kwa ujumla, kutokamilika kwa miradi hii kunachangiwa na kuchelewa na kutotolewa kwa fedha za kutosha, ucheleweshaji wa michakato ya manunuzi, usimamizi na ufuatiliaji wa kutosha wa miradi.

Kuchelewa kukamilika kwa miradi hii kunaweza kusababisha kuongezeka kwa gharama, kutokana na kuongezeka kwa gharama za vifaa kutokana na mfumuko wa bei.

Ninapendekeza Sekretarieti kwa kushirikiana na Ofisi ya Raisi-TAMISEMI na Wizara ya Fedha, kuhakikisha bajeti iliyoidhinishwa inatoka kwa wakati pia usimamizi na ufuatiliaji wa mradi unaimarishwa kwa kutembelea maeneo ya miradi, kutoa ripoti za maendeleo na tathmini ya utendaji ili kubaini vikwazo mapema na kuchukua hatua za mapema.

Pia, naishauri Serikali kupitia Ofisi ya Rais TAMISEMI na Wizara ya Fedha kufanya tathmini ya kina ya miradi inayotekelezwa na Sekretarieti za Mikoa na kutoa fedha kadri ya bajeti iliyoidhinishwa ili kuwezesha utekelezaji wake na kuepusha athari za kuchelewa kukamilika kwa miradi hiyo.

19.6 Utekelezaji wa Miongozo ya Bajeti

19.6.1 Upungufu wa mgawo wa bajeti kwa ajili ya kulipa madeni ya wazabuni na madai ya wafanyakazi Sh. bilioni 2.79

Kwa mujibu wa Kifungu Na. 22(1) cha Sheria ya Bajeti, [Sura ya 439], Mashirika ya Umma yatatarisha makadirio ya bajeti na kuwasilisha kwa Katibu Mkuu Kiongozi kwa uchunguzi na kupitishwa kwa mujibu wa Sheria hii na kupokea fedha kutoka Mfuko Mkuu wa Serikali kwa kuzingatia bajeti iliyoidhinishwa.

Pamoja na jitihada zilizofanywa na Sekretarieti za kutenga bajeti kwa ajili ya kulipa madeni kwa mwaka wa fedha 2022/23, ukomo wa bajeti uliotolewa ulikuwa hautosherezi kulipa madeni yote ikilinganishwa nay ale yaliyooneshwa katika taarifa za fedha za mwaka uliopita wa 2021/22.

Kwa hiyo, kiasi cha Sh. bilioni 2.79 hakikulipwa kwa wazabuni na madai ya wafanyakazi kwa Sekretarieti tano kutokana na ukomo wa bajeti ambao hauendani na deni lililoainishwa katika taarifa ya fedha kama inavyofafanuliwa katika **Jedwali Na. 136**.

Jedwali Na. 136: Madeni na madai yasiyolipwa

Na	Jina la Mkoa	Kiasi
1	Iringa	216,851,762
2	Songwe	709,247,831
3	Ruvuma	957,691,466
4	Kagera	545,241,620
5	Dar es Salaam	366,002,180
Jumla		2,795,034,859

Bajeti pungufu kwa ajili ya ulipaji wa madeni huibua wasiwasi kuhusu athari zinazoweza kutokea kifedha na uaminifu wa taasisi. Inawezekana kuongezeka kwa madeni kutokana na ufinyu katika bajeti inayopatikana, na hivyo kuzuia uwezo wa taasisi kutenga kiasi kikubwa zaidi cha ulipaji wa deni.

Nashauri Menejimenti za Sekretarieti kwa kushirikiana na Wizara ya Fedha kufanya tathmini ya kina ya madeni ambayo bado haijalipwa kwa kutoa kipaumbele katika bajeti kwa ajili ya ulipaji wa madeni kwa wakati, hasa kwa kuzingatia madeni yaliyohakikiwa.

19.6.2 Uhamishaji wa fedha kiasi cha Sh. milioni 214 bila kibali kutoka kwenye mamlaka husika

Kifungu cha 41(2) cha Sheria ya Bajeti,[SURA YA 439] kinaelekeza kwamba 'bila kujali masharti ya kifungu kidogo cha 1, afisa masuhuli hatatenga fedha ambapo: (b) fedha zinafaa kuhamishiwa kwa taasisi nyingine ya serikali au mtu mwingine.

Kinyume na masharti yaliyoainishwa katika Sheria, nilibaini Sekretarieti nne zilihamisha vifungu vya bajeti kwa Sh. milioni 214 bila kupata kibali kutoka kwa Waziri wa Fedha kama inavyoonyeshwa kwenye **Jedwali Na.137.**

Jedwali Na. 137: Uhamishaji wa fedha bila kibali

Na	Sekretarieti	Kiasi	Na	Sekretarieti	Kiasi
1	Mtwara	84,740,000	3	Tanga	42,762,000
2	Manyara	48,080,000	4	Mara	38,595,879
	Jumla				214,177,879

Ninawashauri wasimamizi wa Sekretarieti kwa kushirikiana na OR-TAMISEMI na Wizara ya Fedha kuimarisha udhibiti wa bajeti kwa kuhakikisha kwamba vibali vyote vinatoka kwa mamlaka husika. Mbinu hii itasaidia kupunguza ugawaji ambao haujaidhinishwa wakati wa utekelezaji wa bajeti, na hivyo kuhakikisha kwamba michakato ya uidhinishaji inafuatwa na kulinda uadilifu wa bajeti.

19.6.3 Fedha za maendeleo kukaa kwenye akaunti ya amana kwa muda mrefu kiasi cha Sh. bilioni 3.11

Kanuni Na 21 (1) na (2) ya Kanuni za Bajeti za mwaka 2015 inawaagiza Maafisa Masuuli kuwasilisha maombi ya kuendelea kwa namna ya taarifa ya ahadi ambazo hazijatekelezwa siku kumi na tano kabla ya tarehe 30 Juni ya kila mwaka wa fedha kwa Mlipaji Mkuu wa Serikali pamoja na nakala kwa Mdhhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali akionyesha sababu za matumizi duni, dhamira ambayo fedha iliyopitishwa itatumika; na tathmini ya uwezo wa matumizi kwa kuzingatia mgao mpya wa bajeti; na kwamba ahadi zote ambazo hazijatekelezwa mwishoni mwa mwaka wowote wa fedha zitatumika ndani ya robo ya kwanza ya mwaka wa fedha unaofuata.

Nilibaini kuwa Sekretarieti ya Mkoa wa Mwanza ilikuwa na fedha katika Akaunti ya Amana jumla ya Sh. bilioni 3.11 ambazo zilikuwa kwa ajili ya ujenzi wa miundombinu katika Uwanja wa Ndege wa Mwanza. Kufuatia maagizo ya kukabidhi mradi kwa Mamlaka ya Viwanja vya Ndege Tanzania tarehe 11 Agosti 2022.

Nina shaka kuhusu kuwepo fedha hizo kwa muda mrefu kuanzia tarehe 11 Agosti 2022 hadi wakati huu wa ukaguzi -Oktoba 2023 kwenye akaunti ya Amana kwa kuwa zinaweza kutumika kwa shughuli zisizopangwa.

Ninashauri Sekretarieti kwa kushirikiana na Ofisi ya Raisi-TAMISEMI na Wizara ya Fedha na Mipango ichukue hatua za haraka kwa kuhamisha Sh. bilioni 3.11 kwenda Hazina. Hii itawezesha utekelezaji wa mradi unaosubiri.

19.7 Tathmini ya Utendaji

19.7.1 Ucheleweshaji wa Ugawaji wa Bakaa ya Fedha Taslimu Sh. bilioni 2.6 kutoka Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam Iliyovunjwa

Katibu Tawala wa Mkoa wa Dar es Salaam alipokea agizo tarehe 25 Februari, 2021 kupitia barua yenye kumbukumbu CCB.56/98/01/90 kutoka kwa Katibu Mkuu, OR-TAMISEMI.

Agizo hilo liliwapa jukumu la kusimamia na kuratibu uhamisho wa mali na madeni kati ya Halmashauri ya Jiji iliyovunjwa na Jiji la Dar es Salaam, pamoja na Manispaa za mkoa wa Dar es Salaam.

Katika tathmini yangu, nimebaini kwamba, pamoja na maelekezo, kumekuwepo na ucheleweshaji wa kugawa bakaa la Sh. bilioni 2.6 tangu mwaka 2021 kwa mamlaka husika kama inavyofafanuliwa katika **Jedwali Na.138**.

Jedwali Na. 138: Ucheleweshwaji ugawaji wa bakaa

Na.	Jina la Akaunti	Bakaa (Sh.)
A.	Akaunti ya Biashara	
1	Akauntiy ya Wanawake, Vijana na wenye Ulemavu Na. 0001732800002/1 DCB - Tawi la Uhuru	1,046,841,783
2	Mapato ya Ndani Na. 150211141600 CRDB Premier Branch	469,172,675
3	Akaunti ya Amana Na. 150211142000 CRDB Premier Branch	259,975,933

Na.	Jina la Akaunti	Bakaa (Sh.)
4	Akaunti ya Masurufu Na. 0150211846200 CRDB Premier Branch	135,048,425
Jumla Ndogo (A)		1,911,038,816
B.	Akaunti za Benki Kuu	
5	Akaunti ya Maendeleo No 9921210301 BOT	259,593,512
6	Akaunti ya Mishahara Na 9921210801 BOT	135,237,100
7	Akaunti ya Hazina ya Maendeleo Na. 9921211001 BOT	112,213,191
8	Akaunti ya Mfuko Mkuu Na 9921210101 BOT	101,718,009
9	Akaunti ya Amana Na 9921169787 BOT	68,225,358
10	Malipo Mengine Na 9921210901 BOT	12,771,800
11	Akauntiy ya Wanawake, Vijana na wenye Ulemavu Na. 9921211101 BOT	6,000,000
Jumla Ndogo (B)		695,758,971
Jumla Kuu		2,606,797,887

Ninapendekeza Katibu Tawala wa Mkoa wa Dar es Salaam afanye mawasiliano ya haraka na Katibu Mkuu (Ofisi ya Rais TAMISEMI) na Wizara zinazohusika kuhusu mgawanyo wa bakaa ya fedha za Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam lililovunjwa na kuunda Halmashauri mpya ya Jiji la Dar es Salaam, Halmashauri za Manispaa ya Dar es Salaam. Mkoa wa Dar es Salaam na Sekretarieti ya Mkoa wa Dar es Salaam.

20.0 Utangulizi

Sura hii inazungumzia matokeo ya ukaguzi yaliyobainika wakati wa ukaguzi wa Fungu 56 - Ofisi ya Rais - Tawala wa Mikoa na Serikali za Mitaa (OR-TAMISEMI) na taasisi washirika (affiliate institutions).

Wizara ilianzishwa chini ya Ibara za 145 na 146 za Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977, ikiwa na jukumu la kusimamia maendeleo ya mikoa na utawala kwa kuratibu sera na mikakati ya maendeleo ya mijini na vijijini na shughuli za Sekretarieti za Mikoa.

Taasisi washirika ni pamoja na Wakala wa Barabara za Vijijini na Mijini Tanzania (TARURA), Wakala la Mabasi yaendayo haraka Dar es Salaam (DART Agency), Bodi ya Mikopo ya Serikali za Mitaa (LGLB), Mfuko wa Barabara ulio chini ya OR-TAMISEMI, Chuo cha Serikali za Mitaa (LGTI) - Hombolo, Tume ya Utumishi wa Walimu (TSC), na Jumuiya ya Tawala za Mitaa Tanzania (ALAT).

Nilifanya ukaguzi wa hesabu za Ofisi ya Rais - Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa (OR-TAMISEMI) na taasisi zake washirika, na kubaini masuala yafuatayo: -

20.1 Fungu 56: Ofisi ya Rais - Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa (OR - TAMISEMI)

Wakati wa ukaguzi wa Fungu 56, niliona masuala mbalimbali ambayo yanahitaji kufanyiwa kazi na Menejimenti kama ifuatavyo: -

- 20.1.1 Kukosekana kwa kanzidata na taarifa za fedha za kampuni za mawasiliano kwa ajili ya ukokotoaji wa ushuru wa huduma**
OR-TAMISEMI haikuwa na kanzidata ya kampuni zilizopewa leseni za kutoa huduma ya mawasiliano pamoja na mawanda ya shughuli zao, wala kampuni husika hazikuwisisilisha taarifa za hesabu, hali inayoleta ugumu katika ukokotoaji wa ushuru wa huduma.

Kutokuwa na kanzidata ni kinyume na Kanuni ya 3(2)(b) ya Kanuni za Fedha za Serikali za Mitaa (Ukusanyaji na Usimamizi Ushuru wa Huduma kutoka Sekta ya Mawasiliano) za mwaka 2021, ambayo inaipa Wizara mamlaka ya kuanzisha na kutunza kanzidata ya kampuni zilizopewa leseni na mawanda ya shughuli zao. Aidha, Kanuni ya 6(2) ya Kanuni hizo inaelekeza kampuni husika kuwasilisha taarifa za hesabu za mwaka ndani ya kipindi cha miezi sita baada ya mwaka wa fedha wa Kampuni husika kumalizika.

Kwa mwaka wa fedha 2022/23, OR-TAMISEMI ilikusanya jumla ya Sh. bilioni 12.18 kama ushuru wa huduma pasipo kuwa na taarifa za hesabu za kampuni, ikiwa ndicho kigezo muhimu cha kutambua kiasi cha ushuru wa huduma kinachopaswa kulipwa.

Kukosekana kwa kanzidata, mawanda ya shughuli za kampuni, na taarifa za hesabu za kampuni husika vinasababisha OR - TAMISEMI kutotambua kwa usahihi kiasi halisi cha ushuru wa huduma kinachopaswa kukusanywa, hali inayoweza kusababisha upotevu wa mapato kwa mamlaka za serikali za mitaa.

Ninapendekeza OR - TAMISEMI kuanzisha kanzidata ya kampuni zote zilizopewa leseni za mawasiliano pamoja na mawanda ya shughuli za kampuni hizo kwa ajili ya kuongeza ufanisi katika ufuatiliaji na ukusanyaji wa ushuru wa huduma. Pia, wakati utaratibu ukiwekwa wa kuhakikisha kampuni zenye leseni zinawasilisha taarifa za hesabu ndani ya muda unaotakiwa, Menejimenti ya OR - TAMISEMI inashauriwa kushirikiana taasisi zingine kama Mamlaka ya Mapato Tanzania katika kupata taarifa za mauzo za kampuni hizo ili kurahisisha ukokotoaji wa ushuru wa huduma unaopaswa kulipwa.

20.1.2 Kutokukusanya ushuru wa maegesho Sh. bilioni 9.98

Ukaguzi wangu wa mfumo wa ukusanyaji wa ushuru wa maegesho ulibaini kwamba, kuanzia Aprili 2021 hadi Juni 2023 wamiliki wa vyombo vya usafiri vilivyoegeshwa kwenye maeneo ya hifadhi ya barabara hawakulipa kiasi cha jumla ya Sh. bilioni 9.98 kama ushuru wa maegesho na OR - TAMISEMI haikuchukua hatua zozote thabiti kuhakikisha ukusanyaji wa kiasi hicho cha fedha.

Hii ni kinyume na Kanuni ya 9(1) ya Kanuni za Serikali za Mitaa juu ya Usimamizi na Uendeshaji wa Maegesho ya Vyombo vya Usafiri katika

Hifadhi za Barabara, za mwaka 2021, kila mmiliki wa chombo cha usafiri kinachoegeshwa katika maegesho atakuwa na wajibu wa kulipa ushuru wa maegesho. Maelezo yapo katika **Jedwali Na. 139**.

Jedwali Na. 139: Ushuru wa maegesho ambao haukukusanywa

Mwaka	Miezi ya Madai	Kiasi (Sh.)
2021	Aprili - Desemba	1,161,568,000
2022	Januari - Desemba	6,807,617,100
2023	Januari - Juni	2,011,381,400
Jumla		9,980,566,500

Chanzo: *Mfumo wa ukusanyaji ushuru wa maegesho*

Kutokukusanya ushuru wa maegesho Sh. 9,980,566,500 kunazuia utekelezaji wa shughuli mbalimbali zenye thamani hiyo.

Ninapendekeza OR- TAMISEMI, kuimarisha udhhibiti katika usimamizi na ufuatiliaji katika ukusanyaji wa ushuru katika Serikali za Mitaa ili kuhakikisha ushuru wa maegesho kwenye hifadhi za barabara unakusanywa kwa ufanisi hivyo kuongeza makusanyo ya serikali.

20.1.3 Kukosekana ufanisi katika ukusanyaji wa ada ya maegesho baada ya jukumu hilo kuhamishiwa Halmashauri kutoka TARURA

Nilipitia mwenendo wa ukusanyaji wa ushuru wa maegesho, hasa baada ya jukumu la ukusanyaji kuhama kutoka TARURA kwenda OR-TAMISEMI kuanzia Julai 2022, na kubaini kupungua kwa ukusanyaji wa ada ya maegesho.

OR-TAMISEMI kupitia mamlaka za serikali za mitaa ilikusanya Sh. bilioni 12.78 katika mwaka wa fedha 2022/23 sawa na 56% ya lengo lililowekwa na TARURA la Sh. bilioni 23.02. Kiasi kilichokusanywa kimepungua kwa Sh. bilioni 7.73 (38%) ikilinganishwa na Sh. bilioni 20.51 zilizokusanywa na TARURA mwaka 2021/22 na pungufu kwa Sh. bilioni 2.58 (17%) ya makusanyo yaliyokusanywa na TARURA mwaka 2020/21 ambayo yalikuwa Sh. bilioni 15.37.

Takwimu hizi zinaonesha kutokuwapo na ufanisi kwenye makusanyo ya ushuru katika serikali za mitaa ikilinganishwa na wakati ushuru huo unakusanywa na TARURA.

Naishauri OR-TAMISEMI kuangalia uwezekano wa kuunganisha mfumo wa kukusanya ushuru wa maegesho na mfumo wa usimamizi wa

usalama barabani ili kushirikiana na Jeshi la Polisi katika ufuatiliaji na ukusanyaji wa ada ya maegesho ya magari kutoka kwa wasiolipa.

20.1.4 Kuchelewa kufanyiwa kazi kwa maombi ya vibali vya maegesho kumesababisha kutokusanywa kwa Sh. milioni 141.47 kwa mita moja ya mraba

Kanuni ya 12 ya Kanuni za Serikali za Mitaa juu ya Usimamizi na Uendeshaji wa Maegesho ya Vyombo vya Usafiri katika Hifadhi za Barabara, za mwaka 2021, inampa mtu au taasisi yeyote, haki ya kuomba kibali cha maegesho maalumu ya chombo cha usafiri kwa kujaza fomu maalumu ya maombi.

Nilipitia maombi ya nafasi za maegesho zilizowekwa akiba katika Halmashauri za Majiji ya Arusha, Dar es Salaam, Dodoma na Mwanza, na Manispaa ya Kinondoni, na kubaini ucheleweshaji katika kufanyia kazi jumla ya maombi 252 ya nafasi 922 za maegesho zilizowekwa akiba, kwa kipindi cha kati ya siku 16 hadi 855. Maelezo yameoneshwa katika Jedwali Na.140.

Jedwali Na. 140: Maombi ya maegesho maalumu yaliyochelewa

Halmashauri	Idadi ya maombi	Idadi ya maegesho	Idadi ya siku zilizochelewa	Kiasi kwa mita moja ya mraba (Sh.)
H/Jiji la Arusha	20	71	23 to 344	1,167,733
H/Jiji la Dar es salaam	126	309	17 to 801	74,898,667
H/ Jiji la Dodoma	5	17	259 to 792	1,258,133
H/M Kinondoni	29	181	325 to 799	29,251,999
H/Jiji Mwanza	72	344	16 to 855	34,894,133
Jumla	252	922		141,470,665

Chanzo: Mfumo wa ukusanyaji ushuru wa maegesho

Huenda maombi yalicheleweshwa kwa makusudi kwa manufaa ya watu wachache wanaoweza kuwa wananufaika na ukusanyaji wa ushuru wa maegesho nje ya mifumo ya kifedha ya Halmashauri husika.

Ucheleweshaji huo umesababisha kutokusanywa kwa jumla ya Sh. milioni 141.47 kwa mita moja ya mraba kwa maegesho yote 922 yaliyooombewa vibali.

Ninapendekeza OR-TAMISEMI kufuatilia na kuchunguza juu ya ucheleweshaji wa kufanyia kazi maombi ya vibali vya maegesho

maalumu katika mamlaka za serikali za mitaa na kuchukua hatua zinazostahili, na kuhakikisha maombi hayo na mengine mapya yanashughulikiwa haraka bila kucheleweshwa.

20.1.5 Bajeti ya miradi ya maendelo katika MTEF kutoendana na utekelezaji halisi wa miradi husika

Wakati wa mapatio ya Muundo wa Mapato na Matumizi wa Muda wa Kati (MTEF) kwa mwaka wa fedha 2022/23, nilibaini kuwa, OR-TAMISEMI ilitenga bajeti ya jumla ya Sh. milioni 71.42 kwa miradi sita kama inavyoonekana katika **Jedwali Na.141**.

Hata hivyo, bajeti halisi na taarifa za hesabu zinazooneshwa mapato na matumizi halisi kwa miradi hiyo yalikuwa makubwa zaidi kuliko kiasi kilichooneshwa katika MTEF.

Hali hii inaonesha kuwa bajeti katika MTEF haiwiani na bajeti halisi na utekelezaji wa miradi husika.

Jedwali Na. 141: Kutowiana kwa bajeti ya miradi na MTEF

Mra di	Bajeti kwa mujibu wa MTEF (Sh.)	Bajeti kwa mujibu wa Nyaraka za Mradi na taarifa za hesabu (Sh.)	Jumla ya fedha iliyopokelewa (Ikijumuishwa salio anzia) (Sh.)	Kiasi kilichotumika (Sh.)	Salio (Sh)
RISE	6,000,000,000	19,733,899,049	19,733,899,049	2,975,205,555	16,758,693,494
TACTI C	16,800,000,200	56,394,427,600	56,394,427,600	32,650,778,284	23,743,649,316
HSPS	822,145,374	2,258,540,374	3,931,086,295	3,759,811,812	171,274,483
BOOS T	6,748,000,000	266,495,505,277	263,289,107,765	246,463,892,106	16,825,215,660
SEQUI P	15,293,750,000	295,072,208,814	301,376,987,844	218,044,419,909	82,944,304,475
DMDP	25,760,000,000	84,978,921,073	86,675,835,723	86,662,933,495	12,902,228
Jumla	71,423,895,574	724,933,502,187	731,401,344,276	590,557,041,161	140,456,039,656

Chanzo: MTEF, Nyaraka za Mradi na Taarifa za Hesabu 2022/23

Upungufu katika maandalizi ya bajeti ya miradi yanaelezwa kutokana na ukomo wa bajeti unaotolewa na Wizara ya Fedha.

Kutowiana kwa bajeti za miradi na taarifa za fedha za MTEF husababisha mapato na matumizi ya miradi husika kutojumuishwa katika taarifa za hesabu za OR - TAMISEMI.

Kutofautiana huko kunahatarisha usahihi na kuaminika kwa mchakato wa kupanga bajeti na utoaji taarifa za hesabu kulingana na mwongozo wa maandalizi ya mipango ya Serikali na bajeti.

Ninashauri OR-TAMISEMI kwa kushirikiana na Wizara ya Fedha kuhakikisha mipango kazi wa mwaka na bajeti za miradi zinajumuishwa kikamilifu katika Mapato na Matumizi wa Muda wa Kati (MTEF) kwa lengo la kuonesha shughuli zote zilizopangwa kutekelezwa ili kuimarisha uhibitaji wa matumizi na ufanisi katika utoaji wa taarifa za hesabu.

20.1.6 Upungufu katika maombi, utolewaji na uhamishaji wa fedha zilizovuka mwaka kutoka Hazina kwenda Halmashauri Sh. bilioni 45.54

Mnamo tarehe 23 Agosti 2023, OR-TAMISEMI iliomba Wizara ya Fedha kutolewa kwa kiasi cha jumla ya Sh. bilioni 45.54 kwenda Akaunti ya Amana ya OR - TAMISEMI (LGAs Miscellaneous Deposit Account) Na. 9921169787, ambazo ni fedha za mamlaka za serikali za mitaa zilizovuka mwaka (2021/22) na tarehe 30 Juni 2023 kuhamishiwa katika Akaunti ya Amana ya Hazina (Treasury Deposit Account) Na. 9921169777.

Hata hivyo, mnamo tarehe 26 Septemba 2023 Wizara ya Fedha ilitoa kiasi cha jumla ya Sh. bilioni 42.78, kwenda Akaunti Na. 9921169787 ikiwa ni pungufu kwa Sh. bilioni 2.76 ikilinganishwa na fedha zilizoombwa. Kati ya fedha zilizopokelewa, OR-TAMISEMI iliamisha kiasi cha jumla ya Sh. bilioni 37.92 kwenda mamlaka za serikali za mitaa na kusalia na bakaa ya Sh. bilioni 4.87.

Uchambuzi wa fedha zilizoombwa na kupokelewa kutoka Hazina na baadae kuhamishwa kwenda mamlaka za serikali za mitaa, uilibaini upungufu ufuatao: -

- (a) Fedha za maendeleo kiasi cha Sh. bilioni 3.15 ziliombwa Hazina kwa ajili ya Halmashauri 22 lakini ni kiasi cha Sh. bilioni 2.35 pekee ndicho kilichotolewa na Hazina na Sh. milioni 799 hazikutolewa na Hazina kama inavyoonekana katika **Kiambatisho Na.52;**
- (b) Fedha za maendeleo Sh. bilioni 5.49 zilitolewa na Hazina kwa Halmashauri 12 lakini ni Sh. bilioni 3.79 pekee zilizotolewa na OR

- TAMISEMI kwenda Halmashauri na kusalia na bakaa ya Sh. bilioni 1.69 kama inavyoonekana katika **Kiambatisho Na.53**;

(c) Fedha za maendeleo kiasi cha Sh. bilioni 2.86 zilipokelewa na OR-TAMISEMI kutoka Hazina kwa ajili ya Halmashauri 24 lakini ni Sh. bilioni 3.52 zilizotolewa na OR - TAMISEMI kwenda Halmashauri na kusalia na bakaa ya Sh. milioni 663 kama zinavyoonekana katika **Kiambatisho Na.54**;

(d) Fedha za maendeleo kiasi cha Sh. bilioni 6.21 ziliombwa kwa ajili ya Serikali 18 za Mitaa; ambapo kiasi cha Sh. bilioni 5.98 zilipokelewa na OR-TAMISEMI kutoka Hazina. Hata hivyo, ni kiasi cha Sh. bilioni 4.29 pekee ndicho OR - TAMISEMI iliamisha kwenda Serikali za Mitaa hii inaonesha kuwa OR - TAMISEMI iliomba Sh. bilioni 1.93 zilizosemekana kuwa za Serikali za Mitaa lakini zilipopokelewa hazikuhamishwa kwenda Serikali za Mitaa. Maelezo yameoneshwa kwenye **Kiambatisho Na.55**;

(e) Fedha za maendeleo kiasi cha Sh. bilioni 1.65 ziliombwa kwa ajili ya Serikali za Mitaa 11; ambapo Sh. bilioni 1.75 ilipokelewa OR - TAMISEMI na Sh. bilioni 1.75 zilipelekwa Serikali za Mitaa ikimaanisha kuwa Sh. milioni 96.57 zilitolewa zadi ya kiasi kilichoombwa na OR-TAMISEMI kwa ajili ya halmashauri. Maelezo yameoneshwa katika **Kiambatisho Na.56**.

Hadi tarehe 19 Desemba 2023, kiasi cha jumla ya Sh. bilioni 4.87 kinachojumuisha fedha za maendeleo Sh. milioni 761.67 na fedha za matumizi ya kawaida Sh. bilioni 4.11 kilikuwa bado kipo kwenye Akaunti ya Amana ya OR-TAMISEMI (LGAs Miscellaneous Deposit Account) pasipo kuhamishiwa kwenye Halmashauri au kurudishwa Hazina.

Upungufu huo yanadaiwa kusababishwa na baadhi ya miamala ya marekebisha kwenye daftari la fedha (cash book) inayofanyika moja kwa moja ndani ya mfumo wa Ulipaji Serikalini (MUSE) (auto dummy transactions) ambayo haikufanyika na kusababisha baadhi ya Halmashauri kuhamisha salio linaloonekana (ambalo halikupaswa kuonekana) kwenye daftari la fedha kwenda akaunti ya amana hali iliyosababisha baadhi ya fedha kutumika kufuta salio hilo hasi kwenye daftari la fedha.

Upungufu huo unaweza kusababisha matumizi mabaya ya fedha kwa Halmashauri zilizopelekewa fedha zaidi ya ilivyostahili.

Ninashauri Menejimenti ya OR - TAMISEMI kuhakikisha inafanya usuluhishi stahiki na kuhakikisha uhamishaji wa fedha za matumizi ya kawaida kwenda Serikali za Mitaa baada ya kufanya usuluhishi wa kina wa bakaa, na kiasi chochote kitakachokuwa kimetolewa zaidi kinapaswa kurejeshwa Hazina. Pia, OR -TAMISEMI inashauriwa kuimarisha na kufuatilia kitengo kinachofanya usuluhishi ili kufanya uhakiki wa kina wa salio kabla ya kuomba fedha hazina.

20.2 Wakala wa Barabara za Vijijini na Mijini (TARURA)

TARURA ilianzishwa chini ya Sheria ya Wakala za Serikali, [SURA YA 245], na kutangazwa rasmi kwenye Gazeti la Serikali Na. 211 la tarehe 12 Mei 2017, lengo kuu likiwa ni kukuza viwango vya matengenezo na uendelezaji wa barabara za vijijini na mijini, ukitilia mkazo ubora, ufanisi, na gharama nafuu.

Aidha, uanzishwaji wa TARURA ulilenga kushughulikia vikwazo katika sekta ya usafirishaji wa barabarani nchini Tanzania, ambavyo kwa muda mrefu vimetatiza usimamizi mzuri na wenye ufanisi wa barabara. TARURA inahusika na kupanga, kubuni, kujenga, na kutunza barabara za mijini na vijijini nchini Tanzania.

Wakati wa ukaguzi wa hesabu za TARURA, nilibaini upungufu ufuatao:

20.2.1 Uharibifu na vizuizi barabarani kutokana mamlaka za huduma za maji na umeme kuingilia mtandao wa barabara za TARURA

Kwa mujibu wa Agizo Na. 2 la Uanzishwaji wa Wakala za Serikali (Wakala wa Barabara za Vijijini na Mijini Tanzania) la mwaka 2017, TARURA inawajibika na ujenzi na matengenezo ya barabara za vijijini na mijini nchini Tanzania.

Kwa upande mwingine, Kanuni ya 10 na 16(3) ya Kanuni za Usimamizi wa Barabara za mwaka 2009 inahitaji mtu yeyote anayeweka kizuizi katika eneo la barabara kukiondoa ndani ya siku 14 na kutafuta idhini ya awali kutoka kwa Wakala kuhusu shughuli ambazo zitaweka kizuizi katika eneo la barabara.

Wakati wa ukaguzi, nilibaini shughuli za baadhi ya Mamlaka za Maji na TANESCO zilisababisha uharibifu na vizuizi kwenye mtandao wa barabara kama ifuatavyo: -

- (a) Katika matengenezo ya sehemu korofi na ya kawaida ya barabara za Esso - Longdong (3.25km), Lolovono - Safina, na Muriet - Sojema katika Mkoa wa Arusha kwa gharama Sh. milioni 194.53.

Nilibaini uharibifu wa barabara baada ya kuzikagua mnamo tarehe 17 Novemba 2023. Sehemu ya barabara iliharibiwa kutokana na Mamlaka ya Maji na Usafi wa Mazingira - Arusha kuchimba barabara kwa ajili ya kuweka bomba za maji taka na kusababisha uharibifu mkubwa hasa baada ya mvua kunyesha.

- (b) Kadhalika, katika mkoa wa Morogoro, TARURA ilikuwa na wakandarasi wanne kwa ajili ya matengenezo ya barabara ya Ngerengere - Kidunda 75km kwa jumla ya gharama ya Sh. bilioni 1.91 kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 142.

Jedwali Na. 142: Matengenezo ya barabara ya Ngerengere - Kidunda

Na	Maelezo ya mktaba	Tarehe ya kuanza na kumaliza kazi	Kiasi cha Mktaba (Sh)	Kiasi kilicholipwa (Sh)
1.	Kuongeza hadhi ya barabara ya Ngerengere-Kidunda 8km	10/08/2022 to 30/05/2023	499,791,620	496,885,740
2.	Kuongeza hadhi ya barabara ya Ngerengere-Mkulazi-Kidunda 10km	24/08/2022 to 12/09/2023	492,488,000	430,952,140
3.	Kuongeza hadhi ya barabara ya Ngerengere-Mkulazi-Kidunda 6km	06/02/2023 to 07/01/2024	425,647,000	17,300,000
4.	Ukarabati wa barabara ya Ngerengere-Kidunda 10km	26/10/2021 to 26/01/2022	489,820,000	489,203,710
Jumla			1,907,746,620	1,434,341,590

Chanzo: Majalada ya mikataba

Nilibaini kuwa tarehe 16 Februari 2023, DAWASA iliifahamisha TARURA juu ya mradi wa ujenzi wa Bwawa la Kidunda ambapo mkataba ulisainiwa

tarehe 31 Oktoba 2022. Mradi huo unajumuisha kuboresha barabara ya Ngerengere - Kidunda 75km kwa kiwango cha changarawe.

Wakati TARURA inajulishwa juu ya mradi huu, ilikuwa imeshawalipa Wakandarasi wake jumla ya kiasi cha Sh. bilioni 1.43 kwa matengenezo ya barabara hiyo, ambapo Wakandarasi wawili walikuwa hawajakamilisha kazi zao.

TARURA ililazimika kutoa amri ya kusimamisha kazi kwa Wakandarasi hao ili kuruhusu DAWASA kuendelea na uboreshaji barabara hiyo uliokusudiwa.

Kwa mujibu wa taarifa ya usanifu (design report) ya mradi huo iliyowasilishwa na DAWASA kwa TARURA kwa ajili ya ujenzi wa barabara ya Ngerengere - Bwawa Kidunda, jumla ya upana wa barabara ni 10m wakati upana wa wakati huo ulikuwa 7m.

Pia, Aya 4.4.2 ya taarifa hiyo, inaonesha uwepo wa miundombinu mikubwa 10 sehemu ambapo maji hukatisha, na mitaro inayohitaji kalvati za zege 22 zenye kipenyo cha kati ya 1200mm hadi 600mm.

Kwa kuzingatia mapendekezo ya Mshauri Mwelekezi, miundombinu yote iliyokuwa kwenye barabara ilitahili kubadilishwa. Hadi tarehe 2 Novemba 2023, mkandarasi aliyeajiriwa na DAWASA alikuwa akiendelea na kazi.

(c) Vizuizi kutokana na usimikaji wa nguzo za umeme barabarani:-

- Ukaguzi wa mkataba Na. AE/092/2022/2023/DSM/W/27 wa Sh. milioni 363.70 kwa ajili ya barabara ya Zomboko - Kingugi katika Manispaa ya Temeke na eneo la mradi uliofanyika tarehe 4 Oktoba 2023, ulibaini kusimikwa kwa nguzo za umeme barabarani. Katika barua yenye Kumb. Na. CA.225/366/01/11 ya tarehe 17 Agosti 2022, TARURA iliitoa notisi (notice) kwa TANESCO kuhamisha nguzo hiyo. Hata hivyo, hadi tarehe ya ukaguzi wa mradi huo, ikiwa ni miezi 14 tangu kutolewa kwa notisi hiyo, nguzo hiyo haikuwa imehamishwa;
- Vilevile, katika mikataba Na. AE/092/2022/2023/TAG/W/72 na Na. AE/092/2022/2023/TAG/W/65 yenye thamani ya Sh. milioni

554.65 na Sh. milioni 499.68 mtawalia, kwa ajili ya matengenezo ya barabara za Mji wa Mombo katika Wilaya ya Korogwe, na kuboresha barabara za Mji wa Pangani kwa kiwango cha lami (bitumen) kulikuwa na tatizo la usimikaji nguzo za umeme barabarani.

TARURA iliandikia TANESCO kupitia barua Kumb. Na. CA.274/339/01/33 ya tarehe 14 Aprili 2023 na Na. AE/092/2022/2023/TAG/W/65 ya tarehe 23 Januari 2023 kuondoa nguzo barabarani.

Hata hivyo, TANESCO haikuondoa nguzo hizo zilizosimikwa katika barabara ya Market- Community Centre Road na kwenye barabara ya Jamhuri katika Halmashauri ya Wilaya ya Pangani, na kusababisha vizuizi barabarani.

Kukwamisha kazi na kuingilia mtandao wa barabara kunahusiana na upangaji duni wa miradi, ushirikiano hafifu baina ya taasisi za Serikali katika utekelezaji wa miradi, hali ambayo inasababisha upotevu wa fedha za umma.

Ninapendekeza kwa Menejimenti ya TARURA kwa kushirikiana na OR-TAMISEMI kuimarisha ushirikiano na taasisi zingine za Serikali katika kuhakikisha ushiriki wao katika kubuni na kutekeleza miradi, ili kuzuia uharibifu, mwingiliano, na uwezekano wa kutokea matumizi mabaya ya fedha za umma na kuepuka hasara inayoweza kujitokeza.

20.2.2 Ucheleweshaji na kasi ndogo ya utekelezaji wa miradi yenye thamani ya Sh. bilioni 65.55

Kanuni ya 114 (b), (c) na (d) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma, 2013, inaitaka taasisi nunuzi kuwa na usimamizi bora wa ununuzi wowote wa kazi inazofanya na kufuatilia maendeleo na ukamilishaji wa kazi kwa wakati kwa mujibu wa masharti ya kila mkataba. Taasisi nunuzi inatakiwa kuchukua au kuanzisha hatua za kurekebisha au za kisheria juu ya ukiukwaji wa masharti ya mkataba; na kuhakikisha kwamba majukumu yaliyowekwa kimkataba yanatekelezwa kikamilifu.

Mapitio yangu ya mafaili ya mikataba na ukaguzi wa miradi uliofanyika kati ya Septemba 2023 hadi Novemba 2023, yalibaini ucheleweshaji katika kukamilisha miradi 59 ya thamani ya Sh. bilioni 44.82. Japokuwa,

baadhi ya wakandarasi, waliongezewa muda mara kadhaa kazi zao hazikukamilika ndani ya muda ulioongezwa kama inavyoonekana kwenye **Kiambatisho Na.57**.

Kadhalika, nilibaini kasi ndogo ya utekelezaji wa miradi 29 yenye thamani ya Sh. bilioni 20.73 hali iliyosabababisha wakandarasi kuongezewa muda. Licha ya ongezeko hilo la muda, kutokana na kasi ndogo ya utekelezaji wa miradi husika, huenda miradi hiyo haitakamilishwa ndani ya wakati kama inavyoonekana kwenye **Kiambatisho Na.58**.

Kasi ndogo katika utekelezaji wa miradi inachangiwa na sababu kadhaa ikiwamo, uwezo mdogo wa baadhi ya wakandarasi wanaotekeleza miradi mingi ndani ya kipindi kimoja, kuchelewa kuanza kwa miradi na mtiririko hafifu wa fedha kwa upande wa mwajiri kwa ajili ya utekelezaji wa miradi husika.

Kucheleweshwa kwa utekelezaji wa miradi ndani ya kipindi cha mkataba kunaweza kusababisha kushindwa kufikia malengo yaliyokusudiwa. Pia, inaweza kusababisha gharama za ziada na ubora hafifu wa mradi.

Ninapendekeza Menejimenti ya TARURA kuimarisha mifumo yake ya udhibiti na usimamizi wa mikataba ili kuhakikisha wakandarasi wanaanza utekelezaji wa miradi kwa wakati, na kuboresha ufuatiliaji ili kuhakikisha miradi husika inakamilika ndani ya muda uliokubaliwa.

20.2.3 Upungufu katika usanifu wa miradi yenye thamani ya Sh. bilioni 27.75
Aya 3.7.1 ya Mwongozo wa Usanifu wa Barabara wa Wizara ya Ujenzi wa mwaka, 2011 unaelekeza kwamba mradi wa njia kuu unaweza kujumuisha ujenzi wa barabara mpya au kuboresha barabara iliyopo. Katika hali zote mbili, michoro huandaliwa baada ya upimaji wa kina, usanifu na uchunguzi.

Njia inayotumika kufanya upimaji ina athari muhimu kwenye usanifu, uzalishaji wa vipimo na makadirio ya gharama na hatimaye kwenye utekelezaji wa kazi.

Pia, Aya ya 5.7 ya Mwongozo wa Usanifu wa Barabara wa Wizara ya Ujenzi wa mwaka, 2011 unaeleza kuwa, usanifu sahihi wa michoro ihusuyo maji ni sifa muhimu katika mipango na usanifu wa barabara kwa ujumla. Katika

uchoraji wa mifereji, vipengele vya haidrolojia kama mvua, kiasi cha mtiriko na asili ya mkondo wa maji ni muhimu.

Katika ukaguzi wa mikataba minne yenye thamani ya Sh. bilioni 27.75, nilibaini upungufu katika usanifu wa miradi hiyo, ambayo yanaweza kuathiri ubora wa mradi, gharama na ucheleweshaji utekelezaji wa miradi husika kama ilivyobainishwa katika **Kiambatisho Na.59**.

Udhaifu katika usanifu wa miradi unatokana na kutokutumia taarifa halisi zilizokusanywa kutoka eneo la mradi, ambayo inaweza kusababishwa na uchunguzi hafifu au usio sahihi wa haidrolojia na haidroliki, upimaji na uchunguzi wa miamba wakati wa hatua ya usanifu na uwezekano wa kukosea au kutojumuishwa katika taarifa ya usanifu.

Ninashauri Menejimenti ya TARURA katika utekelezaji wa miradi ijayo:
- a), kufanya uchunguzi kikamilifu wa kihaidrolojia na kihaidroliki na kutumia taarifa halisi zinazokusanywa eneo la mradi katika kufanya usanifu, (b) Kufanya mapitio ya maandalizi na hatua za upimaji eneo la mradi, na taarifa ya usanifu ili kupunguza upungufu katika utekelezaji wa miradi, (c) Kuhakikisha miradi itakayotekelezwa inajumuisha upimaji na uchunguzi wa kina kabla ya usanifu wa barabara, kuwianisha usanifu uliofanyika na bajeti ya utekelezaji wa mradi husika.

20.2.4 Mikataba iliyotolewa kwa wazabuni ambao hawakukidhi vigezo vya zabuni husika Sh. bilioni 1.99

Kwa mujibu wa Kanuni 206 (2) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma, GN.446, zabuni ambayo haikuikidhi (responsiveness) vigezo vya zabuni, itakataliwa na taasisi nunuzi, na haiwezi kufanywa kuwa na sifa kwa kuifanyia marekebishi, au kuondoa kipengele au nyaraka ambayo haikukidhi vigezo vya zabuni.

Miongoni mwa vigezo vya tathmini katika Sehemu ya IV ya Nyaraka za Zabuni, sehemu ndogo ya 2.5 ilimtaka mzabuni kuwasilisha cheti cha uthibitisho wa kutodaiwa kodi (Tax clearance certificate) kwa kipindi cha kuanzia tarehe 1 Januari 2019 hadi Mei 2022; na sehemu ndogo ya 3.1(iii) ilimtaka mzabuni kuwasilisha taarifa za fedha zilizokaguliwa na zinazokubalika kwa mwajiri zinazothibitisha hali ya kifedha ya wakati huo na matarajio ya kipindi cha miaka miwili (kuanzia 2019 hadi 2021).

Katika ukaguzi wa mchakato wa tathmini ya zabuni 25 zilizotolewa na TARURA kwa wakandarasi 14 katika mwaka wa fedha 2022/23, nilibaini kuwa mikataba sita yenye thamani ya Sh. bilioni 1.99 ilitolewa kwa zabuni ambazo hazikukidhi vigezo kwa mujibu wa nyaraka za zabuni. **Jedwali Na.143** linaonesha wilaya na mikataba husika.

Jedwali Na. 143: Zabuni ambazo hazikukidhi vigezo

Na	Jina la Wilaya	Namba ya Zabuni/mkataba	Kiasi cha Mkataba (Sh.)	Maelezo
1	H/W Kalambo	AE/092/2022 - 2023/RKW/W/27	251,563,000	Mzabuni hakuwasilisha cheti cha uthibitisho wa kutodaiwa kodi
2	H/W Nkasi	AE/092/2022 - 2023/RKW/W/07	313,667,000	
3	H/M Sumbawanga	AE/092/2022 - 2023/RKW/W/32	421,196,399	Mzabuni aliwasilisha cheti cha uthibitisho wa kutodaiwa kodi kichokwisha muda wake
4	H/W Nkasi	AE/092/2022 - 2023/RKW/W/28	500,000,000	
5	H/W Sumbawanga	AE/092/2022 - 2023/RKW/W/30	385,099,800	Mzabuni aliwasilisha taarifa za fedha za mwaka 2020 tu.
6	H/M Sumbawanga	AE/092/2022 - 2023/RKW/W/44	117,651,372	Mzabuni aliwasilisha taarifa za fedha za mwaka 2021 tu.
Jumla			1,989,177,571	

Chanzo: TANEPS, mikataba

Vilevile, nilibaini kuwa Mkataba Na. AE/092/2022/2023/HQ/W/10 wenye thamani ya Sh. bilioni 16.79 kwa ajili ya kuboresha barabara ya Kasulu - Kabanga - Kasumo - Muyama (12.5 Km) kwa kiwango cha lami - Awamu I, alipewa mzabuni ambaye hakukidhi kigezo kutokana na kutokufanyika uchunguzi wa kiutendaji wa mzabuni na Kamati ya Tathmini.

Kipengele cha 3.3 katika Sehemu ya IV ya Vigezo na Mahitaji (Qualification criteria and Requirements) kilimtaka mzabuni kutoa taarifa juu ya mikataba anayotekeleza au ambayo amekabidhiwa kutekeleza.

Baada ya kupitia taarifa za zabuni fomu FIN-3.4 katika mfumo wa TANEPS, mzabuni alionesha kuwa na kazi zinazoendelea za thamani ya Sh. milioni 50 katika mkoa wa Tabora. Hata hivyo, nilibaini kuwa ndani ya kipindi hicho, mzabuni huyo alikuwa na mikataba 13 na TARURA inayoendelea yenye thamani ya Sh. 7.8 bilioni. Mkandarasi alitoa taarifa isiyo sahihi kuhusu mikataba inayoendelea pengine kwa lengo la kuishawishi timu ya tathmini kumpatia zabuni hiyo.

Kumpitisha mzabuni asiyekidhi vigezo vya zabuni kwenda hatua ya tathmini ya kina na hatimaye kupewa zabuni husika kunawanyima fursa ya ushindani wazabuni wengine wanaokidhi vigezo; hivyo, kuhatarisha usawa na ushindani katika mchakato wa uteuzi. Pia, kutokana na kazi nyingi za mkandarasi, kuna hatari ya kuchelewesha utekelezaji wa miradi hiyo.

Utoaji wa mikataba kwa wazabuni wasiokidhi vigezo unahusishwa na kushindwa kwa kamati ya tathmini kuchunguza kukubaliana (compliance) kwa zabuni zilizowasilishwa na vigezo vya tathmini vilivyowekwa katika nyaraka za zabuni.

Ninapendekeza kwa Menejimenti ya TARURA kuhakikisha wajumbe wa kamati za tathmini wanakumbushwa mara kwa mara kufanya tathmini kwa ufasaha kulingana na vigezo vilivyobainishwa katika nyaraka za zabuni, na Bodi ya Zabuni inapaswa kuhakikisha inafanya mapitio ya mchakato na taarifa za tathmini kwa umakini.

20.2.5 Utekelezaji wa mradi wa ujenzi wa barabara kwa teknolojia mpya kabla ya kumaliza majaribio na kuridhika na utendaji wake Sh. bilioni 9.02

TARURA imeanzisha mpango wa majaribio ya teknolojia tatu mbadala katika ujenzi wa barabara ambazo ni ECORoads, Plymer na Ecozyme katika mikoa minane kwa kutumia kemikali maalumu ya kuimarisha udongo (soil stabilising agent) kwa gharama ya Sh. bilioni 27.

Mnamo tarehe 11 Aprili 2023, TARURA iliingia Mkataba Na. AE/092/2022/23/HQ/W/19 wa thamani ya Sh. bilioni 9.02 kwa ajili ya kuboresha sehemu ya barabara ya Sawala - Mkonge - Iyegeya - Lulanda (10.4 km) kwa kuweka tabaka mbili (double surface dressing) kama sehemu ya majaribio ya teknolojia ya ECORoads.

Hata hivyo, katika ukaguzi wa utekelezaji wa mradi huo wa majaribio nilibaini upungufu kama vile; kukosekana kwa kanuni na miongozo ya ndani katika ujenzi wa barabara kwa kutumia teknolojia mpya, matumizi ya bidhaa za teknolojia hiyo pasipo na ithibati na maelezo (specifications) na kuanza kutekeleza mradi (a full-scale project) kabla ya kukamilisha majaribio na kuridhika na utendaji wa teknolojia husika.

Utaratibu unaotumika katika majaribio ya teknolojia mpya ni kuwa; mzabuni alipaswa kujenga sehemu ya barabara isiyopungua kilometa moja kwa gharama zake mwenyewe ili kudhihirisha utendaji wake ambapo sehemu hiyo ingeangaliwa (monitored) kwa kipindi kisichopungua miaka miwili, na huo ungekuwa msingi wa kukubalika kwa teknolojia hiyo kutumika nchini.

Katika mwaka wa fedha 2020/21, ECOROAD Tanzania Ltd, ambayo ni kampuni tanzu ya ASZ Africa Ltd, ilifanyia majaribio teknolojia ya ECORoads kwa kilometa moja kwenye barabara ya Nala-Lugala-Mbalawala-Veyula kwa gharama yao wenyewe.

Hata hivyo, hakukuwa na ushahidi kwamba TARURA ilifuatilia na kutathmini sehemu ya barabara hiyo kwa miaka miwili na kuridhika na utendaji wa teknolojia hiyo kabla ya kusaini mkataba wa utekelezaji wa mradi kamili.

Kwa maoni yangu, kutumia teknolojia mbadala mpya kutekeleza mradi kamili bila ya ithibati, miongozo au kanuni za ndani za utekelezaji na pasipo kujiridhisha na utendaji wa teknolojia husika, inaiweka TARURA katika hatari ya matumizi ya fedha yasiyo na tija iwapo mradi hautakidhi viwango vinavyohitajika vya ubora, hali itakayosababisha kuongezeka kwa gharama za matengenezo na kupungua kwa muda wa maisha ya barabara.

Ninapendekeza kwamba, Menejimenti ya TARURA kwa kushirikiana na Wizara inayohusika na ujenzi: - (a) Kuanzisha miongozo mbadala, sera, na kanuni kwa ajili ya kuongoza utekelezaji wa miradi kwa kutumia teknolojia mpya; (b) Kusaini mikataba ya utekelezaji miradi kwa teknolojia mbadala baada ya majaribio kuhitimishwa na kuridhika na utendaji wa teknolojia; na kufuatilia na kutathmini utendaji na uimara wa barabara zilizojengwa kwa kutumia teknolojia husika.

20.2.6 Kazi za matengenezo ya barabara zinazoingiliana zilizotumia kiasi cha Sh. milioni 62.31

- (a) Katika Mkataba Na. AE/092/2021/2022/MAR/W/68 wa thamani ya Sh. milioni 318.27 ulioanza tarehe 25 Oktoba 2021 hadi 27 Juni 2022 na kipindi cha matazimo kilichomalizika tarehe 27 Desemba 2022, TARURA katika mkoa wa Mara ilimlipa mzabuni kiasi cha Sh.

milioni 46.82 kupitia Cheti (IPC) Na. 2 kwa ajili ya kuondoa tabaka bovu la changarawe na kurudishia tabaka zuri barabara ya Bwaikutururu - Bwaikumsoma kwenye kilomita 0+000 hadi 3+400.

Hata hivyo, katika Mkataba mwingine Na. AE/092/2022/2023/11 wa thamani ya Sh. milioni 223.02 ulioanza tarehe 10 Desemba 2022 na kumalizika tarehe 23 Machi 2023, nilibaini malipo ya Sh. milioni 44.81 kwa mkandarasi mwingine kupitia Vyeti (IPCs) Na. 1 & 2 kwa ajili ya kuondoa tabaka bovu la changarawe na kurudishia tabaka zuri barabara ya Bwaikutururu - Bwaikumsoma kwenye kilomita 0+000 hadi 3+200. Kipande hiki cha barabara kilikuwa kiko kwenye mkataba wa awali, na wakati wa kuingia mkataba wa pili Na. AE/092/2022/2023/11, barabara husika ilikuwa kwenye kipindi cha matazimio. Hivyo, kiasi kilicholipwa kwenye mkataba wa pili cha Sh. milioni 44.81 kingeweza kuepukika.

- (b) Vivyo hivyo, katika mkataba Na. AE/092/2021/2022/MAR/W/73 wenye thamani ya Sh. milioni 224.91 kwa ajili ya matengenezo ya mara kwa mara kwenye barabara ya Nyamaguku - Kirogo, ulioanza tarehe 6 Januari 2022 na kumalizika tarehe 27 Oktoba 2022 huku kipindi cha matazamio kikiisha tarehe 24 Aprili 2023. Katika mkataba huu, TARURA ilimlipa mkandarasi kiasi cha Sh. milioni 26.4 kupitia vyeti IPC 1 na 2 kwa kazi ya kuchonga barabara ya Nyamaguku - Kirogo kwenye kilometa 0+000 hadi 13+000.

Hata hivyo, katika mkataba mwingine Na. AE/092/2022/2023/50 wa thamani ya Sh. milioni 474.33 uliojumuisha kazi ya matengenezo sehemu korofi barabara ya Nyamaguku - Kirogo, ambao thamani ya mkataba ilirekebisha kuwa Sh. milioni 509.46, ukianza na kumalizika tarehe 24 Oktoba 2022 na 30 Aprili 2023 mtawalia, nilibaini kuwa wigo wa kazi ulijumuisha kipande cha barabara kwenye kilomita 8+000 hadi 15+000 ambacho kinaingiliana na kipande cha barabara cha mkataba Na. AE/092/2021/2022/MAR/W/73 kwenye kilomita 8+000 hadi 13+000. Hii inaonesha kuwa wakandarasi wawili walifanya kazi kwenye kipande hicho cha barabara kwa wakati mmoja.

Nilibaini malipo ya Sh. milioni 158.58 kwa mkandarasi kupitia Cheti (IPC) Na. 2 na Hati ya Malipo. Na. 05100077V230176 ya 6 Aprili 2023 yaliyojumuisha Sh. milioni 17.5 kwa kazi ya kuchonga barabara ya Nyamaguku - Kirogo kwenye kilomita 8+000 -15+000.

Katika uchunguzi wa awali uliofanywa na TARURA, ilibainika kukosekana kwa utaalumu katika usimamizi wa kazi na upungufu kwenye taarifa za mikataba; ambapo tayari hatua za kinidhamu zimechukuliwa kwa waliohusika.

Upungufu huo umesababisha malipo yasiyo na tija ya kiasi cha jumla ya Sh. milioni 62.31 (Sh. 44.81 + Sh. 17.5) kwa kazi zinazoingiliana.

Ninapendekeza kwamba Menejimenti ya TARURA; (a) Kuboresha maelezo (specifications) na uwazi kwenye mikataba ili kuhakikisha wigo wa kazi ni sahihi na kuimarisha ufuatiliaji wa miradi inayotekelezwa ili kuongeza udhibiti wa ubora; na (b) Kufanya uchunguzi zaidi kuhusu suala hilo na kuchukua hatua stahiki ikiwamo kurejeshwa kwa Sh. milioni 62.31 zilizolipwa isivyostahili.

20.2.7 Malipo kwa kazi ambazo hazikufanyika kiasi cha Sh. milioni 98.91

Kanuni ya 243 (2) ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za Mwaka 2013, inazitaka taasisi nunuzi kuidhinisha malipo kulingana na vipimo na uthibitisho, katika vipindi au hatua zilizooneshwa katika mikataba na kwamba asilimia kadhaa ya thamani ya kazi zilizotekelezwa kutoka kila cheti cha malipo kinaweza kukatwa na kuhifadhiwa kwa ajili ya matazamiao endapo mkataba utaweka takwa hilo.

Katika mwaka 2022/23, TARURA iliingia mikataba na wakandarasi kwa kazi mbalimbali za barabara zinazojumuisha kusafisha eneo la mradi, uwekaji tabaka la changarawe, kuchonga barabara na uwekaji kalvati, ambapo kiasi cha Sh. milioni 312.16 kililipwa kwa kazi hizo (kwa mikataba mitatu).

Hata hivyo, baada ya kukagua eneo la mradi mnamo tarehe 26 Oktoba 2023 na kupima upya kazi zilizofanyika, ilibainika kuwa zilikuwa na thamani ya Sh. milioni 213.25 pekee na siyo Sh. milioni 312.16 zilizolipwa. Hivyo, TARURA ililipa kiasi cha Sh. milioni 98.91 zaidi isivyostahili. Maelezo yapo **Jedwali Na. 144**.

Jedwali Na. 144: Malipo kwa kazi ambazo hazikufanyika

Mkatoba Na.	Maelezo ya kazi zilizolipiwa zaidi	Kiasi kilicholipwa (Sh.)	Thamani ya kazi iliyotekezwa baada ya kupima upya (Sh.)	Kiasi kilicholipwa zaidi (Sh.)
AE/092/2022/2023/MAR/W/38	Kusafisha eneo la mradi, uwekaji wa tabaka la changarawe na ujenzi wa kalvati.	122,484,310	74,800,810	47,683,500
AE/092/2022/2023/MAR/W/53	Uwekaji wa tabaka la changarawe kwenye maeneo korofi.	155,925,000	126,967,500	28,957,500
AE/092/2021-2022/MAR/W/01	Kuchonga barabara na uwekaji wa tabaka la changarawe wakati wa matengezo ya mara kwa mara.	33,750,000	11,485,500	22,264,500
Jumla		312,159,310	213,253,810	98,905,500

Chanzo: Vyeti vya kazi, hati za malipo na upimaji

Malipo kwa kazi zisizotekezwa yanahusishwa na udhaifu katika upimaji na uthibitisho katika utekelezaji wa mkatoba; hali ambayo imesababisha matumizi yasiyo na tija.

Menejimenti ya TARURA inahusisha udhaifu huu na mwenendo mbaya (misconduct) wa Ofisi ya Mkoa wa Mara, na hatua za kinidhamu zimechukuliwa dhidi ya maofisa waliohusika. Hadi Desemba 2023, uchunguzi wa ndani ulikuwa unaendelea.

Ninapendekeza kwa Menejimenti ya TARURA: - (a) Kuimarisha usimamizi na udhibiti wa ubora katika utekelezaji wa miradi kulingana na masharti ya mkatoba ikiwamo kuhakikisha malipo yanafanyika kwa kazi zilizopimwa na kuthibitika kufanyika; na (b) Kuchukua hatua stahiki dhidi ya wale waliohusika ikiwamo kurejesha kiasi kilicholipwa zaidi cha Sh. milioni 98.91.

20.2.8 Ununuzi yaliyofanyika bila kutumia njia ya ushindani wa bei - Sh. bilioni 14.81

Kanuni ya 152 ya Kanuni za ununuzi wa Umma za mwaka 2013, taasisi nunuzi inatakiwa kutoa nyaraka za zabuni iliyofungwa kwa wazabuni wachache ikiwa: kuna hitaji la dharura kwa bidhaa, kazi au huduma kama taasisi haitakuwa na muda wa kutosha kufanya ushindanishi wa bei, na kama kuna uharaka ambao haukutarajiwa na taasisi na haukusababishwa na matendo ya upande wake au haja ya kufikia lengo la kijamii kwa kuyaita makampuni ya ndani au jamii zishiriki.

Kadhalika, Kanuni ya 161 (1) ya Kanuni hizo inaelekeza mazingira ambapo taasisi nunuzi inaweza kupata nukuu za bei kutoka kwa mzabuni mmoja, kujadili na kuingia katika mkataba moja kwa moja.

Kinyume na Kanuni hizo, katika ununuzi wenye thamani ya Sh. bilioni 14.81 nilibaini TARURA ilitumia njia ya ununuzi kutoka chanzo kimoja (single source) na mchakato wa zabuni iliyofungwa kwa wazabuni wachache, badala ya zabuni za ushindani bila sababu za msingi za kukidhi masharti ya Kanuni ya 161 (1) na 152 (1) za Kanuni za Ununuzi za Umma, 2013. Zabuni husika zimeoneshwa katika **Kiambatisho Na.60**.

Utumiaji wa njia ya ununuzi ya chanzo kimoja na mchakato wa zabuni zilizofungwa kwa wazabuni wachache inapunguza uwazi na fursa sawa kwa wazabuni wengine wanaostahiki kushindana; hivyo, kuzuia matumizi bora ya fedha za umma.

Ninapendekeza kwa Menejimenti ya TARURA kuhakikisha inatoa kipaumbele matumizi ya njia za ushindanishi wa bei katika ununuzi ili kuhakikisha uwazi, na ushindani katika ununuzi, isipokuwa pale ambapo kuna sababu za msingi za kutumia njia ya ununuzi kutoka chanzo kimoja au zabuni zilizofungwa kwa wazabuni wachache.

20.3 Wakala wa Mabasi Yaendayo Haraka - Dar es Salaam (DART)

Wakala wa Mabasi Yaendayo Haraka (DART) ni taasisi inayofanya kazi chini ya OR-TAMISEMI. DART ilianzishwa chini ya Sheria ya Wakala za Serikali, Sura Na. 30, iliyotangazwa rasmi kwenye Gazeti la Serikali Na. 120 la tarehe 25 Mei 2007.

Majukumu ya Wakala ni pamoja na kuanzisha na kuendesha mfumo wa Usafiri wa Kasi wa Mabasi (BRT) ndani ya Dar es Salaam, kuhakikisha

mzunguko wa utaratibu wa magari katika mitaa na barabara za mjini, na kuhakikisha usimamizi wenye ufanisi wa wakala.

Wakati wa ukaguzi, nilibaini kasoro zifuatazo ambazo zinahitaji kushughulikiwa: -

20.3.1 Miundombinu ya BRT - awamu ya pili kukamilika lakini ununuzi wa watoahuduma za mabasi haujafanyika

Aya ya 4.1.1 ya Taarifa ya Tathmini ya Mradi kuhusu Mradi wa Mabasi yaendayo haraka (BRT) - Awamu ya II, inaelekeza kuwa TANROADS itakuwa Wakala anayetekeleza mradi ambaye atafanya ununuzi na usimamizi wa mikataba ya miundombinu ya BRT. DART itakuwa na jukumu la kufanya ununuzi wa watoahuduma/waendeshaji wa mabasi, mfumo wa ukusanyaji wa nauli na mifumo ya kiteknolojia pamoja na kusimamia shughuli zote za mfumo wa BRT.

Hadi Agosti 2023, TANROADS ilikuwa imekamilisha ujenzi wa miundombinu ya BRT Awamu ya II kwa 98.86%. Hii ni pamoja na ujenzi wa barabara unaofikia urefu wa kilomita 20.3, madaraja mawili ya juu, na vituo 29 vya mabasi katika ya njia ya kutoka Mbagala hadi katikati ya Jiji (CBD) kwa jumla ya Sh. bilioni 217.48; ambapo mradi ulitarajiwa kukamilika tarehe 25 Septemba 2023.

Hata hivyo, nimebaini kuwa, licha ya kukamilika kwa miundombinu na huduma za ujenzi, DART haikuwa imeanza mchakato wa ununuzi wa huduma za waendeshaji wa mabasi.

Kucheleweshwa mchakato wa ununuzi wa huduma za waendeshaji wa mabasi kunaathiri uwezekano wa kufikia malengo ya mradi wa BRT Awamu ya II kwa wakati; hivyo, kuathiri maboresho yanayotarajiwa katika usafiri wa umma. Pia, thamani ya fedha inakosekana kutokana na kukamilika kwa matengenezo na hatari ya usalama wa miundombinu iliyokamilika bila kutumika.

Ninapendekeza kwa Menejimenti ya DART kuanzisha na kuharakisha mchakato wa ununuzi wa waendeshaji wa mabasi wanaohitajika kwa uendeshaji wa BRT Awamu ya II; na kuandaa mpango kamili wa uendeshaji kwa ajili ya kuunganisha mabasi katika mfumo wa BRT, ikiwamo ratiba na mikataba na watoahuduma.

20.3.2 Bidhaa za gharama ya Sh. bilioni 3.43 zilizonunuliwa kwa ajili ya kufunga mfumo wa kielektroniki wa kukusanya nauli za mabasi kutokutumika

DART ilinunua kadi janja (smart cards) na SAMs kwa Mkataba Na. AE/053/TZ/-DART-P/262569/2021/2022/G/14, zenye thamani ya Dola za Marekani 400,960, sawa na Sh. bilioni 1; ambapo, mnamo tarehe 19 Juni 2023, kadi janja 200,000 na SAMs 1,200 ziliwasilishwa. Bidhaa hizi zilinunuliwa kwa lengo la kufunga mfumo wa malipo ya kielektroni, kurahisisha malipo ya nauli na ufuatiliaji wa mapato. Licha ya bidhaa hizo kuletwa, hazijaanza kutumika na hadi Oktoba 2023 zilikuwa zimehifadhiwa.

Vilevile, katika mkataba Na.AE/053/TZ/TZ-DART-P/150937/262569/2021/2022/G/13, vifaa vya TEHAMA vyenye thamani ya Sh. bilioni 2.43 kwa ajili ya kufunga mfumo wa kielektroni wa kukusanya nauli vilivyowasilishwa kati ya tarehe 30 Desemba 2022 na 10 Mei 2023 vilikuwa havijaanza kutumika hadi mwezi Oktoba 2023.

Kwa pamoja, bidhaa zenye thamani ya Sh. bilioni 3.43 kwa mikataba yote miwili zilinunuliwa kwa ajili ya ufungaji wa mfumo wa kielektroni wa nauli za basi lakini hazijatumika; hivyo, kutopata thamani ya fedha iliyokusudiwa.

Kushindwa kutumia bidhaa zilizonunuliwa kunahusishwa na kuchelewa kufunga mageti yanayohitajika kwenye vituo vya mabasi ambapo, mfumo wa malipo ya kielektroni na kadi janja, SAMs ulipaswa kufungwa na kutumika.

Ninapendekeza kwa Menejimenti ya DART kutoa kipaumbele na kuharakisha ufungaji wa mageti yanayohitajika kwenye vituo vya mabasi ambapo mfumo wa malipo ya kielektroni, kadi janja, na SAMs, unakusudiwa kufungwa na kutumika. Hii itawezesha kutumia kikamilifu bidhaa zilizonunuliwa na kupata faida zilizokusudiwa za mfumo wa malipo ya kielektroni hivyo kupata thamani ya fedha.

20.3.3 Tuzo ya zabuni ya Sh. milioni 274.77 ilitolewa kwa mzabuni aliyeghushi cheti cha uthibitisho wa kutodaiwa kodi

Kifungu cha 11.1h cha Mwaliko wa Zabuni Na. AE/053/2022/2023/NC/08 kwa ajili ya utoaji huduma za usafi kwa vituo vikuu, vituo vidogo vya

mabasi, na ofisi za DART kwa Awamu ya 1 na 2, kilielekeza kuwasilishwa kwa cheti cha uthibitisho wa kutodaiwa kodi (Tax clearance certificate) na cheti cha VAT kama sehemu ya mahitaji ya wasilisho la zabuni.

Baada ya kufanya ukaguzi wa vyeti vilivyowasilishwa kwa zabuni yenye thamani ya Sh. milioni 274.77 ilibainika kuwa mzabuni aliwasilisha cheti cha uthibitisho wa kutodaiwa kodi, kinachoonekana kutolewa na kuidhinishwa tarehe 4 Januari 2023 na kumalizika muda wake tarehe 30 Juni 2023. Hata hivyo, nilibaini kuwa cheti hicho hakikuwa kimepatikana kupitia mifumo rasmi ya TRA, hali inayoonesha kuwa cheti hicho kimeghushiwa.

Kuwasilisha nyaraka iliyoghushiwa kunazua wasiwasi kwamba mzabuni huenda hakutekeleza wajibu wake wa kulipa kodi ipasavyo. Pia, kutoa mkataba kwa mzabuni aliyewasilisha nyaraka ya kughushi kunadhoofisha uadilifu wa mchakato wa ununuzi na uteuzi wa mzabuni.

Ninapendekeza kwa Menejimenti ya DART kuanzisha utaratibu imara wa uhakiki wa nyaraka wakati wa tathmini ya zabuni na mchakato wa kutoa tuzo ya zabuni. Hii itajumuisha uchunguzi wa kina wakati wa mchakato wa tathmini ambao unahusisha mawasiliano ya moja kwa moja na mamlaka husika kwa ajili ya kuthibitisha uhalali wa nyaraka zilizowasilishwa. Pia, hatua stahiki zichukuliwe dhidi ya mzabuni aliyewasilisha nyaraka iliyoghushiwa.

20.3.4 Huduma ya usafirishaji abiria isiyoridhisha inayotolewa na mtoa huduma wa mpito (UDART)

Kifungu cha 5 cha Mkataba wa Mtoaji wa Huduma ya Mpito (TSP) - Awamu ya 1 kati ya DART na UDA Rapid Transit (UDART) PLC ambao ulisainiwa tarehe 16 Agosti 2019, kinamtaka UDART kuwa na jumla ya mabasi 140.

Vilevile, kulingana na Kifungu cha 2.1 cha marekebisho ya 4 ya mkataba ambao ulisainiwa tarehe 5 Agosti 2021, ilikubaliwa kurekebisha mkataba wa TSP kwa kuongeza magari 70 ya mita 18 aina ya "articulated", na kufanya jumla ya mabasi kuwa 210. Hii ingemuwezesha mtoa huduma kuhakikisha kuwa 90% ya magari yote yanafanya kazi kwenye njia kuu na ndogo wakati wa nyakati zenye abiria wengi na 10% iliyobaki itatumika kama akiba kwa ajili ya kubadilisha mabasi yanapoharibika.

Baada ya uchambuzi wa hali ya uendesaji, nilibaini kwamba hadi Novemba 2023, mabasi 132 sawa na 63% hayakuwa yanatumika na yalihitaji ukarabati na matengenezo. DART iliihusisha NIT katika kufanya ukaguzi na majaribio ya mabasi, na kubaini jumla ya Sh. bilioni 2.1 kuhitajika ili kukarabati na kutengeneza mabasi hayo.

Kuwapo kwa idadi kubwa ya mabasi yanayohitaji ukarabati na matengenezo kunavuruga huduma za usafiri wa umma na kusababisha usumbufu kwa abiria na kutopata thamani ya fedha kutokana na kutotumika kikamilifu kwa miundombinu ya BRT.

Ninapendekeza kwa Menejimenti ya DART kuchukua hatua za haraka kupata fedha ili kufanikisha ukarabati na matengenezo ya mabasi, na kuhakikisha upatikanaji wa vipuri vya kubadilisha na kuwa na ratiba ya matengenezo ya mara kwa mara.

20.4 Bodi ya Mikopo ya Serikali za Mitaa

Bodi ya Mikopo ya Serikali za Mitaa (LGLB) iliundwa chini ya Kifungu cha 56 ya Sheria ya Fedha za Serikali za Mitaa, Sura ya 290. Bodi ya Mikopo ya Serikali za Mitaa ina jukumu la kutoa mikopo kwa mamlaka za serikali za mitaa kwa ajili ya kufadhili miradi ya maendeleo ya kiuchumi; hivyo, kusaidia juhudi za Serikali katika kuboresha ustawi wa kijamii na kiuchumi wa wakazi katika mamlaka za serikali za mitaa husika.

LGLB inajiendesha chini ya uangalizi wa OR - TAMISEMI. Nilifanya ukaguzi wa hesabu za LGLB na kubaini upungufu ufuatao:

20.4.1 Mikopo ya Sh. bilioni 2.17 kutofanyiwa marejesho kwa kipindi cha zaidi ya miezi 18

Kifungu Na. 2 cha makubaliano ya mkopo kati ya Bodi ya Mikopo ya Serikali za Mitaa (LGLB) na mamlaka za serikali za mitaa kinaelekeza kufanyika kwa marejesho kila mwezi kulingana na ratiba ya marejesho iliyokubaliwa.

Hata hivyo, nilibaini kuwa mamlaka sita za serikali za mitaa zilisimamisha malipo ya salio la mikopo yao kiasi cha Sh. bilioni 2.17 kwa kipindi kinachotofautiana kati ya miezi 18 hadi 79 kufikia Novemba 2023 kama inavyooneshwa kwenye **Jedwali Na.145**. Halmashauri moja haijawahi kurejesha hata mara moja mkopo wake wa Sh. milioni 465.09 tangu kutolewa kwake tarehe 27 Julai 2017.

Jedwali Na. 145: Halmashauri zilizochelewesha marejesho

Jina la Halmashauri	Tarehe ya kutolewa mkopo	Tarehe ya rejesho la mwisho	Miezi bila kufanya marejesho	Salio la Mkopo hadi 30 Juni 2023 (Sh.)
H/Wilaya ya Tunduru	29/03/2019	22/04/2021	31	3,976,168
H/Wilaya ya Bukombe	01/12/2016	31/05/2022	18	1,063,236,490
H/Wilaya ya Ruangwa	25/7/2019	02/04/2021	31	591,137,446
H/Wilaya ya Namtumbo	27/04/2017	Haijawahi kurejeshwa	79	465,097,500
H/Manispaa ya Singida	12/12/2003	06/08/2018	63	29,878,540
H/Wilaya ya Pangani	05/01/2006	30/04/2019	55	14,043,799
Jumla				2,167,369,943

Chanzo: Daftari la mikopo

Kutokurejeshwa kwa mikopo kunatokana na LGLB kushindwa kusimamia makubaliano ya dhamana; hivyo, kuiweka katika hatari ya matatizo ya kifedha, ikiwemo kuhatarisha uwezo wake wa kutoa mikopo na kuendelea kufanya kazi kama taasisi endelevu.

Ninapendekeza kwamba LGLB kwa kushirikiana na OR-TAMISEMI kufanya mapitio ya sheria na kanuni ili ziendane vizuri na mazingira ya uendeshaji katika kusimamia dhamana za mikopo. Marekebisha haya yatasaidia kuhakikisha mikopo inarejeshwa kwa wakati, kwa kuzingatia kwamba usimamizi mzuri wa fedha ni muhimu katika kuimarisha uendeshaji wa shughuli za Bodi na kusaidia utekelezaji wa mipango ya Mamlaka ya Serikali za Mitaa.

20.5 Chuo cha Serikali za Mitaa (LGTI) - Hombolo

Chuo cha Serikali za Mitaa (LGTI) kilianzishwa chini ya Kifungu cha 3 cha Sheria ya Taasisi ya Mafunzo ya Serikali za Mitaa, Sura ya 396. Madhumuni ya kuanzishwa kwa chuo hiki ni kuboresha utendaji wa mamlaka za serikali za mitaa na wadau wengine kupitia utoaji wa mafunzo, utafiti, na huduma za ushauri.

Jukumu lake kuu ni kurahisisha mchakato wa ugatuzi wa madaraka, utawala bora, utoaji wa huduma bora, kupunguza umaskini, na kukuza ustawi wa kijamii na kiuchumi wa wananchi kote nchini.

Wakati wa ukaguzi wa LGTI, nilibaini udhaifu ufuatao: -

20.5.1 Ujenzi wa Jengo la Utawala uliotekelezwa

Kwa mujibu wa andiko la Mradi wa ujenzi wa Jengo la Utawala lililotolewa mwaka wa 2021, gharama za mradi zilikadiriwa kuwa Sh. bilioni 4.94 chini ya ufadhili wa vyanzo vya ndani ya taasisi. Ujenzi wa mradi huu kwa njia ya "Force account " ulitarajiwa kuanza mwaka 2021/22 na kukamilika katika robo ya nne ya mwaka wa fedha wa 2025/26.

Hata hivyo, ukaguzi wa eneo la mradi uliofanyika tarehe 22 Desemba 2023 ulibaini uwapo wa ofisi ya muda iliyojengwa, ghala, na vifaa vya ujenzi vyenye thamani ya Sh. milioni 453.77 vilivyounuliwa kwa mkopo na kuletwa tangu Julai 2022 lakini bado havijatumika. Hakukuwa na shughuli yoyote ya ujenzi inayoendelea katika eneo hilo.

Pia, nilibaini kwamba, Chuo hakikuwa na kibali cha ujenzi, michoro ya mradi, maelezo ya kiufundi (specifications), makadirio ya gharama na mchanganuo wa vifaa vya ujenzi haikuwa umeandaliwa kabla ya ununuzi wa vifaa hivyo kufanyika.

Udhaifu huu unaweza kuwa unatokana na upungufu katika mpango wa mradi na kutowajibika ipasavyo kwa menejimenti katika usimamizi na utekelezaji wa mradi. Pia, ukosefu wa fedha za kutekeleza mradi.

Kwa maoni yangu, ununuzi wa vifaa vya ujenzi bila michoro ya mradi, maelezo ya kiufundi, mchanganuo wa mahitaji ya vifaa, makadirio ya gharama, na kibali cha ujenzi, kunaashiria uwepo wa maslahi yaliyojificha katika ununuzi na utekelezaji wa mradi. Kuna hatari kubwa ya hasara ya kifedha kutokana na kununua vifaa pasipo kuvitumia, na kuongezeka kwa gharama za ujenzi kadri mradi unavyoendelea kutelekezwa.

Ninapendekeza kwa Menejimenti ya Chuo kwa kushirikiana na OR-TAMISEMI kuhakikisha upangaji thabiti wa mradi kama njia mojawapo bora ya kuhakikisha mafanikio ya mradi. Hii itahusisha kupata nyaraka muhimu za mradi, na kuandaa mpango wa utekelezaji wa mradi.

Pia, wanapaswa kuhakikisha ujenzi wa mradi unanza ili kuepuka upotevu au uharibifu wa vifaa vya ujenzi vilivyohifadhiwa. Aidha,

ufuatiliaji wa mara kwa mara wa maendeleo ya mradi ni muhimu kuhakikisha mradi unatekelezwa kwa wakati na ndani ya bajeti.

20.5.2 Nyaraka za zabuni na ununuzi wa Sh. milioni 997.83 kutokuidhinishwa na Bodi ya Zabuni

Kanuni ya 185 ya Kanuni za Ununuzi wa Umma, 2013 (iliyofanyiwa marekebisho 2016), inataka nyaraka za zabuni kuidhinishwa na Bodi ya Zabuni kabla ya zabuni kutangazwa. Pia, Kanuni za 55 (2), 163 (4), na 185 (1) za Kanuni hizo zinazuia taasisi kutoa tuzo ya zabuni isipokuwa utoaji huo umeidhinishwa na Bodi ya Zabuni.

Hata hivyo, nilibaini kuwa, LGTI ilinunua bidhaa zenye thamani ya Sh. milioni 997.83 kutoka kwa wazabuni mbalimbali, lakini nyaraka za zabuni wala ununuzi husika haukuidhinishwa na Bodi ya Zabuni. Maelezo yameoneshwa katika **Jedwali Na.146**.

Jedwali Na. 146: Ununuzi bila ya idhini ya Bodi ya Zabuni

Mkatoba Na.	Maelezo ya Mkatoba	Kiasi (Sh.)
PA/080/2021/2022/G/O 4/14	Ununuzi na usambazji wa vifaa vya ujenzi kwa ajili ya ujezi wa jengo la utawala	591,390,040
PA/080/2021/2022/G/O 4/13	Kuleta na kufunga samani katika madarasa na ofisi	347,112,340
AE/092/2022-2023/MZA/W/03	Kuleta na kusimika mfumo wa mtandao (network system)	59,330,006
Jumla		997,832,386

Chanzo: Daftari la mikatoba

Ununuzi bila idhini ya Bodi ya Zabuni unadhoofisha uadilifu, usawa, na uwazi wa maamuzi katika ununuzi na kuweka taasisi katika hatari ya kushindwa kupata thamani ya pesa zilizotumika katika ununuzi uliofanywa.

Ninapendekeza kwa Menejimenti ya Chuo kuimarisha mifumo ya ndani ili kuzuia kutokufuata misingi na taratibu za ununuzi zilizowekwa ili kuimarisha kufuata sheria za ununuzi.

20.6 Tume ya Utumishi wa Walimu (TSC)

Tume ya Utumishi wa Walimu (TSC) ilianzishwa chini ya Sheria ya Tume ya Utumishi wa Walimu, Sura ya 448. Tume hiyo ilianzishwa kuleta mageuzi ya msingi katika usimamizi, utawala na uendeshaji wa utumishi wa walimu wa Shule za Msingi na Sekondari wanaofanya kazi katika Utumishi wa Umma.

Nimebaini mapungufu ambayo yanahitaji kurekebisha ili kuhakikisha Tume inafikia malengo yaliyo kusudiwa na secta ya elimu kufikia viwango vinavyo kubalika.

20.6.1 Kasi ndogo ya utekelezaji wa mradi wa ujenzi Sh. bilioni 6.49

Mnamo tarehe 29 Juni 2021, TSC ilisaini Mkataba Na. IE/047/2020/2021/HQ/W/01 kwa ajili ya ujenzi wa jengo la ofisi katika Kiwanja Na. 939 Kitalu AA kilichopo Chinyoyo - Dodoma, ambapo mradi ulipangwa kukamilika ndani ya kipindi cha miezi 18. Hata hivyo, nilibaini kuwa mradi haukuanza hadi Desemba 2022 kutokana na mzozo wa umiliki wa ardhi uliotatuliwa kwa TSC kuhamishiwa Kiwanja Na. 77 Kitalu BB kilichopo Ndejengwa.

Pia, nilibaini kasi ndogo ya utekelezaji wa mradi wa thamani ya Sh. bilioni 6.49. Mradi ulitarajiwa kukamilika tarehe 5 Juni 2024, lakini hadi Oktoba 2023, ujenzi ulikuwa umefikia wastani wa 30% tu.

Kasi ndogo na uchelewaji katika kutekeleza mradi kulisababishwa na kuchelewa kuanza ujenzi kutokana na mzozo wa umiliki wa ardhi uliosababisha mabadiliko ya kiwanja na mahali pa mradi, kuongezeka kwa bei ya mkataba kutokana na kucheleweshwa kwa kuanza kwa mradi na mabadiliko katika wigo wa kazi yanayohitaji nyongeza ya fedha.

Kasi ndogo ya utekelezaji wa mradi inazuia kufikia kwa wakati malengo yaliyokusudiwa, na inaweza kusababisha gharama za mradi kuongezeka.

Ninapendekeza kwa Menejimenti ya TSC kuimarisha usimamizi wa mradi na kuhakikisha kwamba mradi unakamilika kwa wakati.

20.7 Mfuko wa Barabara (Sehemu iliyochini ya OR-TAMISEMI)

Mfuko wa Barabara ulianzishwa chini ya Kifungu cha 4 cha Sheria ya Tozo za Barabara, na Mafuta, Sura ya 220, maalumu kwa ajili ya kuweka fedha zote zilizokusanywa kama ada za barabara na mafuta zilizotozwa kwenye dizeli na petroli, ada za usafirishaji, leseni za magari mazito, ada za uzito kupita kiasi, au kutoka vyanzo vingine vyovyote kwa kiwango au viwango vitakavyoamuliwa na Bunge wakati wowote.

Tangu mwaka 2000/01, Wizara ya Ujenzi na OR TAMISEMI wamefanya shughuli za Mfuko wa Barabara kupitia Bodi ya Mfuko wa Barabara. Mpango wa kazi unategemea Mkataba wa Utendaji uliosainiwa kati ya

Bodi ya Mfuko wa Barabara na OR-TAMISEMI, ambao lengo lake ni kusaidia Sekretarieti za Mikoa, Halmashauri za Wilaya, na taasisi zingine zinazohusika kutekeleza majukumu yao kwa ufanisi.

Wakati wa ukaguzi, nilibaini kwamba bado kuna fedha kiasi cha Sh. bilioni 1.26 ambazo hazijarejeshwa na Halmashauri ya Manispaa ya Kinondoni. Jumla ya mkopo wote ilikuwa Sh. bilioni 2.52 na ulitolewa mwaka wa fedha 2017/18 na ulipaswa kulipwa kwa awamu nne, ambapo awamu ya mwisho ilitakiwa kulipwa tarehe 30 Septemba 2018.

Mkopo ambao haujarejeshwa kwa muda mrefu unahatarisha uimara wa kifedha wa Mfuko, hivyo kuathiri utekelezaji wa shughuli zilizopangwa.

Ninapendekeza kwa Menejimenti ya Mfuko wa Barabara chini ya OR-TAMISEMI kuanzisha na kujadiliana na Halmashauri ya Manispaa ya Kinondoni mpango mpya wa kulipa deni, iwapo Halmashauri hiyo inakabiliwa na changamoto za kifedha ambazo zinazuia kulipa mkopo huo. Hii itajumuisha kurekebisha ratiba ya marejesho au kukubaliana juu ya mipango mbadala inayokubalika kwa pande zote.

20.8 Jumuiya ya Tawala za Mitaa Tanzania (ALAT)

Jumuiya ya Tawala za Mitaa Tanzania (ALAT) ni taasisi ya wanachama ililoanzishwa mwaka 1984 baada ya kuanzishwa upya kwa mfumo wa Serikali za Mitaa nchini Tanzania. Wanachama wake ni mamlaka zote za serikali za mitaa katika Tanzania Bara.

Lengo kuu la ALAT ni kulinda haki na maslahi ya mamlaka za serikali za mitaa kwa kuziwakilisha katika ngazi za Kitaifa na kimataifa, kushawishi na kudai mabadiliko ya sera ili kuboresha utendaji wa Mamlaka hizo. Pia, inawajibika kutoa huduma za kiufundi na kitaalam kwa wanachama wake, na kurahisisha programu za ushirikiano na Mamlaka zingine za Serikali za mitaa katika ngazi ya kimataifa.

Wakati wa ukaguzi, nilibaini kwamba ALAT imeendelea kukabiliwa na changamoto ambazo zimekuwapo kwa miaka kadhaa. Changamoto hizi ni pamoja na; michango isiyolipwa kutoka kwa wanachama wake yenye thamani ya Sh. bilioni 5.16 ambayo haijalipwa hadi 2021/22 na kutofanyika tathmini ya shughuli zake za uendeshaji kutokana na kutokuwapo kwa kitengo cha ukaguzi wa ndani.

Changamoto hizi zinahitaji hatua za haraka za marekebisho kwani zinaathiri ufanisi wa Jumuiya katika kutimiza jukumu lake.

Ninapendekeza kwa Menejimenti ya ALAT kuangalia upya muundo wake wa utawala na usimamizi ili kutambua udhaifu au mapengo yoyote yanayochangia uwepo wa changamoto zilizopo. Hii inaweza kuhusisha marekebisho ya sera, taratibu, na muundo wa taasisi ili kuboresha uwajibikaji, uwazi, na ufanisi katika maamuzi na usimamizi wa rasilimali.

MAPENDEKEZO YA JUMLA

Serikali imeonesha juhudi za kupongezwa katika kuongeza uwazi na ufanisi katika usimamizi wa Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa, ikidhihirishwa na mipango kama vile kuanzishwa kwa MUSE na TAUSI ili kuimarisha udhibiti wa ndani.

Kufuatia ripoti zangu zilizopita, Serikali imechukua hatua mbalimbali ambazo zinastahili pongezi, ikiwamo uhamisho wa watumishi ndani ya idara za uhasibu na hatua za kinidhamu kwa wale wanaohusishwa na ubadhirifu wa fedha. Ninapongeza hatua hizi, haswa katika kuweka kipaumbele na kuimarisha mifumo ya udhibiti wa ndani ili kupunguza hatari za usimamizi mbaya wa kifedha na upungufu katika udhibiti.

Hata hivyo, taarifa hii inabainisha dosari kadhaa zilizosalia ambazo zinahitaji hatua zaidi kutoka kwa Serikali, hivyo, naiomba sana OR-TAMISEMI, Sekretarieti za Mikoa na mamlaka za serikali za mitaa kuandaa mpango kazi wa kina wa utekelezaji wa haraka wa mapendekezo ya mara kwa mara na kurekebisha kasoro zilizobainika katika mifumo iliyoboreshwa.

Aidha, hatua kali lazima ziendeleo kuchukuliwa dhidi ya watumishi watakaobainika kukiuka sheria, hasa katika masuala ya ununuzi na ukusanyaji wa mapato.

Kiambatisho 1: Mwenendo wa Hati za Ukaguzi

Na.	Halmashauri	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
1	H/Jiji Arusha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha
2	H/W Arusha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
3	H/W Babati	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
4	H/Mji Babati	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha
5	H/W Bagamoyo	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
6	H/W Bahi	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha
7	H/W Bariadi	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
8	H/Mji Bariadi	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
9	H/W Biharamulo	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
10	H/W Buchosa	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
11	H/W Buhigwe	Inayoridhisha	Yenye shaka	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
12	H/W Bukoba	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Mbaya	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
13	H/M Bukoba	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
14	H/W Bukombe	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
15	H/W Bumbuli	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
16	H/W Bunda	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Mbaya	Inayoridhisha	Inayoridhisha
17	H/Mji Bunda	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
18	H/W Busega	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
19	H/W Busokelo	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
20	H/W Butiama	Inayoridhisha	Yenye shaka	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
21	H/W Chalinze	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
22	H/W Chamwino	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
23	H/W Chato	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
24	H/W Chemba	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
25	H/W Chunya	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
26	H/Jiji Dar es Salaam (Zamani Ilala)	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha
27	H/Jiji Dodoma	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
28	H/W Gairo	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
29	H/W Geita	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha
30	H/Mji Geita	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha
31	H/W Hai	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
32	H/W Hanang	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
33	H/W Handeni	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha

Na.	Halmashauri	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
34	H/Mji Handeni	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
35	H/Mji Ifakara	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
36	H/W Igunga	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Mbaya	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
37	H/W Ikungi	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
38	H/W Ileje	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
39	H/M Ilemela	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
40	H/W Iramba	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
41	H/W Iringa	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
42	H/M Iringa	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
43	H/W Itigi	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Mbaya	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
44	H/W Itilima	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
45	H/M Kahama	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
46	H/W Kikonko	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
47	H/W Kalambo	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
48	H/W Kaliua	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
49	H/W Karawe	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
50	H/W Karatu	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
51	H/W Kasulu	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
52	H/Mji Kasulu	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
53	H/W Kibaha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
54	H/Mji Kibaha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
55	H/W Kibiti	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
56	H/W Kibondo	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
57	H/M Kigamboni	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
58	H/W Kigoma	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
59	H/M Kigoma/Ujiji	Mbaya	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
60	H/W Kilindi	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Yenye shaka	Yenye shaka
61	H/W Kilolo	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
62	H/W Kilosa	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
63	H/W Kilwa	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
64	H/M Kinondoni	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
65	H/W Kisarawe	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha
66	H/W Kishapu	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
67	H/W Kiteto	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha

Na.	Halmashauri	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
68	H/W Kondo	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha
69	H/Mji Kondo	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
70	H/W Kongwa	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
71	H/W Korogwe	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
72	H/Mji Korogwe	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
73	H/W Kwimba	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Mbaya	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
74	H/W Kyela	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
75	H/W Kyerwa	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
76	H/M Lindi	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
77	H/W Liwale	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Mbaya	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
78	H/W Longido	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha
79	H/W Ludewa	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
80	H/W Lushoto	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
81	H/W Madaba	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
82	H/W Mafia	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
83	H/Mji Mafinga	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
84	H/W Magu	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
85	H/Mji Makambako	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
86	H/W Makete	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
87	H/W Malinyi	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
88	H/W Manyoni	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
89	H/W Masasi	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
90	H/Mji Masasi	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
91	H/W Maswa	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
92	H/W Mbarali	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
93	H/Jiji Mbeya	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
94	H/W Mbeya	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
95	H/W Mbinga	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
96	H/Mji Mbinga	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha
97	H/W Mbogwe	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
98	H/W Mbozi	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
99	H/W Mbulu	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
100	H/Mji Mbulu	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
101	H/W Meatu	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha

Na.	Halmashauri	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
102	H/W Meru	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
103	H/W Missenyi	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
104	H/W Misungwi	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
105	H/W Mkalama	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
106	H/W Mkinga	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
107	H/W Mkuranga	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
108	H/W Mlele	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
109	H/W Mlimba	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
110	H/W Momba	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Mbaya	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
111	H/W Monduli	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
112	H/W Morogoro	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
113	H/M Morogoro	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
114	H/W Moshi	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
115	H/M Moshi	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
116	H/W Mpanda	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
117	H/M Mpanda	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
118	H/W Mpimbwe	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka
119	H/W Mpwapwa	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
120	H/W Msalala	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
121	H/W Mtama (zamani H/W Lindi)	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
122	H/W Mtwara	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
123	H/M Mtwara	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
124	H/W Mufindi	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
125	H/W Muheza	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
126	H/W Muleba	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
127	H/W Musoma	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Yenye shaka	Inayoridhisha
128	H/M Musoma	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
129	H/W Mvomero	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
130	H/W Mwanga	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
131	H/Jiji Mwanza	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
132	H/W Nachingwea	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
133	H/W Namtumbo	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
134	H/Mji Nanyamba	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
135	H/W Nanyumbu	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha

Na.	Halmashauri	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
136	H/W Newala	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
137	H/Mji Newala	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
138	H/W Ngara	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
139	H/W Ngorongoro	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
140	H/W Njombe	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
141	H/Mji Njombe	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
142	H/W Nkasi	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha
143	H/W Nsimbo	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha
144	H/W Nyanghw'ale	Disclaimer	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
145	H/W Nyasa	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha
146	H/W Nzega	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
147	H/Mji Nzega	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
148	H/W Pangani	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
149	H/W Rombo	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
150	H/W Rorya	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
151	H/W Ruangwa	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
152	H/W Ruffiji	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
153	H/W Rungwe	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
154	H/W Same	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
155	H/W Sengerema	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha
156	H/W Serengeti	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka
157	H/W Shinyanga	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Mbaya	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
158	H/M Shinyanga	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
159	H/W Siha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
160	H/W Sikonge	Yenye shaka	Inayoridhisha	Mbaya	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
161	H/W Simanjiro	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha
162	H/W Singida	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Mbaya	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
163	H/M Singida	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
164	H/W Songea	Inayoridhisha	Yenye shaka	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
165	H/M Songea	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
166	H/W Songwe	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha
167	H/W Sumbawanga	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
168	H/M Sumbawanga	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha
169	H/M Tabora	Inayoridhisha	Yenye shaka	Mbaya	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha

Na.	Halmashauri	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
170	H/W Tandahimba	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
171	H/Jiji Tanga	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
172	H/W Tarime	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
173	H/Mji Tarime	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
174	H/M Temeke	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
175	H/Mji Tunduma	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
176	H/W Tunduru	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
177	H/M Ubungo	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
178	H/W Ukerewe	Yenye shaka	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
179	H/W Ulanga	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
180	H/W Urambo	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Mbaya	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
181	H/W Ushetu	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Mbaya	Inayoridhisha
182	H/W Uvinza	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
183	H/W Uyui	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
184	H/W Wanging'ombe	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
185	S/M Arusha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
186	S/M Dar es Salaam	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
187	S/M Dodoma	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
188	S/M Geita	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
189	S/M Iringa	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
190	S/M Kagera	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
191	S/M Katavi	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
192	S/M Kigoma	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
193	S/M Kilimanjaro	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
194	S/M Lindi	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
195	S/M Manyara	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
196	S/M Mara	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
197	S/M Mbeya	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
198	S/M Morogoro	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
199	S/M Mtwara	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
200	S/M Mwanza	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
201	S/M Njombe	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
202	S/M Pwani	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
203	S/M Rukwa	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha

Na.	Halmashauri	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
204	S/M Ruvuma	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
205	S/M Shinyanga	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
206	S/M Simiyu	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
207	S/M Singida	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
208	S/M Songwe	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
209	S/M Tabora	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
210	S/M Tanga	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
211	Wakala wa Mabasi Yaendayo Haraka Dar es Salaam (DART)	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
212	Chuo cha Mafunzo cha Serikali za Mitaa (HOMBOLO)	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
213	Mfuko wa Barabara (TAMISEMI)	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
214	Bodi ya Mikopo Serikali za Mitaa (LGLB)	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
215	Wakala wa Barabara Vijijini na Mijini (TARURA)	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
216	Jumuiya ya Tawala za Mitaa Tanzania (ALAT)		Haikukaguliwa	Yenye shaka	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha
217	Tume ya Utumishi wa Walimu	Yenye shaka	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
218	Ofisi ya Rais - Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa (fungu la 56)	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
219	Kampuni ya Nyama Arusha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha
220	Shirika la Maendeleo Dar es Salaam (DDC)	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha	Inayoridhisha

Kiambatisho 2: Hali ya Utekelezaji wa Mapendekezo ya Ukaguzi wa mamlaka za serikali za mitaa kwa mwaka 2022/23

Na.	Jina la Halmashauri	Imetekelezwa	Chini ya Utekelezaji	Hajatekelezwa	Imejirudia tena	Imepitwa na wakati
1	H/Jiji Arusha	11	16	4	0	0
2	H/W Arusha	32	6	4	7	1
3	H/W Karatu	29	8	4	4	
4	H/W Longido	28	8	3	10	1
5	H/W Meru	16	9	5	3	3
6	H/W Monduli	28	9	9	16	4
7	H/W Ngorongoro	10	12	1	14	1
8	H/W Bagamoyo	14	11	7	1	2
9	H/W Chalinze	26	17		8	
10	H/W Kibaha	17	22	1	10	1
11	H/Mji Kibaha	19	17	2	4	1
12	H/W Kibiti	22	14	2	2	3
13	H/W Kisarawe	11	20	6	2	2
14	H/W Mafia	31	14	1	4	1
15	H/W Mkuranga	34	25		3	4
16	H/W Rufiji	21	26	2	11	2
17	H/Jiji Dar es Salaam	47	14	0	2	9
18	H/M Kigamboni	16	8		1	2
19	H/M Kinondoni	17	4	3		
20	H/M Temeke	22	8	2	4	1
21	H/M Ubungo	20	29	13	1	
22	H/W Bahi	28	38	14	2	1
23	H/W Chamwino	29	17	3	12	
24	H/W Chemba	22	15	3	5	5
25	H/Jiji Dodoma	17	31	2	3	1
26	H/W Kondoa	17	25	0	7	2
27	H/Mji Kondoa	20	14	4	8	2
28	H/W Kongwa	13	15	2	4	
29	H/W Mpwapwa	13	27	6	5	1
30	H/W Bukombe	6	28	6	1	
31	H/W Chato	13	34	7	4	1
32	H/W Geita	24	25	1	4	
33	H/Mji Geita	9	22		3	2
34	H/W Mbogwe	7	39	7	1	2

Na.	Jina la Halmashauri	Imetekezwa	Chini ya Utekezaji	Haijatekezwa	Imejirudia tena	Imepitwa na wakati
35	H/W Nyang'hwale	11	28	1	2	1
36	H/W Iringa	19	13	2	10	3
37	H/M Iringa	15	33	6	7	
38	H/W Kilolo	12	28	1	2	
39	H/Mji Mafinga	13	8	0	4	1
40	H/W Mufindi	11	26	3		
41	H/W Biharamulo	17	19		8	
42	H/W Bukoba	14	13		9	4
43	H/M Bukoba	3	23		6	
44	H/W Karagwe	16	12		6	4
45	H/W Kyerwa	9	18		6	1
46	H/W Missenyi	3	10		4	5
47	H/W Muleba	6	17	0	3	1
48	H/W Ngara	12	16		3	1
49	H/W Mlele	17	29	4	1	7
50	H/W Mpanda	44	23	3	9	
51	H/M Mpanda	22	10	2	14	2
52	H/W Mpimbwe	18	15	4	6	6
53	H/W Nsimbo	39	21	3	7	3
54	H/W Buhigwe	11	7	14	5	
55	H/W Kakonko	19	18	2	9	1
56	H/W Kasulu	16	14	3	9	3
57	H/Mji Kasulu	15	26	1	4	2
58	H/W Kibondo	20	17	8	3	
59	H/W Kigoma	15	27	5	4	2
60	H/M Kigoma/Ujiji	13	23	13	9	1
61	H/W Uvinza	10	23	6	5	6
62	H/W Hai	23	8		5	
63	H/W Moshi	16	6		11	
64	H/M Moshi	15	6		5	2
65	H/W Mwanaga	20	13	2	1	
66	H/W Rombo	12	9		6	4
67	H/W Same	25	7		5	
68	H/W Siha	11	7		8	
69	H/W Kilwa	37	13	5	8	4
70	H/W Lindi	17	26	4	11	2
71	H/M Lindi	24	34	7	6	

Na.	Jina la Halmashauri	Imetekelezwa	Chini ya Utekezaji	Haijatekelezwa	Imejirudia tena	Imepitwa na wakati
72	H/W Liwale	17	20	2	3	
73	H/W Nachingwea	25	15	6	5	1
74	H/W Ruangwa	36	17	1	4	2
75	H/W Babati	10	5		2	
76	H/Mji Babati	15	3	6	9	1
77	H/W Hanang'	24	6	2	1	3
78	H/W Kiteto	11	6	4	3	
79	H/W Mbulu	14	10		5	
80	H/Mji Mbulu	9	7	1	4	
81	H/W Simanjiro	10	12	5	4	5
82	H/W Bunda	11	30	10	2	1
83	H/Mji Bunda	18	15	1		1
84	H/W Butiama	25	16	2	6	2
85	H/W Musoma	28	30	3		4
86	H/M Musoma	19	38	11	3	1
87	H/W Rorya	13	32	15		
88	H/W Serengeti	17	23	10	5	3
89	H/W Tarime	36	28		2	3
90	H/Mji Tarime	18	24	3	1	
91	H/W Busokelo	6	14	1	3	2
92	H/W Chunya	9	11		6	1
93	H/W Kyela	9	9	0	4	
94	H/W Mbarali	21	15	-	4	
95	H/Jiji Mbeya	22	16	1	3	1
96	H/W Mbeya	17	18		3	2
97	H/W Rungwe	8	1	13	7	2
98	H/W Gairo	11	7	7	7	
99	H/Mji Ifakara	19	2		4	
100	H/W Mlimba	6	3			
101	H/W Kilosa	21	3	0	2	1
102	H/W Malinyi	41	2	3	1	3
103	H/W Morogoro	26	11			
104	H/M Morogoro	27	4	7		
105	H/W Mvomero	61	1		3	1
106	H/W Ulanga	12	3	0	2	0
107	H/W Masasi		13	1		
108	H/Mji Masasi	2	7	0	1	

Na.	Jina la Halmashauri	Imetekezwa	Chini ya Utekezaji	Haijatekezwa	Imejirudia tena	Imepitwa na wakati
109	H/W Mtwara	5	1	5		
110	H/M Mtwara/Mikindani	7	6	3	4	
111	H/Mji Nanyamba	6	6	4	4	1
112	H/W Nanyumbu	16	4	8		
113	H/W Newala	21	6	0	2	
114	H/Mji Newala	14	3			
115	H/W Tandahimba	22	1	5		
116	H/W Buchosa	31	13	1	1	5
117	H/M Ilemela	16	6	0	3	1
118	H/W Kwimba	47	9		5	
119	H/W Magu	12	16		11	
120	H/W Misungwi	12	7		2	2
121	H/Jiji Mwanza	15	19	12	11	4
122	H/W Sengerema	14	22			
123	H/W Ukerewe	26	13	2	6	6
124	H/W Ludewa	7	6	4		
125	H/Mji Makambako	15	5			
126	H/W Makete	51	13	3	8	
127	H/W Njombe	29	11	4		
128	H/Mji Njombe	7	1	6		
129	H/W Wang'ing'ombe	9	14	6	5	
130	H/W Kalambo	8	15	17	7	
131	H/W Nkasi	24	18	8	6	0
132	H/W Sumbawanga	10	12	22	5	1
133	H/M Sumbawanga	3	23	5	7	
134	H/W Madaba	13	13			
135	H/W Mbinga	12	11			
136	H/Mji Mbinga	18	16	2		
137	H/W Namtumbo	18	22	4	19	2
138	H/W Nyasa	28	19		2	2
139	H/W Songea	20	9	2	6	0
140	H/M Songea	21	12	0	8	0
141	H/M Kahama	30	10	0	2	3
142	H/W Kishapu	25	20	1	7	1
143	H/W Msalala	18	26	5	6	4
144	H/W Shinyanga	34	21	0	12	2
145	H/M Shinyanga	34	6	6	4	

Na.	Jina la Halmashauri	Imetekezwa	Chini ya Utekezaji	Haijatekezwa	Imejirudia tena	Imepitwa na wakati
146	H/W Ushetu	32	16	8	11	4
147	H/W Bariadi	19	24	4	2	1
148	H/Mji Bariadi	13	16		6	2
149	H/W Busega	23	21	1	3	2
150	H/W Itilima	7	20		3	3
151	H/W Maswa	12	17	2	4	3
152	H/W Meatu	12	18		5	2
153	H/W Ikungi	28	17	2	3	9
154	H/W Iramba	44	24	8	19	5
155	H/W Itigi	43	9	5	0	8
156	H/W Manyoni	45	21	4	6	9
157	H/W Mkalama	24	16	3	2	3
158	H/W Singida	26	22	2	2	4
159	H/M Singida	11	18	9	3	4
160	H/W Songwe	18	31	1	7	0
161	H/W Ileje	22	26	0	9	
162	H/W Mbozi	19	28	2	7	
163	H/W Momba	20	19	0	8	1
164	H/Mji Tunduma	19	19	1	2	1
165	H/W Igunga	22	18		11	3
166	H/W Kaliua	27	20			1
167	H/W Nzega	20	35	3	9	
168	H/Mji Nzega	22	21	1	9	2
169	H/W Sikonge	14	25	0	4	
170	H/W Uyui	37	20	2	5	3
171	H/M Tabora		4		5	
172	H/W Urambo	16	17	1	17	3
173	H/W Bumbuli	27	27	9	9	1
174	H/W Handeni	6	16	10	5	
175	H/Mji Handeni	16	15	6	4	1
176	H/W Kilindi	27	21	9	7	
177	H/W Korogwe	7	14	10	3	1
178	H/Mji Korogwe	12	22	5	1	5
179	H/W Lushoto	23	19	5	7	1
180	H/W Mkinga	16	29	4	9	2
181	H/W Muheza	36	29	6	5	4
182	H/W Pangani	18	12	2	10	2

Na.	Jina la Halmashauri	Imetekelezwa	Chini ya Utekelezaji	Haijatekelezwa	Imejirudia tena	Imepitwa na wakati
183	H/Jiji Tanga	15	26	7	9	2
184	H/W Mtama	17	26	4	11	2
Jumla		3496	2983	609	891	289

Kiambatisho Na. 3: Utekelezaji wa Maagizo ya Kamati ya Bunge ya Hesabu za Serikali za mitaa

Na.	Jina la Halmashauri	Yametekelezwa	Utekelezaji Unaendelea	Hayajatekelezwa	Yaliyojirudia	Yaliyopitwa wakati	na
1	H/Jiji Arusha	6	3	4			
2	H/W Arusha	4	2	1			
3	H/W Karatu	1	2				
4	H/W Longido			8			
5	H/W Meru			7			
6	H/W Monduli	1		2			
7	H/W Ngorongoro	4	2				
8	H/W Bagamoyo	1		4			
9	H/W Chalinze	3		2			
10	H/W Mafia	2	7				
11	H/W Mkuranga						
12	H/W Rufiji	8					
13	H/Jiji Dar es salaam	1		3			
14	H/M Kigamboni			6			
15	H/M Kinondoni	1	6				
16	H/M Temeke	5	4				
17	H/M Ubungo	4	9				
18	H/W Bahi	3	4				
19	H/W Chamwino	1	10	3			
20	H/W Chemba	3					
21	H/Jiji Dodoma	4		6			
22	H/W Kondo		4	2			
23	H/Mji Kondo		5				
24	H/W Kongwa	5	5				
25	H/W Mpwapwa		3				
26	H/W Bukombe	3	5	2			
27	H/W Chato		5	1			
28	H/W Geita			6			
29	H/MJI Geita	3	2				
30	H/W Mbogwe	3	6				
31	H/W Nyang'hwale			3			
32	H/W Iringa	1		2			
33	H/M Iringa			5			
34	H/W Kilolo		2				
35	H/MJI Mafinga	2	2				
36	H/W Mufindi			7			
37	H/W Biharamulo	6	2				
38	H/W Bukoba	6					
39	H/M Bukoba			6			
40	H/W Karagwe			4			

Na.	Jina la Halmashauri	Yametekezwa	Utekezaji Unaendelea	Hayajatekezwa	Yaliyojirudia	Yaliyopitwa wakati	na
41	H/W Kyerwa		4				
42	H/W Missenyi	4	1				
43	H/W Muleba			3			
44	H/W Ngara	6	1				
45	H/W Mlele	1	2				
46	H/W Mpanda	3	2	1			
47	H/M Mpanda	4	5				
48	H/W Nsimbo	4	2				
49	H/W Buhigwe			5			
50	H/W Kakonko	6	3				
51	H/W Kasulu	1	5				
52	H/MJI Kasulu		3				
53	H/W Kibondo		2	1			
54	H/W Kigoma		3	6			
55	H/M Kigoma/Ujiji			6			
56	H/W Uvinza			5			
57	H/W Hai	4	2				
58	H/M Moshi	4	10	4			
59	H/W Mwanga	2		6			
60	H/W Rombo	2	6				
61	H/W Same	8	2				
62	H/W Siha	4	4				
63	H/W Kilwa	2	4	1			
64	H/M Lindi		2				
65	H/W Liwale	3	6				
66	H/W Nachingwea	2	2				
67	H/W Ruangwa		2			1	
68	H/W Babati			3			
69	H/MJI Babati	3	3				
70	H/W Hanang'		1	2			
71	H/W Kiteto	3	6				
72	H/W Mbulu	3	6				
73	H/MJI Mbulu		4				
74	H/W Simanjiro	8		12			
75	H/W Bunda			5			
76	H/MJI Bunda		3				
77	H/W Butiama		6				
78	H/W Musoma			5			
79	H/M Musoma	2	3	2			
80	H/W Rorya			5			
81	H/W Serengeti	1	5				

Na.	Jina la Halmashauri	Yametekezwa	Utekezaji Unaendelea	Hayajatekezwa	Yaliyojirudia	Yaliyopitwa wakati	na
82	H/W Tarime	1	4				
83	H/MJI Tarime			3			
84	H/W Busokelo	1	3				
85	H/W Chunya	3	4				
86	H/W Kyela	4	3				
87	H/W Mbarali		4				
88	H/Jiji Mbeya	7	16				
89	H/W Mbeya	1	5				
90	H/W Rungwe	3	9				
91	H/W Gairo			4			
92	H/MJI Ifakara	4	1				
93	H/W Mlimba	3					
94	H/W Kilosa	5					
95	H/W Malinyi		3				
96	H/W Morogoro	1	2				
97	H/M Morogoro	2					
98	H/W Mvomero			3			
99	H/W Ulanga	4	1				
100	H/W Masasi	1	5	2			
101	H/MJI Masasi	1	2				
102	H/W Mtwara	1		6			
103	H/M Mtwara/Mikindani	1	4				
104	H/MJI Nanyamba	1	6	1			
105	H/W Nanyumbu	6	3				
106	H/W Newala		3				
107	H/MJI Newala			5			
108	H/W Tandahimba			6			
109	H/W Buchosa	2	3				
110	H/M Ilemela		1				
111	H/W Kwimba			4			
112	H/W Magu			1			
113	H/W Misungwi			4			
114	H/Jiji Mwanza			3			
115	H/W Sengerema			4			
116	H/W Ukerewe	13	1	0	0	1	
117	H/W Ludewa			4			
118	H/MJI Makambako	4	1				
119	H/W Makete	5		1			
120	H/W Njombe			3			
121	H/MJI Njombe	7		3			
122	H/W Wang'ing'ombe	4					

Na.	Jina la Halmashauri	Yametekezwa	Utekelezaji Unaendelea	Hayajatekelez wa	Yaliyojirudia	Yaliyopitwa wakati	na
123	H/W Kalambo		4	2			
124	H/W Nkasi	1		4			
125	H/W Sumbawanga	4	8				
126	H/M Sumbawanga	2	6				
127	H/W Madaba			6			
128	H/W Mbinga		4				
129	H/MJI Mbinga			5			
130	H/W Namtumbo	5	1				
131	H/W Nyasa	2	7	1			
132	H/W Songea	2		1			
133	H/M Kahama		2				
134	H/W Kishapu			3			
135	H/W Msalala	9	6				
136	H/W Shinyanga	4		5			
137	H/M Shinyanga	3	1				
138	H/W Ushetu	1	5	5			
139	H/W Bariadi	1		5			
140	H/MJI Bariadi	3					
141	H/W Busega	4		9			
142	H/W Itilima	1	1	3			
143	H/W Maswa		1	6			
144	H/W Meatu	4	4				
145	H/W Ikungi	2		2			
146	H/W Iramba		3	7		1	
147	H/W Itigi		2	2			
148	H/W Manyoni		1	4			
149	H/W Mkalama		3				
150	H/W Singida	1		3			
151	H/M Singida	1	4				
152	H/W Ileje	14	5	5			
153	H/W Mbozi	1	6				
154	H/W Momba	2	2				
155	H/MJI Tunduma	2	8				
156	H/W Igunga		1	7			
157	H/W Kaliua	3	5				
158	H/W Nzega		1	3			
159	H/MJI Nzega	2	1				
160	H/W Sikonge	11	1				
161	H/W Uyui	2	6		1		
162	H/M Tabora	16	7	1			
163	H/W Urambo		2	6	1		

Na.	Jina la Halmashauri	Yametekezwa	Utekezaji Unaendelea	Hayajatekelez wa	Yaliyojirudia	Yaliyopitwa wakati	na
164	H/W Bumbuli	1		9			
165	H/W Handeni	1	3	7			
166	H/W Korogwe	6	2	6			
167	H/MJI Korogwe	12	3				
168	H/W Lushoto	2	2				
169	H/W Mkinga			8			
170	H/W Muheza			5			
171	H/W Pangani	5	2	9			
172	H/Jiji Tanga	7	5				
173	H/W Mtama	6	5				
Jumla		389	414	352	2		3

Kiambatisho Na. 4: Jumla ya bajeti ya matumizi ya kawaida na maendeleo dhidi ya jumla ya fedha zilizotolewa kwa mwaka wa fedha 2022/23

1. Matumizi ya Kawaida					
Na.	A: OR-TAMISEMI	Maelezo	Bajeti Iliyoidhinishwa (Sh.) A	Kiasi kilichotolewa (Sh.) B	Pungufu/Ziada C=B-A (Sh.)
1	OR TAMISEMI na Taasisi zake	Matumizi ya Kawaida	80,248,321,915	75,616,495,821	-4,631,826,094
2	Tume ya Utumishi wa Walimu (TSC)	Matumizi ya Kawaida	14,984,495,000	13,337,604,303	-1,646,890,697
Jumla			95,232,816,915	88,954,100,124	(6,278,716,791)
B: Sekretarieti za Mikoa na Halmashauri zake		Maelezo	Bajeti Iliyoidhinishwa (Sh.) A	Kiasi kilichotolewa (Sh.) B	Pungufu/Ziada C=B-A (Sh.)
1	Katavi	Matumizi ya Kawaida	72,980,607,500	72,895,589,841	-85,017,659
2	Simiyu	Matumizi ya Kawaida	145,969,662,118	142,407,015,124	-3,562,646,994
3	Njombe	Matumizi ya Kawaida	149,647,982,431	137,670,193,165	-11,977,789,266
4	Geita	Matumizi ya Kawaida	207,133,308,600	188,175,195,422	-18,958,113,178
5	Arusha	Matumizi ya Kawaida	248,082,391,274	244,834,464,164	-3,247,927,110
6	Pwani	Matumizi ya Kawaida	236,841,245,794	226,226,591,159	-10,614,654,635
7	Dodoma	Matumizi ya Kawaida	248,806,187,592	220,764,347,075	-28,041,840,517
8	Iringa	Matumizi ya Kawaida	172,079,889,575	160,808,549,310	-11,271,340,265
9	Kigoma	Matumizi ya Kawaida	161,744,428,000	152,977,254,873	-8,767,173,127
10	Kilimanjaro	Matumizi ya Kawaida	264,707,593,221	234,586,725,108	-30,120,868,113
11	Lindi	Matumizi ya Kawaida	126,221,132,500	111,878,790,346	-14,342,342,154
12	Mara	Matumizi ya Kawaida	225,078,723,000	211,804,010,751	-13,274,712,249
13	Mbeya	Matumizi ya Kawaida	262,405,038,400	267,035,201,254	4,630,162,854
14	Morogoro	Matumizi ya Kawaida	307,566,610,000	284,788,748,960	-22,777,861,040
15	Mtwara	Matumizi ya Kawaida	173,259,444,000	157,560,873,065	-15,698,570,935
16	Mwanza	Matumizi ya Kawaida	340,144,665,700	330,927,931,628	-9,216,734,072
17	Ruvuma	Matumizi ya Kawaida	183,155,073,661	180,936,741,953	-2,218,331,708
18	Shinyanga	Matumizi ya Kawaida	158,658,665,000	149,840,751,587	-8,817,913,413
19	Singida	Matumizi ya Kawaida	156,846,452,729	139,514,887,066	-17,331,565,663
20	Tabora	Matumizi ya Kawaida	207,269,882,292	199,257,976,058	-8,011,906,234
21	Tanga	Matumizi ya Kawaida	280,585,443,200	265,175,178,047	-15,410,265,153
22	Kagera	Matumizi ya Kawaida	258,359,833,000	233,073,916,280	-25,285,916,720
23	Dar Es Salaam	Matumizi ya Kawaida	469,157,115,318	411,519,470,376	-57,637,644,942
24	Rukwa	Matumizi ya Kawaida	105,649,044,029	101,164,956,808	-4,484,087,221
25	Songwe	Matumizi ya Kawaida	118,614,198,800	121,222,826,954	2,608,628,154
26	Manyara	Matumizi ya Kawaida	173,974,846,000	169,889,578,885	-4,085,267,115
Jumla Kuu 1			5,454,939,463,734	5,116,937,765,259	-338,001,698,475
Jumla Kuu 1			5,550,172,280,649	5,205,891,865,383	-344,280,415,266

2. Matumizi Ruzuku ya Maendeleo

Na.	A: OR TAMISEMI	Maelezo	Bajeti Iliyoidhinishwa (Sh.) A	Kiasi Kilichotolewa (Sh.) B	Pungufu/Ziada (Sh.) C=B-A
1	OR TAMISEMI na Taasisi zake	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	769,035,363,448	757,931,769,450	-11,103,593,998
2	Tume ya Utumishi wa Walimu (TSC)	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	38,460,000	0	-38,460,000
	Jumla		769,073,823,448	757,931,769,450	(11,142,053,998)
	B: Sekretarieti za Mikoa na Halmashauri zake	Maelezo	Bajeti Iliyoidhinishwa (Sh.) A	Kiasi Kilichotolewa (Sh.) B	Pungufu/Ziada (Sh.) C=B-A
1	Katavi	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	48,787,691,163	32,453,668,072	-16,334,023,091
2	Simiyu	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	74,675,641,292	43,845,564,638	-30,830,076,654
3	Njombe	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	64,289,710,000	37,750,737,771	-26,538,972,229
4	Geita	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	91,056,864,712	72,991,096,232	-18,065,768,480
5	Arusha	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	115,565,869,024	85,191,179,045	-30,374,689,979
6	Pwani	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	104,260,763,393	81,410,089,275	-22,850,674,118
7	Dodoma	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	136,120,787,220	69,683,003,432	-66,437,783,788
8	Iringa	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	65,788,345,003	43,706,532,193	-22,081,812,810
9	Kigoma	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	104,091,347,268	59,054,844,673	-45,036,502,595
10	Kilimanjaro	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	86,263,960,450	58,465,040,056	-27,798,920,394
11	Lindi	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	66,549,682,500	36,709,792,940	-29,839,889,560
12	Mara	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	106,187,376,139	68,308,168,602	-37,879,207,537
13	Mbeya	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	91,068,542,863	59,178,299,547	-31,890,243,316
14	Morogoro	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	120,152,850,885	80,835,164,545	-39,317,686,340
15	Mtwara	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	84,950,760,250	48,023,606,497	-36,927,153,753
16	Mwanza	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	149,468,222,896	112,587,316,957	-36,880,905,939
17	Ruvuma	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	85,288,221,000	50,550,068,300	-34,738,152,700
18	Shinyanga	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	80,305,568,250	49,534,477,477	-30,771,090,773
19	Singida	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	91,420,331,146	49,423,853,758	-41,996,477,388
20	Tabora	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	97,166,972,317	67,653,635,148	-29,513,337,169
21	Tanga	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	125,741,334,400	71,688,029,621	-54,053,304,779
22	Kagera	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	104,654,591,105	75,401,813,238	-29,252,777,867
23	Dar Es Salaam	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	207,578,263,250	164,354,502,233	-43,223,761,017
24	Rukwa	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	51,513,136,000	29,446,136,141	-22,066,999,859
25	Songwe	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	58,405,135,500	43,899,660,148	-14,505,475,352
26	Manyara	Matumizi Ruzuku ya Maendeleo	88,550,174,053	50,525,525,500	-38,024,648,553
	Jumla		2,499,902,142,079	1,642,671,806,039	(857,230,336,040)
	Jumla Kuu 2		3,268,975,965,527	2,400,603,575,489	(868,372,390,038)
	Jumla Kuu (1+2)		8,819,148,246,176	7,606,495,440,872	(1,212,652,805,304)

Kiambatisho Na. 5: Makadirio ya mapato ya ndani na makusanyo halisi kwa mwaka 2022/23

Na.	Halmashauri	Makadirio ya bajeti - A (Sh.)	Mapato halisi - B (Sh.)	Pungufu/Ziada C=B-A (Sh.)	% Tofauti=C/A*100
1	H/W Arusha	3,093,023,177	5,696,713,484	2,603,690,307	84.18
2	H/Jiji Arusha	30,872,811,705	32,254,823,259	1,382,011,554	4.48
3	H/W Babati	2,648,759,000	3,475,741,312	826,982,312	31.22
4	H/Mji Babati	2,799,523,431	2,965,503,721	165,980,290	5.93
5	H/W Bagamoyo	4,600,000,000	5,458,309,060	858,309,060	18.66
6	H/W Bahi	791,250,000	1,702,426,572	911,176,572	115.16
7	H/W Bariadi	1,968,368,460	1,737,956,310	-230,412,150	-11.71
8	H/Mji Bariadi	3,256,400,000	3,061,212,595	-195,187,405	-5.99
9	H/W Biharamulo	3,511,584,000	2,203,830,288	-1,307,753,712	-37.24
10	H/W Buchosa	4,326,408,260	2,506,101,496	-1,820,306,764	-42.07
11	H/W Buhigwe	1,070,542	1,161,991	91,449	8.54
12	H/W Bukoba	2,080,500,000	2,614,346,272	533,846,272	25.66
13	H/M Bukoba	3,535,551,704	3,349,871,592	-185,680,112	-5.25
14	H/W Bukombe	2,222,247,498	1,711,334,728	-510,912,770	-22.99
15	H/W Bumbuli	1,032,920,000	974,140,788	-58,779,212	-5.69
16	H/W Bunda	1,954,700,000	1,616,743,493	-337,956,507	-17.29
17	H/Mji Bunda	1,822,025,000	1,841,261,793	19,236,793	1.06
18	H/W Busega	1,980,882,087	1,761,205,287	-219,676,800	-11.09
19	H/W Busokelo	1,512,717,721	1,176,240,493	-336,477,228	-22.24
20	H/W Butiama	1,700,600,000	2,630,556,084	929,956,084	54.68
21	H/W Chalinze	5,766,915,906	12,902,499,971	7,135,584,065	123.73
22	H/W Chamwino	1,092,000,000	3,323,334,688	2,231,334,688	204.33
23	H/W Chato	3,039,621,037	1,677,364,206	-1,362,256,831	-44.82
24	H/W Chemba	2,028,821,767	1,672,564,151	-356,257,616	-17.56
25	H/W Chunya	4,774,301,416	4,538,224,315	-236,077,101	-4.94
26	H/Jiji Dar es Salaam	73,560,119,329	59,688,704,280	13,871,415,048	-18.86
27	H/Jiji Dodoma	55,127,359,997	37,542,225,543	17,585,134,454	-31.90
28	H/W Gairo	1,561,798,798	1,367,105,452	-194,693,346	-12.47
29	H/W Geita	4,994,047,056	4,733,164,421	-260,882,635	-5.22
30	Geita H/Mji	13,134,802,296	11,296,295,792	-1,838,506,504	-14.00
31	H/W Hai	4,769,745,460	3,501,446,412	-1,268,299,048	-26.59

Na.	Halmashauri	Makadirio ya bajeti - A (Sh.)	Mapato halisi - B (Sh.)	Pungufu/Ziada C=B-A (Sh.)	% Tofauti=C/A*100
32	H/W Hanang	3,669,472,000	4,540,086,327	870,614,327	23.73
33	H/W Handeni	2,605,344,231	2,057,809,165	-547,535,066	-21.02
34	H/Mji Handeni	1,691,687,242	1,661,357,167	-30,330,075	-1.79
35	H/Mji Ifakara	4,294,782,006	3,576,815,359	-717,966,647	-16.72
36	H/W Igunga	3,925,000,000	3,347,604,128	-577,395,872	-14.71
37	H/W Ikungi	2,411,200,000	2,316,468,189	-94,731,811	-3.93
38	H/W Ileje	2,309,738,381	2,279,381,014	-30,357,367	-1.31
39	H/M Ilemela	14,135,186,000	17,094,972,535	2,959,786,535	20.94
40	H/W Iramba	1,755,302,099	2,696,053,048	940,750,949	53.59
41	H/W Iringa	3,970,875,130	3,858,482,437	-112,392,693	-2.83
42	H/M Iringa	3,934,473,613	3,796,142,113	-138,331,499	-3.52
43	H/W Itigi	1,629,564,000	1,589,132,436	-40,431,564	-2.48
44	H/W Itilima	930,675,970	1,721,489,372	790,813,402	84.97
45	H/M Kahama	9,006,675,950	10,216,790,464	1,210,114,514	13.44
46	H/W Kakonko	498,895,240	1,614,103,645	1,115,208,405	223.54
47	H/W Kalambo	1,744,000,000	1,843,777,023	99,777,023	5.72
48	Kaliua H/W	4,918,900,000	5,179,516,232	260,616,232	5.30
49	H/W Karagwe	4,007,991,737	4,712,748,723	704,756,986	17.58
50	H/W Karatu	3,446,788,000	4,470,799,260	1,024,011,260	29.71
51	H/W Kasulu	1,748,923,000	2,996,279,998	1,247,356,998	71.32
52	H/Mji Kasulu	2,018,895,984	1,975,743,939	-43,152,045	-2.14
53	H/W Kibaha	4,780,601,296	3,061,768,522	-1,718,832,774	-35.95
54	H/Mji Kibaha	5,361,984,799	6,509,334,343	1,147,349,544	21.40
55	H/W Kibiti	1,318,036,270	2,449,859,456	1,131,823,186	85.87
56	H/W Kibondo	1,987,087,351	1,662,423,434	-324,663,917	-16.34
57	H/M Kigamboni	10,447,121,200	12,792,215,443	2,345,094,243	22.45
58	H/W Kigoma	939,950,000	711,353,000	-228,597,000	-24.32
59	H/M Kigoma/Ujiji	3,196,700,000	2,640,383,007	-556,316,993	-17.40
60	H/W Kilindi	1,855,949,889	1,454,112,084	-401,837,805	-21.65
61	H/W Kilolo	4,186,579,058	2,759,336,520	-1,427,242,538	-34.09
62	H/W Kilosa	5,724,034,520	7,700,896,687	1,976,862,167	34.54
63	H/W Kilwa	5,801,315,760	6,319,205,454	517,889,694	8.93
64	H/M Kinondoni	34,182,085,690	56,986,696,991	22,804,611,301	66.72
65	H/W Kisarawe	2,117,722,976	1,997,124,859	-120,598,117	-5.69

Na.	Halmashauri	Makadirio ya bajeti - A (Sh.)	Mapato halisi - B (Sh.)	Pungufu/Ziada C=B-A (Sh.)	% Tofauti=C/A*100
66	H/W Kishapu	4,086,701,000	3,725,696,103	-361,004,897	-8.83
67	H/W Kiteto	2,015,660,010	2,459,808,457	444,148,447	22.03
68	H/W Kondo	2,925,789,219	2,628,945,576	-296,843,643	-10.15
69	H/Mji Kondo	1,456,207,266	1,119,101,395	-337,105,871	-23.15
70	H/W Kongwa	4,607,340,000	4,284,676,108	-322,663,892	-7.00
71	H/W Korogwe	3,704,475,536	1,566,343,167	-2,138,132,369	-57.72
72	H/Mji Korogwe	32,000,000	2,122,990,300	2,090,990,300	6534.34
73	H/W Kwimba	4,681,066,189	3,439,631,932	-1,241,434,257	-26.52
74	H/W Kyela	3,511,374,174	3,236,752,732	-274,621,443	-7.82
75	H/W Kyerwa	4,405,156,599	4,087,480,541	-317,676,058	-7.21
76	H/M Lindi	2,534,290,179	2,543,747,553	9,457,374	0.37
77	H/W Liwale	515,404,000	4,520,727,006	4,005,323,006	777.12
78	H/W Longido	2,949,771,000	2,591,266,968	-358,504,032	-12.15
79	H/W Ludewa	1,230,912,202	2,316,855,519	1,085,943,317	88.22
80	H/W Lushoto	1,669,000,000	2,332,641,567	663,641,567	39.76
81	H/W Madaba	1,144,407,172.12	1,129,266,196.55	-15,140,976	-1.32
82	H/W Mafia	2,172,848,805	1,807,358,482	-365,490,323	-16.82
83	H/Mji Mafinga	5,763,939,843	5,763,939,843	0	0.00
84	H/W Magu	4,231,752,000	3,833,719,338	-398,032,662	-9.41
85	H/Mji Makambako	3,085,069,776	3,085,069,776	0	0.00
86	H/W Makete	3,000,320,000	3,810,329,949	810,009,949	27.00
87	H/W Malinyi	2,523,303	3,152,434	629,131	24.93
88	H/W Manyoni	1,686,920,000	2,901,394,987	1,214,474,987	71.99
89	H/W Masasi	3,147,101,054	2,536,556,038.28	-610,545,016	-19.40
90	H/Mji Masasi	2,019,088,196	1,887,702,106.73	-131,386,089	-6.51
91	H/W Maswa	4,099,681,948	3,606,315,475	-493,366,473	-12.03
92	H/W Mbarali	6,927,047,496	6,206,970,927.06	-720,076,569	-10.40
93	H/Jiji Mbeya	18,266,000,000	17,958,516,137	-307,483,863	-1.68
94	H/W Mbeya	5,250,661,766	4,542,255,215.26	-708,406,551	-13.49
95	H/W Mbinga	9,057,372,077	5,399,403,477.19	-3,657,968,600	-40.39
96	H/Mji Mbinga	2,116,235,000	2,134,982,646	18,747,646	0.89
97	H/W Mbogwe	3,017,016,000	2,559,975,975	-457,040,025	-15.15
98	H/W Mbozi	3,764,119,683.62	3,777,037,066.10	12,917,382	0.34
99	H/W Mbulu	1,531,200,000	2,330,437,335	799,237,335	52.20

Na.	Halmashauri	Makadirio ya bajeti - A (Sh.)	Mapato halisi - B (Sh.)	Pungufu/Ziada C=B-A (Sh.)	% Tofauti=C/A*100
100	H/Mji Mbulu	1,844,346,304	1,822,385,516	-21,960,788	-1.19
101	H/W Meatu	2,233,704,500	2,928,821,023	695,116,523	31.12
102	H/W Meru	6,304,928,000	7,330,572,713	1,025,644,713	16.27
103	H/W Missenyi	4,885,900,000	5,775,273,344	889,373,344	18.20
104	H/W Misungwi	2,534,879,840	3,040,556,564	505,676,724	19.95
105	H/W Mkalama	1,800,828,500	1,748,480,063	-52,348,437	-2.91
106	H/W Mkinga	1,088,600,000	2,155,204,224	1,066,604,224	97.98
107	H/W Mkuranga	1,671,586,840	10,470,947,001	8,799,360,161	526.41
108	H/W Mlele	1,416,154,871	1,697,959,934	281,805,063	19.90
109	H/W Mlimba	4,040,755,050	4,823,717,317	782,962,267	19.38
110	H/W Momba	1,800,000,000	2,337,126,645	537,126,645	29.84
111	H/W Monduli	2,585,542,006	2,404,600,904	-180,941,102	-7.00
112	H/W Morogoro	5,371,782,391	4,936,391,065	-435,391,326	-8.11
113	H/M Morogoro	12,654,400,000	13,012,123,148	357,723,148	2.83
114	H/W Moshi	4,101,351,122	3,873,731,909	-227,619,213	-5.55
115	H/M Moshi	9,880,620,317	5,894,430,979	-3,986,189,338	-40.34
116	H/W Mpanda	6,274,163,799	9,331,779,473	3,057,615,674	48.73
117	H/M Mpanda	2,799,515,731	3,742,886,991	943,371,260	33.70
118	H/W Mpimbwe	1,490,500,000	2,313,793,592	823,293,592	55.24
119	H/W Mpwapwa	998,763,000	2,027,412,085	1,028,649,085	102.99
120	H/W Msalala	4,962,740,000	6,379,176,657	1,416,436,657	28.54
121	H/W Mtama	1,501,423,850	2,290,119,796	788,695,946	52.53
122	H/W Mtwara	3,056,387,900	4,006,748,343	950,360,443	31.09
123	H/M Mtwara Mikindani	6,904,563,586	3,904,136,970	-3,000,426,616	-43.46
124	H/W Mufindi	6,950,461,000	6,759,918,364	-190,542,636	-2.74
125	H/W Muheza	2,695,000,000	2,699,507,459	4,507,459	0.17
126	H/W Muleba	6,337,100,000	7,094,903,470	757,803,470	11.96
127	H/W Musoma	1,208,286,000	1,802,619,335	594,333,335	49.19
128	H/M Musoma	4,223,138,000	3,275,753,246	-947,384,754	-22.43
129	H/W Mvomero	3,466,966,528	3,249,064,397.07	-217,902,131	-6.29
130	H/W Mwanga	2,573,545,286	2,868,709,893	295,164,607	11.47
131	H/Jiji Mwanza	19,982,884,240	21,324,355,697	1,341,471,457	6.71
132	H/W Nachingwea	2,172,330,312	5,691,863,509	3,519,533,197	162.02
133	H/W Namtumbo	1,883,609,348.44	1,388,027,841.59	-495,581,507	-26.31

Na.	Halmashauri	Makadirio ya bajeti - A (Sh.)	Mapato halisi - B (Sh.)	Pungufu/Ziada C=B-A (Sh.)	% Tofauti=C/A*100
134	H/Mji Nanyamba	1,906,512,600	1,697,773,094	-208,739,506	-10.95
135	H/W Nanyumbu	2,585,820,000	2,777,752,481	191,932,481	7.42
136	H/W Newala	2,379,730,001	1,196,986,591	-1,182,743,410	-49.70
137	H/Mji Newala	2,675,619,000	2,186,588,412	-489,030,588	-18.28
138	H/W Ngara	1,969,802,464	4,432,140,569	2,462,338,105	125.00
139	H/W Ngorongoro	3,027,200,000	1,937,703,411	-1,089,496,589	-35.99
140	H/W Njombe	4,144,901,555.10	3,230,700,919.21	-914,200,636	-22.06
141	Njombe H/Mji	8,275,689,906.62	7,566,374,156.27	-709,315,750	-8.57
142	H/W Nkasi	3,010,391,707	2,528,044,021	-482,347,686	-16.02
143	H/W Nsimbo	1,327,189,000	676,242,618	-650,946,382	-49.05
144	H/W Nyanghwale	4,438,347,818.01	3,107,867,878.05	-1,330,479,940	-29.98
145	H/W Nyasa	1,403,059,300	1,331,374,953	-71,684,347	-5.11
146	Nzega H/W	2,564,100,000	2,056,778,269	-507,321,731	-19.79
147	H/Mji Nzega	3,383,430,000	2,902,041,080	-481,388,920	-14.23
148	Pangani H/W	470,194,000	1,767,666,134	1,297,472,134	275.94
149	H/W Rombo	2,697,678,725	4,270,043,174	1,572,364,449	58.29
150	H/W Rorya	1,472,970,255	1,388,416,033.54	-84,554,221	-5.74
151	H/W Ruangwa	3,936,750,868.27	2,862,075,126.50	-1,074,675,742	-27.30
152	H/W Rufiji	3,930,252,000	5,325,366,355	1,395,114,355	35.50
153	H/W Rungwe	4,968,466,578.79	2,770,272,472.16	-2,198,194,107	-44.24
154	Same H/W	2,891,414,434	3,043,172,122	151,757,688	5.25
155	H/W Sengerema	2,750,000,000	2,154,902,561	-595,097,439	-21.64
156	H/W Serengeti	2,819,913,196	2,397,191,404	-422,721,792	-14.99
157	H/W Shinyanga	3,493,976,800	2,763,660,301	-730,316,499	-20.90
158	H/M Shinyanga	5,717,743,455	5,073,999,559	-643,743,896	-11.26
159	H/W Siha	2,624,195,000	1,602,501,451	-1,021,693,549	-38.93
160	H/W Sikonge	2,441,113,998	2,367,188,473	-73,925,525	-3.03
161	H/W Simanjiro	2,715,950,000	2,603,784,053	-112,165,947	-4.13
162	H/W Singida	985,496,915	1,551,334,353	565,837,438	57.42
163	H/M Singida	3,200,015,556	5,016,062,188	1,816,046,632	56.75
164	H/W Songea	1,383,556,800	2,314,118,285	930,561,485	67.26
165	H/M Songea	5,218,050,188	5,501,689,204	283,639,016	5.44
166	H/W Songwe	3,822,116,533	3,429,396,744.73	-392,719,789	-10.27
167	H/W Sumbawanga	3,027,801,500	3,530,794,024	502,992,524	16.61

Na.	Halmashauri	Makadirio ya bajeti - A (Sh.)	Mapato halisi - B (Sh.)	Pungufu/Ziada C=B-A (Sh.)	% Tofauti=C/A*100
168	H/M Sumbawanga	2,496,584,000	2,260,780,000	-235,804,000	-9.45
169	H/M Tabora	5,995,135,606.65	5,343,545,792.51	-651,589,814	-10.87
170	H/W Tandahimba	5,558,727,900	3,850,286,328	-1,708,441,572	-30.73
171	H/Jiji Tanga	18,234,000,000	13,780,920,792	-4,453,079,208	-24.42
172	H/W Tarime	7,935,400,000	9,332,987,098	1,397,587,098	17.61
173	H/Mji Tarime	2,713,600,000	2,363,211,759	-350,388,241	-12.91
174	H/M Temeke	36,241,033,137	33,015,504,497	-3,225,528,640	-8.90
175	H/Mji Tunduma	9,111,279,999	9,279,393,661	168,113,662	1.85
176	H/W Tunduru	5,112,540,200	4,379,226,833	-733,313,367	-14.34
177	H/M Ubungo	27,149,902,068	15,217,728,225	11,932,173,842	-43.95
178	H/W Ukerewe	1,817,202,000	3,055,822,145	1,238,620,145	68.16
179	H/W Ulanga	4,438,798,387	2,948,196,907	-1,490,601,480	-33.58
180	H/W Urambo	2,786,300,000	2,676,044,847	-110,255,153	-3.96
181	H/W Ushetu	2,641,325,175	2,219,549,862	-421,775,313	-15.97
182	H/W Uyui	3,018,379,413	2,857,909,659	-160,469,754	-5.32
183	H/W Uvinza	14,358,000	1,817,577,000	1,803,219,000	12558.98
184	H/W Wanging'ombe	6,519,697,590	4,136,357,190	-2,383,340,400	-36.56
Jumla		911,863,338,485	912,123,865,087	260,526,602	0.03

Kiambatisho Na. 6: Mamlaka za serikali za mitaa zilizokusanya mapato ya ndani zaidi ya bajeti iliyoidhinishwa

Na.	Halmashauri	Bajeti iliyoidhinishwa_A (Sh.)	Mapato halisi_B (Sh.)	Upungufu/ziada _C=B-A (Sh.)	% Tofauti=C/A*100
1	H/W Buhigwe	1,070,542	1,161,991	91,449	8.54
2	H/W Malinyi	2,523,303	3,152,434	629,131	24.93
3	H/W Muheza	2,695,000,000	2,699,507,459	4,507,459	0.17
4	H/M Lindi	2,534,290,179	2,543,747,553	9,457,374	0.37
5	H/W Mbozi	3,764,119,684	3,777,037,066	12,917,382	0.34
6	H/Mji Mbinga	2,116,235,000	2,134,982,646	18,747,646	0.89
7	H/Mji Bunda	1,822,025,000	1,841,261,793	19,236,793	1.06
8	H/W Kalambo	1,744,000,000	1,843,777,023	99,777,023	5.72
9	H/W Same	2,891,414,434	3,043,172,122	151,757,688	5.25
10	H/Mji Babati	2,799,523,431	2,965,503,721	165,980,290	5.93
11	H/Mji Tunduma	9,111,279,999	9,279,393,661	168,113,662	1.85
12	H/W Nanyumbu	2,585,820,000	2,777,752,481	191,932,481	7.42
13	H/W Kaliua	4,918,900,000	5,179,516,232	260,616,232	5.30
14	H/W Mlele	1,416,154,871	1,697,959,934	281,805,063	19.90
15	H/M Songea	5,218,050,188	5,501,689,204	283,639,016	5.44
16	H/W Mwangi	2,573,545,286	2,868,709,893	295,164,607	11.47
17	H/M Morogoro	12,654,400,000	13,012,123,148	357,723,148	2.83
18	H/W Kiteto	2,015,660,010	2,459,808,457	444,148,447	22.03
19	H/W Sumbawanga	3,027,801,500	3,530,794,024	502,992,524	16.61
20	H/W Misungwi	2,534,879,840	3,040,556,564	505,676,724	19.95
21	H/W Kilwa	5,801,315,760	6,319,205,454	517,889,694	8.93
22	H/W Bukoba	2,080,500,000	2,614,346,272	533,846,272	25.66
23	H/W Momba	1,800,000,000	2,337,126,645	537,126,645	29.84
24	H/W Singida	985,496,915	1,551,334,353	565,837,438	57.42
25	H/W Musoma	1,208,286,000	1,802,619,335	594,333,335	49.19
26	H/W Lushoto	1,669,000,000	2,332,641,567	663,641,567	39.76
27	H/W Meatu	2,233,704,500	2,928,821,023	695,116,523	31.12
28	H/W Karagwe	4,007,991,737	4,712,748,723	704,756,986	17.58
29	H/W Muleba	6,337,100,000	7,094,903,470	757,803,470	11.96
30	H/W Mlimba	4,040,755,050	4,823,717,317	782,962,267	19.38
31	H/W Mtama	1,501,423,850	2,290,119,796	788,695,946	52.53
32	Itilima H/W	930,675,970	1,721,489,372	790,813,402	84.97
33	H/W Mbulu	1,531,200,000	2,330,437,335	799,237,335	52.20
34	H/W Makete	3,000,320,000	3,810,329,949	810,009,949	27.00
35	H/W Mpimbwe	1,490,500,000	2,313,793,592	823,293,592	55.24
36	H/W Babati	2,648,759,000	3,475,741,312	826,982,312	31.22
37	H/W Bagamoyo	4,600,000,000	5,458,309,060	858,309,060	18.66
38	H/W Hanang	3,669,472,000	4,540,086,327	870,614,327	23.73

Na.	Halmashauri	Bajeti (Sh.)	iliyoidhinishwa_A	Mapato halisi_B (Sh.)	Upungufu/ziada _C=B-A (Sh.)	% Tofauti=C/A*100
39	H/W Missenyi		4,885,900,000	5,775,273,344	889,373,344	18.20
40	H/W Bahi		791,250,000	1,702,426,572	911,176,572	115.16
41	H/W Butiama		1,700,600,000	2,630,556,084	929,956,084	54.68
42	H/W Songea		1,383,556,800	2,314,118,285	930,561,485	67.26
43	H/W Iramba		1,755,302,099	2,696,053,048	940,750,949	53.59
44	H/M Mpanda		2,799,515,731	3,742,886,991	943,371,260	33.70
45	H/W Mtwara		3,056,387,900	4,006,748,343	950,360,443	31.09
46	H/W Karatu		3,446,788,000	4,470,799,260	1,024,011,260	29.71
47	H/W Meru		6,304,928,000	7,330,572,713	1,025,644,713	16.27
48	H/W Mpwapwa		998,763,000	2,027,412,085	1,028,649,085	102.99
49	H/W Mkinga		1,088,600,000	2,155,204,224	1,066,604,224	97.98
50	H/W Ludewa		1,230,912,202	2,316,855,519	1,085,943,317	88.22
51	H/W Kakonko		498,895,240	1,614,103,645	1,115,208,405	223.54
52	H/W Kibiti		1,318,036,270	2,449,859,456	1,131,823,186	85.87
53	H/Mji Kibaha		5,361,984,799	6,509,334,343	1,147,349,544	21.40
54	H/M Kahama		9,006,675,950	10,216,790,464	1,210,114,514	13.44
55	H/W Manyoni		1,686,920,000	2,901,394,987	1,214,474,987	71.99
56	H/W Ukerewe		1,817,202,000	3,055,822,145	1,238,620,145	68.16
57	H/W Kasulu		1,748,923,000	2,996,279,998	1,247,356,998	71.32
58	H/W Pangani		470,194,000	1,767,666,134	1,297,472,134	275.94
59	H/Jiji Mwanza		19,982,884,240	21,324,355,697	1,341,471,457	6.71
60	H/Jiji Arusha		30,872,811,705	32,254,823,259	1,382,011,554	4.48
61	H/W Rufiji		3,930,252,000	5,325,366,355	1,395,114,355	35.50
62	H/W Tarime		7,935,400,000	9,332,987,098	1,397,587,098	17.61
63	H/W Msalala		4,962,740,000	6,379,176,657	1,416,436,657	28.54
64	H/W Rombo		2,697,678,725	4,270,043,174	1,572,364,449	58.29
65	H/W Uvinza		14,358,000	1,817,577,000	1,803,219,000	12558.98
66	H/M Singida		3,200,015,556	5,016,062,188	1,816,046,632	56.75
67	H/W Kilosa		5,724,034,520	7,700,896,687	1,976,862,167	34.54
68	H/Mji Korogwe		32,000,000	2,122,990,300	2,090,990,300	6534.34
69	H/W Chamwino		1,092,000,000	3,323,334,688	2,231,334,688	204.33
70	H/M Kigamboni		10,447,121,200	12,792,215,443	2,345,094,243	22.45
71	Ngara H/W		1,969,802,464	4,432,140,569	2,462,338,105	125.00
72	H/W Arusha		3,093,023,177	5,696,713,484	2,603,690,307	84.18
73	H/M Ilemela		14,135,186,000	17,094,972,535	2,959,786,535	20.94
74	H/W Mpanda		6,274,163,799	9,331,779,473	3,057,615,674	48.73
75	H/W Nachingwea		2,172,330,312	5,691,863,509	3,519,533,197	162.02
76	H/W Liwale		515,404,000	4,520,727,006	4,005,323,006	777.12
77	H/W Chalinze		5,766,915,906	12,902,499,971	7,135,584,065	123.73

Na.	Halmashauri	Bajeti (Sh.)	iliyoidhinishwa_A	Mapato halisi_B (Sh.)	Upungufu/ziada _C=B-A (Sh.)	% Tofauti=C/A*100
78	H/W Mkuranga		1,671,586,840	10,470,947,001	8,799,360,161	526.41
79	H/M Kinondoni		34,182,085,690	56,986,696,991	22,804,611,301	66.72
Jumla			327,986,323,174	444,127,705,034	116,141,381,860	35.41

Kiambatisho Na. 7: Mamlaka za serikali za mitaa zenye makusanyo pungufu ya makadirio ya bajeti

Na.	Mamlaka za Serikali za Mitaa	Makadirio ya bajeti iliyoidhinishwa (Sh.) A	Mapato halisi yaliyokusanywa (Sh.) B	Pungufu/ziada (Sh.) C=B-A	% Tofauti=C/A*100
1	H/Jiji Dodoma	55,127,359,997	37,542,225,543	-17,585,134,454	-31.90
2	H/Jiji Dar es Salaam	73,560,119,329	59,688,704,280	-13,871,415,048	-18.86
3	H/M Ubungo	27,149,902,068	15,217,728,225	-11,932,173,842	-43.95
4	H/Jiji Tanga	18,234,000,000	13,780,920,792	-4,453,079,208	-24.42
5	H/M Moshi	9,880,620,317	5,894,430,979	-3,986,189,338	-40.34
6	H/W Mbinga	9,057,372,077	5,399,403,477	-3,657,968,600	-40.39
7	H/M Temeke	36,241,033,137	33,015,504,497	-3,225,528,640	-8.90
8	H/M Mtwara Mikindani	6,904,563,586	3,904,136,970	-3,000,426,616	-43.46
9	H/W Wanging'ombe	6,519,697,590	4,136,357,190	-2,383,340,400	-36.56
10	H/W Rungwe	4,968,466,579	2,770,272,472	-2,198,194,107	-44.24
11	H/W Korogwe	3,704,475,536	1,566,343,167	-2,138,132,369	-57.72
12	H/Mji Geita	13,134,802,296	11,296,295,792	-1,838,506,504	-14.00
13	H/W Buchosa	4,326,408,260	2,506,101,496	-1,820,306,764	-42.07
14	H/W Kibaha	4,780,601,296	3,061,768,522	-1,718,832,774	-35.95
15	H/W Tandahimba	5,558,727,900	3,850,286,328	-1,708,441,572	-30.73
16	H/W Ulanga	4,438,798,387	2,948,196,907	-1,490,601,480	-33.58
17	H/W Kilolo	4,186,579,058	2,759,336,520	-1,427,242,538	-34.09
18	H/W Chato	3,039,621,037	1,677,364,206	-1,362,256,831	-44.82
19	H/W Nyanghwale	4,438,347,818	3,107,867,878	-1,330,479,940	-29.98
20	H/W Biharamulo	3,511,584,000	2,203,830,288	-1,307,753,712	-37.24
21	H/W Hai	4,769,745,460	3,501,446,412	-1,268,299,048	-26.59
22	H/W Kwimba	4,681,066,189	3,439,631,932	-1,241,434,257	-26.52
23	H/W Newala	2,379,730,001	1,196,986,591	-1,182,743,410	-49.70
24	H/W Ngorongoro	3,027,200,000	1,937,703,411	-1,089,496,589	-35.99
25	H/W Ruangwa	3,936,750,868	2,862,075,127	-1,074,675,742	-27.30
26	H/W Siha	2,624,195,000	1,602,501,451	-1,021,693,549	-38.93
27	H/M Musoma	4,223,138,000	3,275,753,246	-947,384,754	-22.43
28	H/W Njombe	4,144,901,555	3,230,700,919	-914,200,636	-22.06
29	H/W Tunduru	5,112,540,200	4,379,226,833	-733,313,367	-14.34
30	H/W Shinyanga	3,493,976,800	2,763,660,301	-730,316,499	-20.90
31	H/W Mbarali	6,927,047,496	6,206,970,927	-720,076,569	-10.40
32	H/Mji Ifakara	4,294,782,006	3,576,815,359	-717,966,647	-16.72
33	H/Mji Njombe	8,275,689,907	7,566,374,156	-709,315,750	-8.57
34	H/W Mbeya	5,250,661,766	4,542,255,215	-708,406,551	-13.49
35	H/M Tabora	5,995,135,607	5,343,545,793	-651,589,814	-10.87
36	H/W Nsimbo	1,327,189,000	676,242,618	-650,946,382	-49.05
37	H/M Shinyanga	5,717,743,455	5,073,999,559	-643,743,896	-11.26

Na.	Mamlaka za Serikali za Mitaa	Makadirio ya bajeti iliyoidhinishwa (Sh.) A	Mapato yaliyokusanywa (Sh.) B	Pungufu/ziada (Sh.) C=B-A	% Tofauti=C/A*100
38	H/W Masasi	3,147,101,054	2,536,556,038	-610,545,016	-19.40
39	H/W Sengerema	2,750,000,000	2,154,902,561	-595,097,439	-21.64
40	H/W Igunga	3,925,000,000	3,347,604,128	-577,395,872	-14.71
41	H/M Kigoma/Ujiji	3,196,700,000	2,640,383,007	-556,316,993	-17.40
42	H/W Handeni	2,605,344,231	2,057,809,165	-547,535,066	-21.02
43	H/W Bukombe	2,222,247,498	1,711,334,728	-510,912,770	-22.99
44	H/W Nzega	2,564,100,000	2,056,778,269	-507,321,731	-19.79
45	H/W Namtumbo	1,883,609,348	1,388,027,842	-495,581,507	-26.31
46	H/W Maswa	4,099,681,948	3,606,315,475	-493,366,473	-12.03
47	H/Mji Newala	2,675,619,000	2,186,588,412	-489,030,588	-18.28
48	H/W Nkasi	3,010,391,707	2,528,044,021	-482,347,686	-16.02
49	H/Mji Nzega	3,383,430,000	2,902,041,080	-481,388,920	-14.23
50	H/W Mbogwe	3,017,016,000	2,559,975,975	-457,040,025	-15.15
51	H/W Morogoro	5,371,782,391	4,936,391,065	-435,391,326	-8.11
52	H/W Serengeti	2,819,913,196	2,397,191,404	-422,721,792	-14.99
53	H/W Ushetu	2,641,325,175	2,219,549,862	-421,775,313	-15.97
54	H/W Kilindi	1,855,949,889	1,454,112,084	-401,837,805	-21.65
55	H/W Magu	4,231,752,000	3,833,719,338	-398,032,662	-9.41
56	H/W Songwe	3,822,116,533	3,429,396,745	-392,719,789	-10.27
57	H/W Mafia	2,172,848,805	1,807,358,482	-365,490,323	-16.82
58	H/W Kishapu	4,086,701,000	3,725,696,103	-361,004,897	-8.83
59	H/W Longido	2,949,771,000	2,591,266,968	-358,504,032	-12.15
60	H/W Chemba	2,028,821,767	1,672,564,151	-356,257,616	-17.56
61	H/Mji Tarime	2,713,600,000	2,363,211,759	-350,388,241	-12.91
62	H/W Bunda	1,954,700,000	1,616,743,493	-337,956,507	-17.29
63	H/Mji Kondo	1,456,207,266	1,119,101,395	-337,105,871	-23.15
64	H/W Busokelo	1,512,717,721	1,176,240,493	-336,477,228	-22.24
65	H/W Kibondo	1,987,087,351	1,662,423,434	-324,663,917	-16.34
66	H/W Kongwa	4,607,340,000	4,284,676,108	-322,663,892	-7.00
67	H/W Kyerwa	4,405,156,599	4,087,480,541	-317,676,058	-7.21
68	H/Jiji Mbeya	18,266,000,000	17,958,516,137	-307,483,863	-1.68
69	H/W Kondo	2,925,789,219	2,628,945,576	-296,843,643	-10.15
70	H/W Kyela	3,511,374,174	3,236,752,732	-274,621,443	-7.82
71	H/W Geita	4,994,047,056	4,733,164,421	-260,882,635	-5.22
72	H/W Chunya	4,774,301,416	4,538,224,315	-236,077,101	-4.94
73	H/M Sumbawanga	2,496,584,000	2,260,780,000	-235,804,000	-9.45
74	H/W Bariadi	1,968,368,460	1,737,956,310	-230,412,150	-11.71
75	H/W Kigoma	939,950,000	711,353,000	-228,597,000	-24.32

Na.	Mamlaka za Serikali za Mitaa	Makadirio ya bajeti iliyoidhinishwa (Sh.) A	Mapato halisi yaliyokusanywa (Sh.) B	Pungufu/ziada (Sh.) C=B-A	% Tofauti=C/A*100
76	H/W Moshi	4,101,351,122	3,873,731,909	-227,619,213	-5.55
77	H/W Busega	1,980,882,087	1,761,205,287	-219,676,800	-11.09
78	H/W Mvomero	3,466,966,528	3,249,064,397	-217,902,131	-6.29
79	H/Mji Nanyamba	1,906,512,600	1,697,773,094	-208,739,506	-10.95
80	H/Mji Bariadi	3,256,400,000	3,061,212,595	-195,187,405	-5.99
81	H/W Gairo	1,561,798,798	1,367,105,452	-194,693,346	-12.47
82	H/W Mufindi	6,950,461,000	6,759,918,364	-190,542,636	-2.74
83	H/M Bukoba	3,535,551,704	3,349,871,592	-185,680,112	-5.25
84	H/W Monduli	2,585,542,006	2,404,600,904	-180,941,102	-7.00
85	H/W Uyui	3,018,379,413	2,857,909,659	-160,469,754	-5.32
86	H/M Iringa	3,934,473,613	3,796,142,113	-138,331,499	-3.52
87	H/Mji Masasi	2,019,088,196	1,887,702,107	-131,386,089	-6.51
88	H/W Kisarawe	2,117,722,976	1,997,124,859	-120,598,117	-5.69
89	H/W Iringa	3,970,875,130	3,858,482,437	-112,392,693	-2.83
90	H/W Simanjiro	2,715,950,000	2,603,784,053	-112,165,947	-4.13
91	H/W Urambo	2,786,300,000	2,676,044,847	-110,255,153	-3.96
92	H/W Ikungi	2,411,200,000	2,316,468,189	-94,731,811	-3.93
93	H/W Rorya	1,472,970,255	1,388,416,034	-84,554,221	-5.74
94	H/W Sikonge	2,441,113,998	2,367,188,473	-73,925,525	-3.03
95	H/W Nyasa	1,403,059,300	1,331,374,953	-71,684,347	-5.11
96	H/W Bumbuli	1,032,920,000	974,140,788	-58,779,212	-5.69
97	H/W Mkalama	1,800,828,500	1,748,480,063	-52,348,437	-2.91
98	H/Mji Kasulu	2,018,895,984	1,975,743,939	-43,152,045	-2.14
99	H/W Itigi	1,629,564,000	1,589,132,436	-40,431,564	-2.48
100	H/W Ileje	2,309,738,381	2,279,381,014	-30,357,367	-1.31
101	H/Mji Handeni	1,691,687,242	1,661,357,167	-30,330,075	-1.79
102	H/Mji Mbulu	1,844,346,304	1,822,385,516	-21,960,788	-1.19
103	H/W Madaba	1,144,407,172	1,129,266,197	-15,140,976	-1.32
Jumla		575,028,005,692	459,147,150,434	-115,880,855,257	-20.15

Kiambatisho Na. 8: Ruzuku za matumizi ya kawaida zilizotolewa ikilinganishwa na makadirio ya bajeti iliyoidhinishwa

Na.	A: OR-TAMISEMI	Bajeti Iliyoidhinishwa (Sh.) A	Kiasi kilichotolewa (Sh.) B	Pungufu/Ziada C=B-A (Sh.)
1	OR TAMISEMI na Taasisi zake	80,248,321,915	75,616,495,821	-4,631,826,094
2	Tume ya Utumishi wa Walimu (TSC)	14,984,495,000	13,337,604,303	-1,646,890,697
Jumla Ndogo		95,232,816,915	88,954,100,124	(6,278,716,791)
B: Sekretarieti za Mikoa na Halmashauri zake		Bajeti Iliyoidhinishwa (Sh.) A	Kiasi kilichotolewa (Sh.) B	Pungufu/Ziada (Sh.) C=B-A
1	Katavi	72,980,607,500	72,895,589,841	-85,017,659
2	Simiyu	145,969,662,118	142,407,015,124	-3,562,646,994
3	Njombe	149,647,982,431	137,670,193,165	-11,977,789,266
4	Geita	207,133,308,600	188,175,195,422	-18,958,113,178
5	Arusha	248,082,391,274	244,834,464,164	-3,247,927,110
6	Pwani	236,841,245,794	226,226,591,159	-10,614,654,635
7	Dodoma	248,806,187,592	220,764,347,075	-28,041,840,517
8	Iringa	172,079,889,575	160,808,549,310	-11,271,340,265
9	Kigoma	161,744,428,000	152,977,254,873	-8,767,173,127
10	Kilimanjaro	264,707,593,221	234,586,725,108	-30,120,868,113
11	Lindi	126,221,132,500	111,878,790,346	-14,342,342,154
12	Mara	225,078,723,000	211,804,010,751	-13,274,712,249
13	Mbeya	262,405,038,400	267,035,201,254	4,630,162,854
14	Morogoro	307,566,610,000	284,788,748,960	-22,777,861,040
15	Mtwara	173,259,444,000	157,560,873,065	-15,698,570,935
16	Mwanza	340,144,665,700	330,927,931,628	-9,216,734,072
17	Ruvuma	183,155,073,661	180,936,741,953	-2,218,331,708
18	Shinyanga	158,658,665,000	149,840,751,587	-8,817,913,413
19	Singida	156,846,452,729	139,514,887,066	-17,331,565,663
20	Tabora	207,269,882,292	199,257,976,058	-8,011,906,234
21	Tanga	280,585,443,200	265,175,178,047	-15,410,265,153
22	Kagera	258,359,833,000	233,073,916,280	-25,285,916,720
23	Dar Es Salaam	469,157,115,318	411,519,470,376	-57,637,644,942
24	Rukwa	105,649,044,029	101,164,956,808	-4,484,087,221
25	Songwe	118,614,198,800	121,222,826,954	2,608,628,154
26	Manyara	173,974,846,000	169,889,578,885	-4,085,267,115
Jumla Ndogo		5,454,939,463,734	5,116,937,765,259	(338,001,698,475)
Jumla Kuu		5,550,172,280,649	5,205,891,865,383	(344,280,415,266)

Kiambatisho Na. 9: Ruzuku za maendeleo zilizotolewa ikilinganishwa na makadirio ya bajeti iliyo dhinishwa

Na.	A: OR TAMISEMI	Bajeti Iliyoidhinishwa (Sh.) A	Kiasi Kilichotolewa (Sh.) B	Pungufu/Ziada (Sh.) C=B-A
1	OR TAMISEMI na Taasisi zake	769,035,363,448	757,931,769,450	-11,103,593,998
2	Tume ya Utumishi wa Walimu (TSC)	38,460,000	0	-38,460,000
Jumla Ndogo		769,073,823,448	757,931,769,450	(11,142,053,998)
B: Sekretarieti za Mikoa na Halmashauri zake		Bajeti Iliyoidhinishwa (Sh.) A	Kiasi Kilichotolewa (Sh.) B	Pungufu/Ziada (Sh.) C=B-A
1	Katavi	48,787,691,163	32,453,668,072	-16,334,023,091
2	Simiyu	74,675,641,292	43,845,564,638	-30,830,076,654
3	Njombe	64,289,710,000	37,750,737,771	-26,538,972,229
4	Geita	91,056,864,712	72,991,096,232	-18,065,768,480
5	Arusha	115,565,869,024	85,191,179,045	-30,374,689,979
6	Pwani	104,260,763,393	81,410,089,275	-22,850,674,118
7	Dodoma	136,120,787,220	69,683,003,432	-66,437,783,788
8	Iringa	65,788,345,003	43,706,532,193	-22,081,812,810
9	Kigoma	104,091,347,268	59,054,844,673	-45,036,502,595
10	Kilimanjaro	86,263,960,450	58,465,040,056	-27,798,920,394
11	Lindi	66,549,682,500	36,709,792,940	-29,839,889,560
12	Mara	106,187,376,139	68,308,168,602	-37,879,207,537
13	Mbeya	91,068,542,863	59,178,299,547	-31,890,243,316
14	Morogoro	120,152,850,885	80,835,164,545	-39,317,686,340
15	Mtwara	84,950,760,250	48,023,606,497	-36,927,153,753
16	Mwanza	149,468,222,896	112,587,316,957	-36,880,905,939
17	Ruvuma	85,288,221,000	50,550,068,300	-34,738,152,700
18	Shinyanga	80,305,568,250	49,534,477,477	-30,771,090,773
19	Singida	91,420,331,146	49,423,853,758	-41,996,477,388
20	Tabora	97,166,972,317	67,653,635,148	-29,513,337,169
21	Tanga	125,741,334,400	71,688,029,621	-54,053,304,779
22	Kagera	104,654,591,105	75,401,813,238	-29,252,777,867
23	Dar es Salaam	207,578,263,250	164,354,502,233	-43,223,761,017
24	Rukwa	51,513,136,000	29,446,136,141	-22,066,999,859
25	Songwe	58,405,135,500	43,899,660,148	-14,505,475,352
26	Manyara	88,550,174,053	50,525,525,500	-38,024,648,553
Jumla Ndogo		2,499,902,142,079	1,642,671,806,039	(857,230,336,040)
Jumla Kuu		3,268,975,965,527	2,400,603,575,489	(868,372,390,038)

Kiambatisho Na. 10: Mapato ya ndani mbayo hayakutengwa kwa ajili ya miradi ya maendeleo na uendeshaji wa shughuli za vijiji/Mitaa

A: Mapato ya ndani ambayo hayakutengwa akwa ajili ya miradi ya maendeleo			A: Mapato ya ndani ambayo hayakutengwa akwa ajili ya miradi ya maendeleo		
Na.	Mamlaka ya serikali za mitaa	Kiasi (Sh.)	Na.	Mamlaka ya serikali za mitaa	Kiasi (Sh.)
1	H/W Arusha	244,923,268	56	H/W Kondo	21,510,100
2	H/W MonduliC	201,953,593	57	H/W Ludewa	358,281,850
3	H/W Ngorongoro	202,836,126	58	H/W Makete	356,864,089
4	H/M Moshi	60,900,054	59	H/W Meatu	65,532,174
5	H/W Same	29,802,558	60	H/W Nyasa	131,492,517
6	H/W Kiteto	201,303,967	61	H/W Uvinza	626,130,992
7	H/W Butiama	246,165,944	62	H/W Busokelo	170,076,973
8	H/M Musoma	346,710,199	63	H/W Madaba	225,602,538
9	H/W Tarime	81,641,983	64	H/W Mbozi	256,291,129
10	H/W Kwimba	51,642,389	65	H/W Namtumbo	326,309,557
11	H/W Misungwi	139,668,181	66	H/W Rungwe	316,251,785
12	H/Jiji Mwanza	692,587,949	67	H/Mji Tunduma	711,076,435
13	H/W Sengerema	47,752,934	68	H/W Handeni	103,347,658
14	H/W Kalambo	210,286,826	69	H/W Kakonko	28,199,741
15	H/W Nkasi	225,241,998	70	H/W Mafinga	293,315,058
16	H/W Sumbawanga	274,255,734	71	H/W Muleba	338,425,653
17	H/M Sumbawanga	357,699,215	72	H/W Buhigwe	485,151,474
18	H/W UshetuC	238,690,395	73	H/W Chemba	56,899,503
19	H/W Bariadi	81,518,021	74	H/W Mbinga	409,396,698
20	H/Mji Bariadi	383,000,000	75	H/W Busega	612,348,011
21	H/W Mwanza	251,007,422	76	H/W Rorya	221,752,760
22	H/W Ikungi	344,191,195	77	H/W Serengeti	109,987,193
23	H/M Singida	598,064,167	78	H/Mji Kasulu	153,675,419
24	H/W Ileje	191,795,411	79	H/M Iringa	57,740,475
25	H/W Momba	61,898,138	80	H/Mji Handeni	108,513,626
26	H/W Sikonge	236,060,938	Jumla		17,600,347,233
27	H/W Korogwe	521,369,483	B: Mapato ya ndani ambayo hayakutengwa kwa ajili ya TARURA		
28	H/Mji Korogwe	189,159,710	Na.	Mamlaka za Serikali za Mtaa	Kiasi (Sh.)

A: Mapato ya ndani ambayo hayakutengwa akwa ajili ya miradi ya maendeleo			A: Mapato ya ndani ambayo hayakutengwa akwa ajili ya miradi ya maendeleo		
Na.	Mamlaka ya serikali za mitaa	Kiasi (Sh.)	Na.	Mamlaka ya serikali za mitaa	Kiasi (Sh.)
29	H/Mji Muheza	38,504,956	1	H/Jiji Tanga	444,719,103
30	H/W Pangani	26,228,893	2	H/Jiji Mbeya	872,496,776
31	H/W Biharamulo	161,684,300	Jumla		1,317,215,879
32	H/W Bumbuli	48,458,723	C: Mapato ya ndani ambayo hayakutengwa kwa ajili ya uendeshaji wa shughuli za vijiji/mitaa		
33	H/W Bunda	288,051,115	Na.	Mamlaka za serikali za mitaa	Kiasi (Sh.)
34	H/W Iringa	134,435,794	1	H/Mji Mbinga	47,200,000
35	H/W Itigi	150,392,809	2	H/W Momba	57,600,000
36	H/M Kigoma Ujiji	230,961,844	3	H/W Korogwe	78,200,000
37	H/W Kilindi	212,547,128	4	H/W Mkinga	68,000,000
38	H/W Mvomero	66,136,463	5	H/W Kilindi	81,600,000
39	H/W Longido	131,225,674	6	H/Mji Nanyamba	75,200,000
40	H/W Mkuranga	547,514,166	7	H/W Nyasa	33,600,000
41	H/Mji Nanyamba	102,418,906	8	H/W Mbozi	34,926,023
42	H/W Nzega	259,833,041	9	H/W Namtumbo	56,800,000
43	H/W Shinyanga	95,529,629	10	H/M Songea	76,000,000
44	H/W Simanjiro	199,691,759	Jumla		551,526,023
45	H/W Singida	166,737,230	D: Mapato ya ndani ambayo hayakutengwa kwa shughuli za kilimo, ufugaji na uvuvi		
46	H/M Tabora	239,085,915	Na.	Mamlaka za serikali za mitaa	Kiasi (Sh.)
47	H/W Tunduru	188,910,773	1	H/W Biharamulo	124,026,253
48	H/W Urambo	65,364,709	2	H/W Sikonge	165,336,548
49	H/W Uyui	127,536,751	3	H/W Chamwino	126,375,000
50	H/W Bahi	223,747,663	4	H/W Nzega	171,473,906
51	H/M Bukoba	88,078,739	5	H/W Shinyanga	43,238,951
52	H/Mji Bunda	89,136,500	6	H/W Nyasa	28,377,840
53	H/W Itilima	204,081,208	7	H/W Namtumbo	108,013,840
54	H/W Karagwe	82,026,598	Jumla		766,842,338
55	H/W Kasulu	175,724,741	Jumla kuu (A+B+C+D)		20,235,931,473

Kiambatisho Na. 11: Fedha za miradi zilizochepushwa kutumika kwenye miradi mingine pamoja na shughuli za kawaida ambazo hazikukusudiwa

Na.	Mamlaka za serikali za mitaa	Upungufu uliobainika	Kiasi (Sh.)
1	H/M Shinyanga	Halmashauri ilielekeza jumla ya kiasi cha shilingi 1,000,000,000 iliyopokelewa kwa ajili ya ujenzi wa jengo la utawala kufadhili ujenzi wa soko kuu, soko la Ibinzamata na soko la Ngokolo bila idhini kutoka Wizara ya Fedha na PO-RALG.	1,000,000,000
2	H/M Singida	Katika mwaka uliofanyiwa ukaguzi, tulibaini kwamba kiasi cha shilingi 326,999,403 ambazo zilipaswa kutumika kutekeleza miradi mbalimbali ya maendeleo zilitumika kugharamia matumizi ya kawaida.	326,999,403
3	H/M Musoma	Mapitio yetu ya vocha za malipo pamoja na nyaraka za ushahidi zilionesha kuwa Halmashauri ililipa jumla ya kiasi cha shilingi 112,779,623.83 kutoka akaunti ya Maendeleo ya Halmashauri ambapo kulikuwa hakuna makadirio ya bajeti kwa shughuli hizo wakati wa mwaka wa fedha 2022/23. Pia, tuliangalia kwamba Halmashauri ilikuwa imepanga kiasi cha shilingi 14,000,000 kutoka kwa fedha za Maendeleo (mapato ya ndani) kwa ajili ya uendeshaji wa Mradi wa Kufyatua Matofali wa Halmashauri ambapo kiasi cha shilingi 4,000,000 zilikadirwa kwa ununuzi wa Kichanja cha matofali ya urefu wa inchi 5 na kiasi cha shilingi 10,000,000 kwa ununuzi wa simenti. Hata hivyo, nilibaini kuwa jumla ya kiasi cha shilingi 33,815,200 ilikuwa imekwisha tumika kutoka akaunti ya Maendeleo ya Halmashauri kwa ajili ya uendeshaji wa mradi huo, hivyo kusababisha matumizi ya ziada kwa kiasi cha shilingi 19,815,200.	132,594,823
4	H/W Igunga	Halmashauri ilifanya malipo yanayofikia kiasi cha shilingi 100,168,121 kwa ajili ya kulipa madeni ya michango ya pensheni na mafuta kwa kutumia fedha zilizohamishiwa kwenye akaunti ya maendeleo kwa ajili ya utekelezaji wa shughuli za maendeleo.	100,168,121
5	H/W Monduli	Uongozi wa Halmashauri ulihamisha kiasi cha shilingi 83,264,400 kutoka kwenye fedha zilizotengwa kwa miradi ya mapato ya ndani ili kufadhili matumizi ya kawaida.	83,264,400
6	H/W Muheza	Kiasi cha shilingi 850,087,839 zilihamishiwa kutoka akaunti ya ukusanyaji wa mapato ya ndani kufadhili matumizi ya maendeleo, kiasi cha shilingi 24,228,240 zilitumika kufanikisha shughuli za kawaida.	78,620,320
7	H/W Pangani	Kiasi cha shilingi 412,687,624 zilihamishiwa kutoka akaunti ya ukusanyaji wa mapato ya ndani, lakini kiasi cha shilingi 354,474,128.46 pekee zilitumika kutekeleza shughuli za maendeleo na kiasi cha shilingi 58,213,495.54, ingawa zilihamishiwa kutoka akaunti ya ukusanyaji wa mapato ya ndani kwenda kwenye akaunti ya Maendeleo ya Halmashauri, zilitumika kwa shughuli za kawaida.	58,213,495
8	H/W Sengerema	Uchunguzi wetu ulibaini kuwa jumla ya kiasi cha shilingi 105,174,906 zilizokuwa zimekusudiwa kwa Programu ya WASH zilihamishiwa na kutumika kwa shughuli nyingine za halmashauri.	105,174,906

Na.	Mamlaka za serikali mitaa za	Upungufu uliobainika	Kiasi (Sh.)
9	H/W Mufindi	Fedha zenye thamani ya kiasi cha shilingi 29,386,000 za maendeleo zilielekezwa na kutumika kwenye shughuli zingine badala ya zile zilizopangwa.	29,386,000
10	H/W Buchosa	Nilibaini kuwa fedha za miradi zilibadilishwa ili kutekeleza miradi mingine yenye thamani ya TZS 25,611,500.	25,611,500
11	H/Mji Babati	Kwenye bajeti ya Maendeleo na malipo ya Akaunti ya Mapato ya Maendeleo ya mapato, nilibaini kiasi cha shilingi 6,114,100 iliyotengwa kwa ajili ya kugharamia miradi ya maendeleo kama sehemu ya mchango wa 40% iliyotumika kwa matumizi ya kawaida.	6,114,100
12	H/W Biharamulo	Jumla ya kiasi cha shilingi 33,820,113, ambayo awali iliidhinishwa kwa utekelezaji wa miradi ya maendeleo, ilielekezwa kugharamia matumizi ya kawaida ndani ya akaunti ya maendeleo ya vyanzo vyenyewe	33,820,113
13	H/W Kaliua	Nilifanya ukaguzi wa bajeti ya Maendeleo na malipo ya Akaunti ya Maendeleo kutoka vyanzo vya ndani, na kubaini kiasi cha shilingi 14,559,000 iliyotengwa kwa ajili ya kufadhili miradi ya maendeleo kama sehemu ya michango ya 40% iliyotumiwa kwa matumizi ya kawaida.	26,390,000
14	H/W Kilindi	Ukaguzi wa Bajeti ya Maendeleo dhidi ya malipo ya Akaunti ya Maendeleo kutoka vyanzo vya ndani nilibaini kuwa kiasi cha shilingi 636,936,639 zilitumika kufidia matumizi mbalimbali ya kawaida.	636,936,639
15	H/Jiji Tanga	During the year under review the Council used TZS 1,078,989,082 out of own source projects allocated funds to finance recurrent expenditures	1,078,989,082
16	H/W Kondo	Halmashauri ilitumia kiasi cha shilingi 1,078,989,082 kutoka kwenye fedha zilizotengwa kwa ajili ya miradi ya ndani kufadhili matumizi ya kawaida.	6,880,000
17	H/W Manyoni	Ukaguzi wa utekelezaji wa bajeti katika Halmashauri ya Wilaya ya Manyoni nilibaini kuwa, Halmashauri ilipanga kutumia 40% ya mapato yake ya ndani kwa ajili ya shughuli za maendeleo. Badala yake, katika kipindi cha ukaguzi, Halmashauri ilichukua kiasi cha shilingi 97,771,680 ambazo zilipaswa kutumika kwa miradi mbalimbali ya maendeleo kufadhili matumizi ya kawaida.	97,771,680
18	H/W Nyasa	Jumla ya kiasi cha shilingi 3,222,156,987 ilitumika kikamilifu kwa ujenzi wa jengo la ofisi na baki ya shilingi 515,201,467 ilipotoshwa na kutumiwa na Halmashauri kwa shughuli zisizohusiana bila idhini kutoka mamlaka husika. Vilevile, fedha zilizopotoshwa bado hazijarudishwa kwa mradi husika wa ujenzi wa jengo la ofisi.	515,201,467
19	H/W Iramba	Ukaguzi wa stakabadhi za malipo na nyaraka nyingine za usaidizi nilibaini kuwa Menejimenti ya Halmashauri ilitumia kiasi cha shilingi 27,020,000 kwa shughuli za kawaida	27,020,000
20	H/W Mkalama	Kiasi cha shilingi 54,228,100 ambazo zilipaswa kutumika kutekeleza miradi mbalimbali ya maendeleo zilitumika kugharamia matumizi ya kawaida ambayo hayakuwa yamepangwa.	54,228,100

Na.	Mamlaka za serikali za mitaa	Upungufu uliobainika	Kiasi (Sh.)
21	H/W Chemba	Katika ukaguzi wetu wa matumizi ya pesa za ukusanyaji wa vyanzo vya ndani zilizohamishiwa kwa utekelezaji wa miradi ya maendeleo, tulibaini kuwa Halmashauri ililipa kiasi cha shilingi 32,513,000 kwa shughuli zingine. Kama matokeo, miradi ya maendeleo iliyopangwa kufadhiliwa na fedha za vyanzo vya ndani kwa ajili ya shughuli zisizopangwa za kawaida.	32,513,000
22	H/ Lindi	Kiasi cha shilingi 24,325,834 zilitumika kweye Halmashauri kulipia matumizi ya kawaida badala ya kutumika kwa maendeleo ya miundombinu ya Halmashauri na ununuzi wa samani.	24,325,834
23	H/W Kibondo	Halmashauri ya Wilaya ya Kibondo ilielekeza kiasi cha shilingi 139,281,686 kutekeleza shughuli ambazo hazikuwa zimekusudiwa.	139,281,686
24	H/W Rorya	Halmashauri ililipa jumla ya kiasi cha shilingi 47,994,980 kutoka akaunti ya Maendeleo ya Halmashauri kutekeleza shughuli za kawaida ambazo hazikuwa na makadirio ya bajeti kwa shughuli hizo wakati wa mwaka wa fedha wa 2022/23.	47,994,980
25	H/W Serengeti	Kiasi cha shilingi 12,197,650 kati ya kiasi hicho kilipotoshwa na kutumika kujenga majengo mengine (jenea na nyumba ya wafanyakazi 2 kwa 1) ambazo fedha zake zilipokelewa katika mwaka uliopita na kutumika.	12,197,650
26	H/Jiji Mwanza	Ukaguzi wa miradi, mikataba, na ziara za eneo iliyofanyika tarehe 26 Septemba 2023 nilibaini kuwa fedha zilizotengwa kwa ujenzi wa stendi ya Nyegezi ilikuwa kiasi cha shilingi 14,909,255,000 lakini Halmashauri ilikuwa imefanya malipo ya kiasi cha shilingi 17,955,820,09, ikionyesha kuwa malipo kwa hati zenye thamani ya shilingi 3,046,565,098 yalilipwa kutumia fedha zilizotengwa kwa ujenzi wa Soko Kuu.	3,046,565,098
Jumla			7,726,262,397

Kiambatisho 12: Jumla ya makusanyo ya mamlaka za serikali za mitaa

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh)
1	H/W Arusha	3,696,713,484	94	H/W Mbeya	4,289,350,211
2	H/Jiji Arusha	28,254,823,259	95	H/W Mbinga	4,846,887,405
3	H/W Babati	3,475,741,312	96	H/Mji Mbinga	2,134,982,646
4	H/Mji Babati	2,965,503,721	97	H/W Mbogwe	2,559,975,975
5	H/W Bagamoyo	5,458,309,060	98	H/W Mbozi	3,833,188,017
6	H/W Bahi	1,702,426,572	99	H/W Mbulu	2,330,437,335
7	H/W Bariadi	1,737,956,310	100	H/Mji Mbulu	1,822,385,516
8	H/Mji Bariadi	3,061,212,595	101	H/W Meatu	2,928,821,023
9	H/W Biharamulo	2,203,830,288	102	H/W Meru	7,330,572,713
10	H/W Buchosa	2,506,101,496	103	H/W Missenyi	5,775,273,344
11	H/W Buhigwe	1,161,991,000	104	H/W Misungwi	3,040,556,564
12	H/W Bukoba	2,614,346,272	105	H/W Mkalama	1,748,480,063
13	H/M Bukoba	3,349,871,592	106	H/W Mkinga	2,155,204,224
14	H/W Bukombe	2,522,489,830	107	H/W Mkuranga	10,470,947,001
15	H/W Bumbuli	974,140,788	108	H/W Mlele	1,697,959,934
16	H/W Bunda	1,616,743,493	109	H/W Mlimba	4,823,717,317
17	H/Mji Bunda	1,841,261,793	110	H/W Momba	2,337,126,645
18	H/W Busega	1,995,386,997	111	H/W Monduli	2,404,600,904
19	H/W Busokelo	1,735,922,445	112	H/W Morogoro	6,225,675,290
20	H/W Butiama	2,630,556,084	113	H/M Morogoro	13,012,123,148
21	H/W Chalinze	11,902,499,971	114	H/W Moshi	3,873,731,909
22	H/W Chamwino	3,323,334,688	115	H/M Moshi	5,894,430,979
23	H/W Chato	4,083,953,179	116	H/W Mpanda	9,331,779,473
24	H/W Chemba	1,647,640,094	117	H/M Mpanda	3,742,886,991
25	H/W Chunya	5,998,328,458	118	H/W Mpimbwe	2,313,793,592
26	Dar es Salaam	65,000,000,000	119	H/W Mpwapwa	2,027,412,085
27	H/Jiji Dodoma	35,542,225,543	120	H/W Msalala	6,379,176,657
28	H/W Gairo	1,741,851,948	121	H/W Mtama	2,290,119,796
29	H/W Geita	4,242,061,513	122	H/W Mtwara	4,006,748,343
30	H/Mji Geita	9,296,295,792	123	Mikindani Mtwara	3,904,136,970
31	H/W Hai	3,501,446,412	124	H/W Mufindi	6,759,918,364
32	H/W Hanang	4,540,086,327	125	H/W Muheza	2,699,507,459
33	H/W Handeni	2,057,809,165	126	H/W Muleba	7,094,903,470
34	H/Mji Handeni	1,967,668,295	127	H/W Musoma	1,802,619,335
35	H/Mji Ifakara	3,982,898,401	128	H/M Musoma	3,275,753,246

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh)
36	H/W Igunga	3,347,604,128	129	H/W Mvomero	3,637,550,086
37	H/W Ikungi	2,316,468,189	130	H/W Mwanga	2,868,709,893
38	H/W Ileje	2,279,381,014	131	H/Jiji Mwanza	21,324,355,697
39	H/M Itemela	14,094,972,535	132	H/W Nachingwea	5,691,863,509
40	H/W Iramba	2,696,053,048	133	H/W Namtumbo	2,209,599,580
41	H/W Iringa	3,858,482,437	134	H/Mji Nanyamba	1,697,773,094
42	H/M Iringa	5,321,463,037	135	H/W Nanyumbu	2,777,752,481
43	H/W Itigi	1,589,132,436	136	H/W Newala	1,196,986,591
44	H/W Itilima	1,721,489,372	137	H/Mji Newala	2,186,588,412
45	H/M Kahama	8,350,000,000	138	H/W Ngara	4,432,140,569
46	H/W Kakonko	1,614,103,645	139	H/W Ngorongoro	1,937,703,411
47	H/W Kalambo	1,843,777,023	140	H/W Njombe	2,933,317,442
48	H/W Kaliua	3,179,516,232	141	H/Mji Njombe	7,331,758,191
49	H/W Karagwe	4,712,748,723	142	H/W Nkasi	2,528,044,021
50	H/W Karatu	4,470,799,260	143	H/W Nsimbo	676,242,618
51	H/W Kasulu	2,996,279,998	144	H/W Nyang'hwale	3,285,280,276
52	H/Mji Kasulu	2,504,839,776	145	H/W Nyasa	1,331,374,953
53	H/W Kibaha	3,061,768,522	146	H/W Nzega	2,056,778,269
54	H/Mji Kibaha	5,509,334,343	147	H/Mji Nzega	2,902,041,080
55	H/W Kibiti	2,449,859,456	148	H/W Pangani	1,767,666,134
56	H/W Kibondo	2,903,884,879	149	H/W Rombo	4,270,043,174
57	H/M Kigamboni	10,792,215,443	150	H/W Rorya	1,517,700,113
58	H/W Kigoma	711,353,000	151	H/W Ruangwa	4,232,851,051
59	H/M Kigoma/Ujiji	2,640,383,007	152	H/W Rufiji	2,325,366,355
60	H/W Kilindi	1,454,112,084	153	H/W Rungwe	3,533,837,469
61	H/W Kilolo	3,183,336,711	154	H/W Same	3,043,172,122
62	H/W Kilosa	3,700,896,687	155	H/W Sengerema	2,154,902,561
63	H/W Kilwa	3,319,205,454	156	H/W Serengeti	2,519,384,324
64	H/M Kinondoni	54,935,000,000	157	H/W Shinyanga	2,763,660,301
65	H/W Kisarawe	3,264,348,521	158	H/M Shinyanga	4,073,999,559
66	H/W Kishapu	3,725,696,103	159	H/W Siha	1,602,501,451
67	H/W Kiteto	2,459,808,457	160	H/W Sikonge	2,367,188,473
68	H/W Kondoa	2,628,945,576	161	H/W Simanjiro	1,603,784,053
69	H/Mji Kondoa	1,747,192,814	162	H/W Singida	1,551,334,353
70	H/W Kongwa	2,284,676,108	163	H/M Singida	4,016,062,188
71	H/W Korogwe	1,566,343,167	164	H/W Songea	2,314,118,285

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh)
72	H/Mji Korogwe	2,122,990,300	165	H/M Songea	4,501,689,204
73	H/W Kwimba	3,439,631,932	166	H/W Songwe	2,100,000,000
74	H/W Kyela	3,787,066,393	167	H/W Sumbawanga	3,530,794,024
75	H/W Kyerwa	2,433,292,003	168	H/M Sumbawanga	2,260,780,000
76	H/M Lindi	3,058,810,000	169	H/M Tabora	5,713,534,608
77	H/W Liwale	3,520,727,006	170	H/W Tandahimba	3,850,286,328
78	H/W Longido	2,591,266,968	171	H/Jiji Tanga	10,780,920,792
79	H/W Ludewa	2,316,855,519	172	H/W Tarime	9,332,987,098
80	H/W Lushoto	2,332,641,567	173	H/Mji Tarime	2,363,211,759
81	H/W Madaba	1,260,638,000	174	H/M Temeke	35,877,430,716
82	H/W Mafia	1,807,358,482	175	H/Mji Tunduma	12,796,705,920
83	H/Mji Mafinga	4,763,939,843	176	H/W Tunduru	4,379,226,833
84	H/W Magu	3,833,719,338	177	H/M Ubungo	30,802,994,121
85	H/Mji Makambako	3,085,069,776	178	H/W Ukerewe	3,055,822,145
86	H/W Makete	3,810,329,949	179	H/W Ulanga	2,948,196,907
87	H/W Malinyi	3,152,434,000	180	H/W Urambo	2,676,044,847
88	H/W Manyoni	2,901,394,987	181	H/W Ushetu	2,219,549,862
89	H/W Masasi	3,317,886,997	182	H/W Uyui	2,986,347,097
90	H/Mji Masasi	2,795,861,041	183	H/W Uvinza	1,817,577,000
91	H/W Maswa	3,606,315,475	184	H/W Wanging'ombe	4,247,596,048
92	H/W Mbarali	4,588,403,663			912,123,865,087
93	H/Jiji Mbeya	15,958,021,094		Jumla	

Chanzo: Taarifa za Hesabu

Kiambatisho Na. 13: Orodha ya Madeni Katika mfumo wa Mapato wa LGRCIS

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1	H/Jiji Dodoma	5,573,427,750	64	H/W Nyasa	94,927,628
2	H/M Ubungo	3,698,404,816	65	H/W Kibondo	93,785,594
3	H/Jiji Arusha	3,142,395,243	66	H/W Siha	91,153,501
4	H/W Tarime	2,667,618,289	67	H/W Kongwa	90,729,321
5	H/M Ilemela	2,132,388,711	68	H/W Moshi	90,559,050
6	H/W Bahi	1,794,702,438	69	H/W Bukombe	89,909,000
7	H/mji Nzega	1,674,058,223	70	H/W Chalinze	89,263,980
8	H/M Bukoba	1,528,219,585	71	H/W Gairo	88,189,431
9	H/W Chamwino	1,516,874,198	72	H/Mji Ifakara	86,761,000
10	H/W Butiama	1,370,238,264	73	H/W Ngorongoro	84,311,366
11	H/W Arusha	892,141,680	74	H/W Meru	82,121,318
12	H/W Missenyi	884,798,347	75	H/W Igunga	78,851,451
13	DSM CC	824,742,748	76	H/W Wanging'ombe	74,145,000
14	H/M Musoma	777,116,142	77	H/Mji Makambako	66,258,050
15	H/W Mpanda	718,455,308	78	H/M Shinyanga	63,088,420
16	H/W Rombo	711,999,552	79	H/W Nyasa	62,700,636
17	H/W Biharamulo	673,727,504	80	H/W Busega	62,667,787
18	H/mji Kibaha	511,329,450	81	H/W Itilima	59,229,599
19	H/W Kyela	502,497,996	82	H/Mji Tunduma	57,119,500
20	H/Jiji Tanga	480,452,287	83	H/W Longido	57,005,761
21	H/M Mpanda	476,632,125	84	H/Jiji Mwanza	52,281,287
22	H/M Lindi	437,142,109	85	H/W Kibiti	51,804,000
23	H/W Magu	381,065,657	86	H/W Ikungi	51,295,000
24	H/mji Mafinga	370,057,447	87	H/W Kilosa	49,742,016
25	H/W Chato	359,464,950	88	H/W Kilindi	44,327,000
26	H/mji Mbinga	341,943,996	89	H/W Bukoba	43,909,200
27	H/W Chato	341,389,800	90	H/W Kyerwa	43,820,610
28	H/mji Masasi	340,581,276	91	H/W Mbinga	43,725,000
29	H/W Rorya	337,594,714	92	H/W Mkuranga	43,675,965
30	H/W Sikonge	334,081,183	93	H/W Mafia	42,681,000
31	H/W Muleba	317,218,101	94	H/W Kwimba	35,190,528
32	H/W Pangani	292,204,631	95	H/W Musoma	33,848,861
33	H/W Namtumbo	288,542,807	96	H/W Bumbuli	30,749,851
34	H/W Monduli	286,596,808	97	H/W Same	29,409,000
35	H/W Chemba	280,254,651	98	H/W Uyui	29,347,206

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
36	H/W Buchosa	276,118,303	99	H/M Iringa	28,800,000
37	H/W Geita	258,437,772	100	H/W Mufindi	27,290,000
38	H/W Mbeya	252,331,500	101	H/W Kondoa	27,181,000
39	H/mji Tarime	248,428,778	102	H/W Manyoni	26,954,312
40	H/W Mbarali	246,485,000	103	Tunduru	25,467,200
41	H/W Ushetu	244,677,890	104	H/W Ileje	24,854,138
42	H/M Kigamboni	235,560,000	105	H/M Kahama	24,284,800
43	H/W Bagamoyo	231,191,500	106	H/W Madaba	23,001,325
44	H/W Mbogwe	220,509,500	107	H/W Ngara	22,955,800
45	H/M Moshi	215,317,260	108	H/Mji Njombe	21,460,001
46	H/W Urambo	211,386,501	109	H/W Singida	18,890,000
47	H/W Iringa	200,007,235	110	H/W Misungwi	18,425,100
48	H/W Mpwapwa	192,203,453	111	H/W Masasi	17,385,000
49	H/mji Bariadi	179,821,531	112	H/M Kigoma/Ujiji	16,397,780
50	H/W Itigi	173,912,054	113	H/W Hai	15,061,000
51	H/M Kinondoni	164,263,000	114	H/W Iramba	14,340,000
52	H/W Kaliua	162,906,000	115	H/W Mkalama	13,601,000
53	H/W Karagwe	162,670,953	116	H/Mji Kondoa	13,565,000
54	H/W Korogwe	155,839,848	117	H/W Nkasi	11,800,000
55	H/W Newala	142,551,972	118	H/W Makete	10,800,000
56	H/W Muheza	137,889,613	119	H/W Mkinga	10,647,000
57	H/mji Geita	130,774,017	120	H/W Mwanga	7,193,570
58	H/W Maswa	130,049,000	121	H/M Singida	6,867,392
59	H/M Songea	118,089,850	122	H/W Kasulu	5,454,792
60	H/W Meatu	114,857,000	123	H/W Busokelo	5,204,000
61	H/M Morogoro	111,186,000	124	H/M Sumbawanga	5,000,191
62	H/W Serengeti	109,049,850	125	H/W Mtwara	3,079,950
63	H/W Handeni	99,184,000	Jumla		45,020,602,434

Kiambatisho Na. 14: Vyanzo vya Mapato Visivyokusanywa

Jina la Halmashauri	Mauzo ya Viwanja (Sh.)	Mapato mengine (Sh.)	Kodi za pango (Sh.)	Ada za taka (Sh.)	Leseni za biashara (Sh.)	Leseni za vileo (Sh.)	Ada ya maegesho (Sh.)	Uchimbaji madini (Sh.)	Maeneo wazi (Sh.)	Jumla (Sh.)
H/Jiji Arusha			65,531,500		409,172,000	337,040,998				811,744,498
H/W Babati			18,000,000							18,000,000
H/Mji Babati			31,185,264		4,290,000			18,483,000		53,958,264
H/W Bariadi		167,595,984								167,595,984
H/Mji Bariadi		-		263,810,320				-		263,810,320
H/W Buchosa	344,915,941		57,720,000							402,635,941
H/W Bumbuli	37,068,951		86,400,000							123,468,951
H/W Busega	188,496,650									188,496,650
H/W Chato	214,110,553									214,110,553
H/Jiji DSM			524,147,635	21,841,910			13,140,000		48,900,000	608,029,545
H/Jiji Dodoma			3,039,689,000				402,885,000			3,442,574,000
H/W Geita	1,187,217,450		48,220,000							1,235,437,450
H/Mji Geita	274,692,450				2,900,000					277,592,450
H/W Handeni	67,305,977									67,305,977
H/W Ikungi		22,132,067								22,132,067
H/W Ileje			21,150,000							21,150,000
H/M Ilemela	7,568,694,848		33,360,000							7,602,054,848
H/M Kahama	215,940,000	95,361,733								311,301,733
H/W Kakonko			2,060,000		5,644,000					7,704,000
H/W Karatu			21,235,000							21,235,000
H/Mji Kasulu			7,200,000							7,200,000
H/W Kibaha	20,941,764,450									20,941,764,450
H/Mji Kibaha	1,943,904,848									1,943,904,848
H/W Kibiti			213,870,000							213,870,000
H/M Kigamboni		18,469,384	90,370,000							108,839,384
H/M Kigoma/Ujiji			366,900,000							366,900,000
H/W Kilosa					3,300,000					3,300,000
H/M Kinondoni							83,387,750		1,453,233,573	1,536,621,323
H/Mji Kondo	483,510,550	-	-	-	-	-	-	-	-	483,510,550
H/W Korogwe		472,844,163								472,844,163
H/W Lushoto	70,060,295		57,580,000							127,640,295
H/W Madaba		15,430,933.45								15,430,933
H/W Mafia		18,428,697								18,428,697
H/Mji Mafinga					7,700,000					7,700,000
H/Mji Makambako	134,941,000									134,941,000
H/Mji Masasi			147,322,500	-						147,322,500

Jina la Halmashauri	Mauzo ya Viwanja (Sh.)	Mapato mengine (Sh.)	Kodi za pango (Sh.)	Ada za taka (Sh.)	Leseni za biashara (Sh.)	Leseni za vileo (Sh.)	Ada ya maegesho (Sh.)	Uchimbaji madini (Sh.)	Maeneo wazi (Sh.)	Jumla (Sh.)
H/Jiji Mbeya		27,130,000	194,702,120		337,040,998				27,556,900	586,430,018
H/W Mbeya	675,000,000									675,000,000
H/W Mbinga	39,810,800						73,890,190			113,700,990
H/Mji Mbinga			134,196,083							134,196,083
H/W Mbozi					9,110,000.00					9,110,000
H/W Mbulu								17,870,000		17,870,000
H/Mji Mbulu			42,938,000							42,938,000
H/W Meru	4,553,046,132		83,264,000		51,330,000		23,961,000			4,711,601,132
H/W Misungwi		25,760,300								25,760,300
H/W Mkinga		98,794,862								98,794,862
H/W Morogoro					2,000,000					2,000,000
H/W Moshi					15,620,000					15,620,000
H/W Mpanda	116,718,175		145,655,490		1,900,000					264,273,665
H/W Msalala	2,861,080,700					9,728,000		78,100,000		2,948,908,700
H/W Mtama			449,356,872							449,356,872
H/W Mtwara		306,267,146								306,267,146
H/M Mtwara	447,451,228		38,905,411							486,356,639
H/W Muheza			10,401,000							10,401,000
H/M Musoma			370,663,785							370,663,785
H/W Mwanza			16,379,000					81,655,800		98,034,800
H/Jiji Mwanza		2,846,130,100					328,247,426			3,174,377,526
H/W Namtumbo		41,926,575.00								41,926,575
H/W Newala			12,900,000							12,900,000
H/Mji Newala							5,700,000			5,700,000
H/W Ngara							105,718,192			105,718,192
H/W Ngorongoro	19,568,612	1,042,213,057								1,061,781,669
H/Mji Njombe			96,700,000.00							96,700,000
H/W Nkasi		14,659,500								14,659,500
H/Mji Nzega		3,092,400								3,092,400
H/W Pangani		206,167,016	109,609,797		5,800,000					321,576,813
H/W Rombo								46,868,055		46,868,055
H/W Ruangwa			22,022,000							22,022,000
H/W Rufiji			13,200,000							13,200,000
H/W Sengerema			9,250,000							9,250,000
H/M Shinyanga		844,885,038								844,885,038
H/W Simanjiro	21,553,750	50,536,500	12,370,000							84,460,250
H/M Singida			94,646,775							94,646,775

Jina la Halmashauri	Mauzo ya Viwanja (Sh.)	Mapato mengine (Sh.)	Kodi za pango (Sh.)	Ada za taka (Sh.)	Leseni za biashara (Sh.)	Leseni za vileo (Sh.)	Ada ya maegesho (Sh.)	Uchimbaji madini (Sh.)	Maeneo wazi (Sh.)	Jumla (Sh.)
H/M Songea			152,850,000							152,850,000
H/W Sumbawanga			8,265,000							8,265,000
H/M Sumbawanga			11,146,000	517,454,100						528,600,100
H/W Tandahimba			24,215,000							24,215,000
H/W Tunduru	129,368,600		13,326,500							142,695,100
H/M Ubungo			583,602,400							583,602,400
Jumla	42,536,221,960	6,317,825,455	7,482,506,132	803,106,330	855,806,998	346,768,998	1,036,929,558	242,976,855	1,529,690,473	61,151,832,760

Kiambatisho 15: Makusanyo Ambayo Hayakupelekwa Benki

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh)
1	H/W Kilindi	808,912,755	50	H/W Simanjiro	29,431,490
2	H/W Namtumbo	459,670,651	51	H/W Kongwa	29,108,900
3	H/Mji Kigamboni	356,512,865	52	H/W Muleba	28,446,925
4	H/Mji Kinondoni	297,011,846	53	H/W Monduli	27,681,448
5	H/W Bunda	222,879,704	54	H/W Karagwe	26,757,008
6	H/Mji Iringa	221,613,616	55	H/Mji Babati	25,365,275
7	H/W Chato	191,288,955	56	H/W Kwimba	25,200,032
8	H/W Msalala	177,459,889	57	H/W Same	23,691,770
9	H/W Kilolo	173,775,327	58	H/W Kibiti	23,489,288
10	H/W Musoma	160,411,222	59	H/W Ulanga	23,078,400
11	H/W Kyela	144,474,645	60	H/W Uvinza	22,841,611
12	H/W Bahi	133,003,238	61	H/W Hanang	22,594,700
13	H/W Mbozi	121,377,579	62	H/W Mvomero	21,075,554
14	H/M Arusha	117,478,495	63	H/W Mpimbwe	21,007,800
15	H/W Sikonge	114,902,140	64	H/Mji Njombe	20,933,652
16	H/W Butiama	112,375,718	65	H/W Madaba	20,575,313
17	H/W Rorya	102,860,351	66	H/M Musoma	20,392,900
18	H/M Mbeya	95,213,095	67	H/Mji Mafinga	17,853,925
19	H/W Nkasi	85,156,600	68	H/W Kondoa	16,775,800
20	H/M Mwanza	77,645,300	69	H/Mji Ifakara	16,313,900
21	H/Mji Shinyanga	76,719,700	70	H/W Makete	15,519,888
22	H/W Mtwara	72,627,867	71	H/W Mbeya	15,436,400
23	H/Jiji Mbinga	71,850,635	72	H/W Rufiji	14,123,000
24	H/W Nsimbo	71,783,633	73	H/W Ileje	13,327,950
25	H/W Kalambo	61,124,100	74	H/W Mtama	12,317,737
26	H/W Songea	55,566,251	75	H/W Maswa	11,676,700
27	H/W Rungwe	54,979,668	76	H/W Sumbawanga	11,508,500
28	H/W Manyoni	47,822,665	77	H/W Wanging'ombe	11,452,138
29	H/W Arusha	47,431,990	78	H/Jiji Dar es Salaam	10,424,800
30	H/W Kilwa	46,449,931	79	H/W Mbogwe	9,937,800
31	H/W Iringa	45,959,261	80	H/W Ikungi	9,691,640
32	H/Mji Ubungo	45,640,000	81	H/W Mkuranga	9,674,200

Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh)	Na	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh)
33	H/W Serengeti	44,846,223	82	H/W Kiteto	9,649,000
34	H/W Tarime	42,689,000	83	H/W Uyui	9,299,100
35	H/W Longido	42,085,250	84	H/W Nzega	8,796,500
36	H/W Chunya	40,697,750	85	H/W Meatu	8,040,200
37	H/W Bumbuli	39,515,350	86	H/M Sumbawanga	7,799,100
38	H/W Morogoro	37,442,200	87	H/W Njombe	7,427,500
39	H/W Mbutu	36,700,800	88	H/W Mlele	7,217,900
40	H/W Moshi	35,383,477	89	H/W Mbarali	6,761,500
41	H/W Chalinze	34,798,316	90	H/Mji Kasulu	6,023,200
42	H/W Mpwapwa	33,738,200	91	H/W Busega	5,657,500
43	H/Mji Singida	32,622,554	92	H/W Lushoto	5,591,359
44	H/W Nyanghwale	32,553,400	93	H/W Igunga	5,230,860
45	H/Mji Ilemela	30,823,380	94	H/W Rombo	5,050,000
46	H/Jiji Korogwe	30,283,000	95	H/W Ruangwa	4,871,000
47	H/W Nyasa	30,032,460	96	H/M Lindi	4,272,335
48	H/W Mbinga	30,010,900			
49	H/W Chema	29,953,500		Jumla	6,185,548,950

Kiambatisho 16: Matumizi ya Fedha za Akaunti ya Amana kwa shughuli zisizokusudiwa

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
1.	H/M Shinyanga	656,726,595
2.	H/W Tarime	395,420,881
3.	H/W Ngorongoro	372,798,000
4.	H/W Shinyanga	299,411,313
5.	H/W Sumbawanga	253,799,751
6.	H/Jiji Tanga	216,050,381
7.	H/Mji Tarime	212,887,605
8.	H/W Msalala	191,155,800
9.	H/Mji Nzega	186,665,635
10.	H/Jiji Dodoma	185,960,671
11.	H/W Chamwino	162,766,954
12.	H/W Musoma	149,694,048
13.	H/W Nkasi	128,080,000
14.	H/W Sengerema	124,875,011
15.	H/W Njombe	121,014,815
16.	H/W Ushetu	115,116,680
17.	H/M Ilemela	109,894,448
18.	H/Mji Makambako	108,234,600
19.	H/W Mbarali	106,410,800
20.	H/W Bagamoyo	88,228,437
21.	H/M Sumbawanga	85,917,500
22.	H/Mji Njombe	73,501,000
23.	H/W Chato	71,475,836
24.	H/W Bunda	67,349,153
25.	H/W Mpimbwe	67,097,000
26.	H/W Ludewa	59,678,069
27.	H/W Kongwa	55,702,608
28.	H/W Morogoro	54,681,625
29.	H/Mji Bariadi	51,668,300
30.	H/W Handeni	47,339,560
31.	H/W Maswa	40,690,000
32.	H/W Ruangwa	38,311,700
33.	H/W Liwale	35,571,680
34.	H/W Simanjiro	31,527,969
35.	H/W Meatu	31,343,608
36.	H/M Bukoba	25,180,000
37.	H/W Iramba	25,068,000
38.	H/W Lindi	20,630,000
39.	H/W Lushoto	17,468,920
40.	H/M Morogoro	15,250,000
41.	H/W Chunya	14,150,000
42.	H/Mji Kibaha	12,000,000

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi (Sh.)
43	H/W Mbeya	11,640,183
44	H/W Kondo	10,680,000
45	H/W Biharamulo	8,910,823
46	H/Mji Mbinga	6,700,000
Jumla		5,164,725,959

Kiambatisho 17: Madeni Yasiyolipwa hadi kufikia tarehe 30 Juni 2023

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi cha Madeni -2021/22 (Sh.)	Kiasi cha Madeni - 2022/23 (Sh)	Ongezeko la Madeni (Sh.)	Ongezeko kwa Asilimia
Madeni yatokanayo na Usambazaji wa Bidhaa na Huduma					
1	H/Mji Babati	1,594,309,114	1,627,467,952	33,158,838	2
2	H/W Urambo	68,239,030	253,015,969	184,776,939	271
3	H/W Uyui	342,567,256	400,962,334	58,395,078	17
4	H/W Bahi	405,596,927	407,166,427	1,569,500	0
5	H/M Bukoba	417,114,991	614,701,597	197,586,606	47
6	H/Mji Geita	703,186,583	791,551,480	88,364,897	13
7	H/W Itilima	68,239,030	253,015,969	184,776,939	271
8	H/W Kilwa	77,751,457	112,584,299	34,832,842	45
9	H/W Kondoa	244,127,787	302,067,311	57,939,524	24
10	H/W Makete	171,617,404	223,022,423	51,405,019	30
11	H/W Meatu	854,575,922	886,704,919	32,128,997	4
12	H/W Nyasa	70,236,263	199,917,340	129,681,077	185
13	H/W Uvinza	463,185,000	474,815,000	11,630,000	3
14	H/Jiji Arusha	1,042,558,989	1,414,125,140	371,566,151	36
15	H/W Bariadi	307,985,537	415,165,130	107,179,593	35
16	H/Mji Bariadi	476,767,438	624,595,230	147,827,792	31
17	H/W Buchosa	202,008,956	281,149,132	79,140,176	39
18	H/Jiji Dodoma	3,588,656,164	4,436,314,183	847,658,019	24
19	H/W Hai	418,522,609	544,829,699	126,307,090	30
20	H/W Ikungi	1,099,272,506	1,114,784,693	15,512,187	1
21	H/M Ilemela	552,188,674	729,059,009	176,870,335	32
22	H/W Kibaha	477,093,067	629,057,777	151,964,710	32
23	H/W Kishapu	748,115,962	1,215,520,823	467,404,861	62
24	H/W Kongwa	168,116,535	201,727,655	33,611,120	20
25	H/W Korogwe	48,492,600	91,152,600	42,660,000	88
26	H/W Lushoto	595,097,535	1,031,506,529	436,408,994	73
27	H/Jiji Mbeya	1,236,614,666	2,412,271,948	1,175,657,282	95
28	H/M Moshi	2,011,013,767	2,247,958,829	236,945,062	12
29	H/W Mpwapwa	491,402,696	588,913,058	97,510,362	20
30	H/W Mufindi	359,695,886	797,103,108	437,407,222	122
31	H/Jiji Mwanza	5,458,748,795	6,723,377,233	1,264,628,438	23
32	H/M Sumbawanga	1,420,732,470	1,603,889,102	183,156,632	13
33	H/M Shinyanga	888,798,544	2,409,184,820	1,520,386,276	171
34	H/Mji Nzega	203,924,179	258,414,750	54,490,571	27
35	H/W Shinyanga	585,314,269	696,703,063	111,388,794	19
36	H/W Mpanda	373,478,592	430,241,142	56,762,550	15
37	H/M Morogoro	534,780,279	789,164,155	254,383,876	48
Jumla Ndogo		28,770,127,479	38,233,201,828	9,463,074,349	33
Madeni yatokanayo na Stahiki za Watumishi					
1	H/W Ulanga	464,529,332	1,130,618,245	666,088,913	143

Na.	Jina la Halmashauri	Kiasi cha Madeni -2021/22 (Sh.)	Kiasi cha Madeni - 2022/23 (Sh)	Ongezeko la Madeni (Sh.)	Ongezeko kwa Asilimia
2	H/Mji Babati	133,887,572	158,981,303	25,093,731	19
3	H/W Uyui	730,988,678	1,123,968,768	392,980,090	54
4	H/W Bahi	2,109,925,940	3,422,404,186	1,312,478,246	62
5	H/Mji Bunda	433,655,764	678,873,847	245,218,083	57
6	H/Mji Geita	200,519,824	285,146,093	84,626,269	42
7	H/W Karagwe	719,170,252	954,419,172	235,248,920	33
8	H/W Kilwa	621,903,728	718,664,106	96,760,378	16
9	H/W Kondo	1,317,235,113	1,427,283,960	110,048,847	8
10	H/W Meatu	819,759,275	1,014,458,568	194,699,293	24
11	H/Jiji Arusha	401,754,533	460,665,733	58,911,200	15
12	H/W Arusha	1,476,284,606	1,526,242,324	49,957,718	3
13	H/W Babati	262,297,322	355,840,492	93,543,170	36
14	H/W Bariadi	2,449,924,881	3,154,434,442	704,509,561	29
15	H/Jiji Dodoma	3,263,700,863	3,525,782,097	262,081,234	8
16	H/W Igunga	1,071,097,165	1,238,644,008	167,546,843	16
17	H/W Ikungi	1,295,296,690	1,703,674,675	408,377,985	32
18	H/M Ilemela	387,064,796	979,358,662	592,293,866	153
19	H/W Kibaha	1,166,761,530	1,238,188,438	71,426,908	6
20	H/Mji Kibaha	506,322,487	985,091,082	478,768,595	95
21	H/W Kishapu	608,953,929	970,164,430	361,210,501	59
22	H/W Kwimba	1,281,532,176	1,974,090,898	692,558,722	54
23	H/Mji Mbinga	805,269,594	903,217,471	97,947,877	12
24	H/W Meru	1,478,960,410	2,100,710,256	621,749,846	42
25	H/W Misungwi	2,113,016,130	2,684,475,620	571,459,490	27
26	H/W Mpwapwa	2,203,039,555	2,799,797,391	596,757,836	27
27	H/W Msalala	950,990,023	1,265,266,811	314,276,788	33
28	H/W Mufindi	425,863,544	688,207,789	262,344,245	62
29	H/Jiji Mwanza	2,027,906,176	3,707,512,151	1,679,605,975	83
30	H/M Sumbawanga	2,269,070,019	2,781,896,609	512,826,590	23
31	H/M Shinyanga	700,578,399	841,360,892	140,782,493	20
32	H/Mji Nzega	339,696,368	597,046,502	257,350,134	76
33	H/W Shinyanga	312,261,967	402,778,168	90,516,201	29
34	H/M Morogoro	752,840,000	1,292,631,778	539,791,778	72
Jumla Ndogo		36,102,058,641	49,091,896,967	12,989,838,326	36
Jumla Kuu		64,872,186,120	87,325,098,795	22,452,912,675	35

Kiambatisho Na. 18: Madai ya mishahara na yasiyo ya mishahara ya watumishi ambayo hayajalipwa

Na.	Jina la Halmashauri	Malimbikizo ya Mishahara (Sh)	Madai Mengine (Sh.)	Wastaafu (Sh.)	Jumla (Sh.)
1	H/Jiji Arusha			21,811,930	21,811,930
2	H/W Igunga			90,538,408	90,538,408
3	H/M Ilemela	535,570,753			535,570,753
4	H/W Kibaha		1,238,188,438		1,238,188,438
5	H/W Kishapu	194,412,470			194,412,470
6	H/W Lushoto	83,641,405	679,540,885		763,182,290
7	H/W Mafia		851,176,490		851,176,490
8	H/W Magu	806,711,449	965,705,275	3,908,500	1,776,325,224
9	H/W Malinyi		267,723,471		267,723,471
10	H/Jiji Mbeya			57,752,864	57,752,864
11	H/W Misungwi	574,735,290	240,283,564		815,018,854
12	H/W Momba		977,590,520		977,590,520
13	H/W Monduli	288,587,660	1,361,790,814	144,000,000	1,794,378,474
14	H/W Msalala	281,791,591			281,791,591
15	H/W Mwanza			23,583,508	23,583,508
16	H/Jiji Mwanza	1,780,300,344	479,573,562		2,259,873,906
17	H/W Sengerema	851,866,588			851,866,588
18	H/M Shinyanga	89,267,401			89,267,401
19	H/W Sikonge	60,971,000			60,971,000
20	H/W Ushetu	63,961,922			63,961,922
21	H/MJI Babati	88,029,647			88,029,647
22	H/W Bagamoyo	232,649,560	334,523,180		567,172,740
23	H/W Mlimba	256,552,508			256,552,508
24	H/M Morogoro	-		147,449,216	147,449,216
25	H/W Mvomero	-	723,214,330		723,214,330
26	H/W Nachingwea			15,124,556	15,124,556
27	H/MJI Nanyamba	165,230,066			165,230,066
28	H/W Nzega			36,749,600	36,749,600
29	H/W Rufiji		208,089,763		208,089,763
30	H/W Shinyanga	285,219,354	117,558,814		402,778,168
31	H/W Chalinze			15,848,000	15,848,000
32	H/M Kahama	215,113,669			215,113,669
33	H/W Mbogwe		1,766,774,744		1,766,774,744
34	H/W Ukerewe	1,663,083,126	314,165,367		1,977,248,493

Na.	Jina la Halmashauri	Malimbikizo ya Mishahara (Sh)	Madaid Mengine (Sh.)	Wastaafu (Sh.)	Jumla (Sh.)
35	H/W Ulanga	446,692,777		3,094,500	449,787,277
36	H/W Urambo		1,169,054,669		1,169,054,669
37	H/W Uyui	12,847,017		24,651,626	37,498,643
38	H/W Bahi	146,666,000			146,666,000
39	H/MJI Geita		425,765,025		425,765,025
40	H/W Itilima			2,919,000	2,919,000
41	H/W Kilwa	196,670,322			196,670,322
42	H/W Meatu			5,526,320	5,526,320
43	H/W Mbozi		1,421,912,335		1,421,912,335
44	H/W Handeni			17,996,856	17,996,856
45	H/MJI Makambako			52,316,300	52,316,300
46	H/W Kibiti	248,639,555	387,075,537		635,715,092
47	H/W Songea	5,133,600	22,990,000		28,123,600
48	H/W Gairo	750,297,059	1,190,133,534		1,940,430,593
49	H/W Kisarawe	164,548,827	694,898,459	24,582,200	884,029,486
50	H/M Temeke	911,353,500	3,040,756,880		3,952,110,380
51	H/M Lindi			15,233,000	15,233,000
52	H/W Busega			5,024,800	5,024,800
53	H/W Chato		5,463,131,014		5,463,131,014
54	H/Jiji Dar es Salaam	19,670,322			19,670,322
	Jumla	11,420,214,782	24,341,616,670	708,111,184	36,469,942,636

Kiambatisho 19: Makato ya mishahara kutowasilishwa katika Taasisi husika

Na	Jina la Taasisi	Mfuko ya Hifadhi ya Jamii ya Watumishi wa Umma (Sh.)	Kodi ya Mapato (Sh.)	Bima ya Afya ya Taifa (Sh.)	Mfuko wa fidia kwa wafanyakazi (Sh.)	Taasisi zingine (Sh.)	Adhabu (Sh.)	Mfuko ya Hifadhi ya Jamii NSSF (Sh.)	Jumla kwa kila mmoja (Sh.)
1	H/W Bariadi	405,372,595							405,372,595
2	H/Mji Bariadi	194,884,016							194,884,016
3	H/W Igunga	118,688,350	38,648,965						157,337,315
4	H/W Ikungi					8,759,874			8,759,874
5	H/W Kibaha	98,754,624							98,754,624
6	H/M Kishapu	47,048,250							47,048,250
7	H/W Lushoto	54,512,796							54,512,796
8	H/W Mafia	22,505,585					62,808,578		85,314,163
9	H/W Magu				167,329,617	3,995,385			171,325,002
10	H/W Maswa	127,414,400							127,414,400
11	H/W Moshi							54,585,990	54,585,990
12	H/W Msalala	40,892,422							40,892,422
13	H/W Muheza						7,786,280		7,786,280
14	H/Jiji Mwanza				27,643,430				27,643,430
15	H/W Ngorongoro	25,404,257							25,404,257
16	H/W Nkasi	60,762,082							60,762,082
17	H/Mji Nzega	20,615,200					21,511,513		42,126,713
18	H/W Pangani	4,534,608							4,534,608
19	H/W Siha					3,009,996			3,009,996
20	H/W Sumbawanga	62,796,558							62,796,558
21	H/M Sumbawanga	81,040,243		1,433,970		5,142,276			87,616,489
22	H/Mji Tarime	10,203,931							10,203,931
23	H/W Ushetu	11,308,800							11,308,800
24	H/W Bagamoyo	69,922,489							69,922,489
25	H/W Bunda						3,493,952,176		3,493,952,176
26	H/W Kaliua	11,766,000							11,766,000
27	H/W Kilindi	2,531,000	1,338,624	2,252,880		2,567,099			8,689,603
28	H/W Longido	8,952,656							8,952,656
29	H/W Mkuranga	40,081,677							40,081,677
30	H/W Mtama	63,518,688							63,518,688
31	H/W Nachingwea						735,690,197		735,690,197
32	H/Mji Nanyamba					28,051,744			28,051,744
33	H/W Sumanjiro	86,148,089							86,148,089
34	H/M Tabora	275,777,109					134,954,754		410,731,863
35	H/W Chalinze	67,428,200	935,712	4,402,800			12,314,923		85,081,635
36	H/W Mbogwe	60,547,791					4,975,554,447		5,036,102,238

Na	Jina la Taasisi	Mfuko ya Hifadhi ya Jamii ya Watumishi wa Umma (Sh.)	Kodi ya Mapato (Sh.)	Bima ya Afya ya Taifa (Sh.)	Mfuko wa fidia kwa wafanyakazi (Sh.)	Taasisi zingine (Sh.)	Adhabu (Sh.)	Mfuko ya Hifadhi ya Jamii NSSF (Sh.)	Jumla kwa kila mmoja (Sh.)
37	H/W Ukerewe	579,817,724							579,817,724
38	H/W Urambo	104,376,198					108,914,296		213,290,494
42	H/M Bukoba	1,505,380					1,238,992,016		1,240,497,396
43	H/W Itilima	87,675,080		26,163,323					113,838,402
44	H/W Meatu	56,102,080					15,696,415,839		15,752,517,919
45	H/W Nyasa	10,054,328							10,054,328
46	H/W Mbarali	14,542,106				21,035,155	19,811,444		55,388,705
47	H/W Mbeya	182,317,000					2,107,071,575		2,289,388,575
48	H/W Namtumbo	20,155,092					1,620,711,018		1,640,866,110
49	H/W Rungwe	32,093,760					59,843,707		91,937,467
50	H/W Kibiti	12,565,294							12,565,294
51	H/Jiji Dodoma	195,912,621					1,288,045,409		1,483,958,030
52	H/W Morogoro	66,051,137							66,051,137
53	H/W Nyang'hwale	25,182,800	9,060,000	4,872,600	520,860				39,636,260
54	H/W Ruangwa	41,489,686					231,471,220		272,960,906
55	H/M Temeke						69,263,976		69,263,976
56	H/M Linda	31,814,000					14,872,121		46,686,121
57	H/W Busega	23,144,000					169,915,657		193,059,657
58	H/W Serengeti	31,329,620					1,616,618		32,946,238
59	H/Jiji Dar es Salaam				9,340,103				9,340,103
60	H/Mji Kondo	4,749,600	1,023,000	1,424,880					7,197,480
Jumla		3,594,289,922	51,006,301	40,550,453	204,834,010	68,566,144	32,075,513,149	54,585,990	36,089,345,969

Kiambatisho Na. 20: Watumishi wenye tarehe za kuzaliwa zinazotofautiana kati ya taarifa za Mishahara na Mamlaka ya Kitambulisho cha Taifa “NIDA”

Na.	Halmashauri	Idadi ya Watumishi	Na.	Halmashauri	Idadi ya Watumishi
1.	H/W Magu	2587	94.	H/W Karagwe	333
2.	H/Jiji Dar es Salaam	1797	95.	H/W Nachingwea	333
3.	H/W Hanang	1602	96.	H/W Simanjiro	332
4.	H/M Temeke	1602	97.	H/W Meatu	323
5.	H/W Kilolo	1590	98.	H/W Bukombe	321
6.	H/Jiji Mbeya	1187	99.	H/M Kigoma	320
7.	H/W Nanyumbu	1143	100.	H/W Mbinga	318
8.	H/M Ubungo	1076	101.	H/W Kilindi	315
9.	H/W Ngara	1036	102.	H/M Iringa	314
10.	H/M Ilemela	1017	103.	H/Mji Nanyamba	305
11.	H/M Bukoba	929	104.	H/W Masasi	302
12.	H/W Missenyi	869	105.	H/W Kigoma	300
13.	H/W Moshi	864	106.	H/W Wanging'ombe	298
14.	H/W Kilwa	846	107.	H/W Kyela	297
15.	H/W Mbeya	843	108.	H/W Shinyanga	296
16.	H/W Ushetu	825	109.	H/W Songea	294
17.	H/W Uvinza	817	110.	H/Mji Bunda	292
18.	H/Jiji Mwanza	787	111.	H/W Mufindi	283
19.	H/M Kinondoni	785	112.	H/W Mlele	277
20.	H/M Morogoro	761	113.	H/W Kyerwa	264
21.	H/W Biharamulo	691	114.	H/W Tabora	263
22.	H/Jiji Dodoma	685	115.	H/W Karatu	262
23.	H/Jiji Tanga	683	116.	H/Mji Mbinga	261
24.	H/Jiji Arusha	682	117.	H/W Mbogwe	261
25.	H/W Busega	633	118.	H/W Kibondo	260
26.	H/W Kilosa	625	119.	H/W Ngorongoro	260
27.	H/W Lushoto	607	120.	H/Mji Njombe	257
28.	H/W Misungwi	607	121.	H/W Bariadi	254
29.	H/W Mbozi	601	122.	H/Mji Bariadi	254
30.	H/W Buchosa	589	123.	H/Mji Kasulu	253
31.	H/W Geita	573	124.	H/W Kibaha	253
32.	H/W Mkuranga	558	125.	H/W Mpanda	251
33.	H/W Arusha	549	126.	H/W Mwanza	250
34.	H/W Sengerema	545	127.	H/W Mbulu	249
35.	H/W Handeni	543	128.	H/W Msalala	248
36.	H/M Kigamboni	535	129.	H/W Urambo	246
37.	H/W Chato	531	130.	H/W Kiteto	240
38.	H/W Muheza	526	131.	H/W Kongwa	240

Na.	Halmashauri	Idadi ya Watumishi	Na.	Halmashauri	Idadi ya Watumishi
39.	H/W Kwimba	524	132.	H/W Kibiti	239
40.	H/W Muleba	520	133.	H/W Busokelo	238
41.	H/W Rorya	509	134.	H/W Mkinga	238
42.	H/W Hai	504	135.	H/Mji Korogwe	235
43.	H/W Korogwe	500	136.	H/W Kilombero	232
44.	H/W Mvomero	490	137.	H/M Mtwara	232
45.	H/M Songea	478	138.	H/W Ruangwa	230
46.	H/M Shinyanga	465	139.	H/Mji Tarime	230
47.	H/W Kalambo	452	140.	H/W Mkalama	227
48.	H/W Serengeti	452	141.	H/M Musoma	223
49.	H/W Kishapu	448	142.	H/W Rufiji	223
50.	H/W Liwale	439	143.	H/W Kasulu	222
51.	H/W Siha	438	144.	H/W Mpwapwa	219
52.	H/M Sumbawanga	436	145.	H/Mji Nzega	219
53.	H/W Ukerewe	427	146.	H/W Iramba	218
54.	H/W Ikungi	426	147.	H/W Lindi	218
55.	H/W Maswa	425	148.	H/W Sikonge	217
56.	H/W Rungwe	425	149.	H/W Chungya	211
57.	H/W Bagamoyo	423	150.	H/W Makete	209
58.	H/Mji Tunduma	421	151.	H/W Singida	208
59.	H/W Nyasa	417	152.	H/W Mtwara	207
60.	H/W Tunduru	416	153.	H/W Bahi	206
61.	H/W Kaliua	414	154.	H/M Lindi	203
62.	H/W Nzega	414	155.	H/W Monduli	199
63.	H/Mji Kibaha	413	156.	H/W Chemba	198
64.	H/W Chalinze	412	157.	H/Mji Geita	190
65.	H/W Itilima	400	158.	H/Mji Makambako	184
66.	H/W Sumbawanga	400	159.	H/M Mpanda	183
67.	H/W Ludewa	396	160.	H/W Nyang'hwale	182
68.	H/W Njombe	393	161.	H/W Gairo	175
69.	H/W Kisarawe	389	162.	H/Mji Handeni	174
70.	H/W Momba	389	163.	H/W Buhigwe	173
71.	H/W Meru	387	164.	H/W Kondoa	171
72.	H/Mji Ifakara	385	165.	H/W Songwe	171
73.	H/W Mbarali	385	166.	H/W Longido	170
74.	H/W Tandahimba	382	167.	H/W Musoma	159
75.	H/W Same	377	168.	H/W Manyoni	157
76.	H/W Butiama	376	169.	H/W Pangani	156
77.	H/W Babati	371	170.	H/Mji Masasi	154
78.	H/W Bunda	371	171.	H/W Newala	154
79.	H/W Iringa	370	172.	H/Mji Mafinga	151

Na.	Halmashauri	Idadi ya Watumishi	Na.	Halmashauri	Idadi ya Watumishi
80.	H/W Chamwino	368	173.	H/W Nsimbo	147
81.	H/Mji Kahama	367	174.	H/M Singida	145
82.	H/W Rombo	366	175.	H/Mji Babati	141
83.	H/M Moshi	361	176.	H/W Kakonko	141
84.	H/W Igunga	358	177.	H/W Itigi	140
85.	H/W Bukoba	355	178.	H/Mji Kondoa	139
86.	H/W Malinyi	349	179.	H/W Madaba	138
87.	H/W Ileje	342	180.	H/Mji Mbulu	132
88.	H/M Tabora	342	181.	H/W Mpimbwe	128
89.	H/W Morogoro	338	182.	H/W Ulanga	120
90.	H/W Tarime	336	183.	H/W Mafia	111
91.	H/W Namtumbo	334	184.	H/Mji Newala	102
92.	H/W Nkasi	334			
93.	H/W Bumbuli	333	Jumla		76,536

Kiambatisho Na. 21: Upungufu Katika Utendaji na Ukosefu wa Vitendea kazi katika kitengo cha Ukaguzi wa Ndani

Na.	Jina Halmashauri la	Kutokufanyika kwa mafunzo	Upungufu wa wakaguzi wa ndani	Ufinyu/uhaba wa Bajeti	Upungufu wa vifaa vya kutendea kazi	Kutokumalizika kwa kazi zilizopangwa kufanyika	Kutokuandaliwa kwa mpango kazi wa ukaguzi
1	H/Jiji Arusha	X					
2	H/W Arusha	x		35	X		x
3	H/W Hai	X	2	47	X		
4	H/W Ikungi		2	29			
5	H/W Ilemela	X				X	X
6	H/W Karatu	X	1	76			
7	H/W Kibaha	X					
8	H/W Kishapu		2	13	X		
9	H/W Kiteto		4	35			
10	H/W Kongwa		2		X		
11	H/W Korogwe		2				
12	H/W Lushoto	X	2		X	X	
13	H/W Magu	X	1		X	X	X
14	H/W Malinyi			35		X	
15	H/W Maswa		2	65			
16	H/W Meru			16			
17	H/W Misenyi	X	2				
18	H/W Mlele						x
19	H/W Monduli		2	66			
20	H/W Moshi		3	48		X	X
21	H/M Mpanda		2				X
22	H/W Mpwapwa		2	50		X	
23	H/W Mwanga		1	5			X
24	H/W Nzega		1	14			
25	H/W Same	X	2	3	X		
26	H/W Siha	X	2	100		X	
27	H/W Sikonge		2	57			
28	H/W Sumbawanga	X				X	

Na.	Jina la Halmashauri	Kutokufanyika kwa mafunzo	Upungufu wa wakaguzi wa ndani	Ufinyu/uhaba wa Bajeti	Upungufu wa vifaa vya kutendea kazi	Kutokumalizika kwa zilizopangwa kufanyika kazi	Kutokuandaliwa kwa mpango kazi wa ukaguzi
29	H/W Bagamoyo	X	2	29			
30	H/W Biharamulo		1	47		x	
31	H/W Kaliua	X	2		X		
32	H/M Kigoma Ujiji		4	58		X	
33	H/W Longido		3	29		X	
34	H/W Mpanda					X	
35	H/W Mvomero					X	
36	H/W Nanyamba	X		20	X		
37	H/W Newala						
38	H/W Nzega	X	3	70	X		
39	H/W Rufiji	X	2	52	X	X	
40	H/M Tabora	X	2			X	
41	H/W Ukerewe					X	
42	H/W Ulanga		2			X	
43	H/W Urambo		2	47			
44	H/W Itilima		3	41	X		
45	H/W Kasulu	X	2	61	X		
46	H/W Kondoa			25	X		
47	H/W Kakonko	X	2		X		
48	H/W Buhigwe				X	X	
49	H/W Mkalama	X	1		X		
50	H/W Kisarawe	X	2		X	X	
51	H/W Madaba	X	1	61	X		X

Kiambatisho 22: Mifumo ya Udhhibiti wa Ndani Kushindwa Kugundua Vihatarishi vya Ubadhirifu Vilivyoonekana Katika Malipo

Tarehe	Namba ya Rejea	Mlipwaji	Namba kifungu ya Malipo cha	Maelezo ya kifungu	Maelezo ya Malipo	Kiasi(Sh.)
07/10/2022	00363150V2300522	Marko Katambi Kahema	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi aliyefanya kazi ya mfumo wa maji	9,800,000
07/10/2022	00363150V2300523	Samwel Pius Lubingili	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi aliyefunga milango katika nyumba za wafanyakazi	9,510,000
13/10/2022	00363150V2300645	Rashid Ismal Nasuma	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi aliyefunga magrili katika nyumba za wafanyakazi	9,720,000
13/10/2022	00363150V2300646	Saidi Kucheke Issa	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi aliyefunga mifumo ya maji katika nyumba za watumishi	9,512,000
13/10/2022	00363150V2300647	Daudi Nyanganyi Magebe	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi aliyejenga ukuta wa makao makuu ya Halmashauri	3,200,000
21/10/2022	00363150V2300712	Livinus Ntinda Edward	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi aliyeweka sakafu ya nje katika nyumba za wafanyakazi	9,730,000
21/10/2022	00363150V2300713	Elijah Adamson	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi aliyefanya kazi ya kuweka sakafu ya vigae katika nyumba tisa za wafanyakazi	9,512,000
21/10/2022	00363150V2300714	Samwel Pius Lubingili	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi aliyejenga ukuta wa halmashauri	9,620,000
21/10/2022	00363150V2300715	Marko Katambi Kahema	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi aliyefunga mfumo wa maji katika nyumba tisa za wafanyakazi	9,718,000
29/11/2022	00363150V2300933	Ahmed Aziz Dugange	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi aliyeweka sakafu ya vigae katika nyumba tisa za wafanyakazi	9,520,000
29/11/2022	00363150V2300934	Livinus Ntinda Edward	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi aliyeweka sakafu ya vigae katika nyumba tisa za wafanyakazi	9,810,000
29/11/2022	00363150V2300935	Elijah Adamson	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi aliyeweka sakafu ya vigae katika nyumba tisa za wafanyakazi	9,810,000
29/11/2022	00363150V2300996	Livinus Ntinda Edward	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi aliyejenga uzio katika makao makuu ya Halmashauri	9,800,000
29/11/2022	00363150V2300997	Ahmed Aziz Dugange	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi aliyefanya kazi ya plasta	9,850,000
29/11/2022	00363150V2300998	Elijah Adamson	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi kwa ajili kazi ya mfumo wa maji	9,500,000
29/11/2022	00363150V2300999	Titus Bizuka John	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi kwa ajili ya mfumo wa umeme katika nyumba za watumishi	9,750,000
29/11/2022	00363150V2301000	Salum Sabas Paulo	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi rangi kwa ajili katika nyumba za watumishi	9,710,000
29/11/2022	00363150V2301001	Salum Paulo Bilauri	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya mfumo wa maji katika uzio wa Halmashauri	9,970,000

Tarehe	Namba ya Rejea	Mlipwaji	Namba kifungu ya Malipo cha	Maelezo ya kifungu	Maelezo ya Malipo	Kiasi(Sh.)
29/11/2022	00363150V2301046	Masudi Hassan Abdalah	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi chuma kwa ajili ya magrili katika uzio wa Halmashauri	9,300,000
29/11/2022	00363150V2301047	Evarist Godfrey Mwanisawa	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa mzabuni aliyesambaza magrili kwa ajili ya jingo la utawala na uzio	9,287,000
29/11/2022	00363150V2301048	Hassan Mohamedy	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi kwa ajili ya mfumo wa maji taka katika nyumba za watumishi	8,880,000
29/11/2022	00363150V2301049	Mwalami Mnyamani Salehe	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi		9,817,000
29/11/2022	00363150V2301050	Peter Muchwampala John	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi kwa ajili ya kupiga plasta ujenzi katika halmashauri ya Mpimbwe	9,650,000
29/11/2022	00363150V2301051	Mahamudu Hassan Mahamudu	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi kwa ajili ya kazi ya mfumo wa maji taka katika nyumba za watumishi.	9,738,000
01/12/2022	00363150V2301076	Ahmed Aziz Dugange	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi kwa ajili ya kuweka mateki katika nyumba za watumishi	8,250,000
01/12/2022	00363150V2301077	Mahamudu Hassan Mahamudu	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kw fundi kwa ajili ya kuweka mfumo wa maji	8,720,000
01/12/2022	00363150V2301078	Masudi Hassan Abdalah	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi kwa ajili ya kuchimba mifumo ya maji taka	9,850,000
01/12/2022	00363150V2301079	Peter Muchwampala John	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya mifumo ya maji katika jingo la utawala	9,712,000
01/12/2022	00363150V2301080	Salum Sabas Paulo	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa ajili ya ukusanyaji wa mchanga kwa ajili ya ujenzi wa jingo la utawala	9,680,000
01/12/2022	00363150V2301081	Salum Paulo Bilauri	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi kwa ajili ya kazi ya milango	9,416,000
27/12/2022	00363150V2301108	Elijah Adamson	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa ajili ya ununuzi ya mchanga	9,870,000
27/12/2022	00363150V2301109	Livinus Ntinda Edward	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya kuweka sakafu ya vigae	9,712,000
27/12/2022	00363150V2301110	Ahmed Aziz Dugange	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya kazi ya kuweka matenki ya maji katika nyumba za watumishi	9,982,000
27/12/2022	00363150V2301111	Salum Sabas Paulo	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa kazi ya kufunga miundo mbinu ya maji	9,497,000
27/12/2022	00363150V2301112	Salum Paulo Bilauri	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Being payment to local fundi for door installation.	9,892,400
27/12/2022	00363150V2301113	Mahamudu Hassan Mahamudu	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi kwa ajili ya kazi ya kufunga miundo mbinu ya umeme	9,950,000
27/12/2022	00363150V2301114	Masudi Hassan Abdalah	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya kazi ya kupaka rangi	9,960,000
27/12/2022	00363150V2301115	Hassan Mohamedy	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi kwa ajili ya kufunga miundo mbinu ya maji taka	9,799,000

Tarehe	Namba ya Rejea	Mlipwaji	Namba kifungu Malipo ya cha	Maelezo ya kifungu	Maelezo ya Malipo	Kiasi(Sh.)
27/12/2022	00363150V2301116	Mwalami Mnyamani Salehe	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya kufunga dari	9,698,000
27/12/2022	00363150V2301117	Peter Muchwampala John	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya kupiga plasta	9,497,120
27/12/2022	00363150V2301118	Victor Leonard Rutajumurwa	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya marekebisha ya barabara ya nyumba za afanyakazi	9,324,130
27/12/2022	00363150V2301119	Michael Shabani Mikingi	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi kwa ajili ya ujenzi wa matenki ya maji	9,598,000
27/12/2022	00363150V2301156	Hussein Swedi Bakari	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi wa magrili kwa ajili ya uzio wa makao makuu ya Halmashauri	9,811,000
27/12/2022	00363150V2301157	Amri Sadiki Palla	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi kwa ajili ya kupiga plasta	9,912,000
27/12/2022	00363150V2301158	Elias Peter Mbanga	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kwa fundi kwa ajili ya kupiga rangi uzio wa halmashauri	9,724,120
27/12/2022	00363150V2301159	Bavony David Kamande	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo kawa ajili ya ununuzi wa mchanga wa shuhuli za ujenzi	9,650,000
27/12/2022	00363150V2301160	Mwalami Mnyamani Salehe	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi wa ajili ya matofali	9,589,000
27/12/2022	00363150V2301161	Masudi Hassan Abdalah	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya magrili ya ukuta wa halmashauri	9,678,000
27/12/2022	00363150V2301162	Livinus Ntinda Edward	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya ujenzi wa miundo mbinu ya maji	9,813,500
27/12/2022	00363150V2301163	Elijah Adamson	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya miundo mbinu ya umeme	9,613,000
27/12/2022	00363150V2301164	Salum Sabas Paulo	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya ujenzi kwa ajili ya miundo mbinu ya maji taka	9,835,000
27/12/2022	00363150V2301165	Hassan Mohamedy	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya ujenzi wa miundo mbinu ya maji taka	9,713,000
27/12/2022	00363150V2301166	Mahamudu Hassan Mahamudu	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya kazi za kupaka rangi	9,685,000
27/12/2022	00363150V2301167	Salum Paulo Bilauri	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya kazi za kupaka rangi ya ukuta wa uzio wa makao makuu	9,911,000
09/01/2023	00363150V2301331	Mwalami Mnyamani Salehe	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi juu ya utengenezaji wa barabara katika eneo la Halmashauri	9,800,000
09/01/2023	00363150V2301332	Hassan Mohamedy	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa matengenezo ya mfumo wa maji taka	9,780,000
09/01/2023	00363150V2301333	Masudi Hassan Abdalah	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya mzabuni aliyeleta vifaa vya bomba	9,870,000
09/01/2023	00363150V2301334	Peter Muchwampala John	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa kazi a rangi	9,690,000

Tarehe	Namba ya Rejea	Mlipwaji	Namba kifungu Malipo ya cha	Maelezo ya kifungu	Maelezo ya Malipo	Kiasi(Sh.)
09/01/2023	00363150V2301335	Livinus Ntinda Edward	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi kwa ajili ya kazi za vigae vya sakafu	9,590,000
09/01/2023	00363150V2301336	Salum Sabas Paulo	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi kwa kai ya dari	9,790,000
09/01/2023	00363150V2301337	Salum Paulo Bilauri	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi kwa kai a miundo mbinu ya ujenzi	9,820,000
09/01/2023	00363150V2301338	Elijah Adamson	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya ujenzi wa miundo mbinu ya maji	9,792,000
09/01/2023	00363150V2301339	Mahamudu Hassan Mahamudu	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi wa ujenz wa mashimo ya maji taka	9,798,000
09/01/2023	00363150V2301340	Bavony David Kamande	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi wa miundo mbinu ya maji safi	9,682,000
09/01/2023	00363150V2301341	Ahmed Aziz Dugange	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi wa milango katika nyumba za watumishi	9,872,000
09/01/2023	00363150V2301342	Michael Shabani Mikingi	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi wa rangi	9,697,000
09/01/2023	00363150V2301343	Hussein Swedi Bakari	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi wa rangi	9,830,000
09/01/2023	00363150V2301344	Bhoke Thomas Mngorongoro	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi wa kufunga viyoyoyi	9,879,000
09/01/2023	00363150V2301345	Msafiri Peter Matutu	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya mzabuni wa madirisha ya vioo	9,795,000
09/01/2023	00363150V2301346	Victor Leonard Rutajumurwa	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi wa vitasa katika nyumba za watumishi	9,850,000
09/01/2023	00363150V2301347	Rashid Ismal Nasuma	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi aliyetengeneza vyoo katika nyumba za watumishi	9,597,000
09/01/2023	00363150V2301348	Saidi Kucheke Issa	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi aliyetengeneza milango katika nyumba za watumishi	9,495,000
09/01/2023	00363150V2301349	Elias Peter Mbanga	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi aliyepiga rangi uzio wa Halmashauri	9,872,000
09/01/2023	00363150V2301350	Kizito Stephano Soma	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi aliyetengeneza mfumo wa maji taka	9,855,000
09/01/2023	00363150V2301351	Japhet Boniphace Mwalwiba	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi kwa ajili ya kazi a madirisha ya vioo	9,780,000
09/01/2023	00363150V2301352	Leonard Kilamhama	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo kwa mzabuni wa cement ya ujenzi wa uzio	9,876,000
09/01/2023	00363150V2301353	Rajabu Salehe Mnyamani	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi grili kwa ajili ya uzio	9,789,000
09/01/2023	00363150V2301354	Lenatus Enock Ng'honoli	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi kwa ajili ya plasta	9,857,000

Tarehe	Namba ya Rejea	Mlipwaji	Namba kifungu ya Malipo cha	Maelezo ya kifungu	Maelezo ya Malipo	Kiasi(Sh.)
09/02/2023	00363150V2301578	Salum Sabas Paulo	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya ujenzi wa vyoo	9,910,000
09/02/2023	00363150V2301585	Japhet Boniphace Mwalwiba	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya ujenzi wa miundo mbinu ya maji	7,987,809
22/02/2023	00363150V2301692	Livinus Ntinda Edward	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya miundombinu ya maji taka	9,800,000
22/02/2023	00363150V2301693	Mwalami Mnyamani Salehe	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya miundombinu ya umeme	9,500,000
22/02/2023	00363150V2301694	Hassan Mohamedy	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya ufungaji wa vigae	9,600,000
22/02/2023	00363150V2301695	Masudi Hassan Abdalah	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya matenki ya maji	9,750,000
22/02/2023	00363150V2301696	Salum Sabas Paulo	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya mzabuni kwa ajili ya usambazaji wa vifaa vya maji taka	9,770,000
22/02/2023	00363150V2301697	Elias Peter Mbanga	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya mzabuni kutokana na usambazaji wa saruji ya ujenzi wa uzio	9,760,000
23/02/2023	00363150V2301698	Kizito Stephano Soma	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya ujenzi wa miundo mbinu katika nyumba za wafanyakazi	9,810,000
23/02/2023	00363150V2301699	Japhet Boniphace Mwalwiba	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya plasta	9,850,000
23/02/2023	00363150V2301700	Rajabu Salehe Mnyamani	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya miundo mbinu katika maeneo ya halmashauri	9,650,000
23/02/2023	00363150V2301701	Salum Paulo Bilauri	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya uwekaji wa matenki ya maji	9,580,000
23/02/2023	00363150V2301702	Eliah Adamson	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya ujenzi wa kisima katika halmashauri	9,620,000
23/02/2023	00363150V2301703	Mahamudu Hassan Mahamudu	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya kupaka rangi	9,710,000
23/02/2023	00363150V2301704	Mahamudu Hassan Mahamudu	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya kuweka vigae vya sakafu	9,650,000
23/02/2023	00363150V2301705	Bavony David Kamande	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya ufungaji wa milango katika nyumba za watumishi	9,500,000
23/02/2023	00363150V2301706	Ahmed Aziz Dugange	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya kazi za kupaka rangi nyumba za watumishi	9,600,000
23/02/2023	00363150V2301707	Michael Shabani Mikingi	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya kufunga dari	9,520,000
23/02/2023	00363150V2301708	Msafiri Peter Matutu	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya kupaka rangi uzio	9,655,000
23/02/2023	00363150V2301709	Saidi Kucheke Issa	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Maipo ya fundi kwa ajili ya kujenga shimo la taka katika nyumba za wafanyakazi	9,800,000

Tarehe	Namba ya Rejea	Mlipwaji	Namba kifungu Malipo ya cha	Maelezo ya kifungu	Maelezo ya Malipo	Kiasi(Sh.)
15/03/2023	00363150V2301887	Salum Sabas Paulo	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi kwa ajili yaujenzi wa miundo mbinu ya maji taka	9,100,000
15/03/2023	00363150V2301888	Livinus Ntinda Edward	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo kwa fundi kwa ajili ya ujenzi wa mfumo wa maji taka	9,650,000
15/03/2023	00363150V2301889	Hassan Mohamedy	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo kwa fundi kwa ajili ya ujenzi wa miundombinu ya umeme	9,700,000
15/03/2023	00363150V2301890	Elijah Adamson	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi kwa ajili ya ujenzi wa miundo mbinu ya maji taka	9,670,000
15/03/2023	00363150V2301891	Japhet Boniphace Mwalwiba	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi kwa ajili ya kuweka vigae vya sakafu	9,720,000
15/03/2023	00363150V2301892	Bavony David Kamande	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi kwa ajili ya mfumo wa matenki ya maji	9,700,000
15/03/2023	00363150V2301893	Masudi Hassan Abdalah	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo kwa fundi aliyefanya kazi ya milango katika nyumba za halmashauri	9,710,000
15/03/2023	00363150V2301894	Bhoke Thomas Mngorongoro	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi ujenzi wa mfumo wa maji	9,700,000
15/03/2023	00363150V2301895	Salum Paulo Bilauri	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi kwa ajili ya kazi ya rangi	9,800,000
15/03/2023	00363150V2301896	Mwalami Mnyamani Salehe	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi kwa ajili ya mfumo wa maji taka	9,820,000
15/03/2023	00363150V2301897	Rajabu Salehe Mnyamani	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi kwa ajili ya miundo mbinu ya umeme	9,710,000
15/03/2023	00363150V2301898	Elias Peter Mbanga	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi aliyefanya kazi ya miundo mbinu ya umeme	9,712,000
15/03/2023	00363150V2301899	Peter Muchwampala John	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi aliyefanya kazi ya milango	9,680,000
15/03/2023	00363150V2301900	Michael Shabani Mikingi	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi aliyefanya kazi ya miundombinu ya tanki za maji	9,800,000
15/03/2023	00363150V2301901	Ahmed Aziz Dugange	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya kazi ya rangi	9,500,000
24/03/2023	00363150V2301968	Kizito Stephano Soma	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi kwa ajili ya kai za kupaka rangi	9,700,000
24/03/2023	00363150V2301970	Japhet Boniphace Mwalwiba	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi kwa ajili ya kazi za miundo mbinu ya umeme	4,444,610
24/03/2023	00363150V2301971	Elias Peter Mbanga	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi kwa ajili ya kazi za mfumo wa maji	9,710,000
24/03/2023	00363150V2301972	Japhet Boniphace Mwalwiba	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi kwa ajili ya kazi ya miundo mbinu ya umeme	5,300,000
24/03/2023	00363150V2301973	Masudi Hassan Abdalah	21111101	Kifungu cha watumishi Mishahara ya	Malipo ya fundi kwa ajili ya mfumo wa maji	9,800,000

Tarehe	Namba ya Rejea	Mlipwaji	Namba kifungu ya Malipo cha	Maelezo ya kifungu	Maelezo ya Malipo	Kiasi(Sh.)
24/03/2023	00363150V2301974	Hassan Mohamedy	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya kazi ya kuapaka rangi	9,710,000
24/03/2023	00363150V2301975	Salum Sabas Paulo	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya kuweka sakafu ya vigae	9,700,000
24/03/2023	00363150V2301976	Mwalami Mnyamani Salehe	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi kwa ajili ya kuweka miundo mbinu ya tanki la maji	9,850,000
24/03/2023	00363150V2301977	Elijah Adamson	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi wa milango	9,850,000
24/03/2023	00363150V2301978	Salum Paulo Bilauri	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi wa mfumo wa maji taka	9,800,000
24/03/2023	00363150V2301979	Rajabu Salehe Mnyamani	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi wa mfumo wa maji safi	9,720,000
24/03/2023	00363150V2301980	Peter Muchwampala John	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi rangi	9,812,000
24/03/2023	00363150V2301981	Livinus Ntinda Edward	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi wa plasta	9,805,000
24/03/2023	00363150V2301982	Ahmed Aziz Dugange	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya mzabuni wa mchanga	9,870,000
24/03/2023	00363150V2301983	Michael Shabani Mikingi	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi aliyetengeneza milango	9,812,000
24/03/2023	00363150V2301984	Bhoke Thomas Mngorongoro	21111101	Kifungu cha Mishahara ya watumishi	Malipo ya fundi aliyetengeneza milango	9,818,000
Total						1,232,408,689

Kiambatisho 23: Thamani ya Mfuko wa Wanawake Vijana na watu wenye Ulemavu

Na.	Jina la Halmashauri	Thamani ya Mfuko (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Thamani ya Mfuko (Sh.)
1	H/M Kinondni	15,216,165,336	90	H/W Mwanga	822,381,149
2	H/M Temeke	13,999,266,146	91	H/Mji Kasulu	796,934,256
3	H/Jiji Dar	12,158,169,781	92	H/W Urambo	796,019,250
4	H/Jiji Arusha	9,560,836,761	93	H/W Tandahimba	792,500,647
5	H/Jiji Dodoma	8,156,325,101	94	H/W Misungwi	786,537,652
6	H/M Ubungo	6,986,760,612	95	H/Mji Mbinga	776,169,570
7	H/Jiji Mwanza	5,130,939,987	96	H/M Kigoma	767,342,824
8	H/Jiji Tanga	4,612,671,674	97	H/W Bariadi	766,090,000
9	H/W Chalinze	3,965,329,742	98	H/W Uvinza	765,153,357
10	H/Mji Geita	3,919,963,808	99	H/W Mtwara	760,326,483
11	H/Jiji Mbeya	3,776,206,913	100	H/W Mbulu	740,325,132
12	H/M Kigamboni	3,678,183,204	101	H/W Kibiti	739,051,633
13	H/W Mufindi	3,230,670,433	102	H/W Kisarawe	735,709,922
14	H/M Kahama	3,105,005,041	103	H/W Musoma	733,266,582
15	H/W Mkuranga	3,001,567,110	104	H/W Shinyanga	728,732,699
16	H/Mji Njombe	2,944,367,000	105	H/W Longido	723,493,267
17	H/M Morogoro	2,645,224,529	106	H/W Lushoto	706,260,880
18	H/W Tarime	2,462,743,488	107	H/W Bukombe	696,806,853
19	H/W Ilemela	2,448,792,882	108	H/W Bukoba	692,059,033
20	H/M Moshi	2,275,597,168	109	H/W Kibondo	691,248,435
21	H/W Mbarali	2,234,195,915	110	H/W Handeni	691,246,240
22	H/Mji Kibaha	2,085,627,654	111	H/W Magu	686,545,848
23	H/W Kilwa	2,013,048,869	112	H/W Biharamulo	682,514,710
24	H/M Tabora	1,994,457,046	113	H/W Ludewa	676,525,340
25	H/Mji Mafinga	1,984,316,375	114	H/W Kilindi	674,416,056
26	H/M Songea	1,927,657,897	115	H/W Makambako	669,084,615
27	H/W Kaliua	1,870,741,114	116	H/W Hai	666,476,471
28	H/W Mbinga	1,831,441,345	117	H/W Liwale	661,105,400
29	H/M Mpanda	1,821,736,730	118	H/W Nanyumbu	660,159,586
30	H/W Mbeya	1,754,166,126	119	H/W Nzega	650,868,310
31	H/W Songwe	1,705,742,264	120	H/Mji Babati	641,004,582
32	H/W Mlimba	1,676,916,720	121	H/M Lindi	631,726,000
33	H/W Hanang	1,655,001,430	122	H/W Nkasi	630,762,000

Na.	Jina la Halmashauri	Thamani ya Mfuko (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Thamani ya Mfuko (Sh.)
34	H/W Kilolo	1,584,555,139	123	H/W Ulanga	613,216,171
35	H/W Mpanda	1,510,054,568	124	H/W Songea	605,646,454
36	H/W Chunya	1,497,501,434	125	H/W Ikungi	586,642,782
37	H/W Moshi	1,482,400,484	126	H/W Kishapu	583,763,715
38	H/W Morogoro	1,463,282,692	127	H/Mji Newala	579,843,456
39	Karatu	1,448,603,517	128	H/W Kwimba	576,402,906
40	H/M Iringa	1,446,314,105	129	H/W Chamwino	563,258,739
41	H/W Wang'ombe	1,434,488,499	130	Nanyamba	563,136,558
42	H/W Njombe	1,405,297,061	131	H/W Makete	558,445,382
43	H/W Mbozi	1,330,816,764	132	Nsimbo	545,937,293
44	H/W Chato	1,322,884,575	133	H/Mji Tarime	544,630,644
45	H/W Tunduru	1,249,250,104	134	H/W Ileje	544,622,815
46	H/W Meru	1,248,040,486	135	H/W Mkalama	537,722,834
47	H/W Nachingwea	1,212,934,000	136	H/W Mbogwe	535,234,945
48	H/Mji Ifakara	1,197,713,362	137	H/W Manyoni	519,560,692
49	H/W Kibaha	1,167,855,010	138	H/W Bahi	509,773,449
50	H/W Malinyi	1,157,860,268	139	H/W Kyela	508,821,112
51	H/W Igunga	1,156,617,207	140	H/W Namtumbo	506,780,710
52	H/M Mtwara	1,143,252,880	141	H/W Itilima	506,482,756
53	H/W Bagamoyo	1,142,198,330	142	H/W Bunda	500,110,331
54	H/W Arusha	1,113,257,862	143	H/Mji Masasi	492,896,692
55	H/W Kondo	1,108,620,496	144	H/W Mkinga	487,037,541
56	H/W Msalala	1,106,215,711	145	H/W Mpwapwa	483,739,601
57	H/W Rungwe	1,105,243,244	146	H/M Sumbawanga	478,344,892
58	H/M Singida	1,098,778,996	147	H/W Siha	462,279,846
59	H/M Shinyanga	1,092,931,836	148	H/W Butiama	438,123,498
60	H/W Babati	1,065,717,917	149	H/W Momba	430,229,856
61	H/W Rufiji	1,062,028,000	150	H/W Kalambo	429,991,876
62	H/W Sikonge	1,052,693,988	151	H/W Mtama	423,036,590
63	H/W Monduli	1,042,336,061	152	H/Mji Bunda	421,553,631
64	H/W Geita	1,025,654,330	153	H/W Kakonko	419,152,000
65	H/W Masasi	1,021,669,668	154	H/W Itigi	411,622,606
66	H/W Kilosa	1,013,076,315	155	H/W Rorya	393,416,220
67	H/W Meatu	1,010,391,607	156	H/W Pangani	388,008,997

Na.	Jina la Halmashauri	Thamani ya Mfuko (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Thamani ya Mfuko (Sh.)
68	H/W Iringa	987,179,094	157	H/W Mafia	382,235,000
69	H/W Kasulu	978,431,046	158	H/W Sengerema	380,006,001
70	H/W Ushetu	958,752,171	159	H/W Iramba	377,903,701
71	H/W Mpimbwe	942,997,381	160	H/W Kiteto	377,685,338
72	H/W Ngorongoro	939,414,241	161	H/W Gairo	363,840,534
73	H/W Mvomero	936,645,239	162	H/W Newala	356,859,881
74	H/W Same	934,937,999	163	H/W Busokelo	316,794,248
75	H/W Mlele	925,488,904	164	H/Mji Mbulu	304,851,854
76	H/M Musoma	921,750,941	165	H/W Korogwe	301,275,801
77	H/Mji Bariadi	913,336,000	166	H/W Nyang'hwale	297,908,674
78	H/W Rombo	912,983,730	167	H/Mji Handeni	294,373,614
79	H/W Uyui	901,905,498	168	H/Mji Kondo	289,970,203
80	H/Mji Nzega	897,998,201	169	H/W Chemba	287,457,506
81	H/W Serengeti	882,852,529	170	H/W Buhigwe	278,906,854
82	H/M Bukoba	878,428,186	171	H/Mji Korogwe	276,095,268
83	H/W Ruangwa	861,004,370	172	H/W Kigoma	242,641,966
84	H/W Simanjiro	849,424,229	173	H/W Madaba	222,728,121
85	H/W Karagwe	847,092,293	174	H/W Singida	217,374,304
86	H/W Maswa	843,065,229	175	H/W Bumbuli	203,545,347
87	H/W Sumbawanga	840,792,510	176	H/W Busega	153,903,200
88	H/W Muheza	835,173,462	177	H/W Nyasa	-23,858,660
89	H/W Kongwa	823,827,881	Jumla		245,310,042,163

Kiambatisho Na. 24: Michango ya Halmashauri kwenye Mfuko wa Wanawake Vijana na watu wenye Ulemavu

Na.	Jina la Halmashauri	Mchango wa 10%	Na.	Jina la Halmashauri	Mchango wa 10%
1	H/Jiji Dar es salaam	5,893,080,335	90	H/W Ikungi	187,000,000
2	H/M Temeke	3,806,790,897	91	H/W Nachingwea	186,963,000
3	H/M Kinondni	2,748,205,709	92	H/W Hai	184,652,813
4	H/Jiji Arusha	2,278,345,312	93	H/W Igunga	184,057,674
5	H/Jiji Dodoma	2,007,698,311	94	H/W Ludewa	180,862,497
6	H/Jiji Mwanza	1,596,000,000	95	H/W Arusha	180,595,823
7	H/Jiji Mbeya	1,299,381,021	96	H/W Bukombe	180,290,973
8	H/Jiji Tanga	1,280,749,656	97	H/M Shinyanga	179,541,874
9	H/Mji Geita	906,626,800	98	H/Mji Mbinga	175,997,243
10	H/W Mkuranga	878,757,347	99	H/W Lushoto	173,916,655
11	H/W Chalinze	796,862,680	100	H/W Ushetu	170,000,000
12	H/M Kahama	783,703,738	101	H/W Kibiti	167,000,000
13	H/M Kigamboni	779,476,282	102	H/W Mpimbwe	165,072,000
14	H/Mji Njombe	754,620,000	103	H/W Ruangwa	165,000,000
15	H/M Ubungo	753,952,053	104	H/W Nanyumbu	164,777,668
16	H/W Tarime	717,541,100	105	H/W Kilindi	164,754,812
17	H/W Ilemela	627,458,335	106	H/W Maswa	164,240,538
18	H/W Makete	619,793,527	107	H/W Musoma	164,049,121
19	H/W Kilwa	594,197,775	108	H/W Pangani	163,815,500
20	H/M Morogoro	559,589,540	109	H/W Ngorongoro	160,000,000
21	H/W Geita	557,657,028	110	H/W Urambo	159,715,000
22	H/W Mufindi	548,488,726	111	H/Mji Babati	157,883,960
23	H/W Mbarali	548,304,341	112	H/W Uvinza	157,729,700
24	H/Mji Mafinga	523,556,557	113	H/W Kibondo	156,188,629
25	H/M Songea	502,818,532	114	H/W Kiteto	155,560,866
26	H/M Tabora	498,880,991	115	H/W Butiama	154,000,000
27	H/W Morogoro	498,698,829	116	H/W Nzega	153,750,633
28	H/W Msalala	471,172,858	117	H/W Mafia	152,377,000
29	H/Mji Kibaha	455,129,308	118	H/W Meatu	151,183,120
30	H/M Moshi	453,589,510	119	H/W Mlele	150,006,253
31	H/W Chunya	447,817,946	120	H/W Masasi	149,156,907
32	H/W Kilosa	439,438,429	121	H/W Mbulu	146,105,521
33	H/W Mpanda	394,786,620	122	H/Mji Tarime	144,000,000
34	H/W Kaliua	373,917,444	123	H/W Kibaha	143,080,914

Na.	Jina la Halmashauri	Mchango wa 10%	Na.	Jina la Halmashauri	Mchango wa 10%
35	H/W Kilolo	369,444,934	124	H/W Rorya	141,723,685
36	H/M Iringa	360,710,785	125	H/Mji Bariadi	140,348,000
37	H/W Mtwara	355,264,628	126	H/W Mtama	140,000,000
38	H/W Songwe	354,428,523	127	H/Mji Bunda	139,132,749
39	H/Mji Ifakara	350,874,388	128	H/W Mkalama	138,095,996
40	H/W Mlimba	342,902,853	129	H/W Busega	134,196,771
41	H/W Mbinga	340,737,470	130	H/W Itilima	133,994,789
42	H/W Kishapu	334,425,201	131	H/W Manyoni	133,131,633
43	H/W Moshi	333,946,876	132	H/Mji Masasi	132,374,300
44	H/W Karatu	332,561,200	133	H/W Mkinga	131,839,207
45	H/W Mbozi	326,302,741	134	H/W Nkasi	130,599,000
46	H/W Kyela	325,794,613	135	H/Mji Nzega	129,333,944
47	H/W Rufiji	324,720,000	136	H/W Chato	129,332,599
48	H/W Mvomero	324,263,964	137	H/W Mpwapwa	128,849,091
49	H/W Sikonge	320,347,518	138	H/Mji Kasulu	127,970,654
50	H/M Mtwara	315,760,000	139	H/W Monduli	120,109,065
51	H/W Wanging'ombe	306,588,600	140	H/W Sengerema	120,050,315
52	H/W Njombe	306,282,563	141	H/W Busokelo	119,367,512
53	H/W Meru	302,808,021	142	H/W Iramba	119,109,480
54	H/W Karagwe	302,352,831	143	H/W Gairo	116,800,000
55	H/M Singida	301,452,066	144	H/W Handeni	116,405,930
56	H/W Kondoa	301,452,066	145	H/W Liwale	112,079,773
57	H/M Bukoba	297,203,233	146	H/Mji Handeni	111,500,000
58	H/W Kongwa	291,931,104	147	H/W Chamwino	110,579,916
59	H/W Tunduru	291,060,000	148	H/W Korogwe	110,252,693
60	H/W Hanang	286,309,651	149	H/W Kalambo	110,000,000
61	H/W Magu	284,304,470	150	H/M Kigoma/Ujiji	109,855,319
62	H/W Rungwe	283,860,710	151	H/W Bariadi	109,800,000
63	H/M Mpanda	282,907,190	152	H/W Bunda	108,254,692
64	H/W Utanga	274,176,009	153	H/W Kisarawe	103,599,560
65	H/W Nyang'hwale	265,619,693	154	H/W Nsimbo	102,198,000
66	H/W Babati	265,074,048	155	H/W Longido	101,000,000
67	H/W Serengeti	258,192,820	156	H/Mji Kondoa	96,446,212
68	H/W Kwimba	256,598,070	157	H/W Itigi	94,000,000
69	H/W Uyui	253,395,150	158	H/W Kakonko	91,709,000

Na.	Jina la Halmashauri	Mchango wa 10%	Na.	Jina la Halmashauri	Mchango wa 10%
70	H/W Songea	250,508,462	159	H/W Namtumbo	90,953,683
71	H/W Misungwi	246,929,523	160	H/W Mbogwe	88,875,186
72	H/W Bagamoyo	244,797,766	161	H/W Siha	88,871,322
73	H/W Muheza	235,000,000	162	H/W Singida	85,750,937
74	H/W Sumbawanga	233,625,394	163	H/W Newala	85,000,000
75	H/W Mbeya	231,526,714	164	H/W Madaba	83,000,000
76	H/W Same	224,275,422	165	H/M Sumbawanga	80,000,000
77	H/W Simanjiro	222,539,201	166	H/Mji Korogwe	75,059,892
78	H/W Biharamulo	221,229,784	167	H/W Nyasa	74,929,737
79	H/W Kasulu	218,181,973	168	H/W Chemba	74,000,000
80	H/W Iringa	216,844,232	169	H/W Buhigwe	73,896,250
81	H/M Lindi	215,780,000	170	H/W Bahi	71,984,594
82	H/W Mwanza	212,028,465	171	Nanyamba	68,757,517
83	H/W Bukoba	206,364,521	172	H/Mji Newala	64,262,811
84	H/W Malinyi	204,845,076	173	H/W Kigoma	63,433,162
85	H/W Momba	202,002,350	174	H/M Musoma	58,845,086
86	H/W Makambako	194,420,595	175	H/W Bumbuli	57,670,798
87	H/W Tandahimba	192,000,000	176	H/Mji Mbulu	55,300,000
88	H/W Rombo	188,551,271			
89	H/W Shinyanga	188,204,615		Jumla	62,698,754,444

Kiambatisho Na. 25: Mikopo iliyotolewa

Na.	Jina la Halmashauri	Mkopo (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Mkopo (Sh.)
1	H/Jiji Dar es salaam	3,732,645,000	90	H/W Ruangwa	247,068,500

Na.	Jina la Halmashauri	Mkopo (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Mkopo (Sh.)
2	H/M Kinondni	3,626,264,322	91	H/W Chato	239,159,769
3	H/Jiji Arusha	3,414,382,866	92	H/W Bukoba	238,000,000
4	H/Jiji Dodoma	3,153,383,120	93	H/Mji Nzega	232,500,000
5	H/M Temeke	2,907,382,251	94	H/Mji Tarime	231,000,000
6	H/Jiji Mbeya	1,602,000,000	95	H/W Mvomero	230,614,087
7	H/Mji Njombe	1,597,200,000	96	H/W Uyui	230,000,000
8	H/Jiji Tanga	1,397,600,000	97	H/W Geita	228,345,000
9	H/W Tarime	1,107,734,416	98	H/W Shinyanga	226,797,800
10	H/W Chalinze	1,017,470,000	99	H/W Mpanda	223,351,620
11	H/M Kigamboni	1,005,379,812	100	H/W Bukombe	222,290,973
12	H/Jiji Mwanza	954,992,780	101	H/W Maswa	221,419,000
13	H/M Ubungo	940,098,025	102	H/W Musoma	221,132,000
14	H/M Tabora	856,800,000	103	H/W Moshi	214,921,000
15	H/W Njombe	819,270,000	104	H/W Mtwara	214,355,896
16	H/W Hanang	799,850,000	105	H/Mji Mbinga	213,985,764
17	H/M Moshi	738,383,643	106	H/W Uvinza	211,330,000
18	H/W Babati	723,450,911	107	H/W Busega	209,060,650
19	H/W Mbarali	700,710,671	108	H/W Kasulu	208,000,000
20	H/W Mlimba	699,190,853	109	H/W Sikonge	202,500,000
21	H/W Mbeya	672,500,000	110	H/W Magu	200,384,000
22	H/W Msalala	644,447,835	111	H/W Monduli	200,000,000
23	H/W Itemela	642,600,000	112	H/W Manyoni	198,750,000
24	H/W Kilolo	617,318,000	113	H/W Lushoto	192,500,000
25	H/Mji Mafinga	609,853,527	114	H/W Urambo	192,360,000
26	H/W Mufindi	599,313,800	115	H/W Kyela	192,000,000
27	H/W Makete	597,190,000	116	H/Mji Newala	190,000,000
28	H/W Mbozi	589,620,000	117	H/W Siha	186,525,019
29	H/W Morogoro	573,300,000	118	H/Mji Masasi	182,161,819
30	H/W Meru	552,000,000	119	H/W Ngorongoro	179,000,000
31	H/Mji Kibaha	538,000,000	120	H/W Bariadi	178,814,000
32	H/W Arusha	510,600,000	121	H/W Mkinga	178,023,500
33	H/W Mkuranga	505,815,550	122	H/W Ikungi	173,500,000
34	H/W Wanging'ombe	499,225,234	123	H/W Busokelo	175,000,000
35	H/W Rufiji	487,498,000	124	H/W Songea	173,733,630
36	H/W Kwimba	482,568,727	125	H/W Mpwapwa	173,186,400

Na.	Jina la Halmashauri	Mkopo (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Mkopo (Sh.)
37	H/Mji Ifakara	481,783,290	126	H/W Momba	171,500,000
38	H/W Mbinga	481,385,300	127	H/W Kakonko	165,000,000
39	H/W Rombo	479,887,636	128	H/Mji Bunda	164,863,609
40	H/W Handeni	446,211,319	129	H/W Pangani	163,815,500
41	H/W Serengeti	445,652,820	130	H/W Kisarawe	162,100,000
42	H/W Ushetu	442,175,000	131	H/W Iramba	157,335,356
43	H/M Singida	440,410,000	132	H/W Newala	156,000,000
44	H/W Kondoa	440,410,000	133	H/Mji Kondoa	155,000,000
45	H/Mji Geita	432,000,000	134	H/W Chemba	155,000,000
46	H/W Chunya	429,721,048	135	H/W Buhigwe	152,895,000
47	H/W Kilindi	424,500,000	136	H/W Namtumbo	150,100,000
48	Karatu	416,980,000	137	H/W Kibiti	148,998,600
49	H/W Kilwa	416,744,000	138	Nsimbo	148,350,000
50	H/W Karagwe	415,500,000	139	H/M Lindi	142,860,000
51	H/W Songwe	412,629,500	140	H/W Mbogwe	141,609,148
52	H/W Mwanga	412,563,000	141	H/W Tandahimba	139,364,000
53	H/W Sumbawanga	408,712,560	142	H/Mji Kasulu	138,864,700
54	H/M Shinyanga	407,297,600	143	H/W Mkalama	138,645,000
55	H/M Mpanda	390,322,000	144	H/W Biharamulo	137,000,000
56	H/W Kaliua	386,467,217	145	H/W Bahi	136,857,473
57	H/W Kongwa	382,292,212	146	H/W Masasi	136,750,000
58	H/M Songea	378,700,000	147	H/W Misungwi	136,219,400
59	H/W Kibaha	362,928,282	148	H/W Rorya	133,500,000
60	H/W Kilosa	348,588,320	149	H/W Kiteto	130,000,000
61	H/W Hai	346,125,822	150	H/W Liwale	129,829,116
62	H/M Bukoba	345,500,000	151	H/W Mlele	125,600,000
63	H/M Kahama	338,256,000	152	H/W Sengerema	124,000,000
64	H/W Igunga	337,310,902	153	H/W Nzega	123,000,000
65	H/W Mbulu	325,462,201	154	H/W Kigoma	122,455,402
66	H/W Same	324,900,000	155	H/W Gairo	118,383,660
67	H/M Morogoro	323,005,000	156	H/Mji Handeni	117,665,300
68	H/W Kibondo	322,330,176	157	H/W Bumbuli	117,334,927
69	H/W Mpimbwe	320,690,000	158	H/W Simanjiro	116,684,214
70	H/W Rungwe	319,000,000	159	H/W Itigi	111,000,000
71	H/M Iringa	309,821,000	160	H/W Longido	104,000,000

Na.	Jina la Halmashauri	Mkopo (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Mkopo (Sh.)
72	H/W Ileje	307,950,000	161	H/Mji Korogwe	102,000,000
73	H/W Meatu	300,150,300	162	H/W Bunda	100,454,692
74	H/W Kishapu	297,000,000	163	H/W Butiama	98,600,000
75	H/W Malinyi	291,918,687	164	H/W Madaba	96,722,500
76	H/W Makambako	289,500,000	165	H/W Korogwe	95,271,758
77	H/Mji Bariadi	289,069,000	166	H/Mji Mbulu	95,000,000
78	H/W Tunduru	284,168,182	167	H/W Itilima	93,748,979
79	H/W Nyang'hwale	282,216,685	168	H/W Kalambo	93,588,000
80	H/W Bagamoyo	281,100,000	169	H/W Mtama	91,500,000
81	H/M Mtwara	280,254,000	170	H/W Nyasa	89,929,737
82	H/W Muheza	279,000,000	171	H/W Ludewa	86,600,000
83	H/W Nanyumbu	277,400,000	172	H/W Singida	85,817,327
84	H/W Chamwino	277,000,000	173	H/Mji Babati	78,781,500
85	H/W Mafia	272,987,000	174	H/M Musoma	70,000,000
86	H/W Nachingwea	271,940,000	175	H/W Nkasi	58,000,000
87	H/W Ulanga	261,704,000	176	H/W Nanyamba	57,904,150
88	H/M Kigoma /Ujiji	259,190,000	177	H/M Sumbawanga	50,000,000
89	H/W Iringa	247,900,000	Jumla		73,411,018,877

Kiambatisho Na. 26: Halmashauri zilizotoa mikopo kinyume na uwiano

Na.	Jina Halmashauri la	Wanawake	Vijana	Watu wenye Ulemavu	Kiasi (Sh.)
1	H/Jiji Arusha	70	25	5	3,414,383,000
2	H/Jiji Dodoma	45	40	15	3,153,383,120
3	H/M Kinondoni	49	40	11	2,554,433,322
4	H/Mji Njombe	58	38	4	1,597,200,000
5	H/Jiji Mbeya	50	48	2	1,577,000,000
6	H/W Tarime	55	27	18	1,061,234,416
7	H/W Missenyi	44	53	3	854,512,500
8	H/W Njombe	49	47	4	819,270,000
9	H/Mji Kahama	59	39	2	752,196,137
10	H/W Muleba	55	41	4	709,400,000
11	H/W Mbeya	66	33	1	672,500,000
12	H/M Ilemela	63	35	2	642,100,000
13	H/W Msalala	46	51	3	606,000,000
14	H/W Msalala	46	51	3	606,000,000
15	H/W Mbozi	63	33	4	589,620,000
16	H/W Morogoo	71	26	4	573,300,000
17	H/W Mbarali	46	50	4	570,171,707
18	H/W Meru	54	42	4	552,000,000
19	H/W Arusha	85	11	4	510,600,000
20	H/W Wanging'ombe	70	26	4	499,225,234
21	H/W Mkuranga	44	39	17	492,769,000
22	H/W Mbinga	54	37	9	481,385,700
23	H/W Mufindi	54	40	6	469,781,000
24	H/W Serengeti	52	37	11	448,652,820
25	H/W Handeni	49	49	2	446,211,350
26	H/Mji Geita	49	43	8	432,000,000
27	H/W Karatu	77	16	7	416,980,000
28	H/W Kilwa	45	54	1	416,744,000
29	H/W Karagwe	50	37	13	415,500,000
30	H/W Ngara	59	38	3	414,100,000
31	H/W Songwe	75	23	2	412,629,500
32	H/W Sumbawanga	46	49	5	408,712,560
33	H/W Kilindi	17	70	13	391,000,000

Na.	Jina Halmashauri la	Wanawake	Vijana	Watu wenye Ulemavu	Kiasi (Sh.)
34	H/W KONGWA	39	41	20	382,292,212
35	H/Mji Ifakara	67	21	12	348,588,320
36	H/W Igunga	61	33	6	337,310,901
37	H/W Kishapu	59	36	5	297,000,000
38	Makambako	62	26	12	292,500,000
39	H/W Chato	46	12	42	285,000,000
40	H/M Mtwara	69	21	10	280,254,000
41	H/W Muheza	46	46	8	279,000,000
42	H/W Nanyumbu	42	51	7	277,400,000
43	H/W Chamwino	60	32	8	277,000,000
44	H/W Mafia	38	58	4	272,987,000
45	Nachingwea	43	4413		269,084,500
46	H/W Kibondo	51	29	20	257,220,453
47	H/Mji Masasi	58	38	4	240,571,680
48	H/W Bukoba	56	38	6	238,000,000
49	H/W Mbogwe	41	42	17	237,978,200
50	H/W Makete	57	42	1	236,944,310
51	H/Mji Tarime	42.4	42.4	15.2	231,000,000
52	H/W Shinyanga	38	43	19	226,797,000
53	H/W Bukombe	42	42	16	222,290,973
54	H/W Musoma	77	20	3	221,132,000
55	H/W Kasulu	42	46	12	208,000,000
56	H/W Namtumbo	29	69	2	205,395,000
57	H/W Mtwara	24	61	15	204,355,896
58	H/W Sikonge	52	40	8	202,500,000
59	H/W Uyui	65	21	14	195,000,000
60	H/W Loshoto	49	34	17	192,500,000
61	H/W Ngorongoro	42	49	9	179,000,000
62	H/W Busokelo	67	28	5	175,000,000
63	H/W Momba	55	35	10	171,500,000
64	H/W Pangani	35	48	17	163,815,500
65	H/Mji Bunda	51	30	19	162,563,609
66	H/W Kisarawe	52	43	5	162,100,000
67	H/W Misungwi	56	32	12	161,584,400

Na.	Jina Halmashauri la	Wanawake	Vijana	Watu wenye Ulemavu	Kiasi (Sh.)
68	H/W Chemba	74	21	5	155,000,000
69	H/W Buhigwe	41	51	8	152,895,000
70	H/W Korogwe	46	46	8	151,800,000
71	H/M Lindi	41	43	16	142,860,000
72	H/W Bahi	45	41	14	136,857,474
73	H/W Newala	41	42	17	136,750,000
74	H/W Masasi	30	66	4	136,750,000
75	H/W Uvinza	52	44	4	135,000,000
76	H/W Kiteto	100	0	0	130,000,000
77	H/W Sengerema	50	36	14	124,000,000
78	H/W Nzega	64	28	8	123,000,000
79	H/M Mpanda	55	45	0	117,500,000
80	H/W Simanjiro	57	28	15	116,684,214
81	H/W Madaba	21	67	12	96,722,500
82	H/W Bunda	51	46	13	88,454,692
83	H/W Ludewa	56	32	12	86,600,000
84	H/W Manyoni	51	42	7	81,500,000
85	H/W Nkasi	70	27	3	79,700,000
86	H/Mji Kasulu	65	35	0	79,130,000
87	H/Mji Babati	28	70	2	78,781,500
88	H/W Itigi	50	50	0	74,000,000
89	H/M Musoma	75	21	4	68,000,000
90	H/Mji Nanyamba	5	95	0	57,904,150
91	H/W Mbulu	48	46	6	55,000,000
92	H/Mji Mbulu	48	46	6	55,000,000
93	H/M Sumbawanga	58	26	16	50,000,000
94	H/W Nsimbo	48	52	0	49,350,000
Jumla					38,813,900,850

Kiambatisho Na. 27: Mikopo isiyojeshwa kwa muda mrefu

Na.	Jina la Halmashauri	Mikopo ya mda mrefu	Mikopo isiyojeshwa 2022/23	Na.	Jina la Halmashauri	Mikopo ya mda mrefu	Mikopo isiyojeshwa 2022/23
1	H/M Kinondoni	6,220,153,528	103,384,236	76	H/W Igunga	259,483,529	55,796,204
2	H/M Temeke	5,152,427,210	70,616,212	77	H/W Babati	258,151,239	-
3	H/Jiji Dodoma	5,086,737,263	2,742,544,933	78	H/W Bahi	255,754,784	126,756,473
4	H/Jiji Dar	4,788,118,000	5,984,394,050	79	H/W Kaliua	251,995,918	43,898,419
5	H/Jiji Arusha	4,165,128,468	4,016,340,966	80	H/W Kilolo	248,575,550	-
6	H/Jiji Mwanza	2,947,694,470	731,638,300	81	H/W Kibaha	248,226,600	261,964,682
7	H/W Chalinze	1,683,637,453	904,634,334	82	H/W Karagwe	247,378,500	-
8	H/Mji Geita	1,664,461,156	-	83	H/W Missenyi	246,664,403	-
9	H/W Mkuranga	1,305,381,382	488,480,000	84	H/W Nanyumbu	238,912,900	-
10	H/M Kahama	1,302,440,700	-	85	H/W Kondo	237,763,615	-
11	H/Mji Kibaha	1,267,752,823	495,071,500	86	H/M Tabora	236,311,700	-
12	H/M Songea	1,216,193,363	320,464,000	87	H/W Wanging'ombe	232,511,186	-
13	H/W Mufindi	1,182,823,500	-	88	H/W Mvomero	225,035,014	-
14	H/Jiji Tanga	1,169,447,900	1,126,658,500	89	H/W Butiama	221,484,800	-
15	H/W Geita	1,154,600,628	163,420,450	90	H/Mji Bunda	217,985,300	-
16	H/W Tarime	1,098,923,809	-	91	H/W Kongwa	207,194,150	-
17	H/W Mbulu	1,033,624,850	548,236,391	92	H/W Kyela	203,596,500	-
18	H/Mji Mafinga	953,389,540	136,419,950	93	H/W Maswa	201,714,538	-
19	H/W Mpanda	906,464,443	-	94	H/W Lushoto	195,120,637	-
20	H/M Morogoro	753,616,400	251,657,550	95	H/W Rorya	192,892,300	105,726,800
21	H/Mji Nzega	742,108,444	238,553,000	96	H/jiji Mbeya	185,418,100	-
22	H/W Muleba	728,218,049	-	97	H/W Bunda	184,792,900	-
23	H/W Ruangwa	718,237,197	-	98	H/M Sumbawanga	183,369,100	36,445,000
24	H/W Kilwa	655,572,609	-	99	H/W Handeni	176,357,449	-
25	H/M Moshi	650,359,803	-	100	H/W Kasulu	174,734,250	193,695,000
26	H/M Iringa	650,299,450	-	101	H/W Nyasa	170,535,871	84,903,736
27	H/W Mbeya	643,938,430	-	102	H/W Ludewa	170,147,200	-
28	H/W Liwale	622,832,800	-	103	H/W Karatu DC	168,250,800	-
29	H/W Moshi	622,653,900	-	104	H/W Rombo	161,819,987	-
30	H/W Songwe	609,754,785	362,320,500	105	H/W Magu	158,284,894	7,000,000
31	H/W Rufiji	584,252,818	704,786,053	106	H/W Meatu	154,298,598	233,280,200
32	H/Mji Njombe	577,526,184	1,009,489,476	107	H/W Mafia	150,560,600	206,055,000
33	H/W Ngorongoro	570,031,300	120,000,000	108	H/Mji Babati	150,481,620	69,653,200
34	H/M Musoma	552,715,257	-	109	H/M Kigoma Ujiji H/M	148,717,700	262,410,500
35	H/W Kibondo	542,489,838	86,773,545	110	H/W Nzega	147,146,400	-
36	H/W Nachingwea	518,057,355	7,124,833	111	H/W Iringa	142,414,800	233,378,300
37	H/W Tandahimba	515,969,449	123,537,500	112	H/W Mkinga	134,416,660	-
38	H/W Mpimbwe	498,895,250	133,513,000	113	H/W Busokelo	134,394,500	143,245,000
39	H/W Hanang	493,524,040	534,083,000	114	H/W Arusha	132,281,500	258,543,870

Na.	Jina la Halmashauri	Mikopo ya mda mrefu	Mikopo isiyorejeshwa 2022/23	Na.	Jina la Halmashauri	Mikopo ya mda mrefu	Mikopo isiyorejeshwa 2022/23
40	H/W Urambo	489,603,728	-	115	H/W Mwanga	121,782,500	162,237,550
41	H/Mji Kasulu	489,219,593	-	116	H/W Kwimba	120,809,509	-
42	H/M Bukoba	489,179,930	-	117	H/W Iramba	118,791,720	-
43	H/W Kilosa	472,824,382	-	118	H/Mji Handeni	114,690,100	94,832,020
44	H/W Ulanga	459,168,964	192,710,500	119	H/W Kishapu	105,527,425	-
45	H/W Mbarali	456,994,916	-	120	H/W Manyoni	98,374,000	-
46	Ifakara/H/Mji	452,848,358	-	121	H/M Mtwara	96,000,400	-
47	H/W Uvinza	412,202,950	118,096,000	122	H/W Kigoma	95,120,900	-
48	H/Mji Tunduru	408,033,770	-	123	H/W Momba	94,199,000	139,265,000
49	H/M Lindi	397,287,000	256,100	124	H/W Siha	89,145,430	-
50	H/W Chunya	392,958,575	-	125	H/W Kalambo	88,792,800	-
51	H/W Kisarawe	379,556,600	138,977,300	126	H/W Busega	85,510,900	-
52	H/W Ilemela	365,474,030	374,620,700	127	H/W Sengerema	83,660,000	-
53	H/W Musoma	365,048,792	-	128	H/W Bariadi	82,460,000	-
54	H/W Kibiti	362,989,272	175,870,920	129	H/W Hai	80,951,600	-
55	H/W Sikonge	362,979,850	-	130	H/M Singida	77,420,000	-
56	H/W Longido	358,188,000	69,992,500	131	H/W Chamwino	76,778,000	93,211,727
57	H/W Monduli	338,178,400	87,973,600	132	H/W Pangani	74,907,498	-
58	H/W Namtumbo	337,185,900	-	133	H/W Kakonko	74,633,850	132,140,000
59	H/W Mtwara	335,337,906	-	134	H/W Buhigwe	72,959,394	129,799,000
60	H/W Muheza	334,465,357	279,000,000	135	H/W Kiteto	67,530,200	130,000,000
61	H/W Meru	332,794,835	-	136	H/Mji Bariadi	52,509,755	-
62	H/W Msalala	331,176,000	-	137	H/W Mkalama	52,361,700	-
63	H/W Bukombe	325,025,342	202,339,473	138	H/W Mbogwe	51,568,433	174,718,500
64	H/W Simanjiro	324,788,160	87,463,914	139	H/W Bumbuli	49,980,317	79,317,800
65	H/W Same	322,765,251	-	140	H/W Gairo	48,620,791	-
66	H/Mji Newala	319,305,700	168,701,828	141	H/Mji Kondo	44,540,000	-
67	H/M Mpanda	319,019,350	87,879,000	142	H/W Nsimbo	44,392,150	94,002,900
68	H/W Bagamoyo	318,272,630	118,491,400	143	H/W Kilindi	38,654,710	-
69	H/W Mbinga	315,567,199	-	144	H/W Itigi	35,088,000	-
70	H/W Morogoro	312,658,800	-	145	H/W Singida	33,485,376	-
71	H/W Malinyi	307,196,714	355,567,225	146	H/W Korogwe	30,065,500	-
72	H/W Bukoba	300,791,800	-	147	H/Mji Mbutu	27,855,200	-
73	H/W Mlele	270,097,333	17,949,794	148	H/W Madaba	26,435,000	-
74	H/W Serengeti	262,018,928	-	149	H/W Misungwi	14,220,000	121,999,400
75	H/W Uyui	259,736,500	116,131,300	Total		79,756,392,909	27,670,440,114

Kiambatisho Na. 28: Miradi Iliyotelekezwa

Na	Halmashauri	Maelezo ya Miradi	Kiasi (Sh.)	Muda wa Kutelekezwa
1	H/W Lushoto	Miradi 34 ambayo imetelekezwa kwa Kipindi kilichoainishwa	2,884,844,661	Miaka miwili hadi 13
2	H/Jiji Mwanza	Ujenzi wa jengo la Ofisi	900,000,000	Kwa Miaka 11
	H/Jiji Mwanza	Kutokutumika kwa vifaa vya sola zilizofungwa katika Hospitali ya Nyamagana	1,020,753,100	Kwa miaka mitatu
	H/Jiji Mwanza	Miradi 13 iliyotelekezwa ngazi ya chini ya Halmashauri	480,000,000	Miaka miwili hadi nane
3	H/W Biharamulo	Miradi nane iliyotelekezwa katika ngazi ya chini ya Halmashauri	1,836,792,283	Miaka miwili hadi tisa
4	H/W Bagamoyo	Miradi 34 iliyotelekezwa katika ngazi ya chini	1,158,426,806	Miaka miwili hadi 15
5	H/W Hai	Miradi 17	1,063,533,291	Kwa Miaka tisa
6	H/W Muheza	Majengo ya Hospitali ya Wilaya, ambayo ni Jengo la kufulia, Wodi ya watoto, Wodi ya wanaume, Wodi ya wanawake na Jengo la famasia	500,000,000	Miaka miwili hadi minne
	H/W Muheza	Miradi mitano	330,000,000	Miaka mitatu hadi 14
7	H/W Buchosa	Miradi 46	862,789,134	Miaka miwili hadi 20
8	H/W Moshi	Miradi 12 iliyotelekezwa katika ngazi ya chini	585,000,000	Miaka minane hadi 21
9	H/W Dodoma	Miradi 20	641,300,000	Miaka miwili hadi mitano
10	H/W Momba	Ujenzi wa kituo cha Afya Kapele	400,000,000	Kwa miaka mitano
11	H/W Mbulu	Ujenzi wa Jengo la wodi ya wazazi na Jengo la Utawala Hospitali ya Wilaya ya Mbulu	150,038,102	Kwa miaka minne
12	H/Mji Nanyamba	Ujenzi wa jengo la Upasuaji, Wagonjwa wa ndani, na kuhifadhia Maiti katika kituo cha Afya Kiroomba na jengo la kuhifadhia maiti katika kituo cha Afya Majengo	108,785,079	Kwa miaka mitano
13	H/W Bukombe	Miradi 46	3,973,644,000	Miaka miwili hadi miaka 11
14	H/W Tunduma	Miradi nne	1,479,000,000	Miaka miwili hadi minne
15	H/W Nyasa	Miradi nane Halmashauri	759,000,000	Miaka miwili hadi mitano
16	H/W Handeni	Miradi 52	607,663,950	Miaka miwili hadi 13
17	H/W Shinyanga	Ujenzi wa zahanati za Kizungu, Bukene, Manyada, Mwamadilanha and Mwanono	301,135,500	Miaka miwili hadi 16
18	H/W Itilima	Ujenzi wa Bwalo katika shule ya sekondari Lagangabilili	100,000,000	Kwa miaka mitatu
	H/W Itilima	Ujenzi wa Bwalo katika shule ya sekondari Nkoma	100,000,000	Kwa miaka mitatu
Total			20,242,705,906	

Kiambatisho Na. 29: Miradi Iliyokamilika lakini Haitumiki

Na.	Halmashauri	Maelezo ya Mradi	Kiasi (Sh.)	Sababu ya kutotumika
1	H/Jiji Mwanza	Ujenzi Jengo la mochwari hospitali ya Wilaya Nyamagana	150,000,000	Kukosekana jokofu na huduma ya maji
		Ujenzi wa madarasa matano na matundu 16 ya vyoo Bulale Sekondari	100,000,000	Kukosekana kwa samani
		Ujenzi madarasa manne na matundu 16 ya vyoo Sahwa Sekondari	110,000,000	Kukosekana kwa samani
		Ujenzi madarasa mawili na matundu 10 ya vyoo Shule ya Msingi Bulale	52,000,000	Kukosekana kwa samani; kutokamilika mfumo wa maji kwenye vyoo
		Ujenzi Madarasa tisa na matundu 26 ya vyoo Shule Mpya ya Msingi Bulale	250,000,000	Kukosekana samani
		Ujenzi Maabara Zahanati ya Tambukareli	80,000,000	Kutokamilika mfumo wa maji
2	H/W Tandahimba	Kituo cha Afya Litehu	250,000,000	Ukosefu wa vifaatiba na watumishi wa afya
		Kituo cha Afya Maheha	400,000,000	Kutokamilika sakafu maalumu ya chumba cha Upasuaji, Ukosefu wa vifaatiba na watumishi wa afya
		Kituo cha Afya Kitama	400,000,000	Ukosefu wa vifaatiba na watumishi wa afya
3	H/W Mpanda	Miradi 10 iliyotekelezwa ngazi za chini	1,042,403,732	Ufuatiliaji usioridhisha kuhakikisha miradi iliyokamilika inatumika
4	H/W Magu	Nyumba ya waalimu katika shule ya sekondari ya Magu Mjini	100,000,000	Kukosekana kwa umeme na maji
		Ukarabati wa Hospitali ya wilaya ya Magu	750,000,000	Kukosekana kwa umeme na maji
5	H/W Sumbawanga	Jengo la Bweni kwa ajili ya Wanafunzi wenye mahitaji maalumu katika shule ya msingi Mkamanye	20,000,000	Kukosekana kwa vitanda, magodoro na maji
		Jengo la wodi ya kinamama na Maabara katika kituo cha Afya Kipeta.	310,000,000	Kukosekana kwa vifaatiba na samani
6	H/W Bariadi	Jengo la upasuaji katika Hospitali ya wilaya ya Bariadi	283,000,000	Kukosekana kwa vifaatiba
7	H/W Korogwe	Jengo la wagonjwa wa nje na Maabara katika Kituo cha Afya Mnyuzi	250,000,000	Kukosekana kwa vyoo na vifaatiba.
8	H/W Nzega	Nyumba ya watumishi kuishi(3 in 1)	107,043,000	Kukosekana kwa umeme
		Jengo la Mionzi	66,684,500	Jengo halijakaguliwa na wataalamu wa Tume ya Atomiki na kukosa viyoyozi
		Jengo la kufulia	38,818,000	Kukosekana kwa mashine ya kufulia
9	H/W Karatu	Miradi saba katika ngazi za chini	211,450,000	Kukosekana kwa maji, na upungufu wa waalimu
10	H/W Missenyi	Jengola bweni katika shule ya msingi Bunazi	178,105,360	Kukosekana kwa fedha za kununua chakula cha wanafunzi, Wazazi kutokuwa utayari kuwapeleka watoto wao bweni
11	H/Jiji Dodoma	Madarasa mawili katika shule ya sekondari Bihawana	40,000,000	Ukosefu wa viti na meza
		Madarasa manne katika shule ya Mpunguzi/Mkulabi Sekondari	80,000,000	Ukosefu wa vyoo na madawati ya kutosha.

Na.	Halmashauri	Maelezo ya Mradi	Kiasi (Sh.)	Sababu ya kutotumika
12	H/W Newala	Madarasa nane	160,000,000	Ukosefu wa samani
13	H/W Mtwara	Zahanati ya Likonde, Njumbuli na Litembe	150,000,000	Kukosekana kwa nyumba ya Watumishi
14	H/M Ilemela	Umaliziaji wa Zahanati ya Kawekamo	73,611,750	Kukosekana kwa choo cha nje, placenta pit na vifaa vingine
15	H/W Mkinga	Vyoo stendi ya mabasi ya Manza	67,100,000	Kukosekana Maji
	H/W Mkinga	Madarasa Mawili Gombero	40,000,000	Kukosekana Vyoo na Maji
16	H/W Bumbuli	Bwalo la chakula katika shule ya sekondari Mbelei	100,000,000	Kukosekana kwa samani na vifaa vya jikoni
17	H/W Mbulu	Ukamilishaji wa maabara katika shule ya sekondari Philip Marmo	30,000,000	Kukosekana kwa samani na umeme kutounganishwa kwenye jengo
18	H/W Longido	Jengo la upasuaji katika kituo cha Afya Engarenaibor	40,000,000	Kutokamilika mfumo wa Maji
19	H/W Chunya	Ujenzi wa shule mpya za msingi katika kijiji cha Mfyeko na Nyerere ;Madarasa na vyoo katika shule ya msingi Bitimanyanga na Isangawana	1,258,100,000	Kukosekana kwa madawati na kutokamilika mfumo wa Maji
20	H/W Kibondo	Kituo cha Afya Bunyambo	500,000,000	Kukosekana kwa Vifaatiba na kichomea taka
21	H/M Lindi	Jengo la wagonjwa wa nje, Maabara, Wodi ya wamama, Jengo la kufulia na Kichomea taka	500,000,000	Kukosekana kwa umeme na maji
22	H/W Kyela	Ujenzi madarasa matatu katika shule ya msingi Matema na Ujenzi wa Kituo cha Afya Itunge	310,000,000	Shule kukosa madawati na kituo cha afya kukosa umeme
23	H/W Njombe	Kituo cha afya Kichiwa	300,000,000	Kukosekana kwa Maji na Umeme
24	H/ Mji Makambako	Bweni la Wavulana na Bwalo katika shule maalum ya msingi Idofi	180,000,000	Kukosekana kwa samani
25	H/W Rufiji	Bweni katika shule ya sekondari Mbware	54,650,660	Kukosekana kwa michango ya chakula kutoka kwa wazazi
26	H/W Shinyanga	Zahanati ya Ngokolo	50,000,000	Kukosekana kwa vifaatiba
27	H/W Karagwe	Vyoo katika shule nne za msingi	35,700,000	Kukosekana kwa maji
28	H/W Ukerewe	Kituo cha afya Igala	490,000,000	Kukosekana kwa vifaatiba
	H/W Ukerewe	Kituo cha Afya Mulitilita	500,000,000	Kukosekana kwa vifaatiba
29	H/Mji Njombe	Kituo cha Afya Luponde	536,030,000	Kutokamilika mfumo wa umeme na maji

Na.	Halmashauri	Maelezo ya Mradi	Kiasi (Sh.)	Sababu ya kutotumika
	H/Mji Njombe	Kituo cha Afya Kifanya	561,588,782	Ukosefu wa samani
Jumla			11,206,285,784	

Kiambatisho Na. 30: Ucheleweshaji wa uanzishaji wa miradi iliyopokea fedha

Na.	Jina la Halmashauri	Maelezo ya Mradi	Kiasi (Sh.)	Maelezo ya Ziada
1.	H/W Kibaha	Ujenzi wa Nyumba ya Mkurugenzi	150,000,000	Kuchelewa kwa hadi miezi 16 kwa sababu ya uhaba wa nafasi ya ardhi
2.	H/Jiji Dodoma	Ujenzi Hospitali ya Wilaya	1,000,000,000	Kucheleweshwa kwa hadi miezi 20 kutokana na mgongano wa maelekezo ya ujenzi wa ghorofa au majengo ya kawaida ya ardhi
		Kituo cha Afya Makole	750,000,000	Kucheleweshwa kwa hadi miezi 15 kwa sababu ya uhaba wa ardhi na kwa sababu ya mgongano wa maelekezo kuhusu kujenga jengo la ghorofa au jengo la kawaida la ardhi.
3.	H/Jiji Mwanza	Ujenzi wa Miundombinu katika Hospitali ya Wilaya Nyamagana	500,000,000	Kuchelewa kwa miezi mitano (5); kutokana na kuchelewa kwa taratibu za kupata kibali cha ujenzi wa jengo la ghorofa
		Ujenzi wa nyumba ya Mkurugenzi wa Jiji	150,000,000	Kuchelewa kwa miezi saba (7); kutokana na kuchelewa kwa kibali cha kubomoa jengo la katika eneo la ujenzi
4.	H/W Ileje	Ujenzi wa Jengo la Utawala	1,000,000,000	Kuchelewa kwa miezi 11 kutokana na kutofikiwa kwa maamuzi ya eneo la kutekeleza mradi
5.	H/W Mkinga	Ujenzi wa Wodi za Wanawake, Wanaume, Watoto na Chumba cha kuhifadhi maiti katika Hospitali ya Wilaya	750,000,000	Kuchelewa kuanza mradi kwa muda wa miezi tisa
6	H/W Maswa	Ujenzi wa Jengo la Utawala Awamu ya Kwanza	1,000,000,000	Kutokuanza mradi kwa muda wa miezi nane kutokana na kuchelewa kwa maamuzi ya eneo la kutekeleza mradi
7	H/W Lushoto	Hospitali ya Wilaya Lushoto	807,000,000	Kutokuanza kwa mradi kwa muda wa miezi nane kutokana na uhaba wa majengo ya ziada kwa ajili ya kutolea huduma wakati wa ukarabati
		Ujenzi Zahanati ya Kifulio	40,000,000	Ujenzi umechelewa kwa miezi nane kutokana na ufuatiliaji usioridhisha wa Menejimenti ya Halmashauri
8	H/W Muheza	Jengo la Utawala	1,000,000,000	Mradi kutokuanza kwa miezi saba kutokana na kuchelewa kwa ununuzi wa vifaa vya ujenzi kulikochangiwa na changamoto za mfumo wa malipo
9	H/W Nzega	Ujenzi wa Vyoo katika Shule za Msingi chini ya mradi wa SWASH	759,852,446	Kuchelewa kwa miezi mitano kutokana na mchakato wa kuingiza fedha kwenye vifungu vya bajeti katika mfumo wa FFARS
10	H/W Igunga	Ujenzi wa vyoo mashuleni na Vituo vya Afya, Kichomea Taka, Shimo la Placenta (Placenta Pit), mfumo wa maji na ukarabati wa chumba cha kujifungulia	1,415,431,447	Kuchelewa kwa muda wa miezi minne kutokana na mchakato wa kuingiza fedha kwenye vifungu vya bajeti
Jumla			9,322,283,893	

Kiambatisho Na. 31: Kasoro zilizobainika katika utekelezaji wa miradi

Na.	Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Chanzo cha Fedha	Thamani ya Mradi/Miradi (Sh.)	Maelezo ya kasoro
1.	H/W Butiama	Ujenzi Jengo la Utawala	Serikali Kuu	3,265,332,538	Uvujaji kwenye upande wa kulia wa Jengo, kasoro katika ufitishaji wa baadhi ya madirisha ya alumini yaliyopo, uwepo wa nyufa na uhitaji wa kubadilisha vitasa vilivyowekwa
2.	H/Jiji Mwanza	Ujenzi wa Madarasa	Serikali Kuu	740,000,000	Madarasa yaliyojengwa yamewekwa madirisha ya casement “casement windows” badala kuwekwa fremu za mbao ngumu zenye paneli za vioo kinyume na michoro iliyoidhinishwa.
		Ujenzi wa Madarasa katika mfumo wa “Ghorofa” katika shule 13 za Sekondari	Serikali Kuu na Mapato vya Ndani	2,480,000,000	Nyufa kwenye kuta za madirisha, kutojengwa kwa choo kwenye ghorofa ya kwanza, madirisha yasiyo na viwango kutokana na kuachia kwa vioo kutoka kwenye fremu za madirisha kama ilivyoonekana katika Shule ya Sekondari ya Capri Point.
3.	H/W Igunga	Ujenzi wa Mabweni, madarasa, nyumba ya watumishi, Zahanati	Mapato ya Ndani, Serikali Kuu, BOOST, SRWSS, TEA	2,326,794,440	Ufitishaji duni wa milango uliophelekea kutofunguka vizuri na fremu kuachia kutoka ukutani, kutofunikwa kwa mfumo wa maji katika eneo la kufulia kwenye mabweni hivyo kuwa rahisi kuharibika, milango kuwekwa vitasa vya lever mbili badala ya level tatu katika nyumba ya watumishi
4.	Bariadi TC	Madarasa, Mabweni, and Vituo vya Afya	Serikali Kuu na TOZO	1,825,000,000	Mlango uliowekwa kwenye chumba cha upasuaji haukidhi vigezo kutokana na kutofunguka pande zote, kuvunjika kwa dirisha la aluminium lililowekwa kwenye sehemu ya kufulia, nyufa kwenye kuta za madarasa, kupasuka kwa sakafu maalumu ya EPOX kwenye vyumba viwili vya chumba cha upasuaji.
5.	Nkasi H/W	Miradi sita ya Ujenzi: Nyumba wa Watumishi, Mabweni na madarasa	Vyanzo mbalimbali	1,264,683,972	Upungufu mbalimbali kwenye miradi sita iliyotekelezwa ngazi za chini
6.	Nzega H/W	Ujenzi wa Madarasa, Maabara na ununuzi wa samani kwa ajili ya shule za Msingi na Sekondari	Serikali Kuu, Mapato ya Ndani na BOOST	745,700,000	Kasoro mbalimbali kwenye utengenezaji wa milango, kutofunikwa vizuri kwa mifumo ya maji na mifumo ya gesi chini ya meza kwenye maabara, nyufa kwenye kuta za madarasa, kuachia kwa raba chini ya meza na viti.

Na.	Jina la Halmashauri	Jina la Mradi	Chanzo cha	Thamani ya Mradi/Miradi (Sh.)	Maelezo ya kasoro
7.	H/W Lushoto	Ujenzi wa vyoo shule nane za Msingi		59,400,000	Ujenzi wa vyoo umekamilika lakini havitumi; mfumo wa maji umejengwa Shule ya Msingi Sunga pekee, shimo la maji machafu limejengwa Shule ya Msingi Makose pekee
		Ukamilishaji wa Ujenzi Zahanati za Kwemakame, Kwekifinyu na Dule		150,000,000	Milango isiyo na viwango imefitishwa kwenye jengo la Zahanati ya Kwemakame, kuharibiwa kwa kichomea taka kutokana na mgogoro wa na raia jirani kutokana na mgogoro wa ardhi katika Zahanati ya Dule na kujengwa kwa sakafu iliyo chini ya viwango Zahanati ya Kwekifinyu.
8.	H/W Mkinga	Ujenzi wa madarasa katika shule tano za Sekondari	Serikali Kuu	260,000,000	Uwepo wa nyufa katika kuta za madarasa
9.	H/W Sumbawanga	Ujenzi wa Madarasa katika shule tatu za Msingi na shule Moja ya Sekondari	Serikali Kuu na Mapato ya Ndani	218,750,000	Uwepo wa nyufa katika kuta za madarasa
10.	H/W Mlele	Ujenzi wa Madarasa sita katika shule mbili za Msingi na moja ya Sekondari	Serikali Kuu	120,000,000	Uwepo wa nyufa katika kuta za madarasa
11.	H/W Kalambo	Ujenzi wa Nyumba ya Mkurugenzi		150,000,000	Mbao zilizotibiwa kienyeji zilitumika kwa ajili ya kuezeka badala ya kutumika kwa mbao zilizotibiwa kitaalamu
12.	H/W Meru	Ujenzi wa darasa, vyoo na nyumba za watumishi katika shule tatu za Msingi; na Bwalo katika Shule ya Sekondari	Serikali Kuu na Mapato ya Ndani	119,350,000	Kasoro mbalimbali katika miradi husika
13.	H/Jiji Arusha	Ukarabati wa vyumba 8 vya madarasa katika shule ya msingi ya Levolosi	Mapato ya Ndani	25,000,000	Kazi duni ya upakaji wa rangi kwenye kuta za madarasa; kutobadilishwa kwa dari iliyochakaa kwenye madarasa
		Ukamilishaji wa darasa moja na ukarabati wa madarasa sita shule ya Msingi Elerai	Mapato ya Ndani	21,000,000	Ukarabati wa sakafu na upakaji wa rangi kwenye kuta ulikuwa chini ya viwango
		Ukarabati wa Ukuta shule ya Msingi Suye	Mapato ya Ndani	26,000,000	Ukuta umemomonyoka kwa kiwango kikubwa
14.	H/W Buchosa	Ujenzi wa Madarasa kwenye shule nne za Sekondari	Pochi la Mama	17,800,000	Kufitishwa kwa milango iliyo chini ya kiwango kwenye madarasa
Jumla				13,814,810,950	

Kiambatisho Na. 32: Miradi Isiyokamilika kwenye mamlaka za serikali za mitaa

Na.	Halmashauri	Idadi ya Miradi	Chanzo cha Fedha	Kiasi (Sh.)
1	H/Mji Tunduma	24	EP4R,SEQUIP, BOOST,Mapato ya ndani,Serikali Kuu	11,041,592,972
2	H/W Njombe	15	Serikali Kuu,Mapato ya ndani,TOZO,SEQUIP	8,422,989,682
3	H/W Morogoro	10	Vyanzo mbalimbali	5,277,996,848
4	H/W Kibondo	29	Serikali Kuu,LANES,Mapato ya ndani,EP4R,SRWSS	4,952,223,587
5	H/W Namtumbo	52	Mapato ya ndani,DADPS,TASAF, Michango ya Jamii	4,675,809,478
6	H/W Chamwino	9	Mapato ya ndani, Serikali Kuu, Mfuko wa Jimbo	4,476,282,086
7	H/W Maswa	21	WASH, SWASH, Serikali Kuu,Mapato ya ndani,TOZ,EP4R,BOOST	4,275,539,669
8	H/W Kisarawe	51	Mapato ya ndani,Serikali Kuu, Mchango wa jamii	4,228,931,457
9	H/W Ulanga	33	Vyanzo mbalimbali	4,189,581,471
10	H/W Busega	21	Vyanzo mbalimbali	4,111,200,000
11	H/W Tunduru	25	Vyanzo mbalimbali	4,030,524,245
12	H/M Tabora	8	Serikali Kuu	3,927,190,562
13	H/W Mpanda	34	Carbon Credit Trade, Mapato ya ndani, Global, Serikali Kuu	3,813,891,757
14	H/W Nzega	12	Serikali Kuu, BOOST, SWASH, SEQUIP, GEF/IFAD, GPE-LANES, Barrick, Electronic Money Transaction Levy na Mapato ya ndani	3,791,700,000
15	H/W Karagwe		Vyanzo mbalimbali	3,770,764,358
16	H/M Mpanda	9	Mapato ya ndani, Mfuko wa Jimbo, Tozo, BOOST na Serikali kuu	3,724,600,000
17	H/W Tarime	3	Vyanzo mbalimbali	3,449,881,895
18	H/W Igunga	19	TOZO, Serikali Kuu, SRWSSP, TEA, BOOST	3,371,317,450
19	H/W Sikonge	16	Serikali Kuu	3,356,778,800
20	H/W Musoma	5	Vyanzo mbalimbali	3,330,250,000
21	H/W Kyela	18	Serikali Kuu,EP4R,BOOST,SEQUIP,Mapato ya ndani	3,287,732,242
22	H/W Ushetu	11	Serikali Kuu,Mapato ya ndani,OTHERS	3,211,872,137
23	H/W Makete	8	Serikali Kuu, BOOST, TEA,BARRICK	3,207,000,000
24	H/W Kibiti	13	Serikali Kuu,Mapato ya ndani,TASAF	3,137,149,797
25	H/Jiji Mbeya	13	EP4R, SEQUIP,TEA,Serikali Kuu,Mapato ya ndani, BARRIC COMPANY,Mfuko wa Jimbo	3,062,561,794
26	H/W Ileje	13	Serikali Kuu, BOOST ya ndaniT,Mapato ya ndani	2,867,883,935
27	H/W Missenyi	23	Serikali Kuu, Mapato ya ndani	2,705,004,000
28	H/W Simanjiro		Vyanzo mbalimbali	2,667,999,908
29	H/W Ikungi	13	Vyanzo mbalimbali	2,653,592,725
30	H/W Mafia		Vyanzo mbalimbali	2,627,210,922
31	H/Mji Geita	12	Serikali Kuu,Mapato ya ndani,TASAF,EP4R	2,496,417,410
32	H/M Temeke	4	Vyanzo mbalimbali	2,483,138,884
33	H/W Kasulu		Vyanzo mbalimbali	2,450,000,000
34	H/M Mtwara/Mikindani	18	Vyanzo mbalimbali	2,399,100,000
35	H/W Chato	14	Serikali Kuu,Mapato ya ndani,COMMUNITY	2,386,968,398
36	H/W Ruangwa	10	Vyanzo mbalimbali	2,264,537,827
37	H/Jiji Dodoma	27	Serikali Kuu,Mapato ya ndani,BOOST,LANES, EP4R	2,251,035,900

Na.	Halmashauri	Idadi ya Miradi	Chanzo cha Fedha	Kiasi (Sh.)
38	H/W Muleba	18	Serikali Kuu,Mapato ya ndani,BOOST ya ndani,SEQUIP	2,230,348,500
39	H/M Bukoba	10	Serikali Kuu,BOOST,Mapato ya ndani,SEQUIP	2,112,597,026
40	H/W Urambo		Vyanzo mbalimbali	2,066,188,013
41	H/W Ngorongoro	26	IMF,Serikali Kuu,Mfuko waJimbo,Mapato ya ndani	2,064,308,300
42	H/W Masasi	12	Serikali Kuu,Mapato ya ndani,BARRICK	1,998,198,254
43	H/W Shinyanga		Vyanzo mbalimbali	1,932,784,307
44	H/M Kigoma/Ujiji	7	Serikali Kuu, BOOST	1,919,200,000
45	H/W Chunya	6	Serikali Kuu,Mapato ya ndani	1,834,402,871
46	H/W KiMapato ya ndania	8	SEQUIP, Serikali Kuu,Mapato ya ndani	1,810,896,850
47	H/W Ngara	14	Serikali Kuu, Others	1,796,000,000
48	H/Jiji Dar es Salaam	5	Vyanzo mbalimbali	1,779,113,777
49	H/W Kibaha		Vyanzo mbalimbali	1,732,959,619
50	H/W Mbutu	15	Serikali Kuu, Mapato ya ndani	1,686,428,578
51	H/W Songea	5	Vyanzo mbalimbali	1,649,700,650
52	H/Jiji Mwanza	9	Serikali Kuu Mapato ya ndani	1,629,877,590
53	H/Mji Kondo	7	Vyanzo mbalimbali	1,594,376,397
54	H/W Kyerwa	46	Serikali Kuu,Mfuko wa Jimbo,Mapato ya ndani,SEQUIP	1,570,684,207
55	H/W Mlimba	8	Mfuko wa Jimbo, Serikali Kuu	1,563,268,103
56	H/W Uvinza	6	Vyanzo mbalimbali	1,500,000,000
57	H/W Meatu	5	Vyanzo mbalimbali	1,470,000,000
58	H/W Muheza	14	Serikali Kuu, TOZO,Mapato ya ndani	1,462,638,782
59	H/W Mkuranga	23	Serikali Kuu, Mapato ya ndani	1,420,959,000
60	H/W Bukombe	16	Serikali Kuu,Mapato ya ndani,TOZO	1,384,678,000
61	H/W Nyang'hwale	10	Vyanzo mbalimbali	1,360,000,000
62	H/W Mufindi	4	Serikali Kuu,Mapato ya ndani	1,310,000,000
63	H/Mji Nzega	12	Serikali Kuu,Mapato ya ndani,BOOST	1,308,200,000
64	H/W Bukoba	7	Mfuko wa Jimbo, SEQUIP,Serikali Kuu	1,184,280,028
65	H/W Sumbawanga	3	Serikali Kuu	1,123,422,828
66	H/W Itigi	5	Serikali Kuu	1,121,929,888
67	H/W Malinyi	10	Vyanzo mbalimbali	1,111,092,807
68	H/W Monduli	4	Vyanzo mbalimbali	1,061,000,000
69	H/Mji Kasulu	4	Vyanzo mbalimbali	1,048,288,800
70	H/W Handeni	15	Vyanzo mbalimbali	1,048,200,000
71	H/W Mbeya	14	Vyanzo mbalimbali	1,021,560,140
72	H/W Kilwa		Vyanzo mbalimbali	1,006,250,000
73	H/Mji Ifakara	11	Vyanzo mbalimbali	994,000,000
74	H/W Singida		Vyanzo mbalimbali	990,000,000
75	H/W Serengeti	2	Serikali Kuu	873,069,466
76	H/W Iringa	10	Serikali Kuu, Mapato ya ndani	842,170,285
77	H/M Sumbawanga	6	Serikali Kuu, TEA	828,334,056

Na.	Halmashauri	Idadi ya Miradi	Chanzo cha Fedha	Kiasi (Sh.)
78	H/W Babati	14	WASH.	820,150,000
79	H/M Ubungo	2	Vyanzo mbalimbali	750,000,000
80	H/W Rombo	4	Serikali Kuu,Mapato ya ndani	738,986,717
81	H/W Karatu	11	Barrick Mines, Serikali Kuu,Mapato ya ndani	689,473,200
82	H/W Mlele	11	Serikali Kuu, TOZO,Mapato ya ndani,SWASH,Uviko 19	680,367,944
83	H/W Madaba	2	Vyanzo mbalimbali	654,735,200
84	H/W Momba	2	Vyanzo mbalimbali	625,807,263
85	H/M Lindi	5	Serikali Kuu,Mfuko wa Jimbo	611,461,254
86	H/W Msalala	19	CSR,Mapato ya ndani,Serikali Kuu,WASH,BOOST	593,206,280
87	H/Mji Korogwe	6	Serikali Kuu,Mapato ya ndani	593,000,000
88	H/W Busokelo	14	Serikali Kuu,Mapato ya ndani, Michango ya Jamii	592,692,320
89	H/W Hai	5	Serikali Kuu	572,600,000
90	H/W Ukerewe		Vyanzo mbalimbali	548,920,417
91	H/W Nanyumbu	9	Vyanzo mbalimbali	544,000,000
92	H/Mji Kahama	2	Vyanzo mbalimbali	542,760,545
93	H/W Nsimbo	7	Serikali Kuu, TOZO	508,683,972
Jumla				206,886,504,449

Kiambatisho Na. 33: Kuchelewa kukamilika kwa miradi ya maendeleo katika mamlaka za serikali za mitaa

Na	Halmashauri	Maelezo ya Mradi	Muda wa Mkataba (tarehe ya kuanza na tarehe ya kukamilika mradi)	Kiasi (Sh.)
1	H/W Babati	Ujenzi wa chumba cha kuhifadhi maiti, Wodi ya upasuaji wanaume na Wanawake, Wodi ya Watoto katika Hospitali ya Wilaya.	Tarehe 3 Machi 2023 hadi tarehe 2 Juni 2023	750,000,000
		Ujenzi wa Kituo cha Afya Ayasanda ifikapo Juni 2023	Tarehe 2 Oktoba 2022 hadi tarehe 31 Desemba 2022	259,000,000
		Ujenzi wa Kituo cha Afya Madunga ifikapo Juni 2023	Tarehe 14 Septemba 2022 hadi tarehe 25 machi 2023	259,000,000
		Ujenzi wa Kituo cha Afya Gidas ifikapo Juni 2023.	Tarehe 11 Oktoba 2022 hadi tarehe 11 Januari 2023	259,000,000
		Ujenzi wa Kituo cha Afya Bashnet ifikapo Juni 2023	Tarehe 14 Februari 2023 hadi tarehe 14 Mei 2023	209,000,000
		Ujenzi wa Nyumba ya Mkurugenzi	Tarehe 16 Agosti 2022 hadi tarehe 9 Desemba 2022	150,000,000
2	H/M Shinyanga	Ujenzi wa Jengo la Utawala Makao Makuu ya Halmashauri	Tarehe 31 machi 2022 hadi tarehe 6 Septemba 2022	2,260,000,000
3	H/W Kigoma	Ujenzi wa Jengo la Utawala Makao Makuu ya Halmashauri	Tarehe 16 Mei 2022 hadi tarehe 16 Septemba 2022	2,000,000,000
4	H/W Kishapu	Ujenzi wa wodi ya wazazi, chumba cha upasuaji na jengo la kujifungulia katika Kituo cha Afya Mwamalasa	Tarehe 20 Januari 2023 hadi tarehe 23 Juni 2023	500,000,000
		Ujenzi wa Nyumba ya Mtumishi katika Shule ya Msingi Ngw'andu.	Tarehe 01 Juni 2023 hadi tarehe 30 Juni 2023	50,000,000
		Ujenzi wa Nyumba za katika shule ya msingi Ijimija.	Tarehe 02 Juni 2023 hadi tarehe 30 Juni 2023	56,600,000
		Ujenzi wa jengo la Utawala katika shule ya sekondari Ukenyenge.	Tarehe 1 Mei 2023 hadi tarehe 30 Agosti 2023	107,726,440
5	H/Jiji Tanga	Ujenzi wa soko la wamachinga katika eneo la Kange.	Tarehe 3 Agosti 2022 hadi tarehe 30 Desemba 2022	1,297,753,750
6	H/W Bumbuli	Ujenzi wa Jengo la wagonjwa wa nje na Maabara katika Hospitali ya Wilaya.	Tarehe 26 Mei 2022 hadi tarehe 26 Septemba 2022	500,000,000
		Ujenzi wa Kituo cha Afya Milingano.	Tarehe 1 Julai 2022 hadi tarehe 7 Aprili 2023	500,000,000
		Upanuzi wa kituo cha Afya Ngwashi.	Tarehe ya awali ya kukamilika mradi ilikuwa taare 1 Julai 2022	500,000,000
7	H/W Mwanga	Ujenzi wa Jengo la Utawala Makao Makuu ya Halmashauri	Tarehe 10 Februari 2023 hadi tarehe 25 Juni 2023	1,000,000,000
8	H/W Buchosa	Ujenzi wa Madaras sita katika shule ya msingi Bulyaheke	Tarehe 28 Desemba 2022 hadi tarehe 30 Juni 2023	78,125,000
		Ujenzi wa madarasa mawili, matundu sita vyoo katika shule ya Msingi Nyehunge	Tarehe 19 Mei 2023 hadi tarehe 30 Juni 2023	55,824,000
		Ujenzi wa Mabweni mawili katika shule ya sekondari Nyakaliro	Tarehe 19 Januari hadi tarehe 19 Aprili 2023	240,000,000
		Ujenzi wa kituo cha Afya Nyanzenda	Tarehe 12 Novemba 2021 hadi tarehe 12 Februari 2022	250,000,000
9	H/W Sumbawanga	Ujenzi wa chumba cha kuhifadhi maiti, Wodi ya upasuaji wanaume na Wanawake, Chumba cha upasuaji katika Hospitali ya Wilaya.	From 2 May 2022 to 26 August 2022	767,280,407

Na	Halmashauri	Maelezo ya Mradi	Muda wa Mkataba (tarehe ya kuanza na tarehe ya kukamilika mradi)	Kiasi (Sh.)
10	H/W Korogwe	Ujenzi wa jengo la Wodi ya kujifungulia Pamoja na chumba cha upasuaji katika kituo cha Mnyuzi na katika Kituo cha Afya Kerenge;	Kwa Kituo cha Afya Mnyuzi: 28 Septemba 2022 hadi 28 Desemba 2022; Kiuo cha Afya Kerenge: Kuanzia 12 Desemba 2022 hadi 12 April 2023	550,000,000
11	H/Jiji Mwanza	Ujenzi wa Kituo cha Mabasi Nyegezi	Tarehe ya kukamilisha mradi 30 Septemba 2023	442,714,000
12	H/W Sikonge	Ujenzi wa Jengola wagonjwa wa nje Pamoja na chumba cha kujifungulia katika kituo cha Afya Nyahua.	Mradi ulipaswa kukamilika mwaka wa fedha 2021/22	400,000,000
13	H/W Siha	Ujenzi wa kituo cha Afya Olkolili	Tarehe 15 Novemba 2022 hadi tarehe 15 Mei 2023	250,000,000
		Ujenzi wa Jengo la Wagonjwa wa Nje na Nyumba ya Mtumishi katika Zahanati ya Embukoi	Tarehe 5 Agosti 2022 hadi tarehe 8 Novemba 2022	100,000,000
14	H/M Singida	Ujenzi wa Kituo cha Afya Mtipa	Tarehe ya kukamilika ilitakiwa kuwa 12 Aprili 2023	200,851,869
		Ujenzi wa kituo cha Afya Unyambwa na Ukamilishaji wa Ujenzi wa Zahanati ya Kisasida.	Tarehe 12 Mei 2022 hadi tarehe 12 Agosti 2022	102,962,766
15	H/W Liwale	Ujenzi wa jengo la wagonjwa wa nje , jengo la wodi ya kujifungulia Pamoja na chumba cha upasuaji, Kichomea taka katika Kituo cha Afya Mirui.	Kutoka Machi 2022 hadi Juni 2022	303,152,657
16	H/W Kwimba	Ujenzi wa Jengo la Utawala kawamu ya kwanza.	25 Mei 2022 hadi 25 Septemba 2022	1,260,003,358
17	H/W Bariadi	Ujenzi wa Jengo la Utawala awamu ya Pili.	Tarehe 6 Januari 2023 hadi tarehe 8 Mei 2023	143,792,200
18	H/M Kigamboni	Ujenzi wa Machinio ya Kiasa	Tarehe 15 Desemba hadi tarehe 15 April 2023	139,852,800
19	H/W Handeni	Ujenzi wa Jengo la Utawala	Tarehe 23 Machi 2020 hadi February 2021	3,416,219,993
20	H/W Kondo	Ujenzi wa Duka la Dawa katika Hospital ya Wilaya	Mradi ulipaswa kukamilika tarehe 30 Oktoba , 2022	175,901,535.45
		Ujenzi wa Hospital ya Jengo la Utawala katika Hospital ya Wilaya.	Mradi ulipaswa kukamilika tarehe 23 Juni 2022	355,219,778.28
		Ujenzi wa Jengo la kufulia, Jengo la Upasuaji na Wodi ya kujifungulia katika kituo cha Afya PAHI.	TMradi ulipaswa kukamilika tarehe 28 Oktoba 2022	283,327,888.04
		Ujenzi wa Zahanati ya Madege	Mradi ulipaswa kukamilika tarehe 20 Mei 2023	43,650,000.00
		Ujenzi wa Jengo la Utawala.	Mradi ulipaswa kukamilika tarehe 19 Septemba 2022	560,245,000
Jumla				20,777,203,442

Kiambatisho 34: Kiasi pungufu cha fedha kilichotolewa kutekeleza miradi

Na.	Halmashauri	Chanzo cha Fedha	Kiasi kisichotolewa (Sh.)
1.	H/W Kibaha	Serikali Kuu	2,000,000,000
		SEQUIP	49,001,575
		Global Fund	43,136,341
		TCRP	34,616,495
2.	H/W Kiteto	BOOST	209,400,000
		WASH	251,432,315
		SWASH	257,032,297
		Serikali Kuu	1,923,379,869
3.	H/W Buchosa	EP4R - Primary	1,228,000,000
		World Bank - (SWASH)	270,099,871
4.	H/Jiji Arusha	EP4R	1,290,000,000
5.	H/W Kakonko	SEQUIP	573,000,000
		WASH UNICEF HEALTH	263,745,000
		SRWSS & HEALTH	324,000,000
6.	H/W Kasulu	SRWSS	608,340,748
		UNICEF - WASH	420,000,000
7.	H/W Kibiti	BOOST	469,000,000
Jumla Ndogo - Serikali Kuu na Washirika wa Maendeleo			10,214,184,511
1	H/Mji Tunduma	Own Source	711,076,435
2	H/W Uvinza	Own Source	626,130,992
3	H/W Busega	Own Source	612,348,011
4	H/W Mbinga	Own Source	409,396,698
5	H/Mji Bariadi	Own Source	383,000,000
6	H/W Ludewa	Own Source	358,281,850
7	H/W Ikungi	Own Source	344,191,195
8	H/W Muleba	Own Source	338,425,653
9	H/W Namtumbo	Own Source	326,309,557
10	H/W Rungwe	Own Source	316,251,785
11	H/Mji Makambako	Own Source	293,315,058
12	H/W Korogwe	Own Source	279,259,559
13	H/W Maswa	Own Source	251,007,422

Na.	Halmashauri	Chanzo cha Fedha	Kiasi (Sh.)	kisichotolewa
14	H/W Butiama	Own Source		246,165,945
15	H/W Arusha	Own Source		244,923,268
16	H/M Tabora	Own Source		239,085,915
17	H/W Madaba	Own Source		225,602,539
18	H/W Bahi DC	Own Source		223,747,663
19	H/W Rorya	Own Source		221,752,760
20	H/W Kalambo	Own Source		210,286,826
21	H/W Itilima	Own Source		204,081,208
22	H/W Karatu	Own Source		203,311,451
23	H/W iteto	Own Source		201,303,967
24	H/W Simanjiro	Own Source		199,691,759
25	H/W Ileje	Own Source		191,795,411
26	H/W Tunduru	Own Source		188,910,773
27	H/W Kasulu	Own Source		175,724,741
28	H/W Busokelo	Own Source		170,076,973
29	H/W Singida	Own Source		166,737,230
30	H/W Buhigwe	Own Source		161,931,071
31	H/Mji Korogwe	Own Source		155,273,988
32	Kasulu TC	Own Source		153,675,419
33	Nyasa DC	Own Source		131,492,517
34	Uyui DC	Own Source		127,536,751
35	Serengeti DC	Own Source		109,987,193
36	Handeni DC	Own Source		103,347,658
37	Shinyanga DC	Own Source		95,529,630
38	Bunda TC	Own Source		89,136,500
39	Bukoba MC	Own Source		88,078,739
40	Karagwe DC	Own Source		82,026,598
41	Bariadi DC	Own Source		81,518,021
42	Meatu DC	Own Source		65,532,175
43	Urambo DC	Own Source		65,364,709
44	Musoma DC	Own Source		64,055,375
45	Iringa MC	Own Source		57,740,475

Na.	Halmashauri	Chanzo cha Fedha	Kiasi (Sh.)	kisichotolewa
46	Chemba DC	Own Source		56,899,503
47	Magu DC	Own Source		51,642,389
48	Kakonko DC	Own Source		28,199,741
49	Kondoa DC	Own Source		21,510,100
Jumla Ndogo-Mapato ya Ndani				10,352,671,195
Jumla Kuu				20,566,855,706

Kiambatisho 35: Fedha pungufu zilizotolewa kwa ajili ya Elimu bila malipo

Na.	Halmashauri	Kifungu	Kiasi kilichotakiwa (Sh.)	Kiasi kilichotolewa (Sh.)	Pungufu (Sh.)
1	H/W Arusha	Ruzuku ya chakula (Shule za Sekondari)	837,699,999	762,453,626	75,246,373
		Ruzuku ya Uendeshaji (Shule za Sekondari)	331,352,679	313,809,644	17,543,035
		Fidia ya Ada (Shule za Sekondari)	545,366,182	477,253,622	68,112,560
2	H/W Ilemela	Fidia ya Ada (Shule za Sekondari za bwani)	138,740,000	118,209,601	20,530,399
		Ruzuku ya chakula (Shule za Sekondari)	1,070,280,000	1,006,138,440	64,141,560
3	H/W Kalambo	Posho ya madaraka (Shule za Msingi)	323,400,000	117,200,815	206,199,185
		Ruzuku ya chakula Shule za Msingi zenye Mahitaji Maalum	58,212,000	21,694,839	36,517,161
		Ruzuku ya uendeshaji (Shule za Sekondari)	136,712,500	123,442,303	13,270,197
		Posho ya madaraka (Shule za Sekondari)	48,000,000	45,000,000	3,000,000
		Ruzuku ya chakula (Shule za Sekondari)	681,480,500	644,261,254	37,219,246
		Fidia ya Ada (Shule za Sekondari)	203,480,000	176,250,809	27,229,191
4	H/W Kibaha	Ruzuku ya Uendeshaji (Shule za Msingi)	132,918,000	130,725,845	2,192,155
		Fidia ya Ada na Ruzuku ya Uendeshaji (Shule za Sekondari)	298,560,000	266,582,508	31,977,492
5	H/W Malinyi	Ruzuku ya uendeshaji na fidia ya Ada (Shule za Sekondari)	389,194,035	366,448,236	22,745,799
6	H/W Sengerma	Ruzuku ya Uendeshaji (Shule za Sekondari)	699,400,000	688,702,830	10,697,170
7	H/W Nsimbo	Ruzuku ya uendeshaji (Shule za Msingi)	288,462,000	284,407,051	4,054,949
		Ruzuku ya Chakula - Shule za Mahitaji Maalumu	65,124,000	42,283,142	22,840,858
		Ruzuku ya chakula (Shule za Sekondari)	216,185,891	201,690,363	14,495,528
		Ruzuku ya uendeshaji (Shule za Sekondari)	77,524,696	75,524,696	2,000,000
		Fidia ya Ada (Shule za Sekondari)	146,460,159	138,485,491	7,974,668
8	H/W Mpimbwe	Ruzuku ya chakula (Shule za Sekondari)	416,880,000	395,059,464	21,820,536
9	H/Mji Nzega	Ruzuku ya chakula (Shule za Msingi)	7,128,000	3,752,332	3,375,668
		Ruzuku ya uendeshaji (Shule za Msingi)	160,950,000	159,588,667	1,361,333
		Posho ya madaraka (Shule za Msingi)	111,600,000	108,000,000	3,600,000
10	H/M Tabora	Ruzuku ya chakula (Shule za Sekondari)	2,008,800,000	1,598,000,000	410,800,000
		Ruzuku ya uendeshaji (Shule za Sekondari)	411,700,000	403,420,000	8,280,000
		Fidia ya Ada (Shule za Sekondari)	329,360,000	317,793,000	11,567,000
11	H/M Iringa	Ruzuku ya Chakula - Shule za Mahitaji Maalumu	105,543,000	92,677,327	12,865,673
		Posho ya madaraka (Shule za Sekondari)	51,000,000	50,250,000	750,000
12	H/W Mlele	Ruzuku ya uendeshaji (Shule za Msingi)	201,835,541	184,736,850	17,098,691
		Ruzuku ya chakula (Shule za Sekondari)	246,240,000	224,223,269	22,016,731
		Ruzuku ya uendeshaji (Shule za Sekondari)	35,725,000	32,456,577	3,268,423
		Fidia ya Ada (Shule za Sekondari)	79,960,000	76,696,177	3,263,823
13	H/W Sikonge	Ruzuku ya uendeshaji (Shule za Sekondari)	98,462,500	86,046,363	12,416,137
		Fidia ya Ada (Shule za Sekondari)	157,540,000	143,327,159	14,212,841

Na.	Halmashauri	Kifungu	Kiasi kilichotakiwa (Sh.)	Kiasi kilichotolewa (Sh.)	Pungufu (Sh.)
14	H/W Tanganyika	Ruzuku ya chakula (Shule za Sekondari)	420,620,000	415,416,218	5,203,782
15	H/M Ubungo	Posho ya madaraka (Shule za Msingi)	200,400,000	198,000,000	2,400,000
		Posho ya madaraka (Shule za Sekondari)	93,000,000	87,000,000	6,000,000
Jumla			11,825,296,682	10,577,008,518	1,248,288,165

Chanzo: Taarifa za Idara ya Elimu Msingi na Sekondari

Kiambatisho Na. 36: Upungufu wa miundombinu katika shule za Msingi

Na	Halmashauri	Viti na Meza	Madarasa	Madawati	Vyoo vya Wanafunzi	Vyoo walimu vya	Nyumba za walimu	Ofisi za Walimu	Bwalo	Jumla
1	H/W Hai	2115	637	2221	484		1255	36		6748
2	H/M Ilemela		1261			110	1398	92		2861
3	H/W Kibaha	684	172	2447	480		428	16		4227
4	H/W Kishapu	79	1183	9071	1975		1817			14125
5	H/W Magu	1828	1388	12663	2635		1136			19650
6	H/W Malinyi	1034	611	3078	1216		853			6792
7	H/W Maswa		989	12606	3492	128	715			17930
8	H/W Mlele		45	3517	432		273	28		4295
9	H/W Monduli	676	300		825		423		67	2291
10	H/W Karatu	738	134		719	66	625		130	2412
11	H/W Moshi	1027	65	3465	465		720	38		5780
12	H/M Mpanda		1187	12146	2217		761			16311
13	H/W Mtwara		222	1498	506	69	407	98		2800
14	H/W Ngorongoro	864	363	1572	618		239		9	3665
15	H/W Same	1457	372	1769	606		1513	127		5844
16	H/W Sengerema		1514	15449	3349		2233			22545
17	H/W Siha	1648	131	126	286		325	42		2558
18	H/M Singida	140	464	3,199	1088		635	194		5720
Jumla		12290	11038	84827	21393	373	15756	671	206	146554

Chanzo: Taarifa za Idara ya Elimu Msingi na Sekondari

Kiambatisho Na. 37: Upungufu wa Miundombinu katika shule za Sekondari

Na	Halmashauri	Viti na Meza	Mada rasa	Vyoo vya Wanafunzi	Vyoo vya Walimu	Nyumba za Walimu	Ofisi za Walimu	Mabweni	Bwalo	Maabara	Jumla
1	H/W Hai	43	17	112	13	547		30	28	56	846
2	H/M Ilemela		190			1039	45			22	1296
3	H/W Kibaha	195	9	126	8	340		7	3	6	694
4	H/W Kishapu	2376								36	2412
5	H/W Magu	1474	14	614		683		64		45	2894
6	H/W Malinyi	763				130				27	920
7	H/W Maswa			307		476				79	862
8	H/W Mlele	668	8	51		63	22	24		11	847
9	H/W Monduli	62	13	568		280			7	13	943
10	H/W Karatu	177	3	221		403			21	30	855
11	H/W Moshi	283		33	9	552		13	10	3	903
12	H/M Mpanda	246	51	244		427					968
13	H/W Mtwara			122		250	102				474
14	H/W Ngorngoro		17	108		128			7		260
15	H/W Same	64	11	171	31	649		75	36	14	1051
16	H/W Sengerema					647	203			56	906
17	H/W Siha					221	30	48		18	317
18	H/M Singida		22				47				69
	Jumla	6351	355	2677	61	6835	449	261	112	416	17517

Chanzo: Taarifa za Idara ya Elimu Msingi na Sekondari

Kiambatisho 38: Upungufu wa walimu katika shule za Msingi na Sekondari

Na	Halmashauri	Shule za Msingi	Mahitaji	Waliopo	Upungufu
1	H/W Hai	Walimu wa Shule za Msingi	1392	969	423
2	H/W Kibaha	Walimu wa Shule za Msingi	663	590	73
3	H/W Kishapu	Walimu wa Shule za Msingi	2119	1044	1075
4	H/W Malinyi	Walimu wa Shule za Msingi	1035	450	585
5	H/W Mlele	Walimu wa Shule za Msingi	593	263	330
6	H/W Mtwara	Walimu wa Shule za Msingi	763	522	241
7	H/Mji Newala	Walimu wa Shule za Msingi	470	316	154
8	H/W Same	Walimu wa Shule za Msingi	1743	1169	574
9	H/W Siha	Walimu wa Shule za Msingi	602	402	200
10	H/M Singida	Walimu wa Shule za Msingi	1250	741	509
11	H/M Kigoma Ujiji	Walimu wa Shule za Msingi	1162	770	392
12	H/W Mvomero	Walimu wa Shule za Msingi	2211	1568	643
13	H/W Sumbawanga	Walimu wa Shule za Msingi	2403	1195	1208
14	H/W Nkasi	Walimu wa Shule za Msingi	1884	1100	784
15	H/W Kalambo	Walimu wa Shule za Msingi	2091	1235	856
16	H/M Sumbawanga	Walimu wa Shule za Msingi	1610	1028	582
17	H/W Urambo	Walimu wa Shule za Msingi	467	303	164
18	H/W Kasulu	Walimu wa Shule za Msingi	2,151	957	1194
Jumla ndogo shule za msingi			24609	14622	9987
Shule za Sekondari					
1	H/W Hai	Walimu wa Shule za Sekondari	768	610	158
2	H/W Karatu	Walimu wa Shule za Sekondari	267	215	52
3	H/W Kibaha	Walimu wa Shule za Sekondari	429	401	28
4	H/W Kishapu	Walimu wa Shule za Sekondari	228	125	103
5	H/W Malinyi	Walimu wa Shule za Sekondari	280	180	100
6	H/W Mlele	Walimu wa Shule za Sekondari	207	101	106
7	H/M Moshi	Walimu wa Shule za Sekondari	245	191	54
8	H/W Mtwara	Walimu wa Shule za Sekondari	104	15	89
9	H/W Same	Walimu wa Shule za Sekondari	944	758	186
10	H/W Siha	Walimu wa Shule za Sekondari	412	296	116
11	H/M Singida	Walimu wa Shule za Sekondari	617	412	205
12	H/M Kigoma Ujiji	Walimu wa Shule za Sekondari	692	497	195
13	H/W Sumbawanga	Walimu wa Shule za Sekondari	588	335	253
14	H/M Sumbawanga	Walimu wa Shule za Sekondari	864	591	273
15	H/W Ulanga	Walimu wa Shule za Sekondari	519	308	211
16	H/W Urambo	Walimu wa Shule za Sekondari	146	88	58
17	H/W Kasulu	Walimu wa Shule za Sekondari	487	331	156
Jumla ndogo shule za sekondari			7797	5454	2343
Jumla kuu			32406	20076	12330

Kiambatisho 39: Bajeti Pungufu ya Ruzuku ya uendeshaji wa shule na chakula katika shule za msingi na sekondari

Na	Halmashauri	Shule	Maelezo ya Ruzuku	Idadi ya Wanafunzi	Kiwango (Sh.)	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Bajeti tarajiwa (Sh.)	Bajeti Pungufu (Sh.)
1	H/W Buhigwe	Msingi	Ruzuku ya Chakula	304	540,000	99,756,531	164,160,000	64,403,469
2	H/Mji Bunda	Msingi	Ruzuku ya Uendeshaji	51,133	6,000	305,432,452	306,798,000	1,365,548
		Sekondari	Ruzuku ya Chakula	281	540,000	139,592,860	151,740,000	12,147,140
3	H/M Iringa	Sekondari	Ruzuku ya Chakula	1,760	540,000	866,700,000	950,400,000	83,700,000
		Msingi	Ruzuku ya Uendeshaji	32,457	6,000	191,256,000	194,742,000	3,486,000
4	H/W Kakonko	Msingi	Ruzuku ya Uendeshaji	50,899	6,000	287,994,000	305,394,000	17,400,000
		Msingi	Ruzuku ya Chakula	546	540,000	87,318,000	294,840,000	207,522,000
		Sekondari	Ruzuku ya Uendeshaji	6,990	12,500	84,350,000	87,375,000	3,025,000
5	H/W Kasulu	Sekondari	Ruzuku ya Chakula	946	540,000	426,600,000	510,840,000	84,240,000
		Sekondari	Ruzuku ya Uendeshaji	10,109	12,500	118,225,000	126,362,500	8,137,500
6	Kasulu TC	Msingi	Ruzuku ya Chakula	284	540,000	79,380,000	153,360,000	73,980,000
7	H/W Kibodo	Sekondari	Ruzuku ya Uendeshaji	11,593	12,500	127,350,000	144,912,500	17,562,500
8	H/W Kigoma	Sekondari	Ruzuku ya Chakula	711	540,000	246,780,000	383,940,000	137,160,000
		Sekondari	Ruzuku ya Uendeshaji	14,844	12,500	162,100,000	185,550,000	23,450,000
		Msingi	Ruzuku ya Chakula	360	540,000	64,827,000	194,400,000	129,573,000
9	Kigoma-Ujiji MC	Msingi	Ruzuku ya Chakula	323	540,000	62,265,132	174,420,000	112,154,868
10	H/W Mbozi	Msingi	Ruzuku ya Chakula	294	540,000	59,103,000	158,760,000	99,657,000
11	H/W Momba	Msingi	Ruzuku ya Chakula	118	540,000	11,583,000	63,720,000	52,137,000
		Sekondari	Ruzuku ya Chakula	94	540,000	33,480,000	50,760,000	17,280,000
12	H/W Mpimbwe	Sekondari	Ruzuku ya Chakula	802	540,000	416,880,000	433,080,000	16,200,000
13	H/W Nsimbo	Sekondari	Ruzuku ya Chakula	428	540,000	216,185,891	231,120,000	14,934,109
14	H/W Nzega	Sekondari	Ruzuku ya Chakula	774	540,000	95,151,452	417,960,000	322,808,548
		Sekondari	Ruzuku ya Uendeshaji	10,693	12,500	103,524,197	133,662,500	30,138,303
		Msingi	Ruzuku ya Uendeshaji	106,257	6,000	48,000,000	637,542,000	589,542,000
15	H/Mji Nzega	Sekondari	Ruzuku ya Chakula	244	540,000	112,320,000	131,760,000	19,440,000
16	H/W Serengeti	Msingi	Ruzuku ya Uendeshaji	97,580	6,000	519,372,554	585,480,000	66,107,446
17	H/WSikonge	Msingi	Ruzuku ya Uendeshaji	61,510	6,000	337,752,000	369,060,000	31,308,000
18	H/W Tanganyika	Sekondari	Ruzuku ya Chakula	853	540,000	420,620,000	460,620,000	40,000,000
19	H/Mji Tunduma	Msingi	Ruzuku ya Chakula	198	540,000	58,806,000	106,920,000	48,114,000
		Sekondari	Ruzuku ya Chakula	458	540,000	212,300,000	247,320,000	35,020,000
		Sekondari	Ruzuku ya Uendeshaji	10,431	12,500	112,850,000	130,387,500	17,537,500
20	H/M Ubungo	Msingi	Ruzuku ya Uendeshaji	106,079	6,000	579,981,848	636,474,000	56,492,152
		Sekondari	Ruzuku ya Uendeshaji	34,404	12,500	425,188,000	430,050,000	4,862,000

Na	Halmashauri	Shule	Maelezo ya Ruzuku	Idadi ya Wanafunzi	Kiwango (Sh.)	Bajeti iliyoidhinishwa (Sh.)	Bajeti tarajiwa (Sh.)	Bajeti Pungufu (Sh.)
21	Uyui DC	Sekondari	Ruzuku ya Chakula	671	540,000	335,112,456	362,340,000	27,227,544
Jumla						7,448,137,373	9,916,250,000	2,468,112,627

Chanzo: Taarifa za Idara ya Elimu Msingi na Sekondari

Kiambatisho Na. 40: Kuchelewa kukamilika kwa ujenzi wa vituo vya kutolea huduma za afya

Na.	Halmashauri	Maelezo ya Mradi	Kiasi pokelewa na tumika (Sh.) (TZS)	Maombi ya nyongeza ya fedha (TZS)
1.	H/ Mji Babati	Ujenzi jengo la wagonjwa wa je (OPD) Kituo kipya cha Afya Nangara	90,060,000	98,423,367
2.	H/W Simanjiro	Ujenzi wa Zahanati ya Loswaki	50,000,000	92,400,000
3.	H/W Simanjiro	Ujenzi wa Kituo cha Afya Terrat	462,000,000	80,000,000
4.	H/W Missenyi	Ujenzi Jengo la Kufulia, Jengo la Upasuaji na Jengo la Wazazi Kituo cha Afya Kanyigo	250,000,000	77,000,000
5.	H/W Malinyi	Ujenzi wa nyumba za watumishi wa afya	90,000,000	69,246,920
6.	H/W Simanjiro	Ujenzi wa Kituo cha Afya Kata ya Loibosireet	97,686,557	602,313,443
7.	H/W Simanjiro	Ujenzi wodi ya wazazi Zahanati ya Terrat	50,000,000	50,000,000
8.	H/W Simanjiro	Ujenzi nyumba ya watumishi (2 kwa 1) Zahanati ya Kilombero	30,000,000	50,000,000
9.	H/W Mlimba	Ujenzi Kituo cha Afya Uchindile unaojumuisha, Jengo la Wazazi, Jengo la Wagonjwa wa Nje, Duka la Dawa, Upasuaji na Jengo la Kuhifadhi Maiti	500,000,000	47,612,875
10.	H/Mji Korogwe	Ujenzi wa Jengo linalojumuisha Wodi ya Wazazi na Upasuaji Kituo cha Afya Kwamsisi kukamilika 30 Juni 2023	250,000,000	46,172,400
11.	H/W Simanjiro	Ujenzi nyumba ya Watumishi (2 kwa 1) Zahanati ya Nadonjokin	15,000,000	45,000,000
12.	H/W Liwale	Ujenzi wa Jengo linalojumuisha Wodi ya Wazazi na Upasuaji na Jengo la Kufulia	250,000,000	42,127,500
13.	H/W Simanjiro	Ujenzi wa Jengo la Wagonjwa wa Nje na Maabara Kituo cha Afya Komolo	310,000,000	390,000,000
14.	H/Mji Babati	Ujenzi wa Kituo cha Afya Maisaka	500,000,000	39,188,200
15.	H/W Liwale	Ujenzi wa Wodi tatu na Jengo la kuhifadhi maiti katika Hospitali ya Wilaya	750,000,000	28,098,000
16.	H/W Liwale	Ukamilishaji wa Zahanati ya Ngorongopa	50,000,000	19,861,500
17.	H/W Lushoto	Ukamilishaji wa Jengo la pamoja lenye Wodi ya Wazazi na Upasuaji na Jengo la Kufulia Kituo cha Afya Lunguza	250,000,000	182,462,523
18.	H/W Liwale	Ukamilishaji wa Zahanati ya Najenjeja	50,000,000	18,155,500
19.	H/Mji Kibaha	Ujenzi wa Kituo cha Afya Pangani kwa awamu mbili unaojumuisha majengo sita ambayo ni : Jeno la Wagonjwa wa Nje, Maabara, Kichomea Taka, Jengo la Wazazi, Jengo la Upasuaji na Jengo la Kufulia	500,000,000	173,204,800
20.	H/W Malinyi	Ujenzi wa Kituo kipya cha Afya katika Kata ya Itete	500,000,000	156,309,786
21.	Liwale DC	Ujenzi wa Kituo cha Afya Mirui	400,000,000	129,616,500
22.	H/W Karatu	Ukamilishaji wa wodi ya wazazi na jengo la upasuaji Kituo cha Afya Mbuga Nyekundu	250,000,000	122,226,000
23.	H/W Mlimba	Ukamilishaji wa Zahanati ya Magugwe	50,000,000	12,891,500
24.	H/W Malinyi	Ujenzi wa Jengo la Wagonjwa wa Dharura	300,000,000	117,005,368
25.	H/W Simanjiro	Ujenzi Zahanati ya Losoito	50,000,000	100,000,000
26.	H/W Bunda	Ujenzi wa Hospitali ya Wilaya Bunda ulianza mwaka 2018	3,650,000,000	1,060,147,739

Na.	Halmashauri	Maelezo ya Mradi	Kiasi pokelewa na tumika (Sh.) (TZS)	Maombi ya nyongeza ya fedha (TZS)
27.	H/Jiji Dodoma	Ukamilishaji wa Zahanati ya Soweto	80,000,000	
28.	H/jiji Dodoma	Ujenzi Kituo cha Afya Zuzu	90,000,000	
29.	H/Jiji Dodoma	Ujenzi Kituo cha Afya Msalato	50,135,900	
30.	H/W Mafia	Ujenzi Jengo la Wazazi katika Hospitali ya Wilaya	520,174,714	
31.	H/W Mafia	Ujenzi Zahanati ya Kibada	130,000,000	
32.	H/W Babati	Ujenzi wa Kituo cha Afya Ayasanda kufikia Juni 2023	259,000,000	
33.	H/W Babati	Ujenzi Kituo cha Afya Madunga kufikia Juni, 2023.	259,000,000	
34.	H/W Babati	Ujenzi Kituo cha Afya Gidas kufikia Juni 2023.	259,000,000	
35.	H/W Babati	Ujenzi Kituo cha Afya Bashnet	209,000,000	
36.	H/W Korogwe	Ujenzi Jengo la pamoja la Wodi ya Wazazi na Upasuaji, Jengo la Kufulia na Walkway Kituo cha Afya Mnyuzi	250,000,000	
37.	H/W Itigi	Ujenzi wa Zahanati za Itumba na Lulanga na Ukamilishaji wa jengo la upasuaji, jengo la kuhifadhi maiti, na Ujenzi wa nyumba ya mtumishi kituo cha afya Mitundu	400,000,000	
38.	H/W Mbogwe	Ujenzi Kituo cha Afya Ushirika	500,000,000	
39.	H/W Mbogwe	Ujenzi wa wodi tatu na jengo lakuhifadhi maiti Hospitali ya Wilaya Mbogwe	750,000,000	
Jumla			13,501,057,171	3,849,463,921

Kiambatisho Na. 41: Upungufu wa magari ya kubebea wagonjwa kwenye vituo vya kutolea huduma za afya

Na.	Halmashauri	Kituo cha Kutolea Huduma za Afya	Mahitaji	Yaliyopo	Upungufu	Yaliyoharibi ka
1.	H/W Biharamulo	1. Hospital ya Wilaya Biharamulo	1	1	-	
		2. Kituo cha Afya Nyakanazi	1	-	1	
		3. Kituo cha Afya Nyakahura	1	-	1	
		4. Kituo cha Afya Nemba	1	-	1	
		5. Kituo cha Afya Rukaragata	1	-	1	
		6. Kituo cha Afya Bisibo	1	-	1	
2.	H/W Bukoba	7. Hospital ya Wilaya Bukoba	2	1	1	
		8. Kituo cha Afya Katoro	1	1	-	
		9. Kituo cha Afya Kishanje	1	1	-	
		10. Kituo cha Afya Maruku	1	-	1	
		11. Kituo cha Afya Kanazi	1	1	-	
		12. Kituo cha Afya Rubale	1	-	1	
3.	H/M Bukoba	13. Kituo cha Afya Rwamishenye	1	-	1	
		14. Kituo cha Afya Zamzam	1	1	-	
4.	H/W Bukombe	15. Kituo cha Afya Kashai	1	-	1	
		16. Kituo cha Afya Uyovu	2	1	1	1
		17. Hospital ya Wilaya Bukombe	2	1	1	
		18. Kituo cha Afya Bufanka	1	-	1	
		19. Kituo cha Afya Bulega	1	-	1	
		20. Kituo cha Afya Lyambamgongo	1	-	1	
		21. Kituo cha Afya Msonga	1	-	1	
5.	H/W Busega	22. Kituo cha Afya Namonge	1	-	1	
		23. Kituo cha Afya Ushirombo	1	-	1	
6.	H/W Itilima	24. District Hospital	1	-	1	
		25. Health Centres	4	2	2	
7.	H/W Karagwe	26. Kituo cha Afya Zagayu	1	1	-	
		27. Kituo cha Afya Mwanhunda	1	1	-	
8.	H/W Maswa	28. Kituo cha Afya Kayanga	1	1	-	
		29. Kituo cha Afya Nyakayanja	1	1	-	
9.	H/W Mbogwe	30. Hospital ya Wilaya	3	1	2	
		31. Vituo vya Afya	4	3	1	
10.	H/W Meatu	32. Vituo vya Afya	7	3	4	
		33. Hospital Wilaya Meatu	2	2	-	
		34. Kituo cya Afya Mwandoya	1	1	-	
		35. Kituo cya Afya Bukundi	1	1	-	

Na.	Halmashauri	Kituo cha Kutolea Huduma za Afya	Mahitaji	Yaliyopo	Upungufu	Yaliyoharibi ka
11.	H/W Mtama	36. Kituo cya Afya Nyangamara	1	1	-	
		37. Kituo cya Afya Chiponda		-	-	
		38. Pangaboi	1	-	1	
		39. Kituo vya Afya Mtama	1	-	1	
		40. Hospital ya LINDO	1	1	-	
12.	H/W Mufindi	41. Kituo cha Afya Kasanga	1	-	1	
		42. Hospital ya Wilaya Mufindi	2	1	1	
		43. Kituo cha Afya Ifwagi	1	-	1	
		44. Kituo cha Afya Malangali	1	-	1	
		45. Kituo cha Afya Sadani	1	-	1	
		46. Kituo cha Afya Mtwango	-	-	-	
		47. Kituo cha Afya Mbalamaziwa	1	-	1	
		48. Kituo cha Afya Mgololo	1	-	1	
		49. Kituo cha Afya Kimeya	1	1	-	1
13.	H/W Muleba	50. Kituo cha Afya Kamachumu	1	1	-	
		51. Kituo cha Afya Kaigara	2	1	1	
		52. Kituo cha Afya Nshamba	1	-	1	
		53. Kituo cha Afya Izigo	1	-	1	
		54. Hospital ya Nyamiaga	1	1	-	
14.	H/W Ngara	55. Kituo cha Afya Annabel Mugoma	1	1	-	
		56. Kituo cha Afya Bukiriro	1	1	-	
		57. Kituo cha Afya Murusagamba	1	1	-	
		58. Kituo cha Afya Mabawe	1	1	-	
		59. Kituo cha Afya Lukole	-	1	-	1
		60. Kituo cha Afya Rusumo	1	1	-	
		61. Hospital ya Wilaya Nyang'hwale	1	-	1	
15.	H/W Nyang'hwale	62. Kituo cha Afya Nyang'hwale	1	-	1	
		63. Kituo cha Afya Kafita	1	-	1	
		64. Kituo cha Afya Nyijundu	1	-	1	
		65. Kituo cha Afya Bukene	1	1	-	
16.	H/W Nzega	66. Kituo cha Afya Busondo	1	1	-	
		67. Kituo cha Afya Itobo	-	1	-	1
		68. Kituo cha Afya Lusu	1	1	-	
		69. Ruangwa Hospital	1	1	-	1
17.	H/W Ruangwa	70. Kituo cha Afya Ruangwa Mjini	1	-	1	
		71. Kituo cha Afya Mandawa	1	1	-	

Na.	Halmashauri	Kituo cha Kutolea Huduma za Afya	Mahitaji	Yaliyopo	Upungufu	Yaliyoharibi ka
		72. Kituo cha Afya Mbekenjera	1	1	-	
		73. Kituo cha Afya Nkowe	1	1	-	
		74. Kituo cha Afya Nandagala	1	1	-	
		75. Kituo cha Afya Luchelegwa	1	1	-	
		76. Kituo cha Afya Mailitano	1	1	-	1
18.	H/M Tabora	77. Hospital Ya Manispaal	1	-	1	
		78. Kituo Cha Afya Tumbi	1	-	1	
		79. Kituo Cha Afya Misha	1	-	1	
		80. Hospital ya Wilaya Ubungo	2	1	1	
		81. Hospitali Ya Sinza	2	1	1	
19.	H/M Ubungo	82. Makurumla	1	-	1	
		83. Kimara	2	1	1	
		84. Kituo Cha Afya Mbezi	1	1	-	
		85. Kituo Cha Afya Goba	1	-	1	
		86. Kituo cha Afya Upuge	1	1	-	1
		87. Kituo cha Afya Igalula	1	1	-	
		88. Kituo cha Afya Loya	1	-	1	
		89. Kituo cha Afya Mabama	1	-	1	
Jumla (Hospital za Wilaya 14 + Vituo vya Afya 75)			108	55	53	5

Kiambatisho Na. 42: Upungufu wa jenereta za dharura katika vituo vya kutolea huduma za afya

Na.	Halmashauri	Vituo vya kutolea huduma za Afya	Mahitaji	Yaliyopo	Upungufu	Yaliyoharibika
1.	H/W Biharamulo	1. Hospitali ya Wilaya Biharamulo	1	1	-	
		2. Kituo cha Afya Nyakakanazi	1	1	-	
		3. Kituo cha Afya Nyakahura	1	1	-	
		4. Kituo cha Afya Nemba	1	-	1	
		5. Kituo cha Afya Rukaragata	1	-	1	
		6. Kituo cha Afya Bisibo	1	-	1	
2.	H/W Bukoba	7. Hospitali ya Wilaya Bukoba	1	1	-	1
		8. Kituo cha Afya Katoro	1	1	-	
		9. Kituo cha Afya Kishanje	1	1	-	
		10. Kituo cha Afya Maruku	1	-	1	
		11. Kituo cha Afya Kanazi	1	-	1	
		12. Kituo cha Afya Rubale	1	1	-	
3.	H/M Bukoba	13. Kituo cha Afya Rwamishenye	1	1	-	
		14. Kituo cha Afya Zamzam	1	1	-	
		15. Kituo cha Afya Kashai	1	-	1	
4.	H/W Bukombe	16. Kituo cha Afya Uyovu	1	1	-	1
		17. Hospitali Ya Wilaya Bukombe	1	1	-	
		18. Kituo cha Afya Bufanka	1	-	1	
		19. Kituo cha Afya Bulega	1	-	1	
		20. Kituo cha Afya Lyambamgongo	1	-	1	
		21. Kituo cha Afya Msonga	1	-	1	
		22. Kituo cha Afya Namonge	1	-	1	
		23. Kituo cha Afya Ushirombo	1	-	1	
5.	H/W Busega	24. District Hospital	1	1	-	
		25. Vituo vya Afya	5	1	4	
6.	H/W Itilima	26. Kituo cha Afya Zagayu	3	3	-	
		27. Kituo cha Afya Mwanhunda	1	-	1	
7.	H/W Karagwe	28. Kituo cha Afya Kayanga	1	-	1	

Na.	Halmashauri	Vituo vya kutolea huduma za Afya	Mahitaji	Yaliyopo	Upungufu	Yaliyoharibika
8.	H/W Maswa	29. Kituo cha Afya Nyakayanja	1	-	1	
		30. Hospitali ya Wilaya	1	1	-	
		31. Vituo vya Afya	4	3	1	
9.	H/W Mbogwe	32. Vituo vya Afya	5	2	3	
10.	H/W Meatu	33. Hospitali ya Wilaya Meatu	1	1	-	1
		34. Kituo cha Afya Mwandoya	1	1	-	1
		35. Kituo cha Afya Bukundi	-	1	-	1
11.	H/W Mtama	36. Hospitali ya Lindo	1	1	-	
		37. N Kituo cha Afya yangamara	1	1	-	
		38. Kituo cha Afya Chiponda	1	-	1	
		39. Pangaboi	1	-	1	
		40. Kituo cha Afya MTAMA	2	-	2	
		41. Kituo cha Afya Kasanga	2	1	1	
12.	H/W Mufindi	42. Hospitali ya Wilaya Mufindi	2	1	1	
		43. Kituo cha Afya Ifwagi	2	1	1	
		44. Kituo cha Afya Malangali	2	-	2	
		45. Kituo cha Afya Sadani	2	-	2	
		46. Kituo cha Afya Mtwango	1	-	1	
		47. Kituo cha Afya Mbalamaziwa	1	-	1	
		48. Kituo cha Afya Mgololo	1	-	1	
		49. Kituo cha Afya Kimeya	1	1	-	1
13.	H/W Muleba	50. Kituo cha Afya Kaigara	2	1	1	
		51. Kituo cha Afya Nshamba	1	-	1	
		52. Kituo cha Afya Izigo	1	1	-	
		53. Kituo cha Afya Kamachumu	1	-	1	
		54. Hospitali ya Nyamiaga	1	1	-	
14.	H/W Ngara	55. Annabel Mugoma	1	-	1	
		56. Kituo Cha Afya Bukiriro	1	-	1	
		57. Kituo Cha Afya Murusagamba	2	2	-	

Na.	Halmashauri	Vituo vya kutolea huduma za Afya	Mahitaji	Yaliyopo	Upungufu	Yaliyoharibika
		58. Kituo Cha Afya Mabawe	1	1	-	
		59. Kituo Cha Afya Lukole	1	-	1	
		60. Kituo Cha Afya Rusumo	1	-	1	
15.	H/W Nyang'hwale	61. Kituo Cha Afya Nyang'hwale	1	1	-	
		62. Kituo Cha Afya Karumwa	1	1	-	
		63. Kituo Cha Afya Kafita	1	1	-	
		64. Kituo Cha Afya Nyijundu	1	1	-	
16.	H/W Nzega	65. Kituo Cha Afya Bukene	1	1	-	
		66. Kituo cha Afya Busondo	1	1	-	
		67. Kituo cha Afya Lusu	1	1	-	
17.	H/W Ruangwa	68. Hospitali ya Ruangwa	1	1	-	
		69. Ruangwa Mjini	1	1	-	
		70. Kituo cha Afya Mandawa	1	1	-	
		71. Kituo cha Afya Mbekenjera	1	1	-	
		72. Kituo cha Afya Nkowe	1	1	-	
		73. Kituo cha Afya Nandagala	1	1	-	
		74. Kituo cha Afya Luchelegwa	1	1	-	
18.	H/M Tabora	75. Hospitali ya Manispaa	1	-	1	
		76. Kituo Cha Afya Mailitano	1	-	1	
		77. Kituo Cha Afya Tumbi	1	-	1	
		78. Kituo Cha Afya Misha	1	-	1	
19.	H/M Ubungo	79. Hospitali ya Wilaya Ubungo	1	1	-	
		80. Hospitali ya Sinza	1	1	-	
		81. Kituo Cha Afya Makurumla	1	-	1	
		82. Kituo Cha Afya Kimara	1	1	-	
		83. Kituo Cha Afya Mbezi	1	1	-	
		84. Kituo Cha Afya Goba	1	-	1	
20.	H/W Uyui	85. Kituo Cha Afya Upuge	1	1	-	
		86. Kituo cha Afya Igalula	1	1	-	

Na.	Halmashauri	Vituo vya kutolea huduma za Afya	Mahitaji	Yaliyopo	Upungufu	Yaliyoharibika
		87. Kituo cha Afya Loya	1	-	1	
		88. Kituo cha Afya Mabama	1	-	1	
Jumla (Hospitali Za Wilaya 13 + Vituo Vya Afya 75)			108	57	51	5

Kiambatisho 43: Upungufu wa Vifaatiba

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Vifaa	Mahitaji	Vilivyopo	Vilivyoharibika	Upungufu
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Bisibo	Delivery beds	5	0		5
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Bisibo	Microscope	4	0		4
H/W Biharamulo	Hospitali Ya Wilaya Biharamulo	Delivery beds	6	4		2
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nyakahura	Anaesthetic Machine	1	0		1
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Rukaragata	Anaesthetic Machine	1	0		1
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Bisibo	Anaesthetic Machine	1	0		1
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Rukaragata	Blood Bank refrigerators	1	0		1
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Bisibo	Blood Bank refrigerators	1	0		1
H/W Biharamulo	Hospitali Ya Wilaya Biharamulo	Blood Bank refrigerators	2	1		1
H/W Biharamulo	Hospitali Ya Wilaya Biharamulo	Ultra-sound	2	1		1
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nyakahura	Ultra-sound	1	0		1
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nemba	Ultra-sound	1	0		1
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Rukaragata	Ultra-sound	1	0		1
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Bisibo	Ultra-sound	1	0		1
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nyakahura	X-ray machine	1	0		1

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Vifaa	Mahitaji	Vilivyopo	Vilivyoharibika	Upungufu
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nemba	X-ray machine	1	0		1
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Rukaragata	X-ray machine	1	0		1
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Bisibo	X-ray machine	1	0		1
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nyakanazi	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nemba	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nyakanazi	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nyakahura	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nemba	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nyakanazi	Delivery beds	5	5		0
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nyakahura	Delivery beds	5	5		0
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nemba	Delivery beds	5	5		0
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Rukaragata	Delivery beds	5	5		0
H/W Biharamulo	Hospitali Ya Wilaya Biharamulo	Microscope	3	3		0
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nyakanazi	Microscope	4	4		0
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nyakahura	Microscope	4	4		0
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nemba	Microscope	4	4		0
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Rukaragata	Microscope	4	4		0
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nyakanazi	Ultra-sound	1	1		0
H/W Biharamulo	Hospitali Ya Wilaya Biharamulo	X-ray machine	2	2		0
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nyakanazi	X-ray machine	1	1		0
H/W Bukoba	Hospitali Ya Wilaya Bukoba	Delivery beds	8	2		6
H/W Bukoba	Hospitali Ya Wilaya Bukoba	Microscope	5	2		3
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Kishanje	Delivery beds	6	4		2
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Kanazi	Delivery beds	4	2		2
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Maruku	Microscope	3	1		2
H/W Bukoba	Hospitali Ya Wilaya Bukoba	Anaesthetic Machine	2	1		1
H/W Bukoba	Hospitali Ya Wilaya Bukoba	Blood Bank refrigerators	2	1		1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Kanazi	Blood Bank refrigerators	1	0		1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Rubale	Delivery beds	5	4		1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Katoro	Delivery beds	4	3		1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Maruku	Delivery beds	4	3		1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Katoro	Microscope	2	1		1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Kanazi	Ultra-sound	1	0		1

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Vifaa	Mahitaji	Vilivyopo	Vilivyoharibika	Upungufu
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Rubale	Ultra-sound	1	0		1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Katoro	X-ray machine	1	0		1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Kishanje	X-ray machine	1	0		1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Maruku	X-ray machine	1	0		1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Kanazi	X-ray machine	1	0		1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Rubale	X-ray machine	1	0		1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Katoro	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Kishanje	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Maruku	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Rubale	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Katoro	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Kishanje	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Maruku	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Rubale	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Kishanje	Microscope	1	1		0
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Kanazi	Microscope	1	1		0
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Rubale	Microscope	1	1		0
H/W Bukoba	Hospitali Ya Wilaya Bukoba	Ultra-sound	2	2		0
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Katoro	Ultra-sound	1	1		0
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Kishanje	Ultra-sound	1	1		0
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Maruku	Ultra-sound	1	1		0
H/W Bukoba	Hospitali Ya Wilaya Bukoba	X-ray machine	2	2		0
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Rwamishenye	Delivery beds	8	4		4
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Kashai	Delivery beds	4	0		4
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Zamzam	Delivery beds	6	3		3
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Zamzam	Anaesthetic Machine	1	0		1
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Rwamishenye	Anaesthetic Machine	1	0		1
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Kashai	Anaesthetic Machine	1	0		1
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Kashai	Microscope	2	1		1
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Zamzam	Ultra-sound	1	0		1
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Kashai	Ultra-sound	1	0		1
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Zamzam	X-ray machine	1	0		1
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Kashai	X-ray machine	1	0		1

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Vifaa	Mahitaji	Vilivyopo	Vilivyoharibika	Upungufu
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Rwamishenye	Blood Bank refrigerators	2	2		0
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Zamzam	Blood Bank refrigerators	2	2		0
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Kashai	Blood Bank refrigerators	2	2		0
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Rwamishenye	Microscope	2	2		0
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Zamzam	Microscope	2	2		0
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Rwamishenye	Ultra-sound	1	1		0
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Rwamishenye	X-ray machine	1	1		0
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bulega	Microscope	10	2		8
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Uyovu	Delivery beds	9	4		5
H/W Bukombe	Hospitali Ya Wilaya Bukombe	Delivery beds	6	2		4
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bufanka	Anaesthetic Machine	6	3		3
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Lyambamgongo	Delivery beds	4	1		3
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Msonga	Delivery beds	4	1		3
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Msonga	Microscope	3	0		3
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bulega	Delivery beds	6	4		2
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Ushirombo	Delivery beds	6	4		2
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bulega	Ultra-sound	2	0		2
H/W Bukombe	Hospitali Ya Wilaya Bukombe	Ultra-sound	5	3		2
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bulega	Ultra-sound	2	0		2
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Ushirombo	Ultra-sound	2	0		2
H/W Bukombe	Hospitali Ya Wilaya Bukombe	X-ray machine	2	0		2
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bulega	Anaesthetic Machine	1	0		1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Msonga	Anaesthetic Machine	1	0		1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Namonge	Anaesthetic Machine	2	1		1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Ushirombo	Anaesthetic Machine	2	1		1
H/W Bukombe	Hospitali Ya Wilaya Bukombe	Blood Bank refrigerators	2	1		1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bufanka	Blood Bank refrigerators	1	0		1

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Vifaa	Mahitaji	Vilivyopo	Vilivyoharibika	Upungufu
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Msonga	Blood Bank refrigerators	1	0		1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Ushirombo	Blood Bank refrigerators	2	1		1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Uyovu	Blood Bank refrigerators	2	1		1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bufanka	Delivery beds	1	0		1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Namonge	Delivery beds	6	5		1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bufanka	Microscope	1	0		1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Lyambamgongo	Microscope	1	0		1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Namonge	Microscope	2	1		1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Uyovu	Microscope	8	1	3	4
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bufanka	Ultra-sound	1	0		1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Msonga	Ultra-sound	1	0		1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Namonge	Ultra-sound	1	0		1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bulega	X-ray machine	1	0		1
H/W Bukombe	Hospitali Ya Wilaya Bukombe	X-ray machine	1	0		1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bufanka	X-ray machine	1	0		1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bufanka	X-ray machine	1	0		1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bulega	X-ray machine	1	0		1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Msonga	X-ray machine	1	0		1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Namonge	X-ray machine	1	0		1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Ushirombo	X-ray machine	1	0		1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Uyovu	X-ray machine	1	0		1
H/W Bukombe	Hospitali Ya Wilaya Bukombe	Anaesthetic Machine	3	1	1	1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Uyovu	Anaesthetic Machine	3	1	1	1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bulega	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Namonge	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Uyovu	Ultra-sound	2	2		0
H/W Bukombe	Hospitali Ya Wilaya Bukombe	X-ray machine	2	2		0
H/W Bukombe	Hospitali Ya Wilaya Bukombe	Microscope	8	1	4	3
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Ushirombo	Microscope	3	2	1	0
H/W Busega	Vituo Vya Afya	Blood Bank refrigerators	10	2		8

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Vifaa	Mahitaji	Vilivyopo	Vilivyoharibika	Upungufu
H/W Busega	Hospitali Ya Wilaya	Delivery beds	10	3		7
H/W Busega	Vituo Vya Afya	Delivery beds	15	10		5
H/W Busega	Vituo Vya Afya	Ultra-sound	5	1		4
H/W Busega	Vituo Vya Afya	X-ray machine	3	0		3
H/W Busega	Vituo Vya Afya	Anaesthetic Machine	5	3		2
H/W Busega	Hospitali Ya Wilaya	Blood Bank refrigerators	5	3		2
H/W Busega	Hospitali Ya Wilaya	Microscope	3	1		2
H/W Busega	Hospitali Ya Wilaya	Anaesthetic Machine	2	1		1
H/W Busega	Vituo Vya Afya	Microscope	5	4		1
H/W Busega	Hospitali Ya Wilaya	Ultra-sound	1	1		0
H/W Busega	Hospitali Ya Wilaya	X-ray machine	1	1		0
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Mwanhunda	Microscope	3	0		3
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Mwanhunda	Anaesthetic Machine	1	0		1
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Mwanhunda	Blood Bank refrigerators	1	0		1
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Zagayu	Delivery beds	1	0		1
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Mwanhunda	Ultra-sound	1	0		1
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Zagayu	X-ray machine	1	0		1
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Mwanhunda	X-ray machine	1	0		1
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Mwanhunda	Delivery beds	3	3		0
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Zagayu	Microscope	3	3		0
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Zagayu	Blood Bank refrigerators	1	0	1	0
H/W Karagwe	Kituo Cha Afya Kayanga	Delivery beds	8	3		5
H/W Karagwe	Kituo Cha Afya Kayanga	Blood Bank refrigerators	4	2		2
H/W Karagwe	Kituo Cha Afya Nyakayanja	Blood Bank refrigerators	4	2		2
H/W Karagwe	Kituo Cha Afya Nyakayanja	Delivery beds	6	4		2
H/W Karagwe	Kituo Cha Afya Nyakayanja	Ultra-sound	2	0		2
H/W Karagwe	Kituo Cha Afya Kayanga	Anaesthetic Machine	2	1		1
H/W Karagwe	Kituo Cha Afya Nyakayanja	Anaesthetic Machine	2	1		1
H/W Karagwe	Kituo Cha Afya Kayanga	Microscope	3	2		1
H/W Karagwe	Kituo Cha Afya Nyakayanja	X-ray machine	1	0		1
H/W Karagwe	Kituo Cha Afya Nyakayanja	Microscope	3	3		0
H/W Karagwe	Kituo Cha Afya Kayanga	Ultra-sound	2	2		0
H/W Karagwe	Kituo Cha Afya Kayanga	X-ray machine	1	1		0
H/W Maswa	Vituo Vya Afya	Delivery beds	16	8		8
H/W Maswa	Vituo Vya Afya	Blood Bank refrigerators	8	2		6

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Vifaa	Mahitaji	Vilivyopo	Vilivyoharibika	Upungufu
H/W Maswa	Vituo Vya Afya	Anaesthetic Machine	8	4		4
H/W Maswa	Vituo Vya Afya	Microscope	8	4		4
H/W Maswa	Vituo Vya Afya	Ultra-sound	4	0		4
H/W Maswa	Vituo Vya Afya	X-ray machine	4	0		4
H/W Maswa	Hospitali Ya Wilaya	Anaesthetic Machine	4	1		3
H/W Maswa	Hospitali Ya Wilaya	X-ray machine	3	0		3
H/W Maswa	Hospitali Ya Wilaya	Ultra-sound	4	2		2
H/W Maswa	Hospitali Ya Wilaya	Blood Bank refrigerators	3	2		1
H/W Maswa	Hospitali Ya Wilaya	Delivery beds	6	6		0
H/W Maswa	Hospitali Ya Wilaya	Microscope	4	4		0
H/W Mbogwe		Delivery beds	48	30		18
H/W Mbogwe		Blood Bank refrigerators	20	4	3	13
H/W Mbogwe		Anaesthetic Machine	12	3	2	7
H/W Mbogwe	Kituo Cha Afya	Ultra-sound	7	2		5
H/W Mbogwe		Microscope	6	4		2
H/W Mbogwe		X-ray machine	1	1		0
H/W Meatu	Kituo Cha Afya Bukundi	Ultra-sound	1	0		1
H/W Meatu	Kituo Cha Afya Mwandoya	X-ray machine	1	0		1
H/W Meatu	Kituo Cha Afya Bukundi	X-ray machine	1	0		1
H/W Meatu	Hospitali Ya Wilaya Meatu	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Meatu	Kituo Cha Afya Mwandoya	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Meatu	Kituo Cha Afya Bukundi	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Meatu	Hospitali Ya Wilaya Meatu	Blood Bank refrigerators	2	2		0
H/W Meatu	Kituo Cha Afya Mwandoya	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/W Meatu	Kituo Cha Afya Bukundi	Blood Bank refrigerators	2	2		0
H/W Meatu	Hospitali Ya Wilaya Meatu	Delivery beds	10	10		0
H/W Meatu	Kituo Cha Afya Mwandoya	Delivery beds	10	10		0
H/W Meatu	Kituo Cha Afya Bukundi	Delivery beds	4	4		0
H/W Meatu	Hospitali Ya Wilaya Meatu	Microscope	4	4		0
H/W Meatu	Kituo Cha Afya Mwandoya	Microscope	2	2		0
H/W Meatu	Kituo Cha Afya Bukundi	Microscope	2	2		0
H/W Meatu	Hospitali Ya Wilaya Meatu	Ultra-sound	2	2		0
H/W Meatu	Kituo Cha Afya Mwandoya	Ultra-sound	1	1		0
H/W Meatu	Hospitali Ya Wilaya Meatu	X-ray machine	1	1		0
H/W Mtama	Hospitali Ya Lindo	Delivery beds	8	4		4

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Vifaa	Mahitaji	Vilivyopo	Vilivyoharibika	Upungufu
H/W Mtama	Hospital Ya Lindo	Anaesthetic Machine	4	1		3
H/W Mtama	Hospital Ya Lindo	Microscope	4	1		3
H/W Mtama	Hospital Ya Lindo	Ultra-sound	4	1		3
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Mtama	Ultra-sound	2	0		2
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Mtama	X-ray machine	2	0		2
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Nyangamara	Anaesthetic Machine	2	1		1
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Chiponda	Anaesthetic Machine	1	0		1
H/W Mtama	Pangaboi	Anaesthetic Machine	1	0		1
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Chiponda	Blood Bank refrigerators	1	0		1
H/W Mtama	Pangaboi	Blood Bank refrigerators	1	0		1
H/W Mtama	Hospitali Ya Lindo	Blood Bank refrigerators	2	1		1
H/W Mtama	Kituo Cha Afya MTAMA	Delivery beds	2	1		1
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Nyangamara	Delivery beds	4	3		1
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Chiponda	Delivery beds	1	0		1
H/W Mtama	Pangaboi	Delivery beds	1	0		1
H/W Mtama	Kituo Cha Afya MTAMA	Microscope	2	1		1
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Nyangamara	Ultra-sound	2	1		1
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Chiponda	Ultra-sound	1	0		1
H/W Mtama	Pangaboi	Ultra-sound	1	0		1
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Chiponda	X-ray machine	1	0		1
H/W Mtama	Pangaboi	X-ray machine	1	0		1
H/W Mtama	Hospitali Ya Lindo	X-ray machine	2	1		1
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Mtama	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Nyangamara	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/W Mtama	Kituo Cha Afya MTAMA	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Nyangamara	Microscope	2	2		0
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Chiponda	Microscope	1	1		0
H/W Mtama	Pangaboi	Microscope	1	1		0
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Nyangamara	X-ray machine	1	1		0
H/W Mufindi	Hospitali Ya Wilaya Mufindi	Anaesthetic Machine	3	1		2
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Kasanga	Delivery beds	4	2		2
H/W Mufindi	Hospitali Ya Wilaya Mufindi	Delivery beds	4	2		2
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Ifwagi	Delivery beds	4	2		2
H/W Mufindi	Hospitali Ya Wilaya Mufindi	Ultra-sound	3	1		2
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Kasanga	Blood Bank refrigerators	2	1		1

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Vifaa	Mahitaji	Vilivyopo	Vilivyoharibika	Upungufu
H/W Mufindi	Hospitali Ya Wilaya Mufindi	Blood Bank refrigerators	2	1		1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Ifwagi	Blood Bank refrigerators	2	1		1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Sadani	Delivery beds	4	3		1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Mbalamaziwa	Delivery beds	2	1		1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Kasanga	Microscope	2	1		1
H/W Mufindi	Hospitali Ya Wilaya Mufindi	Microscope	2	1		1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Ifwagi	Microscope	2	1		1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Mbalamaziwa	Microscope	1	0		1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Sadani	Ultra-sound	1	0		1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Mbalamaziwa	Ultra-sound	1	0		1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Mlololo	Ultra-sound	1	0		1
H/W Mufindi	Hospitali Ya Wilaya Mufindi	X-ray machine	2	1		1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Ifwagi	X-ray machine	1	0		1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Malangali	X-ray machine	1	0		1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Sadani	X-ray machine	1	0		1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Kasanga	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Ifwagi	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Malangali	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Sadani	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Malangali	Blood Bank refrigerators	2	2		0
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Sadani	Blood Bank refrigerators	2	2		0
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Malangali	Delivery beds	4	4		0
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Malangali	Microscope	2	2		0
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Kasanga	Ultra-sound	1	1		0
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Ifwagi	Ultra-sound	1	1		0
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Sadani	Microscope	1	0	1	0
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Kasanga	X-ray machine	1	0	1	0
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kaigara	Microscope	23	1		22
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kaigara	Delivery beds	10	4		6
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kamachumu	Delivery beds	10	4		6
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kimeya	Microscope	3	0		3
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Nshamba	Anaesthetic Machine	2	0		2
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kamachumu	Blood Bank refrigerators	2	0		2

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Vifaa	Mahitaji	Vilivyopo	Vilivyoharibika	Upungufu
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Nshamba	Delivery beds	4	2		2
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kaigara	Ultra-sound	3	1		2
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kaigara	Anaesthetic Machine	2	1		1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Izigo	Anaesthetic Machine	1	0		1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kimeya	Anaesthetic Machine	1	0		1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kamachumu	Anaesthetic Machine	1	0		1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Nshamba	Blood Bank refrigerators	1	0		1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Izigo	Blood Bank refrigerators	1	0		1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Izigo	Microscope	2	1		1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Nshamba	Ultra-sound	1	0		1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Izigo	Ultra-sound	1	0		1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kimeya	Ultra-sound	1	0		1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kamachumu	Ultra-sound	1	0		1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kaigara	X-ray machine	2	1		1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Nshamba	X-ray machine	1	0		1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Izigo	X-ray machine	1	0		1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kimeya	X-ray machine	1	0		1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kamachumu	X-ray machine	1	0		1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kaigara	Blood Bank refrigerators	2	2		0
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kimeya	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Izigo	Delivery beds	4	4		0
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kimeya	Delivery beds	4	4		0
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Nshamba	Microscope	2	0	1	1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kamachumu	Microscope	2	0	1	1
H/W Ngara	Hosp Nyamiaga	Delivery beds	8	5		3
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Bukiriro	Delivery beds	5	2		3
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Annabel Mugoma	Delivery beds	4	2		2
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Mabawe	Delivery beds	4	2		2
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Lukole	Anaesthetic Machine	1	0		1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Rusumo	Anaesthetic Machine	1	0		1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Annabel Mugoma	Anaesthetic Machine	1	0		1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya BUKIRIRO	Anaesthetic Machine	1	0		1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Mabawe	Anaesthetic Machine	2	1		1

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Vifaa	Mahitaji	Vilivyopo	Vilivyoharibika	Upungufu
H/W Ngara	Hospitali Ya Nyamiaga	Blood Bank refrigerators	2	1		1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Annabel Mugoma	Blood Bank refrigerators	1	0		1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Mabawe	Blood Bank refrigerators	2	1		1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Murusagamba	Delivery beds	4	3		1
H/W Ngara	Hosp Nyamiaga	Ultra-sound	3	0	1	2
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Lukole	Ultra-sound	1	0		1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Rusumo	Ultra-sound	1	0		1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Bukiriro	Ultra-sound	1	0		1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Mabawe	Ultra-sound	2	1		1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Annabel Mugoma	X-ray machine	1	0		1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Bukiriro	X-ray machine	1	0		1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Murusagamba	X-ray machine	1	0		1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Mabawe	X-ray machine	1	0		1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Lukole	X-ray machine	1	0		1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Rusumo	X-ray machine	1	0		1
H/W Ngara	Hosp Nyamiaga	Anaesthetic Machine	2	2		0
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Murusagamba	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Bukiriro	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Murusagamba	Blood Bank refrigerators	2	2		0
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Lukole	Blood Bank refrigerators	2	2		0
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Rusumo	Blood Bank refrigerators	2	2		0
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Lukole	Delivery beds	6	6		0
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Rusumo	Delivery beds	5	5		0
H/W Ngara	Hospitali Ya Nyamiaga	Microscope	3	3		0
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Annabel Mugoma	Microscope	1	1		0
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Murusagamba	Microscope	3	3		0
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Mabawe	Microscope	2	2		0
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Lukole	Microscope	3	3		0

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Vifaa	Mahitaji	Vilivyopo	Vilivyoharibika	Upungufu
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Rusumo	Microscope	2	2		0
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Murusagamba	Ultra-sound	1	1		0
H/W Ngara	Hosp Nyamiaga	X-ray machine	2	2		0
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Bukiriro	Microscope	4	1	3	0
H/W Nyang'hwale	Hospitali Ya Wilaya Nyang'hwale	Anaesthetic Machine	4	1		3
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Kafita	Microscope	3	0		3
H/W Nyang'hwale	Hospitali Ya Wilaya Nyang'hwale	Blood Bank refrigerators	4	2		2
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Kafita	Blood Bank refrigerators	3	1		2
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Nyijundu	Blood Bank refrigerators	3	1		2
H/W Nyang'hwale	Hospitali Ya Wilaya Nyang'hwale	Delivery beds	6	4		2
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Nyang'hwale	Delivery beds	4	2		2
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Karumwa	Delivery beds	4	2		2
H/W Nyang'hwale	Kafitakituo Cha Afya	Delivery beds	4	2		2
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Nyijundu	Delivery beds	4	2		2
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Nyijundu	Microscope	3	1		2
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Nyijundu	Ultra-sound	2	0		2
H/W Nyang'hwale	Hospitali Ya Wilaya Nyang'hwale	Ultra-sound	4	2		2
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Nyang'hwale	Ultra-sound	2	0		2
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Karumwa	Ultra-sound	2	0		2
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Kafita	Ultra-sound	2	0		2
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Karumwa	Blood Bank refrigerators	3	2		1
H/W Nyang'hwale	Hospitali Ya Wilaya Nyang'hwale	Microscope	3	2		1
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Nyang'hwale	Microscope	3	2		1
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Karumwa	Microscope	3	2		1
H/W Nyang'hwale	Hospitali Ya Wilaya Nyang'hwale	X-ray machine	1	0		1
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Nyang'hwale	X-ray machine	1	0		1
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Karumwa	X-ray machine	1	0		1
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Kafita	X-ray machine	1	0		1
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Nyijundu	X-ray machine	1	0		1

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Vifaa	Mahitaji	Vilivyopo	Vilivyoharibika	Upungufu
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Nyang'hwale	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Karumwa	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Kafita	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Nyijundu	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Nyang'hwale	Blood Bank refrigerators	3	3		0
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Itobo	Delivery beds	5	0		5
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Bukene	Delivery beds	5	3		2
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Lusu	Delivery beds	4	2		2
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Busondo	Blood Bank refrigerators	2	1		1
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Itobo	Blood Bank refrigerators	1	0		1
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Bukene	Microscope	2	1		1
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Busondo	Microscope	2	1		1
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Busondo	Ultra-sound	2	1		1
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Lusu	Ultra-sound	1	0		1
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Bukene	X-ray machine	1	0		1
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Itobo	X-ray machine	1	0		1
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Lusu	X-ray machine	1	0		1
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Bukene	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Busondo	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Itobo	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Lusu	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Bukene	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Lusu	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Busondo	Delivery beds	3	3		0
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Itobo	Microscope	1	1		0
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Lusu	Microscope	2	2		0
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Bukene	Ultra-sound	1	1		0
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Itobo	Ultra-sound	1	1		0
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Busondo	X-ray machine	1	1		0
H/W Ruangwa	Hospital Ruangwa	Delivery beds	10	4		6
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Luchelegwa	Delivery beds	8	2		6
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Ruangwa Mjini	Delivery beds	8	4		4
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Mandawa	Delivery beds	8	4		4
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Mbekenyerwa	Delivery beds	8	4		4

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Vifaa	Mahitaji	Vilivyopo	Vilivyoharibika	Upungufu
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Nkowe	Delivery beds	8	4		4
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Nandagala	Delivery beds	8	4		4
H/W Ruangwa	Hospital Ruangwa	Anaesthetic Machine	3	2		1
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Luchelegwa	Blood Bank refrigerators	1	0		1
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Mandawa	Ultra-sound	1	0		1
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Nandagala	Ultra-sound	1	0		1
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Luchelegwa	Ultra-sound	1	0		1
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Mandawa	X-ray machine	1	0		1
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Mbekenyerera	X-ray machine	1	0		1
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Nandagala	X-ray machine	1	0		1
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Luchelegwa	X-ray machine	1	0		1
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Ruangwa Mjini	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Mandawa	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Mbekenyerera	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Nkowe	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Nandagala	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Ruangwa	Hospitali Ya Ruangwa	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Ruangwa Mjini	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Mandawa	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Mbekenyerera	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Nkowe	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Nandagala	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/W Ruangwa	Hospital Ruangwa	Microscope	1	1		0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Ruangwa Mjini	Microscope	1	1		0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Mandawa	Microscope	1	1		0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Mbekenyerera	Microscope	1	1		0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Nkowe	Microscope	1	1		0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Nandagala	Microscope	1	1		0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Luchelegwa	Microscope	1	1		0
H/W Ruangwa	Hospital Ruangwa	Ultra-sound	3	3		0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Mbekenyerera	Ultra-sound	1	1		0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Nkowe	Ultra-sound	1	1		0

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Vifaa	Mahitaji	Vilivyopo	Vilivyoharibika	Upungufu
H/W Ruangwa	Hospital Ruangwa	X-ray machine	2	2		0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Nkowe	X-ray machine	1	1		0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Ruangwa Mjini	Ultra-sound	1	0	1	0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Ruangwa Mjini	X-ray machine	1	0	1	0
H/M Tabora	Kituo Cha Afya MISHA	Delivery beds	4	0		4
H/M Tabora	Hospital Municipal	Delivery beds	11	8		3
H/M Tabora	Hospital Municipal	Blood Bank refrigerators	2	0		2
H/M Tabora	Kituo Cha Afya TUMBI	Blood Bank refrigerators	2	0		2
H/M Tabora	Kituo Cha Afya MISHA	Blood Bank refrigerators	2	0		2
H/M Tabora	Kituo Cha Afya MAILITANO	Delivery beds	4	2		2
H/M Tabora	Kituo Cha Afya TUMBI	Delivery beds	4	2		2
H/M Tabora	Hospital Municipal	Anaesthetic Machine	1	0		1
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Tumbi	Anaesthetic Machine	1	0		1
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Misha	Anaesthetic Machine	1	0		1
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Mailitano	Blood Bank refrigerators	2	1		1
H/M Tabora	Hospital Municipal	Microscope	3	2		1
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Mailitano	Microscope	2	1		1
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Tumbi	Microscope	2	1		1
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Misha	Microscope	2	1		1
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Mailitano	X-ray machine	1	0		1
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Tumbi	X-ray machine	1	0		1
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Misha	X-ray machine	1	0		1
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Mailitano	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/M Tabora	Hospital Municipal	Ultra-sound	1	1		0
H/M Tabora	Hospital Municipal	X-ray machine	1	1		0
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Tumbi	Ultra-sound	1	0		1
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Misha	Ultra-sound	1	0		1
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Mailitano	Ultra-sound	1	1		0
H/M Ubungo	Makurumla	Delivery beds	6	2		4
H/M Ubungo	Kituo Cha Afya Goba	Delivery beds	8	4		4
H/M Ubungo	Kituo Cha Afya Mbezi	Delivery beds	4	2		2
H/M Ubungo	Hosp Sinza	Microscope	6	4		2
H/M Ubungo	Kimara	Microscope	5	3		2

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Vifaa	Mahitaji	Vilivyopo	Vilivyoharibika	Upungufu
H/M Ubungo	Hospitali Ya Wilaya Ubungo	Anaesthetic Machine	2	1		1
H/M Ubungo	Kimara	Anaesthetic Machine	2	1		1
H/M Ubungo	Kituo Cha Afya Mbezi	Anaesthetic Machine	1	0		1
H/M Ubungo	Makurumla	Anaesthetic Machine	1	0		1
H/M Ubungo	Hospitali Ya Wilaya Ubungo	Blood Bank refrigerators	2	1		1
H/M Ubungo	Hosp Sinza	Blood Bank refrigerators	3	2		1
H/M Ubungo	Kimara	Blood Bank refrigerators	2	1		1
H/M Ubungo	Kituo Cha Afya Mbezi	Blood Bank refrigerators	1	0		1
H/M Ubungo	Kituo Cha Afya Goba	Blood Bank refrigerators	1	0		1
H/M Ubungo	Kimara	Delivery beds	8	7		1
H/M Ubungo	Makurumla	Microscope	2	1		1
H/M Ubungo	Kituo Cha Afya Goba	Microscope	2	1		1
H/M Ubungo	Hospitali Ya Wilaya Ubungo	Ultra-sound	2	1		1
H/M Ubungo	Makurumla	Ultra-sound	2	1		1
H/M Ubungo	Kituo Cha Afya Goba	Ultra-sound	1	0		1
H/M Ubungo	Kimara	X-ray machine	2	1		1
H/M Ubungo	Hospitali Ya Wilaya Ubungo	X-ray machine	2	1		1
H/M Ubungo	Kituo Cha Afya Mbezi	X-ray machine	1	0		1
H/M Ubungo	Kituo Cha Afya Goba	X-ray machine	1	0		1
H/M Ubungo	Hosp Sinza	Anaesthetic Machine	2	2		0
H/M Ubungo	Kituo Cha Afya Goba	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/M Ubungo	Makurumla	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/M Ubungo	Hospitali Ya Wilaya Ubungo	Delivery beds	8	8		0
H/M Ubungo	Hosp Sinza	Delivery beds	8	8		0
H/M Ubungo	Hospitali Ya Wilaya Ubungo	Microscope	2	2		0
H/M Ubungo	Hosp Sinza	Ultra-sound	2	2		0
H/M Ubungo	Kimara	Ultra-sound	2	2		0
H/M Ubungo	Kituo Cha Afya Mbezi	Ultra-sound	1	1		0
H/M Ubungo	Hospitali Ya Sinza	X-ray machine	2	2		0
H/M Ubungo	Kituo Cha Afya Mbezi	Microscope	2	1	1	0
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Mabama	Delivery beds	2	0		2
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Mabama	Anaesthetic Machine	1	0		1
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Mabama	Blood Bank refrigerators	1	0		1
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Mabama	Microscope	1	0		1
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Loya	Ultra-sound	1	0		1

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Vifaa	Mahitaji	Vilivyopo	Vilivyoharibika	Upungufu
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Mabama	Ultra-sound	1	0		1
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Igalula	X-ray machine	1	0		1
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Loya	X-ray machine	1	0		1
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Mabama	X-ray machine	1	0		1
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Upuge	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Igalula	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Loya	Anaesthetic Machine	1	1		0
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Upuge	Blood Bank refrigerators	2	2		0
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Igalula	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Loya	Blood Bank refrigerators	1	1		0
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Upuge	Delivery beds	2	2		0
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Igalula	Delivery beds	2	2		0
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Loya	Delivery beds	2	2		0
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Upuge	Microscope	2	2		0
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Igalula	Microscope	1	1		0
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Loya	Microscope	1	1		0
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Upuge	Ultra-sound	1	1		0
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Igalula	Ultra-sound	1	1		0
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Upuge	X-ray machine	1	1		0
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Upuge	Ultra-sound	1	1		0
Jumla			1359	703	27	629

Kiambatisho Na. 44: Upungufu mkubwa wa watumishi wa afya

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Cadre	Mahitaji	Walipo	Upungufu
H/W Meatu	Hospitali Ya Wilaya Meatu	Clinical Officers	41	0	41
H/W Biharamulo	Hospitali Ya Wilaya Biharamulo	Clinical Officers	5	0	5
H/W Bukoba	Hospitali Ya Wilaya Bukoba	Clinical Officers	4	0	4
H/W Ruangwa	Hospital Ruangwa	Clinical Officers	3	0	3
H/W Mufindi	Hospitali Ya Wilaya Mufindi	Clinical Officers	3	0	3
H/W Karagwe	Kituo Cha Afya Kayanga	Clinical Officers	5	3	2
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Maruku	Clinical Officers	4	2	2
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Rubale	Clinical Officers	4	2	2
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kimeya	Clinical Officers	4	2	2

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Cadre	Mahitaji	Waliopo	Upungufu
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Mbekenjera	Clinical Officers	2	1	1
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Nandagala	Clinical Officers	2	1	1
H/W Mtama	Hospitali Ya Wilaya Lindi	Clinical Officers	1	0	1
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nyakanazi	Clinical Officers	4	3	1
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Ikindilo	Clinical Officers	2	2	0
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Zagayu	Clinical Officers	2	2	0
H/W Meatu	Kituo Cha Afya Mwandoya	Clinical Officers			0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Mandawa	Clinical Officers	2	2	0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Luchelegwa	Clinical Officers	1	1	0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Nkowe	Clinical Officers	2	2	0
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Nyijundu	Clinical Officers	3	3	0
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Nyang'hwale	Clinical Officers	3	3	0
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Karumwa	Clinical Officers	4	4	0
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Ifwagi	Clinical Officers	3	3	0
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Kasanga	Clinical Officers	3	3	0
H/W Uyui	Hospitali Ya Wilaya Uyui	Clinical Officers	5	5	0
H/W Uyui	Hospitali Ya Wilaya Uyui	Clinical Officers	1	1	0
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Igalula	Clinical Officers	2	2	0
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Rukaragata	Clinical Officers	3	3	0
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Kishanje	Clinical Officers	2	2	0
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Kanazi	Clinical Officers	2	2	0
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Mwanhunda	Clinical Officers	2	1	1
H/W Meatu	Kituo Cha Afya Bukundi	Clinical Officers	1		1
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Kafita	Clinical Officers	3	2	1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Malangali	Clinical Officers	3	2	1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Sadani	Clinical Officers	3	2	1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Mbalamaziwa	Clinical Officers	3	2	1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Mgololo	Clinical Officers	3	2	1
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Chiponda	Clinical Officers	3	2	1
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Ilolangulu	Clinical Officers	2	1	1
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Loya	Clinical Officers	2	1	1
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Bukene	Clinical Officers	3	2	1
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Busondo	Clinical Officers	3	2	1
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Lusu	Clinical Officers	3	2	1

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Cadre	Mahitaji	Waliopo	Upungufu
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nyakahura	Clinical Officers	3	2	1
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nyabusozzi	Clinical Officers	3	2	1
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nemba	Clinical Officers	3	2	1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Katoro	Clinical Officers	2	1	1
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Myangamara	Clinical Officers	3	1	2
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Pangaboi	Clinical Officers	3	1	2
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Mtama	Clinical Officers	3	1	2
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Itobo	Clinical Officers	3	1	2
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Kalenge	Clinical Officers	3	1	2
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Murusagamba	Clinical Officers	5	3	2
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Rusumo	Clinical Officers	5	3	2
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Bisibo	Clinical Officers	3	0	3
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Bukiriro	Clinical Officers	5	2	3
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Lukole	Clinical Officers	5	2	3
H/W Karagwe	Kituo Cha Afya Nyakayanja	Clinical Officers	4	1	3
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Nshamba	Clinical Officers	6	3	3
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kamachumu	Clinical Officers	6	3	3
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Ruangwa Mjini	Clinical Officers	10	6	4
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Annabel Mugoma	Clinical Officers	5	1	4
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Mabawe	Clinical Officers	5	1	4
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Zamzam	Clinical Officers	14	10	4
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Kashai	Clinical Officers	5	1	4
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Ushiroombo	Clinical Officers	10	6	4
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Ushiroombo	Clinical Officers	15	11	4
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Tumbi	Clinical Officers	7	2	5
H/W Ngara	Hosp Nyamiaga	Clinical Officers	15	10	5
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kaigara	Clinical Officers	10	5	5
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Izigo	Clinical Officers	6	1	5
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Mailitano	Clinical Officers	7	1	6
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Misha	Clinical Officers	7	0	7
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bulega	Clinical Officers	10	3	7
H/W Maswa	Vituo Vya Afya	Clinical Officers	8	0	8
H/W Busega	Hospitali Ya Wilaya	Clinical Officers	16	8	8
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bufanka	Clinical Officers	10	2	8

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Cadre	Mahitaji	Waliopo	Upungufu
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Lyambamgongo	Clinical Officers	10	2	8
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Msonga	Clinical Officers	10	2	8
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Namonge	Clinical Officers	10	2	8
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Rwamishenye	Clinical Officers	14	5	9
H/W Busega	Vituo Vya Afya	Clinical Officers	28	16	12
H/W Bukombe	Hospitali Ya Wilaya Bukombe	Clinical Officers	20	8	12
H/W Maswa	Hospitali Ya Wilaya	Clinical Officers	24	2	22
H/W Mbogwe		Clinical Officers	48	20	28
H/W Biharamulo	Hospitali Ya Wilaya	Dental Officer	2	0	2
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Mandawa	Dentist	1	0	1
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Mtama	Dentist	1	0	1
H/W Mtama	Hospitali Ya Wilaya Lindi	Dentist	1	1	0
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Busondo	Dentist	1	1	0
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Lukole	Dentist	1	1	0
H/W Ngara	Hospitali Ya Nyamiaga	Dentist	2	2	0
H/W Maswa	Hospitali Ya Wilaya	Dentist	1	0	1
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Mwanhunda	Dentist	1	0	1
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Ikindilo	Dentist	1	0	1
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Zagayu	Dentist	1	0	1
H/W Busega	Hospitali Ya Wilaya	Dentist	1	0	1
H/W Meatu	Hospitali Ya Wilaya Meatu	Dentist	1	0	1
H/W Meatu	Kituo Cha Afya Mwandoya	Dentist	1	0	1
H/W Meatu	Kituo Cha Afya Bukundi	Dentist	1	0	1
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Mbekenjera	Dentist	1	0	1
H/W Nyang'hwale	Hospitali Ya Wilaya Nyang'hwale	Dentist	3	2	1
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Nyijundu	Dentist	1	0	1
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Nyang'hwale	Dentist	1	0	1
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Karumwa	Dentist	1	0	1
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Kafita	Dentist	1	0	1
H/W Mufindi	Hospitali Ya Wilaya Mufindi	Dentist	2	1	1
H/W Mbogwe		Dentist	1	0	1
H/W Uyui	Hospitali Ya Wilaya Uyui	Dentist	2	1	1
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Bukene	Dentist	1	0	1
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Itobo	Dentist	1	0	1

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Cadre	Mahitaji	Waliopo	Upungufu
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Lusu	Dentist	1	0	1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Annabel Mugoma	Dentist	1	0	1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Bukiriro	Dentist	1	0	1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Murusagamba	Dentist	1	0	1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Mabawe	Dentist	1	0	1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Rusumo	Dentist	1	0	1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Katoro	Dentist	1	0	1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Kishanje	Dentist	1	0	1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Maruku	Dentist	1	0	1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Kanazi	Dentist	1	0	1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Rubale	Dentist	1	0	1
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Rwamishenye	Dentist	2	1	1
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Kashai	Dentist	1	0	1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kaigara	Dentist	2	1	1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Nshamba	Dentist	1	0	1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kimeya	Dentist	1	0	1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kamachumu	Dentist	1	0	1
H/W Bukombe	Hospitali Ya Wilaya Bukombe	Dentist	4	3	1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Ushiroombo	Dentist	3	2	1
H/W Ruangwa	Hospitali Ya Wilaya Ruangwa	Dentist	2	0	2
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Igalula	Dentist	2	0	2
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Ilolangulu	Dentist	2	0	2
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Loya	Dentist	2	0	2
H/W Bukoba	Hospitali Ya Wilaya Bukoba	Dentist	2	0	2
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Zamzam	Dentist	2	0	2
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Izigo	Dentist	2	0	2
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bufanka	Dentist	2	0	2
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bulega	Dentist	2	0	2
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Lyambamgongo	Dentist	2	0	2
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Msonga	Dentist	2	0	2
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Namonge	Dentist	2	0	2
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Ushiroombo	Dentist	2	0	2
H/W Maswa	Vituo Vya Afya	Dentist	4	0	4
H/W Uyui	Hospitali Ya Wilaya Uyui	Dentist	5	1	4

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Cadre	Mahitaji	Waliopo	Upungufu
H/M Tabora	Hospital Municipal	Dentist	5	0	5
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Bisibo	Dentist	6	1	5
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Mailitano	Dentist	6	0	6
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Tumbi	Dentist	6	0	6
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Misha	Dentist	6	0	6
H/W Karagwe	Kituo Cha Afya Kayanga	Medical Doctors	5	1	4
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kimeya	Medical Doctors	4	0	4
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Bukene	Medical Doctors	3	1	2
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Busondo	Medical Doctors	3	1	2
H/W Karagwe	Kituo Cha Afya Nyakayanja	Medical Doctors	3	1	2
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Upuge	Medical Doctors	3	2	1
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Itobo	Medical Doctors	2	1	1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Mabawe	Medical Doctors	2	1	1
H/W Maswa	Hospitali Ya Wilaya	Medical Doctors	8	8	0
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Ikindilo	Medical Doctors	2	2	0
H/W Meatu	Kituo Cha Afya Mwandoya	Medical Doctors	1	1	0
H/W Meatu	Kituo Cha Afya Bukundi	Medical Doctors	1	1	0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Nandagala	Medical Doctors	1	1	0
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Nyang'hwale	Medical Doctors	2	2	0
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Sadani	Medical Doctors	1	1	0
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Myangamara	Medical Doctors	2	2	0
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Chiponda	Medical Doctors	2	2	0
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Mtama	Medical Doctors	2	2	0
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Igalula	Medical Doctors	2	2	0
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Ilolangulu	Medical Doctors	2	2	0
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Lusu	Medical Doctors	1	1	0
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Bukiriro	Medical Doctors	1	1	0
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Murusagamba	Medical Doctors	1	1	0
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Lukole	Medical Doctors	1	1	0
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Rusumo	Medical Doctors	1	1	0
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Ushirombe	Medical Doctors	3	3	0
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Zagayu	Medical Doctors	2	1	1
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Nyijundu	Medical Doctors	2	1	1
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Karumwa	Medical Doctors	3	2	1

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Cadre	Mahitaji	Waliopo	Upungufu
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Kafita	Medical Doctors	1	0	1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Malangali	Medical Doctors	2	1	1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Mbalamaziwa	Medical Doctors	1	0	1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Mtwango	Medical Doctors	1	0	1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Mgololo	Medical Doctors	1	0	1
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Loya	Medical Doctors	2	1	1
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Mailitano	Medical Doctors	6	5	1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Annabel Mugoma	Medical Doctors	1	0	1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Katoro	Medical Doctors	5	4	1
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Kashai	Medical Doctors	1	0	1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bulega	Medical Doctors	3	2	1
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Ushiroombo	Medical Doctors	3	2	1
H/W Maswa	Vituo Vya Afya	Medical Doctors	4	2	2
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Mwanhunda	Medical Doctors	2	0	2
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Ruangwa Mjini	Medical Doctors	4	2	2
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Mandawa	Medical Doctors	2	0	2
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Mbekenyera	Medical Doctors	4	2	2
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Nkowe	Medical Doctors	4	2	2
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Ifwagi	Medical Doctors	3	1	2
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Pangaboi	Medical Doctors	2	0	2
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Zamzam	Medical Doctors	6	4	2
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kaigara	Medical Doctors	4	2	2
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bufanka	Medical Doctors	3	1	2
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Lyambamgongo	Medical Doctors	2	0	2
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Msonga	Medical Doctors	2	0	2
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Namonge	Medical Doctors	3	1	2
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Luchelegwa	Medical Doctors	4	1	3
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Kasanga	Medical Doctors	4	1	3
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Kishanje	Medical Doctors	5	2	3
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Maruku	Medical Doctors	5	2	3
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Rwamishenyee	Medical Doctors	4	1	3
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Nshamba	Medical Doctors	4	1	3
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Izigo	Medical Doctors	4	1	3
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kamachumu	Medical Doctors	4	1	3

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Cadre	Mahitaji	Waliopo	Upungufu
H/W Meatu	Hospitali Ya Wilaya Meatu	Medical Doctors	8	4	4
H/W Nyang'hwale	Hospitali Ya Wilaya Nyang'hwale	Medical Doctors	9	5	4
H/W Mufindi	Hospitali Ya Wilaya Mufindi	Medical Doctors	8	4	4
H/W Bukoba	Hospitali Ya Wilaya Bukoba	Medical Doctors	7	3	4
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Tumbi	Medical Doctors	6	1	5
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Misha	Medical Doctors	6	1	5
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Kanazi	Medical Doctors	5	0	5
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Rubale	Medical Doctors	5	0	5
H/W Busega	Hospitali Ya Wilaya	Medical Doctors	12	4	8
H/W Mbogwe		Medical Doctors	12	3	9
H/W Busega	Vituo Vya Afya	Medical Doctors	14	4	10
H/M Tabora	Hospitali Ya Manispaa	Medical Doctors	19	7	12
H/W Bukombe	Hospitali Ya Wilaya Bukombe	Medical Doctors	23	10	13
H/W Ruangwa	Hospitali Ya Wilaya Ruangwa	Medical Doctors	23	9	14
H/W Uyui	Hospitali Ya Wilaya Uyui	Medical Doctors	23	9	14
H/W Ngara	Hospitali Ya Nyamiaga	Medical Doctors	18	4	14
H/W Mtama	Hospitali Ya Wilaya Lindi	Medical Doctors	23	4	19
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Ruangwa Mjini	Nurses	24	0	24
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Ifwagi	Nurses	7	2	5
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Busondo	Nurses	13	9	4
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kimeya	Nurses	9	5	4
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Kasanga	Nurses	5	2	3
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Itobo	Nurses	12	9	3
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Lukole	Nurses	9	7	2
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Mandawa	Nurses	7	6	1
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Mbekenyera	Nurses	7	6	1
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Nkowe	Nurses	7	6	1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Bukiriro	Nurses	8	7	1
H/W Meatu	Kituo Cha Afya Mwandoya	Nurses			0
H/W Meatu	Kituo Cha Afya Bukundi	Nurses			0
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Nyang'hwale	Nurses	10	10	0
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Malangali	Nurses	2	2	0
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Mbalamaziwa	Nurses	2	2	0
H/W Karagwe	Kituo Cha Afya Kayanga	Nurses	25	25	0

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Cadre	Mahitaji	Waliopo	Upungufu
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Nandagala	Nurses	7	6	1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Sadani	Nurses	2	1	1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Mgololo	Nurses	2	1	1
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Lusu	Nurses	9	8	1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Rusumo	Nurses	7	6	1
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Ikindilo	Nurses	11	9	2
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Kasanga	Nurses	9	7	2
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Annabel Mugoma	Nurses	7	5	2
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Murusagamba	Nurses	7	5	2
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Mabawe	Nurses	7	5	2
H/W Maswa	Vituo Vya Afya	Nurses	20	17	3
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Bukene	Nurses	9	6	3
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Mailitano	Nurses	21	18	3
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Bisibo	Nurses	4	1	3
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Karumwa	Nurses	20	16	4
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Malangali	Nurses	9	5	4
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Rukaragata	Nurses	13	9	4
H/W Karagwe	Kituo Cha Afya Nyakayanja	Nurses	10	6	4
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Luchelegwa	Nurses	9	4	5
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Ifwagi	Nurses	9	4	5
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nyakanazi	Nurses	13	8	5
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Zagayu	Nurses	11	5	6
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Nyijundu	Nurses	10	4	6
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Mgololo	Nurses	9	3	6
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Myangamara	Nurses	15	9	6
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Kafita	Nurses	10	2	8
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Mbalamaziwa	Nurses	9	1	8
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Mtwango	Nurses	9	1	8
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Pangaboi	Nurses	15	7	8
H/W Uyui	Hospitali Ya Wilaya Uyui	Nurses	16	8	8
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Igalula	Nurses	16	8	8
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nyakahura	Nurses	13	5	8
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nemba	Nurses	13	5	8
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Nshamba	Nurses	20	12	8

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Cadre	Mahitaji	Waliopo	Upungufu
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Ushiroambo	Nurses	20	12	8
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Kalenge	Nurses	13	4	9
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nyabusozzi	Nurses	13	4	9
H/W Mufindi	Hospitali Ya Wilaya Mufindi	Nurses	12	2	10
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Chiponda	Nurses	15	5	10
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Mtama	Nurses	15	5	10
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Katoro	Nurses	21	11	10
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Mwanhunda	Nurses	11	0	11
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kamachumu	Nurses	20	9	11
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Kashai	Nurses	15	3	12
H/W Maswa	Hospitali Ya Wilaya	Nurses	65	52	13
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Ilolangulu	Nurses	16	3	13
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Kishanje	Nurses	21	8	13
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Maruku	Nurses	21	8	13
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Izigo	Nurses	20	7	13
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Kanazi	Nurses	21	7	14
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Namonge	Nurses	20	6	14
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Ushiroambo	Nurses	40	26	14
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Loya	Nurses	16	1	15
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Tumbi	Nurses	21	6	15
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Rubale	Nurses	21	5	16
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bufanka	Nurses	20	4	16
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bulega	Nurses	20	4	16
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Lyambamgongo	Nurses	20	3	17
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Msonga	Nurses	20	2	18
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Misha	Nurses	21	1	20
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kaigara	Nurses	54	34	20
H/W Mbogwe		Nurses	92	70	22
H/W Meatu	Hospitali Ya Wilaya Meatu	Nurses	75	52	23
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Zamzam	Nurses	46	20	26
H/W Mufindi	Hospitali Ya Wilaya Mufindi	Nurses	33	5	28
H/W Mufindi	Hospitali Ya Wilaya Mufindi	Nurses	33	4	29
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Rwamishenye	Nurses	46	15	31
H/W Busega	Vituo Vya Afya	Nurses	77	41	36

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Cadre	Mahitaji	Waliopo	Upungufu
H/W Busega	Hospitali Ya Wilaya	Nurses	66	23	43
H/W Bukoba	Hospitali Ya Wilaya Bukoba	Nurses	59	15	44
H/W Bukombe	Hospitali Ya Wilaya Bukombe	Nurses	109	64	45
H/W Mtama	Hospitali Ya Wilaya Lindi	Nurses	78	20	58
H/W Uyui	Hospitali Ya Wilaya Uyui	Nurses	78	17	61
H/W Biharamulo	Hospital Bd	Nurses	78	14	64
H/W Nyang'hwale	Hospitali Ya Wilaya Nyang'hwale	Nurses	100	20	80
H/W Ngara	Hospitali Ya Nyamiaga	Nurses	134	49	85
H/W Ruangwa	Hospitali Ya Wilaya Ruangwa	Nurses	120	34	86
H/M Tabora	Hospitali Ya Manispaa	Nurses	137	12	125
H/W Nyang'hwale	Hospitali Ya Wilaya Nyang'hwale	Optician	2	2	0
H/M Tabora	Hospitali Ya Manispaa	Optician	1	1	0
H/W Maswa	Hospitali Ya Wilaya	Optician	1	0	1
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Mwanhunda	Optician	1	0	1
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Ikindilo	Optician	1	0	1
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Zagayu	Optician	1	0	1
H/W Busega	Hospitali Ya Wilaya	Optician	2	1	1
H/W Meatu	Hospitali Ya Wilaya Meatu	Optician	1	0	1
H/W Meatu	Kituo Cha Afya Mwandoya	Optician	1	0	1
H/W Meatu	Kituo Cha Afya Bukundi	Optician	1	0	1
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Nyijundu	Optician	1	0	1
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Nyang'hwale	Optician	1	0	1
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Karumwa	Optician	1	0	1
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Kafita	Optician	1	0	1
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Myangamara	Optician	1	0	1
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Pangaboi	Optician	1	0	1
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Chiponda	Optician	1	0	1
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Mtama	Optician	1	0	1
H/W Mbogwe		Optician	1	0	1
H/W Uyui	Hospitali Ya Wilaya Uyui	Optician	1	0	1
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Igalula	Optician	1	0	1
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Ilolangulu	Optician	1	0	1
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Loya	Optician	1	0	1
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Bukene	Optician	1	0	1

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Cadre	Mahitaji	Waliopo	Upungufu
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Busondo	Optician	1	0	1
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Itobo	Optician	1	0	1
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Lusu	Optician	1	0	1
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Mailitano	Optician	1	0	1
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Tumbi	Optician	1	0	1
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Misha	Optician	1	0	1
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Bisibo	Optician	1	0	1
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Kalenge	Optician	1	0	1
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nyakahura	Optician	1	0	1
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nyabusenzi	Optician	1	0	1
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Rukaragata	Optician	1	0	1
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nyakanazi	Optician	1	0	1
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nemba	Optician	1	0	1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Annabel Mugoma	Optician	1	0	1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Bukiriro	Optician	1	0	1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Murusagamba	Optician	1	0	1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Mabawe	Optician	1	0	1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Lukole	Optician	1	0	1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Rusumo	Optician	1	0	1
H/W Ngara	Hospitali Ya Nyamiaga	Optician	2	1	1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Katoro	Optician	1	0	1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Kishanje	Optician	1	0	1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Maruku	Optician	1	0	1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Kanazi	Optician	1	0	1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Rubale	Optician	1	0	1
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Rwamishenye	Optician	1	0	1
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Zamzam	Optician	1	0	1
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Kashai	Optician	1	0	1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kaigara	Optician	1	0	1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Nshamba	Optician	1	0	1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Izigo	Optician	1	0	1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kimeya	Optician	1	0	1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Ifwagi	Optician	1	0	1
H/W Ruangwa	Hospitali Ya Wilaya Ruangwa	Optician	2	0	2

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Cadre	Mahitaji	Waliopo	Upungufu
H/W Mufindi	Hospitali Ya Wilaya Mufindi	Optician	3	1	2
H/W Mtama	Hospitali Ya Wilaya Lindi	Optician	3	1	2
H/W Bukoba	Hospitali Ya Wilaya Bukoba	Optician	2	0	2
H/W Bukombe	Hospitali Ya Wilaya Bukombe	Optician	3	1	2
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bufanka	Optician	2	0	2
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bulega	Optician	2	0	2
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Lyambamgongo	Optician	2	0	2
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Msonga	Optician	2	0	2
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Namonge	Optician	2	0	2
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Ushirombo	Optician	2	0	2
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Ushirombo	Optician	2	0	2
H/W Uyui	Hospitali Ya Wilaya Uyui	Optician	3	0	3
H/W Maswa	Vituo Vya Afya	Optician	4	0	4
H/W Biharamulo	Hospitali Ya Wilaya	Optician	6	0	6
H/W Busega	Vituo Vya Afya	Optician	7	0	7
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Nyakanazi	Pharmacist	1	0	1
H/W Biharamulo	Kituo Cha Afya Bisibo	Pharmacist	2	0	2
H/W Biharamulo	Hospitali Ya Wilaya	Pharmacist	5	1	4
H/W Maswa	Hospitali Ya Wilaya	Pharmacist	4	2	2
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Sadani	Pharmacist	1	0	1
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Myangamara	Pharmacist	1	0	1
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Pangaboi	Pharmacist	1	0	1
H/W Mtama	Kituo Cha Afya Mtama	Pharmacist	1	0	1
H/W Mtama	Hospitali Ya Wilaya Lindi	Pharmacist	3	2	1
H/W Meatu	Kituo Cha Afya Bukundi	Pharmacist	1	1	0
H/W Ruangwa	Hospital Ruangwa	Pharmacist	2	2	0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Mandawa	Pharmacist	1	1	0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Mbekenyera	Pharmacist	1	1	0
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Nkowe	Pharmacist	1	1	0
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Ifwagi	Pharmacist	1	1	0
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Kasanga	Pharmacist	1	1	0
H/W Mbogwe		Pharmacist	1	1	0
H/W Uyui	Hospitali Ya Wilaya Uyui	Pharmacist	2	2	0
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Bukene	Pharmacist	1	1	0

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Cadre	Mahitaji	Waliopo	Upungufu
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Busondo	Pharmacist	1	1	0
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Itobo	Pharmacist	1	1	0
H/W Nzega	Kituo Cha Afya Lusu	Pharmacist	1	1	0
H/W Karagwe	Kituo Cha Afya Kayanga	Pharmacist	1	1	0
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Zamzam	Pharmacist	1	1	0
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Mwanhunda	Pharmacist	1	0	1
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Ikindilo	Pharmacist	1	0	1
H/W Itilima	Kituo Cha Afya Zagayu	Pharmacist	1	0	1
H/W Meatu	Kituo Cha Afya Mwandoya	Pharmacist	1	0	1
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Nyijundu	Pharmacist	1	0	1
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Nyang'hwale	Pharmacist	1	0	1
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Kafita	Pharmacist	1	0	1
H/W Mufindi	Hospitali Ya Wilaya Mufindi	Pharmacist	2	1	1
H/W Mufindi	Kituo Cha Afya Malangali	Pharmacist	2	1	1
H/W Uyui	Hospitali Ya Wilaya Uyui	Pharmacist	2	1	1
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Ilongangulu	Pharmacist	2	1	1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Annabel Mugoma	Pharmacist	1	0	1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Bukiriro	Pharmacist	1	0	1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Murusagamba	Pharmacist	1	0	1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Mabawe	Pharmacist	1	0	1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Lukole	Pharmacist	1	0	1
H/W Ngara	Kituo Cha Afya Rusumo	Pharmacist	1	0	1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Katoro	Pharmacist	1	0	1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Kishanje	Pharmacist	1	0	1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Maruku	Pharmacist	1	0	1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Kanazi	Pharmacist	1	0	1
H/W Bukoba	Kituo Cha Afya Rubale	Pharmacist	1	0	1
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Rwamishenye	Pharmacist	1	0	1
H/M Bukoba	Kituo Cha Afya Kashai	Pharmacist	1	0	1
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kimeya	Pharmacist	2	1	1
H/W Busega	Hospitali Ya Wilaya	Pharmacist	2	0	2
H/W Nyang'hwale	Hospitali Ya Wilaya Nyang'hwale	Pharmacist	4	2	2
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Igalula	Pharmacist	2	0	2
H/W Uyui	Kituo Cha Afya Loya	Pharmacist	2	0	2

Halmashauri	Kituo Cha Kutolea Huduma Za Afya	Cadre	Mahitaji	Waliopo	Upungufu
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Mailitano	Pharmacist	4	2	2
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Tumbi	Pharmacist	4	2	2
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Ushiroambo	Pharmacist	3	1	2
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Ushiroambo	Pharmacist	5	3	2
H/W Ruangwa	Kituo Cha Afya Ruangwa Mjini	Pharmacist	4	1	3
H/W Nyang'hwale	Kituo Cha Afya Karumwa	Pharmacist	4	1	3
H/M Tabora	Hospital Municipal	Pharmacist	5	2	3
H/W Bukoba	Hospitali Ya Wilaya Bukoba	Pharmacist	4	1	3
H/W Maswa	Vituo Vya Afya	Pharmacist	4	0	4
H/W Meatu	Hospitali Ya Wilaya Meatu	Pharmacist	8	4	4
H/M Tabora	Kituo Cha Afya Misha	Pharmacist	4	0	4
H/W Ngara	Hospitali Ya Nyamiaga	Pharmacist	4	0	4
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kaigara	Pharmacist	8	4	4
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Nshamba	Pharmacist	4	0	4
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Izigo	Pharmacist	4	0	4
H/W Muleba	Kituo Cha Afya Kamachumu	Pharmacist	4	0	4
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bulega	Pharmacist	5	1	4
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Namonge	Pharmacist	5	1	4
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Bufanka	Pharmacist	5	0	5
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Lyambamgongo	Pharmacist	5	0	5
H/W Bukombe	Kituo Cha Afya Msonga	Pharmacist	5	0	5
H/W Bukombe	Hospitali Ya Wilaya Bukombe	Pharmacist	15	8	7
Jumla			3827	1497	2330

Kiambatisho Na. 45: Hali ya uandikishaji katika ngazi ya Sekretarieti ya Mkoa

Sekretarieti Ya Mkoa	Halmashauri	Idadi ya Kaya	Matarajio ya uandikishaji wa Kaya mwaka 2022/23	Kaya zilizoandikishwa	Kaya Zisizoandikishwa	Bima Hai	Asilimia ya Uandikishaji (%)
Arusha	H/Jiji Arusha	94,741	54,360	6,595	88,146	187	12
Arusha	H/W Arusha	65,783	24,840	8,629	57,154	360	35
Arusha	H/W Meru	58,575	35,640	4,658	53,917	659	13
Arusha	H/W Longido	22,565	17,640	1,739	20,826	69	10
Arusha	H/W Monduli	30,775	22,320	9,238	21,537	494	41
Arusha	H/W Karatu	41,010	21,960	4,027	36,983	303	18
Arusha	H/W Ngorongoro	32,798	25,920	6,189	26,609	494	24
Njombe	H/Mji Njombe	3,666	3,666	748	2,918	748	20
Njombe	H/W Njombe	2,418	2,418	325	2,023	325	13
Njombe	H/Mji Makambako	2,685	2,685	500	2,185	500	19
Njombe	H/Mji Ludewa	3,632	3,632	637	2,995	637	18
Njombe	H/W Wanging'ombe	4,597	4,597	274	4,323	274	6
Njombe	H/W Makete	2,596	2,596	101	2,495	101	4
Katavi	H/W Mpanda	68,279	34,140	4,336	29,804	456	13
Katavi	H/W Mlele	6,368	1,911	289	1,622	289	15
Katavi	H/W Nsimbo	25,561	7,956	558	7,398	441	7
Katavi	H/W Mpimbwe	17866	5,360	469	4,891	469	9
Katavi	H/M Mpanda	22928	6,878	332	6,546	332	5
Iringa	H/M Iringa	58,008	66,457	6,129	60,328	241	9
Iringa	H/Mji Mafinga	35,981	19,310	3,516	15,794	93	18
Iringa	H/W Mufindi	77,199	54,470	9187	45,283	325	17
Iringa	H/W Iringa	81,106	41,046	11,347	29,699	499	28
Iringa	H/W Kilolo	69,597	66,434	5,417	61,017	155	8
Kigoma	H/W Kasulu	32360	1442	822	620	1350	57
Kigoma	H/Mji Kasulu	11662	700	478	222	1085	68
Kigoma	H/W Kibondo	12805	768	939	-171	1628	122
Kigoma	H/W Uvinza	20717	719	339	380	1107	47
Kigoma	H/W Buhigwe	14497	870	105	765	170	12
Kigoma	H/W Kakonko	8378	503	387	116	823	77
Kigoma	H/W Kigoma	12271	736	278	458	566	38
Kigoma	H/M Kigoma	10773	646	1043	-397	1582	161
Mbeya	H/W Busokelo	28,439	1,422	832	590	264	59
Mbeya	H/W Chunya	85,999	4,300	475	3,825	113	11
Mbeya	H/W Kyela	71,968	3,598	502	3,096	82	14

Sekretarieti Ya Mkoa	Halmashauri	Idadi ya Kaya	Matarajio uandikishaji wa Kaya kwa mwaka 2022/23	Kaya zilizoandikishwa	Kaya Zisizoandikishwa	Bima Hai	Asilimia ya Uandikishaji (%)
Mbeya	H/W Mbarali	112,139	5,607	355	5,252	90	6
Mbeya	H/Jiji Mbeya	154,431	7,722	1,453	6,269	257	19
Mbeya	H/W Mbeya	100,884	5,044	465	4,579	146	9
Mbeya	H/W Rungwe	76,242	3,812	824	2,988	140	22
Simiyu	H/W Bariadi	35712	4,643	149	4,494	149	3
Simiyu	H/Mji Bariadi	24631	2,448	284	2,164	284	12
Simiyu	H/W Busega	20189	2,940	256	2,684	256	9
Simiyu	H/W Itilima	29506	3,086	1146	1,940	1146	37
Simiyu	H/W Maswa	52942	6,712	1,083	5,629	1083	16
Simiyu	H/W Meatu	40,994	5,140	620	4,520	620	12
Tabora	H/W Igunga	62,317	2155	919	1236	68	43
Tabora	H/W Kaliua	62,866	2509	940	1569	375	37
Tabora	H/W Nzega	68,787	1234	213	1021	10	17
Tabora	H/Mji Nzega	17,808	1005	141	864	3	14
Tabora	H/W Sikonge	31,721	1212	423	789	96	35
Tabora	H/M Tabora	47,922	2345	932	1413	115	40
Tabora	H/W Urambo	51,271	2398	453	1945	170	19
Tabora	H/W Uyui	62,230	2567	912	1655	185	36
Jumla		2,191,195	604,519	103,008	645,008	22,414	17

Kiambatisho 46: Makusanyo yatokanayo na taka katika Halmashauri kwa mwaka 2022/23

S/n	Halmashauri	Mapato yaliyokusanywa wa 2022/23 (Sh)	S/n	Halmashauri	Mapato yaliyokusanywa 2022/23 (Sh)
1	H/W Bagamoyo	8,417,100	60	H/W Sikonge	2,848,500
2	H/W Biharamulo	22,647,855	61	H/W Simanjiro	1,054,300
3	H/W Busega	1,108,710	62	H/W Sumbawanga	6,514,000
4	H/W Chamwino	25,000	63	H/W Tandahimba	3,563,300
5	H/W Chato	4,689,600	64	H/W Tarime DC	12,855,509
6	H/W Gairo	21,503,516	65	H/W Ulanga DC	139,500
7	H/W Hai	6,000,000	66	H/W Uyui DC	102,900
8	H/W Hanang'	2,403,500	67	H/W Wang'ing'ombe	38,000
9	H/W Igunga	25,896,000	68	H/W Serengeti	27,505,300
10	H/W Iramba	6,558,000	69	H/W Nachingwea	28,412,050
11	H/W Iringa	7,599,600	70	H/W Kilosa	30,181,700
12	H/W Itigi	5,612,700	71	H/Mji Kibaha	31,181,800
13	H/W Itilima	235,400	72	H/W Geita	31,315,100
14	H/W Kaliua	21,304,980	73	H/W Sengerema	33,581,529
15	H/W Kibiti	2,047,708	74	H/M Iringa	39,854,801
16	H/W Kibondo	7,349,700	75	H/W Muheza	41,263,679
17	H/MKigamboni	12,072,200	76	H/M Kigoma/Ujiji	42,752,191
18	H/W Kilindi	10,100,800	77	H/W Mbogwe	43,133,079
19	H/W Kilolo	1,450,000	78	H/W Monduli	48,850,000
20	H/W Kishapu		79	H/Mji Tarime	52,462,738
21	H/W Kongwa	8,442,700	80	H/Mji Bunda	54,826,550
22	H/W Korogwe	11,259,900	81	H/Mji Masasi	55,075,548
23	H/Mji Korogwe	26,459,237	82	H/Mji Bariadi	58,005,680
24	H/W Kwimba	21,154,800	83	H/W Karagwe	59,285,000
25	H/W Kyerwa	15,191,900	84	H/W Magu	59,801,600
26	H/M Lindi	9,826,000	85	H/W Tunduru	62,156,200
27	H/W Liwale	26,771,000	86	H/W Mvomero	62,826,840
28	H/W Ludewa	241,800	87	H/Mji Njombe	66,550,008
29	H/W Lushoto	6,045,600	88	H/Mji Makambako	68,107,800
30	H/W Malinyi	7,400,000	89	H/Mji Kasulu	73,146,100
31	H/W Maswa	2,178,000	90	H/M Sumbawanga	73,244,300
32	H/Mji Mbinga	7,646,412	91	H/Mji Mafinga	84,547,933

S/n	Halmashauri	Mapato yaliyokusanywa wa 2022/23 (Sh)	S/n	Halmashauri	Mapato yaliyokusanywa 2022/23 (Sh)
33	H/W Mbulu	23,118,200	92	H/W Longido	86,735,274
34	H/Mji Mbulu	1,718,000	93	H/Mji Nzega	92,042,000
35	H/W Meatu	10,656,500	94	H/Mji Babati	97,737,491
36	H/W Misungwi	14,844,100	95	H/Mji Mpanda	101,226,137
37	H/W Mkalama	83,600	96	H/M Bukoba	108,108,759
38	H/W Mkuranga	21,155,304	97	H/M Ifakara	123,565,056
39	H/W Mlele	5,803,300	98	H/M Songea	127,905,519
40	H/W Mlimba	249,100	99	H/W Ngara	140,211,500
41	H/W Momba	6,500,000	100	H/M Mtwara/Mikindani	141,597,016
42	H/W Moshi	6,186,000	101	H/M Musoma	155,086,918
43	H/W Mpwapwa	1,075,000	102	H/W Shinyanga	157,682,258
44	H/W Mufindi	600,000	103	H/Mji Geita	164,655,836
45	H/W Muleba	2,535,800	104	H/W Arusha	173,669,130
46	H/W Mwanga	3,048,000	105	H/W Karatu	193,176,089
47	H/Jiji Mwanza	8,800,000	106	H/W Singida MC	259,520,116
48	H/Mji Nanyamba	2,346,700	107	H/Jiji Tanga	299,999,620
49	H/W Nanyumbu	3,550,408	108	H/W Meru	342,119,460
50	H/W Newala	14,710,500	109	Moshi MC	382,673,100
51	H/W Ngorongoro	4,621,000	110	H/Jiji Mbeya	421,129,724
52	H/W Nkasi	3,856,100	111	H/M Kahama	605,404,700
53	H/W Nyasa	400,000	112	H/M Ilemela	641,402,834
54	H/W Pangani	425,200	113	H/M Kinondoni	836,992,850
55	H/W Rombo	8,100,000	114	H/M Morogoro	1,059,760,604
56	H/W Rorya	27,000	115	H/Jiji Arusha	1,249,840,370
57	H/W Rufiji	6,077,602	116	H/M Temeke	3,790,711,379
58	H/W Same	4,600,000	117	H/M Ubungo	5,967,473,585
59	H/W Siha	2,601,000		Jumla	19,453,254,517

Kiambatisho 47: Upungufu uliobainika katika usimamizi wa taka katika Halmashauri

Halmashauri	Upungufu uliobainika
H/W Moshi	Kutokuwapo kwa eneo maalum la kuhifadhi taka, kunasababisha kutupwa kwa taka zilizokusanywa katika dampo la Manispaa ya Moshi kwa gharama ya Sh. 15,000 kwa tani; Gharama kubwa za magari yanayobeba taka kutoka maeneo ya ukusanyaji hadi eneo husika la dampo, ambalo liko umbali wa zaidi ya kilomita 30 kutoka maeneo mengi ya ukusanyaji taka. Hii ni changamoto kubwa hasa ikizingatiwa ongezeko la uzalishaji wa taka kutoka tani 15 hadi 20 kwa siku; na Kutokuwapo kwa vituo vya ukusanyaji taka katika Masoko ya Ghona na Kisambo
H/W Mwanza	Ziara ilifanyika tarehe 25 Novemba 2023 katika eneo la Lwami dampo ilibaini kuwa eneo la kukusanyia takataka halikuwa salama kutokana na wizi wa miondombinu. Miundombinu iliyoibiwa ni pamoja na bati, madirisha, na milango ya jengo la mlinzi, uzio wa waya, na uzio unaomzunguka eneo la kutupa taka.
H/Jiji Mwanza	Maeneo 22 ya ukusanyaji taka ngumu hayakuzingirwa na kutiwa uzio ipasavyo Jamii imeendeleza tabia ya kutupa taka katika maeneo karibu na makazi yao, barabara, na mifereji Karibu na mazingira ya Ziwa Victoria; jamii inajishughulisha na kilimo na kusafisha magari. Kucheleweshwa kuondoa taka ngumu kutoka maeneo ya ukusanyaji; katika maeneo yote ya ukusanyaji, taka zilitupwa na kusambaa kote eneo kutokana na uhaba wa uwezo katika ukusanyaji na usafirishaji wa taka ngumu Sehemu ya eneo la Buhongwa dampol hutumiwa na Machinga kama soko kinyume na malengo yaliyokusudiwa, lakini pia ni hatari kwa maisha yao kutokana na magonjwa ya kuambukiza ikiwa yataokea.
H/W Siha	Halmashauri haina eneo la kudumu lililopangwa kwa ajili ya kutupa taka zote zinazokusanywa, kwani eneo linalotumiwa sasa ni viwanja vilivyomilikiwa na watu binafsi; Wingi wa taka holela, jambo linalohatarisha afya ya watu wanaoishi karibu na eneo hilo, kwani watu wengi wanaweza kufika kwenye eneo la kutupa kutafuta vifaa vya plastiki; Eneo halina fensi kinyume na Kifungu cha 118 (2) (d) cha Sheria ya Usimamizi wa Mazingira, 2004, hivyo kuwezesha watu kuingia kwa urahisi, pamoja na wanyama na watoto wasioangaliwa; Hakuna alama za hatari na usalama kwenye eneo la kutupa ili kuzuia watu wasiohalali kuingia
H/M Singida	Eneo kuu la kutupa taka tipo eneo la Mwankoko, umbali wa kilomita 19 kutoka soko kuu la Singida, halina uzio unaozuia watu kuingia eneo hilo na hakuna mipango ya barabara kwa ajili ya magari yanayotupa taka katika eneo hilo; Maeneo ya ukusanyaji wa taka ngumu karibu na Taasisi ya Usimamizi wa Huduma za Umma, Aqua, Mahembe, na Misuna (Mwenge) hayajajengwa; Eneo la kutupa taka halina uzio, hakuna usimamizi kwenye maeneo ya kuweka taka, hivyo kutupa kusababisha machafuko, mifuko ya plastiki imeenea kila mahali
H/W Monduli	Ukaguzi wa eneo uliofanyika kati ya tarehe 22 na 23 Novemba 2023 ulibaini kwamba Halmashauri ilinunua ardhi yenye thamani ya Sh. 48,850,000 kwa ajili ya eneo la kutupa taka ambalo halitumiki.
H/M Kigamboni	Halmashauri ilitenga eneo la Lingato kama eneo la kutupa taka baada ya ukaguzi uliofanyika Agosti 2023 kubaini kuwa ujenzi wa uzio ulikuwa unaendelea. Hata hivyo, hakukuwapo na udhibiti wa taka zilizotupwa katika eneo hilo, kulikuwa na uhuru wa kuingia na kutoka, na taka zilizotupwa hazikuwa zimefunikwa na udongo.

Halmashauri	Upungufu uliobainika
H/W Itigi	Halmashauri halina gari la kubebea taka na eneo la kutupa taka badala yake wanatupa taka ngumu kwenye eneo la Tambukareli ambalo liko karibu na maeneo ya makazi; Eneo kuu la kutupa taka ngumu lililoko Bumbwaa katika kijiji cha Kihanju, umbali wa kilomita 5 kutoka soko kuu la Itigi, halikuwa na uzio wa kuzuia watu kuingia eneo hilo, jambo hili linaweza kuwa hatari kwa jamii; Maeneo ya ukusanyaji wa taka ngumu hayakuwa yamejengwa kwenye maeneo ya Majengo, Mitundu, na Rungwe.
H/W Rufiji	Mtoa huduma hana vifaa vinavyohitajika kwa kazi hii. Ukusanyaji wa taka unategemea sana pikipiki ya mizigo (guta) badala ya malori sahihi. Ziara ya eneo ilifanyika tarehe 27 Septemba kwenye soko la Utete na kugundua kuchelewa kuondolewa kwa taka zilizozalishwa, na hivyo kusababisha kukusanyika kwa taka sokoni. Mtoa huduma alionekana akitupa taka na takataka zilizokusanywa kwenye maeneo yenye misitu kando ya barabara ya Utete-Ngarambe-Kingupila inayoelekea eneo la dampo la Golani. Mkataba na mtoa huduma hauijumuishi adhabu ikiwa hatawasilisha mapato kwa halmashauri au ikiwa hawatekelezi ukusanyaji na uhamishaji wa taka kwenda eneo lililopangwa la dampo.
H/W Tunduru	Maeneo ya kukusanyia taka katika masoko hayana uzio, Katika mtaa wa Kalanje eneo la kukusanyia taka lilionekana limeharibika na kushindwa kudhibiti taka zilizokusanywa na kuruhusu wavamizi kuingia Vituo viwili vya ukusanyaji viko karibu na mifereji ya maji ya barabarani, na wakati wa ziara ya eneo tuligundua kuwa mifereji inayozunguka vituo vya ukusanyaji ilikuwa imeziba kwa taka. Taka zimerundkwa pamoja kwa muda mrefu, ikionyesha ukosefu wa mfumo sahihi wa kutupa taka ngumu, ikiwamo kutoshughulikia kwa wakati uhamishaji wa taka kutoka vituo vya ukusanyaji kwenda eneo la kutupia. Baadhi ya vituo vya ukusanyaji viko karibu sana na nyumba za makazi au shughuli za biashara, na tuligundua taka zimetapakaa kwenye eneo la makazi karibu na vituo na maeneo ya biashara ambayo yanaweza kusababisha matatizo ya afya kwa jamii za karibu ikiwa hali hiyo haitadhibitiwa.
H/W Moshi	Eneo la kutupia taka ngumu linalotumiwa na Halmashauri, yaani Mtakuja Sanitary Land Filling katika Kata ya Mabogini, lipo umbali wa takribani kilomita 18 kutoka Halmashauri ya Moshi, halijakuwa katika operesheni tangu wiki ya pili ya Novemba 2023. Hii ni kutokana na barabara inayoelekea eneo la kutupia taka kuwa haipitiki kwa malori yanayobeba taka, na kumekuwa na ongezeko kubwa la maji katika eneo hilo. Kufuatia hali hiyo, taka ngumu zinazotupwa katika eneo hilo zinaelea juu ya maji yaliyosimama. Kama hatua mbadala ya udhibiti, Halmashauri imekuwa ikitumia eneo la kutupia taka la awali lisilofungwa huko Kaloleni. Eneo hili halikutumiwa awali kwa sababu lilifikia uwezo wake kamili (lilishajaa) na kukusanya taka ngumu kwa wingi, na pia kuwa karibu na nyumba za makazi, hivyo kufanya liwe si rafiki kwa mazingira
H/Jiji Arusha	Aina za taka ngumu hazikutengwa katika chanzo na watu binafsi, familia, taasisi, masoko, na mahali pa kutupia (eneo la Muriet) kinyume na Kifungu cha 114 (1) (a) na (b) SEHEMU IX ya Sheria ya Usimamizi wa Mazingira ya mwaka 2004; Mikataba ya usafirishaji wa taka ngumu inakoma kwa mwaka mmoja, hivyo haiwezi kuwezesha Wakandarasi kuwekeza katika huduma zinazotolewa kupitia dhamana ya mikataba kutokana na kizuizi cha muda wa mikataba. Miji mingine [nchini Tanzania] inafanya mikataba ya miaka mitatu;

Halmashauri	Upungufu uliobainika
	Halmashauri inatoza asilimia 30 ya mapato yanayokusanywa kupitia Usimamizi wa Taka Ngumu hivyo ikilinganishwa na miji mingine nchini Tanzania malipo ni chini kwa asilimia 20%-25%. Hii inapingana na Kifungu cha 73 (1) cha Sheria ya Afya ya Umma ya mwaka 2009 kinachohitaji mamlaka za serikali za mitaa (LGAs) kutoza ada kwa huduma inayotolewa kwa mtoza huduma.
H/Jiji Dar es Salaam	Uwapo wa Mkusanyiko mkubwa wa taka zilizokusanywa karibu na Maeneo ya Makazi au Biashara kama Tabata na Kinyerezi Kuweka taka zilizokusanywa katika maeneo yasiyoruhusiwa na watoahuduma wasio rasmi. Katika maeneo ya pembezoni mwa jiji, taka hukusanywa na watoahuduma wasio rasmi. Niligundua pia kuwa watoahuduma wasio rasmi hupata mapato kutoka kwa kaya na wanabakiza ada ya ukusanyaji taka, tofauti na wakusanyaji wa kawaida ambao hugharamia gharama za kuweka taka zilizokusanywa katika eneo la kutupa taka la Pugu. Watoahuduma wasio rasmi walionekana kuweka taka zilizokusanywa katika maeneo yasiyoruhusiwa kama vile sehemu za wazi na kando ya mito.
H/Jiji Tanga	Kutotengenezwa kwa vifaa vya usimamizi wa taka vilivyoharibika na havitumiki Halmashauri ina makasha ya kukusanyia taka kwenye kata 16 kati ya 27. Hii ni sawa na 59% ya taka zinazozalishwa kutoka kata 11 sawa na 23% hazisimamiwi na Halmashauri Mahali pa kukusanyia taka katika Soko la Mgandini, eneo linalozungukwa au kujazwa na taka zilizotupwa vibaya na kuzungukwa na nyasi zisizokatwa.

Kiambatisho Na. 48: Ufanisi katika Matumizi ya fedha za Programu ya KKK

Na.	Halmashauri	Mapokezi (Sh.)	Marejesho (Sh.)	Deni (Sh.)	%
1.	H/W Musoma	200,000,000	0	200,000,000	-
2.	H/Jiji Dodoma-Ihumwa	168,000,000	0	168,000,000	-
3.	H/M Shinyanga	1,055,000,000	0	1,055,000,000	-
4.	H/W Korogwe	240,000,000	12,880,000	227,120,000	5
5.	H/Mji Korogwe	80,000,000	5,075,000	74,925,000	6
6.	H/W Shinyanga	900,000,000	49,647,482	850,352,518	6
7.	H/W Manyoni	1,520,770,000	100,000,000	1,420,770,000	7
8.	H/Mji Mbulu	455,000,000	30,000,000	425,000,000	7
9.	H/W Hanang	187,500,000	14,120,000	173,380,000	8
10.	H/W Chamwino	300,000,000	30,000,000	270,000,000	10
11.	H/W Msalala	1,609,500,000	161,171,000	1,448,329,000	10
12.	H/W Lushoto	208,000,000	22,360,596	185,639,404	11
13.	H/W Chalinze	2,500,000,000	300,000,000	2,200,000,000	12
14.	H/W Ikungi	598,226,000	71,000,000	527,226,000	12
15.	H/W Ileje	432,319,000	50,000,000	382,319,000	12
16.	H/W Kishapu	882,000,000	124,080,956	757,919,044	14
17.	H/W Rorya	1,000,000,000	150,000,000	850,000,000	15
18.	H/W Buchosa	327,000,000	52,000,000	275,000,000	16
19.	H/W Ludewa	405,000,000	65,000,000	340,000,000	16
20.	H/W Maswa	850,000,000	140,000,000	710,000,000	16
21.	H/Mji Mbinga	330,000,000	75,997,328	254,002,672	23
22.	H/W Babati	125,000,000	32,000,000	93,000,000	26
23.	H/Jiji Dodoma	3,000,000,000	810,062,115	2,189,937,885	27
24.	H/Jiji Tanga	400,000,000	107,306,000	292,694,000	27
25.	H/W Uyui	100,000,000	27,205,000	72,795,000	27
26.	H/M Tabora	885,000,000	260,726,252	624,273,748	29
27.	H/Mji Babati	250,000,000	80,117,091	169,882,909	32
28.	H/W Ushetu	259,850,000	87,692,300	172,157,700	34
29.	H/W Butiama	297,000,000	105,245,500	191,754,500	35

Na.	Halmashauri	Mapokezi (Sh.)	Marejesho (Sh.)	Deni (Sh.)	%
30.	H/W Morogoro	865,210,000	310,000,000	555,210,000	36
31.	H/W Mbulu	162,500,000	60,000,000	102,500,000	37
32.	H/Mji Tarime	560,000,000	216,355,000	343,645,000	39
33.	H/W Sumbawanga	47,630,000	20,000,000	27,630,000	42
34.	H/Mji Makambako	683,300,000	300,000,000	383,300,000	44
35.	H/Mji Kibaha	1,588,000,000	718,156,528	869,843,472	45
36.	H/M Mtwara	1,679,450,000	755,000,000	924,450,000	45
37.	H/W Meatu	93,500,000	45,000,000	48,500,000	48
38.	H/M Musoma	250,000,000	120,000,000	130,000,000	48
39.	H/M Kigamboni	1,500,000,000	1,000,000,000	500,000,000	67
40.	H/W Mbeya	584,000,000	400,000,000	184,000,000	68
41.	H/Mji Bunda	493,989,000	350,000,000	143,989,000	71
42.	H/Mji Njombe	700,000,000	507,000,000	193,000,000	72
43.	H/Mji Ifakara	200,000,000	150,000,000	50,000,000	75
44.	H/Jiji Mbeya	2,000,000,000	1,500,000,000	500,000,000	75
45.	H/W Rombo	1,060,000,000	838,000,000	222,000,000	79
46.	H/W Songwe	450,000,000	380,000,000	70,000,000	84
47.	H/W Meru	1,655,000,000	1,650,000,000	5,000,000	100
48.	H/Mji Bariadi	79,750,000	79,750,038	-38	100
49.	H/W Geita	600,000,000	600,000,000	0	100
50.	H/W Kaliua	100,000,000	100,000,000	0	100
51.	H/W Kilosa	250,000,000	250,000,000	0	100
52.	H/M Morogoro	1,000,000,000	1,000,000,000	0	100
53.	H/W Mbozi	495,000,000	495,000,000	0	100
54.	H/W Moshi	233,200,000	233,200,000	0	100
55.	H/Jiji Mwanza	800,000,000	800,000,000	0	100
56.	H/Mji Tunduma	543,000,000	543,000,000	0	100
57.	H/M Ilemela	3,589,774,000	3,589,774,000	0	100
58.	H/M Iringa	450,000,000	450,000,000	0	100
Jumla		42,278,468,000	20,423,922,186	21,854,545,814	

Kiambatisho 49: Mashauri ya ardhi dhidi ya mamlaka za serikali za mitaa

Na.	Jina la Halmashauri	Namba ya Kesi	Madai (TZS)
1.	H/W Bagamoyo	Kesi ya Madai. 95/2019	300,000,000
2.	H/M Mpanda	Kesi ya Madai. 6/2023	300,000,000
3.	H/M Tabora	Kesi ya Ardhi Na. 7 Of 2022	300,000,000
4.	H/W Kibaha	Kesi ya Ardhi Na. 150/2023	300,000,000
5.	H/W Karagwe	Land Application No. 185/2008	244,000,000
6.	H/W Karagwe	Application No: 4/2013	200,000,000
7.	H/W Longido	Not Stated	200,000,000
8.	H/Jiji Tanga	Application No. 09/2022	190,259,704
9.	H/W Sumbawanga	Kesi ya Ardhi Na. 09/2022	180,000,000
10.	H/M Sumbawanga	Kesi ya Ardhi Na. 09/2022	180,000,000
11.	H/W Mpimbwe	Kesi ya Ardhi Na.1/2023	150,000,000
12.	H/W Karagwe	Application No.5/2012	135,000,000
13.	H/M Tabora	Case No 57 Of 2021	110,000,000
14.	H/M Tabora	Kesi ya Ardhi Na 3 Of 2023	100,000,000
15.	H/W Bagamoyo	Civil Appeal 346/2021,	90,023,092
16.	H/M Singida	Kesi ya Madai. 11/2019	87,310,000
17.	H/M Tabora	Kesi ya Ardhi Na. 2 Of 2022	75,000,000
18.	H/M Shinyanga	Land Application No. 07	60,000,000
19.	H/M Bukoba	Kesi ya Ardhi Na.10/2023	52,313,080
20.	H/Mji Geita	Msc Application No. 73 Of 2021	50,000,000
21.	H/Jiji Tanga	Application No. 34 Of 2016	42,000,000
22.	H/W Karagwe	Application No.5/2013	40,000,000
23.	H/Jiji Tanga	Case No. 30 Of 2019 DLHT	40,000,000
24.	H/M Mpanda	Kesi ya Madai. 4/2021	40,000,000
25.	H/Jiji Tanga	Application No. 11 Of 2015	36,000,000
26.	H/Jiji Tanga	Application No. 81 Of 2014	35,000,000
27.	H/M Bukoba	Case No 71/2019	30,000,000
28.	H/W Karagwe	Application No.13/2013	29,000,000
29.	H/M Shinyanga	Case No 12/2022	28,112,000
30.	H/Jiji Tanga	Rufaa ya Ardhi Na. 11/2023	26,000,000

Na.	Jina la Halmashauri	Namba ya Kesi	Madai (TZS)
31.	H/M Shinyanga	Land Application No. 04 Of 2022	25,000,000
32.	H/W Karagwe	Kesi ya Madai. 18/2017	22,000,000
33.	H/W Karagwe	Land Application No:31/2015	21,000,000
34.	H/W Karagwe	Application No.29/2014	20,000,000
35.	H/W Karagwe	Land Case Appeal No. 20/2014	20,000,000
36.	H/W Karagwe	Appeal No:16/2012	20,000,000
37.	H/W Karagwe	Kesi ya Ardhi Na:27/2012	20,000,000
38.	H/W Karagwe	Rufaa ya Ardhi Na.:16/2012	20,000,000
39.	H/M Bukoba	Case No 34/2012	20,000,000
40.	H/Mji Geita	Msc. Application No. 48 Of 2021	20,000,000
41.	H/W Karagwe	Appeal No. 19/2014	19,000,000
42.	H/W Korogwe	Kesi ya Ardhi Na.20/2022	16,000,000
43.	H/M Shinyanga	District Land Housing Tribunal	15,000,000
44.	H/W Karagwe	Misc. Land Appeal No:24/2013	15,000,000
45.	H/Jiji Tanga	Application No. 50 Of 2012 DLHT	15,000,000
46.	H/M Mpanda	Kesi ya Madai. 4 Of 2021	15,000,000
47.	H/W Karagwe	Case No: 45/2014	12,000,000
48.	H/Jiji Tanga	Application No. 57 Of 2019	12,000,000
49.	H/M Shinyanga	Land Application No.57 Of 2020	11,556,000
50.	H/M Shinyanga	High Court At Shinyanga	10,000,000
51.	H/M Shinyanga	Land Application No.05 Of 2023	10,000,000
52.	H/M Tabora	Kesi ya Ardhi Na 9 Of 2022	10,000,000
53.	H/M Tabora	Kesi ya Ardhi Na 98 Of 2018	10,000,000
54.	H/M Tabora	Kesi ya Ardhi Na 5 Of 2023	10,000,000
55.	H/M Shinyanga	Rufaa ya Ardhi Na.73 Of 2020	8,000,000
56.	H/Mji Geita	Application No. 28 Of 2017	8,000,000
57.	H/M Mpanda	Kesi ya Madai. 7/2021	6,000,000
58.	H/M Shinyanga	Land Case No 02/2023	5,000,000
59.	H/M Mpanda	Kesi ya Madai. 8/2022	5,000,000
60.	H/M Tabora	Kesi ya Ardhi Na 37 Of 2017	5,000,000
61.	H/W Ludewa	Application No.05/2023	3,000,000
Jumla			4,178,573,876

Na.	Jina la Halmashauri	Namba ya Kesi	Madai (TZS)
1.	H/W Bagamoyo	Civil Land Appeal 115/2018	-
2.	H/M Singida	Land Application No.124/2018	-
3.	H/M Singida	Application No 6/2014	-
4.	H/M Singida	Land Application No 65/2019	-
5.	H/M Singida	Land Application No 42/2022	-
6.	H/M Singida	Misc. Application No. 10/2020	-
7.	H/M Singida	Not Stated	-
8.	H/M Singida	Land Application Na.8/2023	-
9.	H/M Singida	Appeal No 6/2023	-
10.	H/W Karagwe	Land Application No: 16/2013	-
11.	H/W Bagamoyo	Land Revision no. 18/2023	-
12.	H/W Bagamoyo	Kesi ya Ardhi Na. 257/2023	-
13.	H/W Bagamoyo	Misc. Cause 38/2023	-
14.	H/W Sumbawanga	Kesi ya Ardhi Na. 01/2022	
15.	H/M Singida	Application31/2023	
16.	H/W Muleba	Application No 17/ 2016	
17.	H/W Muleba	Misc. Application No. 140/2021	
18.	H/W Muleba	Application No	
19.	H/W Muleba	Application No 22 / 2016	
20.	H/W Muleba	Application No 53/2019	
21.	H/W Muleba	Application No 21/2019	
22.	H/Mji Geita	Msc Application 25 Of 2023	
23.	H/W Handeni	Rufaa ya Ardhi Na. 23/2021	
24.	H/W Handeni	Rufaa ya Ardhi Na. 88/2020	
25.	H/W Handeni	Rufaa ya Ardhi Na. 4/2023	
26.	H/M Tabora	Kesi ya Ardhi Na. 2 Of 2022	
27.	H/M Tabora	Kesi ya Ardhi Na. 4 Of 2022	
28.	H/M Tabora	Kesi ya Ardhi Na 15 of 2023	
29.	H/M Tabora	Kesi ya Ardhi Na 16 Of 2023	
30.	H/M Tabora	Kesi ya Ardhi Na 23 Of 2019	
31.	H/M Tabora	Kesi ya Ardhi Na. 9 Of 2023	

Na.	Jina la Halmashauri	Namba ya Kesi	Madai (TZS)
32.	H/M Tabora	Kesi ya Ardhi Na. 39 Of 2018	
33.	H/M Sumbawanga	Kesi ya Ardhi Na. 01/2022	

Kiambatisho 50: Taasisi zisizozingatia maagizo ya Jeshi la Zimamoto na uokoaji katika ujenzi

S/N	Jina la Halmashauri	Maelezo	Kiasi (Sh.)	Hali ya sasa
1	H/W Hai	Ujenzi wa Shule ya Msingi Mlima Shabaha (ujenzi wa madarasa tisa, jengo la utawala, matundu 16 ya vyoo na uwanja wa michezo)	348,500,000	Hatua ya mwisho
		Construction of Muungano secondary school for Muungano ward	573,000,000	Hatua ya msingi
		Ujenzi wa bwani moja, vyumba vitatu vya madarasa na matundu sita ya vyoo katika shule ya Sekondari Lyamungo	217,600,000	Hatua ya mwisho
		Ujenzi wa mabweni mawili, madarasa manne na matundu sita ya vyoo katika shule ya sekondari Machame Girls.	372,600,000	Hatua ya kati
		Ujenzi wa duka la dawa, maabara, wodi ya wazazi (ugani), ngazi ya wodi I na njia za matembezi katika Hospitali ya Wilaya.	900,000,000	Limeisha
2	H/W Moshi	Ujenzi jengo l utawala	2,970,582,653	Hatua ya mwisho
		Ujenzi wa mabweni katika Sekondari ya Ashira	200,000,000	Limeisha
		Ujenzi wa mabweni katika Sekondari ya Weruweru	200,000,000	Limeisha
3	H/M Moshi	Ujenzi wa Hospitali ya Manispaa	500,000,000	Hatua ya nyufa
		Ujenzi wa jengo la Halmashauri	1,000,000,000	Hatua ya mwisho
		Ujenzi wa miundombinu mipya ya shule za msingi	348,500,000	Hatua ya mwisho
		Ujenzi wa shule mpya ya sekondari ya kata	584,280,028	Hatua ya nyufa
4		Ujenzi wa Hospitali ya Wilaya (Radiolojia, Maabara, Maternity Complex, OPD, na Famasia)	1,000,000,000	Limeisha
		Ujenzi wa Kituo cha Afya Ruvu	250,000,000	Hatua ya msingi
		Ujenzi wa Kituo cha Afya Mtii	250,000,000	Hatua ya mwisho
		Ujenzi wa shule ya sekondari Msufini	584,280,028	Hatua ya mwisho
		Ujenzi wa shule ya Sekondari Kibachi	584,280,028	Hatua ya mwisho

S/N	Jina la Halmashauri	Maelezo	Kiasi (Sh.)	Hali ya sasa
	H/W Same	Ujenzi wa shule ya sekondari Kisima (madarasa saba, matundu 10 ya vyoo, jengo la utawala, madarasa mawili ya shule ya awali, nyumba ya makazi ya watumishi na kichomea moto kimoja)	446,500,000	Hatua ya mwisho
		Ujenzi wa shule ya msingi Mgandu (madarasa saba, matundu 10 ya vyoo, jengo la utawala, vyumba viwili vya madarasa ya awali na kichomea moto kimoja)	348,500,000	Hatua ya mwisho
5	H/W Siha	Ujenzi wa miundombinu muhimu kwa shule tano za sekondari za juu ndani ya Halmashauri (Karansi, Namwai, Oshara, Sanya Juu na Sikirari), ambapo TZS 650,000,000 ni kwa ajili ya ujenzi wa mabweni kumi katika shule tano za Sekondari.	2,324,100,000	Katika ujenzi
		Jumla	14,002,722,737	

Kiambatisho Na. 51: Hali ya Utekelezaji wa mapendekezo ya Ukaguzi wa Sekretarieti za Mikoa

SN	Jina la Sekretarieti ya Mkoa	Jumla	Yaliyotekelezwa	Utekelezaji unaendelea	Yasiyotekelezwa	Yaliyojirudia	Yaliyopitwa na wakati
1	Geita	30	10	12	5	2	1
3	Tabora	47	6	24	1	15	1
4	Mwanza	28	15	11		2	
2	Tanga	21	5	6	4	5	1
5	Ruvuma	19	10	6	1	2	
6	Dar Es Salaam	39	23	8	1	7	
7	Songwe	39	20	11		8	
8	Singida	39	31	7		1	
9	Dodoma	48	35	3	2	8	
10	Coast	23	18	4			1
11	Arusha	29	19	3	3	3	1
12	Iringa	32	17	10	2	1	2
13	Simiyu	16	4	10		2	
14	Kagera	37	4	17	13	2	1
15	Kigoma	22	14	1	3	2	2
16	Lindi	44	7	12	22	2	1
17	Njombe	20	15	5			
18	Shinyanga	30	20	10			
19	Rukwa	27	17	7	1	2	

20	Katavi	32	6	18	6	1	1
21	Kilimanjaro	11	5	4		2	
22	Mtwara	10	9	1			
23	Morogoro	15	7	1	3	4	
24	Manyara	15	7	7		1	
25	Mara	27	5	18	4		
26	Mbeya	13	3	6	4		
Jumla		713	332	222	75	72	12

Kiambatisho Na. 52: Fedha za maendeleo ambazo hazikupokelewa kutoka Hazina

Na.	Jina la Mkoa	Jina la Halmashauri	Kiasi kilichoombwa na OR TAMISEMI (Sh.)	Kiasi kilichopokelewa na OR TAMISEMI (Sh.)	Kiasi kisichopokelewa (Sh.)
1	Mtwara	H/M Mtwara	196,413,925	10,740,762	185,673,163
2	Rukwa	H/W Sumbawanga	2,168,776	-103,735,099	105,903,875
3	Pwani	H/W Kibaha	709,079,010	609,625,348	99,453,662
4	Mwanza	H/W Magu	80,682,832	0	80,682,832
5	Geita	H/W Bukombe	10,272,510	-52,766,246	63,038,756
6	Morogoro	H/Mji Ifakara	316,130,393	258,769,627	57,360,766
7	Shinyanga	H/W Msalala	82,269,922	29,974,370	52,295,552
8	Morogoro	H/W Mlimba	5,655,744	-43,032,607	48,688,351
9	Kigoma	H/W Kibondo	26,594,936	8,143,861	18,451,075
10	Rukwa	H/W Kalambo	19,526,653	2,597,548	16,929,105
11	Singida	H/W Manyoni	11,788,507	-4,182,637	15,971,144
12	Pwani	H/W Chalinze	40,919,287	28,916,980	12,002,306
13	Pwani	H/W Kibiti	86,475,888	76,505,404	9,970,483
14	Mbeya	H/Jiji Mbeya	7,030,826	-423,791	7,454,617
15	Kagera	H/W Ngara	1,351,315,711	1,346,062,968	5,252,743
16	Kigoma	H/W Kakonko	0	-4,661,533	4,661,533
17	Ruvuma	H/W Nyasa	595,664	-3,954,841	4,550,505
18	Mtwara	H/W Nanyumbu	3,220,947	-336,683	3,557,629
19	Kagera	H/W Karagwe	194,505,412	191,932,068	2,573,345
20	Pwani	H/W Mafia	138,680	-2,304,577	2,443,257
21	Tabora	H/W Uyui	5,506,852	3,212,452	2,294,400
22	Lindi	H/M Lindi	64,280	0	64,280
Jumla			3,150,356,753	2,351,083,373	799,273,380

Kiambatisho 53: Halmashauri zilizopokea fedha za maendeleo kidogo ikilinganishwa na zilizotolewa na Hazina

Na.	Jina la Mkoa	Jina la Halmashauri	Kiasi kilichoombwa na OR TAMISEMI (Sh.)	Kiasi kilichopokelewa na OR TAMISEMI (Sh.)	Kiasi kilichopelekwa Halmashauri (Sh.)	Kiasi kilichopokelewa na OR TAMISEMI lakini hakikupelekwa Halmashauri (Sh.)
1	Geita	H/W Mbogwe	1,756,211,952	1,756,211,952	920,387,952	835,824,000
2	Kigoma	H/M Kigoma/Ujiji	318,734,163	318,734,163	136,150,293	182,583,871
3	Iringa	H/M Iringa	147,404,387	147,404,387	291,920	147,112,466
4	Lindi	H/W Lindi (Mtama DC)	113,939,369	113,939,369	7,450,663	106,488,706
5	Simiyu	H/Mji Bariadi	119,264,494	119,264,494	33,851,823	85,412,670
6	Tabora	H/W Kaliua	105,243,081	105,243,081	49,419,081	55,824,000
7	Geita	H/W Chato	71,485,246	71,485,246	15,661,246	55,824,000
8	Mwanza	H/W Ukerewe	834,823,242	834,823,242	778,999,242	55,824,000
9	Songwe	H/W Mbozi	905,705,520	905,705,520	849,881,520	55,824,000
10	Songwe	H/W Songwe	405,303,801	405,303,801	349,479,801	55,824,000
11	Ruvuma	H/W Madaba	100,486,247	100,486,247	63,752,941	36,733,305
12	Coast	H/W Kibaha	709,079,010	609,625,348	589,354,582	20,270,767
Jumla			5,587,680,512	5,488,226,850	3,794,681,064	1,693,545,785

Kiambatisho 54: Fedha za maendeleo zilizopelekwa zaidi kwenye Halmashauri ikilinganishwa na fedha zilizopokelewa kutoka Hazina

Na.	Jina la Halmshauri	Kiasi kilichoombwa na OR TAMISEMI (Sh.)	Kiasi kilichopokelewa na OR TAMISEMI (Sh.)	Kiasi kilichopelekwa Halmashauri (Sh.)	Kiasi kilichopelekwa zaidi (Sh.)
1	H/W Wanging'ombe	1,528,298	1,528,298	1,685,162	156,864
2	H/W Mwapwa	4,254,182	4,254,182	4,528,078	273,896
3	H/Mji Handeni	80,324,265	80,324,265	80,676,721	352,456
4	H/Mji Mbinga	765,309,775	765,309,775	766,250,000	940,225
5	H/W Newala	273,933,559	273,933,559	275,167,087	1,233,528
6	H/W Mafia	138,680	-2,304,577	138,680	2,443,257
7	H/W Ludewa	415,772,277	415,772,277	418,467,436	2,695,159
8	H/W Nanyumbu	3,220,947	-336,683	3,220,947	3,557,629
9	H/W Nyasa	595,664	-3,954,841	595,664	4,550,505
10	H/W Ngara	1,351,315,711	1,346,062,968	1,351,315,711	5,252,743
11	H/W Kyela	6,111,724	6,111,724	12,199,741	6,088,017
12	H/W Mlele	46,677,836	46,677,836	53,395,108	6,717,272
13	H/Jiji Mbeya	7,030,826	-423,791	7,030,826	7,454,617
14	H/Mji Kasulu	17,911,570	17,911,570	26,985,029	9,073,459
15	H/W Kibiti	86,475,888	76,505,404	86,475,888	9,970,483
16	H/W Manyoni	11,788,507	-4,182,637	11,788,507	15,971,144
17	H/W Kalambo	19,526,653	2,597,548	19,526,653	16,929,105
18	H/W Kakonko	0	-4,661,533	26,355,795	31,017,328
19	H/W Mlimba	5,655,744	-43,032,607	5,655,744	48,688,351
20	H/W Chalinze	40,919,287	28,916,980	83,601,815	54,684,834
21	H/W Bukombe	10,272,510	-52,766,246	10,272,510	63,038,756
22	H/W Magu	80,682,832	0	80,682,832	80,682,832
23	H/W Sumbawanga	2,168,776	-103,735,099	2,168,776	105,903,875
24	H/M Mtwara	196,413,925	10,740,762	196,413,925	185,673,163
Jumla		3,428,029,435	2,861,249,135	3,524,598,633	663,349,499

Kiambatisho 55: Fedha za maendeleo zilizopelekwa Halmashauri pungufu ya zilizoombwa Hazina

Na.	Jina la Halmshauri	Kiasi kilichoombwa na OR TAMISEMI (Sh.)	Kiasi kilichopokelewa na OR TAMISEMI (Sh.)	Kiasi kilichopelekwa Halmashauri (Sh.)	Kiasi kilichopelekwa pungufu ya kilichoombwa (Sh.)
1	H/W Mbogwe	1,756,211,952	1,756,211,952	920,387,952	835,824,000
2	H/Manispaa Kigoma/Ujiji	318,734,163	318,734,163	136,150,293	182,583,871
3	H/M Iringa	147,404,387	147,404,387	291,920	147,112,466
4	H/W Kibaha	709,079,010	609,625,348	589,354,582	119,724,429
5	H/W Lindi (Mtama DC)	113,939,369	113,939,369	7,450,663	106,488,706
6	H/Mji Bariadi	119,264,494	119,264,494	33,851,823	85,412,670
7	H/Mji Ifakara	316,130,393	258,769,627	258,769,627	57,360,766
8	H/W Kaliua	105,243,081	105,243,081	49,419,081	55,824,000
9	H/W Chato	71,485,246	71,485,246	15,661,246	55,824,000
10	H/W Ukerewe	834,823,242	834,823,242	778,999,242	55,824,000
11	H/W Mbozi	905,705,520	905,705,520	849,881,520	55,824,000
12	H/W Songwe	405,303,801	405,303,801	349,479,801	55,824,000
13	H/W Msalala	82,269,922	29,974,370	29,974,370	52,295,552
14	H/W Madaba	100,486,247	100,486,247	63,752,941	36,733,305
15	H/W Kibondo	26,594,936	8,143,861	8,143,861	18,451,075
16	H/W Karagwe	194,505,412	191,932,068	191,932,068	2,573,345
17	H/W Uyui	5,506,852	3,212,452	3,212,452	2,294,400
18	H/M Lindi	64,280	0	0	64,280
Jumla		6,212,752,306	5,980,259,226	4,286,713,441	1,926,038,865

Kiambatisho 56: Fedha za maendeleo zilizopelekwa Halmashuri zaidi ya fedha zilizoombwa Hazina

Na.	Jina Halmashauri la	Kiasi kilichoombwa na OR TAMISEMI (Sh.)	Kiasi kilichopokelewa na OR TAMISEMI (Sh.)	Kiasi kilichopelekwa Halmashauri (Sh.)	Kiasi kilichopelekwa zaidi ya kilichoombwa (Sh.)
1	H/W Chalinze	40,919,287	82,320,752	83,601,815	42,682,528
2	H/W Kakonko	0	26,355,795	26,355,795	26,355,795
3	H/Mji Kasulu	17,911,570	26,985,029	26,985,029	9,073,459
4	H/W Mlele	46,677,836	53,395,108	53,395,108	6,717,272
5	H/W Kyela	6,111,724	12,199,741	12,199,741	6,088,017
6	H/W Ludewa	415,772,277	418,467,436	418,467,436	2,695,159
7	H/W Newala	273,933,559	275,167,087	275,167,087	1,233,528
8	H/Mji Mbinga	765,309,775	766,250,000	766,250,000	940,225
9	H/Mji Handeni	80,324,265	80,676,721	80,676,721	352,456
10	H/W Mpwapwa	4,254,182	4,528,078	4,528,078	273,896
11	H/W Wanging'ombe	1,528,298	1,685,162	1,685,162	156,864
Jumla		1,652,742,773	1,748,030,908	1,749,311,971	96,569,198

Kiambatisho Na. 57: Halmashauri zenye miradi ambayo utekelezaji wake umecheleweshwa

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya Miradi (Mikataba)	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya Miradi (Mikataba)	Kiasi (Sh.)
1	H/Jiji Arusha	2	796,855,500	19	H/W Momba	1	210,000,000
2	H/W Bariadi	1	769,233,773	20	H/W Morogoro	4	1,362,609,050
3	H/W Buhigwe	1	443,168,500	21	H/W Mpimbwe	1	4,231,508,901
4	H/W Bukombe	3	1,737,952,728	22	H/W Mpwapwa	1	498,290,000
5	H/W Dodoma	3	11,896,372,721	23	H/W Msalala	1	246,203,740
6	H/W Gairo	1	296,900,770	24	H/Mji Njombe	2	2,014,802,750
7	H/Mji Ifakala	1	499,998,900	25	H/Mji Nzega	1	500,000,000
8	H/W Igunga	2	1,921,200,100	26	H/W Pangani	1	271,340,000
9	H/W Iringa	3	1,334,716,740	27	H/W Rombo	2	875,434,100
10	H/W Kakonko	1	982,895,900	28	H/W Same	1	499,947,856
11	H/W Kalambo	1	829,765,069	29	H/W Tanganyika	3	1,025,949,199
12	H/W Kaliua	1	475,000,000	30	H/W Tunduma	1	203,354,300
13	H/Mji Kasulu	1	369,338,785	31	H/W Ulanga	1	401,160,000
14	H/W Kibondo	5	4,290,651,551	32	H/W Urambo	1	206,801,000
15	H/Mji Korogwe	2	695,649,690	33	H/W Ushetu	1	493,626,180
16	H/W Ludewa	4	1,073,916,250	34	H/W Uyui	1	516,824,800
17	H/W Mkinga	2	516,761,500				
18	H/W Mlete	2	2,329,977,248		Jumla	59	44,818,207,600

Kiambatisho Na.58: Halmashauri zenye miradi yenye kasi ndogo ya utekelezaji

Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya Miradi (Mikataba)	Kiasi (Sh.)	Na.	Jina la Halmashauri	Idadi ya Miradi (Mikataba)	Kiasi (Sh.)
1	H/Jiji Dodoma	1	2,577,534,902	12	H/W Moshi	1	397,951,000
2	H/W Hanang'	1	514,543,800	13	H/W Mwanaga	1	432,836,590
3	H/Mji Ifakala	1	1,280,575,045	14	H/W Namtumbo	1	459,840,000
4	H/W Kilombero	2	1,031,410,400	15	H/W Njombe	1	499,732,000
5	H/W Kiteto	1	281,708,410	16	H/W Njombe	2	1,444,825,150
6	H/W Lindi	1	3,054,319,297	17	H/W Same	1	984,088,667
7	H/W Mafia	1	293,483,000	18	H/W Siha	1	821,399,000
8	H/W Malinyi	3	1,658,386,500	19	H/W Songea	1	197,219,650
9	H/W Mbinga	4	2,420,486,930	20	H/W Tanganyika	1	196,411,000
10	H/W Mlimba	1	499,257,000	21	H/W Ukerewe	1	814,589,000
11	H/W Morogoro	2	869,486,500		Jumla	29	20,730,083,841

Kiambatisho 59: Upungufu katika usanifu wa miradi

Na.	Mkataba Na.	Kiasi (Sh.)	Upungufu	Athari kwenye mradi
1	AE/092/2021-2022/HQ/CR/07	11,229,118,775	Taarifa ya usanifu wa mradi, ilionyesha miundo iliopendekezwa kwa ajili ya kutiririsha maji ilikuwa kalvati za bomba(pipe) za zege zenye vipenyo vya 600mm, 900mm, 1200mm na kutiririsha kwa mtiririko wa 0.48 m ³ /s, 1.41 m ³ /s, 3.03 m ³ /s mtawalia. Hata hivyo, wakati wa utekelezaji, kalvati zilizopendekezwa zilibainika kutofaa. Badala yake, zikajengwa kalvati za boksi ambazo hazikuwa zimependekezwa katika ripoti ya utafiti wa haidrolojia na haidroliki. Pia, suala la mafuriko halikuzingatiwa wakati wa usanifu hivyo kusababisha marekebisho ya mwelekeo wa usawa wima (vertical alignment) kwenye barabara ya Mkwanjuni sehemu ya 2 (MKR 2) na sehemu ya 3 (MKR 3).	Gharama ya ziada ya Sh. 37,833,500 kwa kazi za utiririshaji maji (drainage works), Sh. 403,971,700 kwa vifaa vya changarawe asilia vya mchanga na kucheleweshwa kwa kukamilika kwa mradi ambayo ilisababishwa na kazi za ziada za ujenzi wa kalvati za maboksi na ujazaji changarawe asilia naa mchanga (backfilling natural gravel granular materials).
2	AE/092/2021-2022/HQ/CR/03	4,231,508,901	Makorongo ya asili au yaliyoababishwa na binadamu, mchanga/udongo wa kujaza (fill materials), athari za kimiamba (hydrogeological effects), kasoro, nyufa na pengo nyingine hazikujadiliwa katika taarifa ya uchunguzi wa miamba; hivyo, huenda hazikufanywa.	Kuna hatari kwamba kutokana na msugvano wa udongo, msingi wa mwamba unaweza kusogea.
3	AE/092/2022/2023/HQ/W/08	6,652,982,931	Ripoti ya usanifu ilionyesha kiwango cha maji ardhini karibu na uso wa ardhi kwenye kina cha 0.8 m kwenye sehemu ya barabara km 3+025 na km 3+975. Hata hivyo, wakati wa utekelezaji wa mradi, mabonde yalionekana kwenye sehemu ya barabara 2+280 hadi km 2+420 na km 3+150 hadi km 3+380. Pia, eneo la majimaji (swamp) liligunduliwa sehemu ya barabara km 0+300 hadi km 1+700 ambalo halikuwa limeonyeshwa katika taarifa ya uchunguzi wa awali na usanifu.	Marekebisho ya usanifu wa barabara wakati wa utekelezaji.
4	AE/092/2021/2022/HQ/W/18	5,636,407,434	Mradi wote ulipangwa kwa barabara ya njia mbili wakati kwenye sehemu ya barabara km 2+785 hadi km 3+065 upana wa barabara usingeweza kujengwa njia mbili. Pia, kulikuwa na upungufu wa fedha kwa ajili ya kuboresha barabara.	Marekebisho ya kiasi cha mkataba kutoka Sh. 8,521,496,550 hadi Sh. 5,636,407,434.05.
Jumla		27,750,018,041		

Kiambatisho 60: Ununuzi uliofanyika bila kutumia njia ya ushindani wa bei

Namba ya Zabuni.	Bei ya zabuni (Sh.)	Kiasi cha Mkatoba (Sh.)	Njia ya Ununuzi	
AE/092/2022/2023/MAR/W/56	702,365,000	549,627,500	Wazabuni waliobainishwa (Restricted tendering)	
AE/092/2022/2023/MAR/W/54	403,924,560	308,399,990		
AE/092/2022/2023/MAR/W/04	199,190,145	199,190,145		
AE/092/2022/2023/MAR/W/06	204,383,950	204,383,950		
	202,972,250			
AE/092/2022/2023/MAR/W/12	266,117,953	266,117,953		
	272,287,195			
	234,402,000			
AE/092/2022/2023/MAR/W/14	244,404,736	234,402,000		
AE/092/2022/2023/MAR/W/42	213,904,997	213,904,997		
AE/092/2022/2023/MAR/W/59	386,489,401	386,489,401		
AE/092/2022/2023/MAR/W/54	403,924,560	308,399,990		
AE/092/2022/2023/MAR/W/82	180,000,000	207,606,777		
	291,196,650			
Jumla Ndogo	4,205,563,397	2,878,522,703		
Namba ya Zabuni	Bei ya zabuni (Sh.)	Kiasi cha Mkatoba (Sh.)	Njia ya Ununuzi	
AE/092/2022/2023/MAR/W/23	366,366,000	350,855,000	Mzabuni mmoja (Single source)	
AE/092/2022/2023/MAR/C/01	162,395,000	162,395,000		
AE/092/2022/2023/MAR/W/92	86,716,520	86,716,520		
AE/092/2022/2023/MAR/W/88	123,451,000	123,451,000		
AE/092/2022/2023/MAR/W/51	583,552,800	475,000,000		
AE/092/2022/23/HQ/W/19	9,015,416,000	9,015,416,000		
AE/092/2022/2023/HQ/G/CR/26	1,716,546,391	1,716,546,391		
Jumla Ndogo	12,054,443,711	11,930,379,911		
Juma Kuu		14,808,902,613		

